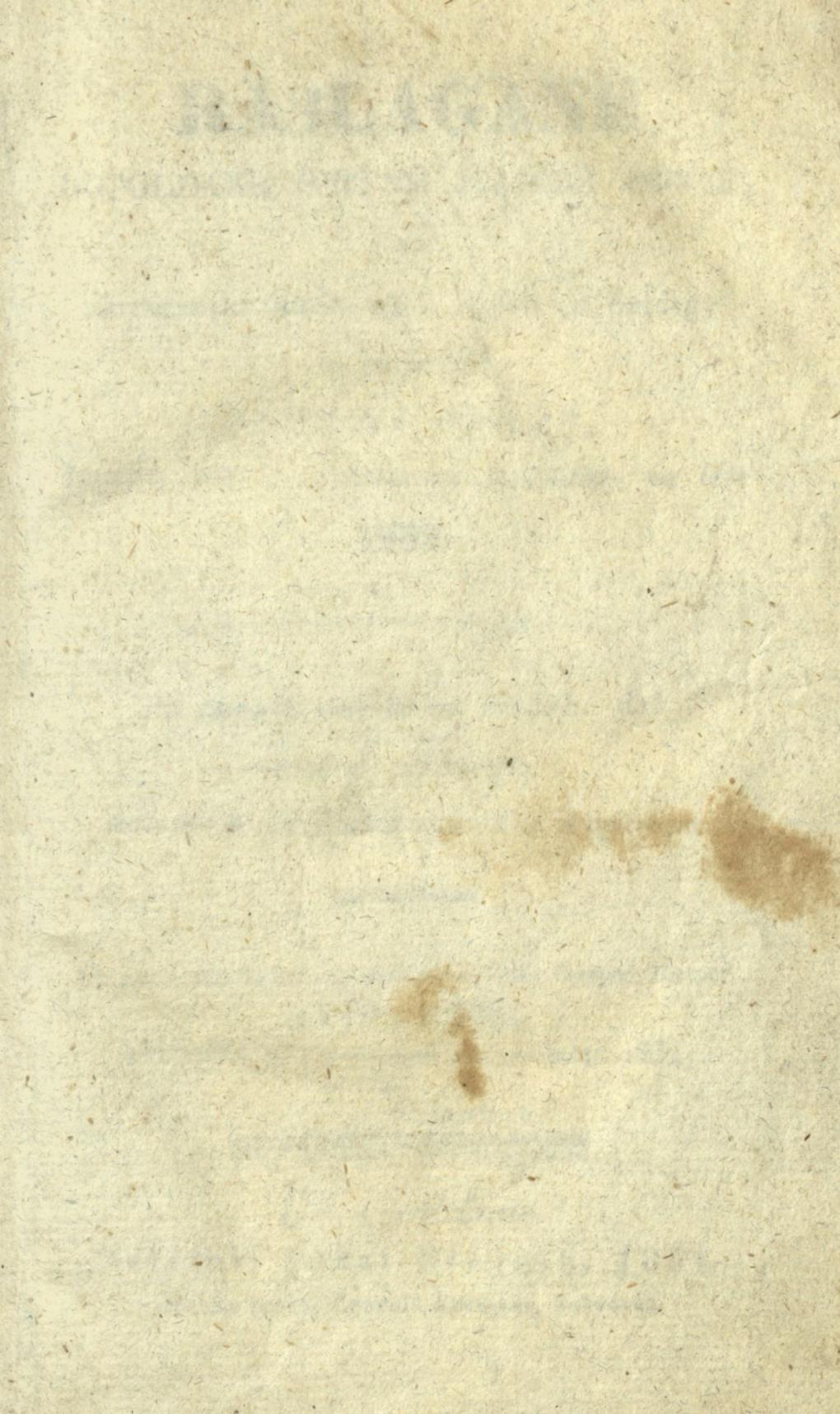

II
c. 10268
d

10268

RAZLAGANE

DOPOLDANE ОЧИНЕ SLUŽBE ВОЖЕЈЕ,

ala

keručanski nauki od s. matice in pridig,

ka jih je imel

ANTONI PŠKĀN,

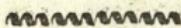
kaplan pér s. Jakobz və Lub.lanz, və léte

1832.

Po negově smrti na světlého dal

Jozef Burger,

duhovník və Lub.lanské duhovníkyně.

Va natis téh bukav so milostiva Knež Gospod Gospod

ANTONI ALOJZI,

Lublanská ūkof, dovolila 12. prosenja 1834.

J. Vrba

və Lub.lanz.

Natisnil Jozef Blažnik, 1834.

Ima na prodaj Leopold Kremšar, bukvovec.

II.C.10268d

*Bode ob nedélah in zapovédanéh prazněkéh
spodobno vrz Bogz zbran per svetę mawę.*

Druga římská zapověď.

IN=030004706

9.ayl. 10268 / II. C. d.

PREDGOVOR.

Náte, prelubé kristjané! bukve, ve ktersh vam je dopoldana oqitna služba Božja razložena. Beríte jih, in večkrat jih preberíte, de bote védsls ob nedélah in zapovédanah prazněků dopoldano oqitno službo Božjo po voli katolické církve, svøje duhovne matere, prav opravlatz, ter po té m takem dopoldans qas téh Gospodovéh dni ve Božjo qast in ve svøje posvěcené obražatz.

Kz dopoldans oqitns službs Božji gre padaritzv svete mawe in beséda Božja ve pridzgah.

Kar daritzv svete mawe zadéne, je grozno døbro in ve potrébno védsls, ne le kaj de mawnek pred altarjem déla in molz, ampak tudz, kaj de círemónije in opravks poménzjo, kz se pø daritzv svete mawe gode, in ktere skrivnósts de molitve ve sebz imajo, kz se pø svets maws opravlajo: ker le po té m, qe to ve živo spožnamo, bomo ve stanz spodobno in ve Bogz žbranz pø svets maws bite; círemónije in molitve svete mawe nas bodo se takem mislsmz, xelamz in objútleji napolno-

vále, kakoruneh nam je pér svetę mawę tréba. Če homo vš xivo spožnals svete ręci, kż se pér svetę mawę gode, (in to spožnals bodo te bukve pomagale;) bo sər̄je vš nas vpríčo Ježusa, vš podoba kruha in vina med sveto mawo na altarji vpríčnega, in vpríčo negovsh svetsh angelov, od ktersh je obdán in molen, gorélo in od vesela jokalo, in ʒe altarja nam bodo tekle tiste milostē in dobrôte, kž nam jih je Ježus Kristus na krixe zadobil, in jih pér svetę mawę delí vernekam, kters so spodobno in vš Bogę zbranę pér néj.

Als kakó mərzlo je sər̄je tanęga kristjana pér svetę mawę, kters malo vé, kaj de se pér svetę mawę godí! Kakó lahko se on vš vše druge posvätne ręci zamislę ravno takrat, ko ima Ježusa Kristusa vš podoba kruha in vina na altarji vpríčnega! Kakó gərdo se ták kristjan vš ḡerkvę vede ravno tistę ças, ko angelę Ježusa na altarji vš globokę ponížnosť molajo! In ss svøjim nespodobnem vedénem vš ḡerkvę se on ravno takrat, ko se Ježus Kristus na altarji vš nauje posveçene in ʒveliçane po mawskovsh rokah nebukemu Očetu daruje, we le vœz pogubo na glavo nakopáva. Takó se vede nevédən kristjan pér svetę mawę, mémo ktere némamo nəq svetéjiga na zemlę. Pa kakó se qè hole vestę, ko ne spožná nene svetostę?

Lahko tədej spožnamo, de je tréba dobro védətę, kaj se pér svetę mawę godí, de jo homo mogłę spodobno vš Bogę zbranę sliwata. Torej pa tuda katolicka ḡerkvę, ona za ʒveliçane svøjih otrók tolskan skerbna matę, du-

hovnsm pastirjem zapovedáuje ob nedélah in zapovedanah praznekah vernékam káko nere-mónijo alz káko molitv svete mawe razloxit, de bodo vš skrivnosteh svete mawe dôbro pod-nýen. (Trienuks zbor sej. 22. p. 8.)

Kz dopoldans slubz Božji gré tudz Božja beséda vš pridsgah, ktera nam je kz zveličanu raveno takó potrébna, kakor daritv svete mawe. Po besédah s. Toma Kempyána nam je vš tém xivlenz dvéh rsgí nar bol potréba, jzdí namrsg in pa luq. Brež téh dvéh rsgí ne moremo prav xivéts. Božja beséda, kz se nam vš pridsgah ožnanuje, je našem du-wam luq, de jím kaže pravz pot vš nebesa, de ga ne zgrawsmò; in sveto rétne teló, kz ga med daritvjo svete mawe alz tudz zunej svete mawe prejemamo, je tisť nebewks krùh, kz redí naše duše vš vécno xivlene, de na tém róbastem potz ne opéwamo in ne obupamo. Torej je pa tudz katoléwka nerkv ožnanováne Božje beséde zr opravlanem daritve svete mawe od začetka takó na tanko sklépala, de né bilo nsllo nobene mawe brež ožnanována Božje beséde. Ožnanováne Božje beséde se je vš pravz poglavitzs dél svete mawe utélo, in we zdé se ob nedélah in zapovedanah praznekah med daritvjo svete mawe, ktero so kristjans dolžni sliwats, Božja beséda ožnanuje, de bz jo vernéks zvstó posluwals, ker katoléwka nerkv we zmirej hoqe, de naj vernéks ob nedélah in zapovedanah praznekah zravn svete mawe tudz Božjo besédo sliwjo. (Trien. zbor sej. 24. p. 4.)

Ker je po tém takem na tém veliko lexeče, de verneks vzdó, kaj se vse pr̄ svetę mawę godí, in kakó koristno in potrébno je ob nedélah in zapovédansh prazněkoh zravš svete mawe tuds Božjo besédo zvstó posluwats; ssm tuds jaž ve svōjih kružanských naukah od dopoldane sluxbe Božje preŋej obilno od svete mawe govoril, ter svōjim posluwanym nene řeremónije in molitve razložil, de b̄ jím po svōji mōžs vsaj nekolisko p̄spromogel sveto mawo že večem dušnem pridam sliwats. Po tém ssm jím pa tuds pomnítv sveteh opravkov, k̄ se pred pridsgo in po pridsgah gode, pred očí postávil, ter jih opómnil nsh svete dolžnosti Božjo besédo ve pridsgah zvstó posluwats, nase obraťat, ter po néj svōje zivlene obravnávats. In — bods ga večns Bog zahvalen! — verneks so me večs děl ss posebnem veselém in we zvstéje ko druge kratz posluwats, kakor de b̄ bili taňeh naukov sosebno zázelélz; in nekolisko jih je we svōje zelé razodélo te nauke od dopoldane sluxbe Božje spisane bratz, de b̄ ss jih tolškan globokéje ve svōje sər̄ja vtísnile. Als ss ne smém tořej míslič, de se jih tuds po družeh krajéh ne manka kristjanov, kterz b̄ te nauke rads spisane dobilz, de b̄ jih mōglz večkrat ve svōje podužéne prebratz, in ve svōje bolvane premišleváts? —

Mislém třdej, mōji prelubz! vawsmu hrenénu po svetostz in zvelíčans sosebno ustréče, de vam dopoldano očitno sluxho Božje razloženo ve roke podám.

Ker je sveta mawa daritv novega zavéta ali testamenta, vs kters Ježusa Kristusa vs podobz kruha in vina in z' nim tudi sami sebe nebewkemu Oqetu darujemo, ter Ježusovo na križs opravleno daritv ponavlamo: né mogo-
qe prenej govoritz od daritve svete mawe, ka-
kor se dan danawnopravla, ampak spómnitz
je we poprej tréba, kaj se sploh dar imenu-
je, de zvemo, kaj se pravz samaga sebe
Bogú darovatz; spómnitz je tréba we poprej
darov starzga zavéta, kters so Ježusovo daritv
na križs in vs svete maws poménils in napo-
vzdováls, de zvemo, kaj se prav za prav dar
imenuje, in kaj de marsékteria qeremónija sve-
te mawe poméns; spómnitz je we poprej tréba
Ježusove krvave daritve na križs, ktera se pr
svete maws po nekravavo le ponavla, in od
ktére daritv svete mawe svójo vrédnost in qé-
no dobiva.

De bz pa tudi mladz duhovnzs razlagane
dopoldane službe Božje zr veseljem bralz, je
vs téh bukvah tudi popisano, kakó so nékdej
daritv svete mawe opravljals, ker se qeremón-
nije in molitve danaune svete mawe iz nékdej-
dane razlagajo, in je torej tudi ssmrtje mar-
sekj povédano, kar je le takam bravnam vé-
dete tréba.

Kar pa oznakováne Božje beséde vs pri-
dégah tique, né ravno težko najta poménitve
svetih opravkov, kz se pred pridégo in po pri-
dégode; pa se mz je vendar prav zdélo tudi
od nzh nékolsko zapisatz, de bz jih vs prihod-
ne zr mawnske ne opravljals le mazlo, le tje

ve dan, ampak se pravo pobožnostjo in že notranjo gorkoto. Vse vernike, mislim, spoznajo, de so dolžni Božjo besedo ve pridiegah posluwati, ako je le mogoče; pa ker se ji vendar marsikdo odteguje, ali je vsaj zvesto ne posluwa, se je tudi od te dolžnosti nekolsko us missil vzele, in pokazalo, kolikan bogabojecem in hudočnem kristjanam pomaga Božjo besedo prav posluwati, in kolikan de se pregrisi, in kolikowno nesrečo de se na glavo nakopava, kdor Božjo besedo ve nemar spruha in zapazuje.

In takó vam je, moji prelub! dopoldana očitna služba Božja razložena. Ve enkrat vam tdej rečem: Berite te bukve, kadar utegnete, žlasti pa ob nedělah in zapovedanih praznikih, in večkrat jih preberite, ker je gotovo, de večkrat ko člonek kaké nauke premisli, globokuje mu ve sreči sežejo. In svet Duh vas razsvetluj med branem, de bote nauke prav umeli, vas podpiraj se svetojo vsesamogóčno gnado, de jih bote tudi mogli spolnovati, in po tem takem Ježusa Kristusa ve podobu kruha in vina in x' nim tudi sami sebe tukej na zemlje nebeskemu Očetu dopadljivo darovati, in Ježusove nauke zvesto posluvati in spolnovati, dokler ne pride te večno včestnost, kjer bote Ježusa se svetniki in angeli ve hvalen in vosten dar nebeskemu Očetu darovati vekoma.

A. P.

L.

Od splawanščh darov.

Dar sploh se imenuje vse, kar kolz kde dobręga xeli alz storí iž téga konja, de h Bogá uestil, in se že Bogam sklenil. Splowat dar je tadej dvojin: notran alz duhovən, it pa zunan alz vidən.

Notran alz duhovən dar imenujemo vsako povožno missl, bogabojecu xelo, svet obqútlej, resnično volo Bogá védno derxatse, in torej vse storit, kar Bog zapovzdúje, vse pa opustit, kar prepoveduje. Notran dar je po tem takem Bogá vs duhs in resnič mołit, vs Bogá verovat, upat, nega čež vse, svøjiga bližnega pa ko sebe lubit. Torej prave Jezus Kristus, de *Bogá Lubit iž vsega serja, iž vse pamet, iž vse duwe in iž vse moyi, svøjiga bližnega pa kakor samega sebe, je bole, kakor vsz xgávne in klávne darov.* (Mark. 12, 33.) Notran dar je svoje gréhe iž lubecne do razxalenaga Bogá vs serja obxalovat, in se zavolo nsh globoko ponixevat; spokorno in ponixano serje je resničen in pobesé dah krala Davida Bogú dopadliv dar, ke prave: *Bogú dopadliv dar je duh poln xalo-*

stę, poterłęga in ponixanęga serią, o Bog! ne bow zapęcęval. (ps. 50, 19.)

Zunan ali viden splōwen dar pa obstoјi vę zunanesh dobrsh dělsh, kę jih kdo iž téga kónja storí, de bz x' nim Bogá poqestil, in se 3ę Bogam sklenil. *Vsako dōbro dělo, pravz s.* Avguwtin, qe ga iž téga kónja storzmò, de bz se 3ę Bogam vę sveto druxbo sklenil, je resniqen dar. Po tam takem je zunana molitv in povzdvigováne rok med molitvijo xc dar, qe kdo zató molę, in svøje roke protę Bogu povzdviguje, de bz Boga poqestil. In s. pismo tåko molitv in tudz rés dar imenuje, zakaj kralevs prerok David vę 140. psalmu takole kę Bogu govorí: *Veždvignę se moja molitv ko kadilo pred tvøje obliyje, povzdvigováne mojih rok tż. bodz večernę dar.* (ps. 140, 2.) Zunan dar se tudz imenuje zatajeváne in poknjene svøjiga trupla, kakor s. Avguwtin priquje, rekóq: *Ye sz tréznostjo svøje truplo krotzmò, de bz Bogú dopadłę, je to xc dar.* Po besédah s. pisma je tudz smert dar, kę ga Bogú pernesemo, qe se smerts volno podværemo, in jo iž lubęzns do Bogá preterprzmò, dessravno je smert prav za prav kažen ali utrafanga ižvirnega gréha. Od Boga razsvetlens kral David nam pové, *de smert svetnikov je draga vę Božjih oycēh.* (ps. 115, 15.) Torej pa tudz veukrat sliwsmo, de so muqenqz ali marternsks se prelivanem svøje ksrví in sz svøjo smertjo za vero Bogú dopadliv dar pernesls. In ko so bili trije mladenqz vę Babilons vę razbéléno peq vrazhens, ker néso høtlz na králevo

povele zlate podobe po božje uestitę in malikovatę, so və srędę plamena takole molitę: *Naw dar bode dans və xgauzen dar pred tvorjim oblijjem, o Gospod! de tę dopade.* (Dan. 3, 40.)

In obojne daröve, lubę moji! smo Bogú dolxni, notrane alz duhovne, in zunane alz vidne. Dolxni smo mu duhovne daröve; zakaj ker je Bog duh, ga moramo tudi və duhs in ręsnicę molitę, moramo tudi və sərňę do nega polns ęastí in hvale bitę, vse svøje misla, xele, nagnena in obyút. leje po negova svet velz obravnávatę, 3ę xivo vero van verovatę, tardi no van upatę, ga ęež vse lubitę, vse volno tarpéte, in se pred nim prav globoko ponixevatę, in ipę graszemò; svøje gréhe və sərňę obhalovatę. *Bog ne tirja od nas,* govorí svete Avguwtin, *darit zaklane xivále* (ipę graszemò), *ampak dar skesánega in poteritga sərňa.* — Pa ne le notrane, ampak tudi zunane daröve smo Bogú dolxni: zakaj ker nésimo le iż duše, ampak smo tudi iż telesa, né zadošt Bogá le od znotrej, və sərňę uestitę, molitę in hvalitę, dolxni smo Bogá tudi od zunej, sa tel esam uestitę, in svøjo notrano pobožnost 3ę zunanem dōbrsmę déla ohranovatę in vekwatu; in ker smo vss sveta Božja druxina, je tudi tréba, de edan družga 3ę zunanem l'épm djanem kę pobožnosti vñemamo, və pobožnosti ohranujemo in uterdújemo, in ker se po iżvirnam gréhe naute mesó zoper duha vəzdviguje, je prav, de ga 3ę zunanem bogabojęczmę déla ponixujemo, in takó duhu kę Bogu nakviuko

pomagamo, Als pomislite je tréba, de so žu-
nanis darovs samo takrat Bogú vseč, kádor so
že notranstva sklenens. Kdor, postavsem, Bogá
za jézíkam uestí, mora tuds v sárns do Bogá
poln častí bit. Žunans darovs brez notranstva
so klas brez žerna, luhina brez jedra, so le
hinávzena in gnusoba pred Bogam. Kdor bę
pred Bogam poklekovál, in se na perss tarkal,
v sárns pa za Bogá ne maral, se svójih gré-
hov ne kcasál; bę ne bilo negovo poklekováne
in na perss tarkane Bogú dopadliv, ampak' zo-
perno. Notranis darovs so pa Bogú vselej vseč,
če tuds něso že žunansm sklenens. Kdor v sárns
svóje gréhe občaluje, je negova xalost
Bogú dopadliv, že se mu tuds solze po liqsh
ne udirajo. Pa pravo Božje uestene in res-
niqna lubežen do Boga se ne daste lahko v sárne
zaklépat, ampak plamenu enake per vsah
krajeh iž sárna uvigate, ako ste v nem; to-
rej so notranis darovs večs dél že žunansm
sklenens.

Kádor pa Bogú notrane als žunane splo-
wne darové oprávlamo, smo mi samí vse, kar
je kę daritv potrébnega: mi samí smo tempel, v s
kterem se daruje; mi smo altar, na kterem
se Bogú daruje; mi smo mawnek, které Bogú
dar opravljajo; mi smo dar, které se Bogú par-
nese; mi smo kadilo, které se nakviwko prota
Bogu valí. To resniqo nam pové svet Avgu-
wtin, ko prav: *Mi vse smo tempel, v s kterem
Bog prebiva; nave sárne je altar, na kterem
dar poniznoste že ognem lubežne zaxigamo,
in Božjo milost po negovem edinem Sine, svø-*

jim volškem mavnke omecujemo. Pa tudi s. pismo nam to resnično spričuje; zakaj s. apostol Joan prav vz skrivnem razoden, de nas je Ježus Kristus mavnke svojiga nebeškega Očeta storil. (Skriv. razod. 1, 6.) In s. apostol Peter imenuje kristjane kraljevo duhovstvo. (I. Pet. 2, 9.) in vsem vernim kristjanam brez razločka piše: *Vi ste sveto duhovstvo, de opravljate Bogu duhovne darove, ktere so mu prijetne po Ježusse Kristusse.* (I. Pet. 2, 5.) — Kristjana! ali ste se že kterskrat to veselo resnično prav ka sreču vzel? Ali ste že kterskrat prav va živo premislili, de ste tudi vi pa svetem karstu vsé kakoune mavnke posvečeni, de boste vsa tempih svojiga telesa na altarji svojiga srečja Bogu darove poniknosti, sramozlivosti, tragičnosti, potrpežljivosti in družih keružanskih čednosti zanigali z ognem goreče ljubezni do Boga? O imenitnost pravičnih kristjanov! Kraljevo duhovstvo so pravični kristjani, sveto duhovstvo so vsi pravični brez razločka stanu in spola, de boste Bogu splounne darove keružanskih čednosti in dobražih del na altarji svojiga srečja opravljali, ktere so mu prijetne po Ježusse Kristusse.

Pa kakoune morajo biti naše splounne darove, de bodo nebešku Očetu po Ježusse Kristusse prijetne? Morajo biti 1. popolni in 2. neprehhliva.

1. Naše darove morajo biti pravni popolni, de bodo po Ježusse Kristusse nebešku Očetu prijetni. So pa popolni, če Bogu vse vz daramo, kar koli imamo in smo, če

mu darujemo svoje teló, svojo dušo, svoje premožene in vse svoje dela; in vse to smo mu tudi dolžni darovati.

Dolžni smo Bogú darovati svoje teló, kakor je svet apostol Pavl Rimlanam zapovedal, ker jim je pisal: *Prosam vas, bratje! da usmileni Božjim, de dajte svoje telesa vse xiv, svet in Bogú dopadliv dar, da bo vava služba po pamet.* (Riml. 12, 1.) Nase teló pa bo svet, xiv in Bogú dopadliv dar, če vse ude svojiga telesa od hudega odvračujemo, in le vs spolnováme Božjih zapóvrd obračamo; če svoje teló vs svetost in čast ohranujemo, in ne délamo po negovih gerdah xelah, kakor malikováni, kaž Bogá ne roznajo; če Bogá se pokorjenem svojiga nepokornega mesá, se sramozlivostjo in cistostjo, z zmravnostjo in tréznostjo, z zatiranem svojiga hudega poželenja vs svojim xivotom čestemò in nosimo; če smo vedno pravprávleni smrt, kendar nam jo Bog posle, vs duh pokore volno preterpel. *Nave telo, prav svet Križostom, bo svet dar, če ne bodo nave oči niz pregrévnega ogledovale, navi jezik niz hudega govóril; če ne bodo nave uvesa opravlana in posvetnih pogóvorov posluvale, nave roke niz hudochnega počele, nave noge na nobene pregrévne kraje hodi.* Pa, lubs kristjan! to né ve zadost, deskravno prav prav pobrébno, vendar né ve zadost, de se svojim truplam niz hudega ne storzemò, temuq de bo xiv, svet in Bogú dopadliv dar, je vrh téga tudi ve potrébno, de se svojim truplam dobro délamo,

de svøje roke navadamo bogaboječe déla opravljat, svoj jezik Bogá hvalit in poveliqevat, svøje uwesa Ježusove nauke in povožne pogovore posluwata, svøje noge na svete kraje hodit, ker Bogú dopadliv dar vs tém obstoí, *de se vse Hudobije varžemo, in Božje žarovede spolnujemo.* (Sir. 35, 2.) Bog žanrga daróve, ktere so omadexan. Naj nespokorn gréwnsko svøje se pregréhamo ogniuwene tele-sa Bogú vs dar ponujajo, kakor hočejo; jih Bog le vander ne vzame vs dar. Vi, nespokorn gréwnsko! darújete svøje ogniuwene tele-sa satanu, ker so gnušba Bogú vawe oqí, iz kteřih plamen neqistost wviga; vawe roke, kž jih po ptujim blaga ižtegújete; vaw jezik, kž laxe, oprávila, zdravbe déla, kvantá, prekliná; vawe noge, kž vas na pregréwne kráje, vs zapelíve družne nosijo. *Vawe daróv so m̄e gnušba, je rekal Bog Judam, ne morem jih terpáte; zakaj vawe roke so polne kerví.* (Jež. 1, 13-15.) Varžte tdej, moji preluba! svøjih pr̄ svetam kerstv vs tempel Božji posvezenih teles vsaŋga gréha, in oblaqste jih že lépo obléko pohlevnost, qistost, zmerno-st in družeh keruqanskeh qednost, de bodo xiv, svet in Bogú dopadliv dar po Ježuss Kri-stuss. Če bote svøje telesa vs qast in svetost ohranoválz; bo Bogú dopadlivu ponazdvi-gováne vawsh bogabojeqsh rok, mu bo pri-jetno poklekoyáne vawsh kolén, mu bo vweq molitzv, kž jo bote s̄ svøjim povožnem ježikam powilalz do sedexa Božje milost. Srečen,

presrečen vsak kristjan, katerga teló je že léprva poudarjena! —

Pa ne le teló, ampak tudi svójo dušo smo dolžni Bogú v zahvaljujuščim, svet in prijetnem dar datus. Svójo dušo pa Bogú v zahvaljujuščim in prijetnem dar damo, ako svóje dušne moči le v zahvaljujuščim spolnováne voli Božje obračamo: ako se razgledavamo se svójim umom in svójo pametjo bol in bol spožnata Božja vsegnamogocnost, neskónčno modrost, neizmerno svetost, neizvrečeno dobrotnost, neskónčno milost in vse druge Božje lastnosti, in pa svójo nevědnost, slabošč, temoto, spračenost, slabost, ravnateljstvo in nezmožnost kažemu dobrošmu in nagnena kažemu hudešmu, in se zavolo téga zmirej globokéje ponicujemo; ako rada vse od Bogá razodete resniče trdno verujemo, če jim tudi se svójo plitvo pametjo do konča ne pridemo; ako rada svete in koristne ravní premišljujemo. Svójo dušo Bogú v zahvaljujuščim dar dajemo, ako vse svóje zelje in nagnena po Božjih zapovedeh obravnávamo; ako se svójo prosto volo Bogá učes vse ljubimo, le po koristnih ravnih hrepenjih, in svóje voli v zahvaljujuščim razhalene ne obračamo; ako se le nad povtenjem, Bogú prijetnem ravnim razveselujemo, hudočne sovražimo, storjene gréhe v zahvaljujuščim obhalujemo. — Takó teďej darujmo svójo dušo Bogú, de mu um in pamet in volo in vse svóje zelje in nagnena podvzaliemo. To je Bogú dopadliv dar. Tode človek mora při téj daritvě veliko trpět: premagovat mu je treba svóje hudo povelení, ke ga le v pregrávne ravní vléče;

zatirata mora svetojo lastno ljubezen, ka hoče
le po sveti glave in troma delata. Ti pa, gré-
wnek, gréwnega! daruj Bogú svetojo dušo, de-
mu skesáno, ponikanu in spreobrneno sreče
vse dar parnesew, ktero ne koparní več po pre-
gréwnih slastih, ampak po bogabojecih dělsh,
in tvoj dar bo Bogú vneč: zakaj žalost polna
duh je Bogú dopadliv dar, poterzga in poni-
kanaga in spreobrnensga sreča Bog ne zana-
puje; zavrhne pa sreče, iž kterzga se dim
prevžetnost alz smrad nečistost, nevoučlivos-
te, sovrautva alz kake druge pregréhe kadí.

Bogú moramo tudz vse svetoje premožene
darováte. Bogú svetoje premožene darujemo, če
nam svetjiga sreča ne navezujemo, vseh svetjih
misel van ne vtikamo, ampak ga po voli Božji
vzivamo, in torej vse take razi obračamo, za-
ktere nam ga je Bog zrocil. Bog pa hoče,
de zroceno premožene vse svetoje časne potrébe
obračajmo, kterih potréb pa nam ne smé na-
wa poželivost odkažováte, ampak svet svetega evan-
gelija napovedováte; zakaj po nauk svetega evan-
gelja bomo kmale zadost imeli, po nauk svetoje
poželivost pa nikols. Bog pa tudz hoče,
de že obilnostjo svetjiga premožena revexem
pomagajmo. *Ne pozabite dobrót. live bitz, in
ubogem podžlováte, prava svet apostol Pavl;*
zakaj se takem darmi se Bogú perkupimo.
(Hebr. 13, 16.) Kedar tdej ubogem podžlemo,
Bogú od svetjiga premožena dar parnesemo:
revex je, takó rekou, altar, na kterzga se dar
poloxí, in iž kterzga Jezus Kristus dar vzame;
zakaj kar kols kteremu svetjih bratov storzmò,

Ježus ravno takó obærne, kakor de bz bilo nemu storjeno. Vs duh pokore podslena miloščna ali almožna je bogospravən dar, ss kteřem člōvěk svøje gréhe zbrisuje, in se ʒe Bogam spravla. Takó je tdej časno premožene obraçatə: obraçatə vs svøjo in svøjiga bližnega časno in vécno srečo, ne pa x' nim svøji náčemernostz in prevzetnostz stréčs, ne svøjih pregréwnsh mesenšh xel nasitovatə. Od Bogá premožene prejemamo, po negova svetš volš ga tudi obraçajmo!

Bogú smo tudi dolžni darováts vse svøje déla, svøje djane in neháne. Kar kolz storzmò ali pretzprzmò, le ʒato storímo, ker Bog zapové; in kar kolz opustzmò, žatò opustímo, ker Bog prepové: per vsah svøjih délzh xelimo Bogú dopastə, Božjo volo spolnitz, Božjo čast poviwatə. In ye naue dobre déla iž lubežnš do Bogá ižvirajo, mu bodo dopadlivs daróvs, ker je po naukš svetšga Avguwtina *vsako dobro délo resničen dar, ye ga iž téga konča storzmò, de bz x' nim Bogá uestilz, in se ʒe Bogam vs sveto druxbo sklenile.* Kolškan prijetnsh daróv tdej lahko vsak dan Bogú opravimo, ako brež smrtnsga gréha xivemò, in dolžnostz svøjiga stanú iž lubežnš do Bogá na tanko spolnujemo!

2. Naue daróvs morajo pa tudi drugəy neprenchlivs bitz, de bodo neběukšmu Opuetu vweč. Per svetšm karstz smo bili pərvsy Bogú darováns, in vse naue xivlene mora bitz védna daritzv, ktera se bo we le ss smrtjo končala. Bogú smo tdej dolžni darováts svø-

je otrojje, mladenuke, mňouke in stare léta, darováts vse svóje xiv.lene od svetsga kersta do gróba. — Als pa smo vsz svóje preteklo xiv.lene Bogú daroválz? Als něsmo někols we te svóje daritve pretergalz? Vse svóje preteklo xiv.lene smo Bogú daroválz, ako smo doszhmal svójo kerstno nedolžnost ohranilz; svójo daritv smo pa pretergalz, ako smo vše kake smrťen gréh zabredlz, zakaj daritv se že vsakem smrťném gréham preterga. Raj pa we le, če smo veľs děl svójiga xiv.lena ne Bogú, ampak satanu, posvětnemu gréwnemu veselu, svójimu hudóbnemu nagnenu daroválz? O, če je tému takó, nesímo bérax bérax ražxalenemu nebeukemu. Očetu dar skesánza, ponixanza, spreobrnenza sserja; ta dar we od nas vžame, in pred tému nobenzga družza ne! Srečen pa, čež vse srečen, kdor vš svójí vésta bere, de je le Bogú vse svóje xiv.lene darovál! Pérula bo ura, de se bo samza sebe na altarji smrťne póstele Bogú vš dopadliv klavzen dar dal, ker ga bo od Bogá послana sluxabnja, smrť, umorila, in vš srečno véqnost preselila.

Zdě tdej vémo, kaj de so notranz, kaj pa žunans splównz daróvs, ke smo jih Bogú dolžní. Pač vesels moramo bitz, če pomislímo, de jih lahko vsak dan Bogú opravíamo, ker smo bili mi vsz brež ražložka vš nekakounzom poméns Božji mašnzk posvečénz, de bz Bogú duhovne daróve opravíalz, ke so mu prijetns po Ježusse Kristusse. Zážigajmo tdej vsak dan Bogú na altarji svójiga bogabojecza sserja dar molitve, dar hvale Božje, dar kesa

nad gréhs, dar svetah misal in bogabojeçih xel, dar kerujskikh çednost in dobrih dél! Prossm vas, bratje! per milost Božji, dajte svoje telesa vš xiv, svet in Bogú dopadliv dar, de bo vava služba Bogú prijetna. Darujte mu tudi svojo duwo, de bo vava služba vš duhs; zakaj duh je Bog, in ktere ga hočejo molits, ga morajo vš duha in r̄sniq̄ molits. Darujte sami sebe Bogú, in darujte se mu takó, de se svetu in všem negovem slspotijam in pregréham odpovéste, kakor ste se xe per svetem kerstu odpovedali, de svojimu hudemu nagnenu odmørjete, in le samo Bogú in za Bogá xivstè; o, potlej bote vi sami r̄sniq̄ in Bogú dopadliv dar! *Bogú posveçen yclověk, prav svet Avguſtin, kolkor svetu odmerje, in le za Bogá xivi, je práv dar.*

II.

Odaritve staroga zaveta ali testamenta.

Perva yclověka sta vš stane nedolžnost Bogú sploune darove opravilala; sama sebe sta Bogú vš svet in neomadejan dar dajala, in mu vše svoje déla darovala, de sta Bogá čestila in hvalila, od ktere sta prejela xivlene, nedolžnost in velike milosti. Hvala, ke sta jo Bogú vš mislē, xelah in že besédama dajala, déla, ke sta jih Bogú vš čast opravilala, so

bile Bogú žgol prijetna daróva. In ko bę ne bili naus parva starva grawilę, bę ne bilo nęq družga, ko samaga sebe, svęjo duwo in svęje telo in svęje dęla tręba Bogú darovata. Vsa zemla bę bila tempel Božji; in Bog bę imel povsod žvęste sluzabnake, kterę bę ga ve duhs in ręsniq molilę, in se mu sami ve prijeten dar dajalę. Tode po storjenem gręha naušh parvah starwew se je vse spreobarnilo. Izvirne alz poerbanę gręh je vse ęlovęwka rod ognusil; ęłovęk né imel po izvirnem gręha ęlo nęq nad sębój Bogú prijetnega, in torej né mogę samaga sebe Bogú ve prijeten dar datę, ker se mu ne smę nęq omadexanęga darovata, kakor bę se mu dajal, ko bę bil ve nedolxnosť ostal. Zavolo izvirnęga gręha pa ne nehajo dolxnosť, kę jih je imel ęłovęk ve stans nedolxnosť do Bogá, tamuq nas ravno takó vxejо, in torej smo tudę po izvirnem gręha dolxni Bogá že darowę ęestitę, hvalitę in prositę; gręh né téh dolxnost odvžel, alz tudę le ęmanwał ne, tamuq we le pomnóxil jih je, ker je tudę potrébo novęga daru vpelal, namraq tańęga daru, kterę bę utrafęgo že izvirnem gręham ęasluxeno ębrisal. Pa ker je bilo vse ęlovęwto že izvirnem gręham takó ognuweno, de né moglo dopolnitę dolxnost, kę jih je Božja praviňa od nega tirjala; bę bilo moglo prenej ęaterto, pokonyano, in vékoma ęavřeno bitę. Tode Bog se je, nam pové sveto pismo, ęlovęwka rodú usmílil, in je xe naušem parvem starwem nov, ęist in svet dar oblubil, de bę se sa tém daram však ęłovęk

ovistil, in ga namest sebe, in x' nim tud samaga sebe Bogu daroval. Ta od Bogu nam oblublenz dar je Jezus Kristus, Sin Boxxji, na kriks umorjen. Nega, ke ne poznal greha, piwe svet apostol Pavl, je Bog zavol nas vspravzeno storil, de bili mi vs nem opraviveni pred Bogom. (II. Kor. 5, 21.)

De bili pa vlovske ne bil nskola pozabil, de je tud po grehu ravno tako, kakor poprej vs stans nedolxnost, dolzen Bogu uestit, ga hvalit za prejete dobrote, ga novih prosit, in vrh tega we zavol storjenega greha razdalens pravins Boxxji zadostit; de bili pa vendarne obupal, ker je Bog z greham razdalil, temuq de bili vedno pomnil nov, pist in sveste dar, ke mu ga je Bog oblubil, in de bili van svfje zaupane stavil: zato je Bog xe prej od zaquetka ludem ukazal, de naj mu varh splouwnih darov we posebne darove opravljajo. In odsahmal neso ludje Bogu le splouwnih darov opravljali, kters obstoje vs bogabojcuh misluh, xelah, deluh, ampak darovali so mu tud xivino, xito, sadje, moko, kruh, vino, ole, kadilo itd. Ti darovi so bili prej po storjenem grehu par ludeh vs navad, de so x' nim Bogu uestili, ga potrebni dobroti prosili, in za prejete hvalili. Takto sta xce Adamova sinova, Kajn in Abel, vsak od svfjih perdelkov Bogu dar pernesla, altar napravila, in na nem pernesen dar Bogu vs uast in hvalo zaxgala. Kajn, ke je bil kmet, je Bogu vs dar zaxgal nekoliko xita; Abel pa, ke je bil ovchar, je prvega mladiqa svfje u-

de zaklál, in ga Bogú vš past zaxgal. Noe, ko je po vsolnem potopu iz barke stopil, je iz hvalenosti do Bogá napravil altar, zbere nekej xivál in ptičev, jih zakoče, razséka, in Bogú na altarji zaxge, de je se to daritvjo Bogá za održane zahvalil. Melkízedek je Bogú krüh in vino daroval. Abraham je se ušl na Božje povele na goro Moržjo že Ižakam svojim sinam, de bi ga na nej zaklál, in Bogú daroval. Jakob na pot prot Mesoopotámii je pod goljem nebom spal, in ponovil quidno parkazen imel; 3jutrej, ko se zarja naroč, je vzel kamn, ga po konoč postavil, in vš spomin, de je Bogú posvečen, ga vš hvalen in že olem oblige. — Ko je pa Bog dva tavnih lét po stvarjenju svetá Izraeljčam na Sinajsko gora po Mojzesu zapoved dal, jím je sam oddkal darove, k č naj mu jih darujejo, in zapovédal vse opravke in říceremonije, se kteramž mu morajo darove opravljati. Izraeljci so pa Bogú kmals xivino darovali, k č so jo nemu vš past klali in xgal, in to so bili krvav vš darovi, ker je prav teh daritvah kri tekla; kmals so mu pa darovali lépo moko, krüh, vino, ole itd., in to so bili nekrvav vš darovi, ker se prav tažih daritvah ne kri prelivala.

Preden vam pa, lubi moji! kej več od daritve povém, k č so jo Izraeljci Bogú opravljali, vam moram nekoliko vš misl vžeč od snidnega in pa od Jeruzalemškega templina, na kterih dvéh krajeh so Izraeljci Bogú darovali.

Snidnja je bila brahko pisan učtor iž
lepah desk, ktere so bile že zlatem obročke
sklenene. Bila je snidnja 10 komoljov visoka
in 30 dolga, in pa od vseh strani že dra-
gemu part pregrinena. Pregrinalo od verha
do tal je snidnjo na dva kraja razdaloválo.
Prvemu in imenitnemu delu snidnje, ke
je bil napol manas od drugega, se je reklo
presvetiule, drugemu pa svetiule. Ve pre-
svetiule je bila skrina zavese. Skrina zavese
je pa bila iž druzega lesa narejena, in že zla-
tam bogato vdélana; bila je pol tretji komolj
dolga in pol druga komolj visoka. Nad pokrovom te skrine, ktere je bil sedem
Božji, sta bila uestítliva Keruba, ke sta svø-
je perutnihe eden proti drugemu razprostirala,
in pokrov obsenjevala. Ve skrinu zavese pa
je bil zlat vrag 3e nekolsko zerns mane, se
ktero je Bog Izraelje ve riunave redil; ve skri-
nu zavese je bila tud Aronova palčna, ktera
je bila na enkrat ozelenela, in sad obrodila
ve znamne, de je Aron od Bogá velike duho-
ven ižvolen; ve skrinu zavese ste bili tud dvé
kamnens tabl, na ktere je bil Bog se svø-
jim parstam zapovad zapisal. — Unkraj pre-
grinala, ve svetiule, je stala požlačena miža, in
na nej 12 pomiznih ali darivnih kruhov ve
dvéh verstah, in noči žravši nih. Darivni
kruhi so bili iž nar lepwa pueniue moke
se kadilam potresen. Vsako siboto so se dru-
ge na mižo déval, stare so pa duhovni po-
væil. Ve sréde svetiula je stal altar, na ktersm
se je kadilo žaxigalo, in negov dim nakviško

valil. Braven téga altarja je stal zlat svépnek se sedmema roglz, na ktereh je sedem svatil gorélo. (Hebr. 9, 1.). — Okols snidnega je bilo pa dvoriupe, 100 komoljov dolgo, 50 pa viroko, in okols in okols se pregrinalz obdano, ke so bile na zlate stebriupe parpete. Ve tem dvoriupe je stal pred snidnem pod galem nebam altar, de so se na nem xgavni darovs zaxigalz.

Ve snidnem so Izraeljci od začetka službo Božjo opravljali; in ker neso ve imeli stanovitnega prebivalstva, ampak so proti oblubljeni daxeli ule, je bila snidnega takó napravljena, de so jo lahko razdelili, seboj vzel, in kjé drugèj spet postavili. Ve znamne, de je Bog ve snidnem pričejou, se je nadno tist oblik spustil, kters je Izraeljam iz Egiptovskega pot ve pušavo kažal. In dokler je ta oblik snidnem obdajal, so mogli Izraeljci na meste ostati; kendar se je pa znad snidnem vzdvignil, so mogli dalej iti. Ve téj snidnem so Izraeljci okols tavnem lét službo Božjo opravljali, dokler ne kral Salomon ve Jeruzalemu Bogú tempelna sezidal.

Ko je bil kral Salomon ve Jeruzalemu Bogú tempel sezidal, so mogli Izraeljci ve nem Bogú darove opravljati, ker se je ve nem skrina zaveze hranila. Jeruzalemski tempel je bil po podobu snidnem sezidan, samo de je bilo na nem vse veci in lépote. Bil je 60 komoljov dolg, 20 virok in 50 visok, in ve dva déla razdeljen. Spredas dél tempelna je bil 20 komoljov dolg, in presvetiupe imenován.

Vz presvetiščje bila skrina zavese, in le enkrat vz léta je smel samo velika duhovščina van. Presvetišče je bilo 3^z dvojim^s durm^s iz olkovnega lsa zaprto, in pred durm^s je visélo pregrinálo od vrha do tál. — Takrajd pregrinála se je začel drug^s dél tempalna, kteremu se je svetišče reklo. Svetišče je bilo 40 komoljnov dolgo. Vz svetišče je stal bliž pregrinála zlat altar, de se je na nem Bogu kadilo zahigalo, in deset zlatih svéčnikov so svetil^s je bilo, pet na leve, pet na desni strani altarja, de se je hiina Božja razsvetlovála. Pa tudi vsa druga posóda in vse kadilnice so bile iz samoučistega zlatá. Nelo zebila so bili zlatí. Tla so bile 3^z zlatam vložene, in vrata 3^z zlatam prevléčene.

Prenjed pred tempalnam so bili trije veliki dvore. Prvi dvor, vz katerga se je iz tempalna pravilo, je bil duhovski dvor imenovan, ker so navadno le duhovni in levitje van sméls, de so vz nem živino klali, jo Bogu darovali, in na bronastem altarji, k^t je stal vz srédu dvora, Bogu vz dar zahigali. Vz tem dvoru je tudi nela truma pénjov Davidove psalme pri službi Božji prepévalo. Bil je 3^z móstovx in poslopji obdan. — Drug^s dvor, 3^z omrežjem od prvoga lojen, je bil ve več, in je tudi móstovx in poslopja imel, po katerih so duhovni in levitje prebivali, kadar so vz Jeruzalem sluxbo Božjo opravljali; po nekaterih so pa tudi tempalnovo posodo hrani. Drug^s dvor je bil Izraelov dvor imenovan, ker so se van o praznikih, in tudi vsak dan ob uass daritve in službe Božje, ktero so

duhovn^s v^a svetiup^s al^a pa v^a pravvem dvor^s oprav-
jal^s, Izraelj^s k^a molitv^s shajal^s. V^a tém dvor^s
je bila nekvena skrinj^a al^a darivn^sja, v^a
ktero so se Božji daróv^s v^a dnarjih metal^s. —
Za tém dvoram je bil tretji dvor, imenován
dvor narodov, ker so van narodje iž vse
zemle sméls, in kamor so tudi narodje hodil^s,
kterz so pravsga Bogá sproznał^s, qe tudi neso
judovske vere nase vzels. Po tém dvor^s je bilo
tudi døst^s móstovxev, po kterah se je uqílo
al^a sodilo.

In glejte, vse to, temp^sl in ti trije velik^s
dvor^s, se sploh temp^sl imenuje. Kedar s. evan-
geli prav^s, de je Jezus v^a temp^sln^s stal, hodil
al^a uqíl; se mora mislit^s, de je v^a drug^sm al^a
tretjim dvor^s stal, hodil al^a uqíl. Jeruzalem-
sk^s temp^sl je bil tdej židovje, de nskols ta-
nega. Nskols we né bilo drajušga temp^slna
na zemls od Salomonovsga. Pa so ga tudi sedem
lét stávil^s.

Zd^e pa premislamo, kakó so Izraelj^s od
začetka v^a snidn^sja, požnéje pa v^a Jeruzalem-
sk^s temp^sln^s Bogú darováis. — Levjev rod
je bil od Bogá v^a opravlane službe Božje od-
loqen. Nar imenitn^s med duhovn^s je bil ve-
lak^s duhovn^s, kterz je bil posveqén, z^a
olem pomazilen, in se je ss prelepó obléko
od družeh loqil. Velak^s duhovn^s je imel veq
družeh duhovnov in levitov pod svéjo ob-
lastjo, de so mu pomagal^s službo Božjo oprav-
ljatz. Judovsk^s duhovn^s so Bogú v^a snidn^sja
al^a temp^sln^s vsak dan 3jutrej in 3neqer daró-
ve oprav.lal^s, in s^zher iž téga qveter^sga konja:

1. De so že darmí Bogá uestila, negovo oblast do všeh stvarí na znané dajal, in mu svéjo ponížnost in pokorupno skažovál. Kdor je hótl Bogá že daram počestit, je močel ždravo xivál odbrat, ktera je bila brež vše graje, alz vøla, alz ovnjo alz goloba, jo je pred snidnijo, pozneje pa pred Jeruzalemské templer, pøgnal alz pønesel, in vž znamne, de da xivino namesta sebe Bogú vž dar, ji je roke na glavo položil, in na to jo duhovnu dal, de jo je Bogú daroval. Če je pa duhoven zase hótl Bogú vž uast dar opravite, je pøgnal sam xivál pred snidnijo alz templer, ji je na glavo roke položil, ter jo Bogú daroval. Kedar je pa vše ludstvo hótl Bogú vž uast dar opravite, se je xivina pred snidnijo pøgnala, in starawina ludstva so ji vž imen vsega ludstva roke na glavo položila, in jo pøtlej duhovnam dal, de so jo Bogú vž uast daroval. — Daroval so jo pa takó: Med molitvam so xivino zaklala, in neno kri vž posodo prestrégle, ter jo žlila okolo altarja, kters je pred snidnijo alz templerlnam pod golzem nebem za xgavne daróve pøpravlen stal. Po tému so xivino iž kože djala, (kožo so duhoven zase obdaroval,) ji nože odsékal, in osrýje iž ne pobral, in jo pøtlej na drobne kosje ražsékal. Ražsékané kosje so Bogú daroval takó, de so jih pred saborj nakvižko povzdvignili, kar se daritav imenuje, in pøtlej so jih položila na altar, ke je bil za xgavne daróve pøpravlen, in do uistega se xgal; in dim se je proté nebu valil Bogú vž prijetno diwávo. Vše je moglo

žgoréts, kar se je Bogú vš čast darovalo; nobén člověk, ne duhovna, ne druga Izraeljci, néso směla nás od darováne živíne pokúsits, kdeš so že daritvajo Bogá molila in čestil. Ker so živino Bogú klala, se imenujejo ti darové klavna darové; in ko so jo Bogú vš čast tudi čgala, jih tudi čgavne darové imenujejo. Ker so pa Judje žatý živino klala, in do čistega sčigala, de bře sč téma klaynem in čgavnam darové Bogá čestil, so se ti darové tudi bogoučestna darové imenovála.

2. So tudi Bogú darové pernesla iž téga kónja, de so a' ním razzeleno pravijo Boží tolakil, in Bogá odprišena gréhov prosila. Kedar so se namračí kteří Izraeljci pregréwil, so se moglo pred Bogam ponixevála, in mu darové pernesla, však po svýchim premožením in povelikostech svých gréhov, ala teče, ala očna, ala ovno ala kej moke. Te živála so duhovna pred snidnem ala templním zaklala, že nás kervjó altar pokropila, nékej mesá na altarji Bogú vše dar zahala, in nékej žunej stana vše očen vrágla, tréti děl so pa samí zavánil. Če so pa duhovna za svého gréhe Bogú darovala, ala že se je darovalo za gréhe všeho luhstva, krala ala velasťsga duhovna, se je moglo vše meso, kar se ga né na altarji Bogú vše dar zahalo, žunej stana ala žunej mesta vše očen vréčs; nahyé ga né smel okúsits: zakaj čist je moči bit, kdor je hotel od darovánha mesá jest; kdor je pa dar za gréhe pernesl, so ga za nečistsga imel, in to je spričeválo, kakor piše svět Pavl vše listy do Hebrejov, de darová

staršga žavéta něso vš seba iméla moží gréhov žbrisat, in všti očistit, in ker so sž takemž daróv Bogá odpuštena gréhov prosil, in se že rázvalením Bogam spravila, so bili ti daróv bogospravné imenováni.

3. So Izraeljž tudž zató Bogú darovál, de so Bogá hvalil za døbro létene, za doblene vojske alž za druge prejete dobrote. Kždar kolž so Izraeljž káko posebno dobroto od Bogá dosegla, so prenej po tavænt in tavænt volov žaklala, jih rázmesarila, in nékej mesá so na altarji Bogú vš dar žažgal, drugž dél mesá so duhovna žavæila, tretji dél so ga pa Izraeljž dobil, kterž so daróve pernesla, in než sorodovína in prijatla, ka so bili kž daritva povableni; však je smel od darovánza mesá jéste, kždar so že daritvijo Bogá hvalila. In to všivane darovánza mesá je bilo obhajilo vš starém žavéts, po kterém so se Izraeljž daritve vdælechoval; kždar pa néso sméla jéste, so se vš duhž že daram sklenila, od kterža jím né bilo pspušteno jéste, in so vš sžrža zcelala, kar so že daram na žnane dajala, in takó so duhovno obhajilo prejela. Daróv, se kterém so Izraeljž Bogá za prejete dobrote hvalila, so se bogohvalná daróv imenovala.

4. So pa tudž takrat Izraeljž Bogú daróve opravila, kždar so Boga potrébnéh dobroto prosil, postavem, døbre létene, odværnena káke nadloge; in to so bili bogoprosná daróv, ker so e' nimž Bogá potrébnéh dobrót prosil. Kždar je kdo bogoprosen dar pernesl, se je en dél Bogú vš uast sžagal, en dél so duhovna do-

bilə, en děl pa tisə, kə je dar pernesl, in ne-gova rodovína.

We veliko družeh daróv so moglz Izraeljš po Božjim povels opravlatz; pa kdo vše vse misel vžeť? Le nar imenitnswsga darú, kə so ga Izraeljš vsako léto enkrat opravlatz, naj we spomnem. Ta dar je bil bogosprávnš dar za vše Izraelsko ljudstvo skupej, kə so ga 10. dan kožoparska opravlatz. Ta dan so se moglz vsz Izraeljš pokoritz, in svøje gré-he obhalováť, vsz — velške duhovsn, drugz duhovns, Izraeljš visoňsga in nižksga stanú — vsz so moglz pokoro dělatz. Velške duhovsn je mogz žase in za svøjo hiwo junja Bogú vš spravnš dar datz, na to pa tudz parpravlen bitz za Izraelje bogospravnš dar opravitz. Po duhovsko obléčen je mogz pred snidnsgo, pozneje pred tempelnam statz, in parpelatz so mu vše imens vsz h 12 rodóv dva kozla in enzga ovna, ktere je pred Gospoda postavil, in mu jih vše dar naménil. Ovsn se je vše bogostns dar zaklal, in en kozel je bil tudz vše bogospravnš dar zaklan. Velške duhovsn je na to vžel kri zaklansga kozla in ovna, je vžel 3e altarja xivsga oglia vše kadiłnsqo, tře je wše kervjó in ognem zad za pregrinálo vše presvetíqe, kjer je Bog prebival, se je ustophil pred sedex Božji, je djal nar drajuwsga kadila na ogn, in je z' nim Božji sedex pokadil, potém je part vše kri spravnsga darú pomfçil, in sedemkrat protz solnqnsmu vzhodu pokropil, in sedemkrat se to kervjó protz Božjimu sedeu pokropil; in vše to je storil vše znamne,

de se vsz gréha očiščujejo. Samo ta dan — enkrat vz léta — je smel velaka duhovščin vz presvetišče stopit. Ko je velaka duhovščin iz snidnega alz tempalna parvsel, je unsmu we xivemu kožlu roke na glavo položil, vse hudobijski Izraelskega ljudstva na znanje dal, in jih, takó rekou, kožlu na glavo sklinal, in sa téma pregréhamo Izraelskega ljudstva obloženega kožla je vz to parpravlen človek vz ručavo odpeljal, alz ga pa sa kake viwáve vz brezjan pohnil, de jih je, takó rekóp, od Izraeljov vz ručavo odnesel, alz vz brezjan srbój pogrežnil.

To so bili imenitnawz darovs staroga zavéta. Iz darov staroga zavéta bomo zdé prav lahko uméla, kaj de se prav dar imenuje. Prav za prav se dar imenuje tista zunana, vidna réč, ktera se po sluxabnske, nalaž vz to postavljennem, Bogú takó daruje, de se darována réč stere in pokončá alz vsaj spremeni. Ke vsakemu daru je tdej teh utirah raií tréba:

1. Se mora darováts kaka zunana, vidna réč, postavšem, xivina, alz sadje, alz krùh, alz vino, alz kadilo itd.

2. Ta vidna in zunana réč se mora Bogú vz dar dat, ker se z daritvijo nar večs čast komu skaxe; nar večs in vsa čast gre pa samemu Bogú. Torej prava svet Avguwtin: *Nikadar né we nehiče komu drugemu daroval, kakor tistem, od kterega je védel alz mislil, de je Bog, in kterega je hotel za Bogá iméte.*

3. Kar je vz dar parpravleno, mora vz to posvečens sluxabnsk Bogú darováts, ker je daritv poschbu in očitno délo vere, kz ga torej

le vs to odločene in posvečene služabnake smějo opravljata. Preden so Izraeljci od Bogá po Mojžess spisane zapovida prejela, so Bogú daróve opravljala poglavárji vseh druhin, ali drugi moxje, kaž jih je bil Bog posebno ve to postavil, kakor so bili očaki Noe, Abraham, Izak, Jakob, ali kakor se bere od Melkizedeka, kters je vs svetim pismu duhovšen Narviusga imenován. Ko so bili pa Izraeljci od Bogá spisane zapovida prejela, je bil vs duhovstvo Levjev rod odločen. Aron je bil prvi velik duhovšen, in druga iz negovska rodú so bili duhovni; vsam drugam pa je bilo ostró prepovédano duhovne opravila opravljata, ali Bogú daróve zahigata. Kore, Datan in Abiron so se bili predzržnila duhovne opravila opravljata, desetračno neso bili vs to posvečeni, in uiba Božja jih je koj zadela: zemla se je pod nim odparla, in jih je žive pozerrla; kar je bilo pa we drugih naš predzržnosti dalečnih, so bili že ognem spod neba končani. In glejte, ravno takó so tudi vs novem zavéta duhovni zmed ljudí odbrane, de vs imena vseh kristjanov službo Božjo opravljajo.

4. Kar se Bogú vs dar pernes, se mora končati ali pa vsaj sprememita. Takó je bila vs starom zavéta, postavam, živina klana, in meso ali vsaj nekej mesá je bilo sexganega; tisti kozel, na kterega je velik duhovšen roke poloxil vs známne, de so nan prenesene vse pregréhe Judstva, je bil po tému vs puščavo zagnan, takó ljudém odtegnen, in takó rekou, pokončan. To končane Bogú darováne ruci

pa poméns, de je Bog gospodar všeh ręci, in torej nawsih daril ne potrebuje. Če se ljudem als kralu kaká ręci daruje, se ne končá, ker ljudem in tudi kralu dobro zaleže; Bog pa nobenih ręci ne potrebuje. In ker so darovs, kę jih člensk Bogú opravila, le zunane znama, se ktemu se samaga sebe Bogú darovat̄ xeli, kakor govorí svet Š Avguwtin rekój: *Dar, kę se vidz, je sveto znamne dariú, kę se ne vidz;* ker tdej zunane dar poméns, de člensk samaga sebe xeli darovat̄, torej daje končane Bogú darovane ręci tudi to na zunane, de smo zavolo gréha smarts vrédn̄s, kę jo pa dar, postavim, zaklana xivina als ssegano xito, naměst̄ nas preterpi.

Iž daritve staraga zavéta se pa tudi užemò, de so darovs čveter, ker se iž čveterga konča Bogú opravljajo: als so 1. bogosvetn̄s darovs, se ktemu se Božja mogočnost molz, in Božja oblast do všeh stvari povisuje; als 2. bogospravn̄s darovs, se ktemu se Bog odriučena gréhov pross; als 3. bogohvaln̄s darovs, se ktemu se Bog za dodzlene dobrote hvalz; als 4. bogoprosn̄s darovs, se ktemu se Bog pross potrébnih dobrót.

Als so pa iméls darovs staraga zavéta mož ve sebz vse tiste opravíqitz in posvetítz, ktemu so jih Bogú opravljals? — Darovs staraga zavéta neso iméls nobene moží ve sebz darovávňov opravíqitz, temuž so opravíčene le poménils. *Nemogóče je, piwe svet apostel Pavl, de ba sess kerujó junjov in kožlov gréhov odvželz.* (Hebr. 10, 4.). *Darovs staraga zavéta,* govorí

svetš Avguwtin, nčso gréhov zbrisovále, ampak so Iudi le gréhov preprijevale. Ves korist daróv staršga zavéta je tdej ta, de so Izraeljš x' nimš oqitno kažalš, kákowne mislš, xeče in obqútleje de imajo vs sərňa do Bogá, ker je dar, kž se vidš, sveto znamne darú, kž se ne vidš, de so tdej x' nimš Bogá oqitno uestilš in molilš; in pa de so vs podobah kažalš tisto imenitno daritev, ke jo je Ježus Kristus na kriče oprávil, in jo we 3dě vs nebesah in na zemla ponavla. Bila je vs staršm zavéta Bogú xivína klana in darována vs spomin, de bo oblublenš dar Božji, Ježus Kristus, zavolo pregréh ulovévkega rodú umorjèn. Kervavz darovz tdej, ke so bili Judam zapovédans, so bili le znamna, le podobe presvete Ježusove krvave daritve na kriče. Kristus Ježus je bil torej tudš xe vs staršm zavéta vs podobah Bogú darován; in glejte, ravno zavolo téga ga svetš apostol Joan imenuje Jagne, ktero je xe od začetka svetá zaklano. (Skriv. razod. 13, 8.). Nekervavz darovz staršga zavéta pa in med vsem sosebno dar kruha in vina, ke ga je Melkižedek, duhoven Narvišega, daroval, so poménilš nekervavo daritev novoga zavéta, ke jo Ježus Kristus pér svetš mawš po vsem katoléwšem svetš opravila. Darovz staršga zavéta so svøjo vrédnost pér Bogę le vs Kristus, le iž negove daritve dobivalš, ke so jo ožnanovále; torej so bogabojec⁹ Iudje staršga zavéta ss svøjimš darmí le tolško Bogú dopadlš, kolškor so ss svøjimš županomš darovz tudš svøje xeče Bogú dopastš sklépalš, in že vero vs oblublenš uistš dar — vs oblublenšga

Mesíja — se Ježusove daritve na kriče že za naprej vdalexeval. Vse bogaboječi Judje, kterso bili po besédah svetega Avguština že za naprej kristjani, so vs svojih darovih videli in čestil oblubljeni Božji klavni dar, Ježusa Kristusa, kters je hotel vs odrušenje naših gréhov umorjen biti. Iz Ježusove na kriče prelite karví so tadej darov staroga zavéta nekako moč dobivali gréwnske že Bogam spraviti, ako so gréwnski ss téms darmí tudi svöje notrane duhovne darove sklépal, in torej tudi vs sreč obyutil, kar so že zunanem darmí na zunane dajali. Pa ti darova vendar néso gréwnskov prej že Bogam popolnama spravili, kakor de se je Ježus Kristus na kriče daroval; torej so mogla bogaboječi ludje staroga zavéta pred pasklam odrsténa ukatati. Ako pa néso Judje ss svojim zunanem darova tudi svojih duhovnih sklépal, in vere vs oblubljenega Odroženika imeli; néso nih darova Bogú dopadli. Kajn in Abel sta Bogú vsak od svojih pšrdélkov dar pernesla: Abelnov dar je Bogú dopadel, ker je tudi vs sreč hvaležen bil, kar je že daram na zunane dajal; Kajnov dar pa né Bogú dopadel, ker né imel hvaležnega sreča do Bogá. Ko so se bili sijasama Judje takó sprídili, de je vs nih vera vs oblubljeni dar Božji — vera vs oblubljenega Mesija — ugásnila, de so ménili, Bog gleda na nih zunane darove, kri zaklansh xivá mu dopade; je Bog Judam døstekrat ojital, de se mu gnuss nad nih darovs, ker zunans darovs néso sami na sebi Bogú všeč.

III.*Od Jezusove daritve na križev.*

Daróve staréga zavéta néso iméla moží ve sebe Bogá, nega Gospoda nebes in zemle, vrédnou požestít, ga za tolškan prejetah dobrov vrédnou zahvalíte, ga tolškan potrébnih ręci dopadlivu prosit, in od nega odpuščena gréhov zadobit. Nemogoye je, de bę kri junčov in kęzlov gréhe zbrisala. Pa tudi duhovna staréga zavéta, kterę so daróve opravljali, néso mogla sami iž sebe Bogá vrédnou požestít, za prejete dobrote mu dolne hvale dat, ga potrébnih ręci dopadlivu prosit, in gréwnih ljudí ze razžalenem Bogam spraviti. Duhovni, kterę so Bogú darovali, deszavno so bili od Bogá ve to službo odloženi, so bili le vendar ljudje, in torej podverzeni gréham, zavolo ktereh néso mogla Bogá vrédnou požestit, prav hvaliti, dopadlivu prosit; in ve srédo med razžalenem Boga in gréwnega človéka stopiti, de bę bili Bogá ze človékam spravili, in med Bogam in človékam novo prijažnost naredili. De bę daritev mož ve sebe iméla Boga vrédnou požestit, za prejete dobrote spodobno hvaliti, novih dopadlivu prosit, gréwnaka ze razžalenem Bogam spraviti, je tréba 1. taňza darú, de je Bogú popolnama prijeten, in Bogá vréden; in 2. je tréba, de ta Bogú popolnama dopadlivu dar opravati duhovni, kterę je, kakor piše svetý apostol

Pavl, svet, nedolžen, neomadexan, odlojen od gréwnkow, kteremu ně tréba za svøje gréhe dariù pernestz, pređen za gréhe ljudstva daruje, je tréba velenja maunška, které je více ko nebesa, časgar oblast je tdej do vseh stvarí ve nebesch in na zemlјe. (Hebr. 7, 26.). Tréba je po té m takém saméga Bogá ve dar in saméga Bogá ve maunška, de Bogu ta dar opravę.

To dvoje je tdej potrébno, de bě imel Bogú opraven dar moč ve sebe Bogá popolnama pocestit, za dodalene dobrote ga spodobno zahvalit, potrébnsh ga dopadlivu prosit, in odpuštene gréhov od nega doseč — človéka že razžalenem Bogam spravits. In glejte, — o neizrečena Bohja lubežen, o neizmerna Bohja milost do gréwnega človéka, o nezarepopadlivu Bohja modrost! — Ježus Kristus, právě živé Bog, Očetu ve vsem enak, je hotél bits dar in darováván̄ za nas. Vžel je človéško natoro nase, bil je člověk, žinej gréha nam ve vsem enak, de je mohel svøje teló nebewkamu Očetu ve spravné dar za naše gréhe darováta. To-rej je rekł svøjimu nebewkamu Očetu, ko je na svét pøewz: *Daróv in darił nész hotél, teló pa se menz pøpravil; xgavnz in klavnz daróv te něso dopadlz, jih nész hotél.* Tzdej sem rekł: *Pridem, de storím, o Bog!* tvøjo volo. (Hebr. 10, 5-7.). Vse Ježusovo živlene, od negovéga rojstva do negove smrti, se smě sploušen dar za nas imenováta. Ježus Kristus je bil vse svet, vse ve volo svøjiga nebewkaga Očeta vdan; vse čas svøjiga živlena na zemlјe se

je takó Bogú darovál, kakor bá se mu bili mi moglž darováts: Ježus Kristus je namésts nas svøjiga nebewksga Očeta na zemls uestil in poveliqevál, ga je namésts nas za vse ljudém dodelené dobrote hvalil, ga je namésts nas dobrot prösil, kž jih potržbujemo. Ježus Kristus je tdej namésts nas Bogú uestns, hvalnš in prösnš dar opravjal. Velško in pravo daritev pa, která vse spløwne daróve negovsga xivlena vž sebe zapopade, sž ktero je unctions rod zž razxalenst Bogam spet spravil, to velško daritev je Ježus Kristus na gørs Kalvárii oprávil, ko se je na krixe svøjimu nebewkemu Očetu vž održwéme vszga unctionva darovál. In védno pomnste, lubš kristjanš! kaj de se pravš: *Ježus Kristus se je na krixe nebewkmu Očetu za nas darovál.* Ko bi bil kterš ſupe žavo lohudobije vž smart obsojen, pa bá se namésts nega negov nedolžns sin dal umoritš, de bá ſupe we per xivlens ostal; bá reklš: *Sin se je za svøjiga očeta vž dar dal,* in bá se we nad sinovo lubčenjo do očeta qudilš. In glejte, lubš møyji! tudž mi smo zž ižvirnem gréham žasluwilz véqno smart, véqno tørplene vž pšklš: pa Ježus Kristus, on vylowéquens Bog, se hoqe za nas Bogú vž dar datš, de bá mi vékoma xivélz, in se vž nebessh veselilz; Ježus gre sž težkem krixe obložén na goro Kalvárijo, de se na altarji krixe nebewkemu Očetu za nas vž klavnš dar da; gre na Kalvárijo, de na něj svøjo kri do zadne kaple prelije, in se da umoritš, de nam spet Božjo prijažnost žadobi. In — oh, ostermité nebesa, quds se zemla! — Ježus

Kristus se je na kriči nebewkemu Očetu daruje, pribijajo ga pa za roke in noge na les, se teče negova sveta kri iz prebodenih žil po kriči; Ježus umarje, zaklano je Bogu ve do padliv dar *Jagme Božje*, opravlena je daritev na kriči.

Ježusova smrt na kriči je resnična daritev, ker najdemo nad no vse utire resniči, ka jih je ka daritve treba. Ve daritve se mora zunana, vidna reč darovata; na kriči se je Ježusovo telo darovalo, ka je bilo umorjeno, in negova kri, ka je bila prelita. Zunana, vidna reč se mora Bogu ve dar opravite; tudi na kriči je Ježus Kristus svoje telo in svetojo kri nebewkemu Očetu daroval. Ve daritve mora ve to odložens služabnik dar opravite; na kriči je sam Ježus Kristus po rokah nevernškov svoje telo in svetojo kri daroval. Ve daritve se mora Bogu darovana reč pokončata ali spremenita; na kriči se je tudi Ježus Kristus pokončal, ker je bil umorjen. Ker je Ježus Kristus pač tej daritve svojo kri prelil, se imenuje ta negova daritev krvava.

Sa to svetojo krvavo daritvejo na kriči je Ježus Kristus vse dopolnil, cesar neso mogla vsi darova staroga zaveta dopolniti, ampak so le potrebo take daritve na znane dajale, ktera bi vse dopolnila, kar so oni pomenili. Velika duhovan je res ve starem zaveta kožlu svetoje roke na glavo pokladal, pregréhe Izraelskega ljudstva na znane dajal, in jih kožlu na glavo sklinoval, potlej ga pa sa pregréhama, takó rekou, oblozenega ukazal ve puščavo odpeljate,

de bz kozel pregréhe vs riupavo odnesel; pa jih vendar né vs resniqz odnesel, ampak je le poménil Jagne Božje, Ježusa Kristusa, kterz je vse pregréhe vsega svatá nase vzcl, ter jih se svjoto smrtjo na krixe pokončal. Torej govorí svet Peter, de je Ježus Kristus *nave gréhe nosil vs svojim telesu na lésu* (I. Pet. 2, 24.); in svet apostol Pavl, *de je zbrisal, kar je bilo zoper nas, rokopis postave, ka je bil nam nasprotzen, in ga je vzcl iz sréde, perbiwue ga na krixe.* (Kolow. 2, 14.) Velzke duhovstv je rés vs staršm zavéts velzke dan pokore že otnovo kerljó wsl vs presvetiše, in je x' no sedemkrat prots solnčnemu vzhodu pokropil, in se kozlovo sedemkrat prots Božjimu sedenu pokropil, vs znamne, de se vsz gréhov očiščujejo; tote se to kerljó se vendar néso gréhov očistile, ampak so le na zname dajale, de bo vs svét se kerljó Božjiga Jagneta, Ježusa Kristusa, od gréhov očiščen in opran. Ježus Kristus se je tdej na krixe nebeskemu Očetu vs dar dal, de je razkalens Božji praviqz zadostil, Judí od pškla réwil, ker je on utrafango pretarpel, ka bz jo bili mi mogli vs pšklz vékoma terpete, de je Judí spet že Bogam správil, in jím vékno xivlene zadobil. Človek se je bil po storjenem gréhu zoper svjoga Bogá spuntal, zaqelo se je sovrautvo med človékom in Bogom. Ježus Kristus je stopil med Bogá in človéka, in je obá spet sprijažnil se svjoto smrtjo na krixe. Torej piše svet apostol Pavl: *Ježus je umíril se svjoto kerljó na krixe, kar je na zemle, in kar je vs nebesih.* (Kolow. 1, 20.)

Ker se je pa Ježus se svöjo smertjo med razxalenzga Bogá in med ęlovéka razxalnika ustávil, de je mir in prijažnost med nima storil, je postal srédnšk; zakaj srédnšk se imenuje, kdor sovražne spet spravš, in med nimz prijažnost storí. *En srédnšk je med Bogam in ludmi, ęłověk Kristus Ježus,* pravš svetš Pavl vs listš do Timoteja. (2, 3.) In torej se smémo le po nem k Bogu obərnite, in le po nem Bogá potrébnsh ręčí prositš, in le po nem zamoremo k Bogu pritz. Ker je Ježus Kristus se svöjo smertjo nas za Bogam správil, je on správnš dar za naue in vseh ludí gréhe. In s. apostol Joan tudš piwe: *Ježus Kristus je spravəná za naue gréhe, pa ne le za naue, ampak tudi za gréhe vsega svetá.* (I. Joan. 2, 2.) Ježusova daritv na krixe je tadej bogospravna daritv.

Ježus Kristus je svöjimu nebeukemu Očeetu se tém nar veqš qast skazal, de se je takó globoko ponixal, de je høtel iž pokorujsne do Očeta za nas na krixe umréts. *Ponixal je sam sebe,* pravš svetš apostol Pavl, *ko je bil pokoren do smerte, smerte pa na krixe.* (Filip. 2, 8.) Als je paq kters klavnš in xgavns dar staršga zavéta enak Ježusovs daritv na krixe; ko so se ve staršm zavéts le neumne xiváls Bogú ve qast klale in konqevále, tukej na Kalvárii se pa sam Bog konqá, sam Bog na krixe ve klavnš dar umrje, de svöjimu Očeetu qast skaxe? Ko hø se bile ve staršm zavéts tudi vse xiváls Bogú ve qast poklale in ssxgale; hø se vendar ne bila Bogú spodobna qast

skažala. Ježus Kristus pa se svojo smrtjo na križu Bogu tolkošno uast skaže, kolikorwna mu gre; že Ježusovo smrtjo dobí tdej Bog we le zaslужeno uast. Ježusova daritev na križu je bogoučestna daritev.

Ježus Kristus se je svojimu nebewkemu Očetu na križu daroval, de nam je ka včupnemu zveličanu potrebne gnade zaslужil in zadobil. Že vs svojim življenju na Zemlji je za nas svojiga Očeta prosil, de bo nas posvetil. *Posveti jih, Jube Øye! vs svojim imenom*, je molil za svove upenje in vse izvolene, posveti jih. *Ne prosim te za svet, ampak za te, ktere se me dal, in zame, ktere bodo vs me verovali*, de jih varuj hudega. (Joan. 17, 9. 20. 15.) Takó je Ježus molil, ko je ujal proti Olsku Goru, na ktoru se je negovo tarplene začelo; in ko je Ježus že na križu visel, in se svojimu Očetu za nas daroval, mu je za nas molitve in prošnje že mophogni vpitjem in solzamopravljali. (Hebr. 5, 7.) In tudi zdé we dobivamo, kar prosimo, le vs imenom in po prošnji Ježusovu, kakor nam sam pové rekóu: *Kar kolz bote Očeta prosile vs mohim imenom, vam bo dal.* (Joan. 16, 23.) Ježusova daritev na križu je tdej tudi bogoprosna daritev. Kaj rač smemo vse od Bogá razumakovati, ako par svojih prošnih Ježusa Kristusa vs bogoprosne dar darujemo! S. apostol Pavl piše: *Bog tudi svojimu lastnemu Sinu nč peržanesel, ampak ga je za nas vse dal; kakó bo nam tudi x' nim vred vsega ne dal?* (Riml. 8, 32.)

Ježus Kristus se je na krixe tudi zato svojimu nebewkemu Ojetu daroval, de se mu je se svojo smrtjo za vse zahvalil, kar kolc je ljudem dobraha storil, in bo ljudem ve vs prihodne storil. Ježusova daritev na krixe je potem takem tudi bogohvalna daritev. Kristjans! ako hocete Bogá za prejete dobrote vrédno zahvaliti, darujte mu Ježusa Kristusa vs hvalnega dar.

Ježus Kristus na krixe umorjen je tdej tisti edin dar, kters Bogú popolnama dopade; Ježusova daritev na krixe vse ve seba zapopade, kar kolc smo Bogú dolžni, kar kolc so darovs staroga zavéta poménile in napovedovals. Ve starzem zavétu so Bogú opravljali kmals bogozestne, kmals bogospravne, kmals bogohvalne, kmals bogopršne darove, in po mnogoterem naménu so bili tudi mnogoterz darovs; vse te razne darove pa ve seba zapopade Ježusova kerjava daritev na krixe, ker je bogozestna, bogospravna, bogohvalna in bogopršna daritev.

Ježus Kristus pa ně le tisti edin dar, ktrs Bogú popolnama dopade, ampak je tudi tisti edin velik maunek, ktrs je Bogá popolnama vréden. Ježusova daritev na krixe je torej tudi zato Bogú popolnama dopadla, in je neskónyne nje, ker je bil velik maunek, kje je to daritev na krixe oprávil, tak, kákorunega je bilo tréba. Ježus Kristus se je sam nebewkemu Ojetu daroval; torej je bil on tisti velik maunek, ke so ga duhovni staroga zavéta poménile. Ježus Kristus je bil od svojiga

Očeta od vékoma veliké mavnék ižvolet, in se torej né sam vs to sluxbo vrínil. *Kristus*, govori s. apostol Pavl, *se ně sam poveliyal, de je bil veleks mavnék, ampak Bog Ře, kter mu je rekél: Moj Sin ss ti, jaž ss m te dans rodil.* Kakor tud vs drugem měst reče: *Ti ss mavnék vékoma po rcd Melkižedekovem.* (Hebr. 5, 5 - 6.) Bog je věděl, kólékoňem slabostem so podvřenem duhovna staroga zavéta; torej ss je Ježusa Kristusa, kž je nemu popolnáma enak, mavnka ižvölil. Ježus Kristus je tisťe veliké mavnék, od kterga s. apostol Pavl piše: *Spodóbilo se je, de imamo tařga velz-ηga mavnka, svetga, nedolxenga, neomade-xanega, odloquenega od gréwnékov in viwega, ko so nebcsa* (Hebr. 7, 26.); *de je bil usmilen in zvést mavnék per Bogę, de je zbrisal gréhe ludstva.* (Hebr. 2, 17.) Spodóbilo se je tudej za novs zavét, potrébno je bilo vs održené všeh ludí, de je veliké duhovan, kter hoče človéuks rod zr gažalenem Bogam správits, svet, nedolxen, neomadexan, odloquen od gréwnékov in viwa ko nebesa, de je usmilen in zvést per Bogę, de nebewkemu Očetu dopade, in ludi posvetí. In glejte, Ježus Kristus, on práv Bog in človék skupej, je bil svet, nedolxen, neomadexan, odloquen od gréwnékov, ker né imel ižvirnega gréha nad srbój, sam tud ně gréha storil, in ně bila najdena go.l.fija ve negově ustř. (I. Pet. 2, 22.) Ježus je bil viwa ko nebesa, ker je Sin Božji, in mu je torej podvřeno všeh devet vrst angelov: *Podvřenem so mu angelz, oblaste in moyi.* (I. Pet. 3, 22.)

Ježus Kristus je bil usmiljen mavnak, ker ne družga iskal, kakor ljudem pomagat, jih pa na tem svetu nekoliko osrečil, in včeno zveličal; torej je povsod, kamor je pravil, dobrote delil, ljudi pa pobožnosti opominal, in se nad tordovratnostjo gréwnskov žjokoval. *Je okoli hodel, dobrote delc in oždravlaje vse od hudiča nadlegovane.* (Djan. ap. 10, 38.) Ježus Kristus je bil vs vsemu svetu nebeškemu Očetu žvest; védno je Božje pravine tordil, se za Božjo uast potegoval, in volo Božjo spolnoval. Torej je rekzel konci svetjiga uasnega xivlena pre potoka Nédrone svetu nebeškemu Očetu: *Jaz sem te poveliyal na zemlje; dokonyal sem opravilo*, ktero ss me opravita dal. (Joan. 17, 4.)

Kolskowen razložek je tadej med duhovnega staroga žaveta in med velikim duhovnam novega žaveta, Ježusam Kristusam! Duhovni staroga žaveta so bili umrlivi, sa slabostmi obdanji ljudje; veliki duhovni novega žaveta, Ježus Kristus, je sicer živošek, pa tudi včens, neumrlivi Bog, vs ktem ne bilo we senje kažga gréha. Duhovni staroga žaveta so mogli nar prej za sveto gréhe dar opraviti, de so se očiupevali, potlej we le za gréhe ljudstva; Ježusu Kristusu pa ne bilo treba za sveto gréhe darui opravljati, ker je bil zgolj svetost, on je le za gréhe svetá daroval. Duhovni staroga žaveta so le za Judovsko ljudstvo darove opravljali; Ježus Kristus je samega sebe na kríku za vse narode svetá daroval. Duhovni staroga žaveta so duhovstvo erbale, iz Levjevega rodú

so bili duhovn^z; Ježus Kristus pa je bil na ravnost od Bogá Očeta izvolen.

Ježus Kristus na križ umorjén je po tem takem tisti edini dar, kterz je Bogú popolna ma prijeten, in tisti edini velik mavnšk, kte rz je Bogá popolnama vréden; torej je imela negova na križ opravlena daritv moq vs se bz Bogá popolnama počestit, za dodžlene dobrote spodobno zahvalit, in potrébnih ga dopadljivo prosit, posebno pa odružene gréhov zadobit, in ludi zr razzaalenam Bogam správit. Sa to daritvijo na križ je Ježus Kristus ludi od izvirnega gréha ovístil, za vse nzh gréhe Božji pravíns zadostil, in ludi vrédne storil, de se x' nim Bogú darujejo, k^z se dosah mal zavojo gréhov néso sméls darovat. Sa to svójo daritvijo na križ je Ježus vse daróve staréga zavéta ovzrgal, ker néso bili samí Bogú dopadljiv, ampak so le Ježusovo daritv na križ napovzdroval, in ludi nano p^rpravljali, zdé pa né bilo nq veq tréba Ježusove daritve na križ napovzdrovat, in ludi nano p^rpravljati, ko je bila xe opravlena. Ko je Ježus Kristus na križ umiral, se je pregrinálo vs Jeruzalemskem tempelju od vrha do tál pretzrgalo, vs znamne, de zdé vsa darovs, k^z so bili Judam zapovédan, in so se vs tempelj opravljali, nehajo. In Judje, kterz so bili Ježusovo vero nase vželi, néso rés odsahmal nq veq Judovskeh darov opravljali, in ravno takó jih tudi mi zdé ne opravljamo. Kterz Judje so bili pa t^rdrovratni ostali, in néso hotele Ježusove vere nase vžeti; so tudi we possahmal daróve

staršega zavéta opravljata hótlæ, pa tudi oní jih néso mogla dolgo opravljata. Zakaj Bog je bil zapovédal, de se daróva nákols nákjær drugéj ne sméjo opravljata, kakor per skrinia zaneze, kę je bila ve snidnijš, in poznéje ve Jeruzalemskem templju; Jeruzalemski tempelj je bil pa 40 lét po Ježusova smrte se skribo zaneze vred od Rimjanov takó razdjan, de né kamén na kamnu ostal, in zdé so mogla tudi terdrovratna Judje nehata Bogú daróve opravljata.

Takó, luba kristjana! nas je Ježus Kristus se svéjo daritvijo na križu odréwil iz hudičeve oblaste, odkupil od pekla, ne že zlatam ali srebrám, ampak se svéjo lastno karvjó; nam je zadobil vse potrébne duyne in telesne dobrote, naméste nas Bogá za vse dodélene dobrote zahvalil, in vso mogočo čast skažal, ktero smo mu bili mi dolžni skažati. Pa glejte, ravno ko se Ježus Kristus na altarji svetega križa daruje za narode vsega sveta, daruje tudi za Jude, kę so ga po rokah nevernikov na križ pribilz: ravno takrat ga nékej Judov žanščuje in zasramuje; na križ se mu račjo, in umirajočemu ve liče sméjajo; le malo malo jih je okols križa, kters Ježusa milujejo. O, de bę rač mi bol spožnal dobroto, neskónčno dobroto Ježusove smrte za nas! Kristjani! odkupljeni ste iz hudičeve oblaste, ve ktero vas je bil izvirni gréh prodal; odkupljeni ste iz ne, pa ne že zlatam ali srebrám, ampak se predrago karvjó Ježusovo. Torej néste svoji zdé, ampak negova ste, kters vas je odkupil; Ježusovi ste, kters vas je že drago něno svéje karví pla-

yal: torej ste dolžni vse storiti, kar vam Ježus Kristus s svojimi nauki zapovduje, in se vsega zdržati, kar vam Ježus prepovduje, če se vamemu mesu we tolščanu prilizuje. *Neste več svoji,* piše s. apostol Pavl Korinčanam, *neste več svoji, zakaj kupljene ste za veliko nego.* (I. Korinč. 6, 20.) Ježusova hlapnja smo tedej, in dolžni nega, svojiga Gospoda, vselej in za veseljem služati. *Ježus Kristus, pravš s. apostol Pavl, je dal sam sebe za nas, de bę nas rečwil od vse krivine, in sebę oqvistil prijetno ludstvo, vneto za dobre dōla.* (Tit. 2, 14.) Téh beséd s. apostolna Pavla nžkar nžkola ne pozabimo.

IV.

Od Ježusove daritve vz nebesih.

Ježus Kristus je edini dar na križu oprávil, kjer je Bogú svoje telo in svojo kri vz održane in zveličane vsega svetega vz klavz dar dal. Ta Ježusova na križu enkrat opravljena daritv pa né něhala; ampak Ježus jo we zmirerj vz nebesih po nekervavo ponavla, in jo bo ponavljal včkoma, kakor nam pové sveti apostol Joan vz skrivnem razodénju, ke piše: *Drug angel je perwel, ter je stal pred altarjem, in je imel zlato kadilnico. . . In je vzpel angel kadilnico, in jo je napolnil za ogromem al-*

tarja. (Skriv. razod. 8, 3. 5.) Ker je pa altar
vz nebesih, je tdej tudi daritev. Tudi so mu-
čenjs alz marternskz pod tem altarjem, ko so
bili zaklani za Jagmetam, ktero je bilo nih
zgled in izvir nih mojí, kakor piše svet Joan : *Videl sem pod altarjem duwe pomorje-
nih zavo.lo beséde Božje in zavo.lo sprijevá-
na, ktero so dajalz... In sem videl, in glej,
vz sréde sedexa in vjeternih xivál in vz srédu
starawinov je stalo Jagne kakor zaklano.* (Skriv.
razod. 6, 8. 5, 6.) To Jagne je Ježus Kristus
sam, kters se daruje na tem altarji, kz je obo-
je skupej, xiv in zaklan ; neumarliv, in v-
endar nosz vz svojih ranah resniqno podóbo svо-
jiga krixa ; in kz je naš velzke mavnk, kte-
rs nas je z Bogam správil, in klávnz dar,
kters nam védno daje sad sprave, kz nam jo
je zasluzil. Ježus sedí zdé na desniq svojiga
Očeta, in mu ko velzke mavnk svøje na
krixe umorjeno telo in prelito kri nepreneha-
ma za nas daruje, ter ga védno za nas pross.
Kakor je wsl vz starzem zavéts velzke duhovsn
vsako léto enkrat vz presvetiju s kervjó za-
klanega kozla, in je sedemkrat prots Božjimu
sedexu pokropil vz znamne, de se gréhov
oqiujujejo ; ravno takó je wsl Ježus vz nebesa,
vz to presvetiju, ne z xivinsko, ampak z
lastno kervjó, ktero neprenehama za nas svø-
jimu nebewkemu Očetu daruje. Torej piše s.
apostol Pavl : *Ježus ně wsl vz presvetiju z
rokam storjeno, ktero je podoba pravega pre-
svetiqa, ampak vz same nebesa, de se zdé
obliju Božjimu za nas kaxe* (Hebr. 9, 24.),

ker včdno xivi', de za nas pross. (Hebr. 7, 25.) In vs listz do Rimlanov govorí: *Jezus Kristus je umrl, je tudi od smerte ustal, je na desnini Božji, in tudi pross za nas.* (Riml. 8, 34.) Jezus Kristus sedí tdej na desnini Božji, de za nas nebewksga Očeta pross, pr Očet za nas govorí; on je tdej nau besédnik pr Očet. In tudi s. apostol Joan imenuje Jezusa nawska besédnika pr Očet, ker piše: *Otročic moji! to vam pišem, de ne græwtè. Če je pa ktere græwil, imamo besédnika pr Očet, Jezusa Kristusa pravilnega (usmilenga); on je spravnna za nave gréche, pa ne le za nave, ampak tudi za gréche vsega svetá.* (I. Joan. 2, 1-2.) Jezus Kristus se bo pa vekoma vs nebesih svojimu Očetu daroval, in seboj tudi vse svetnike vs dar nosil, kakor Bog Šope k zemu govorí rekó: *Ti se mawnek na vekoma po red Melkizedekovem.* (ps. 109, 4.) Melkizedek je lépa podoba Jezusa Kristusa, ker se ne ve ne od začetka, ne konča negovska xivljenja, kakor de bz bil vécu mawnek Narviwska.

Jezusa Kristusa tudi svetniks vs nebesih darujejo Bogú Očetu vs uestns in hvalns dar, ker ga po Jezuss Kristuss molijo in ueste, in za vse prejete dobrote hvalijo.

Jezus Kristus tdej, lubs moji! se za nas tudi vs nebesih daruje, je nau srédnik in besédnik pr Bog; in zadruhuje Božjo jeso, de se čez gréwnske ne razlije prenej, ko zaslužijo, ktera bz se kmals razlila, ko bz Jezus ne stopil med nebewksga Očeta in gréwnske,

in ga ss svøjo na kriix preterpleno smærtjo ne potolaxil. Kolæko gréha se storí po dæxelah, mæstsh, vaséh; pravíqñh je le majhno utzvilo! Pregréhe kliqejo vs nebó, kakor nékdej Abælnova kri, in prossjo, de naj se Bog nad gréwnskæ mauejuje; pa Jæzus zadægjuje to Bøhxje maueváne. Zakaj ko hoqe ražxalens Øqe nebewks gréwnskæ udárits, mu pokaxe Jæzus svøje petere rane, ss ktersmæ je med Bogam in ludmí novo zanezo naprávil; in ko Øqe Jæzusa ugleda, odloxi we maueváne, in parpustí gréwnsku ças in parloxnost spreobærnits in spokorits se. Tode qe gréwnsk ne spoznaç çasa Bøhxjiga obiskana, in ss ga ne obærne vs svøje spreobærnene in zveliqane; bo Jæzus pøtley sam pørvølil, de naj bo gréwnsk po zasluxene udarjen.

Zroçimo se tødej, lubz kristjans! svøjimu Bøhxjimu prijatlu, Jæzusu Kristusu, kters we zdé svøje na kriix umorjeno teló in svøjo na kriix prelito kri nebewkemu Øçetu daruje, de za nas kar yløvsk pross Bogá Øçeta vssh tistsh dobrotn milost, kar Bog pa jih tudz sam dodaluje, kar nam jih je ss svøjo smartjo na kriix zasluzil in zædobil. Jæzus Kristus nas lubz, in xeli, de bz za nim kæ nebewkemu Øçetu parulz, de bz bili tudz mi onds, kjer je on; torej za nas par Bogs pross. To vam tødej reçem, *de ne græwælæ*. *Ye ste pa græwilz*, in vas storjene pregréhe pekó, in imate ræsniqno volo po svéts modræga in bogabojeçsga spovædnika pokoro délatz; oh, nzkar ne obupajte! *Imamo besédnka par Øçetz, Jæzusa Kristusa usmile-*

nega, ktere sedí na desniči Božji, de se Božjmu obliju za nas kaxe, in za nas prose.

V.

*Od Jezusove daritve na zemlze vš
zakraments presvetga réwengra telesa.*

1.

Daritev s. mawe postávlena.

Jezus Kristus se je za nas svójimu nebeukemu Ojetu na krixe vš klavne dar dal, in mu we ždé vš nebesch svóje na krixe umorjeno telo in svójo prelito kri darúje. Pa Jezus Kristus je hotel svójo na krixe enkrat opravleno daritev tuda na zemlze ponávlat do konja svetá, de bę x' nim vred tuda negovs sluchabnake to daritev opravlat, vš néj tuda sami sebe nebeukemu Ojetu darováls, in od ne tuda vxiwal, ter se po tem takem Jezusove na krixe enkrat oprávlene daritve védno vdělexeval. Glejte, tolka je Jezusova lubežen do nas!

De bo Jezus Kristus svójo na krixe enkrat opravleno daritev na zemlze ponav.lal po všeh krajéh do konja svetá, je xe Gospod Bog po Malahii, zadnem preroké staréga zavéta, Izraeljám se témale besédamz ožnanił: *Nobenéga*

dopadena némam nad vame, in daróv iž vam rok ne bom nýu več jemal; zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo med narodz veliko moje imé, povsod se bo daroval yist dar mojmu imenu; ker moje imé bo veliko med narodz, takó govori Gospod vojsknih trum. (Malah. 1, 10-11.) To oblubo Božjo je Ježus Kristus pre zadnje večerji dopolnil, ker je spomin svoje krvave daritve, ke jo bo jutri na križe oprávil, vs podobah kruha in vina postávil, in zapovédal, de se negova na križe opravljena daritev na zemlje vs podobz kruha in vina ponavljaj do konja svetá. In to daritv, vs ktere se Ježusova na križe opravljena daritv vs podobz kruha in vina ponavla, imenujemo daritv s. mawe. Premislimo torej, kakó je Ježus Kristus daritv svete mawe postávil.

Prewla je Ježusova ura iž svetá ite ke nebeškemu Očetu. Pa preden se loq od svojih apostelnov, ke jih je vselej jubil, jih we prijažno in ljubežnivo pogostí, in zadněkrat z nim na zemlje večerja; jutri obsorej bo negovo truplo ke vs grobz ležalo. Velikonopuno jagne so jedls, in spomin odršewna Izraelskega naroda iž Egiptovske sušnosti in nékdans pravček staršega zavéta obhajal. Ježus Kristus se ravno zdé we ke večemu odršewnu napravila, odršewne vszga človešksga rodú od gréha in večne smrte pojde zdé zdé opravit, in novo zavezo, zavezo ljubežnje in miru, se ravná postávit med Bogom in človeškem rodam. Kakor je pa nékdej Možes po Božji voli létno gostovíno postávil vs spomin, de je bil Izrael-

sko národ iž Egipta réwen; hoqe tudi Ježus iž Očetove voje vz spomin človekoga održewéna gostilo naredit. Ko odvečerja, je ve nékej kruha na miž in nékej vina vz kelh. In zdé — o pomnste védno to skrivnost Ježusove neizrečene ljubezni do nas! — zdé zaupne Ježus Kristus daritv svete mawe postavlat. Je vzel krüh vz svøje svete in čestite roke, je ovi obarnil prots nebū k svøjimu Očetu, in ga zahvalil, posvetí krüh, ga razlom, in podá svøjim apostelnam, rekóq: *Vžemite in jéjte; ker to je moje telo, ke bo za vas vz smert dano. To delajte vz moj spomin.* Po téme vžame Ježus kelh z vinam vz svøje svete in čestite roke, spet zahval vz svøjiga nebewkoga Očeta, posvetí kelh, ter ga podá apostelnam, rekóq: *Vžemite in pite iž nega vs; ker to je moja kri, kri novaga žavéta, která bo za vas in za nih veliko prelita vz odrižene gréhov. To delajte, kolzkorkrat pijete, vz moj spomin.* (Mat. 26, 21. Luk. 22, 19.) Apostlni so vzel razlomljeno podobo kruha iž Ježusovih rok vz svøje roke, ter so jédl; so vzel tudi kelh, se ga okrog podájo, ter pijajo iž nega.

Kar so pa apostlni jédl, né bil več krüh, ampak je bilo Ježusovo réwne Teló; kar so pil, né bilo več vino, ampak je bila Ježusova réwna Kri: zakaj Ježus Kristus je se svøjim vszgamo-gópnem besédam, kz jih je izrekel nad kruham in vinam, velik qudex storil; krüh je spreobarnil vz ravno tisto svøje telo, kz je bilo drug dan na kriks za nas umorjeno Bogú vz

réwne dar, in vino je spreménil ve ravno tisto svéjo kri, ke jo je drugé dan za nas Bogú ve réwne dar prelil. Le same podobé kruha in vina ste ostale nespreménene; le barva, sláj, duh kruha in vina je ve ostal. Takó je Ježus Kristus po nekervávo in skrivnostno svéje telo in svéjo kri ve podobé kruha in vina ve smrť dal, ale Bogú Ojetu daroval, in apostelnam dal zavxit; takó je Ježus postavil nekervavo daritv novéga zavéta, ke jo imenujemo svéto mawo, ktero so nekerváve darové staréga zavéta poménili, in té daritve je tudé svéje apostelné vděčil, ker jím je od ne zavxit dal: vše je storil per téj perložnosti, kar so duhovna staréga zavéta per svých darityah délal, in torej rzesníkno nekervávo daritv oprávil. Zató pravé svéts ukof in mučenę Irenej: *Ko je Odřwenik govoril: To je moje telo; to je moja kri; nas je ujil daritve novéga zavéta, která se zdé po vsem svéts opravila po tisíce wege, ke so jo apostelne zapustile.* In svéts papež Klemen, které je bil učenę in pomagávaj apostelnov, govorí: *Naméste kervave daritve je Kristus postavil nekervávo in skrivnostno, která se zavolo Gospodove smrťe ve podobah kruha in vina opravila.* Takó je Ježus Kristus postavil daritv svete mawe, de né negova na krixe opravlena daritv ostala brez verne službe, brez daleknosti, in tdej brez pravéga spríčevána, de nam je zadobila spravo že Bogam in vékno zveličane.

Ježus Kristus je tdej prav na zemlje mawevál; zakaj maweváte se pravé krùh in

vino spreobrnita vs Ježusovo živo telo, ktero je bilo za nas na krije umorjeno, in vs Ježusovo živo kri, ktera je bila za nas Bogu vs réwne dar prelita; Ježusovo živo telo in negovo živo kri vs podobn kruha in vina nebewkemu Ojetu darovat, in od Ježusovga vs podobn kruha Bogu darovánska telesa in Ježusove vs podobn vina darováne kerví vevivate. Če se le te tri rupí zgodę, je že sveta mawa; vse druge opravila in molitve per svets maws se sméjo po potréba spreménit, okrajivat ala podalvat. Te tri rupí pa, brez kterih ne svete mawe, je Ježus po zadnji večerji dopolnil, in torej daritev svete mawe postávil. Per téj prilek je bil Ježus velik matnik po rde Melkizedekovem; Melkizedek je daroval krùh in vino, Ježus Kristus pa je daroval svøje réwne telo in svøjo réwno kri vs podobn kruha in vina. Torej govorí svets Filipijan: *Kdo je bol matnik Bogá Narviwga kakor naw Gospod Ježus Kristus, kler je Bogu Ojetu dar pernesl, in senej ravno tistega, klerga je Melkizedek oprávil, namrsgu krùh in vino, to je, svøje telo in svøjo kri?*

Zakaj pa je Ježus Kristus daritev svete mawe vs podobah kruha in vina postávil? — Postávil je daritev svete mawe vs podobah kruha in vina sosebno nam vs ojito znane, de je zakrament svetega réwnska telesa právz živec nash duw; zakaj ker je krùh in vino navadn živec nash trupel, ojito kaže podobn kruha in vina, kx sta vs Ježusovo réwne telo in vs negovo réwno kri spreobhar-

nena, de je tudi Ježusovo presveto réwne teló in negova presveta réwna kri resnična hrana in prava pijáca naših duw. Kakor je tdej krùh telesa xiv.lene, in mu mož in zdravje in lépo podóbo daje; ravno takó je sveto réwne teló xiv.lene duwe, po nem pride mož kš dobrzmu vš ulovéka, po nem pride zdravje in pokoj vš duwo, po nem se ponavlamo vš Božjo podobo. In kakor je telesu brež kruha xivéts nemogoče; ravno takó tudž duwa odraženega ulovéka ne more brež svetega réwnsaga telesa sveta in zveličana bitz.

Kákozen krùh je Ježus Kristus per žadnø večerji vš svøje teló spreobernil? — Pweniqns krùh: zakaj po spričeváns svetega Mateja, Marka in Luka je Ježus krùh vš roke prijet, ga posvetil in razložil, ter apostolnam dal rekóq: To je moje teló; in le pweniqns krùh je bilo vš navadž spløh krùh imenovátz. De je Ježus pweniqns krùh vš svøje teló spreobernil, se tudž iž staroga zavéta sklene, ker so mogla darivna kruža, ktere so ta presvetë zakrament poménila, po Božjim poveliš iž nar lépuš pweniqne moke bitz. — Ta pweniqns krùh, kš ga je Ježus per žadnø večerji vš svøje teló spreobernil, je bil pa tudž oprésen, alž brež kvasú narejèn in spezen. Zakaj Ježus Kristus je postavil daritv svete mawe o velikonočnem prazniku, ko so bili že velikonočno jagne dojedla; Judje so pa o velikonočnem prazniku skoz nélz téden le oprésns krùh jédla, vš spomin svøje rswitve iž Egiptovske suxnosti. Takrat namrąq, ko so bili Izraeljci iž Egipta po Moj-

žeš se ižpeljan, so mogla oprésne kruhe səbój vs
riučavo vžets, ker néso utegnils tolško vs Egip-
te počakat, de bz se bilo testó skvasilo; in ker
so po tému vsako léto spomin téga odhoda iž
Egipta o velikem počas obhajala, so mogla tudž
vsako léto nélz velikonopučn téden ob oprésnem
kruhu živéte, skvatenega ali osolenega kruha,
in we nalo kvasú néso sméle skoža ta téden pər
hiwa iméts. Torej so velikonopučn praznaki imen-
nováls tudž praznaki oprésnaki ovladali ovlád-
ných kruhov. Po Mojžess je namršč Bog Izraeljam zapovédal: *Sedem dni oprésne kruh
jéjte; pərvə dan naj se nekar kvas vs vaweh
hiwah ne znajde. Kdor kolž bo jédel od pər-
vega dne do sedmaga od kvasnega kruha, ne-
gova duwa bodž od Izraela potréblena.* (II.
Mojž. 12, 15.) In iž téga sklene katolauka nerkv,
de je tudž Ježus pər zadnje večerji že
oprésnem kruham daritv svete mawe postávil,
ker po Mojžesovs postavš ače velika četrtstek
žvečer pər nobenz hiwa néso sméle drugápuč-
ga kakor oprésen krùh iméts.

*Kákovo vino je Ježus Kristus vs svøjo
réwno kri spreménil?* — Svetlo pismo nam té-
ga ne pové; pa svet súčenike, kters so že apostolni
ali kmal po apostolnih živéls, nam po-
vídó, de vino že vodó naméwano, ker je
bila pər Judah navada med vino vode dévata.
Svet súčenik, de vam svetega Justina mučen-
ja, svetega Ireneja, svetega Avguština, svetega
Ambrožja žamoljim, kters vsz to tárdejo,
svet súčenik govorí: *Ve darováns kelha se
moramo derxate tistega, kar nam je Gospod*

*zroyil; nəy ne dělajmo, žakor kar je on par-
ve storil: kələh, kə se və negov spomin daru-
je, se ʒe vinam ʒmēwan daruj. Ježus nas je
se svøjim ʒgledam poduyl̄, de se kələh ʒe vi-
nam in vodó ʒmētaj. Takó govorí svete Ni-
prijan, kterž je və léte 258. umərl; torej so
přrvšh dvé sto lét po Ježuss æe verovals, de
nas je Ježus se svøjim ʒgledam uqil kə daritvə
vino in vode və kələh vlivat̄.*

2.

*Daritvə svete mawe apostelnam in nəh na-
stopnəkam zroyena.*

Pər Ježusovə daritvə na krixe nē bilo no-
benzga ražun dəviqe Marije, kterž bə bil imel
krix za altar, na kterém se Jagne břez made-
xa daruje və održwéne vssga svstá; we le za-
nqeváls in preklineváls so ta krix. Nəhyc
nē zavəil od te daritve, dessravno je bilo to
prav potrébno, ker je bila to bogospravna da-
ritvə, ktera je gréuské rəsniqno ʒe Bogam
správila, in ker se ɭovək daritve le po zavəit-
ji darú vdalečs. Torej je Ježus Kristus, kte-
rəga modrost, mogouqnost in lubežen so neskón-
qne, pər zadnəs večerji daritvə svete mawe po-
stávil, in svøjim apostelnam svøje teló in svø-
jo kri və podobə kruha in vina dal zavəits,
de jih je svøje daritve na krixe vdalexil. Pa-
tudə nam se je tréba vdalexit̄ te daritve; torej
je Ježus Kristus hōtel, de bə se daritvə svete
mawe, kə jo je on pər zadnəs večerji pərvə

oprávil, védno opravljala do konča svetá, je tadej per zadnje večerji apostolske vše mavnike posvetil, in jim ukazal to presveto daritv opravljatz, kakor jo je on oprávil. Rekel jim je: *To délajte vs moj spomin.* Kakor de bz jím bil rekel: „Oblast vam dam, we zapovém vam ravno to sveto opravilo opravljatz, kz sem ga jaž zdé oprávil. Torej tudi vi krüh in vino jemlite, ter oboje vs mojim imenem posvečujte; nad oboje izrekujte beséde, kz sem jih jaž nad krüh in vino izrekel, in že nim skrüh in vino vs svoje pravo teló in vs svojo pravo kri spreménil, in te vs mojim imenem izrekováne beséde bodo vs vash ustih ravno to moj iméle, kz so jo iméle vs mojih. Krüh in vino že nim ve moje teló in vs mojo kri spreobražajte, Bogú darujte; in po téma vevivajte moje teló in mojo kri, in tudi drugam vevivatz dajajte, in vse to délajte vs moj spomin.“

Pa za besédam: „*To délajte vs moj spomin*“, je Jezus svojim apostolnam tudi oblast dal druge vs mavnike posvečeváte, de védno opravljajo daritv svete mawe, dokler ne pride končat svetá o svojim drugem prihóda. Torej je katolska cerkev vs Trienekem zborz za resničo vere spoznala, de je Jezus per zadnje večerji se téma besédam: „*To délajte vs moj spomin*“ svoje apostolske vše mavnike posvetil, in tudi nih nastopnikam zapovedal daritv svete mawe opravljatz. Svetz Trienekz zbor pravz: *Naw Bog in Gospod Jezus Kristus je per zadnje večerji, tisto noj, ko je bil zdan, svoje*

*teló in svøjo kri Bogú Oycetu vr̄ podobě kruha
in vina daroval, in ga vr̄ téh vidnsh 3namnsh
nem, které je taqas mawneke novøga zavéta
postávil, dal zavxit, in tude nesh nastopnškam,
mawnskam, ukazal to daritv opravlate re-
kóy: „To dělajte vr̄ moj spomin.“ (Trien. žbor
sej. 20. p. 1.) Torej pa tude svetš liprijan
govorí: *Ker je pa Ježus Kristus, naš Gospod
in Bog, sam velzke mawnek Oycetov, in se je
sam Oycetu prvez vr̄ dar dal, in to vr̄ negov
spomin dělatz ukazal; torej je tisťe mawnek
práv naměstnek Ježusa Kristusa, kterz, kar
je Kristus storil, posnema, in resniqno in po-
polno daritv opravla vr̄ qerkvz Bogú Oycetu,
qe zayne takó darovátz, kakor je Kristusa
samøga vidil darovátz.* Takó je třeď Ježus
Kristus že besédamz: „To dělajte vr̄ moj spo-
min“ svøjo qerkv postávil na novo duhovstvo,
ktero ne bo nskolz prenchalo in nskolz pre-
kliqano, kakor je bilo Aronovo.*

Zdé pa vr̄ svoj duwns prid nekolško pre-
glejmo Ježusove beséde: „To dělajte vr̄ moj spo-
min.“ — De homo moj téh Ježusovsh beséd
vsaj nekolško obqutilz, jih moramo vr̄ prilzke
premíslitz. Mislamo ss oqeta, kterz ima sinú,
kz ga perserqno lubz. Ta negov preluba sin pa
zabrede vr̄ hudobijo, která je smrtz vréDNA.
Gnan je rés pred sodnika preluba sin; sodnik
ga po zasluzens vr̄ smart obsods, in nazg ga
ne more od smartz otetz, hudohija mora ss si-
novu smartjo wtrasana bitz. Oqeta bol bolí ta
sødba, kz se je ižtekla nad negovem sinam, ka-
kor de bz mu wlo za negovo lastno øivlene. Rad

ba on umrsl, de ba le negov prelubz sin we
 par xiv.lens ostal. Gre ka sodniku, in prosz in
 zdihuje, de ba bilo nemu pøerpušeno naméstz
 sinú ve smært itz, in ræžxalens pravíqz zadostit. Negova mila prouma je usliwana, dano
 mu je za sina umréta. Øqe se srečnsga utéje,
 de zamore z lastno smærtjo od smærtz réwitz
 svøjiga sina. Pa preden se loqz od svøjiga si-
 nù, preden ga zapustí, in zan ve smært gre,
 vžame slovó od nega, ter mu reqe: „Sin! po-
 mnis me, dokler bow xivel!“ Rés, malo beséd;
 pa vžender ba sínu særne presúnile, kakor de
 ba mu øqe rekzel: „Glej, moj sin, moj prelu-
 bz sin, glej, jaž grem zdé zate ve smært! Vi-
 dzu, totsko storí moja oøetova lubežen do te-
 be! Pa za vse to, kar bom zate storil, od te-
 be nq družega poqem, kakor de me pomnis,
 dokler xivíw.“ Kristjans! kaj pravste, kakó ba
 bilo sínu par téh oøetovsh besédah par sseruz?
 Alz ba ne størmel nad oøetovo lubeženjo do
 nega? Alz ba se mu ne tajalo særne od hvale-
 ñostz do takó usmilenzga oøeta? Sin ba od
 strahú pred smærtjo kopärnel, in øqe ba mu
 rekzel: „Nq ne maraj, moj sin! jaž grem za-
 te ve smært.“ O, kdo more popisatz obqutle-
 je, kters ba sinovo særne sprehajals par téh oøetovsh besédah! — Kaj pa ba moglo we le
 kerujsko særne par téh besédah obqutit, qe
 videmo ve podobz téga usmilenzga oøeta Ježu-
 sa Kristusa, kters gre ve smært, pa ne za svøjiga
 prelubzga sina, ampak za svøjiga ludó-
 bnsga hlapq, za svøjiga sovražnška, de ba
 le negov sovražnšk, negov ludóbnq hlapq we

pršr živlens ostal! In ko je že, takó rekóq, na
 potz protz moriju, zdé zadná večer pred svojim
 třepelenem, ko je že svøje třeplene in svøjo
 grenko smert pred oúmí imel, je vž oúitno
 znamne in vž zastavo svøje neskónyne lube-
 zns zakrament presvetøga réwnsga telesa po-
 stávil, in vž slovó svøjim apostelnam rekəl:
Tuđe vi to délajte vž moj spomin. Kolékorkrat
bote to délals, délajte vž moj spomin. In sa
 téms besédama je apostelnam in nam všem ho-
 tel reçs: „Glejte, takó deley me je lubezen
 do vas pøgnala! Zdé grem za vas vž smert,
 de bø vž výkno smert ne pøwle. Pa za vse
 to nýq družsga od vas noçem, kakor to, de
 spomnate se me, kolékorkrat se bote znaula
 pø daritvø, ktero vam zapustím. *To délajte*
vž moj spomin. Spomnate se moje lubezns,
 ke jo imam do vas, in glejte, de mž to lube-
 zn tudi že lubeznejo povraçujete, in mž zv-
 stí ostanete.“ Kdo zmed nas, lubø møyi! bø
 ne bil Ježusu sž solžnsm oúmí ob.lubil lubits
 ga, in lubits do zadnsga zdihleja, ko bø bili
 mi okrog nega že apostlns sadél, kðdar je
 takó milo slovó od nsh jemál? Lubimo ga to-
 rej, in lubimo ga čez vse. Kakó bø møglø
 Ježusove smerts pozabit, po kteru nam je to-
 lèkowna sreça dowla? Kakó bø møglø Ježusu
 lubezen odreçs, ke nas je tolèkan lubil, de je
 za nas umærl? Vendø bø pa ne bilo wø dovoù
 le takrat vž Ježusa míslit, kðdar smo pø da-
 ritvø svete matø, alz kðdar ke svetemu obhaji-
 lu pøstopamo, alz de bø nawa lubezen do Je-
 žusa le vž nerodovitnø svetøh obyutlejih ob-

stala; ampak we kej več je tréba, kakor nam pové svetš apostol Pavl, ker pravš: *Kolžkorkrat bote jédlə krùh, in kelzh pilz, bote smert Gospodovo ožnanoválz, dokler ne pride.* (I. Kor. 11, 24-26.) Kaj pa se pravš *Gospodovo smert ožnanoválz?* Se ne pravš le per mawš ali žunej mawe Ježusovo smert premiileváts; ampak se pravš Ježusovsga duhá iméts, gréhu odmréts, gréwno poželene krotits, po dobrsh délsh in keružansksh qđnostsh ss p̄sazadévats, in sploh takó xivéts, de ne homo mi, ampak de bo Kristus vs nas xivel, de se bo torej Ježusovo xivlene nad namš kažalo, de se bodo iž nawsga djana Ježusove qđnosts, ponixnost, qistost, zmernost, poterpežlivost itd. svétile, de se bo vsak, kž vidš nauše xivlene, spómnil Ježusovsga xivlena. Videte, to se pravš *Gospodovo smert ožnanoválz.* In kž tému se žavememo, kždar kola sveto mawo sliwsmo, we bol pa, kždar kž svetsmu obhajilu p̄sstopsmo. Védno tždej pomnsmo beséde svetšga apostolna Pavla: *Kolžkorkrat bote jédlə krùh, in kelzh pilz, bote smert Gospodovo ožnanoválz, dokler ne pride;* in ne pozabímo, kaj de se pravš *Gospodovo smert ožnanoválz.*

3.

Daritəv svete mawe p̄rvsh 300 lét po Kristuss oprav.lana.

1. Od apostolnov.

Iž djana apostolsksga in listov s. apostolna Pavla nekoliko žvemo, kjé, kžda j in kakó de so apostolni daritəv svete mawe oprav.lala.

Kjé so jo tadej opravljali? — Kadar so hótlé apostélns se kristjans oúitno in ve drúpsns molitv, so se, kar jih je ve Jeruzalem bilo, ve Jeruzalemském tempélns ká molitva shajal, in ve kakém posebném kraji tempélna molil; nobén Júd in nobén ajd se né smel ká nám párdruxit. Vsé, ká so jih vídil molitv, so se ýudil nad náh pobožno molitvijo, in jih spouštovál. Kadar so pa hótlé daritv svete mawe opravljali, in Ježusovo réwne teló prejemali; so se sávlá ve hiwo kažsga kristjana, in ve néj so daritv svete mawe oprávili. Že *enem duham so se ve tempélns shajal*, govorí svet Luka, *in po hiwah krùh lomil*. (Dj. ap. 2, 46.) Beséds *krùh lomil* náj drúzsga ne poménate ve apostélském djans, kakor Ježusovo réwne teló in negovo réwno kri ve podobé kruha in vina neběvkemu Ojetu darováti, in od te daritve tud vlivat, in torej délat ve Ježusov spomin, kar je on par zadná večerji storil; in to presveto délo se zató imenuje *krùh lomil*, ker je Ježus Kristus par zadná večerji, ko je nekervavo daritv novsga zavéta opravjal, krùh razlomil, in ve nega podobé apostélnam svóje teló dal zavxit. De svet Luka že besédam: „*po hiwah so krùh lomil*“ daritv svete mawe mén, nam kažejo negove beséde, ká jih ve ravno tisí postava apostélskéga djana govorí rekóy: *So bili pa stanovitna ve nauké apostélnov, in zdruxená ve lomlená kruha in ve molitvah.* (Dj. ap. 2, 42.) — Če so pa apostélna na poti bili, so hodila ve shodníje molit in pridgovat, ve které so se Judje

ob sshotah k^a slu^čbs Božji shajal^s, kakor se mi ob nedélah v^a ňerkve k^a slu^čbs Božji zbiramo. Kedar so pa hotl^s maweváts, so hodil^s, ker né we ňerkv^b bilo, v^a hiwe kristjanov, de so v^a nzh darit^s svete mawe oprav.lal^s; torej so nekter^s kristjans^s sosebno žató hvalen^s, ko so v^a svojih hiwah rad^s pustil^s darit^s svete mawe oprav.lat^s. Apost^lns so tadej v^a temp^lns in po shodníňah vpriquo Judov in ajdov molil^s; als daritve svete mawe neso vpriquo Judov in ajdov oprav.lal^s, ampak le v^a družen^s pravovern^sh kristjanov, kteram so tuda smél^s dat^s od te presvete daritve v^avivat^s.

Kedaj, ob kter^sh dn^eh so apost^lns darit^s svete mawe oprav.lal^s? — Iz apost^lskoga djana se kaže, de so se apost^lns po prejet^sm svet^sm Duha z^a Jeruzalemskem^s kristjans^s v^aák dan v^a hiwo kristjanov shajal^s, darit^s sveto mawe oprav.lal^s, in sveto obhajilo prejemals, ker svet^s Luka govorí, de so v^aák dan po hiwah krüh lomil^s. *Tude so se v^aák dan v^a temp^lns z^a enem duham shajale, in po hiwah krüh lomile, in jéd žaužival^s z^a vesel^sm in nedolžen^s seržam.* (Dj. ap. 2, 46.) — Pa ne le v^a Jeruzalem^s, ampak tuda po druž^sh krajéh so bl^zo apost^lns z^a vern^ske v^aák dan darit^s svete mawe oprav.lal^s, če so le perložnost imél^s. Beséde s. Andreja, k^a jih je v^a Patrah pred nevern^sm Egejem, poglavárjem mésta, govoril, nam to na žnane dajejo. Ko ta nevern^s poglavár mésta svet^sga Andreja sil^s, de naj bogovam darúje, mu svet^s Andrej odgovorí: *Jaz darujem v^aák dan vsagamogóynemu Bogú, to-*

de ne vawšh kozlov, ampak neomadexano jag-ne na altarji, ktero ηέlo in xivo ostane, tudi so vernerke negovo mesó in kri xc uxilz. Vsak dan so tedej apostelnz daritv svete mawe opravljala, če je le perločnost nanesla, in vsak dan so perve vernerke, žlaste kar jih je vs Jeruzalem bilo, ke svetemu obhajilu perstopilz; zakaj ktere so bili Ježusovo vero sprejelz, so večs del vsz od prave in rasniqne ljubežniz do Bogá in bliženega tolakan gorélz, de so bili tudi vrédnz vsak dan ke angelske mižs perstopit; po spriqeváns svetega Luka namreč so bili stanovitnš vs naukz apostelnov, vs molítvah in družsh bogaboježsh délsh. Sveti mawo sliwats in ke svetemu obhajilu perstopit, je bilo na tanko skleneno. To je pa gotovo, de so kristjans ob čass apostelnov ob nedélah in prazniskah, kar so jih xc imélz, ke sveti maws hodilz, kar nam apostolsko djane (20, 6 - 11.) na znané da.

Kedaj, ob kters ure so apostlnz daritv svete mawe opravljala? — Vs službo Božjo neso ravno nobene gotove ure apostlnz odloqilz, temuč kakor je perločnost in potréba nanesla, so pa daritv svete mawe opravljala. S. apostol Pavl je bil po svojih apostolskzh hojah vs Troad perwel. Vs nedélo, perporučuje apostolsko djanje, so se vsz Troawke kristjans vs néhrga kristjana veliko obédneno sswlz, ke so jo bili ss perxganemz lampamz razsvetlilz, in so bili perpravljens sveto obhajilo prejetz. S. apostol Pavl jim zaqne pridržoval, in ker je drugz dan itz mislil, se je per pridržg takó vnel, de je do polnoči pridržoval. In po polnoči je ue le ma-

wevál, sveto obhajílo zaúxil, in ga tuds vprí-
 ýnem kristjanam dal zaúxit. (Dj. ap. 20, 6-11.)
 Ježus Kristus je daritv svete mawe znečer po
 zadnje večerji oprávil; torej so apostelné, bérak
 ko ne, od zaúctka po tém Ježusovem zgleds
 tuds znečer po večerji uass daritv svete ma-
 we opravljali, in vernéke obhajali, kters so svetó
 xivéls, in torej za sveto obhajílo védno pr-
 pravljens bili. In ker je Ježus Kristus ss svó-
 jims apostelné večerjal, preden jim je dal svó-
 je teló in svójo kri vs podobu krúha in vína
 zaúxit; so tuds nar pravz kristjanš ob nedé-
 lah in prázničnih vs svójih zbiralcih skupej
 jédl, in se ss to jédjó vs kaguanské lubežns
 eden do družega uterdováls, in po jéde so we
 le sveto obhajílo prejeli. Pa kmale so se pr-
 téh večerjah lubežne med vernéke nerodnost
 pokazale, kteram so se apostelné zr vso goren-
 nostjo vstavlali, in odvornits te nerodnost so
 verníkam te večerje lubežns we le po obhajíls
 prgružate zaúcenali, in súasama so bile popol-
 nama odstavlene. In xe apostelné so bležo uez
 nékej uasa iž zaústí do presvete daritve zaúčel
 tuis maweváts, in le tuike kristjane zunej ne-
 varne boléžns obhajati, ktero prpravláne k
 prejemss svetega réwnega telesa we zdé katols-
 uka uerkv ohranuje in zapoveduje. Vsaj to je
 gotovo, de iž beséd učenega Tertulijana od
 prejemana svetega réwnega telesa spožnamo, de
 so ob negovem uass kristjanš xe sploh le tuike
 sveto obhajílo prejemali.

Kakó so apostelné daritv svete mawe o-
 pravljali? — Kákowne opravila so bile takrat

per daritvę svete mawe in kákowne ḡeremónije? Apostelnę so per daritvę svete mawe marsktere opravke in ḡeremónije vpelala, de bę se ta presveta daritvę ȝe veçs ȝastjó in pobožnostjo opravlala. Odloçilę so molitve, ktere so se pred daritvę in po daritvę molile, ker je tudi Ježus Kristus pred ȝadno večerji spet hvalno pészm pél. Sveto pismo nam pa ne pové tistih molitev, ka so jih apostelnę per daritvę svete mawe molila, ker jih neso spisali, ampak so jih le ȝe besédo vpelala in opravlala. Pa və Pavloveh listeh se mésta dobe, ktere nam nekoliko povadó, kakó de so sveto daritvę opravlala. Iměla so altar, na kterém so mawevála, kterega so və velikę ȝastę iměla. *Imamo altar, piwe s. apostel Pavl Hebrejem, od kterega ne smějo jěstę, kteři wotoru služęjo, to je, kteři se we judovske vere dřæe.* (Hebr. 13, 10.) Və 1. listę do Korinçanov pa zapověduje, de naj se tudi sénje malikována varujejo, de naj tzejd nžkar ne bodo per daritvah malikováni, alz kar bę we huje bilo, de naj nžkar ne jzdó mesá, ktero je bilo ze malikam darováno. *Jete, jim piwe s. apostel Pavl, jelzte, de so, kteři darove jzdó, dlečenę altarra?* Kar pa nevérnzkę darujejo, hudiqem darujejo in ne Bogú. Noqem pa, de bę bili vitovarwę hudiqev; ne morete pitz kelha Gospodovęga in kelha hudiqev, ne morete dlečenę bitz miže Gospodove in miže hudiqev. (I. Kor. 10, 18 - 21.) Sz téma besédamę je s. apostel Pavl Korinçanam rekł: „Varžite se ajdovskéh

daróv. Kakó bę hótlę pravemu Bogú 3ę namę
 darováts, in 3ę ajde hudičem? Kaj, alz ho-
 çete našeh daróv dælečenę bitę in ajdovskę?
 Alz hoçete 3ę našegha altarja posveçenę in spre-
 obærnenę krùh 3anxitę, in tudę 3ę ajdovskę
 altarjev malikam darováno mesó jésts? Alz ho-
 çete 3ę našegha altarja iż posveçenęga kelha Je-
 sušovo kri pítę, in iż kelha ajdov satanu da-
 rováno vino 3anxitę? Nžkakor nè, sz tém bę
 le Gospoda draxilę.“ S. apostel Matej je bil pər
 altarji, ko je ravno mawevál, sz suseňamę pre-
 boděn ve léte 90. po Ježusovom røjstvı. Læsenę
 altar, na kterem je s. apostel Peter mawevál,
 se we 3dě ve Rimę vidę. Iméla so torej apo-
 stelnę altarje, na kterém so mawevál. — Darit-
 ev svete mawe so opravlalę 3ę oprésnem kru-
 hę, ker je bil Ježus Kristus oprésna krùh pər
 žadna večerji ve svoje presveto telo spreobær-
 nil. — Apostelnę so pər daritvę svete mawe tudę
 ve to posveçene posóde iméla. To nam spri-
 įuje s. apostel Pavl, ko je Korinčanam pisal:
Posveçenę kelh, kteręga posveçujemo, nę le
souxivane kerví Kristusove? (I. Kor. 10, 16.)
 Ye ravno néso bile ve Božjo sluxbo odložene
 posóde takrat drage, 3ę zlatam in srebram bo-
 gato vdélane; so bile le vander posveçene. —
 Daritvę svete mawe so le apostelnę in od nzh
 posveçenę wkoſje in mañeckę opravlalę, in
 nzhę drugę. Bili so pa xe ob ɿass apostelnov
 duhovnę westęga blagoslova alz xegna, kę jih dia-
 kone imenujemo, in so bili torej man ko mañeckę,
 kę imajo sedam blagoslovov alz xegnov.
 Diakonus néso sméla maweváts, ampak so le

ukofam in maunskam per daritva svete mawe stréglz, in jim per družeh duhovnih opravilsh pomagalz.

Takó videmo, lube moji! de so iméls apostalsnš kę opravlanu svete mawe altarje, o-présnske, posebne posóde in posveçene služabnške, ktorz so jim per altarji stréglz. Lahko sz mislamo, sz kákowno živo vero in sz kolikowno ponixnostjo, sz kako szrýno molitvę de so bili vernške okole apostalnov, kedar so maweváls.

2. Od apostalských nastopnakov.

Zdé pa we premislamo, kjé in kakó de so nastopnške apostalnov daritv svete mawe do 4. véka alz stolétja po Kristuss opravilalz, dokler so bili kristjans od ajdovských nesarjev zavolo Ježusove vere pregananz in morjenz.

Skožz 300 lét so bili kristjans zavolo Ježusove vere pregananz in morjenz, in ob čass preganana so daritv svete mawe opravilalz po skrivnsh kevdrsh, po nivah, ričavah, berlogah in jamah, kę so sz jih bili žunej mésta ižkopala. Te jame so bile globoke in prostorne dôstz, de so vs nzh ostanke mučensh in umorjensh vernškov hranilz, in službo Božjo opravilalz; vrata pa vs te jame so bile majhne in skrivne, de néso ajdje takó lahko kristjanov per službę Božji spázilz. In de bę bili kristjans we varnsws pred ajds, kedar so po téh podzemalských jamah službo Božjo opravilalz, so jo večs děl pred dnem vam in po nočs opravilalz

torej so potrebovals lučs, de so te xe same na sebs tsmotne jame razsvetlovals; in de bz po nsh pregrdo ne diwalo, so jih zs lsró diwencem kadilam kadils. Kristjans so bili sajer preravljens za Ježusovo vero umréte; tote brez potrebe le vander néso hots svojiga xivlena vs nevarnost postavljats, kar bz tudz prav ne bilo. Po téh jamah, videte, so parva vernska Ježusovo na kriks enkrat opravljeno daritv ponavljals, in od te daritve tudz vxiivals. Rés, vse je bilo revno okols nsh; pa tolškan bogatéji so bili svetsh misal, bogaboječih xcl in pobochnih obqútlejev. Iz nsh sernj je xiva vera, trdno zaupane in goreča lubežen puhtela protz Ježusu Kristusu, ks so ga par svetz matz vs podobz kruha in vina nebewkemu Oqetu darovals in vxiivals.

Kedar je pa preganane kristjanov prenchalo, (zakaj nškar ne mislite, de je preganane kristjanov skože 300 lét vzn in vzn terpélo, ampak večkrat je prenchalo, zlasts kedar je preganávši umrsl, in drug bol usmiljen ajdovsk nesar nastopil, in kristjans so spet za nékej lét mir iméls vsaj po nektereh krajeh, dokler né spet drugo preganane zopar kristjane zrjulo;) kedar je tdej prenchalo, so kristjans spet iz priučav in družeh skriyneh krajev perwls, in so jels nerkve zidats. Szidals so jih po grobreh mučenjov in pa po mesteh, in so vane ostanke mučenjov prenesla. Pa prida od-szidansh nerkov néso döts qasa vxiivals; zakaj ko se je spet novo preganane zopar kristjane vzdvignilo, so bile nsh nerkve prenej

od pregačnega podarte. Še podiranem keružanskih nerkav se je pregačane večs dlel začepalo, in kristjans so mogla spet iz mesti pobegniti, in se potikata po skrivnih samotnih krajev, po katerih so spet daritve svete mawe opravljala. Kar jih je bilo pa od nevernikov vjeteh, — in kolškokrat so jih neverni pregačnici ravno per svete mawe zajeli, nih ukose in maunike per altarjih zr meči pomorili, ali pa zgrabilci, in pred ajdovske sodnike gnali, mučili, in napol žive po jecah pometali, de bæ se bili od velirjega trpljenja ve vsi oslabljeni Ježusova vers odpovedali! — kar jih je bilo vjeteh, in po jecah pometanih, so daritve svete mawe tudi po jecah opravljala, ce so med siboj kateroga maunska imela. Ako pa vjeti kristjans niso imela nobenega maunska med siboj, so jim dostekrat druga kristjans, katera niso bili ve razodeti in vjeti, svoje maunike ve jecu posilala, de so jim mawevale, in varha pred jecami so maunike tudi ve jecu spružala, dokler jih niso spoznala in zvedala, po kaj de hodejo. Ali ce niso kristjans maunskov ve jecu posilala, de bæ nih vjetem bratam in sestram ve Kristuss mawevale, in jih obhajala: so per daritve svete mawe žane molila, ker so se med daritvijo imena tistih kristjanov brale, katera so zavoljeno Ježusove vere po jecah zdihovala; in de bæ se tudi vjeti kristjans daritve svete mawe vdolenila, so jim po sveti mawi po diakonih Ježusovo réune telo ve jecu posilala, ce so le mogla ve jecu priti.

De so kristjans se svojimi duhovnimi pastirji po tačah krajev daritve svete mawe oprav-

halz, dokler so bili pregananz, nam povadó svete ukofje in drugz duhovnz, kters so takrat xivéle in mawevále. S. ukof Dionizi Aleksandrijske, kters je vs tretjim véka po Ježusovem rojstvu xivel, prspovsdaje, kod se je ob negovéh cassh daritv svete mawe opravlala, ker piwe: *Ce nas tudz povsod že preganajo in pode; le vendar praznke posvečujemo, in o-uytno sluxbo Božjo oprav.lamo. Vsák kraj, niva, ričjána, yeln, hlev, jecja, vsák kraj nam je čerkev, de ve nej sluxbo Božjo op-razmo.* In s. Šiprijan, kters je bil tudz ve tretjim véka ukof, takó govorí od taqasne službe Božje kristjanov: *Vsák dan darujemo, ob yass preganana in ob yass mirá, in se to darilvjo prprav.lamo vernke, de se Bogú po-terplenz ve klavnz dar dajejo.*

Kristjans so iméla ob cass preganana altarje prav revne, kmals lesene, kmals kamnene. Lesene so iméla, de so jih lozej srbój prenaualz; kamnene pa, de jih preganavñz néso takó lahko vželz. Ob cass sile jim je bilo skorej vsako mésto, kamor so parwle, altar, revna miža, als kamén, als tudz grób, ve kteram je kak mučenj pokopan bil; als že so bili že ve jecah, ste bile cass dlaní kažga diakona altar. Diakon je namrsg svøje roke eno ke drugz djal, in na negovéh dlanéh je mawnek mawevál. Pervéh 300 lét, ko je preganane kristjanov po svete hrumešlo, néso iméla spisanah mawnsk molitv als mawnsk bukz, de néso nevernem preganávñjam ve roke parwle, in od uzh ssægane bile, ampak mawne molitve in

ηeremónije so bile gorečs pobožnosti matnškow prepušene, kters so polna duhá, gnade in molitve bol po gnans svetega Duhá délal, kakor skrbélz ve žunansh račéh vsz enako ravnátz.

Pa tudi to we premislamo, kakó de so ob téh čassh pregavana službo Božjo opravljala. Služba Božja se je takó opravlala, de je bilo nar poprej nekoliko iž listov apostelnov alz pa pisem prerokov branega; in kar se je iž teh bralo, je ukof alz pa ve negovem imenš kak drug duhovsn razložil, in kristjane opominal, de naj po sliwanju Božji beséde žive. Po tému so se vsz vseždvignili, in so za vse molili, za se in za druge, za mogočne in nižke, česarje in podložne, za srečo kristjanov in nevernikov. Na to so natihama pérnesli darove kə altarju, in so jih pred svojiga duhovnega poglavárja, ukosa alz družega matnika, položili. Ti darovs so bili krùh in vino zvodó nekoliko naméwano. Verniki so namršči védali, de so dolžni dati, česar je treba kə službi Božji, zlasti pa krùh in vino, kə se ve daritva svete mawe ve Ježusovo réwne teló in réwno kri spreobrane, neběvkemu Očetu daruje, in vernikam ve duhovno jéd delí. Míslili so, de se ne spodoba se praznemš rokam k sveti mawi pritz, in k svetemu obhajílu pérstopitza. Te darove je ukof ve roke vzel, jih pred sibój nakviuko povseždvignil, in med hvalnemš molitvamš daroval Očetu, Sínu in svetemu Duhu. Na to je krùh in vino ve Ježusovo réwne teló in réwno kri spre-

ménil, in nebewkamu Očetu daroval, in pri-
 výjógs kristjans so odgovorilz Amán, ve zna-
 mne, de tardno verujejo, de je ve podobz kru-
 ha in vina Ježus Kristus vprízén že dušo in
 se telesam, kervjó in mesam, po Bohví in vlo-
 věwke nator. Zdé so se jels kristjans kuševá-
 t, ve znamne, de némajo nobenega sovrautva
 med səbój, ampak pravo karičansko lubežen
 eden do družega. Na to so očepau molilz, in
 se se to molitvijo k svetemu obhajílu pərprav-
 jalz; in ukof je zavxil Ježusovo réwne teló,
 in prejel so diakonz pəravilz, ter vsém kri-
 stjanam, kar jih je bilo pər sveta maw, Je-
 žusovo réwne teló po zbiralsz dälilz, in kar
 jih je bolnsh domá lexalo, jím Ježusovo
 teló na dom nesl. Kristjans so sveto réwne
 teló ve roke prejemalz, in iž svøjih rok za-
 vxilz, kakor apostolns pər zadnus večerji; so sve-
 to réwne teló tudz səbój domú ve qedns rúta-
 nę jemálz, in ga, kedar so jih sovrazenks zá-
 jela, zavxilz, in se se to Bohjo popotnqo ve
 smert za Ježusovo vero pokrepqálz. Pervá kristja-
 ns so pa Ježusa Kristusa tudz ve podobz vina pre-
 jemalz. Ko so Ježusa Kristusa ve podoba kruha
 zavxilz; jím je dal diakon iž kelha Ježusovo
 réwno kri pit, ktero so po nektersh krajeň
 po srebernsh qsvéh iž kelha pilz, de se né
 kej Ježusove kerví ražlilo. Tuds majhne otrö-
 ke, kə so jih ve matere dojile, so po spriče-
 vánz s. Filiprijana po nektersh krajeň obhajalz,
 pa le ve podoba vina. Ker pa majhne otröqz
 ne ražlouzjo te nebewke jzdí od družsh na-
 vadnsh, in se torek ne morejo se pobojnsm

sərnam kə prejemə svetsga obhajila pərprávli-
te; je katolska ḡerkəv tuds prepovédala male
otroke obhajat, predan so ve Ježusovih nau-
kəh dobro poduqens. Po obhajil so kristjanz
hvalne molitve odmolil, in služba Božja je
bila konqána.

Pər téj službə Božji je tuds ukof muqen-
ne, kter so bili xə svøjo kri za Ježusovo ve-
ro prelil, po imens klijal, in vsə vpríqne ver-
nekə so pər imenováns slehernaga muqenja re-
kl: Pross za nas. In vidate, od tod so naue
litanije. Vernerke so se pər službə Božji tuds
družsh kristjanov spómnil, kter so bili ve
pravə verə umərl, in so zane Bogá prosil, qe
morebitz we ve viňah tärpe. Služba Božja je
kmalə dəl, kmalə mən qasa tärpéla, se kmalə
zə veliko zunanq qastjó, kmalə brez vsəh ḡere-
mónij oprav.lala. Kedar so bili kristjanz pre-
ganans in ve bég, so natihama in hitro brez
vsəh ḡeremónij daritvə svete mawə oprávilis iž
strahú, de ba jih nevernekə pər svetə mawə ne
vjel, in presvets daritvə kake neqasti ne sto-
ril. Kedar je bilo pa preganane prechalo, in
so ḡerkve bili sszidal, so po ḡerkvah službo
Božjo zə vso zunanq qastjó oprav.lal; kristjanz
so skerbéla za notrano ləpoto ḡerkəv in za
posode, kə jih je bilo kə službə Božji tréba,
in jim nē bil predolg qas, qe je tuds služba
Božja dəl tärpéla.

Kakó de so kristjanz pərvəh 300 lét po
Kristuss službo Božjo oprav.lal, nam pové s.
Justin, kter je ve drugam véka za Ježusovo
vero svøjo kri prelil, ko prav: *Vse, kar jih*

po mestih in po kmotrih prebiva, se vz nedélo
snidejo. Ob odloženih urah se beró listih apostolov
in pisma preročkov, kakor tás in okolz-
jene naneso. Kendar to brame neha, zaupne
duhovnem pastir zbranem verneram pridegovati,
ter jih opomina spolnovate nauke, ke so jih
ravno kar bratih sliwal. Na to vsih vstanejo,
in zaupnejo skupaj na glas moliti. Po oprav-
ljenih molitvah se daruje krúh in vino z vodó
naméšano. Po tem ukof alekak drug man-
nek krúh in vino spremeni. Ludstvo svetojo ve-
ro vz sprememene na znamenje da, rekóu: Amén,
to se hoče reče: krúh in vino sta resnično vz
Ježusovo telo in kri sprememena. Potlej se
razdélí. Kar jih pa vpravo nè, se jim sveta
večerja po diakonih posle. In učenih Tertu-
lijan, kterih je tudi vz drugem veku živel, od
službe Božje svøjiga časa takó govorí: Zbiramo
se tudi pred dnevam, in prejemamo od Go-
spoda zapovedano večerjo, pa iz nobene druge
roke, kakor iz rok svøjih duhovnih poglavář-
jev; usako léto darujemo za mrtve, in va-
rejemo, de kej iz kolha ale od naučga kruha,
to je, od posvečenih skrivnost na tla ne pade.

Kaž svetih mawih pa nè bil drug spuščen,
kakor le kristjans, in samo tisti kristjanih, kte-
rih so bili svetega živlena, in torej svetega obha-
jila vrédnih. Noben Jùd, noben nevernek, noben
nežnan človèk nè bil kaž svetih mawih spuščen;
daritv svete mawe so imeli za nar večja skriv-
nost svøje svete vere. Par vratih so stali ter-
kvenih služabnikih, de neso nobenega vz zbiral-
juje spustil, kakor le bogaboječe kristjane.

Ker tadej Judje in ajdje néso prav védelz, kaj de se vs 3biralských kristjanov godí, pa so vendar od nekaqsga darú sliwalz, kters se sklene 3s 3avzivanem néksga telesa in néke karví; so jels kristjane obrekováts, in pr nevernsh nesarjih toxicz, de vs svojih 3biralských otróke more, mesó na kosnje razsékajo, in ga jzdó, kri téh pomorjensh otrók pa pijejo. Rés so kristjans jédlz mesó, in pilz kri, pa ne umorjensh 3lovéwkských otrók; ampak pilz so Ježusovo kri vs podobz vina, in jédlz Ježusovo mesó vs podobz kruha.

O vi, moji preluba! kakó bz vam jaž vendar mogał prav pokazatz, sz kólskownem veselém, sz kolaksm svetsm xelams de so kristjans, nauz bratje in nauze sestre, oh çass preganana kz svets maws hodilz? Kakó bz vam vendar mogał dopovédatz, sz kólskowno poboznostjo de so se pr svets maws znaulz, qe so jo tudi po podzemských bärlogzh, po riučavah, po ječah sz svojim duhovnem pastirji opravljale? Mislam, de vam to nar loxej doprovém se tole psgodbo. Sz veç drugem kristjans je bil 3avo lo Ježusove vere tudz svets manek Luqijan vs ječo pahnem. S. Luqijana so bili xe prej neusmileno 3múqilz, in po xivótz raztergalz, vse negove ude so mu bili na težávnej pretegnilz, in zdé 3dihuje na rokah in nogah vklezen med drugem kristjans vs ječ. Xe veç dni mu néso nalo nq dalz jésts, in komej se je xe mogał gibatz. Od telesnih bolezín in lakote je bil xe takó oslablén, de je komej govoril, komej xe soperl. Parblixe-

väl se je praznki Ježusovga razglasena, in zdé Lučijana kristjans ostopejo, ke so bili z' nim vred jecens, in ga se solzniš očmi nagonore: „Sveti oče! ali ne bomo ta praznki nobene daritve imeli?“ Lučijan žbere vso svetojo moč, tolakse svuje Lube vjete brate vs Kristus, in jim oblikuje ta praznki daritv svete mawe opravite. Praznki je nastopil, kristjans se žberó okols vkljenenega mavnika, s. Lučijana, in ga milo prossjo, de naj zaupne daritv svete mawe nsh duwam vs tolakbo in prid. O, kolikowna pobožnost jim je pač iz sreči puhtela! Kristjans polože nekej kruha in vina pred čestitlivoga Lučijana. Lučijan, ves ganen vs svojim srečam, povzdvigne svuje oči prots nebесam, in zdihne iz dna svojiga žalostnega sreča: „Vépns Bog! vsaga nam manka, cesar je srečer ke daritv tréba. Né ga altarja tukej; pa ti, o Bog! poznau naše sromotivo, znane so te naše sreča. Glej mojiga naroučja, mojiga ranenega naroučja glej, ono naj te ho vs altar!“ Vzel je na to kruh in vino vs svuje roke, ke so se mu zc od slabosti tresle, in ga dørkí na svojim okrovavljenem naroučji; kristjans so okrog nega. Lučijan zaupne molitve svete mawe, in kristjans z' nim molijo, in solzé se jim od velinšga duwnega vesela in Lubežn do Ježusa udirajo po blédih linjeh. Lučijan, vs xelézje vkljenen, posvetí kruh in vino, in ga spremeni vs Ježusovo živo telo in vs negovo živo kri, ga daruje nebeskemu Očetu vs sprijeváne, de je Bog vssh rupí Gospod, in de ima vso oblast do vssh stvari, vs Zahvalo za vse od Bogá prejete dobro-

te, vs odruijene gréhov, in ižprosits od Bogá romoū stanovitnosts vs Ježusovs vers, in raji umréts, kakor od Ježusove vere le koleukkej odstopits. Na to je Lučijan sam zavxil Ježusovo sveto réwne teló in kri, in je tudi vpríčnem kristjanam dal zavxit. Še to nebewko jadjo so bili vsz poveselens, že duhovno moçjó navdans, in so se parpravlene qutili za Ježusovo vero umréts. O predragz sad daritve svete mawe! Vidate, tolškowne xele so imela nékrdans kristjans do svete mawe; tolškowno poveselene, tolškowno sserqnost in moçnoduwnost so iž ne dobivali! Daritev svete mawe je kristjane skoža žoo lét sa tolškowno moçnoduwnostjo napolnovála, de so uli že velesem in ko levs sserqni od altarja pred ajdovske sodníke, vs jecu, vs muke, vs smert. In qe so jih ajdovske sodniks vprawali, zakaj de so bili zo par prepoved ajdovskih qesarjev par svets mas, so jim na ravnost odgovorili: „*Zato smo bili, ko smo kristjans, in ne smemo brez Boha je sluxbe biti.*“ O zlate cass parvih kristjanov! kam ste prewli? Pridate vander we enkrat nažaj, de bomo tudi mi, kakor nékrdans kristjans, iž daritve svete mawe tolškowno moç ka dobramu prejemali, in se duwnem sovražniskam vs bran stávili, kters vs nas sa skušnavam partiskajo, mesó sa svøjim, svét sa svøjim, hudiq sa svøjim.

4.

*Daritev svete mawe po zadoblenem županem
mire opravljana.*

1. Popisováne nékadarah ħerkev.

Ve četrtém věku ale stolétji po Kristusu je ūesar Konstantin Velký Ježusovo vero nase vzel, in zde je nehalo preganane kristjanov, ktero je skožs 300 lét rjulo, in keručanska ħerkev je začela mir in pokoj vivotat. Vsz kristjanci, kar jih je dozde zavolo Ježusove vero po jeho zdihovalo, so bili ižručeni. Vsz so směla po vszem Rimskem ūesarstvu nedélo práznováta in posvečeváta, ktero sože od uasov apostalov kristjanu naměst sbóte posvečevála; vsz so směla tuda druge svoje práznske obhajata. Neižrečeno vesels so bili kristjanci, de so směla ojítno svójiga Bogá uestit. Ūesar Konstantin je zelo skarbel za sveto vero in tuda za vnanou čast Božjo; ne le pegrue ne je kristjanam dal ħerkve zidat, ampak tuda že děnárji jim je obilno pomagal. Iz hvalnosti do Ježusa, ktero mu je bil ve vojsku qudno moř dal, je zapovédal ve Jeruzalem na gorsk Kalvárii lépo ħerkv ssezidat. Naměsta Jeruzalemského templu, — téga ediného templu, ve kterém se je ve starém zavéte práva xiv Bog mólil — je zde po vszem světu neižrečeno veliko ħerkv zidovje pomolilo, de se je Bog ve naš uestil, in Božja beséda oznanovala. Od veliných trum žudí sprémduan so hodil

ukofje po vseh krajih sezidane cerkve vs službo Božjo posvečevat, in vs nobena cerkvsa se ne smela poshmal služba Božja opravljata, dokler ne bila od ukosa posvečena, in že nobeno drugo ko vs službo Božjo posvečeno posodo neso daritve svete matice opravljata. Nekrščka, kaži jih je doshmal le strah pred hudeščima mukama od krščanske vere zadarčeval, so že de vs cerkev trumah Jezusovo vero sprejemala, in od dne do dne se je utavilo vernško množilo.

Ker je pa služba Božji miru, pokoj in tihote treba, so bile cerkve od začetka od družih hiš že dvore in vrtce ločene, in se posebnim visokim zidom od vseh strani ograjene. Tik cerkve ne smela nobena druga hiša biti, kakor farovže, vs katerem so ukof in drugi duhovni in cerkveni služabniki prebivali; in zagrad, vs katerem so cerkvene posode, maune oblačila in bukve in čass ter časse tudi sveto rézne telo vs posebna posoda shranovali; in pa kapela, vs kateri so krščenáli. Ta kapela ali krščenávna je bila visoka in prostorna, de je moglo več ljudi vstopiti; zakaj ob prvih časih so le o velikih novih in binčavtih navadno in že nej sile krščenáli, in torej po več ljudem na enkrat zakrament svetega krsta podslili. Vs srdeč te krščenávna je stal velik kamnen kotel, vs katerga je voda iz kačega vodnáka neprehema tekla, in vs kotel so bile stopniče, de je vsak lahko vs vodó ušel, kateri je hotel krščen biti; ob prvih časih namreč ga neso na glavo že vodó

oblivalz, kakor dan danavns, kogar so kerstilz, ampak vsega so pod vodo trikrat potopilz. To se je pa moglo sosebno po mazslih dzelah opustit, in vs navado spreobernit, de se mu le na glavo trikrat vode ulije, kdor se kerst. Okols westga veka po Kristusso pa zaquelz kerstne kamne po farnih cerkvah nekolsko od vrat na levo stran postavljatz, in zavolj velinqga utsvila vernskov tuda vsak dan kerujevatz.

Pred cerkvijo je bilo veliko dvorišče, ktero je imelo več pokritih mostovxev. Po teh mostovxeh so beraqz vbogajme prosilz; zakaj vs cerkva alz per cerkvenih vratih neso smelz beraqitz, de neso vernskov vs molitvz motilz. Na srédu dvorišča je bilo en alz we več vodnakov, de so se vernske vs nih obraz in roke umivalz, preden so vs cerkav stopilz, vs spomin, de morajo tuda na svoji duws čistibz, kadar vs Božjo vemo stoprjo. Naméste teh vodnakov so sijasama kropivns kamns alz kropivnske zء blagoslovleno alz xegnano vodo vs navado parulz, kakor jih zdé po cerkvah imamo, de se zء blagoslovleno vodo pokropimò, kadar vane pridemo. — Iz dvorišča se je parulo vs lopo, ktera je bila pred cerkvensimi vratimi, kakor se we zdé per nekterih cerkvah po kmetih kej tanega najde. Vs téj lops so se pokorilz tistz gréwnske, kters so bili we le na prva stopnia oqitne pokore, in torej neso smelz vs cerkav ka oqitna službe Božji pritz. Iz té lope so bile vs cerkav trojne vrata, srédne nar virji; skozi desne so ulz možáks vs cerkav, skozi léve pa ženske. Per vsažih vratih je stal duho-

vən, in je vároval, de né med vratmə prevelk preriv alz kak drug nepokoj vstal. Ḣerkve so bile od ȝnotrej pisane, in nəh pis je ȝgodbe iȝ starəga ȝavéta na ȝnanie dajal, postavam, Noetovo barko, alz Danielovo sejo med levs vs levnáks itd. alz pa ȝgodbe iȝ novsga ȝavéta, postavam, kakó je Ježus ȝz malo kruhs veq tavxent ludí nasítil, kakó je mərtvsga Laqarja vs xiv.lene obudil, itd. in pa tərpleme in smərt tistəga muqənja, kterəga ostankə so se vs Ḣerkvə hranile. Ta napis po Ḣerkvah je sosebno neuqe-nəm dəbro ȝalegəl, ker so iȝ nega kakor u-qens iȝ buksv brals, kaj se je nékdej godilo. Torej je Rimska papež Gregori II. qesarju Leonu, kterəs je podobe ȝatiral in konqevàl, takole pisal: *Možje in xenc ss perstam kaxejo nékdanē pərgódbe svojim otrökam, kə jih vs naroyji imajo, alz drugem mladəm ludém, alz ptujim nevernskam, in te podobe nəh ser-ŋa in misle kə Bogu povəždvigújejo.*

Vs sréds Ḣerkve je bila lénja alz prixeňja, in qass tudz we po dvé, na desnə in na léva strana. Nekoliko viwe od prixeňje je bil poseben kraj za pénje, kor imenován. In nekoliko od kora vs srédnəm kouŋs Ḣerkve je stal na saməm na wtirsh stəbrəsqəh altar. Altar je bila miȝa iȝ marmorja, alz iȝ ȝlitəga srebrá, alz we qəlo iȝ ȝlata, ȝz dragəm kamna bogato vdé-lana, ker so vernəks védəls, de né nobena réq predraga, nobena preimenitna nosit Ježusa Kri-stusa, kterəs se na altarji svojimu nebəukemu Qvetu daruje. Požnéje je pa Ḣerkvə ȝarové-dala, de mora vsak altar kamnen bits. Altar

je bil pa vselej nad gróbam kažega mučenja postavljen; zakaj ker so se kristjani radili okoli grobów mučenjov zbirali in molili, so počele na tistih krajeh tudi cerkve zidale, ali pa trupla mučenjov na tiste kraje prenesli, kjer se je kaka cerkev sezidala. In ravno zato se morajo we dan današnjost ostanek kažega mučenja na altar vložiti, preden se smeti na nem mauvevati. — Sprednji konci cerkve za altarjem je bil pa skoraj ravno tak, kakorven je zde po ukolskih cerkvah. Nar na konci za altarjem je bil sedek za ukosa, in na oba kraja od nega so bili sedek za drugo duhovnjenko. Pred altarjem je pa bilo zelézno omrežje od desne do leve straní, ktero je altar od druge cerkve ložilo, in pa zagrinalo, na vrh pa pripelo, ktero je od vrha do tal seglo, in med službo Božjo odvihano, in le po darovanju do svetega obhajila do tal spušteno bilo, de verniki niso vidili maunska, kteri je unkraj omrežja in zagrinala na altarji svete reče opravljali. Prostor pred altarjem znotraj omrežja in zagrinala se je imenoval svetišče, in je bil kristjanom takó svet, de so le maunksi in cerkveni služabniki smeli na to mesto priti, drugi nihče ne, we kralji in cesarji ne, kakor samo takrat, kadar so davore pernesli, ali krone prejemali ali parsegali. Torej prava s. Gregori Niçan: *Ta sveta altar, pred katerim stojim, je sicer zmed drugih kamnov, in sam na sebi podoben kamnam, se katerim se nave hiše zidajo; tote ko je ve službo Božjo odlojen in posvečen, je sveta misa, ki je altar, katerga se ne smeti vsak dotkniti,*

ampak ktere mu se le mawnek sméjo se sveto grozo perblixta.

Altar se pa prav za prav samo tista kamnena tabla imenuje, ve ktero so nekterz ostan-kz trupel svetsh mycenjov vlozenz, ktera je od ukofa se sveto križmo vmažilena, se križem zaznamnana, in ve to posvečena, de se na něj presveta daritv novsga zavéta opravla. Ta kamnena tabla je ve srédz nauzh altarjev, in le ona zasluzza prav za prav altar imenována být. Altar mora že od nega dni se tréme perte pre-garnen být, ve spomin tisteh partov, ve ktereh je bilo Ježusovo teló pokopano. Tude je pa-pež Honori III. zapovédal, de naj bo na altarji med dvéma svépnskama britka martra, de ima mawnek védno Ježusa pred oymí, kterz je za Jude in ajde tarpel. — Nega dni je bil pa le po en altar ve řerkvah, in ve tolškownz ča-stz so ga imélz, de so sveto réwne teló za bolníke kjé drugěj, ve zagrads, ne ve altarji hranilz; altar je mogel vzs prazen statz, ker se na nem sam Ježus Kristus par svetz mawz da-ruje. In glejte, od tod pride, de se ve zdé po nektereh večsh řerkvah sveto réwne teló ne ve velškam, ampak ve kakam stranskam altarji shranuje. Ker se je pa sjasama kristjanov mla-ynost in zanikernost ve služba Božji lotila, je začela katolška řerkv presveto réwne teló, to za stavo Ježusove prevelike lubežnz do nas, ve altarjih shranovátz, de bz kristjane tolškan bol kz lubežnz in hvaležnostz do Ježusa Kri-stusa spodbodla in vnela.

Prva kristjans so večer dél prot solnčnemu vzhodu observnem molitv, vs spomin, de upajo že Ježusam Kristusam od smrti vstat; torej so pa tudi cerkve takó postavljali, de je bil altar prot solnčnemu vzhodu, velike cerkvene vrata pa prot solnčnemu zahodu, kakor so tudi dan danavnih cerkvi večer dél postavljeni, ker je tudi po naših cerkvah velike altar večer dél prot solnčnemu vzhodu observni, de verniki po zgledu svojih sprednjakov prot solnčnemu vzhodu observnem po cerkvah molijo.

Take, videte, so bile nekdanje krušanske cerkve. Zdá se vse svoboje podučene in boljane tudi ve srdáne nekoliko premislivo.

Prijej pa cerkvenih vratih je kropivnica z blagoslovleno ali zvane vodo, de se verniki vsi cerkvi stopivti z blagoslovleno vodo pokropiti, in se svetim krixtom začnamo. Blagoslovlena voda, se ktero se pokropimo, nas opomni, de smo le se čistiti in nedolženim ali pa vsaj spokornim srečam vs Božjo hitro priti; de smo dolžni vsi nej takó z zbiranjem duham in takó iz sreča moliti; de smo vsi vs Bogá in vs nebesa zamakneni, in de pozabimo vs svet in vse, kar je na svetu. Torej je pa treba, ko se z blagoslovleno vodo pokropimo, Bogá se poniženim in potestim srečam prositi, de bi nam pa tému kropilenu nauč male gréhe odpustil, in nas očistil, nas zalažovana hudega duha obvaroval, in nam dal prav pobožno moliti. Ker pa Bogá le po neskončnem zaslujeniu Ježusove smrti na krixe te pomogni prositi, in zavoljo téga zaslujena tu-

da upate smémo, de jo homo dosegle; se po krop.lenu že blagoslov.leno vodó ve ta spomin tudi prekrižamo. In ve se prav iz sárja in pobožno ve duh vere in žalost že blagoslov.leno vodó pokropim, in se križem žažnamamo; tudi to romoč od Bogá dosežemo.

Če ve ħerkv stopivus svuje oči na levo stran ħerkve obernemo, zagledamo kmalu od ħerkvenih vrat kerstnega kamena, kjer nas opomni, de smo bili zavolo izvirnega gréha otrojci ježe Bøhje, otrojci hudičev, pa per svetem kerstnem prerojeni v Bøhje otroke, in obléčeni že během oblačilam nedolžnosti, ktero nam je mašnek rekal neomadehan pred sodnem stol Kristusov pernesti; kjer nas domisl, de smo per svetem kerstnem vpravo angelov Bøhijih oblubili, in svuje oblubo se persego potrdili, de homo Ježusove nauke vselej na tanko in že veseljem dopolnováls iz lubežns do Bogá. Kristjan, kristjana! ali we nosew bělo oblačilo nedolžnosti, ve ktero te je tukej mašnek per svetem kerstnem oblékal? Ali žvastó dopolnuješ svuje kerstno oblubo? Takó nas vprava natihama kerstnega kamena, kdar kol ga ugledamo. — Če smo pa se storjeni smrtnej gréhu bělo oblačilo nedolžnosti zaprávili; oh, smo se spet hudiču prodali, samí smo se prostovoľno zapisali ve bukve véčnega pogublena, od kterežga nas je Ježus se svuje britko smrtjo odrevil! Ve bukve pogublena sem se tdej se storjenem gréham zapisal! Ta missal bz nas ve obupane správila, ko bz se ne mogla več iz téh bukav zbrisati, odriužena gréhov žadobite, in

Božje prijažnost spet doseža. Pa vse nerkva zagledamo tudi spovedničje, te sodne stole Božje milost, katera nam gréwnskam že milam glasam pravijo: „Nikar ne obupajte, gréwnske! we je usmilene pror Bogu za vas, we zamorejo vse imena iz bukv pogublena zbrisane biti. Ako svoje gréhe ponizno spoznate, se jih iz lubezna do svojega razhalenja. Očeta nebewskega krsáte, jih opustite, in ste prepravljena jih spokorite, po svoji moči nad seboj utrafovate: nekar ne obupajte, we se vam zamore pomagati; pride se sem, in povéjte Božjemu naméstnuku, kakó ste se vse bukve pogublena zapisali, razodenite mu čisto in na tanko svoje gréhe; on ima od Bogá oblast vse imena, we to storite, iz bukv pogublena zbrisati, in jih vse bukve zivlena prepisati; pa hitro obudite vréden sad pokore, ker sekira je že nastavljena. (Luka 3, 8.) Se toliko tolažbo tadej spovedniče žalostnega in spokornega gréwnska navdajajo!

Če dalej po nerkva pogledamo, in svoje oči nekoliko više povzdvignemo, ugledamo lejno ali prijensko, iz ktere se nam vsako nedelo in vsak zapovedan praznek po naših potrebah krúh výčnskega zivlena loma, to je, Božja beseda oznanjuje, ktera nam ne nuj moči kaž výčnsmu zveličani potrebna, kakor vsakdan krúh kaž časnsmu zivlenu; zakaj kakor krúh naše telo per zdravji in moči ohranuje, ravno takó Božja beseda našem dušam pomaga, ker pravique vse pravijnosti utrdjuje, gréwnske na pot pokore napeljuje, žalostne tolaže, in vsem

potrébno pomou dodáluje. Božja beséda nam kaže pravz pot prots naše domačii, prots nebesam k ň našemu ljubemu Očetu, in nas tudi pøargana po tému potz hodit, deshravno je ternen, róbast, ker se le po nem pride vs véčno vesele, vs svet z ráj, vs kterem se bodo par svofjim Očet od vsega tørplena oddihnil, in se potokam tolškownega vesela napajal, de tolškownega né we nobeno ȝlovéwko sruhe obvutilo. Prihrenja nam pravz: *Bodate dělavnze beséde, in ne samó posluwanž, se čémur bę samí sebe zapellevále.* (Jak. 1, 22.)

Vz sprednem konjë cerkve zagledamo altar, kterz nas opomina, de smo gréwnski, in potrebujuemo srédnika med Bogam in sseboj. Ta opomin nas napolnuj že ljubeznijo in hvaleznostjo do Ježusa Kristusa, našega srédnika par nebewkem Očet, ker je tolškan za nas storil, de bę nas véčno ȝvelijal; in se we zdé par svet mawz za nas po mašnikovih rokah svofjimu nebewkemu Očetu daruje, ter nam vse dodáluje, cesar potrebujuemo za duwo in teló. Za parve kristjane je bila neizrečeno velika dobrota altar le vidit, in od altarja loqenem bitz se jim je nar huji utrafenga zdéla. Torej de neso altarja vidil, so mogla spokorniki, kter so bili we le na parve støpnz oqitne pokore, med službo Božjo žunej cerkve pod lopo stat, in žavolo te utrafenge so mile solže toqil. Pa se jim né qudit, de so se pred cerkvijo milo jokal, ker jim né bilo dano vs cerkev pred altar pritz; zakaj altar je vs novem žavéte tisť kamén, na kterem Bog že Judmí par svet ma-

uz svetojo zavetjo vsak dan ponavlja; altar je sedex milosti Božje, iz kterega Bog ljudem vse potrebne dobrote dodaje; altar je preberzalzue vseh skrsanah in pokore xelnah gréwnskov, na katerem jih hoče Jezus posebno uslijava. — Pre farnih cerkvah najdemo pa v velikem altarji we posebno shrambijo, v kters se sveto réwne telo nou in dan shranuje, in ke jo tabernakel imenujemo. Tabernakel je tadej sedex, na katerem se je Jezus Kristus izvolil na zemlje med ljudmi do konja sveta prebivat in kralevat v podobu kruha ze duwo in telesam, se kerjó in mesam, po Božji in človéku nato, in ludi uslijevat, kadar kol ga bodo prav prosili. O cestitliv tabernakel, ti presveta prebivavna Jezusova na zemlje! v tebi Jezusa angeli molijo, pred teboj Jezusa vernuke v globok ponižnost ceste. — Pred tistem altarjem, nad katerem se v tabernakelu sveto réwne telo hran, nou in dan lampa gorí Jezusu Kristusu vlast, ke v tabernakelu od angelov molen prebiva. In ker ta luq pred svetim réwnum telesam vedno gorí, se véyna luq imenuje. Kaj nam tadej véyna luq pred altarjem oznanuje? De v tabernakelu v podobu kruha Jezus prebiva, ravno tiste Jezus, ke je bil od devine Marije rojen, in za nas krijan, in zdé sedi v nebesah na desni Božji, tar nas bo po smerte sodil. Torej se vselej pred tistem altarjem, v katerem Jezus Kristus prebiva, ze desnem kolnam perklonimo, kadar v cerkvu pridemo, preden na svetim kraji v cerkvu obstoimo, in preden se svetjiga kraja iz cerkve gremo;

zakaj æe vs Ježusovem imenu se mora vsako koleno prispoginit. In preden iz cerkve stopimo, se spet prav pobožno že blagosloveno vodo kropimo in prekričajmo.

Če se we del po cerkvah ožiramo, zagledamo tudi semtretje svete podobe, ktere nam kažejo in na misel nossjo alz Ježusa Kristusa, alz deviço Marijo alz karlova družega svetnika, nas nih življenja opominajo, ter spodbadajo po nih lepših zgledah živča. Svetnik, kterega podobo ugledamo, nam prav: *Bratje! posnemajte mene, in glejte me, kjer pogovorno žive.* (Filip. 3, 17.)

Vse, kar kolz po cerkvah videmo, je uestitljivo, in nas navdaja se sveto grbo; vse nam na uvesa wuptá: *Tukej je Božja hiwa!* In vepna luq pred altarjem nam govorí: „Glej, kristjan! tukej vs tabernakelns je Ježus Kristus vs podobz kruha vpričen že duvo in telesam, se krovjó in mesam, po Božji in vlovenek na torz; pridz, prerdruž se angelam, in vs nih družens molz svojjiga Održenika.“ Po vsx pravilih tedej svete Križostom cerkev imenuje *prebivánujo angelov in nebeske dvor.* Ve kolz uesti moramo torej cerkve imeti! — Vs nih se Bog uesti in molz, in po farnih cerkvah tuda Ježus Kristus vs podobz kruha noq in dan prebiva; vs nih se ljudje posvečujejo po vrédnem prejemans svetih zakramentov, po poslušanju Božje beséde, po daritvi svete mawe; vs nih se kristjans ko ensga očeta otröns druzsjo, in vs krovjansk lubežni eden do druzsga uterdujejo, eden že drugem molzjo, eden druzsga kz dobremu vncimajo se

svojo pobožnostjo. Torej pravz svet Križostom, de je Božja hiša prva studenčna vse sreče. Nekar se tdej ne quadimo, de pravz s. Nil: *Nenad drugačz vse žerkov ne hodi, kakor de bo vse nebesa uči, in nuj vse nej ne govorz in nestor, kar po zemlji diwi.* Tempelj je po tem takem, kakor s. Bernard govorí, *straven in vse uasti vréden kraj, kjeršga verniki obiskujejo, angelz napolnjujejo, in Gospod Bog se svojo sveto vpravnostjo poveličuje.* Kdor se tdej žerkve ogiba, ne vréden imena kristjan. Kdor vse žerkov hodi, pa ne pride iz žerkve boljš, Bogu bol pokoren, vse sreče bol hvaljen, vse nesreče bol vse Bogá zaúpliv, do ljudi bol ljubezniv in bol miren; tak je zaston bil vse žerkov, in sa je sam kriv, de mu ne žerkov studenčna vse sreče. Kdor se pa we vse žerkov pregréwno obnawa, in torej iz ne že več gréhs obložen pride, kakor je vano uči, sa napravz iz žerkve, studenčna vse sreče, studenčna včne pogube.

Pa, lubs moji! kakoune misle in kako-uns občutleji nas prehajajo, kadar stopimo vse žerkov, ta stravnz in vse uasti vrédnz kraj, vse to prebivávnijo angelov, vse ta nebevka dvor? Alz nas nikdar ne sprémajo posvetne misle vse žerkov, časne skarbí pred altar, pregréwns občutleji pred tabernakel, vse katerem Ježus Kristus vse podoba kruha prebiva? Alz nekols nek vse žerkov ne govorimò, in ne storimò, kar bo po zemlji diwalo? Odgovorite! — Vse moljstè; torej vas we dalej vprawam: Alz ne pride marszkters kristjan in marszkters kri-

stjana vs ḡerkv pred xivšega Ježusa Kristusa, ne ravno Ježusa, nega ponixnega, molit, ampak se we le skazovat, in svøje razuždane oqí že radovidnem pogledu nasitovat? Takó de bę mogel we zdé marszkoga že besédam⁹ svetega Križostoma prijetz: *Kaj délaw, ylourek! Iuqeš xenskenega obliyja? Alz se ne bojiw Božjiga tempe.lna oskrúnite?* Alz né dōst⁹ takó spridenih kristjanov, de zlabudrájo in se sméjajo po ḡerkvah, po kterih angel⁹ že vso ponixnostjo in že vso častjó Ježusa molijo vs podob⁹ kruha vričnega? Mojzes se je mogel ižut⁹, ko se je pərblikoval tistemu gorečemu gərmu na górs Horeb, iž kterega je Bog vs plamen⁹ ka nemu govoril; zakaj reklo mu je Bog: *Ne ho-dz bliž səmkej, iž uj qév.le ss svøjih nog; za-kaj ta kraj, na kterem stojiw, je sveta ze-mla.* (II. Mojž. 3, 5.) Vi pa, napuhneni in nesramnega! pridete vsz naopirjeni in razuždan⁹ vs ḡerkv, letá we veliko svetéji kraj, ter svøje nesramne oqí pasete, in svøje meseno poželenje že gledanem nasitujete, in to pred xivšim Bogom Ježusom Kristusom! Oh, kam smo vander pərwle! Kjé je we kej vere! kjé kej strahú Božjiga! Pred svetim⁹ altarji, pred kterim⁹ angel⁹ trepcejo, na kterih se nedolžno Jagne Božje za nas daruje, kterem se mawnska le ss sveto grøzo sméjo pərblikata, pred téma svetim⁹ altarji se dan danawni nekters kristjan⁹ takó gərdo vedejo, de bę se we pred posvetnim kraljem balz takó gərdo se vest⁹! Alz se ne bojite, ve garde nesnage! de bę se tla pod vam⁹ ne udarle, in vas xivsh ne

požerle, kę se takó gérdo vedete pred kralem
 všeh kralev, pred Gospodam všeh gospodov? —
 Pa Ježus, prelubš Ježus! ti sę zdé usmilén,
 pręzanańáliw in potärpečliw. Ti vidzv 3ę alta-
 rja něh gérdo vedéne, pa molciw; vidzv, pa
 terpiw; vidzv, pa pręzanańawa. Tode védste,
 hudobnš kristjanš! védste, malopridne kristja-
 ne! kę se po ħerkvah posmžhújete, poménkvá-
 te, poželivno ožirate, — in ti, potärpečliw
 Ježus! véw, kaj we poženajo, — védste, de
 Ježus ne bo 3mirej molčal, 3mirej pręzana-
 wal, 3mirej 3ę vam s potärplene imel; védste,
 de bo icas pręwsl, kę bote szher pregledals,
 pa bo ménde xę prepřzno, ker se ne bo dalo
 veū poprávits, kar se je hudzga storilo. Za-
 volo svøjih gréhov 3asluzste, de bz vas iž ħer-
 kve szganals, ako se vz ħerkv pärtepete, alz
 vam pa we ħerkvene vrata 3apiral, in vz ħer-
 kv branil, kakor so nékdej branil we man-
 wem gréwnskam, kakor je marskdo 3med vas.
 Ker vam pa dan danaws katolicka ħerkv to-
 lskowno usmilene skažuje, de vas vs Božje
 hiwe spruža, kę vas xeli sz tém kę spreoberne-
 nu, kę pokors pärkliažat; alz hoqete morebitz
 to veliko usmilene svøje lube matere vs Božje
 ražxalene in vz svøje pogublene obražat? Alz
 se nsz veū ne spomnate, kakó je Ježus nékdej
 vs Jeruzalemskem tempałns pokazał, de vso ne-
 spodobnost po tempałns sovrażs in ɿert? Iž
 tempałna je kuper in prodajávne in xivino
 szgnál, rekóž: *Ne dělajte səmiąża iž hiwe mo-
 jiga Oyceta!* Ce je pa Ježus iž Jeruzalemsk-
 ga tempałna szgnál kuper in prodajavne, kte-

re so le take xivála prodajala in kupovála, ke
 jih je mogel vsák Izraelen v tempelné daro-
 vate, in mu je torej prav pérwlo, de jih je
 lahko koj onda kupil; če je sgnál kuperje in
 prodajávne, kters so bili za plačilo pérva dvor
 Jeruzalemského tempela od judovskéh duhov-
 nov v sémie dobil; če je kuperje in proda-
 jávne sgnál iž Jeruzalemského tempela, kters
 je bil komej séňa protz našem ħerkvam: (za-
 kaj v Jeruzalemském tempelu so le neumno
 xivino in zemle pardélke Bogú darovála, v
 našeh ħerkvah pa se daruje po mawnekovsh ró-
 kah sam Ježus Kristus v podobe kruha in vi-
 na; v Jeruzalemském tempelu je bila le skri-
 na závezę, in v njej dvé kamenné table, na
 které je bil Bog s svojím pérstam zapověd
 zapisal, v našeh farnéh ħerkvah prebiva pa
 — tí, véyna luy! nam to sprijujew! — pre-
 biva nou in dan v tabernakelnh Ježus Kristus
 že duwo in telesam, s kervjó in mesam,
 po Božji in ulovéwks nator, ravno tisť Ježus,
 ke videt vše vawe nerodnost, ke rozná vawe
 misl, in pregleduje vawe xele, in vé, kaj vas
 v ħerkav vléče, kters vas bo sodil:) če je
 tdej iž Jeruzalemského tempela kuperje in pro-
 дажávne ižgnál, alz mar mislste, de ga vawe
 nespodobnosti po ħerkvah ne xalajo? alz mi-
 slste, de vam bo tuda per sôdbu vawe neugod-
 nost spregledoval, in x' nim potvrdenie imel,
 kakor ga zdé ima? O malovrédns kristjan!
 po kaj hodste v ħerkav, ke nouete tančih mi-
 sl, xel in obyutlejev iméts, in se takó vest,
 kakor se v Božji vexa spodoba? Alz hodste

morebitę Jezusa nalaui draxit, kterę was we per
 zdravji riucci, in vam veliko dobrzga storí, de-
 seravno žan ne marate? Bogá na ravno tistem
 kraji xalitz, na kterém nam toleko dobrzga da,
 in toleko dobro skazuje, je paú hudičeva hu-
 dobija. Pa vi ne pomislite, kjé de ste, kedar
 ste vs ňerkva; ale pomislilz bote, kedar se vam
 bodo odperle duhovne oči, ke jih zdé pred
 resničo zapirate. Ko je stars očak Jakob na
 potz vs Haran pod golem nebem spal, je vs sa-
 nah qudno parkazsn imel. Vídil je vs sanah
 lojtro statz na zemlz, in že vrham segatz do
 neba. Božji angelz hodzjo po néj gore in dolz.
 Verha lojtre je bil Bog, kterz je Jakoba nago-
 voril, in mu povédal, de ga bo povsód varoval.
 Jakob plane vs plawen iž spana, in reče: *Go-
 tovo, Bog je tukej priyejóu; pa téga nésem
 védal! Oh, kolzkowna grøza je tukej!* Božja
hiwa je letz, in vrata nebcwke! Glejte, osla-
 plens in pozivinenz kristjans! ke za ňelo no-
 beno opomineváne, za nobeno proumo, za no-
 beno svarjene nuz ne marate, ke vam né no-
 bén kraj presvet, tudz vi bote enkrat vsz pla-
 uni, vsz prestrawenz iž svøjiga duwnsga spana
 nakviško planilz, ko vam bo smrt na vrata
 vaušga pregréwnsga trupla potrkala, in rekla:
 „Dovòl je vaušga xivlena na zemlz; vstanite,
 pojdzte vs výgnost prejemat in vživat, kar ste
 žasluxilz!“ Takrat porečete tudz vi samí per
 sebz: „Gotovo, Bog je vs tabernakalnzh vs po-
 dobz kruha vpričen, pa téga nésmo nikdar
 pomislilz! Oh, kolzkowna grøza bz bila nas
 mogla bitz po ňerkvah, ko bz bili dobrz. Bo-

њојо вртичност помислил!“ Dajte se trdej, de vas ta nesreča ne zadene, dajte se podučite, kaj je treba vs ħerkva délat, kakó se veste, de ne bote ss svojim napravljenem vedéinem Ježusa xalil, in ga silih wibo vs roko jemáte, kx vas je vs ħerkva blagoslovit pprpravlen. Če pa véste, kakó se je treba po ħerkvah vest, in kaj délat, pa se nočete in tudi vs prihodne ne mislite Ispó in prav obnawat, ampak le iž pregréwanega konča vs ħerkv hodit: oh, ostanite vs prihodne iž ħerkve, ne hodite we bliž ħerkve, prossm vas vs imens vaučh angelov varhov; ne hodite vs ħerkv, ne bliž ħerkve, zaratim vas par xivam Boga in Ježusse Kristuss, kters bo mene in vas sodil! Bo le bo za vas ħerkve nikšdar we od deleū ne vidit, kakor ss že nespodobnem vedéinem po Božjih vekah we huji pogubo na glavo nakopávat. *Velek razložek je, pravz Origen, grēwitz vs ħerkva, in grēwitz župej ħerkve. Pridejo morebitz že majhnem grēh vs ħerkv, pravz svet Ambroži, pa gredó že veliġem iž ħerkve.* Pa, lub Ježus, za nas krixaus Ježus! varž nas te nesreče, de bz bole za nas bilo iž ħerkve ostajat, kakor pa vs ħerkv hodit, de bz že večem grēh obložen iž ħerkve kakor vs ħerkv hodil; te nesreče varž nas, o Ježus! prosimo te, varž nas!

2. Popisovane někdane službe Božje.

Ko je preganane kristjanov vs 4. věku alž stolétji po Kristuss nchalo, so bile od začetka

ηerkve le po městah səzidane, in skorèj pər vsa-
 kə velskə ηerkvə je bila tuds ukofija; in samo
 ukof je ve takə ηerkva mawevàl, druga duhovujs-
 na mu je pa pər daritva svete mawe strégla. Po
 navads je ukof le ob nedélah mawevàl, in vsa
 vernskə iž ηélska města, in tuds kar jih je bilo
 po kmetsk, so kə svets maws pərhitéls. Ko se
 je pa s̄asama wtsvilo vernskov narastlo, in je
 bilo torej tuds xə po kmetsk veq ηerkvə səzi-
 dansh, so tuds po kmetsk fare naredilz, in faj-
 moutram nekoliko vernskov ve skerb ʒroqilz,
 in odslej néso le ukofje po městsh, ampak tu-
 də fajmoutra so po kmetsk ve svøjih farnsh ηer-
 kval ob nedélah maweváls, in ve nsh skerb
 ʒroqens vernskə so kə nsh mawam pərhitéls. De
 bz pa vernskə ne míslilz, de je daritev svete
 mawe, kə so jo fajmoutra oprav.lalz, druga od
 daritve, kə so jo oprav.lalz ukofje, təmuq de
 bz bili prepriqanç, de je le ena sama daritv
 svete mawe, ker je le en sam Kristus, kters se
 daruje, ktera se po tawxent in tawxentkrat po-
 noví: torej so ukofje mawnskam svøje ukofije,
 kə so bile pa, se vé de, veliko manus od sə-
 dánsh, vselej od svøje mawe vsakemu en kosyek
 svete hostje po diakonsh *) poslalz, ktersga so
 pøtlej mawnskə prihodno nedélo pər svets ma-
 ws med sveto réwno kri ve kelsk spustilz, re-

*) Kruhšč, ka je za s. mawo spejen, in naménen va
 Jezusovo teló spreobarnen bita, se hostja imenuje.
 Če je xə va Jezusovo teló spreobarnen, se mu tuda
 sveta hostja pravz.

koj: *Mir Gospodov bodz včdno žz vam!* in ko so hostjo, kz so jo bili sami vs Ježusovo réwne teló spreoběrnile, ražlomile, so tudi te hostje kosuzk med sveto réwno kri vs kelzh spustile, rekój: *To zméšane in posvycene telesa in kerví Gospoda našega Ježusa Kristusa nam bodz, kz ga prejmemo, vs včyno xiv.lene, Amen.* Kmalz so pa jels maweváts ne le ob nedélah, ampak tudi ob sré dah in petkah, pøtlej tudi, že je pražnzk kažga mawenja alz pošt dan nastopil. Navadno je bila le ena mawa na dan; že sta pa dva alz že je we veç pražnzkov na en dan prswlo, je bilo pa tudi po veç maw, vendar jih je le en sam mawnsk, ukof alz pa kak drug duhoven, mawevál. Papex Leon III. téga imena, kterz je vs léts 816. umrsl, je, prgroruždujejo, cass po sedm alz pa we nsl po devet maw en dan oprávil. Od te navade se we zdé ta ostansk ohranuje, de mawnsk we dan danaunz svets dan po tri mawe opravlajo. Ob nedélah in pražnzkah je bilo nega dni duhovno opravilo ob devetah dopoldne; o poštah dnéh pa ob tréh alz pa we le ob westah popoldne, kakor so iméls navado alz prej alz pozneje se odtažata.

Dokler so bile le po mestah čerkve, ktere so veçs dél svøjiga ukofa iméle, so se kristjans iž vszga mesta, in kar jih je bilo po kmesteh, ob napovédanz urs vs ukofíjskz čerkvz kslužba Božji sswle, vs kterz je ukof službo Božje oprav.lal; druga duhovužna pa, postavsm, mawnskz, diakons in subdiakons in drugz

levitje *) so ukofu par sluhbę Božji pomagalə in stréglə. Kedar je pa bilo že več cerkev, de ukof ne imel le tiste velike cerkve, par kters je prebival, ampak vs svøji ukofii ve več družeh; se daritev svete mawe ne le ve velike ukofijske, ampak se je tudi vs družeh cerkvah okrog ukofijske opravljala. Ob odločens ura so se kristjans vs velike cerkve zbirali, in so potlej se ukofam in drugo duhovljeno po dva in dva vs vrstz ulj vs tisto cerkev, vs kters jih je bila sluhba Božja napovedana. In po tem takem je ukof že duhovljeno in se kristjans vse svøje cerkve po vrstz obiskal, kar jih je bilo okrog ukofijske **). In od te navade skupej vs vrstz vs cerkev hodil so se prošesje začele, k s jih dan danavnis imamo; postavšem, ve zdé hodimo vs dan svetega Marka in krixev téden se svøjo duhovljeno iz svøje farne cerkve zvrstama vs drugo cerkev k sluhbę Božji. Ko so verniki vs cerkev ulj, je nékej diakonov par vratih stalo, in po cerkvi hodilo, in so ljudém prostore in mesta po cerkvi odkažovali, de so se vsi lopó brez loma sswli. Ukof je ul na svoj sedes sedet, kters je bil zad za altarjem visoko postavljen, de je lahko vse ljudstvo po cerkvi ukofa vidiло.

*) Diakona so duhovna sa westéma blagoslova ala xengs, subdiakona sa petéma, in levitje sa wtirama malama blagoslova.

**) Te zbiralaša ka sluhba Božji po cerkvah so se stajalaša (stationes) imenovale. Torej tolškokrat ve mavnah bukvah: „Stajalaše ve cerkvi s. Klemena, ala s. Lavrenčja zunaj mesta (extra muros)“.

Druga duhovna so se zravnə ulkosa na obé straní usedl̄s, diakona in subdiakona so pa stals. Bliž altarja so bili otrōn̄s, in diakona so skrbéls, de so se otrōn̄s l̄spó vedl̄s; manas otrōke so pa matere mogle vs naročji iméls. Na mō ulka stranz so bili spredej tist̄ ručavniks, ktere néso po svojih ručavah ali klowtrzh nobene ḡerkvare iméls, in so mogla torej za druga kristjana vs ḡerkv hodiť, in za nim so bili druga moxaka. (Ručavniks ali mšnihs p̄vzli časov néso bili matniks, dōst̄ jih je bilo, k̄s we brat̄ néso znali.) Spredej na ženska stranz so bile pobožne džviže, k̄s so bile Bogú védno džvižtvo oblubile; in za nim je bilo drugo ženstvo. Nad ženskam so te džviže qule, de so se l̄spó vs ḡerkv džeržale. Moxaka so bili vs ḡerkv od ženstva ločeni; bili so na desn̄, ženske pa na leva stranz. Bog ne daj, de bz bila takrat ktera ženska na mōwko stran med moxake uča! To bz bilo znamne nar večes nesramnosti, in to vém, de bz jo bili diacona prenej iž ḡerkve sgnal. Vse je moglo vs ḡerkv na svojim kraji mirno in tiho bit. Vsa ḡerkv je bila sa svatil in sa svéčam razištena. Na svatávo, na ḡerkvene posode in na matne oblaqila so nékdej kristjana veliko džnárjev oběnil; l̄spó osnažene ḡerkve so bile nzh nar lépwa bogastvo in nar sladkéjus veselje. De bote nékolik zapopadek od nékdané svatáve iméls, vam moram vs missal vžet Rimskega papixa Hadrijana I., kters je bil dal vs ḡerkv s. apostolna Petra tak lustar naredite,

de je bilo na nem 1370 svéq nataknensh; 150 jih je védno noq in dan gorélo, 280 pa takrat, kedar se je vs qerkvë sluxba Božja opravljala.

Dokler se je ljudstvo vs qerkvë shajalo; in se po qerkvë na odkažováne mésta usédalo, so pévñs (bili so qerkvens sluxabnske) vs korz Davidove psalme prepéval, *) in po tému takem ljudí, koj ko so vs qerkvë stopile, že bogabojeçmá misleme napolnováls, ter jím že besédamá svetega pisma na znanie dajal, de morajo vs qerkvë svøje sserha k Bogu povzdvignene iméts, in že veselam sserham Bogá uestita in poveliçeváts. Ko so bili xe vsa kristjans vs qerkvë, vsak na svøjim mésts; so pévñs utíhnili, in ukof je ss svøjiga visothsga sedexa vse kristjane po qerkvë pozdrávil, in k moličs opómnil, rekóq: „*Molimo*“ (orémus). Na to so zaçeli vsa natihama molits. Čez nékej časa se je ukof vəzdvignil, tiko zdihováne

*) Prepéval so psalme za nzh predpévk ala antifo-nam a povzetam med vsako varstiño psalma. Zdé némamo od téga pétja naq druzaga, kakor predpévk in pérvo varstiño psalmo, které beséde matnák bere, kedar parvaz k matnam bukvam pride, in se prekrixa. In va 3. véka je qerkvë we beséde: „*Qast boda O çetu, Sínu itd.*“ pardjala. Predpévk, pérvo varstiño kataloga psalma in beséde: „*Qast boda O çetu, Sínu itd.*“ imenujemo za eno besédo parstop ala introit. Parstop nam pred oqí postavla silne xele praviqnsh starzga zavéta po prihoda oblubljenšga Mesija. — Velako in binkautno szboto je matna brez parstopa, ker je bilo ta dva dni ljudstvo xe dolgo časa pred matno v qerkvë par karquevána karstaxelnakov.

kristjanov končal sa posebno molitvijo, ktero je na glas in vs imens vseh vpričnih kristjanov molil, in vs nej misle, žele in zdihleje vseh kristjanov ob enem ke Bogu poslal. *) In ko je molitv končal, so vse kristjane po cerkvi Amen odgovorile, in sa to besedo pokazali, de vse to od Bogá doseže žele, cesar ga je ukof vs molitv prosil; zakaj beseda Amen je hebrejska, in pomena toliko, kolikor: „takó se zgodi, takó želimo in prosmo.“ Zde je už eden subdiakonov na pričnjo, in je nekej iz svetega pisma staroga zaveta, potlej pa nekej iz novega zaveta, postavem iz apostolskega djana ali pa iz listov apostolov, prav na glas bral, **) de so vse po cerkvi slivale, kaj de bere. Brali so tudi vernemu ljudstvu diane mučenjov, ali pisma svetih očakov ali kažega imenitnega ukofa, kakor so duhovni pastirji prevídili, de je verníkam vs dušno ravo. Bralo in molilo se je vs latinskem jeziku, kterega so sploh vs tistih krajev govorili. Po téh berilih so začela psalme prepévat, ***) in x'

*) Ta molitv se imenuje kolekta ali zbirna molitav, ker je ukof vs to molitv žele in zdihleje vseh vpričnih kristjanov, takó rekóu, sbral, in zbrane Bogú daroval in poslal.

**) To navado je katolauka cerkv ohranila za kvaterne sréde, ob kterih je tuda zde we dvojno berilo, in sa kvaterne sebóte, ob kterih je we po pet beril.

***) Péla so ali céla psalm, ali vsaj ene vrstiye psalma, ktero pétje se imenuje gredóvnak ali gradual, ker je med témi pétjem diakon po gredéh ali stopnijah na pričnjo už sveta evangeli brat. Gredóvnak so pa pévca sa vernaka vred péla takó, de so se

nims Boga hvalit, de jím je svøjo postavo ožnanil, in aleluja pét və znamne svøjiga notranega vesela nad Bogam. Med tém pétjem je pravil eden diakonov s s. evangelijem na pričenje, in ko je pétje nehalo, je bral nekoliko iz enega utirš evangelistov, ali Mateja, ali Marka, ali Luka, ali Joana, kakor je versta nanesla. Po tém branę je pa ukof svete evangeli, kter je bil bran, razkladal, ali pa kake druge bukve svetega pisma razlagal, in kristjane opominal po zasliwane Božji beséde živéte. In glejte, to le je bila pridržga nega dni. Ob nedélkah in prazniskah né bilo nekolic nobene mawe brež pridržge; ožnanováne Božje beséde se je və prva poglavitev dél svete mawe utélo.

və pétji ali verstila, in to so imenovála və predpěvkah ali verstiqah pét; ali pa je pétva nekoliko pél, kar so po tém vsa druga povzela, in to je bilo və odgovorah pét; ali pa je pétva vəs gredovník sam pojasň pél, ih to pojasno pétje so imenovála potes ali trakt. Če je bil psalm od enega samaga pétva pét, je bilo pétje žalostno; torej se je ob dnéh pokore in premiulevána Jezusovsga třplena və potesa pél. Nega dni so se ob nekterah godovních pésme pél, ali od mávneka natihamá brale; kterah verstiže so iméle na konjeh enoglasne zlogé. Taka pésam se je imenovála slédnąka (sekvennija): Katolicka čerkv jih je le někej; postavam za velikonočna, binkswtis praznuk, praznuk svetega réwnega telesa in za vernah duš dan, parhranila. Poznéje je we papex Benedikt XIV. za praznuk žalostne matere Božje slédnąco složil:

Ob tisteh uasah je bila pa druzba kristjanov iz trojnih ludi. Enz so bili ce kazuens, ve vers ce dobro poduqens, in so po svetem kerstev zmirej po Jezusova vers bogabojece zivele, alz ce so bili ve kak smerten oqitzen greh zabredla, ce oqitno pokoro popolnama dosta-
la; takz so bili sploh vernaka imenovani. Drugi so bili tudi ce kazuens, pa so po svetem kerstev ve kak velik, smerten greh padla, in ker-
uzanstvu veliko neqast storila; ti so se mogla, ako so hotla we kadej med kristjane utete biti, po utirsh stopenah oqitno skozi vey let pokoriti. Ti so se spokornaka imenovali. Tudi je bilo takrat we doste taqsh, ktere so bili ve aj-
dovska alz judovska vers zrejens, pa so xelela kazuansko vero sprejeti, in kazuens biti; to-
rej so bili ve kazuanska vers poduqevana, in za svete kerst pravilan. Takz so bili imenovani katekumeni alz kerstakselni, ker so prosili kazuens biti.

Kadar se je ura službe Božje parblije-
vala, so uis vernaka ve cerkev. Spokornaka prve stope so mogla med službo Božjo zunej pred cerkvenim vratima pod lopo ostati; spokornaka druge stope so smela 3e drugama vernaka ve cerkev priti, tote dolz par vratih na odloquensem kraji ostati; spokornaka tretje stope so se smela ve cerkvu viwe pomkniti, kjer je bil zane poseben kraj pravilen, in so klevali, alz pa we usto na obraz lezali; spokornaka ceterte stope so smela ve cerkvu med vernaka biti. Tudi so ve cerkev kerstakselni paruli. Dokler so se psalmi

prepévalz, svete pisma brale, in Božja beséda ožnanovála, so smélz spokornške druge in tretje stópne in karstaxelnske že vernške vred vž ḡerkvz bitz, de so posluwala pétje svetih psalmov, brane svetega pisma in pridzge, vž kteřh se je sveto pismo razlagalo, in kerujsansko bogabojecje xiv.lene popisoválo in parporóčalo, kar so smélz tudz nevernške, Judje in krivoverňe posluwatac. Als kakor hitro je pridzga minúla, je diakon po ḡerkvz na glas žavpil: *Spokornške, in kteře něste kerujenę, iž ḡerkve! Svete ręgi so za svete ludi. Vernške ostanite!* Ukof je zdé nad karstaxelnske in spokornške druge in tretje stópne molil, in po tému so jih diakoni iž ḡerkve správili. Nar poprej so bili odpeláni nevernške, Judje in krivoverňe, po tému karstaxelnske, in na zadne spokornške druge in tretje stópne. Samo vernške, kteře něso bili we po svetém karstu smrtno gržwił, als če so bili gržwił, so svøje gréhe sa pokoro xe popolnama žbrisala, in pa ouitnš spokornške četarte stópne so zdé vž ḡerkva ostala. *) ḡerkvene vrata so zdé žakleníł, in jih něso nobenemu več odparli. Nékej diakonov je par vratih stalo, in nékej jih je tudz po ḡerkvz samtztje

*) Od tod pride, de se je nega dni sveta mawa razdalovála va sveto mawo karstaxelnskov in va sveto mawo vernškov. Kar je bilo doslej službe Božje, par která so bili tuda karstaxelnske in spokornške druge in tretje stópne, je bila mawa karstaxelnskov imenována; kar je je bilo poszmal, par která so bili samo vernške in pa spokornške četarte stópne, se je pa mawa vernškov imenovála.

hodilo, in so skarbéla, de né kak wum po ḡerkvę vstal, ala se kej družega 3godilo, kar bę bilo kristjane və pobožnosti motilo. Kędar se je vse to 3godilo, so začelę molitę za duhovsko in daxelsko gosposko, za revne in xalostne kristjane, in za svęje sovražnike. Diakon je na glas právil, za koga je tréha molitę, in ukof je molil za imenováne ludí, kakor se we 3dě velikę petek molę. In glejte, 3dě we le, ko so bile te molitye končáne, se je praw za praw mawa začela; začela pa se je 3z darovánem.

Ko je ukof molitve končál, se je znamne ka darovánu dalo. Diakon je zapil po nekterah krajéh xę pred darovánem: *Ale ima kdo kej zoper svęjiga bliźnięga? Ale je morebitę kak hinavę med vamę? Objemite se.* In ludje so se po ḡerkvę jeli kuheváta in objemata, və znamne, de imajo pravo bratovsko lubežan eden do družega. Takó so spolnilę Gospodovo zapověd, ke nam veléva ss svęjim rážxalníkam správita se, predan Bogú kak dar pernesemo. Rekel je namrač Ježus Kristus: *Kędar svoj dar pernesew ke altarju, in se tam spomniew, de ima twoj brat kej zoper te; pustę onde svoj dar pred altaryem, in pojde prej správit se ss svęjim bratam, in tędej pride, in daruj svoj dar.* (Mat. 5, 23 - 24.) Diakoni in subdiakoni so altar in we eno mišo 3raven altarja 3z hélem pertam pregarnilię, in perprávilię svete posóde, kakor xelike kelhe in velike skléde, (na nzh město so dan danauňs Břežje skléduje als paténe perwle,) ter jih 3zbélo ruto pokrilię, de se neso nasmetile. 3dě se je ukof

se svojlga sedeža vzdvignil, in je val že drugačna maunska ka altarju darove sprejemat. Diakoni so se nekoliko od altarja ustopili. Vernerški so po cerkvah se svojih mest vstali, in užredama in po vrstah do svetišča, kjer so jih že diakoni učakala; vsi vernški, veliki in male, imenitnega in nižkega stanu, so nesla v rokah pred pirmsm vsak svoj dar, enškrūh, enšvino, enškej družega. Prva so už možaki, zanimi pa ženske. Že vso častjo so vsak svoj dar diakonam podala, ktere so krūh na prpravljeno mizo skladala, vino pa, de je bilo bol učisto, skozi tenak bel part v veliko posodo vlivala; in po tem so se kristjani spet na svoje mesta vrnili. Duhovni so tudi darove prnesli, pa le kruhke, ktere so bili že vso skerhjo narejena in spečena; torej so jih nar raji pred vsemi drugimi v daritv svete mawe jemali. Spokornški četrte stopne so bili sicer že vernški pr svete mawe, pa neso smeli nobenega daru prnesti; nar huji utrafenga se jim je to zdelo.

Takó so kristjani krūh in vino darovali, ka ga je bilo v daritv svete mawe in za naš obhajilo treba. Darovali so pa tudi druge razí, postavši ole, sadje, jagneta, aito, dsnáreje itd. de so se tema darmi svojim duhovnim pastirjem, pa revnjem in bolnikam, aivec preskerbeli, in vse napravili, cesar so cerkve potrebovale. Požneje pa, ko se je bilo utvilo vernškov narastlo, in žlasti po nekterih krajeh, neso vernški darov ka altarju nosili, de se neso po cerkvah rili, ampak na svojih mestih

so ostajala, in diakonə so ula po ḡerkva, po mowkə in po ženske stranə, ter so od vernikov darove pobiralə, in na altar nesla. Pobirala so krūh in vino, kə ga je bilo kə daritva svete mawe tréba, in we druge rəzi, kə so jih kristjanə pərnesla, de bə nəh duhovna pastirji, rewez in bolnikə xivex imélə; zakaj və tistəh qasəh néso duhovna nəq odlozenaga və svoj xivex in nobənəh posebnəh pərhodkov imélə, ampak so se xivilə iż tistəga, kar so jim vernikə radowolno dajala, in so we za reweze in bolnikə skerbélé. Ko so pa səqasama duhovna posebne pərhodke dobivate əyənalə od nəsárjev alə druzəh dobrotnikov, je nehalə navada daróve nositz, de bə se iż nəh duhovna pastirji xivilə, ampak kristjanə so duhovnam raji kej və dənárjih dala, de so jim xivlene polajwala, in duhovna so jim oblubilə və əhvalo za prejeto dobroto se par svete mawə əmə səsəbno spomnitə, ter Bogá za nəh qasno in vəqno səcəqo prositə. In glejte, takóle je və navado pərwlo, də krisjanə za svete mawə dajejo.

Diakona so tudi od vernikov po ḡerkva pobirala daróve, de so x' nimə vse preskerbélé, qesar so ḡerkve potreblovale. Ta navada krūh in vino darovata je tolzko qasa tərpela, dokler so kristjanə vsako nedélo in vsak əzərovédan praznək kə svetemu obhajılı hodila. Ko je pa səqasama pobochnost vernikov opewala, in so jels pogostno obhajilo opuqatalə, je tudi darováne kruha in vina nehalo; və 10. veka po Kristusə néso æc nəq veiy kruha in vina və dar nosila, ampak darovata so əyələs svéçe in dənárje. Alə

né to začetek danavnih daríl alz takó imenovánih ofrov, ka jih po več cerkvah imajo? — Ker so se kdej verniki pred darovánem svojih daríl kuheváls, vs znamne, de neso vs nobenem sovrautvu med sibój, se vs ta spomin tud se 3dé kristjanam, danárje alz svéje darujočem, Božja sklédača alz pa kak kriče svetinamz kuheváts daje, in se vsakemu reče: *Mir tebe (paks tibi)*.

Med tem, ko so verniki darove ka altarju nosili, alz jih diakoni po cerkvah pobirali, kar je dolgo trpešo, se je kak psalm pél, *) de se neso serija kristjanov zavolo pobirana darov od Božjih ruk odvernile in razgubile. Do vetrzga veka so le natihama darove ka altarju nosili. Ob uass s. Avguština se je vs Kartagi navada začela med darovánem in obhajílam ljudstva nektere verstiže iz psalmov pét.

Kedar so bili od vseh kristjanov darova sprejeti in pobrani, so diakoni od podarjenega kruha in vina tolško odločili, kolikor ga je bilo ka daritvs svete mase in za obhajilo vernikov tréba: krùh so djali vs velike skléde, vino so pa vliš vs velike kelhe, so jih nesli na altar, in ukosu, ka je masevál, vs roke podala; drugi krùh in drugo vino so pa na miži pustili. Nad tem kruham, kar ga je na miži ostalo, je po-

*) Začetek psalma, ka so ga za predpèvk imeli, so med varstijama psalma tolškokrat povzeli, de je bilo darováne kruha in vina par kraji. 3dé imamo vs manih bukvah samó predpèvk téga psalma, ka ga darováne ala ofertori imenujemo.

tlej mawnak molil, in ga po tem, ko je bil ~~ac~~
vz daritev svete mawe in za obhajilo vernakov
odloquens kruh in odloqueno vino spreobarnil vz
Ježusovo réwne telo in negovo réwno kri, pred
oqenauam blagoslovil, in torej Boga prosil, de
naj jim zdravje na duwe in telesse dodelí, kte-
rs bodo blagoslovlenz kruh jedl. Konec svete
mawe se je blagoslovlenz kruh med tiste
vernake razdelil, kx neso we smels kx svetemu
obhajilu prstopits, kakorunz so bili spokornen-
kx zadne als qeterte stopne. Glejte, od tod pri-
de, de se we dan danaunz o velikx nouz kruh
blagosloví, in Bog pross, de ha vsam sreco na
duwe in telesse dodelil, kters ga bodo vival.

Ko je ukof od diakona za sveto mavo in
za obhajilo vernakov odloquens kruh in vino
vz roke prejel, se je protz vernakam obarnil,
pénjam ukazal utihnite, ter rekzel: *Molite, bra-
tje! de bo moja in vava daritev prijetna per
Boga usragamogóym Oycet; in je kruh in vi-
no zr molitvejo **) Bogú vz dar naménil. Po
tém je kadila na ogren djal, sz kterem so se ti
darovs, ukof, duhovnz in tudz vernaks po ñer-
kvz pokadil. To kajene je bilo znamne nsh
sryvnsh xel, de ha se ti Bogú prnesens daró-

*) Ta molitav se imenuje po latinsko sekreta (quasi oratio super secreta aut separata dona), to je, odbirna molitav, ker se je nad odbranama darmi molila; zakaj ukof je zdé le nad tistama darmi molil, kx so bili vz daritev svete mawe in za obhajilo vernakov odbran, in zmed drugih pred ukofa postavljens.

ve in se nime vred naš molitev kakor dim zahaganega kadila ka Bogu povzdvignils. Zdē so zagrinalo do tal spustil, de vernika neso več matnika vidil do obhajila, ob kterem se je zagrinalo spet odvihalo in vzdvignilo. De so pa vander védsl, ktere molitve svete mawe de se se molijo, je sluzabnik avenklal, in vernikam na znane dajal.

Zdē se je začelo predglasje (prefačjon) in Svet (sanktus.) Ukof je ludi opómnili, de naj zdē svého pobožnost povisajo, svého srca ka Bogu povzdvignejo, in se nebewkam zveličanem duhovam pardružijo, taz Bogú pojó za angel in velenem angel, se Kerub in Seraf: *Svet, svet, svet.* Ve téj molitv, ka jo predglasje imenujemo, je ukof Bogá hvalil za vše dobrte, ka jih je ludem od začetka svatá do tistega časa skazal; ve missel je vzél stvarjene svatá in první dvěch človékov, Adamovo nepokorouzeno, Božjo milost, která mu je Održenika oblubila, Abrahámovu pravíčnost, vsolnou potop, Abrahamov poklon, in je molil ve všech téh pøgodbah Božjo previdnost in usmilene. Na to je ve missel vzél Melkizedeka, Izaka, Jakoba, Mojsesa, po kterém so Izraelj se od Bogá spisano postavo prejel, in uudeče, po kterém je Bog Izraelje pøpelal ve oblubleno Kanansko dæjelo, itd. In de bude se tudé luctvo se ukosam vred Bogú za vše te dobrte hvaleno skazalo, je začelo péť angelasko péťje: *Svet, svet, svet je Gospod, Bog vojsknih trum!* Na to je ukof začel Ježusovo neizrezeno lubezen do ludi popisováte, in je

vse skrivnosta Ježusovsaga živlena in negove smrta premislil, in Bogá za te dobrote hvalil. In de bz spomin teh skrivnost po Ježusovem povelz obhajal, je začel odložene darove spreobražatz vs Ježusovo réwne telo in réwno kri, in je torej nad krüh in nad vino tiste beséde izrekel, se kteram je bil Ježus par zadnje večerji krüh in vino vs svøje telo in vs svøjo kri spreobernil. *)

Zdé ko je na altarji vs podoba kruha in vina živz Kristus bil zas duwo in telesam, se ker vjó in mesam, po Božji in ulovéwka natoře, je ukof na glas Oče naš molil, in z nim sebe in druge vernske ke svetemu obhajílu pérpravjal. Zagrinálo se je zdé vsždvignilo. Vernska so spet pred altar vidil. In zdé se je pérblijal za vernske tolškan veselz in zaželenz uas, de bodo sveto obhajilo prejels. Sveto obhajilo pa né le zastava Ježusove neškonične lubežns do nas, ampak je tuda znamne, de so med srbój zdruxenz zas vežjó vere in lubežns, kters ga prejmejo. Torej je bila nega dni navada, de so se vernska par svets mawz

*) Ko so angelsko pétje: „Svet, svet, svet“ končala, je začel ukof molitve svete daritve, které so bile le podalwane predglasja. Te molitve so bile veliko dalwa, kakor jih zdé vs mawnah bukvah imamo, ker so se Bogú za tolškan skazanah dobrot hvalil. Rimска ňerkav je le potrébnas zmed teh molitv ohranila, in jih vs red alz pravilo správila, po kteram se morajo par vszeh mawah molit, in jih torej po latinsko kánon in po svøjim jezik spravilo imenujemo.

vs 3namne edinost in keruqanske lubezen pred svetom obhajilam objel in kuwnil. Diakon je spred altarja zapil: *Objemite in kuvnate se!* In na te diakonove besede so se vernske po nerkvz objemala in kuwenal, moxakz moxake, xenske pa xenstvo. Neizrezeno lzpó je bilo kristjane vidit, ko so drugz družega iz svete prijažnosti objemala in kuwenal. Pred altarjem so se objemala uestitlivz maunskz, diakonz in subdiakonz, ktersm se je svetost xe iz obliju svetila. Nekoliko od altarja zunej svetiča so se objemala nedolžna otrønjs in bogaboječa puščavnske, in po nerkvz pametn mlađenči in postavn moxje. In ravno takó so se kuwenale na xenske stran bliž altarja Bogu posvečene nedolžne dviže, bogaboječe xene, pobožne matere, viste sramozlive džkleta. To kuwenane se je lahko prav spodobno godilo, ko je bil mowks spol od xenskzga vs nerkvz popolnama odložen. Vesela sladke solže so mu mogle vs ozi prigrat, kdor je kristjane sliwal, kakó so med objemanem se solžnem ožmí drugz družega nežamere prosil, drugz drugzmu sveto prijažnost in keruqansko lubezen obetal, se drugz drugzmu vs molitev praporóval. O presrečnq cass, o presveta prijažnost! Cass so bili, sosebno od začetka, pr daritv svete mane med vernske tudi takz kristjan, kters so bili zavoljo vere xe od hudočnih ajdov preganani in raneni; nekteremu je bilo okó ižtakmeno, nekteremu xe roka cdesékana, nekter so ve rane na svojim xivotz nosili. Take prijevarne Ježusove vere pa neso le objemala,

ampak so jim tuds uestíte rane, ke so jih bili za-
vo.lo Ježusove vere prejels, kuweváls, in že mi-
lsmi solzamš možil.

Ta navada, de so se kristjans pred svet-
sem obhajílam objemals in kuweváls, je dolgo
časa terpéla. Ko so pa vernéks zmirej slabji
perhajal, in se je začel mowks spol že čen-
skem po ħerkva méwats, je katolskka ħerkva
okols 13. véka objemane in kuweváne odstávi-
a, de néso hudebnexx parlovnosts vs hudebné
lmisl in pregréwne xele dobivala. Dan dana-
uns je tdej to objemane samo par mawg že
levits med mawnskam in levits we vs navads.
Ye pa ravno né zdé veç vs navads, de bz se
vernéks pred svetsem obhajílam objemals in
kuweváls; le vendar we zdé katolskka ħerkva ho-
će, de razxalnikam iż sərja razxalene odpu-
stimo, in sz svojim bliżnem vs svete prijažno-
sts xivimo, ako hočemo daritve svete maw-
delenxs bits, in ʒlasts pa ye hočemo ke svete-
mu obhajílu perstopita ktero sveto prijažnost
med vernéks je nékdane objemane in kuwevá-
ne pred svetsem obhajílam na znane dajalo.

Ko so se bili po ħerkva vs objels in kuwni-
le, se je obhajílo začelo. Ko je bil ukof s.
obhajílo žavaxil, je diakon vernéke ke obhajílu
povabil, rekóq: *Svete reyi so za svete Ju-
di.* In vsz vernéks so vs en glas polna xive
vere, globøke ponixnosta in svete uestí do Je-
žusa Kristusa rekl: *Le eden je svet, le eden je,
Gospod Kristus Ježus!* Sz téma besédamš so vsz
na znane dajal, de je le Sin Božji nedolžen in
popolnama svet, oni pa so gréwnéks, ke se sméjo

le se straham ka svetemu obhajilu parblizate.
 Vs so se zdé ka svetemu obhajilu parprávila.
 Maunek so stals ve duhovnem oblaqil po stop-
 niqah altarja; diakon, subdiakon in druga
 ħerkvene sluxabnike pa nekoliko od altarja ve
 svetijs. Druga vernike so pa se svojih mest
 bliž svetijsa pswile, in onde sveto obhajilo pre-
 jemala. Nar poprej so pswile ručavnik in druga
 možake, potlej Bogú posvečene deviže in
 druge ženske. Muksi so pswile že odkrito in
 parklomeno glavo, deviže in druge ženske so
 bile pa se tankem pertam do oči Zagarnene;
 roke so na pershi qez sarije kričam dørkale,
 in se že vso častjó pred svetim réwnim telesam
 in sveto réwno krvjó parklonila. Škof,
 ktor je mawevál, je obhajal maunke, diako-
 ne, subdiakone in druge ħerkvene sluxabnike,
 in tudi tiste vernike, ke so bili visomsga, imen-
 nitnega stanú, se svetim réwnim telesam; ve-
 leks diakon jim je pa iz kelha sveto réwno
 kri po srebarni alz zlate qévs pitz dajal. In na-
 to so bili druge vernike obhajane. Maunek so
 vernikam sveto obhajilo ve podobu kruha deli-
 li; diakoni so za nima se kelha hodili, ve kte-
 rah so sveto réwno kri nosili, alz pa vino,
 med ktero je bila kaka kapla svete réwne kar-
 ví alz pa kak kosqek svete hostje djan. Ko je
 maunek sveto réwne teló vernikam podajal, je
 vsakemu rekjal: *To je Kristusovo teló*; in vsak
 mu je na glas odgovoril: *Amen*. Sveti Ambro-
 zi govorí: *Maunek te prav: „To je Kristusovo
 teló“; in ti mu odgovoril: „Amen“, to se pra-
 va: Gotovo je pravo teló Kristusovo, verejem*

in třetím to. Na to so matniki (až pa ukof, kdeždor je on verníké obhajal,) verníké objeví věznamne pravéga míru, in jim sveto révne telo podáže. (Vzta spomin dajejo ukofje ve danoum pěrstan kuweváte, kdeždor verníké obhajajo.) Verníké so, pøpovídaje s. Cyril Jeruzalemík, že vso častjó svého desno roko ižtegníl, jo že lévo podpìrl, in Kristusu na svéji dlani, takó rekóu, sedex pøprávili. Možakov roka je bila gola, ženskéh pa že bělo ruceho pregræmna, kdeždor bila nalaž vše to napravlena. In zde so stojí sveto obhajílo vše podobé kruha vše svého desniho na dlan dobival, Ježusa Kristusa vše podobé kruha vpríkynsga nekolikrátu molil, in se a' nim po spríkynění s. Cyrila Jeruzalemíka svéjih očí dotkníl, vše znamne svéjiga třednsga zaupana, de bodo se tému presvètem telesam vše něk telesná údje posvezena. Na to je však sveto révne telo na svéj jazyk položil, in poníkno začal. Přiříkavíké, kdeždor ob neděli in pražníkéh iž pùsťav vše církve kdeždor mawé hodil, so sveto révne telo tudíž soubý vše pùsťave nosil, de so a' nim čež téden svéje duše nahranoval. Tolkouno lubežen in tolkouno spoštováne so imél pøvaz kristjanů do Ježusa Kristusa vše podobé kruha vpríkynsga, de se ně bilo někdy tréba bat, de bě se presvètemu révnu telosu, kdeždor ga vše roke prejemal, kaka nečast zgodila. Pa samo pøvaz petsto lét se je sveto révne telo verníkam vše roke dajalo. Zákažko je poznáje vera opéwala, lubežen in pobožnost kristjanov se zmanwala; se je svetemu révnu

telesu od hinavskih kristjanov marskaka nečast
 zgodila. Torej je cerkev zapovedala vs pri-
 hodne obhajanjam svetega rewnega telesa neč
 več vs roke dajat, ampak jim ga le na jézik
 pokladat. Ta zapoved se we zdé spolujuje. Ko
 so verniki sveto obhajilo vs podobr kruha pre-
 jeli, jim je dal diakon tudi iz kelha svete
 rewnie karví ali pa blagoslovenega vina po sre-
 berni ali zlati čevi pite. In na to so se verniki
 spet že vso častjo na svóje mestna vernila. Po ne-
 kterih krajeh, zlasti če so bile cerkve že ver-
 nik natlačene, so verniki med svetim obhají-
 lam na svojih mestih ostajali, in mawniks so
 hodili se svetim rewnem telesam po cerkv, in
 diakoni so za nims vs kelhi sveto rewno kri
 ali vsaj blagosloveno vino nosile. Nar prej so
 uli po mowki stran, in so vse mowake obha-
 jali, potlej pa po xenski xenstvo obhajati. In
 takó so cerkvena služabnika nekej kruha in
 vina med vernike razdelili, ke so ga bili ver-
 nik sami ke svetu mawu ve dar pernesli, in
 ga je bil ukof ali mawnik per svetu mawu ve
 Ježusovo rewnie telo in rewno kri spremenil.
 Pil so iz kelha sveto rewno kri po čevi, de-
 se je ne kej razlilo. Ker se je pa per vse sker-
 bi le vander cass ter cass kaka kapla Ježušove
 karví razlilo, je katolska cerkev sasaima na-
 vado vpelala kristjane le vs podobr kruha ob-
 hajati, ker so dobro védali, de se čelje Ježus
 Kristus tudi vs eni same podobr prejme. Se
 svetim obhajílam so se verniki daritve svete
 mawe vdolevale, ker so skozi 400 let vse ver-
 nik, razun spokornikov četarte stopne, vselej

ke svetemu obhajilu p̄erstopilz, k̄edar kolz so bili p̄er svetę mawę; ob ɿass apostelnov torej vsak dan, ko so vsak dan daritav svete mawe oprav.lalz, poznéje pa vsako nedélo in vsak zapovédan praznzk. Vz 5. véka pa xe néso vsz ke svetemu obhajilu p̄erstopilz, kar jih je p̄er svetę mawę bilo; xe s. Joan Křižostom, kterę je vz létz 407. po Kristuss umr̄l, se p̄ertožs, de se jih je ob negovam ɿass dōstz p̄er svetę mawę ɿnawlo, ke néso svetęga obhajila prejels. Tude zdé xeli katolicka ɿerkv, de bz kri.stjans takó svetó xivélz, in de bz bili vz dobr̄m takó stanovitnz, de bz smělz p̄er vsakę svetę mawę ke obhajilu p̄erstopit. Trienicka ɿbor, kterę je nar bližji našeh ɿasov, pravz: *Svetę ɿbor xeli, de bz verner kristjanę, k̄edar kolz ke daritvę svete mawe pridejo, je ne bili le po duhovno dlecznę, ampak tude po r̄esniynę prejemę svetęga telesa.* (Trien. ɿbor sej. 22, p. 6.)

Kterę pa néso bili za sveto obhajilo, kakor spokornzks na ɿetartz stópnz pokore, so jím dajals blagoslovlenzga, pa ne vz Ježusovo telo spreobärenzga kruha, vz ɿnamne, de so tude oni ɿe vernerks vz druzbz, de tude ne ve verne kristjane spožnajio, desəravno we ne smějo ke svetemu obhajilu p̄erstopit; zakaj ti spokornzks so xe veç lét pokoro délals, in vz djanz pokazals, de jim je r̄esniqa správita se ɿe Bogam, in mu vz prihodne ɿvstó sluxíts. Blagoslovlenz krùh so ti spokornzks se ponízenostjo in ɿastjó iż mawskovsh rok prejema.la, in mu roko kuweválz. Vsak je blagoslovle-

nega kruha vs roko dobil, in so ga tudi vs nerkvz tudi jédlz, in se ss svetem križem znamnals, preden so ga vailz. Blagoslovlenz krùh so tudi hiwne gospodarji tistem na dom nosilz, ka néso moglz vs nerkvz pritz, vs znamne, de so tudi oní ze drugame kristjans vs tanka zvezze.

Med tem, ko so se vernakz obhajalz, se je po nerkvz en psalm pél. *) Pél se je nar raji 45. Davidov psalm, vs kterem so tudi te beséde: *Pokusete in poglejte, kakó sladák je Gospod*; (ps. 45, 6.) ali pa 41. psalm, vs kterem so beséde: *Kakor hrepeni xejne jelen po mernzih vodah ss xéjo ogasit, takó hrepeni moja duwa po tebe, o Bog!* *Moja duwa koperni po moymet xivem Bog*. *Kedaj bom preden perwel, in se pred negovem oblijem perkažal?* (ps. 41, 1 - 2.)

Ko so bili vs obhajanz, kar jih je bilo za sveto obhajilo perpravlenzh, je ukof vs svojim in vssh obhajanzh vernskov imens hvalno molitav molil, de so se Bogú za prejeto Božjo jéd zahvalil. **) Po tem je ukof we enkrat ludí pozdrávil, in diakon jim je rekzel: *Pojdte, mawa je minula.* (Ite, missa est). In takó je bila služba Božja končana. Po končanu službe Božji so diakoni sveto réune teló bolnikam neslz.

*) To pétje je bilo do 11. véka va navada; zdé pa nemamo od nega než druga va mavnah bukvah, kakor samo predpěvk, ka se po latinsko komunion ali po naše obhajilna molitav imenuje.

**) Ta molitav se imenuje zdé po latinsko postkomunion ali po naše poobhajilna molitav.

Mathe že blagoslovam alz xęgnam sz s. réwnem telesam, alz de bz bilo kak drugzkrat s. réwne teló iżstavleno, né bilo nega dni do 13. véka, ker so sveto réwne teló nevérnskam in gréwnskam grózno skrivalz. Torej so pa tudz tolzkošno čast do presvetsga réwnega telesa imélz. Gréwnskz ga néso sméls vidiſ; bogaboječz pa so ga na roke prejemalz, in we domú nosila. O svetz čase, ko se je vse takó lzpó godilo!

Per sluzbz Bøžji so vernskz psalme in svete pésms prepévalz, in svetz Bazili, kters je vs 4. véks ukof bil, sprijuje, de je ob negovem čass per sluzbz Bøžji vse ljudstvo svete pésms pélo, možaks, ženske, otrouηs; in to je tudz nar bole, de se per sluzbz Bøžji take pésms pojó, kž so vszm znane, de zamorejo vsz pétz, alz pétje vsaj uméts, in z' nim svøje sserja kž Bogu povzdvigováts.

Iž popisována sluzbe Bøžje nékřdansh časov lahko samí sklenete, de je nega dni sluzba Bøžja dolgo tørpéla. S. Gregori Velskz nam da na znane, de je mogla dolgo tørpéts, ko pravz, de je bil takó slab, de je bil komej tri ure vs stanz vs qerkvz med sluzbo Bøžjo se po kouηs dørzat. Per vszm tém so bili kristjanz le vndar že velikem veselém in vs Bogz zbranž per svetz matz, ker so védslz, de ne sméjo ob nedélah nq̄y druzsga délatz ko Bogú sluzits. Vse je bilo mirno in tiho po qerkvz, le molitev in sveto pétje in bráne svetsga pisma in ožnanováne Bøžje beséde se je sliwalo. Vsz so svøje mislz le na svete røyí obražalz, ktere so se pred nimz godile; zakaj le bogaboječz vernskz

in spokorjenz gréwnskz so bili k^z svet^s maw^s
 spriužen^s, nespokorjenem gréwnskam so bile ḡer-
 kvene vrata zapahiene. O tscūns tist^s čas^s, ko
 so bili kristjans takó lsró p^r službs Božji!
 Rač jih je bilo lsró vídits! Zdē pa kolsko ne-
 spodobnost p^r službs Božji, ko so tudi gré-
 wnskz k^z né spriužans! Zavolo veliŋga utsvila
 hudobnsh kristjanov je mogla katolwka ḡer-
 kew vs Božji službs veliko prenaredit^s; tote
 neškar ne mislamo, de dan danauns Božjim ra-
 yém nəq vəq ne gre tolškowna čast, kolškor-
 wna nékdej, ampak bodamo prepričans, de
 ravno tolškowna, če so ravno tudi gréwnskz
 k^z svet^s maw^s spriužans. Pa kolska grøza bz
 mogla gréwnska obletéts, k^zdar kols vs ḡerkew
 stop^s, če pomisl^s, de je on vs utsvile tisteh,
 k^z jih je nékdej katolwka ḡerkew pred mawo
 iž ḡerkve szganala, ale jím pa we ḡalo vs ḡerkew
 né pustila. Rés, gréwnsk, gréwnsja!
 k^z se po mlaks veliŋah gréhov valaw, vém,
 dan danauns so t^e vrata vs ḡerkew odprste iž
 veliŋga usmilena katolwke ḡerkve do tebe;
 tote véd^s in pomisl^s, in sz k^z sərnu vžem^s,
 de so t^e zaperte vrata vs nebesa. Misl^s sz to-
 rej, k^zdar vs ḡerkew grew: „᠁erkvene vrata
 so m^s rés odprste, ale oh, preoh, zaperte so
 m^s vrata vs nebesa! Smém ȝe bogaboječm^s vs
 ḡerkew hodit^s; tote vs nebesa m^s ne bo dano
 ȝe bogaboječm^s it^s, ako gnušobe svojih gré-
 hov ne spožnam, jih iž luhčn^s do razxale-
 nega Bogá ne obhalujem, jím popolnama in
 za vselej slovesa ne dam, jih ponixno in od-

kritoseryno spovědniku ne razodénem, in nad sebój se pokoril s ne utrafujem do smrti.“

VI.

Razlagane svete mawe, kakor se dan danawis bere.

Zdě začnemo premiulevátsa sveto mawo, kakor se dan danawis bere. Vse, kar kolž se per svete mawis storí in zgodí, vse kej poména; noběn tudž nar manawis opravěk per svete mawis né brez duhovnaga svetsga poména. To-rej vam ménam, prelubis moji! kž pohozenost veliko pěromoučs, že vam daritv svete mawe nekolzko razložím. De bote molitve in řeremonije svete mawe lozej umévals, in vš spomins ohranovals, razdalim sveto mawo vš west délov, ktersh vsak kej poschnsga vš sebs zapopade. *)

Prvz dél svete mawe nam bo perpravljane kž svets mawis, to je, molitve od začetka svete mawe do perstópa.

Drugz dél nam bodo molitve in berila od perstopa do darována.

*) Sveta mawa ima le utira poglavitne déle, kakor bo roznéje reyeno. Jaz jo le zató vš west délov razdalim, de bomo lozej nene molitve in řeremonije premiuleváls, razumévals, in vš spomins obdarxeváls.

Tretji d l nam bo darov ne, to je, molitve od darov na do predglasja.

Četrti d l nam bo tiha mawa, to je, od predglasja do o enava.

Peta d l nam bo obhajilo, to je, od o enava do obhajilne molitve.

Šest d l nam bo zahvala, to je, od obhajilne molitve do konja svete mawe.

Zd  pa za n mo vs imen  Je usa Kristusa, kter  nam je zapov dal darit  svete mawe vs negov spom n opravljat .

1.

Od za etka do perstopa.

Vs spom n, de je Je us Kristus prava l u , kz je sa sv jim svet m evangeljem n le  sv t razsv tlil, se vsaj dv  v ou ens sv c s na altarji perzgete, na kter m misl  mawnsk  z v ern k  vred darit  svete mawe opravljat . Ko ste t dej vsaj dv  v ou ens sv c s na altarji perzgane, gr  mawnsk vs mawnsk obla il in sa kelham vs rokah i z z agrada; sluhabnsk gr  pred nim, kz mu bo per svete maws str egl, in nese mawne bukve. Preden mawnska pred altar perpele, pozvonj k , in sa t m v ern ke po  erkv  opomn , de mawnsk zd  perstop, de naj torej sv je misl  vs Bog  zber , in se kz darit  svete mawe perprav jo. *)

*) Ve   erem nij in opravkov je pa per svete maws za Levita; pa tudi takrat n  nobena  erem nija brez svestega pom na. (Levita se imenujeta diakon, ktera ma-

Maunsk pride pred altar, na kterem xe-li daritv svete mawe opravite, in ue je ve nem sveto rewe telo shraneno, poklekne ze desnem kolénam, de Ježusu Kristusu ve podobz kruha ve tabernakelns prebivajoucemu dol-

wnsku na desnuz strana strexe, in s. evangeli poje, in subdiakon, ktera maunsku na leva strana pomaga, in list bere. Ve starzem zaveta so se Levjeva mlajwa levitje imenovala. Nah sosebno deło je bilo duhovnam par daritvah in druzah duhovnih opravilih streca in pomagatz. Bili so ve to opravilo sa posebnaz qeremónijama odloqena, in so tuda posebne oblaqila nosila. Ker pa ve novam zaveta ob nektereh vechah prazniskah potistih farah, po kterih je vec duhovnoy, par velzenih mawah diakon in subdiakon maunsku par s. mawa strexeta, ji qerkav tuda levita imenuje, in nosata posebne oblaqila, dalmatike imenovane, kdar maunsku par altarji strexeta.) De bomo pomén qeremónij s. mawe za levita lozej uměla, je treba pomislitz, de je s. mawa xiva podoba vsega, kar je Ježus Kristus od svojiga prihoda na svét do svojiga vnebohoda storil, in de nas s. mawa sa tém, kar je pred povzdvigovánem, opomna Ježusovega xivlena in negovnih quidexev; povzdvigovane nas opomina Ježusove smarte, negovaga vstajena iz groba in vnebohoda; kar se pa po povzdvigovanu godi, nas opomna prihoda svetega Duha in spreobarnena Judov in ajdov.

Kdar je velzka mawa za levita po tañih qerkvah, par kterih so ukofje in korarji, kakor postavem va Lublana vsako nedélo ob desetah, se pred maunskam iz xagrada nese krix, dvé goreca svéca, kadilo in kadilnica, in pred maunskam gredó duhovna za malama blagoslov in diakon in subdiakon, in zdé we le pride maunsk, ktera britko martro ve rokah nese. Vse to ima svoj duhovna pomén. Krix, ktera se pred vsemi nese, poména, de je bil krixta Ježus Kristus konz vseh Božjih naredab, vseh Božjih parprav in darov, kar

zno čast skaze, vs česar imen se morajo vseh koléna prpogováts, tisteh, kę so vs nebeseh, na zemlę in pod zemlo; če pa né svetega réwnega telesa vs altarji, pred kterega je stopil, se le že glavo nekoliko prklons iž časti in spoutována do podobe križanega Kristusa, kę je na altarji.

Maunsk nese kclsh na altar, ga na altarji popustí, ter se načaj vrne kę spodnje stopnišs altarja, in začne ss služabnskam molitve svete mawe. Molitv začne ss služabnskam 42. Davidov psalm, kteraga je David molil in pél, ko je mogel od krala Savla po nedolžno pre-ganan pobégnits iž Jeruzalemkega mésta, vs kterem je do tisteh mal per skrine zaveze Bogú darovál, in se potikats po ptujih samotnsh kra-

se jih je vs starzm zavéta opravljalo. Na obéh stranach krixa se nesete dvé gorečs svéčs, ktere poménate, de je Kristus luq svatá, de je ss svojima Božjima nauka tamo nevédnostz pregnál, kakor je xe prerok Jezaija od nega prerokoval, rekoq: Vstanz, Jeruzalem! in boda razsvätlen; ker parwla je tvøja luq, in veličastvo Gospodovo se nadzboj vashaja. Narodje bodo vs tvójilučs hodilz, in kralja vs svatloha tvójiga vashoda! (Jez. 60, 1 - 3.) Kadilo poméns prijetna duh, kteraga je Jezus Kristus ss svojima naukz in ss svojo gnado med človéška rod parnesal. Duhovna za malzma blagoslova in levitje, ktera pred maunskam gredó, poménajo prroke, ktere je Bog pred Kristusam na svét powilal, de so ga oznanováls, in Judi na negov prihod perpravljals. Maunsk, kterz za nimz gre, in britko marstro vs rokah nese, je podoba Jezusa Kristusa, kterz je od svójiga rojstva do svoje smrta krix pred očmi imel, in ga vs svójim særčs nosil, in tuds, kakor Izak vs starzm zavéta, ss križem obložen na goro Kalvárijo wal, de so ga na nem umorila.

jéh odložen od skrine závěze, při které se je Bog modlil. S tém psalma se je David svého zálostno srdce tolaxil in rázveselovál, kdy se je upane délal, de ga bo Bog od sovrazenekov, od nesvetéga naróda rěwil, in mu milost dodélil, de se bo spet smel nařaj v Jeruzalem věrnit, na sveto goro k skrině závěze itz, k Bóžímu altarju přistopit, in na nem Bogú darováte. — Ta psalm se za kristjane prav spodobá, kdy so tukej na zemlje v ptuji dřežel, ve dolině soli, pre-ganans in skuwanus od hudoňska duha, od svějiga nepokornuska mesá in od zapelivéga svatá, de se x' nim tolazsjo, in se sladko upane délajo, de bodo ob svójim čass směls itz v své domačijo, v Bóžje prebíválské, v lépe nebesa, in stopit k Bóžímu altarju, který je v nebeských, kakor ga je s. apostel Joan v skriveném rázodeném vidil, který altar je sam Ježus Kristus, kdy ga ħerkvenus altar le pomén. To-rej je katolská ħerkva že v 4, věk v začetek s. mawe ta Davidov psalm ižvolila, de bě se x' nim mawsk in věnusk bogaboječe xele do Bóžiga altarja obudil, in svéje zavolo gréhov zálostno srdce potolaxil, in se po tém také k darit v s. mawe připravil. Začne pa mawsk se služebnuskam při spodní stopniňta psalm molit, de se mawsk in věnus kristjanus eden družska opominajo in připravljajo ze veselém in zaupaném stopit k Bóžímu altarju, na kterém bodo skupej po mawskovských rokah nedolženo Jagne Bóžje, Ježusa Kristusa, nebeskemu Očetu darováls.

Maunek tedej in sluxabněk se prekrižata, rekoč: *Vz imenę Oyceta in Sina in svetoga Duha, Amen,* vz znamne, de je maunek že vernam kristjans presvetz Trojice vz čast pravosl spomin Ježusovga trplena obhajat, in daritv s. mawe opravlat.

Ko se je maunek prekrižal, reče: *Stopil bom k Božjemu altarju.*

Sluxabněk mu odgovorí: *Pred Bogom, kže razveseluje mojo mladost.* Pred Bogom bow stopil, kterz moje nedolžno serže že duhovnem veselem napolnuje.

M. *Sods me, in razsode mojo réy nad nesvetem narodam; réue me od krivijenga in zapelivenga človéka.* Ker tž bom, o Bog! takó svet dar darovál; sods in posvetz me, potegně se za mojo réy, in prezens od mene nesvete misle in æele, tž zadušas vz menz hudo nagnene, kže se zoper duha vzdviguje kakor hudo břn narod, in me vz gréh napeluje kakor křivým in zapeliv člověk.

Sl. *Ker ti, o Bog! se moja moy; zakaj se me odvergel, in zakaj moram žalosten hodit, zatert od sovražněka?* Nate, usmilens Řče! se zanesem, ti se moje upane, ti se moj pomocník; zakaj mž ne pomagaw, zakaj moram žalosten hodit, zatiran od sovražněka, svojiga hudska poželena, kže me zapeluje?

M. *Použ svøjo luy in rezniço, de me peletec in perpeletec na tvøjo sveto goro in vz tvøje prebíváležje.* Razsvětlę me se svøjo nebeško lujjo, posvetz me se svøjo besédo, de te bom na tvøji svetg gørz, vz tvøjim prebi-

válesujs, pér altarji və duha in rasnijs dopadljivo mofil.

Sl. Stopil bom kę Božjemu altarju; pred Bogą, kę razveseluje mojo mladost.

M. Hvalil te bom se nitram, Bog, moj Bog! Čemú se xalostna, moja duwa! in čemú me motew? Ze veselom tę bom, o Bog! hvalo pre-péval, ker upam, de me ne bow zavergel; hvalil te bom, de ss od vékoma Bog bil, in ss zdé tudz naw Bog. Nekar tdej ne xaluj, moja duwa! zavolo svøjih slabost, in nekar me ne motz.

*Sl. Zaupaj vę Boga; we ga bom hvalil, on je moja pomoc in moj Bog. Zaupaj vę Boga, kę te tvøje slaboste straszjo, nemu se zrøjs; zakaj ta daritzv bo Bogu vę çast, vę zatrene gréha, in tebs vę posvezene. Boga bom hvalil, on je moja pomoc in moj Bog. *)*

M. Çast bode Ojetu in Sínu in svetemu Duhu, in se svets Trojinijs vę çast nekoliko ze glavo pøklons.

Sl. Kakor je bila vę zaçetka, zdé in vselej, vę véke vékou, Amen.

Maunsk ze veselom povzame besede, kę jih je koj od zaçetka ižgovoril, in pravz: *Stopil bom kę Božjemu altarju.*

Služabnšk reče: *Pred Bogą, kę razveseluje mojo mladost.*

*) Ker je psalm: „Soda me“ zato med maunje molitve vzet, de ba x' nim vę svøjih særjsz vesele obudilz, se torej pér çernah mawah in pa od tihe nedéle do veleke szbote ne mola, ker katolawka çerkz pér téh mawah xaluje.

M. Pomoč nawa je vsi imena Gospodovem. Rés, gréwšn člóvsek sem; pa Gospod me z amore posvetite, in vrédnega storite, de kę negovemu altarju stopem. Takó pravš, in se pokrixa, ker nam je Kristus na križu Božjo prijažnost in milost spet zadobil.

Sl. To je mogoče Gospodu, kterež je storil nebó in zemlo.

Takó molz mawnek, takó molz služabnek vsi imena vseh vpričnih kristjanov; eden družga tolazeta, eden družga opominata stopit z že zaupanem k Božjemu altarju: kar se mawnek na enkrat se svojim xivotam globoko pérklons, vsi tla gleda, se na pérss tárka, in se pérklonenem xivotam molz. Pa zakaj se je takó globoko pérklonil? Čemú vsi tla gleda? Zakaj se na pérss tárka? Kaj zdé molz? — Mawnek se zdé očitno gréwnska obtojuje pred Bogom, dəvičo Marijo, angelu in svetniku, in pred vpričnem kristjanem, ter pross angele in svetnike in vprične vernske, de naj zan gréwnska človéka molzjo, in Boga prossjo. Molz namreč konfiteor ali očitno spoved, rekoč: *Se izporém Bogu vsegamogóynemu, svetu Marii vselej dəviči, svetuemu Mihaelu veleknemu angelu, svetuemu Joalu kerstniku, svetuemu apostolnamu Petru in Pavlu, vsem svetnikam in vam, bratje! de sem gruwil veliko že mislejo, besedo in djamem. Krič sem, krič sem, silo sem krič.* (Pér besédah krič se trikrat na parsa tarča.) *Torej prossm sveto Marijo vselej dəvičo, svetega Mihaela veleknega angela, svetega Joana kerstnika, sveta apostolna Petra in Pavla;*

vse svetnike in vas, bratje! molitv zame per Gospoda našem Bogom. Med to molitvo je mavnšk že životam globoko pərklonen, ker se zavolo svojih slabost pred neskončno svetom Bogom ponikuje; ima ve tla obarnene oči, ker se jih ne zupa zavolo svojih slabost proti nebom povzdvigni; se na pərsə terka, de svoje slabosti in žalost nad nim na znamen da, kakor je žolnar ve templa storil, ktor se od velike sramote, de je tolškokrat Bogá razžalil, ne podstopil svojih oči proti nebu povzdvigni, ampak se je na pərsə terkal, ve znamenje svojega kesa nad gréh, ter je djal: „Gospod, boda mi milostiv ubogemu gréšnaku!“ in je tudi odriužene gréhov dosegel.

We je mavnšk pərklonen, we ima ve tla obarnene oči, kar začne služabnik ve imenih vsega ljudstva po cerkv Bogá prositi, de naj se mavnška usmil, naj mu gréhe odpustí, in ga po smerti pərpel ve včino veselo; in ve imenih vseh vpričnih kristjanov pross Bogá, de naj se mavnška usmil, in naj mu gréhe odpustí, ker je mavnšk ve očitnu spovede vse vprične vernike prosil molitv zan per Bog. Začne tedej služabnik ve imenih vseh vpričnih vernikov za mavnška Bogá prositi, rekoč: „Usmil naj se te vsegamogóyn Bog, in ti odpusti vse gréhe, ter te pərpeli ve včino življenie.“

Mavnšk na to molitv odgovorí: *Amen, Bog naj te usliši;* in se spet sklona.

Pa tudi vprični kristjani so gréšniki, tudi nem vést marskáko slabost očita; torej se tudi kristjani očitno pred Bogom, pred devino

Marijo, pred angelz in svetnikz in pred mawnskam gréwnske obtožnjo, in prosojо vselej dəvičjo Marijo, angele in svetnike in pa mawnska, de naj zane Boga prosojо. Vz imens vernekov molz tedej sluxabnzk globoko parklonen oqitno spovzd, rekoč: *Se izpravem Bogu vsegamogóymu, svetega Marii vselej dəvičs, svetemu Mihaelu vcelkemu angelu, svetemu Joani kerstniku, svetemu apostelnemu Petru in Pavlu, vsem svetnikam in tebe, Oče! de sem grzewil veliko zr mislejo, besedo in djamem. Kriš sem, kriš sem, silo sem kriš.* Torej prosim sveto Marijo vselej dəvičjo, svetega Mihaela vcelkenga angela, svetega Joana kerstnika, sveta apostelna Petra in Pavla, vse svetnike in tebe, Oče! molitv zame per Gospode našem Bogu.

Mawnsk začne zdé za kristjane, kakor je proten, molits, rekoč: *Usmile naj se vas vsegamogóyn Bog, in vam odpusti vawe gréche, ter vas prepele vz včyno xiv.lene.*

Sluxabnzk odgovori: „*Amen; Bog naj usliuš tvjojo proumo, duhovni Oče!*“

Takó razodévajo mawnsk in kristjanz, de so grzewilz, ne le pred Bogom, ampak tudz pred angelz in svetnikz, ker se zr gréham ne razzača le Bog, ampak tudz angelz in svetnikz, in sodns dan ne bo le Ježus Kristus sodil, ampak z nim tudz svetnikz in angelz. Mawnsk se kristjanam, kristjanz pa mawnsku gréwnske obtožujejo, de se eden prots drugemu ponizujejo, in spolnujejo povele s. apostelna Jakoba, kterz prave: *Povčite se med srbój svoje gréche, in mo-*

lite druga za družga, de bote ohranena; veliko namreč premore stanovitna molitev pravilnega. (Jak. 5, 16.) Torej pa tudi mavnek in kristjanš upajo, de bodo zavolj te očitne spovede, kje jo iz dna svetjiga srca molejo, odriučene malih gréhov zadobil, in se po tem takem že včasem veseljem in zaupanem k Bogu jemu altarju, vs presvetišče, približals. In de bz lohej od Boga milost in odriučene svetjih malih gréhov sprosil, se mavnek in vernška tudi vs proumo angelov in svetnikov pporoča, de bz za ne Boga prosil, in zmed angelov in svetnikov žlasti tiste imenujejo, ktere nam per Boga se svetjim proumam sosebno pomagajo.

Ko so se mavnek in vernška eden drugemu gréwnške obtožil, se pred Bogom, angel in svetnik ponizal, in se eden drugemu vs proumo pporočil; mavnek svojo molitev k Bogu obarne, in ga pross odriučena svetjih in gréhov vernškov, rekoč: *Milost, odvezlo in odriučene naših gréhov nam daj usugamogóuy in usmiljen Bog!* in se se svetam križem zaznamna vs spomin, de nam je Jezus Kristus se svetojo smrtjo na križu odriučene gréhov zadobil.

Služabnik mu odgovorí: „*Amen, Bog naj usliši tvöjo proumo*“.

Desəravno vést mavniku in kristjanam povzduje, de neso vrédne k Bogu jemu altarju stopita, jih vendar ta missl tolakse, de imajo vs nebesnih veličjega mavnika Jezusa, ktere per Očete Jane pross; torej eden drugemu srce de-

lajo, in se pravljajo vs presvetiuge, k^z Božjemu altarju stopiš. Ue enkrat t^edej maunek Boga odprujoen gréhov in čistost^s s^orija pross; torej nekoliko perklojen v^e znamne sv^oje poniknost^s reuje: „*Bog! ti se bosh obornil v^e nas, in nas očivil;* le že milostivem očesam nas poglej, in homo vnoček spet očivélk k^z bogabojecmu živlenu.“

Služabnik odgovorí: „*In veselilo se bo tvorje ljudstvo v^e teb^e;* bo nad tvorjim^s zapovedmi vesele imélo“.

M. Gospod! skax^e nam sv^oj^e milost.

Sl. In dodélz nam sv^oje zveličane.

M. Gospod! usliš^e mojo molitv^s; usliš^e sv^ojiga Sinú, v^e česar imens jaž pred te pridem; in te prossm.

Sl. In naj pride k^z teb^e moje vpitje.

M. Gospod že vam^e!

Sl. In se tvorjim duham.

Že zadnem^s besédam^s: „*Gospod že vam^e!*“ in „*se tvorjim duham*“ se voučjo maunek in kristjan^s eden drugemu, de b^e bili že Ježusam Kristusam sv^ojim Gospodam sklenen^s, de b^e sam Ježus Kristus med sveto mavo iž mauneka in kristjanov molil. Maunek in kristjan^s se t^edej æele že Ježusam Kristusam sklenit^s, de b^e mogla darit^s svete mawe vrédno opravljata, ker nam je, če hočemo Bogú d^opadiivo in prav molitv^s, vselej Kristusov^sga duha tréba; zakaj kadar prav molimo, ne molimo takó rekóu mi, ampak Kristus mol^s iž nás.

Zdé maunek reuje: *Molimo!* (oremus!) in sv^oje roke in ozi nakviško povzdvigne pr

te Ježusu vs tabernakelne vs podoba kruha vprí-
pustmu, ssejer pa prots britke martrę, ktera
je vs sréds altarja, ker se že molitvijo h' Kri-
stusu obérne, in Boga pross, de bz od nega in
vernškov vse pregréhe odvžel, näh sarnja ojí-
stil, in jih vrédne storil pérblihat se svet-
mu altarju: torej gré mašněk po beséda: *Mol-
limo!* kz altarju, in kz altarju gredę natihama
molę: *Odvžem nam, prosimo, Gospod!* naše
gréhe, de bomo vrédnę ss qisto duuo stopit
kz presvetiju: po Kristusę Gospodę našem.
Amen.

Kadar do altarja pride, roke sklenene na
altar naslonę, in pross Bogá, de naj mu vse
gréhe odpustí po zaslúženę tistih svetnikov,
ktereh koužiže so vs altarji, in po prøwne in
zaslúženę všeh druzeh svetnikov vs nebesah;
torej nekoliko pérklonen vs znamie svóje po-
níknostę molę, rekoq: *Prosim te, Gospod!* po
zaslúženę tvójih svetnikov, klerch svetine so
tukej, (zdé altar kuwne,) in po zaslúženę všeh
svetnikov, de odpuste milostivo vse moje gréhe.
Amen. Med to molitvijo altar kuwne, de bz
se sklenil že Ježusam Kristusam, ktereha altar
poméns, in že mycenja, ktereh svetine so vs
altarji vložene in spravlene. Kakor je bila
namrsḡ od začetka krgjanstva navada, de
je bil altar, qe je bilo le mogoče, na grób
kažeha mycenja postavljen; takó je xe od ne-
ga dni navada, de se vs altarji svetine mycen-
jov alz ostankę näh trupel hransjo, ker ka-
tolicka čerkva xeli, de bz se vernška po prø-
wne téh svetnikov in mycenjov per svets ma-

uz vdalexevals krvave Ježusove daritve na kriks, ktera se pr sveta maws po nekervavo ponavla, kakor so se mučenja se prelivanem svjaje krví za Ježusovo vero Ježusove daritve na kriks vdalexil.

Takó, videte, se mawnek in verns kristjans k daritv svete mawe parprav.lajo. Als bz se pač mogla daritv svete mawe lépše začete, kakor se začne? Ker je daritv s. maw spomin in ponav.lane Ježusove krvave daritve na kriks, jo mawnek se s. krihem začne. In kakó lsró po tém mawnek in sluhabnek drugz družega tolaxta, drugz družega razveselujeta, drugz družega parprav.lata k Božjimu altarju! Pa ker spožnata, de sta gréwna človéka; se drugz drugzmu gréwnaka obtoxta, se drugz drugzmu uz prwo po pr Bogz parporočata, in tuds svetnike kliqeta na romoč, de bz za ni prosilz, ker upata po tém takem odriučene svojih malih gréhov pr Bogz doseč. Pa vi vss, lubs moji! bz moglz razložene molitve pr spodnje stopnijs altarja z mawnekam molit, se x' nim vred veselé délat, ker vam je parpriučeno pred Božji altar pritz, in po mawnekuši rokah nar svetéji daritv oprav.latz; in ker vam vawa vést marsktero slabost ojita, bz moglz tuds vi z mawnekam vred svjaje gréhe ojito obhalováte, in mawnekam in svetnikam se parporočevat, de bz za vas Bogá prosilz. Vse to bz moglz z mawnekam délat in molit, in mawneku odgovarjatz, ko bz latinsko znalz; ker pa latinsko ne znate, naméste vas in uz vashem imen sluhabnek z mawnekam

molz, in mu odgovarja. Iméjte za svójo nár
večs strečo, de sméte ka s. maws pritz, per
kterz se angelz znajdejo, in Ježusa Kristusá v
podobz kruha in vina vpričnega molzo. We
bol se veselíte, kakor se je David v ptujih
krajeh deleq od skrine závezé veselil, ker se
je tolaxil s tém sladkem upanem, de bo spet
nažaj v Jeruzalem wsl, in na svetg gora, v
Božjim prebivalstvu, per skrinas závezé Bogú
darovál.

2.

Od perstopa do darována.

Preden začnemo sveto mawo dalej premi-
tleváte, je tréba we pomislite, zakaj de se né-
kej na lévs, nékej pa na desns strans altarja
iz mawnh bukav molz. To se godí zavolo né-
kdanšh časov keručanstva. Nega dni ste bili
ve cerkvz večs dél po dvé pričenstz, ena na
lévs, ena na desns strans; na lévs strans je
subdiakon berilo, na desns pa diakon svetg evan-
geli bral, in zavolo téga we zdé berilo in
evangeli na stranéh beremo. Nega dni né ma-
wnek do darována nalo néq pred altar perwsl,
ampak vse je na svojim sedexs stran altarja
opravljal, kakor se we zdé godí, kendar wkoſje
velzko mawo imajo. Zavolo téga tdej mawnek
we zdé do darována le na stranéh altarja iz
mawnh bukav molz. Po včivanz gré mawnek
tude na stran altarja iz mawnh bukav molit,
kar se tude zavolo nékdanje službe Božje go-

dí. Po obhajíla je už někdej ukof na stran molit, de se je subdiakonu uměknil, kterz je na sréda altarja kelsk in druge řerkvě posode sprav.lal, kakor se tuds zdé pr̄ mawš z levit godí. Desno in pa lévo stran altarja nam zažnamna britka martra s̄ svojima rukama, která je ve sréda altarja po řerkvě obvernena; od desne roke britke martre je desna, in od léve roke léva stran altarja. Torej je léva stran tista, na kterz začne mawšk iž mawšk bukv molit; desna pa, na kterz svet̄ evangeli bere. Někdej je mawšk protz altarju obvernē s̄ svojima rukama desno in pa lévo stran altarja zažnamnal; na negova desns roku je bila tadej desna, na negova léva roku pa léva stran altarja. Ve le ve létě 1485. se je desna in léva stran altarja začela imenováts od desne in léve roke britke martre, ve sréda altarja postav.lene, in po řerkvě gledajouc. Zdé, ko to vémo, sveto mawo dalej premiřlujmo.

Přestop. Ko je mawšk ke altarju přesel, in ga kuwnil, gr̄e na negovo lévo stran ke mawšk bukvam. *) Kakor hitro ke mawšk

*) Pr̄ mawš z levit mawšk pred přestopam na ogen kadila déne, in ga blagosloví, ker za roko nad nim krix storí, in prava: On naj te blagosloví, ve ūgar ūast se bow saxgalo. Na to vzame mawšk kadilnqo, tar pokadí britko martro ve sréda altarja in altar od všeh straní. Na zadne je tuda mawšk od diakona pokajen. Kajene poměra nauš molitav in naše cestene Božje. Kedar tadej Bogú kadilo zahigamo, dajemo na znané svoje notrane xele, de ba se nauš molitav, kakor zahgano kadilo, pred Božje obliuje po-

bukvam stopa, se zakrixa vs znamne, de se sa krikanem Ježusam sklene, *) bere iz manih bukav nektere besede iz svetega pisma, ktere vseh del pokazejo, kakouen spomin de katolska cerkev tista dan obhaja, in pa eno verstino zmed Davidovih psalmov, vs ktersh od Bogá razsvetlens kral David Božje lastnosti vs xivo popisuje, Božjo vszgamogóvnost, dobrótливост, modrost, previdnost, vszgavprívnost povzdviguje in poveliquje. In po tem takem mawnak sa Kristusam sklenen Boga O-

vazdvignila. Kadilo nam prav pokaze, kakošna boda naša molitav. Kadilo se le po tem nakviško vazdvguje, kadar ga zaque ōgan tajata; in ravno takó se misla in xele našaga saraža le takrat ka Bogu povzdvignejo, kadar ōgan Božje lubezns naše saraža ogréje in vname Kar se kadila nakviško vazdvgigne, je lep duh; ravno take naj bodo naše saraža, de se bo iz nzh le lep duh bogoboježn xel vazdvigoval. — Britka martra se pokadi Ježusu Kristusu vs qast, ka ga britka martra poméns. Altar se pokadi vs znamne, de se na nem bogohvalna dar opravla po Kristusu, po kterem se naše molitve ko začgano kadilo ka Bogu povzdvigujejo, in od Boga va prijetan dar sprejemajo. Mašnak je pokajen va spomin, de je on od vernakov izvolen zane prosita, in va nah imena Boga čestita; torej ga xele ka prava pobornosta obudita, de ba se negova molitva ko kadilo ka Bogu povzdvigovala. Žato je pokajen, predan zaque Boga molita in čestita.

*) Per černah mawah ne zakrixa sebe, ampak čez manue bukve za roko križ storí, va znamne, de ne bo tolakan za se, ampak veliko bol za verne duše vs viňah daritav svete maše opravljaj, in jim torej prenej od začetka po neskončnem zasluženem Ježusove smrte na križa vseh mir in pokoj voucha.

пета mols in uestí, in to svójo molitv, to svóje uestíne sklene 3z besédam: *Чast bo-
da Оуести in Sinu in svetemu Duhi, kakor je
bila vs 3aуestke, 3dé in vselej, vs véke vékov,
Amen;* in se med téma besédam presvetz Tro-
jiq; vs uest prots altarja nekoliko 3z glavo
perklon, in ūe enkrat povzame tiste beséde
svetega pisma, kę več děl pokazejo, kakowən
spomin katolicka 3erkev tisz dan obhaja. Ta-
kó, vidste, 3aуne mawnek Boga molitv, uesti-
te in poveliqeyat.

Kirje elejzon. 3dé grę mawnek na srédo
altarja, se altarju vs uest prots glavo nekoliko
perklon, in 3aуne iž dna svójiga sərqa ss slu-
xabnökam prots svet Trojiq kliqatz:

*M. Gospod, usmil se! — Sl. Gospod, u-
smile se!*

*M. Gospod, usmil se! — Sl. Kriste, u-
smile se!*

*M. Kriste, usmil se! — Sl. Kriste, u-
smile se!*

*M. Gospod, usmil se! — Sl. Gospod, u-
smile se!*

M. Gospod usmil se!

alz kakor med səbój kę svet Trojiq kliqeta
po gręsko: *Kirje elejzon, Kriste elejzon, Kirje
elejzon* itd. Devetkrat se te beséde iżrekó, de-
vetkrat tedej x' nims mawnek in sluxabnök vs
imena vernskov kę Bogu 3dihneta, in ga mi-
lostz in odriuqema gréhov prossta; kę vsakterz
Bóxji osebe alz perwon trikrat 3dihneta, de bę
se nas vse tri Bóxje osebe usmílide, kakor so
nam vse tri kę naušmu odrsuénu po Jezuss

Kristuss pomagale. Bog Øqe nam je kę našmu odrzewénu sz tém pomagal, de je svojiga edinoga Sina za nas dal; Bog Sin sz tém, de je ęlowéwko natoro nase vžel, in za nas umrl; Bog svetø Duh sz tém, de je bil od nega Sin Božji vs telesz preqiste džvne spočet.

— Te beséde: *Gospod, usmilz se!* *Kriste, usmilz se!* najdemo vs svetem pismu. Bolniks, ktere so pr̄ Kristuss pomoc̄ in zdravja iskalz, so ga sz téms besédamz ogovorilz in prosilz. Takó, postavzm, je deset gobovn̄ mox vpilo, ko so Ježusa ugledalz: *Ježus mycenik, usmilz se nas!* in Ježus jih je oqistil. Tisti sléperj, kę je ob potz vbogajme prošil, je vpil, ko je Ježus mémo nega wal: *Ježus, sin Davidov, usmilz se me!* in Ježus mu je pogled dal. To-rej je katolska ɻerkv tudz pr̄ s. mawz te beséde vpelala, de bz mawnsk in vernsks po ɻerkvz med mawo Boga Øeta, Sina in svetska Duha usmilena in odriuqena gréhov prošilz. In je ukazala devetkrat Bogá usmilena in pomoçz poprosit, opómniť nas, kolke de so naše potrébe in reve, kolškan de potrebujemo Božje miloste, in kolškan de xelzmò vs svoji pr̄woz usliwanz bits; kakor so tudz nega dni revexs Ježusa pomoçz poprosilz sz pr̄wo vekrat ponovleno: *Ježus, sin Davidov, usmilz se nas!* De bz paž tudz kristjanz po ɻerkvz z̄ małnskam vred iž dna svojiga skesánska in ponikanaga sər̄ja kę Bogu klijalz: „*Kirje elejzon!* Gospod, usmilz se nas! *Kriste elejzon!* Kriste, usmilz se nas! *Kirje elejzon!* Gospod, usmilz se nas!” De bz sz pa tudz par-

žadévals takó xivéts, de bz bili Božjiga usmiljenia in odpuščenja gréhov vrédnis! Ta molitva bz pač mogla gréwnske kx pokora omecit, ko bz hotis prav premislits, kolškan xerkav žane Boga pross, de bz se jih žavolo Ježusovsga tarplena usmílil, in jim dodélil milost rassničnega spreobrnena in prave pokore.

Glorja. Ko se je mawsk ža besédam: *Gospod, usmíl se!* itd. pred Bogom ponikal, in ga srčno prosil, de bz se nas in naše slabosti usmílil; ga veselje presune, povzdvigne se, takó rekoč, vž nebesa, in se angelam pardruž, de bz vž naš druužna in po naš 3glez Bogá molil, hvalil, čestil, in mu ža besédam na znane dal svete občutleje, kterh je poln. Kakor so tdej nad Betlehemskem hlévam, vž kteram je nebewko déte Ježusuk vž jaslenah povito lehalo, angel prepéval: *Slava po viwavah Bogú, in na zemlze mir Juhém, kter so prave vo.le!* ravno takó se zdé mawsk veselu prepustí, in *glorjo*, to angelsko pésem, zapoje, ali pa molitva začne, *) rekoč: *Slava po viwavah Bogú,* (glorja in eksnelžis Deo) *in na zemlze mir Juhém, kter so prave vo.le. Hvalemo te, čestem te, molemo te, poviuje mo te, hvalenjs smo te žavolo tvøje velike ya sti, Gospod Bog, kral nebewk, Bog vsga mogóyns Øye! Gospod Ježus Kristus, edinoro-*

*) Ker je glorja vesela molitva, se prv černih mawah in prv mawah ob tistih dnéh, ko katolawka xerkav pokoro in xalost oznanuje, postavem ob nedélah v adventa in posta, glorja ne mola.

jens Sin, Gospod Bog, Jagne Božje, Sin Očetov, kterž odjem.lev gréhe světá, usmilí se nas; kterž odjem.lev gréhe světá, sprejmí na wo proumo; kterž sedíš na desniž Šeřetov, usmilí se nas! Ker ti sam se svět, ti sam Gospod, ti sam nar víte, Ježus Kristus! se světem Duham vred, ve slavě Boga Šeřeta. Amén.

— Do sedexa, na kterém Ježus Kristus že Bogam Šeřetam in světem Duham ve enake časte sedí, se povzdvignemo, kdar glorjo molimo. Tam gora upamo po smrte že Ježusam Kristusam véčno živéte in kraleváte, kakor je Ježus sam prosil Šeřeta, rekoč: *Øye! ktere se mi dal, hojem, de naj bodo tud oni, kjer sem jaž, de vidijo moje veličastvo, ktero se mi dal.* Glorja je bogoučestna in bogohvalna angelska molitv, ve kterž vsam trém Božjím osebam čast in hvalo dajemo: Bogú Šeřetu zavolo negovsga veličastva, ker je on vsugamogóvns Gospod, kral nebes in zemle; Ježusu Kristusu, ker je on edinorojenz Sin Boga Šeřeta, Bog in člóvsk skupej, naš Održenik, Jagne Božje, kž odjemle gréhe světá; světsmu Duhu, ker je on tretja Božja oseba, že Šeřetam in Sinam enak Bog, in že nima ve enakem nebevkem veličastva. Glorja je tud bogospravna in bogoprosna molitv, ve kterž Boga odpuštena gréhov in potrébnih dobrót prossmo. Torej se pø besédah: *molimo te, hvalenjs smo tze, kterž odjem.lev gréhe světá, sprejmí na wo proumo,* že glavo parklonemo, ker že nima Bogá jestemò, hvalemo, kž nemu za odpuštena gréhov zdihujemo, in ga potrébnih

dobrót prossmo. Pér beséda: „*vz slava Boga Očeta, Amen*“ se mašnšk prekrixa, ker se je Ježus le po smrte na kríku nažaj varnil vz slavo in čast Bogá Očeta, ktero je že prej od vékoma včival.

Gospod že vamže. Kadar mašnšk *glorjo* odmolže, kuštne altar, kters po nauki s. očakov poméns Ježusa Kristusa, vz spomin, de nam je Ježus Kristus mir in spravo že Bogam zadobil, in de nam je torej tréba že Ježusam po lubežns in hvalenost sklenenam bitz, in pa vz znamne, de se želi ss Kristusam sklenit, in ga vz svojim imens in vz imens vse katolske řekve zažhalit za vse milosti, které nam od Boga po nem ižvirajo. Kuševáne je namrsq znamne sprave, edinost, lubežns in hvalenost. — Na to se protz Iudém obærne, ter jih pozdravže, rekoq: *Gospod že vamže!* (Dominus vobiskum!) *) in služabnšk mu námesta vernškov odgovorí: *In ss tvójim duham.* **) Obærne se mašnšk protz vernškom, de jih, takó rekoq, iž raztresema in razmišlena budí, de jih opomns ne vz druge ruzí mislits,

*) Ukolje ne pozdravljajo po glorji ob večah prazničnih zunej časa pokore in pošta od 10. véka za besédama: *Gospod že vamže!* ampak za besédama: *Mir vam boda!* ker je Kristus po svojim od smrte vstajena vselej ss téma besédama svoje učenje pozdravljal. Druge krata ravno takó pozdravljajo, ko druga mašnške.

**) Beséde: „*Gospod že vamže!*“ so vzete iz svetega pisma, glej Rutanie bukve 11, 4.; in beséde: „*In ss tvójim duham*“ se beró vz lista do Galatjanov vz 6. postava.

ampak svóje misla in xele pér Boga iméts; voulgs jím na to Kristusovsga duha, de bz x' nim sklenens molilz, ker le po tému sméjo upatz, de bodo usliwanz. Pa ravno takó tudi vernerke mawnsku po sluxabnksk voulgsjo, de bz tudi x' nim Gospod bil, tudi nega razsvetlovál, negovo sserje zg Božjo lubeznejo napolnovál, de bz daritv svete mawe po vrédno oprav.lal. Kažgh osamkrat sze mawnsk in vernerke eden drugemu pér svete mawe voulgsjo, de bz bili sze Kristusam sklenens. Poglejte, kakó lèpó je to, de eden drugsga ka pobožnosti opominamo, eden drugemu Božjiga duha voulgmo, brez ktersga vsa nawa molitev ne vela! Paž lèpo pozdravilo je to, kedar se mawnsk protz vam obzrne, in pravz: *Gospod zg vamz!* Kedar reče „*Gospod,*“ roke razprostrè, kakor de bz vam Gospoda ponujal; in roke spet sklene rekou „*zg vamz,*“ de vam takó svóje xele pokaxe, de bz Gospod zg vamz sklenen bil. Takó je tudi angel Gabriel nékdej dævižo Marijo pozdrávil, ko ji je ožnanil, de bo ona matz Sinú Božjiga; rekäl ji je, ko je bil k né stopil: *Чешена сз, Marija! milostz sze polna, Gospod je sze tebój.* Take pozdravila in voulila so tudi apostolz kristjanam powilalz, kedar so jim kak list pisalz. Pér konqz skorej vsanqga Pavlovsga lista se bere: *Gospod bode zg vamz. Negov mir bode pér vas. Milost Ježusa Kristusa bode zg vamz duham.* In takó so se nega dni tudi kristjans pozdrav.lalz, in sz eden drugemu Boga vs sserjz iméts voulilz. Ve nawsz qassh so se te lépe navade pogubile; vs qerkvz

jih srener we imamo, pa kdo se kej za to zméns? We vam morebitz na missl ne pride, zakaj se mawšk med sveto mawo kz vam obrača, in kaj de takrat govorí. Pa vsaj ve prihodne vselej dobro pomislite, kendar bote vidilz mawška, de se protz vam obarne, in reče: „Gospod bodes že vam!“ ter vas se téms besédams pozdravš; pa tudi vi nega natihama pozdravste, rekoū: „In se tvójim duham bodes Gospod.“

Zbirna. Po tému gre mawšk na lévo stran altarja kz mawšem bukvam, sebe in vprímené verniske kz molitvę opomina, rekoū: „Molimo! (Oremus!)“ in med to besédo se že oúmí kz tabernakelnu alz britkz martrz obarne, ker sam sebe in vprímené verniske kz molitvę budí, in se torej h' Kristusu obarne, svóje roke razprostře, povzdvigne nekolisko, in spet sklene, ve znamene, de že rokama, takó rekoū, misle, xele in proune vprímené vernškov pobira, ter jih xeli vše skupej ob enem Bogú poslatz; po tému zaúne že razprostřetemá in nekolisko povzdvignenémá rukama eno alz pa več molitv molitv, které neso vsak dan ene, ampak so skorej vsak dan druge, kakor práznek nanese; torej že se na dan spomín več svetnikov obhaja, se tudi več molitv molitv. Té molitve so srejer kratke, pa več děl vše ve sebe zapopadejo, kar kolž smo dolžni Boga ve svých dušných potrébách prosit. Takó, postavem, pross matz katolská ňerkv ob Gospodověm práznečeh, de bz nas Ježusova skrívnost, kz jo tukej na zemlze obhajamo, kz Bogu povzdvignila, in Kristusovga zasluzzena vděčila; ob godověm svetnikov

pross katolščka ḗerkv Boga, de bz nam po
prōwne in zaslujenih téga svetnika, kterega spo-
mín se obhaja, pomoy dodélil po negovih
stopinah hodit, po negovih lépah zgledah sve-
tó xivéts, in za nim vs nebosa prits; ręz cer-
něh mawah als mawah za mərtve pross katol-
ščka ḗerkv Boga, de bz po prōwne in zaslujen-
ih vernškov na zemlј dušam vs viňah milost
skažal, jím tərplene polajwal in pərkrajwal, že
jih po svøjim obilnem usmíleni vs svøje nebe-
uko stanoválšče sprejel. Vs téh molitvah se ka-
tolščka ḗerkv ss svøjim prōwnam k Bogu O-
četu obrača, in ga pross vse, česar potrebujemo
za dušo in teló, in jih sklépa ss téma besédam:
„Po Gospodz nášem Ježiuss Kristuss svøjim
Sin, kterz ss təboj xivi in krajuje vs edinost
svetga Duha, Bog skož vse včke včkov, in se
med téma besédam prot tabernakelu als britk
martr Ježusu vs uast zr glavo parklona. Na té
beséde odgovorí sluhabnšč mawšku: „Amen.“

Katolščka ḗerkv svøje prōwne in molitve
sploh le na Bogá Očeta obrača, ne kakor de
bz Bogá Sina in Boga svetga Duha ne prosila,
hvalila in čestila, ampak zató, ker ss Sina
in svetga Duha zr Bogam Očetam sklenena
misle. Ima navado Boga Očeta po negovem Si-
nu Ježiuss Kristuss vs svetam Duhu čestit, hva-
lit in prosit, kakor nam svøje molitve skle-
páje na znanie daje. ḗerkv pross třej Boga
Očeta, de bz nam potrébne dobrote zavolo
Ježusovsga neskónčnega zaslujenja po svetem
Duhu dodzlová. Takó molit in Boga prosit
nas nawa sveta vera napeluje, ker nam kaxe

vs prva Božji oseba našega lubaga Očeta, ktere za nas védno skrbí; vs druga našega srédnaka in besédnaka par Očet, zavolo česar zasluzena vse od Boga Očeta dobivamo; in vs tretji delivna vseh milost in dobro, kar kolz jih potrebujemo. — Le malokadej svojo proumo na Boga Sina obarne, Če jo pa nan obarne, sklene svojo molitev že besédam: *Kterž xiviu in kralujew že Bogam Očetam vs edinosti svetega Duha, Bog skože vse véke včkov;* ale pa we kraji: *Kterž xiviu in kralujew vs véke včkov.* Le po Ježuss Kristuss svojim srédnakom pr Očet zamoremo Boga dopadljivo prisit, in usliwans bita. Téga se, lube kristjan! vselej spomnste, kadar kolz maunaka maune molitve sklepats sliuate že besédam: *Po Gospodž našem Ježuss Kristuss itd.*

Služabnik odgovorí na maunskovo molitev vs imen vseh vprípnh vernškov: „*Amén*“, kakor de bz rekəl: „Naj se zgodí, kar prossmo; Bog naj nas usliw.“ Te molitve so tdej molitve vseh kristjanov, in Bog jih tolakan prej usliw, kakor molitve vsañsga poschej, ker Ježus sam prav: *Kjer sta dva, ale kjer so trije zbranž vs mojim imen, tam sem jaž vs sréde med nim.* (Mat. 18, 20.) In uqens Tertulijan govorí: *Néla katolicka cerkev je, takó rekou, vojskena truma, která Božje usmiljenie oblike, in Bogú silo storí, in ta sila je Bogú prijetna.*

Zakaj pa maunak te molitve že razpetema in nekoliko povzdvignenema rokama mol? Zato ker je Ježus Kristus na kriixs že razpetema

rokama mōlil; ker svetš apostol Pavl zapové, de naj moxje med molitvijo *poveždvigujejo yiste roke* protz nebesam, (I. Tim. 2, 8.) in ker so tudi p̄vrs kristjans po spričevanju učenja Tertulijana navado imélz že razpetem rokam z molitv.

Berilo. Po dokončanju zbirnje molitv, v ktere je mānjk misle, æele in proume vseh vernikov Bogu ob enem poslal, bere mānjk berilo, *) to je, bere nekoliko iz svetega pisma ali staroga zavéta, postavem iz modrostnih bukav, ali iz ktere Možesoveh, tudi iz kte-roga preroka; ali pa in to več děl iz svetega pisma novoga zavéta, postavem iz listov s. apostolna Pavla ali druzeh apostolov, ali iz apostolskega djana, tudi iz skrivnega razodena s. Joana, in ker je to berilo več děl iz listov sveteh apostolov, se mu tudi sploh list prav. To berilo je skorèj p̄s vsakz māz drugo. List se pa zatò prenej po molitvah bere, pravz svetek ukof Anastazi, ker v molitvah, k̄ so pred listam, Boga prosimo, de b̄ nam dal svøjo sveto volo spožnat; vola Božja je pa v svecem pismu staroga in novoga zavéta oznamena, torej se tudi te pisma berejo, de b̄ jo iz nih spožnal. — Kedar mānjk berilo ali list zbere, se nekoliko nažaj ožre, v znamne, de ga je zbral, in služabnik reče: *Hvala Bogu.* In se téme besédamo nas katolicka ljerkev pod-

*) P̄s māza za levita bere mānjk berilo natihama, subdiakon ga pa na léva stranu p̄s spodnja stopniča altarja na glas poje:

uqí, kakó hvalenjs ba mogla Bogú bita, de nam je po prerokah in apostolski svójo sveto volo razodel, in naš um se svójim nauka razsvétli, de vémo, kaj je prav, kaj pa gréh. Pa kakó malo kristjanov je, de vzdó Božjo besédo prav nénita!

Po dokončanju berila se beró večer dél nektere vrstiha iž Davidovih psalmov, ali pa tudi qass nekej beséd iž družih bukav svetega pisma, in po teh besédah se dvakrat reče *aleluja*; na to se we druga vrstiha iž svetega pisma bere, in we enkrat *aleluja* reče. To so bili nega dni nélz psalmi in druge svete pesmi, kę so jih verniki po zbranju listi və ňerkvę pre-pévali, in se ss tému svetemu pétjem kę posluwa-nu svetega evangelja in pridieg pérpravilali, ka-kor je we zdé po nekterih krajeh navada, de verniki pred pridiego kako péssem zapojó, in svóje sreča kę posluwanu Božje beséde vnemajo. Beséda *aleluja* je hebrejska beséda, in poméns tolako, kolikor: *Hvalite Gospoda!* in daje veliko veselje na zname. *) Vendar pa beséda aleluja nekakoumo posebno veselje na zname daje, kte-ro se zr drugo besédo ne da povédat, in za-tó je katolska ňerkva to hebrejsko besédo ohra-

*) Ker beséda aleluja veselje poméns, torej se, prava s. Avguštin, və ňerkva ne sliša od 1. predpečelníque nedéle do velike noči, in we le o velika noč, ko se vstajene našega Čveličarja obhaja, se spet zasliša. Per černih mahan se tuda ne sliša, ker verne duwe, kę se zane mahuje, ne stoje we pred sedexem Jagueta, de ba mu véčno aleluja prepévale.

nila. Beséda aleluja prav za prav poméns
tisto vesele, k^z ga ižvolens v^z svetšem raji ob-
qutšjo. P^rer vsam tém nas pa vander katolska
čerkev opomina x^e tukej na zeml^s aleluja
péts, de b^z s^z to besédo svøje duhovno vesele
v^z Boga na znanie dajala. Tode qe hoqemo
na zeml^s v^z r^{esn}niq^s aleluja péts, morajo bi-
t^z naue s^zenja enake s^zenjam ižvolensh, de ne
bomo le z^z besédo aleluja pél^s, ampak tudi
s^z svøjim svetšem xivlenem Bogá hvalil^s. *Vey-
krat pojemo aleluja*, prav s. Avguwtin, to-
rej eden družega opominamo Boga yestil^s: to-
de takó ravnajte, de vse, kar je znotrej vas,
*Bogá poveliquje, vaw jézik, vaw glas, vaw
xivlene in vawé déla; zakaj le po tém takem
bote v^z r^{esn}niq^s aleluja prepéval^s.* Kdor t^zdej
hoqe vrédno aleluja péts, mora svøje s^zenje
od vsega hudega odtergat^s, in le za Boga, za
Božjo qast, v^z Božji lubezni goréts. Ker nas
pa, dokler smo na zeml^s, naue mesó mot^s,
se v^é, de na tém svéts le nepopolnama alelu-
ja prepévamo; le v^z nebesk^h bomo aleluja
po vrédno prepéval^s, ko bomo od hudega
poželena popolnama réwens, v^z Božjo qast v^z
zamaknen^s, in s^z potokam nebevk^gga vesela na-
pajans. O srečn^s stan nebevk^gke dæxe! o pre-
svetls dan v^éqnost^s, k^z ga noq ne omraqí,
ampak v^éqna r^{esn}niha (Bog) v^édno razsvetluje!
zmirej vesels dan, zmirej gotov in n^zkole ne
spremenliv! Bog hotil, de b^z x^e tist^s dan sko-
rej svétil, in de b^z vse to qasno minúlo! Svet-
nikam s^zenjer x^e svéts z^z v^éqno svetl^hbo; po-
potn^zskam na zeml^s pa le od deley, in kakor

ve žarkals ala upogle. Nebečljans vedó, kolakowno veselé je per Bogz; Evanz otroqz pa ve ve žirkostzh in žopernostzh na svéts ždihuejo.

Molitv pred s. evangelijem. Ko je mawnsk list zbral, in žmolil beséde svetega pisma in aleluja, kę za listam pridejo; stopa ve srédo altarja, in nekoliko parklonen molz. Med to mawnskovo molitvojo prenese služabnik mawne bukve na desno stran altarja. Kakowno molitv pa mawnsk ždē ve sréds altarja parklonen molz? — Preden vam to molitv povém, vam moram ve tole ve misel vzete. Božji prerok Ježaija je vidil ve duhe zamaknen Boga na visokem in povzdvignenem sedežu sedets. Nad Božjim sedežem so bili angelz, kę se Serafe imenujejo. Vsakterz je imel posest perutniq; že dvéma so se obraže zakrivali, že dvéma noge žagrinali, že dvéma pa létali. Kliqali so eden protz drugemu: *Svet, svet, svet Gospod, Bog vojskenih trum; polna je vsa zemla negove slave!* Prerok Ježaija to žaslišavus pravz: *Gorjè mə, de sem moljal, ker sem ułovuk, ke ima omadexane usta, in prebivam ve sréds ljudstva, ktero ima ogniuwene ustne, in sem kraja vojskenih trum vidil se svøjim oymi!* Kar je kę nemu perletel eden Serafov, ve kléuqah je že altarja pernesel xiv ogel, in se x' nim Ježaijevh ustnej dotakne, tar pravz: *Glej, se tém so tvøje usta oyužene, tvój gréh te je žbrisani.* (Jež. 6, 1-7.) Pa zakaj je prerok Ježaija takó ždihovál, in zakaj omadexane usta imel? Zato, pravz s. Hieronim, ker né kraja Onija, ko se je bil poln prevžetnosti ve Gospo-

dov tempal podál, in duhovskéh opravíl lotil, (II. Kron. 26, 16.) sserqno posyaril, in mu duhovskéh opravíl na ravnost prepovédal. Ker ʒdé to p̄sgodbo vésle, bote we le prav uméls molitv, ka jo maunsk pred svetzm evangeliem ve sréds altarja p̄sklonen molz. Molz pa takóle: *Ojistę mę serięc in usta, usiągamogóycę Bog!* kteře ss usta preroka Ježaija oyistil ʒə xivstoglām, takó me oyistę ss svøjo nežasluxeno milostjo, de twoj svetłev evangeli vredno ožpanujem: po Kristusze Gospodz nawiem, Amén. — *Blagoslówe me, Gospod! Gospod boda ve mojim serięc in ve mojih ustech, de vredno in spodobno ožpanujem negov evangeli.* Amén. Sa téms besédam, ka jih maunsk pred svetzm evangeliem po povelz katolské p̄rkve molz, pross Boga, de bz mu ssřne in usta ss svøjo nežasluxeno milostjo oyistil: zakaj kdor hoče Ježusa ožnanováts, mora bitz qist ve serięc in ve govorjenz, pobožen ve vszm svøjim obnawans in xivlenz, de so negove déla po svetzm evangelji obravnáne, de téga, kar ʒə besédo sszida, ss svøjim pohujulivem xivlenem ne podere; de mu Bog ne poreqe kdej, kar je lexniem prerokam govoril, rekoq: *Pokaj ti ožpanujew moje zapovědze, in mojo postavo ve usta jem.lew, ker ti sovrátew moje svarjene, in zameťujew moje beséde?* Ako ss tatiu vidil, ss x' nim potegnil; in ss se prewetnekam p̄druxil. Jaž pa se bom nad těboj taževátl. (ps. 49, 16-18. 21.) Ta maunskova molitv pa tudz vas, mojí preluba! uqí, de morate bukve svetza písma ʒə velikém spoutovánem

vs roke jemáte, in pred branem svetega evan-
gelja alz kažih družih svetih bukrov vselej Bo-
ga prosits razsvetlena um in čistost sreča, de-
bz iž svetih bukrov zveličavne besede vs Božjim
strah sprejet, jih vs svojim srečam ohranovals,
in po Božji milosti stoteren sad obrodiš za
dolgo včipnost.

Evangeli. Po dokončanju molitve vs sré-
du altarja gre matnuk na desno stran iž ma-
tnih bukrov svetevangeli brat. Beseda evan-
geli pomenu veselo ožnanilo, in popisuje Je-
žusovo rojstvo, življenje, nauke, čudeže, tan-
gle, smert in vstajene, in je torej rés veselo
ožnanilo; ker ožnanuje po tem takem od-
puščene gréhov in včipno zveličane vsam, kte-
ri vs Ježusa Kristusa, Sinu Božjiga, verujejo,
in po negovih naukrah žive. Sveti evangeli so
pa utirje sveti možje popisala, namreč s. Ma-
tej, s. Marka, s. Luka in s. Joan, in se to-
rej sveti evangelisti imenujejo. Sveti Duh je
vodil te svete možje vs pisano svetega evan-
geli, kakor vsa katolska cerkev veruje. Utirje
so sveti evangelisti, vendar je le en svet evan-
geli; in deskravno neno ti utirje evangelisti vs
enam kraji, vs enam čas pisa, vendar uje
vs enake resniqe, ker je bil Duh resniqe ve-
nah. In glejte, par vsaka sveta matna se neko-
liko verzniq iž téga svetega evangela bere, alz
kakor ga je s. Matej, alz s. Marka, alz s. Lu-
ka, alz s. Joan spisal. Preden pa začne matnuk
sveti evangeli brat, pozdrav vs prijne kri-
stjane že navadnem pozdravilam, rekoč: *Go-
spod že vam!* in služabnik odgovori vs imena

vssh vpríqnh: *In ss tvøjim duham.* Na to po-vé mawnek, iž kteřga evangelista de bo svet evangeli bral, tře prav: *Beséde svetgá evangélja po svetém Mateji*, Mark, Luká, alz Joans, kakor práznak nanese. In pør téh besédah zakrixa mawne bukve ss pavñam, in tud sebe ss svetem krixem na qelz, ustzh in pørsen žažnamna. Služabnök pa reče vø imenø vernškov: *Slava tebø, Gospod!* de Boga zahvalzjo, de nam je svøjo sveto volo ne le po preroksh, ampak po svøjim edinsem Sins ožnanil, vesce obłube storil. Pør téh besédah se tud sluzabnök in x' nim vred vsø vernške po qerkvø na qelz, ustzh in pørsen prekrixajo, tře vsø, ktere so dosehmal klejálz, alz po stoléh sadéla, vstanejo, in med branem svetgá evangelja stoje.

Pa zakaj mawnek svet evangeli zakrixa? Zakaj mawnek in vernške pred branem svetgá evangelja sebe ss svetem krixem žažnamajo na qelz, na ustzh in na pørsen? Zakaj vernške kø branu svetgá evangelja vstanejo, in stoje, dokler se bere? Kaj poménz vse to? — Mawnek zakrixa evangelske bukve vø žnamne, de so vø nzh beséde kričanøga Ježusa, ktere od Ježusove smartø na kriče mož dobivajo nas vø dobrøm ohranitø, alz pa kø dobremu prenagnitø. — Mawnek in vernš kristjans se pred svetem evangelijem zakrixajo na qelz, sedexs sramozlivostø, vø spričeváme, de se ne sramujojo Ježusovøh naukov, tømuž ss we le vø qast utéjejo, de so jih sprejelz; na ustzh, iž kteřh beséde pridejo, vø žnamne, de so pøpravlenø na uke kričanøga Ježusa tud pred svétam priqa-

te, in že besédo tèrdit, ko bæ bilo tréba; na pàrssh, vñ ktersh je særñe, vñ spomin, de Ježusove nauke tuda vñ svøjim særñe tèrdno veřejejo, in æele, de bæ bile beséde svetoga evangela globoko vñ nñh særñe vtisnene.

Kedar se zaqne svet evangeli brat, Judje po ñerkvë vstanejo, in stoje med nega branem; pa zakaj? Vñ znamne, de hoqejo vse nauke svetoga evangela žvastó posluwatz, in pa de so prpravlenz naglo vse dopolnit, kar kolz jim bo Ježus Kristus vñ svetem evangeliji zapovédal. Kakor, postavem, dobr otrøk, ko ga øue pokliqejo, bærx vstane, in se pred oçeta ustan, de vse nñh povelja žvastó posluwa, in na-naglaza spoln; ravno takó tudi mi pred branem svetoga evangela vstanemo, in stoje Ježusove povelja posluwamo, vñ znamne, de jih æelimo bærx bærx spolnitz.

Ko mawnak svet evangeli žbere, kuwne evangelske bukve. Kuwne jih æe iž qastí in hvalenost in lubežn do Ježusa Kristusa, kte-raga nauke je vñ svetem evangeliji bral. Zakaj ye imamo beséde pozemalsksh kralev vñ qast, kakó bæ we le vñ qast ne imélz beséd, ke jih je sam Ježus Kristus govoril? Bukve svetoga evangela so bile par nékdanzh kristjansh vñ velikx velikx qast. Poklekováls so pred nim, jih kuweváls, in sz roke umival, predan so jih vñ roke vžel, in možakz so jih bralz odkri-t, æenske pa žagernene, ker je vñ nñh Božja beséda žapisana. Pa tudi žatý jih kuwne, ker nam Ježus vñ nñh milost in odrižene gréhov oblub, in spravo že Bogam žagotov, ako po-

svetam evangelji xivemò ; torej poméns kuheváne evangelskéh bukèv spravo in sklenitvì zì Bogam ; *) zatò pa tudi maunsk med kuhevánem evangelskéh bukèv pravè : *Zì evangelikem besédam naj bodo zbrisane naue pregréhe* ; in sluzabnèk mu odgovorí : *Hvala tebe, Kriste!* Sì téms besédamz vernz kristjanz Kristusa zahvalijo za preveliko dobroto , de nam je vs svetam evangelji pot vs nebesa pokazal. **)

*) Par černah mawah se ne kušnejo bukve , ker verne duše , za ktere se sosebno daruje , néso we popolne sprave in sklenitve zì Bogam dosegle.

**) Par mawa za levita se pa evangeli takó bere : Maunsk bere sveta evangeli natihama , ker ga gre diakonu na glas bratz . Diakon tadej evangelske bukve na altar poloxí , gre in poklekne na zgorno stopniço altarja , tar mola : „Oqista ma srñe in usta , vsegamogóčus Bog ! Ktera sa usta preroka Jezaija oqisti za xivem oglam , takó me oqista sa svojo nesasluxeno milostjo , de tvoj sveta evangeli vrédno oznanjujem : po Kristusu Gospoda našem , Aman.“ Na to vstane , vzame maune bukve iz sréde altarja , kakor de bz jih iz Kristusovz rok vzel , poklekne x' nim pred maunsko , in mu reče : „Blagoslova me , Gospod !“ Maunsk ga blagoslovi , ko sa sklenenama rokama nad nim molz , rekoč : „Gospod boda vs tvójim srñem in vs tvójih usih , de vrédno in spodobuo oznanjuješ negov evangeli“, in krix nad nim storí rekoč : „Vs imens Očeta in Sina in svetega Duha .“ Diakon kušne maunsku roko iz hvalenkostz , alz pa maune bukve . Diakon gre zdé sa svetam evangeljem pred spodno stopniço altarja , in ga subdiakonu vs roke da . Na obé strani maunsh bukèv se luža parnesete , ker je Jezus Kristus sa svojima evangelskemz naukz tzmoto nevédnostz pregnal , in Judém pot vs nebesa razsvétlii . Prédzen zaqne evangeli bratz , pozdrave vernike sa navadnem pozdravilam , in je tudi

Vera. Po zbranem svetem evangeli stopa mavnak vs srédo altarja, svóje oči prota Bogu nakvinko obarne, roke razprostrè, nekolsko povzdvigne, spet na pøesel sklene, ter zaupne vero, als kakor pravzmo po latinsko, krédo molitv, rekoù: *Verjem vs enega samega Boga, Očeta vségamogóynega, stvarnika nebes in zemle, vseh vidnih in nevidnih rycí. In vs enega Gospoda Ježusa Kristusa, Sinu Bohjiga edinorojenega, kter je rojen iz Očeta od vékoma, kter je Bog od Boga, luy od luy, pravz Bog od pravzga Boga, kter je rojen in ne storjén, kter je že Očetam vred enega bitstva, od kterga je vse stvarjeno, kter je zavolol nas ludi in zavolol nasega zveličana že nebes perwäl,* (tukej se poklekne za desnim kolénam,) *in je po svetem Duhu iz Marije devine mesó nase vzæl, ter se vylovéyil. Je tude krikan bil že nas pod Ponjem Pilatam, terpel, in bil vs grób poloxén. Tretji dan pa je vstal od mrtvih po besédah pisem. Je vel vs nebesa. Sedí na desniq Očetov, in bo spot perwäl se slavo sodit xive in mrtve; in*

od vernakov pozdravljen. Vsé vernaka in cerkvensa služabnaka pred altarjem se prota nemu obarnejo, de bodo sveta evangeli zvastó posluvala. Ko je diakon vernekam povédal, iz kterga evangelista de bo sveta evangeli bral, pokadi mavné bukve. To poména, de je sveta evangeli Izpó diweqa duh Bohje beséde po vsém svéta raznesal. In po zbranem evangeli nese subdiakon mavné bukve mavnaku kušnit, in diakon pokadi mavnaka iz časti do nega, ke je Kristusov námeštnak.

negovzga kralestva ne bo končen. Verjajem v
svetega Duha, Gospoda in očivljavja, ktor
iz Očeta in Sina izhaja, ktor ga že Očetom
in Sinom vred in enako molimo in vesteži;
kter je iz prerokov govoril. Verjajem eno,
sveto, katolsko in apostolsko cerkev. Verjajem
en kerst və odrižene gréhov. Verjajem
vstajene mrtvih in prihodne življenje. Amen.
Takó molz mavnšk vero per maws, in sa to
molitvojo on in vernake vse za golo resničo
pričajo, kar se je vs liste in evangelijs bralo,
in kar katolska cerkev za resničo oznanuje;
zakaj vera je kratšk zapovedek vseh resnič, ka
jih je kristjanu verovati treba.

O prvih cassh kružanstva neso per sve
te maws nskols vere molilz, in tudi nobene dru
ge neso imelz, kakor apostolsko, ktere smo se
xe vs prva mladoste iz glave naučilz. Ta ve
ra se apostolska imenuje, ker so jo apostol
ni zložili, preden so se po svetih razuml Ježusov
nih naukov oznanovat, de bz kristjanz vs kratka
molitva vse resniče imelz, ka jim jih je verova
ti treba, in de bz se po téj vers pravovernik
spoznávalz; torej so jo tudi znamne kružan
stva imenoválz. Te vere pa, ka jo apostolsko
imenujemo, neso apostolni spisali, ampak so
jo le že besédo učilz, in od teh je cerkev
sprejela, in jo nam, kakor govorí starš učen
ík Tertulijan, zrovila. In nélzh 300 lét po
Kristusu neso cerkevni poglavariji apostolske ve
re kristjanam spisane dali, ampak so jih vere
le iz glave učilz, de ne spisana hudobnem aj
dam vs roke pravula, kter bz se je bili naučilz,

in x' no kristjane golſfála, de so tuda oní kristjans, ter se po tému takem s̄e kristjana və zbiralaže kə sluxbə Božji in we kə svetemu obhaſilu vrínilz.

Zavolo téga tuda néso kristjans med nevernske nekols vere na glas molilz, in tuda kerstaxelnskov néso pred apostolske vere navadilz, kakor we le kake dva dni pred kerstam, in pred kerstam tista večer so jo mogla kerstaxelnska iz glave molilz. Po apostolske verz so se tdej pravoverne kristjans spožnovalz. Če so diakonz, ka so bili par vratih varh postavlens, kañsga neznanega človéka ugledalz, de se je med kristjane kə sluxbə Božji p̄sméwatz hotil, so mu kar reklz: *Daj znamne!* In ptujin je mogel apostolsko vero molilz, və znamne, de je kristjan; če je né znal, je skazal, de né kristjan, in nažaj je bil pahnen.

Prvih 300 lét né bilo tdej druge vere, kakor apostolska. Və poznejih časih pa, ko so krivoverni eno alz drugo r̄sničo naše svete vere tajita alz pačit 3ačelz, so poglavarij katolické r̄ckve apostolska verz nektere beséde p̄rdjala, de so ta alz uns člén apostolske vere bol na tanko razložila in dolozila. Takó, postavsm, je že və 4. véks po Kristuss krivoverni Arí jel krive nauke od Ježusa trosit, in katolická ukofje so se və létu 325. və městu Niñoji zbrala, (bilo jih je okolo 318,) in so drugamu člénu apostolske vere, kə govorí od Ježusa in negove Božje natore, nektere beséde p̄stávila, de so ga bol razložila in dolozila, in po tému takem Aríjeve krive nauke zavergla. Druga

ylén apostolske vere je: *In vs Ježusa Kristusa, Sinú nega edinoga, Gospoda našega.* Ukoſje so pa tému ylénu vs Nižejskem zboru nékej beséd pərdjals, de so ga bol razjasnil; torej se pər svetš mawš ta ylén takó molš: *In vs enoga Gospoda Ježusa Kristusa, Sinú Bohjiga edinorojenoga, které je rojen iž Očeta od včkomá, které je Bog od Bogá, luy od luy, prav Bog od pravoga Boga, které je rojen in ne storjèn, které je z Očetam vred enoga bitstva, od kteroga je vse stvarjeno.* — Ker se je pa poznéje we drug krivoverči Maqedoni vəždvignil, in je od svetoga Duha krivo uqíl, so se bili spet ukoſje vs léta 381. vs městu Konstantinopolu alz Narjim Grads zbral, de so téga krivoverča zapelive nauke oqitno zavergla, in so torej osměsu ylénu apostolske vere: „*Verejem vs svetoga Duha*“ nektere beséde pərstávila; torej se zdé ss tém pərstavkam pər svetš mawš takó molš: *Verejem vs svetoga Duha, Gospoda in oxivlanja, které iž Očeta in Sina ižhaja, kteroga z Očetam in Sinam vred in enako molimo in yestemò, které je iž prerokov govoril.* — Vera tdej, kž se pər svetš mawš molš, né ný druzsga, kakor podalwana in bol doložena apostolska vera, ktero je yerkv zató podalwala, de je krivoverčov zapelive nauke oqitno zavergla.

Vera se pa ne molš pər vsakš svetš mawš, ampak le ob nedélah in zapovédaných pražniských, postavem, ob Gospodovských pražniských, pražniských dviňe Marije, ob gódovských kažsga angelů, apostolska, alz yerkvenských učenika alz pə-

poročnika farne cerkve. Vera se ob vsejih
 prazniških in nedeljah po svetem evangelji mo-
 le vs pričeváne, de ne verujemo samo téga,
 kar nas svet svangeli učí, ampak vse, kar
 nam je Bog razodel, kar so apostoli učili,
 in kar nám katolska cerkev verovata veléva.
 — Preden zaupne mašnik vero molitv, se ustoti-
 pse vs srédo altarja pred britko marstro, kakor
 de bz mogel pred Ježusom odgovor od svoje
 vere dat, svóje oči hvalejno proti Bogu na-
 kviško obarne, roke proti nebnu ponosnigine,
 ter jih spet na prsah sklene, kakor de bz ho-
 tel Boga za vero, ta nezaslужen dar Božji,
 zahvaliti, in mu pokazati, de je pravilan
 vero, to drago zalog, vs svójim srca hra-
 nit. Kadar zaupne mašnik vs vers molitv: *In*
je po svetem Duhu iz Marije deviže mesó na-
se vzsel, ter se vylovéyil; poklekne že desnam
kolénam, de Kristusu svójo ponikno in nar ve-
čuqast pokaxe, kter se je tolškan ponikal,
de je sedex svójiga nebevkaga Očeta zapustil,
podobo hlapcevo nase vzsel, ter za nas svójo
kri do zadne kaple prelil. Konan vere, kdar
prava: In prihodne xiv.lene, Amén, se prekri-
xa, pa zakaj? Iz več vzrokov. Ko so pravz
kristjans vero molila, so se prekrihalo par be-
sé dah: verujem vstajene mrtvih; kakor de
bili hotle s križem na znane dat, de bo-
do že ravno tému truplam od mrtvih vstala,
ktero zdé prekrijujejo. Mašnik se pa konan
vere zakrixa vs spomin, de smo s Kristusovo
vero in nauki tudi Kristusov križ nase vzsel,
ter smo, blasti mi kristjans, dolení vse krixe

in nadloge že vojo prenawata. Torej govorí s. Tiprijan: *Kristjanə sosebno so kə terp.enu namónens, ker so və to poklijanə.* Zakriža se pa tudiš və prijeváne, de bə nzhqe ne mogel nebeškoga vesela dosečs, ko bə nam ga ne bil Ježus Kristus ss svøjo smrtjo na križe zabil; le Ježusov križ nam da upame, de bomo və nebesa pərwlə, ako po Ježusovih nauksh xivemò.

Takó, vidste, luhə kristjanə! je pər daritvə svete mawe molitvə že branem svetega pisma ʒdržena. Ko mawnek molitve konqá, zapne we le list bratə; po listə spet molz, in potém bere svetə evangeli. Və molitvə Bogá prosimo, de bə nam svøjo sveto vojo razodel; in və listə in svetem evangelji najdemo vojo Božjo razodéto. Glejte, kakó ləpó tədej pride za molitvojo brane lista in svetega evangelja! — Kakor pa və ḡerkvə pred branem svetega pisma vselej molzmo; ravno takó smo dolžni tudiš druge kratz dělatə, pravęjo svetə ḡerkvens učeniks. Vselej moramo, preden kej svetega beremo, alz bratə posluwamo, Bogá prosite, de naj nam pamet razsvetlí, in sər̄na odprè, de bə möglə vse prav umětə, kar Božjiga beremo, alz svetega sliwamo, in tudiš və sər̄na ohranitə, in po téh svetsh nauksh xivētə. Nəkolz ne smémo samó iž téga prevžetnsga konqa bratə, de bə veu védslə, in ss svøjim ʒnamen bahalə, təmuq de bə védno bolws bili. *Ko bə vse sveto pismo iž glave védəl, in ižreke vseh modrijánov,* govorí s. Toma Kempjan, *kaj bə tə vse to pomagalo brež miloste in lu-*

bežnje Božje? . . Ulovak se xe po natorz
nškolz zadostz ne navé, pa kaj pomaga vé-
deltz brež Božjiga strahu? Pač je boluz pær-
prost in ponixen kmet, ke Bogú zvestó slu-
xa, kakor napuhnen zvéždomer, ke sam sebe
pozavb. Ko bz vse védel, kar kolz se na své-
te godí, in bz lubežnje ne imel; kaj bz me to
per Bogz pomagalo, ke me bo po mojim dja-
nuz sodil. In zavolo téga je tréba brane in po-
sluwanje Božje beséde že molitvejo podpirat.
Kdor hoče zmirej že Bogam bitz, pravz s.
Avguwtin, naj velikokrat molz in bere: zakaj
kedar molimo, že Bogam govorimò; kedar
pa beremo, Bog že name govorí.

3.

Od darována do predglasja.

Darovane. Kedar mawnek vero žmolz;
kuwne altar, se oberne protz ludém, ter jih
spet pozdrava že navadnem pozdravílam, rekoč:
Gospod že vam! Služabnek mu odgovori:
In ss tvójim duham. Na to mawnek na glas
pravz: *Molimo!* in natihama molz nektere be-
séde iž mawne bukz, ke se jim ofertóri als
daroválo pravz. Ko te beséde odmolz, se da-
rováne zaupne. Pa predan vam zaupnem molitve
ražlagatz, ke jih mawnek med darovanem mo-
lz, vam moram we prej povédatz, koga de
mawnek daruje.

Ke daritvz svete mawe je tréba pweni-
čnaga ss qisto vodó oméwenega in vs Rimskz

katolskis ḡerkvys oprésnega kruha, in pa
 vina od vinske tarte ȝe vodó naméwanaga. —
 Rimska katolska ḡerkva jemle vs daritv svete
 mawe pweniqns oprésnega krùh, ker je Je-
 žus Kristus par zadnje večerji tudz oprésnega krùh
 vs svøje presveto teló spreobernil, in apostol-
 nam dal ȝavxits. Pa vendar né nskjer Ježus
 zapovédal, de se mora oprésen krùh vs daritv
 svete mawe jemáts, in daritv svete mawe bz
 se tuda ȝe drugem okvawenem kruham oprávi-
 la, in børø ko ne so parve qase krujanstva
 sveto mawo ȝe okvawenem in neokvawenem alz
 oprésnem kruham opravljale; zakaj kolškokrat
 so ob qass preganana mogla daritv svete ma-
 we naglo oprávits, po ježah, puščavah, jamah!
 Kjé bz bili tdej mogla drugáqnsa kruha do-
 bits, kakor kakorwnaga so jédlz? Tuds so krist-
 jans kruhke vs dar nosile, ktere je mawsk vs
 Ježusovo teló spreobernil, in kristjanam par sve-
 tem obhajíls ȝavxit dal. Alz so bili ti kruhki
 paq drugáqns, kakor vsakdan pweniqns kruh-
 ki? — Ko je pa ḡerkva ȝunans mir dosegla,
 in so torej kristjans smélz daritv svete mawe
 ȝe vnanu qastjó in lepoto opravljats; so blzjo
 le oprésnega krùh vs daritv jemáls, kakorwnaga
 moramo tuds zdé po ḡerkvens ȝarovenjs vs
 Rimskis katolskis ḡerkvys jemáts. Parve qase
 krujanstva se je tdej daritv svete mawe ȝe
 oprésnem in okvawenem kruham opravljala; od
 8. véka se je pa oprésnega krùh sploh vs daritv
 svete mawe jemál. Vs Rimskis katolskis ḡerkvys
 se mora tdej oprésnega krùh vs daritv svete ma-
 we jemáts 1) zató, ker je tuds Kristus par zad-

ne večerji oprésen krùh vs svóje teló spreobrnil, in med apostolske razdélil; 2) pa tudi ve spomín, de je Kristus, kterožga per sveté mawy vs podobę kruha vpričnega molzmo, darujemo in prejemamo, brez vsega madexa, in de moramo torej tudi mi, kedar ga prejemamo, nadujs qistę in brez madexa bitę, de ne smé ve nas, kedar ke angelske miže stopzmo, nq staroga kvasú bite, zakaj po besédah s. apostolske Pavla je kvas podoba gréha, okvarenz krùh podoba že gréha omadexanega sr̄ja, oprésns krùh pa je qistęga sr̄ja podoba. Torej piše Korinčanam: *Postergajte stare kvas, de bote novo testó, kakor ste oprésni; ker naše velikonočno Jagnje Kristus je darováno. Obhajajmo teda veliko noč ne ve starém kvasu, tudi ne ve kvasu hudojje in malopridnosti, ampak ve oprésnih kruhůh qistostě in rəsniже.* (I. Kor. 5, 7 — 8.) Nékdej so krùh za sveto mawo že veliko qastjó peklę. Večs děl so ga peklę samí mawnské, diakoni in drugé římské služabnícké, in so med tém délam psalme prépěvala. Veľkrat so ve kralę in kralinę krùh za sveto mawo narejalę; in povsod je bilo ve navado perulo, de se je nam vtísnilo presladko ime Ježusovo, alež podoba Božjiga Jagneta, alež britka martra, de so ga xe pred daritvijo ve qasta iméla, ker je bil naménen ve Ježusovo teló spreobernen bitę.

Kz daritvě svete mawe je tréba tudi vína od vinske tarte. Vino pa, ktero se ke sveté mawě vzame, in med no ve Ježusovo kri spreobrnené, mora bitę naméwano že nekolsko kaplama

vode. De se med vino nekoliko vode kane, je bilo védno vs katolícku čerkevu vs navads, ker je tudi Ježus Kristus, pravata s. Irenej in s. Filipijan, prirazil zadnji večerji vino za vodo naméval, ko je daril svete mawe postávil. Vendar se pa ne kane samo iz téga vzroka vode med vino, ampak svet očak nam we druge vzroke povzdó. Svet očak pravijo, de se voda med vino prirazil zato perméwa, de to

1) poméns dvojno natoro vs Ježusom Kristusom: vino poméns negovo Božjo, voda negovo človečko natoro, in té dvé natora ste vs Kristusom takó zedinene, kakor se voda in vino sklenete; in kakor voda in vino po tem le eno postanete, takó storite tudi obé natora vs Kristusom le eno osebo ali perwonu.

2) Poméns perméwanje vode med vino naše združene za Ježusom Kristusom prirazil daritv: voda namršč poméns verno ljudstvo, vino pa Ježusa Kristusa; zakaj priraz svete mawe darujemo nebukemu Očetu Ježusa Kristusa vs podobu kruha in vina, ktere sam je nebukemu Očetu neskončno dopadljiv klavna dar, pa že Ježusom vred mu darujemo tudi katolícku čerkvi, Ježusovo duhovno telo, in sami sebe, ker smo Ježusova udje. Od té skrivnosti s. Filipijan prav lepo govorí, rekoj: *Vino, ktero se vs kolo vlije, poméns Ježusa Kristusa, voda pa keručansko ljudstvo.* Ko se teda voda med vino vs kolo kane, poméns, de se keručansko ljudstvo se Kristusom sklene. In kakor se potlej voda, ko je že vinam zmévana, nek več ne da od vina lovit; ravno takó nek vs star-

na Ježusa Kristusa od vernega bogabojevga ljudstva lojite. Torej se ne more par darovati ne Gospodovga kelha ne sama voda, pa tudi ne samo vino darovati: zakaj ye se le vino daruje, je Ježusova kri brez nas; ye se pa le voda daruje, je ljudstvo brez Ježusa Kristusa; ye se pa oboje žmčwa, po tem se zgodi ta nebeska in duhovna skrivnost. Ve kelhe ne smeti torej biti ne sama voda, pa tudi ne samo vino, ampak vino in voda skupej; kakor se tudi ne more sama moka brez vode vs Kristusovo rečne telo spreobrnite, ampak iz moke in vode se mora kruli speče, kjer se potlej spremeni, ker tudi to dvojno pomens zdruxene Kristusa žudstvam.

3) Pomens permēwanje vode med vino popolno zdruxene Božje sse človekam vs nebeskem kraljestvu. Zdruxene človeka že Bogam se že na tem svetu začne, in popolno je vele vs nebesih. Tujej se že človek že Bogam sklene sse svetom čivljenem, bol na tanko vs vrédnje prejemstva svetega rečnega telesa: popolnama se bo pa že Bogam zdruxil, kadar bo tisto čivljenje, ko ga bomo vs Božjim naročiji vevival, vse to pregnalo, kar je umarliva; tamkej se bomo vele že Bogam popolnama žedinili, ko bomo zarés Božje natore delexni.

Vzem, svetega Šape. Ko tadej mavnšk ofertori odmol, odgrne kelhi, (in to sluhabnšk sse počvenkláinem vernškam na znane da,) ga na levo stran altarja nekoliko od sebe postav, vzame žnadi kelha Božjo skleđajo, na kjer za sveto mavo prpravlena hostja lexi,

in sklédežo že hostjo na néj že obéma rokama pred seboj nakviško povzdvigne, in povzdvigneno pred seboj dørkí, kakor de bø stal pred Božjim sedexem, in bø Bogú svoj dar pred oblijuje postavlal, ter že oqmí proté nebu obšernensm krùh als hostjo daruje, rekoj:

Vžemę, svetę Øyę, uszgamogóynę včynę Bog!
ta preyistę dar, kteręga jaž, twoj nevrédne
sluxabnek, darujem tebe, swojimu xiwemu in
pravemu Bogu za swoje brezutevilne gréche, za-
mere in zanikernostę, in za vše vpriyne, pa-
tudę za vše verne kristjane, xive in mertve.

Daj, de bo menę in nęm və zveličane in vě-
yno xiwlene. Amén. Sveta matę katolska ḡer-
 kęv daruje par svetę matę nebeukęmu Øyętu,
 kakor se je tudę Jezus Kristus na krixe sam-
 mu Bogú darovál. Boga imenuje katolska ḡer-
 kęv və téj molitvę *svetęga Øyęta* po zgledę
 Jezusa Kristusa, kterę ga je tudę və svofi molitvę
 par potokę ḡedronę svetęga Øyęta imeno-
 val, ko ga je za swoje apostełne prošil, de naj-
 jih və dobręm ohranę. Hostjo, kę jo maunek
 na Božji sklédež Bogú daruje, imenuje *pre-*
yistę dar, deszravno we né spreobærnenę və Je-
 zusovo réwne teló, ampak je we ýist krùh,
 zakaj spreobærnenę se we le pred povzdvigo-
 vánem 3godí; pa vəndar jo imenuje *preyistę*
 dar, ker je və to odloqena, de se bo pred
 povzdvigovánem və Kristusovo teló spreobær-
 nila. Vərhę téga nam je pa tudę tréba pomí-
 slić, de katolska ḡerkev veç molitev, kę se
 pred povzdvigovánem in par povzdvigovánu
 moljo, takó obrača, kakor de bø se ravno

takrat, ko se molijo, spremšněne godilo, zato ker je yudej, kš se pér spremšněns godí, tolkowen, de se ne da na enkrat in že malo besédams ižgevz. Téga yudeja se katolska ňerkv pred spremšněnem in po spremšněns spomnuje, in že pér darováns hostjo *preyistz dar* imenuje, kakor de bz bila že vs Ježusovo teló spreobrnená. Pa tudi vs drugém poměns, ko nam hostja kaxe ňerkv in ne verne otrøke, se smé *preyistz dar* imenováts, ker je Ježus že ňerkv *sam sebe dal*, de bz jo oyistil vs kopóls vode že besédo *xiv.leňa* in posvetil, de bz naprávil *sam sebe yestit.livo* ňerkv, která něma madexa ale gérbe ale kei druzsga taŋsga, ampak de je sveta in neomadexana. (Efes. 5, 25 - 27.) In Rimlanam je apostol Pavl pisal: *Prosem vas per usmilenę Boxjim, de svøje telesa dajte vs xiv, svet in Bogú dopad.liv dar, de bo vawa sluxba po pametz.* (Riml. 12, 1.) Rač lépa je molitev, med kterou mawsk hostjo nebewkemu Ojetu daruje! Kakó svetó bz mogla vendar xivéts, de bz bili vrédns pér svets maw sklenits se vs en dar že Ježusam Kristusam, in darováts se nebewkemu Ojetu! Daruje jo Bogú vs odriušene svøjih gréhov, daruje jo za vše kristjane, kar se jih pér svets maw znajde, daruje jo za vše verneke, xive in mætve, ter Boga prosse, de bz bila ta hostja nemu in nám vs zveličane in véuno xivlene; ale more kej lépwska prosite? — Ko je mawsk pér darováns hostje to molitev zmolil, storí že Božjo sklédsqo in hostjo kriix nad altarjem, pøtlej spustí iž sklé-

deže hostjo na telesnč alz korporal, to je, na tisto bělo rutnjo, kažo je na kelh sboj pernesel, in na altar razgarnil, de bo na néj Ježusovo réwne teló med sveto mawo lexalo.

Bog! ktere se. Zdě gre mawnek na lévo stran altarja, sluzabnč mu vs imens vernčkov vina in vode podá, kakor de bž ga bili vpruqns vernčků po nékrdans wegs vs dar pernesl. Mawnek vlije vina vs kelh, blagosloví vodó vs kuperu parpravleno, ker nad no že rokó krix storí, *) ter je nékej kaplaň med vino vs kelh kane, in med tém takó mola: *Bog! ktere se yclovčka vs blagem stans quidno stvaril, in ga, ko je bil grawil, we bol quidno prenovil; daj nam po skrivnosti te vode in téga vina zdruzenem bitz se tisega Božjo natoro, kaž se je ponixal naše yclowčke dlezen bitz, Ježus Kristus, twoj Sin, naš Gospod, ktere se těbój živí in kraluje vs edinosti svetega Ducha Bog skože vše včekov. Amen.* Vino poméns Kristusa, voda pa nas. Kakor se třdej voda že vinam takó změna, de se nač več ne more eno od družega ločit, in se oboje pred povzdvigovánem vs Ježusovo kri spreobarne; ravo takó na tanko se tudž mi xelsmò par svets maw se Kristusam sklenit, in se z' nim sklenene nebeškemu Očeju vs dar datz. Torej mola mawnek, kaž vode med vino vlivá, ter

*) Par černč mawah se voda ne blagosloví, ker voda xive vernčke poméns, par černč mawah pa xeli mawnek sðsobno dušam vs viňah pomagat, in zlasta ne sadú te presvete daritve vdalexita.

pravz: *Daj nam, o Bog! po skrivnosti te vode in téga vina združenem bitz že Božjo nájoro Ježusa Kristusa, kže se je ponikal na ve ulovéwke dlečen bitz.* Ker vino Kristusa, voda pa nas poméns; torej mora bitz vselej več vina kakor vode vz kelzh. Maunsk ne smé tolško vode vz kelzh vltz, de ba se vino med vodó zgubilo, ampak voda se mora med vino zgubitz; zakaj ne Kristus vz nas, ampak mi se moramo vz Kristusa spreobarnitz, negove misle in xele posnematz, se negovsga duha navžets, de bomo zamogl s svetom Pavlom rež: *Xivim, pa ne jaž, ampak Kristus xivi vz menz.* (Gal. 2, 20.) Po tému, ko bomo Kristusovsga duha polnš, bomo we le nebukemu Ojetu prijeten dar. Ker vino Kristusa, voda pa nas poméns, maunsk le vodó blagosloví, preden je vz kelzh med vino kane, vina pa nè: zakaj Ježus, kteraga vino poméns, ne potrebuje blagoslovlen bitz, on je sam vir in studensij vszga blagoslova; verno ljudstvo pa, kže ga voda poméns, potrebuje blagoslovленo bitz, de se sa Kristusam sklene.

Darujemo te. Kadar je maunsk vino vz kelzh vlit, in med vino nekoliko vode kanil, gre spet že léve straní na srédo altarja, vzame kelzh že vinam vz roke, ga nekoliko pred seboj povzdvigne, in ga Bogú daruje sa téma besédam: *Darujemo te, Gospod! kelzh zveličana, ter prosimo tvójo milost, de naj gre pred oblije tvójiga Božjiga veličastva ve prijeten dar za zveličane nave in vszga svätá. Amen.* Vz téj molitvz imenuje maunsk kelzh, kže ga

vs rokah dření, kclh zveličana, ne ssijer zató,
 kakor de bě bilo vino vs kelhs x e zdé vs Ježu-
 sovo réwno kri spreméneno, ampak ker se ncer-
 kav x e p̄r darováns spomn̄ tistaga uudexa, k̄
 se bo nekolško pred povazdvigovánem zgodil,
 ko bo namr̄q vino spreméneno vs Ježusovo
 kri, po ktere smo odréwens, in se zamoremo
 zvelíqatz. Ker je tdej vino, k̄ ga za zdé ma-
 unsk Bogú daruje, naméneno vs Ježusovo ré-
 wno kri spreoberneno bitz; ga x e poprej imenu-
 je kclh zveličana, kakor bě se moglo we
 le takrat imenováts, ko bo x e spreoberneno.
 Vs téj molitv̄ pross maunsk, de naj Bog kelh
 zveličana vs prijeten dar vzame. Ježusova kri
 je gotovo Bogú vselej prijeten dar: tode ma-
 unsk pross Boga, de naj mu bo vneq tuds na-
 we darováne Ježusove krví; de naj mu bo do-
 padliva daritv̄, vs kterz tuds samí sebe Bogú
 darujemo, deseravno smo poln̄ slabost, in to-
 rej lahko Bogú zoperns. Med darovánem kel-
 ha pross maunsk Bogá, de naj vzame nawo dari-
 tev vs zveličane nawe in vszga svstá, ker je
 Ježus spravna za nawe gréhe, pa ne le za
 nawe, ampak za gréhe vszga svstá. Ko je ma-
 unsk Bogú vino oddarovál, storí ss kelham křix
 nad altarjem, kakor ga je bil prej z̄ hostjo
 storil, in kelh zakrije. Storí pa maunsk po
 darováns z̄ hostjo na skléduj̄ in z̄ vinam vs
 kelhs křix nad altarjem vs znamne, de je dari-
 tev svete mawé ravno tista daritv̄, ktero je
 Ježus Kristus na křix oprávil, vs spomín, de
 smo le z̄ Ježusovo daritv̄ na křix vrédn̄
 st̄rjens darováts se Bogú p̄r daritv̄ svete mawé-

Maunsk hostjo in kelzh za vinam pred seboj povzdvigne, in oboje povzdvigneno dærxi, kdar daruje. To je bilo duhovnam staršega zavéta zapovédano; mogla so darove nakvishko pred sebój povzdvigováte, jih Bogú, takó rekou, pokazaté, in mu jih ve dar naménits. In zavolo téga tudi ve novem zavéts maunsk krüh in vino povzdvigneno pred sebój dærxi, ko daruje.

Ve duh ponixnosti. Ker maunsk vé, kakó svet in nedolžen de be mogel biti, kdor se podstopa Bogú, neskónčno svetemu in mogóvnemu, za vse ljudstvo darováte; ker mu je pa tudi znano, koliko slabost de ima nad sebój, in kolikan nevréden de je zavolo svójih slabost Bogú darováte: ga zdé žalost obide. Ks ponixnosti vzame svoje priborále, de be per Bogu milost zadobil, ker vé, de po besé dah razsvetlenega Davida Bog poteritega in ponixa nega sreča ne zavere; ker vé, de Bog sam prav: „Na koga se hojem ožréte, kakor na ubožega, kterega serce je poterto in ponixano, in ktere moje beséde ve strahu posluwa.“ Perklon se tdej maunsk, in roke na altar sklene ne nasloni, ve znamne, de ve Jezusovo zaslužene zaupa, ter parpognen ve svójim imens in ve imens vseh vpričnih vernakov mols: *Ve duh ponixnosti in se poterit srečam stojimò pred tebój; vzem te na dar, o Gospod! in godi naj se pred tvójim obliujjem dans takó nava daritv, de te bo prijetna, Gospod Bog!*

Pridr posvečevávən. Ko se je maunsk pred Bogom takó ponikal, se spet skloni, proti

nebu pogleda, in svøje roke razprostè in na-kvièko povzdvigne, kakor de bz vidil odparte nebesa in svetega Duha vs nsh, iz ktersga vsa svetost ižvira, in ga pross, de naj perpravlenz dar posvetí, in poln zaupana roke spet sklene, ter molz: „*Pridz, posveçenávəη, vsgamogóynz vécynz Bog! in posvetz ta dar, perpravlenz tvøjimu svetemu imenu.*“ Sz to molitvajo pross mawnek svetega Duha, de naj ižlije svoj blagošlov na naš dar, kz ga imamo na altarji, to je, de naj krùh in vino spreobærne vs Kristusovo réwne teló in réwno kri, kdar bo iž-rekel nad nima beséde, sz kferemz je Ježus Kristus par zadnæ večerji krùh in vino spreobarnil. Pross svetega Duha, de naj perpravlenz dar posvetí, ker se je Bog Sin vs svetem Duhs vyllovéçil, je tøpel in umèrl, in se ravno te skrivenostz par s. maws ponavlajo. Pross pa tudz svetega Duha, de naj naše sreža in nagnena posvetí, in vse vs nas zr ognem svete lubežns požgè in pokonçá, kar je we vs nas Bogú zopernsga, de naj nas ožistz od vseh maledic, in Bogú prijetne storí; zakaj par svet maws se zr Ježusam sklenemo, kakor voda zr vinam, in x' nim sklenenz Bogú samí sebe dajuemo, torej nam je paž tréba svetem bitz, de bz bili Bogú prijeten dar. Med molitvijo storí mawnek zr rokó krix nad kruham in vimam, nas opómnitz, de le od krixa, to je, od Ježusovsga neskonçnsga zasluzena na krixe, blagošlovz pridejo, in svøja mož zadobe. *)

*) Po molitva: „*Pridz posveçenávəη*“ déné mawnek par maws za levita kadila na ogen, ter ga blagosloví, re-

Bom umil. Ko je mawnšk ve sréda altarja krùh in vino nebcuk?mu Ojetu oddarovàl, gre na lévo stran, in ss parve utira parste ve vòds umije, ka mu je sluxabnšk med ne vlije. Nega dni ss je mawnšk par svets ma-

koq: „Po prouzna svetaga Mihaela velazsga angela, stojecsga na desna strana altarja, in vsah svojih izvoleñih naj Gospod blagoslovi to kadilo, in sprejme va prijetan dar. Po Kristusa Gospoda našem, Aman.“ Na to vzame kadilnšqo iz diakonovah rók, in pokadi krùh in vino, rekoq: „To kadilo, od tebe blagoslovleno, naj se vazdvigne ka teba, Gospod! in naj stopa na nas twoja milost.“ Kadilo je podoba nauve molitve in nauzah xel se Bogú za Jezusam vred darováta. In ker krùh in vino Jezusa Kristusa in x' nim sklenene vernake poménza, pokadi mawnšk oboje, nas opómnita, de naj se nauva molitav in nauve sarqe ka Bogu povazdvigne, de bo negova milost na nas stopila, in nas Bogú va prijeten dar storila. Potém pokadi tuda altar, ka poména Kristusa, va spomin, de je on studenq te milosta, ktere Boga prosamo, in mola: „Vazdvigna se moja molitav ko kadilo pred twoje oblije, povazdvigováne mojih rók ta boda vejerna dar. Postava, Gospod! straxo mojim ustam, in zagrada dura mojih ustnq. Ne pspusta, de ba se moje sarqe ka hudobnym räzem nagnilo, in pregréhe izgovarjalo. (ps. 140, 2 - 4.) Raq lépa molitav! — Ko diakonu kadilnšqo nazaj daje, prosa Bogá, de naj za ognem svoje lubezna vse ve nas pokonqá, kar zoparnsga najde; torej prava: Naj zakoge ve nas Gospod ogran svoje lubezna. Pokade se mawnšk in druga duhovna, ker so Boxji naméstnaka, ve spomin, de naj takó xive, de bodo reqa sméla sa s. Pavlam: Kristusov dobra duh smo pred Bogam. (II. Kor. 2, 15.) Med kajenem altarja se nam je spómnita, de po besédah s. Avguwtina Bogú ve qast zaxigamo kadilo, qe so nauve sarqa vpriqo Boga od poboxneosta in svete lubezna vnete.

už dvakrat roke umival: prvně přeje, ko je od ludi pernesene darove sprejel, de se je roke, kž se jih je bil lahko př sprejemans darov kolikor tolzko omadexal, od všeh madexev ojistil, preden je hostjo in druge pernesene darove Bogú daroval; in drugy po té, ko je bil darove in altar pokadil, ker se jih je tuds se kadijnsgo vsaj nekoliko lahho umazal, ukofje in vs, kters ukofje kape nosijo, se ve ta spomin ve dan danawni př svet maw dvakrat roke umivajo; drugy mawnska se pa samo enkrat přste umijejo, in smer iž teh dvéh vžrokov: 1) de se přste, ko bž se jih bili př darovani se prejemanem kadijnsgo in kelha kakó pomazale, od všeh madexev ojistijo in umijejo, de se čistem in neomadexanem rokam př povzdvigovani in po povzdvigovani Ježusovo presveto telo prejemelejo, in se le vtirs přste umijejo, ker le samo se vtirsma přst sveto hostjo in kelh prejemelejo; 2) de bž to umivane přstov př svet maw mawnska vselej opómnilo, se kolikouno skerbjó se mora všeh tuds nar manush madexev ojistit, de bo darite svete mawe vrédno opravilal, ker na Božjim altarji daruje Ježusa Kristusa. In to je poglavitus vžrok, de se mawnsk př svet maw přste umiva; kakor je že z davnej povédal s. Iiril, Jeruzalemksk ukof, kters je ve léte 368. po Kristuss uměl. Rekal je svojim posluwavřam ve keruqanském nauk: „*Vídile ste, de diakon př svet maw mawnsku vode na ruke vlije, de se jih umije. Ale mislete, de se jih žatō umiva, de bž svøje truplo ojistil? Po*

nobenę ḡéns; zakaj mi se xč domá, pređen
 vs ḡerkv gremo, umijemo; umivane rók le
 na znamenje daje, de moramo vszih gréhov ȳistę
 bitę. Táko umivane, kę le očiščeváne sərų po-
 ménę, najdemo vs svetem pismę. Ježus je per zad-
 ne večerji svojim apostolnam noge umival, in
 ker se jih Peter iž častí do Ježusa ne da, mu
 Ježus reče: *Ye te ne bom umil, ne bow imel
 děla že menój.* Peter mu odgovorí: *Gospod!*
 ye je pa taka, *ne umíj mę samo nog, ampak
 tudę roke in glavo.* Ježus mu reče: *Kdor je
 umit, ne potrebuje, kakor de noge umije, am-
 pak je ves ȳist.* (Joan. 13, 6 — 10.) Kar tukoj
 Ježus od umivana nog govorí, to obserne kat-
 ołewka ḡerkv na umivane rok. Ker je po
 Ježusovih besédah za umitęga xč dosta, de sz
 le noge umije, in je ves ȳist; mislę tudę kat-
 ołewka ḡerkv, de je za mawską xč dosta,
 de sz perste umije, in je ves ȳist, ker ga ima
 xč za umitęga, to je, tańęga, de je brez smrt-
 nih gréhov, in torej družęga ne potrebuje, ka-
 kor de bz bil očiščen tudę od vsakdanih pre-
 gréwkov in slabost, vs ktere po besédah svetę-
 ga pisma tudę *praviynek sedemkrat*, to je, ve-
 likokrat *pade*, od kterih pa mora tolčkan boł
 očiščen bitę, kolikor boł se perblijuje tistę čas,
 ko bo imel vs rokah vs podobę kruha in vina
 Jagne Božje, kę ga bo nebewkemu Ojetu da-
 roval za zveličanje svuje in vszga svetę. Ma-
 wski tedej molę nektere varstiňe iž 25. Davido-
 vsga psalma, vs kterih sklene svuje roke vs ne-
 dolxnostę umivatę, per Božjim altarji ȳist in
 neomadexan statę, glas Božje hyale posluwataę,

in Božje quideže poveliqevata; ve kterah tare, de lube lepoto Božje veče, ker sam Bog ve nej prebiva, in prosa Boga, de bę negove duwe se hudodělnska in kriviqnska ne pogubil, ter mu oblube, de bo vědno nedolæno xivel, se pomužjo negove milostę na pravem potę protę nebesam ostal, in Bogá ve žbirálspřeh kristjanov hvalil. Molz takó le: „*Bom umil ve nedolxnoste svøje roke, in obdajal twoj altar, Gospod! de posluwam glas tvøje Ivale, in oznanujem vse twoje quda. O Gospod! lubem lepoto tvøje hiwe in prebiwálspě veliyastva tvøjiga. Ne pogub me moje duwe se hudobnem, o Bog! in ne umor me že xe.lnem kervi, ka je kriviqa ve nek rokah, in nek desniqa polna podkupuřene. Jaž pa hoçem ve svøji nedolxnosti xivéte; rěue me, in usmile se me. Na pravem sloji moja noge; ve žbirálspřeh, Gospod! te bom hvalil. Yast boda Ojetu in Sínu in svetemu Duhu, kakor je bila ve zaçetke, zdě in vselej, ve vček věkov. Amen.“ *)*

Takó, glejte, katolska čerkev mawnska že vsesma čeremónijama in molitvama opomina, de naj vselej se čistama in svetama rokama daritev svete mawe opravla. Kakor pa katolska čerkev od mawnska hoče, de naj hodz že vso mogoçho čistostjo sserja ka Božejimu altarju; ravno takó hoçe tudz od vas družeh kristjanov, de hodite ka darityv svete mawe se čistam ssernam, kolikor je mogoçe. Čeremónije in mo-

*) Par černih mawah se beséde: „*Yast boda Ojetu itd.*“ iapuste, kakor ve parstopa.

litve svete mawe ravno takó vas, kakor maunška, opominajo svetega xivlena in čistega sərčja. Kakor opomina maunška umivane rók notrane čistosti od vseh gréhov; ravno takó vas téga opomina blagoslovlena voda, se ktero se ve ġerkv stopivs p̄sr kropivnške pokropste. Pa če vas we to dōst ne prepriča, de ste tudi vi dolžni se čistim sərčjam ka svet svate hodit; pomislite, po koliko lét je katolska ġerkv nega dni velike gréwške očitno pokorila, preden jih je ve ġerkv spustila, in pa koliko lét so mogla spokornške tudi we po tem, ko so xe ve ġerkv směla hoditi posluuat pétje psalmov, brane listov in svetega evangelja in pridage, iz ġerkve se pobirate, kendar se je sveta mawa začenala. Téga, lube moji! se spomnate, kendar se že blagosloveno vodó pokropste; téga se spomnate, kendar vidate maunška se p̄srste umivati, in prosíte Boga, de naj vas po svoji neskončni milosti tudi nar manjih maledexev očiste.

Vžemę, svęta Trojica. Ko se je maunšk na léva stran altarja roke umil, in molitev žmolil; gre spet na srđo altarja, se p̄srklon iz časti in poniknost do Bogá, svoje roke na altar sklenene nasloni, ker vse svoje župane ve Ježusa stav, in parklonen daruje krùh in vino, oboje ob enam, presvetę Trojicę, ter mola: *Vžemę, svęta Trojica!* to daritv, ktero te darujemo ve spomin terplena, vstajena in vnebohoda Gospoda našegha Ježusa Kristusa, in ve čast svete Marije vselej dviže, svetega Joana kerstnika, svetih apostolov Petra

in Pavla, nəh in vseli svetnikov. Naj bo nem
 vs qast, nam pa vs zveličane, in naj pro-
 sejo vs nebesih za nas, kə obhajamo nəh spo-
 min na zemle. Po ravno tém Kristusse Go-
 spode našem. Amen. Takó daruje mawnek
 vszm trém Božjim osebam krüh in vino ve-
 enkrat oboje kmals, ker je prej le vsako po-
 sebej, prvnq krüh, pøtlej pa vino, Bogú daro-
 val. Daruje pa mawnek krüh in vino vs spo-
 min terplena, vstajena in vnebohoda Ježuso-
 vega, ker so te tri nar imenitnsws skrivnóste nau-
 ga odrwéna po Kristusse. Se svøjim terplenenem
 nas je Kristus od výqnsa pogublena odréwil,
 in že Bogam správil; se svøjim vstajenem od
 mrtvih je Kristus smert premagal, in nam
 zadobil, de homo tudi mi sodns dan od smar-
 te vstal, po kterem ne bo nobene smerts vey;
 se svøjim vnebohodam nam je nebesa odprsl,
 ktere so nam bile 4000 lét zavolo ižvirnega
 gréha zaklenene. Se téma trém skrivnostem
 nas je tødej Ježus Kristus odréwil, in ker ma-
 wnek že daritvjo s. mawe Ježusovo na krixe
 opravленo daritv' ponavla, de bz se po daritv
 svete mawe Ježusovega zasluxena obilnsws vd-
 lexis, torej daruje zlaste vs spomin téh trém
 Ježusovih skrivnóst. Mawnek daruje tudi vs
 qast svete Marije vselej døvinje, kə je kraliça
 svetnikov; vs qast svetega Joana kærstnika, kte-
 rz je bil po Ježusovih besédah med vszem nar
 vey, kar jih je od xene rojensh, in od Boga
 poklijan pot popravlat, in ljudém ožnanová-
 ta, de je Ježus Kristus Jagne Božje, kə od-
 jemle gréhe svetá; vs qast sveteh apostelov

Petra in Pavla, ktera sta Judam in ajdam sveta evangeli ožnanovála; ve ůast tisteh světnikov, ktereh svetine so ve altarji, na kterem se daruje, in vseh světnikov, kai jih je bilo od začetka světā.

Molíte, bratje! Po téj molitvě kužně maunsk altar, de Ježusu Kristusu, kterega altar poměne, lubežen in spoštováne skaze; se protz Juhém oběrne, in protz nám svøje ruke razprostře, kakor de bø imel veliko přewno do nzh, in jih spet nad svøjimi sertijskami skleně, kakor de bø jih silno prosil, de naj mu přewno uslišej, in reje: *Molite, bratje! de bo moja in vava daritev prijetna per Bogę, vsé gamogóym Oycet;* rávno kakor de bø jím řekel: „Kristjanę, moji bratje ve Kristusze! Zdě se per vas poslovim, naj veu se ne bom kž vam oběrnil, dokler obhajilo ne mine, ker bom pred soubój takó svete ruci imel, de ne bom smel od nzh ouí oběrnit; molíte tedy sosebno zdě, de bø hila moja in vava daritev Boží prijetna.“ Takó pross maunsk veřne kristjane, nekolisko protz nám oběrenen postoji, de slišs sluzabnukov odgovor, kterž na maunskovo přewno ve ůimene vseh kristjanov žažně mólitz: *Naj vžame Gospod ta dar iž tvøjih rök ve hvalo in ůast svøjiga imena, tudiž ve přid nau in vse svøjé svete ŷerkve.* Maunsk se zdě okols oběrne, kakor de bø hotél po vseh krajeh ŷerkve Juhém povědatz in žáterditz, de naj svøjo molitvę ze negovo sklenějo, in naj se ve duhs zberó, ker je xe bliž tisť svete ůas, de se bota krùhi in vino ve Ježúsovo ſewné telo in

réwno kri spreménila. Na služabnškovo molitv odgovorí maunšk: „*Amen*; naj se zgodí, kakor voučte“. — Takó je maunšk zdé od kristjanov, takó rekoū, slovó vzel, in jih we enkrat opómnil, de naj bodo sosebno pošehmal ve Bogz zbranę. Kakor so se perva kristjans zlépo besédo brat pozdravila; ravno takó jih zdé maunšk pozdrav, ker jih brate imenuje, rekóū: *Molite, bratje!* Nega dni je bilo za-grinálo pred altarjem párpero, ktero so zdé døls spustil, de vernška néso maunška vídil do obhajíla, kakor je we zdé pár staroverjsh ve navad, de se maunšk po téj molitv do obhajíla zaprè. De so pa ludje védala, ktere molitve svete mawe de xe maunšk molz, se jím je zv zvfoníkam na znane dajalo. In vídete, od tod pride, de se we zdé pár svete mawę zvenklá; kar je tudz uas potrébno, ker se mawa več dél tiho bere, in se marsékdo ve takém kraji qerkve znajde, de ne vidz pred altar, na kterém se daritv svete mawe opravla.

Odbirna. Ko se maunšk spet kz altarju obzne, molz natihama eno alz pa we več molitv, kakor pražnšk nanese, ktere pa néso vsak dan ene in ravno tiste. Ta molitv se imenuje odbirna alz sekreta. Ve néj maunšk Bogá pross, de naj milostivo sprejme daritv, kz mu jo on zv vernška opravla, de naj nega in vernške posvetí in vrédne storí, de bz mu samí sebe dalz ve dopadliv dar. To molitv sklene zv besédam: *Po Gospode našem Ježusse Kristusse, svøjim Sinz, kterz se tøbój xiví in kraluje ve edinostz svetega Ducha Bog skoz vse*

véke vékov. In zadne beséde na glas ižreče, de vernške opomns, de naj se x' nim vs natihamo opravleno molitv sklenejo, in mu *A-men odgovore;* zakaj vernška se, pravš Theodore, *mawškove molitve vděčejšo, aко mu Amén odgovore.* In služabnšk tudž rěs mawšku vs imens vernškov *Amén* na glas odgovorí, in ss to besédo na znane da, de vernška vszga téga od Boga xele, kar je mawšk natihamo prōsil.

Takó daruje mawšk nebeškemu. Očetu krùh in vino, kz ga bo čež nékej časa vs Ježusovo réwne teló in réwno kri spreménil, in Bogá xč 3dě pross, de naj se na ta dar 3z dopadenem ožrè, in ga obřne vs negovo in vs 3veliqane vszhl vpričnsh in druzsh vernškov, xivsh in mrtvsh. Mawšk tšeje ne daruje le za druge, ampak tudž sam za se, ker se tudž svøjiga lastnsga pregrswéna žavé, in je torej prepričan, de ne more bitš 3veliqan, aко se Ježusovsga neskopnsga žaslužena ne vděčejš. Le sam Ježus Kristus je to daritv na križ oprávil ne za se, ampak za druge, ker je le on svet, de ne potrebuje za se darovátz. Torej piše s. apostol Pavl vs listu do Hebrejev: *Vsak velikš mawšk, kz je zmed ludi ižbran, je za ludi postavljen, de daruje, in opravla daritve za gréhe, .. in torej mora kakor za ljudstvo, takó tudž za se darovátz žavo.lo gréhov.* (Hebr. 5, 1 - 3.)

Od predglasja do ouenáwa.

Vz tém dél svté mawe se zaqnejo velske skrivnostz presvete daritve. Ker misl s mawnek po ižmolenz odbirn z velsko dělo svte mawe zaqet, in kmalz krùh in vino spreobernitz vz teló in kri Ježusovo; opomina kristjane, de naj svøje sserja k Bogu povzdvígnejo, in se že nebewkemz duhovz sklenejo, de bodo Bogá po Ježuss Kristuss za vse prejete dobrote vrédnuz hvalilz in slavilz. To mawnskovo opomineváne, Boga za prejete dobrote hvalitz, se imenuje predglasje, ktero je vvòd vz molitev pravila, vz kteram se spreobernene zgodí.

Predglasje. Ko je tdej mawnsk odbirno sklenil, naslons svøje roke na altar, ker xe lí po Ježuss Kristuss usliwan bitz, pozdravz verneke, rekóu: *Gospod že vam!* pa se protz nám ne obérne, ker se je xc pør nzh za nékej qa sa poslovil. Vernekz mu po sluxabnskz odgovore: *In ss tvøjim duham.*

Mawnsk reye na to: *Nakviwko sserja!* (súrsum kónda!) in pør téh besédah svøje roke nakviwko povzdvigne, in oqí protz nebu obérne, kakor de bz se hotz protz nebu povzdvignitz, in opomina po tém takem kristjane, de naj se ss svøjimz mislomz in xelama žlaste ždé k Bogu povzdvignejo, ko se bodo kmalz svete rsgí godile. In kristjanz po sluxabnskz odgovore: „*Imamo jih k Bogu* (povzdvignene);

če vs Boga mislamo, smo že za svete rəci pravljena.“

Mawnak jih we opomina in prav: *Hvalimo Gospoda svojiga Bogá, (grārias agamus Dómino Deo nostro,) in svøje roke sklene, ter se že glavó parklona, kakor de bæ bil svætlobo Božjiga veličastva ugledal, in bæ se æzel pred nim do tal ponikat, Služabnik odgovori: Spodobno in dolxnost je.*

Zdè mawnak poln hvalenosti in vesela svøjo glavo povzdvigne, roke razpne, ter zaupne molitv slávno molitev, kæ ji predglasje pravimo, která pa né zmirej ena. Enajst jih je, deset za vse godove, ena pa za vsak dan sploh, kðar né nobenega posebnega godú. Ve predglasji hval Bogá za kako posebno dobroto, které nas god opomina, in prots konju ga ponikno pross, de naj nam pøpustí pødruxit se zveličanym duhovam, ter ga uestit in hvalit že angelz in velenjem angelz, které neprehama in vs en glas pravijo: „Svet, svet, svet Gospod všegamogóyn Bog! Polne so nebesa in zemla tvøje slave. Hožana po viwavah! Bodz učjen, které pride vs imens Gospodovym! Hožana po viwavah!“

Poslušajte vsakdane predglasje, ktero se može, ye né nobenega posebnega godú. Ko je mawnak reklo: *Hvalimo Gospoda svojiga Bogá, in je od verníkov odgóvor dobil: Spodobno in dolxnost je; se sz slavno molityjo k Bogu obærne, ter zaupne vs imens verníkov: Réš je spodobno in dolxnost, prav in dobro, de tø vse-*

lej in povsod hvalo dajemo, svet Gospod, vszgamogóunę Øye, vécunę Bog! po Kristusę Gospodę našem: po kterém tvøje veliqastvo hvalojo angelę, ga molęjo gospostva, pred nim trepetájo oblastę, ga nebesa in nebewke moví in zveličanę Serafę že zdrúxeném pětjem povzdvigujejo. Daj tude našem glasém zdruxit se x' ním, te prosimo, se globoko ponixnostjo rekóy:

Sanktus. Zdě zaupne sluhabněk xvenkláte, maňsk pa se skleneněma rukama in pragnen dalej molę: *Svet, svet, svet Gospod vszgamogóunę Bog! Polne so nebesa in zemla tvøje slave. Hořana po viwavah!* (Maňsk se sklona in prekrixa, rekoq:) *Boga učešen, které přide ve imeně Gospodovem! Hořana po viwavah!*

Takó slaví maňsk Bogá ve imeně verněkov. Ker smo Bogu po ižvirném gréhę zoperné postalę, in le po Kristusova smrtę spět Božjo prijažnost dosegłę; ne more zdě naša hvala in naše učešené Bogu dopastę, ako ne dobí svøje vrédnostę od Ježusa Kristusa, naše glave in našega srédnška, které daje ve našem imeně Božjemu veliqastvu spodobno čast in hvalo. *Hvala*, pravě svet Toma učeník, *mora po tištěm poté k Bogu ůže, po kterém so k nam dobrôte od Boga perwle.* Ker so nam pa vse dušne in telesne dobrótę le po Ježuss Kristus dodzlováne, torej se mora tudž naša hvala le po Ježuss Kristus k Bogu Øetu použilatę. Zató pa opomina maňsk ve predglasji, *Bogá hvalit po Kristusę Gospodę našem.*

Ker so tudi nebewk^s angel^s udje Ježusovs-
ga duhovnega telesa, in imajo torej le po Je-
žusu Kristusu vso čast, kar jo žde vs nebesh
vsevajo; sazlahko mislamo, de zamorejo tudi
oni le po Ježusu Kristusu Boga vrédno slavite
in poveliqevate. Nebewk^s zvelíqansh duhov
je brezutviralna truma, in se vs devet vrst ala
korov razdelujejo, in je vrsta od vrste imen-
nitnega, in vseh čast vseiva. Imena teh devet
vrst zvelíqansh duhov so: *angeli, veliki an-
geli, troni, gospodstva, poglavarska, oblasti,
nebewke moyi, kerubi in seraf.* Vs ti nebe-
wki duhovi po Ježusu Kristusu Boga česte in slav-
e: gospodstva, katerih moč je vseh kakor dru-
žeh zvelíqansh duhov, Božje veličastvo molijo; oblasti,
pred katerimi se hudič tresejo, trepetá-
jo pred Božjim veličastvam iž ponihne časti in
goreče lubezni do Bogá; in druga zvelíqana du-
hovi Boga z druženem glasom poveliqujejo.

Ss téms zvelíqansh duhov se va pred-
glasji sklenemo, in po tému va nih družen
Boga čestemò, rekóu: *Svet, svet, svet Gospod
vségamogóu Bog! Polne so nebesa in zemla
tvore slave. Hožana po višavah! Bode češen,
kterz pride vs imen Gospodovem. Hožana po
višavah!*

Svet se prav po latinsko *sanktus*, torej
zaupne mawnsk po latinsko molitv: *Sanktus, sanktus, sanktus*, kadar služabnsk zaupne žven-
kláte; in od latinske beséde *sanktus* se imenuje ta dél svete mawe *sanktus*. Katolicka njer-
kav je beséde: *Svet, svet, svet Gospod vséga-
mogóu Bog! Polne so nebesa in zemla tvor-*

*je slave! vzela iž preroka Ježaíja, kters je ve
nebesa zamaknen Serafe sliwal takó Bogú hva-
lo péte; (Jež. 6, 2 — 3.) in pa iž skrivnega raz-
odéna s. Joana, kters perporovduje, de všetere
xíváls pred Bohom sedem noč in dan takó
klíčejo. (Skriv. razod. 4, 8.) Beséde: *Hožana
po viwavah! Bode učen, ktrs pride ve im-
ne Gospodovam! Hožana po viwavah!* je pa
vzela iž evangelista Mateja, ktrs perporovduje,
de so sa téma besédam Jezusa ve Jeruzalem
polna vesela sprémala, ko je van jézdil. (Mat.
21, 9.) Katolicka cerkev se zatô 3dě téga
péti nebeškých duhov posluže, ker se bo cer-
kev, ve ktrs se nekervava daritv novoga zavé-
ta opravla, kmals kmals ve nebesa spreménila
zavolo Jezusove vpričnosti na altarji 3z duho
in telesam, sa karyjó in mesam, po Bohu
in človéku natoře, ve podobě kruha in vina;
torej xeli katolicka cerkev, de bz bili verníci
3z ravno tolškoumo lubežnijo do Bogá napol-
neni, kakor so ti nebeški duhova, de bz mohli
tudz oni Bogá na altarji vpričnosti učestit in
molit, kakor ga angelz ve nebeškých noč in dan
hvalijo in molijo, ker ve, de ižvoleni nar-
hol Bogá učestie in hvalijo, in de mu je nsh
hvala nař hol prijetna. Maňák reče trikrat
eno za drugom svet, ker je Bog ve tréh os-
bah alz perwonah svet. Samo enkrat zatô ne
pravemo svet po nauk s. Ambrožja, de kdo
ne misle, de je le sam Bog Øqe svet; dvakvat
zatô ne, de kdo ne méni, de le Bogu Ouctu
in Bogu Sinu ta lastnost gré, ne pa tudz Du-
hu; in wtirskrat se zatô ne prav svet, de bz*

morebitz kdo iz téga ne sklenil, de je mordè kaka stvar vs nebeséh takó sveta, kakor Bog. Svet je torej Øqe, svet je Sin, svet je Duh Božji, in ti trije so le en Gospod, en Bog; torej se po besédah „svet, svet, svet,“ presta-vs: „je Gospod vsegamogóyna Bog, ališ Gospod Bog vojskennih trum!“ Bog vojskennih trum se pa zavolo téga Bog imenuje, ker je on Bog vših milijónov angelov, kterso so prepravljens negove povelja spolnits, kakor vojskene trume povelja svójiga poglavarja. — Po tému se tudi reče: „Hořana po vívavah,“ se ktersem besédams se maunsk k svetu Trojici obzorne. Beséda hořana je hebrejska, in tolško poméns, kolikor: „prosím te, zveleliyaj me“, in vrh téga sosebno veselé na znané daje. *) To veselo pétje „hořana“ so Judje o podvotorné oblétnihs gnaš se palmovém véjams vs rokah. — Ko je maunsk svetu Trojici trikrat svet rekzel, začne svójo čast in hvalo skazováts tudi we posebej samemu Kristusu; torej prav: *Bode češen, kteře pride vs iméně Gospodovém!* Hořana po vívavah! Ze besédams: „Bode češen, kteře pride vs iméně Gospodovém! Hořana po vívavah!“ so Judje takrat Kristusa pozdrav.lalz, ko je zadněkrat vs Jeruzalem ze veliko častjó jézdil, ob kterso prilékz so mu od vših straní veselé gnaš, pot, po kterso je jézdil, se plauš pogrinale, in tla ze zelenamz véjínamz nastilalz. Katolska cerkev xeli, de bz zde tudi mi se

*) Beséda hořana tolško na znané daje, kolikor beséde: Bog ga ohrazen! se ktersama nesárja sprejemamo.

tolškoušem veselem Kristusa sprejel, ko bo iz
nebes od angelov obdan med nas na altar sto-
pil, in samga sebe nebewkemu Očetu za nas
po mavnškovih rokah nekərvavo daroval, ka-
kor se je po kərvavo na Kalvárii daroval.

In glejte, takó se katolska nerkav z angelz in z vszm bogabojezsm na zemljs sklene,
de zdé Kristusu uast in hvalo poje, ko se iz nebes med nas na altar blixa, kakor se je
kedej z olske gore ve Jeruzalem priblixeval.
Mavnšk, preden zaqne Svet molitv, sklene ro-
ke, in se z životam parklons, in s sklenena-
ma rokama in parklonenam životam mol: *Svet,*
svet, svet je Gospod uszgamogóyn Bog! *Pon-*
ne so nebesa in zemla tvøje slave! Hožana po
viwaval! Takó mol in se ponjuje, ker
stojí, takó rekóq, z angelz pred Božjim sede-
xem, ktere iz uasti do Boga svøje obrazu s
perutniqam zakrivajo. Ko prav: *Bog uessen,*
ktere pride ve imen Gospodovm! se sklons,
kakor de bz hotel z Jeruzalem.lans Ježusu na
olsko goro naproti hitéz; in se s svetim kri-
xem zažnamna, ker nas je Ježus pribaval z da-
ritvejo na krixx osrečit in zveliqat, ktera se
per svet maws po nekərvavo ponavlja.

Takó hval, takó uestí, takó mol mavnšk presvetega Bogá. Kakó lzpó je paq to, de
zaqne mavnšk, ko je Bogú krùh in vino od-
daroval, in vernske poprosil in opómnil molitv,
de bz bila nsh in negova daritv Bogú
vneq; kakó lzpó je to, de zaqne po tém mavnšk vernske opominatv, de naj Boga x' nim
vred za vse prejete dobrote hvaljo in poveli-

qujejo, in sam predglasje poje ale móls, in Boga za vse dodlene dobróte hvala! Oxi-víte med predglasjem vero vs svójim sserja; povzdvignete sserja k Bogu, kakor vas mawnik opomina, pozabite zemlo, in mislite se, kakor de bæ bili vs nebosa prenesen, in med izvolene postavljene; mislite se, kakor de bæ vidil vsragamogóynga Boga na sedex srdeti med nezmerno trumo angelov in svetnikov, kters mu neprenchama uast in hvalo dajejo po Ježusse Kristusse, kakor so ga nékadej vidil Ježaija, Ezechiel, Daniel in s. apostol Joan, in mu tudi vi ze angelz in svetniks hvalo dajajte: sej vas mawnik vs predglasji opomina, de vs duh pred sedex Božji stopite, in Boga ze angelz in velenjsem angelz, se kerubz in serafz uestite. In kendar mawnik zaupne „svet, svet, svet“ itd. molits; vas sluxabnuk ze xvenkláinem opomína, de tudi vi ze mawnikam te beséde molíte, kakor vidite tudi per mawz ze levit diakona in subdiakona k mawniku stopitz, kendar zaupne sluxabnuk xvenkláts, de x' nim te beséde perklonena molita. Nékadej so tudi rés po nekterih krajeh verniks te beséde ze mawnikam prepévala. In glejte, ako se vs duh med angele prdrusete, pred sedex Božji stopate; se vam bo uawe mazlo sserje ogrélo, otajalo, in vs Božjo hvalo razlilo, in péts bote zaquelz ze angelz, in ze mawnikam molits: Svet, svet, svet je Gospod vsragamogóyn Bog! Polne so nebosa in zemla tvøje slave! Hožana po vivavah! Bodz uenzen, kters pride vs imen Gospodovem! Hožana po vivavah!

Po molitvə Svēt se tiha mawa začne, in do očenáwa terpi. Ta děl svete mawe se žatō imenuje tiha mawa, ker se molitve odslej do očenáwa le tiho molčejo. Vz tém děls svete mawe spremení mawnek krüh in vino vs Ježusovo réwne teló in réwno kri; pa predem to storí, po molitvə Svēt we pet molitv ʒmolə, ka jih bomo ʒdé eno za drugo premiuleváls.

Ponixno te tedej. Kakor se je nékdej Mojzes od Izraeljov loqil, in na Sinajsko goro vs oblak stopil, ter 40 dni in 40 nočí per Bogę bil; ravno takó se ʒdé mawnek od ludi popolnama odloqz, stopz pred sedex Božjii, se ʒe Bogam vs prijažen in tih pogovor spustí, in je vs Bogá in svete rəqí vs zamaknen, ker bo ʒdé ʒdé Ježusa Kristusa na altár poklijal, in začne tiho mawo. Tiho mawo pa ss tém začne, de očí in roke protz nebu povzdvigne vs ʒnamne svøjih gorečzh xel, ss kteřemz Ježusa ʒe nebes na altar pøvakuje, de bz dari na altarji, krüh in vino, vs svøje teló in vs svøjo kri preobarnil, in nekervavo daritev oprávil; po tém roke pred səbój sklene, in se ʒe xivotam pøklonz, vs spožnane svøje nevrédnostz pred Božjim sedexem statz, sklenene roke na altar naslónz, ter molə: *Ponixno te tedej proszmo, nezmerno usmilene Øye! po Ježusse Kristusse tvøjim Sinz, Gospoda nášem, (ʒdé mawnek altar kuwne,) de sprejmz in posvets (stori ss roko tri krixe nad krühám in vinam, rekoq:) te † ponudbe, te † darila, te † preyiste svete darove, ktere te darujemo ʒlastz za tvøjo sveto nerkev, de ji mir daw, jo varzejew, jo vs edinostz ohra-*

nzw, in vladaw po vszm svétz; pa tude za
 tvøjiga sluxabnka naugga papexa J. in na-
 uggga wkofa J. in naugga qesárja J. in za vse,
 kter se prave katolwke apostolske vcre derxe.
 Ve téj molitv pross mawnek zr vernemz krist-
 janu vred neskonqno milostivøga Øceta nebeukag-
 ga, de naj te ponudbe, darila in svete darove,
 kz jih ima pred szbój na altarji, namraç krùh
 in vino, zr dopadenem sprejme, in nam da o-
 bilno sadú iz darována téh darov vlivat; to-
 rej naredí tri krixe nad kruham in vinam,
 ker ne more drugaqz krùh in vino Bogu do-
 padliva, nam pa koristna in zasluzeliva daritev
 bit, kakor le po neskonqnm zasluzen Ježu-
 sove smrte na krixe. Pross pa Boga Øceta po
Ježuss Kristuss negovem Sins, ker imamo le
 po Ježuss Kristuss perstop do Bogá; le qe zr
 Ježusam sklenens Boga Øceta prosmo, smemo
 upatz, de bo nawa røwna usliwana; torej tu-
 de mawnek iz časti do Ježusa Kristusa altar
 kuwne, ko je izrekal beséde: „po Ježuss Kristuss tvøjim Sins, Gospodz naugm.“ Krùh in
 vino imenuje mawnek xe zdé preyiste svete
darove, ker sta naménena ve Ježusovo teló
 in kri spremnena bit, in jih xe za naprej
 preyiste svete darove imenuje, kakor de bz bilo
 oboje xe spreobrneno. — Za koga pa daruje
 mawnek? To nam ravno ve téj molitv pové,
 ker pravz, de daruje zlaste za sveto katolwko
 qerkw, de bz ji Bog mir dal, zakaj qe tude
 né zdé veq takó preganana, kakor pervh 300
 lét po Kristuss, ima vnder we zmirej hude
 sovrazeniske, kter ji silo délajo, ale jo pa we

nelo po nekterih krajeh svetá prega najo; daruje za sveto katolsko cerkev, de bz jo Bog varoval, zlaste pred krivoverci, ktere resni je Ježusove vere pačjo, in tordovratno zamétajo, in po tem takem pravo Ježusovo vero kazuje in podkopujejo; daruje za katolsko cerkev, de bz jo Bog vs edinost ohranil, in torej vse ude katolske cerkve obdružal vs edinost in pokorjuša do svojih duhovnih poglavárjev, vse vernske ene fare vs pokorjuša do duhovnih pastirjev svoje fare, vse vernske ene ukofije za teh duhovnem pastirji vs edinost in pokorjuša do svojega ukofa, vse vernske nélzga katolskega svetá za teh duhovnem pastirji in ukofs vs pokorjuša in edinost za Rimskem parežem; daruje za katolsko cerkev, de bz jo po vsam svete vladal, in torej sreča vseh pastirjev katolske cerkve takó obražal, de bz le za zveličane svojih ovčin skerbels, in sreča podložnih vernskov za ljubezenjo in pokorjušno do duhovnih pastirjev navdajal, de bz vse rade storil, kar jim duhovni pastirji vs teh zveličane zapovedujejo. Proses pa tudi za pareža, pravaga nastopnika svetega apostola Petra, vidnega poglavarja cele krgujske cerkve, Ježusovga namestnika na zemlje, po kterem ima edinost vs vers ohrena bits; proses za ukofa tiste ukofije, vs kter se daritev svete mawe opravlja, de bz jih tudi on, kar mu jih je od Ježusove céde vs skerb zgroženih, po pravem potu vodil vs véčno življenje; molz tudi za cesarja ali kralja, de bz cerkev sa svojo oblastjo zunanski sovražnikov

varoval, in mir vš něj ohraňoval; mols sploh za vše, kterž so prave katolwke in apostolske vere.

Spomin za xive. Ko je mawnek za katolwko řerkev že odmölil, in za papeha, ukoſa in řesárja in za vše pravoverne kristjane sploh Boga proſil; storí spomin za druge xive, za ktere je sosebno dolžen maweváts, pa jih že besédo ne imenuje, ampak le vš missel vžame. Roke in oví protz Bogu povzdvigne, ter reče: *Spomn se, Gospod! svøjih sluxabnzkov in sluxabnøj.* Na to obmolqí, roke pred sibój sklene, in se s se parpogneno glavo vš mislal spomnuje všeh tisteh xivch ljudí, za ktere se je sosebno maweváts naménil. Nar prej se spomn tisteh, kterž so mu za sveto mawo dal, in ga proſil s spómnitz se jih, ter Bogá proſs, de bž jím po téj daritv dal, qesar potržbujejo za duwo in teló; proſs tudž Bogá za vše nzh xive soródniske, de bž jih vodil po potz pobóxnostz, in jím dodélil, qesar na tém svéts potržbujejo. Pøtlej se spomn všeh tisteh, za ktere je sosebno darováts dolžen. Kadar je mawnek vše te vš missel vžel, in žane Boga proſil, ga žaupne proſits za vše verniske, kterž so zde par negova maw, in tudž x' nim daritv svete mawe opravljajo; torej roke ražpnè, glavo povzdvigne, ter žaupne molit: *Spomn se tudž všeh vprizněh, kterž vero pořnat, in pobóxnost viděw, za ktere tž darujemo, als kterž tž darujejo ta hvalnè dar za se in za vše svøje vž održwéne svøjih duw, dospyž zveličane in varnost, in tž powilajo svøje xelc, tebz včepnem*

in pravemu Bogu. Nega dni, ko so we darove ka svet svet matv nosil, je diakon po besédah: „*Spomn se, Gospod! svójih služabnikov in služabnega*“, imena tistih, ka so kej posebnega ħerkva v bogajme dals, na glas imenovál, de so jih vs po ħerkvu sliwali. Ker je pa súasama marsákdo ravno žavolo téga kak poseben dar ka svet svet matv pérnessl, de se je negovo imo bralo; je katolska ħerkva žapovédala, de se ne smé nahiye druga že besédo par svet svet matv imenováts, kakor sam papex, ukof in pa ħesar, vsih družih se mora mawnek le natihama spómnits. In žavolo te ħerkvene žapováds zdé mawnek obmolýi, in jih le vz misleh imenuje, za ktere misle daritv svete matv oprávits. Kadar je te vz spomin vzcl, začne molitv tudž za vse vprije kristjane, ka x' nim molijo, Bogu *darujejo* daritv svete matv za sc in za svøje, de bz svøje duwe vz Ježusovs kervs od vsih maledixev opral, in od výpnuha pogublena réwil; de bz bili poterjeni vz ver, upans in lubežni, in vz teh Božijih ķednostih do konja ohranens, in po tému takem dosegla zveličane in varnost svójih duw; de bz ss to daritvjo Boga vrédnost uestile in hvalili, torej mu svøje xele powilajo, als mu svøjo dolžnost skažujejo. Takó mols mawnek za vse kristjane, kar jih je par svet svet matv. Pa nžkar ne pozabíte, de prav: *Spomn se, Gospod! vsih vpriyñih, kteřih vero poznav, in pobožnost videw;* torej so letišt daritve svete matv daležni, kteři imajo xivo vero, in so par svet svet matv vz Bogu zbrana in rēs pobožni, kteři něso le ss truplam,

ampak so tudi že misleme in želame, se uistem
als vsaj skrsanem in potestem serjam par svet-
te mase.

Kristjans! par teh dvéh molitvah, ke ste
vam že dé razložene, se že maunekam sklepajte,
in x' nim vred Bogá prosíte, de bz te darí, ke
so na altarji, že dopadenem sprejel in posve-
til, in obernil ve nau duše in telesne prid.
Darujte jih nar pervo za vso katolsko cerkev,
to je, za vse katolske kristjane, kar jih je
po vsem svetu, de bz jim Bog mir dal, jih va-
roval, ve edinost vere ohranol, in po pra-
vam potz ve nebesa vodil. Darujte jih za vid-
nega poglavarja katolske cerkve, nauvega Rim-
skoga papeža; prosíte Bogá, de bz ga vsz ver-
nske spoutovále in ve uast imélz, ker je on
Kristusov naměstnek na zemlze, in ker se tis, ke
se od nega loqz, in nega žaniquje, od
katolske cerkve loqz, in katolsko cerkev ža-
niquje. Darujte in prosíte že maunekam vred
za svojiga ukofa; zakaj ukofje so nauve velik
pastirji, Bog jih je postavil, de nad nauzem
dušam uyejo, in bodo žane odgovor dajal
sodniku Ježusu, kters je nauve duše ne že min-
livem srebram als zlatam, ampak se svójo lastno
kervjó od pogublena odkupil. Pa darujte tudi
za druge duhovne, žlaste za svóje duhovne pa-
stirje, ter molite, de bz jih Bog se svójo ne-
beuko luujo razsvetlovál, in se sveto sručnostjo
navdajal, de bz vas moglz po potz zveličana
varno vodits. Darujte tudi za řesárja, ker je
on nauve parva dželsk oblastník in varh nau-
ve svete vere.

Kédar pa maunška ugledate, de oqí in roke protz Bogu povzdvigne, roke spet na persah sklene, obmolqí, in se sa pzpogneno glavó v z misl znamakne, de se spomnuje tisteh, za ktere je oblubil maueváts, in druzeh, za ktere je posebno dolžen darováts; spomnijte se tudz vi takrat vseh tisteh, ktere so vam sosebno pár sserja. Otrøjz! spomněte se takrat svøjih živéh staruev, bratov in sestar, in prosíte Bogá, de bz vam starue we dolgo qasa v z vau duwne in telesne prid pár zdravji ohranil, jim dodžlovál, cesar potřebujejo za duwo in teló, tře jih vodil po potz výqnsza živlena; prosíte Bogá, de bz vause brate in sestre gréha varoval, v z dobrém uterdovál, in pzpela v nebewko vesele. Staruš! spomněte se svøjih živéh otrók in vše svøje druzíne, in prosíte Bogá, de bz jih varoval zapelivost, kž jih po svéte qakajo, in jih ohranil v z nedolžnoste in svøji prijažnosti; že so se pa x e na stran zapelivsza svatá oběrnile, zdihujte kž Bogu, de bz jim duwne oqí odpørl, jih iž gréha potegnil, in spet med svøje otrøke vžel. Kristjan! spomněte se svøjih živéh prijatlov, znanjov, dobrotnskov in vseh tisteh, za ktere ste sosebno dolžní molits. Po téma takem, lube mofji! se bote z maunškam sklenilz, in x' nim spomin za žive oprávila.

Sklenenž. Ko je maunšek spomín za žive oprávil, in zane odmølil; zapustí v z duh zemlo, stopz v z nebesa, se pzdruze svetníkam, kž se x e pár Boga vesele, tře jih prosz, de bz tudz oní za nas Boga prosilz, in nam poma-

galz od nega po Ježuss Kristuss dosega vse potrebne dobrôte. Že nih proumo sklene tadej mavnšk svojo in proumo vpriqnh kristjanov, de bz lozej od Bogá dosegla, kar prossjo; torej molz: *Skljenens (ta darujemo ta hvalnš dar) že vso druxbo izvolenih, in obhajajoče spomin sosebno uestite vselej deviže Marije, matere našega Bogá in Gospoda Ježusa Kristusa, pa tudi tvojih svetih apostolov in mučenjov, Petra in Pavla, Andreja, Jakoba, Joana, Toma, Jakoba, Filipa, Jerneja, Matije, Simona in Tadeja, Lina, Kleta, Klemena, Ksista, Kornelja, Šiprijana, Lavrenčja, Krizogona, Joana in Pavla, Kozma in Damijana, in vseh tvojih svetnikov; po kterih zasluzenih in proumih daj, de bomo ve zaveti tvöje pomouč obvarovanje per vseh ręycz. Povrno též Ježuss Kristuss Gospode našem. Amen.* Ve téj molitvz se svetnikam pporočamo, de bz tudi oni za nas prosíl, ker se svojim proumam veliko zamorejo per Bog. *Prouma svetnikov, prava s. Krizostom, ima neizrečeno veliko moč; tote le takrat, ko začenamo gréh zaradičati in pokoro delati.* Že vsem svetniks ve nebessh se sklenemo, in že vsem sklenens kz Bogu zdihujemo; vendar pa jih le nékej imenujemo, ker bz bilo preveč vse imenováta, in dosta jih je, kz so nam ve neznan. Nar párvo imenujemo Marijo prejisto devijo, ker smo od ne Kristusa, blagoslovlen sad nenzga telesa, prejeli; pôtlej imenujemo apostolne in nektere mučenje, kz so prenej ve začetka krujanstva svjjo kri za pravo vero

prelile; na to vse svetnike, in prosimo Bogá, de naj nam we xivam kristjanam po nsh zasluzens in prounah dodoluje svojo pomoci in svoje varstvo, de bz tudi mi po smerte prits mogla vs nebesko kraljestvo, vs nsh presretno druženo.

Prosimo te tdej. Ko so se mavnk in verneka ss svetniks vs nebeskh sklenils, in vs nsh proumo psporocils; iztegne mavnk svoje roke, ter jih nad darjenem kruham in vinam drezí, in med tem takole mol: *Prosimo te tdej, o Bog! sprejme potolazen ta dar, kterga te darujemo tvoji hlapce in ze nam vred vsa tvaja druzina; daj nam vs tvojim mire prexivete svoje dni, rewe nas od veynega pogubljenja, in daj nam utetem bit med tvije izvolene. Po Kristus Gospode namem. Amen.* Med to molitvo drezí mavnk svoje roke nad darjenem kruham in vinam. Ta ceremonija se je iz staroga zaveta ohranila. Vs starom zavetu je bilo zapovedano, de je mogel, kdor je Bogu kak dar, zlaste klavns dar, pernesel, svoje roke položit na glavo tista xivins, ktero je Bogu vs dar naménil, preden jo je dal Bogu vs dar zaklat. Kaj pa je to poménilo? Kdor je xivins roke na glavo pokladal, jo je Bogu vs dar dal: je pokazal, de je zavolo svojih gréhov smert zasluzil, in bz mogel zdé Bogu vs dar zaklan bit; pa svoje gréhe prenese na to xival, kter roke na glavo položi vs znamne, de svoje gréhe nano znese, in jo namést sebe vs klavns dar da. In po tem je bila xivina zaklana, vs znamne, de ss je to smart

člóvsk se svójim gréhám zasluxil, ktero pa xi-vina namésts nega preterpí.

Kaj tdej poménz, de maunsk svóje roke nad darjeném kruham in vinam dørší? To poménz, de maunsk svóje in vpričněh vernškov gréhe, takó rekóq, Božimu Jagetu, kę odjemle gréhe svatá, na glavo skliče in prenese, ter pross ražxalenega Boga, češgar ražxalens praviňz ne more nobén člóvsk sam iž sebe zadostit, nobeden negove pravique ječe utolazit, de naj mesó in kri včlovézenega Bogá vs spravnz dar za negove in vernškov gréhe vzame. Vs molitvz pa, kę jo maunsk molz, dokler roke nad darjeném kruham in vinam dørší, Bogá sosebno tréh ręqí pross: 1) pross Bogá, de naj nam da vs mīr prexivéts svóje dni, vs mīr namrąq z Bogam, kteraga nam je zadobil Ježus Kristus, kę nas je po svójim terplens in svójji britkz smarts x' nim správil, in kteraga vxivamo, dokler smertnega gréha ne storzmò; vs mīr szbój, kteraga tudz vxivamo, dokler smertnega gréha ne storzmò, ker nas huda vést ne pika, in gréwno szr̄q ne straws; in pa vs mīr z blixeném, de bz med szbój vs svetz prijažnostz xivélz; 2) pross Bogá vs imen z vernškov, de bz nas obvaroval včqnega pogublena, te nar včz nesreče, vs ktero smo se bili z ižvirném gréham zakopalz, iž ktere nas je pa Ježus Kristus sz svójo smrtjo na kriče ižlékal; 3) pross Bogá, de bz nas vodil po potz poboznostz, in parpelal vs nebukko veselje. — Vsęga téga tudz vi Bogá prosíte, kedar

vidate mauneka nad darjenem kruham in vinam roke darzata.

Daj, te prosimo. Zde, lube kristjana! pride nezapopadlivs yudej Božje vszgamogóvnost in neskónyne lubežnys do nas na varsto. Priblikal se je čas, de bo maunek krùh in vino ve Ježusovo réwne teló in réwno kri spreménil, kakor mu je od Ježusa zapovédano. Dosahmal je nebewkemu Očetu le krùh in vino daroval; pa vse to darováne bę ne bilo ne Bogú všeč, ne nam koristno, ko bę se přsvět maunek krùh in vino tudi ve Ježusovo réwne teló in ve negovo réwno kri ne spreobærnila, in ravno zde bota spreobærmena. Pa předen se maunek podstopz po Kristusovem povelje krùh in vino spreménit; se obarne ke nebewkemu Očetu, ter ga prosz, de naj letó sveto moř da besédam, kž jih bo nad kruham in vinam ižgovoril. Sž sklenenem rokama tdej maunek molí: *Daj, te prosimo, o Bog!* de bo ta dar (zde krùh in vino trikrat prekrix) ve + posvečen, + sprejet, + potvrjen, resničen in prijeten, de nam bo spreménen (zde prekrix enkrat hostjo, in enkrat kelž) ve + teló in + kri tvøjiga prelubega Sina, Gospoda našega Ježusa Kristusa. Per téj molitvę we ne spreobærne maunek kruha in vina, ampak we le Bogá prosz, de bę se to spreobærmen takrat zgodilo, ko bo Ježusove vszgamogóvnne beséde nad kruham in vinam ižrekal, kakor je tudi Ježus Kristus per zadnjs večerji krùh in vino posvetil, to je . že molitvę nad krùh in vino kar ylovk Božjo vszgamogóvnost poklijal, de bę bi-

lo obóje vs negovo teló in vs negovo kri spreobrmeno, këdar bo hótel on krùh in vino kar Bog spreobernit. Maunsk pa hoqe vs molitys toléko reçs: Daj, te prossmo, lubz nebewks Øqe! de bo ta dar, krùh in vino, vs posveçen, in torej spreobernen vs Ježusa Kristusa, blagoslovlen sad Mariinsga telesa; de bo sprejet, in torej, kar je doséhmal le krùh in vino, po spreobernens tebz popolnama dopadliv kláven dar postáne; de bo poterjen, in torej skrivnostna daritzv, kë smo jo zaçelz, tudz konqána, in tñ na tvoj altar vs popolnama dopadliv dar poloxena; de bo ræsnijen, in torej iž nêxivsga rožemalsksga darú vs xiv in duhovsn dar, vs mesó in kri Ježusa Kristusa spreobernen, in naušim duwam vs hrano dan; de bo prijeten, in torej tak dar, kterz tñ popolnama dopade, in je postavlen namésta daróv starzga zavéta, kterz tñ samí iž sebe néso möglz dopastz. Daj, de tñ bo tak dar, de bownan rekzel: „To je moj prelubz Sin, nad ktereim imam dopadene, in vs kterem samem më dopade, kar se më vs dar pñnese.“ — Ker pa daritzv, kë jo maunsk opravla, ne zaporade le pravo teló Ježusovo, ampak tudz negovo duhovno teló, kterzga glava je Ježus Kristus, udje pa téga duhovnsga telesa so pravoverns kristjans; torej maunsk, ko Ježusa Kristusa nebewksmu Øqetu daruje, x' nim in po nem tudz daruje vso katolézko ñerkv in vse pravoverne kristjane, kterz so zr Ježusain sklenens kakor udje zr glavo, in se torej glava brez udov ne daruje. Če tñdej zgorno mo-

lítev vš té m poméns vžamemo, de maunsk s
 Kristusam in vš Kristuss vso katolšku ňerkv
 in vše kristjane nebeškemu Očetu daruje, kjer
 so všs sš Kristusam en dar: pross maunsk v
 téj molitv, de bž bil ta dar, vš kterzm se ka-
 tolška ňerkv nebeškemu Očetu samo sebe
 in vše svøje otrøke po Ježuss Kristuss daruje,
 rés Bogú *posveçen*, de bž bili torej všs kristj-
 na Bogú vdans, in se po negovs svets vcl
 ravnála; de bž ta dar, vš kterzm po Ježuss Kri-
 stuss samí sebe darujemo, tudz 3s dopadenem
sprejel in *poterdil*, de bž nas torej sšboj takó
 sklenil, kakor je mladika sš tarto sklenena, in
 nikšdar ne pšpustil, de bž se po kakém smrt-
 nem gréhø od nega loqilz; de bž bil ta dar
resnijen, in torej nauš telesns poqutks le vo-
 lo Božjo spolnovalz, nauš um, nauš vola in
 vše, kar je vš nas, de bž bile vše nauše nagné-
 na Bogú popolnama podložne; de bž bil nauš
 dar *prijeten*, torej nauše xivlene nebeškemu
 Očetu zmirej dopadlivws, ker bo Ježusovsnu
 xivlenu zmirej podobnsws. Maunsk všrh té-
 ga tudz pross, de bž bil ta dar, krùh in vino,
nam spreménen vš teló in kri Ježusa Kristusa,
 in torej ne xeli samo, de bž se krùh in vino
 vš Ježusovo teló in vš negovo kri spreménila,
 ampak de bž se nam spreménila vš nauš dušn
 in telesns prid, de bž se mi vdalexilz sadú,
 kž nam ga je Ježus Kristus sš svøjo krvavo
 daritvijo na križ zasluxil; de bž se tudz nau-
 še xivlene in nauše nagnena spreobrnile vš
 Ježusovo sveto xivlene in vš negove svete nag-
 nena, kakor se bota krùh in vino spreménila

vz Ježusovo teló in kri, de bə bili po tému takšem nebevkemu Očetu vmeč in dopadliv. — Med molitvojo storí mašnak tri krixe nad hostjo in vinam obéma kmals, in po tému we enšga nad hostjo posebej in enšga nad vinam, ker pross mašnak le po zasluzenjs Ježusove smrte na kriks, de bə krùh in vino spreménil, in nekoliko roke povzdvigne, in jih spet na persh sklene, ter glavo pøpogne, rekoq: „*tvøjiga prelubega Sina*“, de sz tému svøjo čast in lubožen na znane da do Ježusa, kę ga bo zdé zdé po rokah nosil.

Spremanéne kruha in povzdvigo-váne. Vz molitv, kę smo jo zdé premiøle-vál, je mašnak kar služabnik cerkve klinjal vz vsøgamogópnega Bogá, de bə krùh in vino spreobørnil vz Ježusovo réwne teló in vz negovo réwno kri. Zdé pa zaçne ravnáts in délat kar služabnik Ježusov, alz svoj jezik Ježusu posode, de Ježus po negovem jeziku krùh in vino spremení. Torej zaçne zdé posnemati déla, kę jih je Ježus pø zadnø večerji dèlal, in govoriti beséde, sz kterem je Ježus pø zadnø večerji krùh in vino vz svøje teló in svøjo kri spreménil. Ko tadej mašnak misla ponoviti veliko skrivnost, kę jo je Ježus Kristus pø zadnø večerji postávil; zaçne vz missi jemáts, kaj je Ježus Kristus pø téj prilek storil. Kterz je, zaçne mašnak moliti, *pred svøjim terpjenem tiste dan vzæl krùh vz svøje svete in yestíste roke*, (med téma besédama vzame mašnak hostjo vz svoje roke med parve utira parste, ker so ti utirje parsta od ukofa pø mašnakovam posvečena sa sveto krízmo romazana, in mola dalej:)

in vseždvignil oqi' protz nebu kę tebz, svojimu
 vszgamogóčnemu Očetu, (mašnak par téh besédah
 tuda svoje oqi' prota nebu povzdvigne, de Jezusa Kristu-
 sa posnema, ker va negovem imenš zdé déla,) te zahva-
 til, in ga posvčtil, (tukej se mašnak za glavo parklo-
 na, in hostjo prekrixa,) razlomil, ter dal svojim u-
 čenjam, rekou: Vzemite, in jéjte vsz od téga.
 (Mašnak se zdé několako pøpogne, in va Jezusovam imen-
 řa nad hostjo beséde izgovori, sa kterama krùh va Jezuso-
 vo réwne teló spremení. Reče pa nad hostjo te le beséde:)
Zakaj to je moje teló. In glejte, na te beséde
 se zgodí velzke quidež Božje neskónqne lubeznì
 do nas. Krùh se spremení vs Kristusovo réwne
 teló; nq̄ vevé né kruha, ampak vs podobz kru-
 ha je zdé vs mašnzkovsh rokah Ježus Kristus
 ze duwo in telesam, ss kervjó in mesam, kar
 Bog in qlovenk, ravno tisť Ježus je zdé vs po-
 dobz kruha vpríqen, kę je bil vs Betlehemz iž
 Marije deviře rojen, na góre Kalvárii umor-
 jen, kę ssdí zdé vs nebessh na døsnìq svøjiga
 Očeta. Torej pa pride tudz tavčen in tavčen
 angelov ze nebes na altar, Ježusa Kristusa vs po-
 dobz kruha skritza molit. Pa tudz mašnak, od
 nebevkzh angelov obdan, zaqne Ježusa Kristu-
 sa molit, kakor hitro ga je iž nebes vs podo-
 bz kruha parklijal. Pøpogne tødej desno kolé-
 no do tal pred svetlem réwlem telesam, de ss
 tém pøpogovánem Ježusu Božjo qast skaxe;
 pa xelí, de bz ga tudz verns kristjanz po qer-
 kvz qestilz in molilz, kakor ga xe angels na
 altarji molijo, kakor ga tudz on sam molz, to-
 rej povzdvigne Ježusovo teló, in ga pokaxe nad
 glavó kristjanam, de naj ga ss poniznam sér-

nam molajo, in obzalujejo svøje gréhe, sa kte-
rem so Ježusove smærtæ krivæ. Sluxabnæk, kæ
mawnsku stréxe, ævenklá, in ze ævenklánem
vérnske po vssh kotsh ñerkve opomina, de naj
se pred svetšm réwne telesam prav globoko
ponixujejo, in ga molajo. Ko mawnsk Ježuso-
vo réwne teló na altar položí, we enkrat iž
uastí do nega ze desnam kolénam poklekne.

Spremenéne vina in povæzdvigová-
ne. Ko je mawnsk presveto réwne teló iž rok
djal; odkrije kelsh, ga ve roke vzame, in per-
povzduje, kakó je Ježus Kristus prø zadne ve-
uerji vino ve svøjo kri spreménil, ker mols:
*Ravno takó je vzel po uerji tudz ta preyu-
dnæ kelsh ve svøje svete in uestile roke, te
spet zahvalil,* (se za glavó parklona,) *in ga posve-
til,* (stori nad kelham krix,) *ter dal svøjim ucen-
jam, rekoy: Vzemite, in pite vss iž nega.* (Zdé se
spet nad kelsh za xivotam parklona, in parklonen reje nad vi-
nam ve Ježusovam imena:) *Zakaj ta je kelsh moje
kervi, novsga in výcnsga zavéta, skrívnost
vere, ktera bo za vas in za nsh veliko pre-
lila ve odriužene gréhov.* In sa téma beséda-
mæ je tudz vino ve Ježusovo réwno kri spre-
ménil: ravno tista Ježusova kri je po téh be-
sédah ve kelhæ, ktera je ves uas Ježusovsga
xivlena na zemlæ po negovsh xilah tekla; rav-
no tista kri, kæ jo je Ježus na vrtz Geñema-
næ potil; ravno tista kri, ktera je po negovam
xivótz tekla, ko so ga biyalz, in sa ternem
kronalz; ravno tista kri, kæ jo je Ježus na
krixe prelil. O presvets uudej! o neizmerna
lubezsn Ježusa Kristusa do nas! Kdo ve rač

pr̄ tém velikém yudeže mogał požabite Ježu-
 sove prevelike lubežns do nas! Torej pa po-
 vzame mašnšk beséde, ka jih je Ježus pr̄ za-
 dnęs večerji svøjim učenjami govóril, ko jím
 je svøje teló in svøjo kri dal včivat̄, in jím
 zapovédal to daritev ponavlat̄, in prav̄: *Ko-
 lekorkrat bote to délalz, storíte vs moj spomin.*
 Mašnšk zdé tud̄ pred sveto réwno krvjó Je-
 žusovo koléno do tal p̄spogne vs znamne, de-
 jo mol̄, in ji skaxe nar večs čast, která
 gr̄e samemu Bogú; in de ba jo tud̄ ludje po-
 řekv̄ molit̄, se pred no do tal ponixalz, jo
 vs kelhs povzdvigne, in věrškam nad glavó
 pokaxe. Služabnšk jih tud̄ že avenklánem
 opomina, de naj se že xivo vero in se třdnem
 zaupanem pred sveto réwno krvjó Ježusovo
 ponixujejo. O nebewkš Řče, vszgamogópn̄s vé-
 pns Bog! poglej zdé na naw altar; né več
 kruha na altarji, ne več vina, pravo xivo teló
 je na altarji in prava xiva kri tvøjiga edinaga
 Sina, nad kterem imau vse dopadene. Od za-
 yetka světā skož 4000 lét se tž né we nškolz tak
 dar ponudil, kakorwnsga tž zdé darujemo. Sam
 Ježus Kristus tž je na altarji vs dar p̄nesen, on,
 prav̄ Bog in prav̄ člověk, naw srédnšk, naw
 Održwenik, nawa spravzena, kterž sam te zamore
 vrédno molit̄, hvalit̄, tž za nawe gréhe za-
 dostit̄, in te dopadliwo prosit̄. O yudež, o
 nežapopadliw yudež Božje vszgamogópnost̄ in
 lubežns! Pa téga yudeža ne zaledajó nawe
 telesne oči, ampak le vera nam ga kaxe, le
 vera najde vs podobz kruha Ježusovo réwne te-
 ló, najde vs kelhs vs podobz vina velike in

skrivne r̄azí; zató pa tudi katolska cerkev takeljih imenuje *skrivnost vere*. Rés, velika skrivnost nave svete vere!

Do povzdvigována govorí mavnšk p̄s sveci maus 3mirej vš imens vse katolske cerkve in vš imens vseh vpričnsh vernškov; kendar pa do povzdvigována pride, ne govorí več vš imens katolske cerkve in vpričnsh kristjanov, ampak zdé govorí vš imens samoga Kristusa, ali de bol prav rečem, Kristus sam govorí iž mavnška, torej sam Kristus pravš iž mavnška nad krùh: *To je moje telo, in nad vino: To je keler moje kervi.* Mavnškove beséde so beséde samoga Kristusa: Kristus je nau velikš mavnšk, kterš samoga sebe nebeukemu Očetu na altarji daruje; duhovš pred altarjem je le Ježusov sluhabšk, de po nem Ježus tist ūděx déla, kteršga je p̄s zadnš večerji storil.

Zakaj tdej, luba moji! mavnšk sveto hostjo in sveto réuno kri Ježusovo vš keljih povzdviguje? Ss povzdvigovánem hoče mavnšk 1) vernškam pokazat Ježusa Kristusa vš podobě kruha in vina vpričnega, de bš ga vš tépm presvetšem zakramenš molil, kakor so ga pastirji molil vš Betlehemškem hlévs; to povzdvigováne poméns 2) povzdvigováne Ježusa Kristusa na križ, ker so Judje Ježusa po rokah nevernškov na tléh na križ pribile, potlej križ z Ježusam vred nakviško vzdvignil, in ga vš jamo po konjš zasadil; in 3) poméns povzdvigováne, de želí mavnšk ss povzdvigovánem to na altarji rojeno in zaklano nedolžno Jagne Božje Bogú vš dar datš, kakor

so duhovn^s starega zavéta svóje xgavne darove pred altarjem nakviško povzdvigovál^s, kadar so jih Bogú opravljala^s. Kaj b^a t^edej mogla verneka med povzdvigovánem obqutit^s? Ravno to, kar b^a bili na gora Kalvárii obqutile, ko b^a bili takrat na néj, ko je Ježus Kristus na križe umiral; ko b^a bili pod Ježusovo britko martro stal^s, in negove noge z^a Marijo Magdaleno objemala^s. Nékadej so kristjani od povzdvigována svete hostje do povzdvigována kelha, ali pa we n^olo do oqenáwa na obrazsh lexa^s. Ježusa je tréba molit^s, in ga se p^opognenam xivotam in na altar povzdvignenam duham zahvalit^s, de nas je se svójo krvjó od gréhov opral. Med povzdvigovánem se ne poje, ampak sveta tihotá verneke z^a grózo in qastjó do svetsh skrivnost napolnuje, kakor je bila tud^s na Kalvárii tri ure strauna tihotá, ko je Ježus na križe nar huji boleqine terpel; med povzdvigovánem mora vse vz Ježusa zamkneno bit^s.

Po té m poveli^s t^edej. Po dokončaném povzdvigován^s zaqne mawnek spet délate in govorit^s vz imen^s katoléwke cerkve, kar non sluxabn^sk. Ker je Ježus Kristus po postavljen^s daritv^s svete mawe apostolnam in po nsh tud^s nsh nastopn^skam ukazal, de naj tud^s oní vz prihodne krüh in vino spreobražajo in darujejo, pa vz negov spomín, ko je rek^s: *Kolekorkrat bote to délal^s; storíte vz moj spomin;* se mawnek zdé téga Ježusovaga povelja spomn^s, in zaqne, bérx ko je kelah iž rok djal, in pred sveto réuno krvjó z^a desnem kolénam poklek-

nil, Ježusa Kristusa vše podoba kruha in vina
 vpričnega nebewkemu Ojetu darováte, in torej
 že razpetema rokama molž: *Po tém povelz tse-
 dej obhajamo, o Gospod! mi tvore hlapnje in
 tvor svetec Jezus, spomin presvetega terplena,
 od smrti vstajena in vespričega vnebohoda ravn-
 no téga Kristusa, Sina tvorejiga, Gospoda na-
 voga, in darujemo tvorjemu prequdnemu ve-
 ličastvu od tvorjih darov in daril* (zdé roke
 sklene, in nad sveto hostjo in svetam kelham tri krixe stori,
 ko prava:) *ta yistec + dar, ta svetec + dar,*
ta brezmadexnec + dar, (zdé stori en križ nad sveto
 hostjo in enega nad svetem kelham, ko govorí:) *svetec +*
*kruh včynega xivlena in kelzh + včynega zve-
 ličana.* Med to molitvijo storí tsej maunek
 nad sveto hostjo in svetem kelham pet krixev;
 tri nad hostjo in kelham obéma kmalz, in nad
 vsakterem posebej po enega. Svetec križe pa,
 ke jih maunek po spreobernens kruha in vina
 déla, vse kej družega poménjo, kakor pred
 spreobernenem. Pred spreobernenem poménjo
 križe nad hostjo in vinam le proumo, de bz
 Bog na ta dar svoj blagoslov poslal; de bz bila
 po neskončnem žasluženec Ježusove smrti na
 križe nowa daritev Bogú dopadliva, nam pa ža-
 služliva; de bz bila po tém Ježusovem žaslu-
 ženec kruh in vino vše Ježusovo réwne telo in
 vše negovo réwno kri spreobernena, kendar bo
 Ježusove beséde nad kruh in vino ižgovoril.
 Po spreobernens pa poménjo križe, de je na
 altarji ravno tisto Ježusovo telo, ke so ga bili
 Judje po rokah nevernskov na križ pribili;
 ravno tista kri, ke je iž Ježusovih ran tekla.

Pred spreobrnemem so tdej krič le blagoslov nad darovanem kruham in vinam; po spreobrnens pa neso neq veq blagoslov, ampak so znamna, de je zdé ravno tisto Ježusovo telo na altarji, kz je bilo na krič umorjeno, in ravno tista Ježusova krič, kz je bila na krič za nas prelita, de je torej daritv svete mawe le ponavljane tiste daritve, kz jo je Ježus Kristus na krič oprávil. Per povzdvigováns torek mawsk kriče deláje vernske opomina, de se per svet maw ravno to godí, kar se je pred 1800 léts na gors Kalvárii godilo. Zato, videte, mawsk do obhajila vselej krič storí, kendar kolz Kristusovo réwne telo als negovo réwno kri imenuje. — Pred povzdvigovánem smo le krüh in vino darovals; po povzdvigováns pa darujemo pravsga xivsga Kristusa zr duwo in telesam, se krvjó in mesam, po Božji in po ulovéwke nator, vs podob kruha in vina, in ga darujemo sosebno vs spomín negovsga terplena, negovsga od smrti vstajena in vnebohóda, ker nas je sosebno sr tems trém skrivnostm od pogublena odréwil, in nam véqno xivlene vs nebesih zadobil. Ta dar tdej, kz ga zdé darujemo, se po vsz praviq imenuje *yist dar, svet dar, brezmadehn dar*, ker je vs podoba kruha in vina priqjoq in skrit Ježus Kristus, on sama qistost, svetost in Jagne Božje brez vse graje in vszga madexa; ta dar po vsz praviq imenujemo *svet krüh véqnega xivlena*, ker ta svet krüh redí naue duwe vs véqno xivlene, ako ga po vrédno prejemamo; in *kelzh*

véčnega zveličana, ker je vsa kelih prava Jezusova réwna kri, ktera nas je od gréhov oprala, in naše duwe we zdé napaja vsé véčno zveličane, ako po vrédno kaž angelske miži hodimo. In kakó lsró se pové vsé zgornje molitve, de Jezusovga réwnega telesa in negove réwne krví ne daruje le mavnk nebewkemu Ojetu, ampak de ga po mavnkovih rokah tudi vprivne vernekse darujejo, ker mavnk mols: *Obhajamo spomin Jezusovga terplena mi tvoji hlapn,* kar mavnke poméns, *in tvoj svetec Iud,* kar pričajoče vernekse poméns!

Poglej na te darí. Ko je mavnk že zgorno molitvejo Jezusa Kristusa vsé podobn kruha in vina nebewkemu Ojetu oddarovál, pross Bogá že drugo molitvejo, de naj na naro daritv že dopadenem pogleda, in jo milostivo sprejme, kakor je nékdej že dopadenem pogledal na Abelovo, Abrahamovo in Melkižedekovo daritv. Preden vam pa to molitev povém, vam moram we poprej nekoliko od Abelove, Abrahamove in Melkižedekove daritve spomnits. Abel, véste, je bil nedolžen, negov brat Kajn pa malopriden. Bog jima je prs déla srečo dal. Ve zahvalo za prejete dobrote sta oba Bogú dar zahgala: Abel, kaž je bil ovčár, prsvga mladiča zmed svoje čede; Kajn, kaž je bil kmet, pa od svovih polskih pardélkov. Na Abelov dar se je Bog že dopadenem ožerl, ker je bil Abel pravilen, in Bogú tudi ve srnje hvaležen; na Kajnov dar pa, ker je bil Kajn malovréden, in né imel hvaležnega srnja do Boga, né pogledal. Ker je bil Abelov dar Bogú dopad-

liv, Kajnəv pa nè; začne Kajn iž nevojšljivostě Abrahna sovražita in pregaat, in we ubil ga je na zadne. — Zdě pa nékej od Abrahamove daritve. Abraham je vš svoji starosti dobil sinu Izaka, ktersga mu Bog enkrat po nophu zapové na goro Morjo peلات, že mu ga na néj vš xgavnu dar darovat. Ko se dan zažna, vstane Abraham, vzame Izaka, ga pele na goro, napravə altar, zloxi nan državā, kže jih je səbój parnesel, zvexe Izaka, in ga na grzmado déne na altar. Abraham prime za noph, in xe roko ižtegne žaklat Izaka; kar angel Božji ře nebes žavpije: „Stoj, in ne storu něž žalaga mládenčku! Zdě vém, de se Bogá bojíš, ker něsa svojimu edinemu sínu žavolo mene žan-sel.“ Ta Abrahamova pokorujena je bila Bogú dopadliiva daritv, ker je bil Abraham Božjimu povelu tudž vš nar huji réču pokoren. — Zdě pa we od Melkižedekove daritve. Abraham je enkrat sovražněke ss svojim hlapnem srečno premagal. Ko se po končánem in doblenem bóji domú vraquje, gre mémo mésta, že se mu je takrat Salem, požnéje pa Jeruzalem reklo. Ve tém mestu je tisť uas xivel čestítliv mož, Melkižedek po imenu, kters je bil kral Salemské in duhoven Narviwaga. Melkižedek pride iž mesta Abrahamu naprot, parnese kruha in vina, blagosloví Abrahama, in po tém krùh in vino Bogú daruje, in ga med Abrahamove hlapne ražděl. Ta Melkižedekova daritv je bila Bogú všeč.

Kakor se je pa Bog na Abrahnovu, Abrahamovo in Melkižedekovo daritv ře dopadenem

ožrl, pross zdé maunek že drugo molitvęjo
 po povzdvigováns, de naj ravno takó tudi na
 náwo daritv s̄ potolazensm in milostivem ob-
 lijjem pogleda, ko mu darujemo Ježusa Kri-
 stusa v̄z podobę kruha in vina, in x' nim tu-
 di samí sebe. Molz tdej maunek že ražpet-
 ma rokama: *Poglej na te dari s̄ potolazen-
 nem in milostivem oblijjem, in sprejm̄ jih,
 kakor s̄ bil sprejel dari svøjiga hlapja, pra-
 viynsga Abzlna, in daritev návsga oýaká A-
 brahamá, in pa sveto daritev in brežmadexno
 posvetybo, ktero t̄ je daril twoj veleke dahuven
 Melkižedek.* S̄ to molitvęjo pa ne pross ma-
 unek Bogá, de bz návsh daróv, ke jih imamo
 na altarji, namrsq Ježusovsga réwnsga telesa in
 negove réwne kerví, ne zavergsl, ampak mí-
 lostivo sprejel; zakaj Ježus Kristus je nebuk-
 mu Očetu neskónqno dopadliy dar: tenuq le
 pross, de naj na náwe darováne in na ná-
 wo pobožnost, s̄s ktero Bogú ta neskónqno pri-
 jetns dar darujemo, že milostivem oýesam po-
 gleda; Bogá le pross, de naj se na nas s̄s po-
 tolazensm oblijjem ožrè, ko se že Ježusam
 Kristusam v̄z en dar sklenemo, in x' nim tudi
 samí sebe nebukmu Očetu darujemo, dess-
 ravno smo poln slabóst. Ko maunek pross, de
 naj Bog ta náw dar sprejme, kakor je sprejel
 Abzlnov, Abrahamov in Melkižedekov dar, se
 ta molitv ne smé takó obernits, kakor de bz
 bili darovs Abzlnov, Abrahamov in Melkižede-
 kov Bogú prijetnws, kakor negov Sin Ježus
 Kristus, ktersga mu na altarji v̄z podobę kru-
 ha in vina darujemo; darovs starsga žavéta né-

so bili samí iz sebe Bogú prijetnš, svójo vrédnost pred Bogam so le iz prihodne Kristusove daritve dobivalz, ktero so poménils in napovzdoválz: ampak mawnek pross Bogá le milostz, de bz tudz mi teló in kri negovsga Sinú sz tako nedolženostjo, sz tolžkoumo vero daroválz, sz kolžkorumo so praviqns možje starzga žavéta Abæl, Abraham in Melkižedek svóje darove Bogú opravljalz, in de bz torej na nas ravno takó milostivo pogledal, kakor se je nane milostivo ožerl. Melkižedekova daritv se sijer imenuje sveta in brežmadežna daritv, desravno je Melkižedek le krùh in vino Bogú daroval; pa se samó žató sveta in brežmadežna imenuje, ker je med vsemz darmí starzga žavéta nar bol ožnanovála in poménila sveto in brežmadežno daritv svete mawe, pr ktere se Ježus Kristus vz podobz kruha in vina nebewkemu Ojetu daruje. Katolska jherkev tdej Abælnovo, Abrahamovo in Melkižedekovo daritv pr svets mawz vz misel jemle, mawnska in nas vse opómnits, de sz pøzadévajmo téém možém enakz bitz, ye hožemo, de bz Bog na nas pr nar svetéji daritv takó milostivo pogledal, kakor na ne, ko so mu svóje daritve opravljalz. Abæl je bil nedolžen, žistiga sserža, in akoravno od svøjiga brata pregnan, je bil le vñder prijažen, pohleven, kroták in poterpežliv. Abraham je bil poln xive vere, možen in stanoviten vz nar vñzeh skušnah; na Božje povele je bil prenej prpravlen svøjiga edinšga sina žaklatz, desravno mu je bil Bog oblubil vse narode po negovem sinz

osrečit. In nad Melkižedekom, od kterešga nam Božje pismo nju druga ne pové, kakor de je bil kral Salemski in duhovsn Narviški, imamo zgled tihga, skritga in bogabojeciga moxa, ve kterešem je tolkowna ljubezen Božja gorela, de se né dal že nobenam časnam opravilam od Boga in negove svete službe odvornit. Poglejte, ljube kristjane! to so učnosti, kę nam jih katolicka cerkev že drugo molitvo po povzdvigovanju praporoca.

Ponixno te prossmo. Mašnik zaupne zdé tretjo molitv po povzdvigovanju molit. Globoko parklomen ve znani in silne proume, in že rokama na altar naslonenem zaupne: *Ponixno te prossmo, vsrgamogóun Bog! reže pernest te dari po rokah tvójiga svetega angela na twoj visókz altar, pred twoje Božje veličastvo, de bomo vse, kar nas bodelčenih téga altarja, (tukaj altar kuwne,) in zavxilo presveto † telo in presveto † kri (prekrixa Jezusovo telo in kri) tvójiga Sina, napolnen (sebe prekrixa) že vso nebencko dobroto in milostjo. Povravno tému Kristuss Gospoda našeg. Amén.* Ta molitv zapopade globoke skrivnosti; torej govorí s. papež Inocenčji III., de so te beséde takó globotenega poména, de ga učovétska um tekko zvé. De bz pa všaj několiko nih pravum dosegl, nam je tréba védst:

1) Kaj de so ti *darovs*, kę matnik se tako ponixnostjo Bogá pross, de bz jih rekzel pernest na negov visókz altar, pred negovo Božje obliju; zakaj Jezus Kristus, kę ga na altarji ve podobz kruha in vina darujemo, je

Jub. Sin Božji, nad kteram ima Bog vse dopadene, učmú tdej Bogá prosit, de naj bę ta dar že dopadem sprejel?

2) Zakaj se morajo ti darova na visoke altar Božji, pred Božje veličastvo pernes, de jim bodo ižvir vseh duhovnih dobrov, kter te darí po svetom obhajil prejmejo?

3) Kakó se morajo beséde umete, se kteram mavnk pross, de bę bili ti darova ve nobesa nesens, kę morajo vander na naših altarijih ostať, de jih mavnk in vernike prejmejo in zavxijejo?

4) Kdo je ta angel, po kterega rokach bę Bog rekal te darí na negov visokem altar pernes?

5) Kaj je ta visoka altar Božji, na kterega bę se ti darova pernes?

Preden se da na téh pet vprawan odgovorit, je tréba we nékej pomislite. Vz starom zavéte so Bogú tuđe xivino darovale, ktero so klala, na kosne razsékalala, in nékej razsékanih kosnov Bogú ve qast zaxigala, de jih je ogen vse prewínil, oqistil in poveliyal, in de je bil klavns dar, ko se je negov dím protz nebesam valil, po díms, takó rekoq, vz nebesa nesen pred Božji sedex, de ga je bil Bog, takó rekoq, parva dalekem, in je svoj blagoslov na vse tiste razlil, kter so se tuđe téga xgavnaga darú vdlečil, in po tému takem že Bogam vz družno stopil. — Kar je ta podoba poménila, je Ježus Kristus vse do tanjega spolinil. Dal se je na križ umorit Bogú vz klavns dar, in po svojim od smrte vstajenje je bil obdan

3^z veličastvam, ktero je xivemu ognu enako
 vs nem vse pokončalo, kar je bilo umarlivoga
 in pozemalskoga. In kakor se je nekdej dim
 xgavnsh darov prot nebesam valil, de je
 darove pred Božji sedex nesel; se je tudi Je-
 žus Kristus pr svojim vnebohod povzdvignil
 do sedexa nebewkoga, od kterga je bil vzet
 vs neskonično prijeten dar, in sa ktem se je
 popolnama žednil. Ježus Kristus pa je ludi
 3^z Bogam popolnama správil, in jím žaslušil
 poslat svojiga svetega Duha, kterga je tudi
 binkewtno nedélo poslal. Svet Duh né mogel
 tdej pred poslan bit, kakor po Kristusovem
 vnebohod, kar nam tudi s. apostol Joan spri-
 cuje, ker prav: *Svet Duh né bil we dan,*
ker Ježus Kristus né bil we poveliyan. —
 Te skrivnoste se pa pr daritv svete male
 ponavlajo: torej pravemo vs prva molitva po
 povzdvigováns, de Bogú to daritev oprav-
 lamo vs spomin terplena, vstajena in vnebohó-
 da Ježusovga; in vs téj tretji molitve pross-
 mo, de naj bo ta dar, kx je zdé na našem
 altarji skrivnostno zaklan, pred negovo oblijuje
 pernesen, kakor je bil vs dan Ježusovga vne-
 bohoda pernesen, ko se je bil na kriks Bogú
 vs dar zaklans Ježus vs nebesa vzdvignil, in sa
 svojim nebewkem Očetam popolnama sklenil,
 de naj bz se ta na altarji skrivnostno zaklans
 dar tudi zdé 3^z Bogam Očetam sklenil, in po
 téj svoji sklenitve 3^z Bogam nas, kx ga bomo
 žavnil, napolnil 3^z vsem milostm, ktere iž
 Ježusove sklenitve 3^z Bogam izvirajo. — Zra-
 ven téga pa tudi nekar ne pozabimo, de, kx-

dar Ježusa Kristusa və podoba kruha in vina darujemo, x' nim tudi sami sebe Bogú və dar parnesemo, in se želamo Ježusovga duhá polnama navžets, in x' nim enš misel in enš æl bitz, de bz že Ježusam Kristusam nebewki. Oče tud nas milostivo sprejel, kə smo sə Kristusam və en dar sklenenz, in takó rekóu pokristuwans. Dvojna je tdej daritv, kə jo pər svetə mawə opravlamo, ktere se ne směle ena od druge loqits, de se tretja molitv po povzdvigováns prav umé. In de bomo to dvojno daritv loxej və spomíns ohranilz, pomislamo, de mawnek və pərvə molitv po povzdvigováns Bogú daruje Ježusovo pravo za nas na križə zaklano telo; in və drugz daruje Ježusovo duhovno x' nim zaklano telo, ktero so vse pravoverne kristjanz; in və téj tretji molitv pross Bogá, de bz to dvojno daritv və nau prid sprejel. Zdě ko to vémo, bomo we le prav odgovorilz na zgornsh pet vprawan.

1) Kaj so tdej *darovz*, za ktere mawnek sə tolško ponixnostjo Bogá pross, de naj bz jih rekəl parnest po rokah negovga svetega angela na negov visokz altar, pred negovo Božje veličastvo? — Ti darovz poménsgo pərvu Ježusovo telo in kri, ktero oboje pər svetə mawə Bogú darujemo, kters dar tudi sam Ježus Kristus və nebessh in na zemlze na nauem altarji ravnotakrat ko mawnek Bogú opravla. — Drugu poménsgo ti darovz *nas same*, ker pər svetə mawə tudi sami sebe že Ježusam Kristusam nebewkemu. Očetu darujemo, tar ga prossmo, de naj daritv nas samsh milostivo sprejme, ker se

darujemo sklenens 3s Ježusam Kristusam, kteře je Bogú neskónqno prijetn. Vz tém poméns, luh mój! se né qudit, de maunek s̄ tolakowno poníknostjo Bogá pross, de naj reče parnest te dari pred negovo Božje veliqastvo, ker daritv nas samih sama na sebz né vrédna od Bogá sprejeta bitz.

2) Zakaj se morajo ti darovs na *visokg altar Božji*, pred *Božje veliqastvo*, parnest, de jim bodo ižvir vsah duhovnih dobrót, kters sveto obhajilo prejmejo? — Če nam ti darovs teló in kri Ježusovo poménsjo, maunek to Bogá pross, nas opómnits, de se je mogel Ježus Kristus rés pred Bogá postávit, in po veliqastva svojiga vnebohóda 3s nebeukem Ojetam sklenits, de je milost na nas razlil, ka nam jih je bil s̄ svojim tärplenenim 3aslužil. Če tdej darove vz tém poméns vzamemo, maunek to molits mol, de nam pred oči postav s̄ad Ježusovga vnebohóda in Ježusove sklenitve 3s nebeukem Ojetam. Če nam pa ti darovs poménsjo daritv, po kters samí sebe Bogú darujemo, prosmo Bogá, de bz bili mi po Ježuss Kristuss svojim srédnks pred Bogá postavlen, ter 3s Bogam sklenens, de bz bili po Ježusovih besédah vs eno vz Bogz Ojetz in vz Ježuss Kristuss, kakor sta tudi Bog Øqe in Bog Sin obá eno.

3) Kakó se morajo beséde uméts, s̄ kteřm maunek Bogá pross, de bz bili *ti darovs vz nebesa nesens*, ka morajo vander na altarij ostat, de jih maunek in vernska za-vxijejo? — Če nam ti darovs Ježusa Kristusa

poménsjo, se beséde ne sméjo ravno po čerká vžets. Katolauka ħerkev dōbro vé, de Ježus Kristus vž nebessh sedí na desničs svójiga Očeta, in nebes náq več ne zapustí, in se torej ne more vnovsq vž nebesa p̄rnest. Se le posluhs téh beséd, nas opómnits darov staršga zavéta, kterz so se Bogú zahigalz, de se je nzh dím prots nebesam valil, in je darove, takó rekóq, vž nebesa nesl, in pa nam pred oči postávit, de je Ježus Kristus, kar je to poménilo, ss svójim vnebohódam vse to do tanqga spolnil, ker je klavnz dar svóje človéwke nato-re pred Božji sedex p̄rnescal. Až pa se smé tu-ds reuq, de mawnek ss téma besédama svoje goreče xele na znane daje, de bz Ježus Kristus, nau veliske mawnek, ravno tisto daritev svójimu nebewkemu Očetu za nas vž nebessh oprávil, kž mu jo mi na zemls opravlamo. Zakaj kolškorkrat mawnek Ježusovo teló na zemls daruje, tolškokrat Ježus Kristus ravno tisto svóje teló vž nebessh daruje svójimu nebewkemu Očetu vž posveçene věrškov. — Če pa to molitv na Ježusovo duhovno teló obř-nemo, nam molitv pokaze, kolškan katolauka ħerkev xeli, de bz bila daritev, po kterz samo sebe in svóje otrøke daruje, sklenena žz Ježusam Kristusam, Bogú neskôpnou dopadliivam daram, in po téma darz pred Božje obliuje p̄rnescena, in od Boga vž prijeten dar vžeta.

4) Kdo je ta *angel*, po kteršga rokah naj bz Bog rekzel te darí na negov visoke altar p̄rnest? — Ta angel je sam Ježus Kristus, nau edins srédnek, po kterém imamo prstrop

do Bogá. Ker se ḡerkav nevrédnō spožná, de bę to Bøøjo hostjo sama pred Bogá položila, in se tuda bojí, de bę ne bila daritav, vš kters Bogú samo sebe in svøje otrøke daruje, zavolo uenž nepopolnost ȝavøržena; pross Bogá, de naj vžame to daritev iž rok Ježusa Kristusa, naušga včesnøga matnška, vš kters on sam sebe in svøje ude, verne kristjane, nebožkamu Oqetu daruje, de bę bili po tém takem tudž mi Bogú vñueq dar, in po prejemø svetøga ohajila dæleknø milost, ktere ižvirajo iž te presvete daritve.

5) Kaj pa je tisť visokø altar Bøøji, na kterøga naj bę se ti darovø perneslø? — De bomo to lozej umélø, pomislamo, de so nebesa prava tempøl Bøøji, vš ktere je už Ježus Kristus 40 dni po svøjim od smrte vstajens, in de je vš nebesøh ta visokø altar Bøøji. Po razlaganø svetøh ḡerkvenh oqakov je sam Ježus Kristus tisť visokø altar Bøøji, na kterøga naj reqe Bog te darí perneslø, kterøga nauš vidnø altarji po ḡerkvah le poménzjo. Ježus Kristus sam je tødej tisť ȝlatø altar, kę ga je s. apostol Joan vš skrivnøm razodenø ugledal, in pod nim duwe svetnikov žž Ježusam kakor ude žž glavo sklenene vidil; Ježus Kristus je tisť altar, kterø vse darí, kę se nan položø, posvetí, in jim pravo ḡéno pred Bogam dodslí; Ježus Kristus je torej tisť altar, na kterøga morajo kristjans vse svøje molitve, svøje dobre déla, svøje opravila, svøje tørplene in vse svøje djane in neháne položit, ako xele, de bę jih Bog milostivo sprejel, Bog Øqe

ima vse svóje dopadene nad Ježusam Kristu-
sam, in kdor kols hoče od Bogá milostivo
sprejet bitz, se mora že Ježusam Kristusam v
en dar sklenit.

Pa nžkar se ne quidímo, de je Ježus Kri-
stus kmalz imenovan *mawnšk*, kmalz *dar*, kma-
lz *altar*, kmalz *angel*, kters darove pred Bo-
žje obliqje nosz; zakaj vse to je Ježus Kristus.
Ježus Kristus je *mawnšk* po duhz, pravz s.
Avguštin, in klavnz *dar* po telesz. Ježus Kri-
stus je *altar* svóje daritve zavolo svóje Božje
przowane, kolžkor je ulovéwka natora z' nim
zdruxena. In *angel* je, ker je nau včleks *ma-
wnšk*, in na tém altarji Bogú daritv opravlja.

Mawnšk med tretjo molitvo po povzdvij-
gováns pør besédah: „*Kar nas bo dælexnæh té-
ga altarja,*“ altar kušne, de sz tém pokaze,
kakó goreče želí po prejemu svetega obhajila
téga klavnsga darú dælexen bitz, in na to storí
dva križa, ensga nad Božjo hostjo in ensga
nad svetem kelham, ko presveto telo in pre-
sveto kri Ježusovo imenuje, ker po spreobær-
nens pør vsaks beséda, kz telo als kri Ježusovo
poméns, križ nad sveto hostjo als svetem kel-
ham storí, vs žnamne, de je daritv svete ma-
we že Ježusovo daritvo na križs ena in ravno
tista daritv. Na zadne tudi samsga sebe pre-
križa, ko pravz: „*de bomo napolnenz že vso
neběuko dobroto in milostjo,*“ vs žnamne, de
Boga téh milost le pross, in jih dosežs upa
po neskončnem žasluxem križansga Ježusa,
kz ga ima pred očmi priqjoqsga, in po skle-
nilvs sz križansm Ježusam pør svetem obhajilz.

Spomin za mrtve. Po tretji molitvę, kę jo je po powiadomieniu odmówili, dęła mawne spomin za mrtwe. Roke powiadomione, in na perskie sklene, ter prawę na Bożej hostjo gledająć: *Spomnę se tuż, Gospod! swojih słuchabników in słuchabnych, kę so ułę przed namię zę znamiem vere, in spe wę mire.* Po téh besédah obmolqi, in sz parklomeno głavę spomnuje za tiste mrtwe, za które je sosebno dolęsn molitę. Kędar jih je wę misleñ zimienoval, spęt rązne roke, głavo wędzownię, ter zaupne: *Prosimę te, Gospod! de te in wse, kterę wę Kristus roguivajo, dęnew wę kraj Hladu, luę in miru.* *Po rawnie tem Kristus Gospod naśwem. Amen.* Iż te molitve spoznamo, de daritę swete mawe po naukę katolickę cerkwi ne pomaga le zivym, ampak tuż mrtvym, ktery so szper wę milostę in prijaźnoscę Bożej umarłej, pa so węndę majhne pregręwki nad szboj na uns svét nesla, kterę se morajo wę viňah očiųevatę, alz pa se morajo wę viňah pokorita, de pokoro dostoje, kę so jo ze na tem swęte za velike pa ze odriużene gréhe zaczęta dělatę, pa so se przed iż telesa loyilę, ko jo dodélala. Per swęte mawy za mrtwe molitę je ze od apostolskich casow wę navadę. S. Kiril, Jeruzalemski ukof, prawę: *Prosimę za tiste, ktery so se wę naśwem obyczstw ale gmajnię na uns svét loyilę, ker veręjemo, de se nsh duwam veliko pomaga zę na wo molitwojo, ktero per swęte in stranę daritę zane oprawęmo.*

Kakor je bila pa nega dni navada, de so se per spomins za zive imena tisteh, kę so po-

seben dar za sveto mato pernesla, na glas brale; ravno takó so bile tudi imena mrtvah, za ktere se je poseben spomin storil, na glas brané. Dan danavnš pa maunek takrat, ko za mrtve spomin déla, nekoliko umolkne, in natihama spomnuje za vse tiste, za ktere hoče sosebno molit. *Spomn se, Gospod!* pravš, *svojih sluhabnškov in sluhabnšej, ke so ule pred namz že znamnem vere, in spe ve mirs.* Sluhabnški in sluhabnšje Božje, za ktere maunek Bogá pross, so pa samo tisti, kters so umrli že znamnem vere. že znamnem vere tisti umrje, kters je par zakraments svetega karsta Ježusovo sveto vero sprejel, in po téj svets verz tudi xivel, in Božjo postavo iž lubežnš do Bogá dopolnovál. Le za take nerkov molis, ker le takem molitev pomaga. *Klavnz darovs,* pravš s. papež Gregori, *klavnz darovs, ke jih Bogú za mrtve darujemo, samo tistem pomagajo, kters so se svojim pobožnem xivlenem zasluzil, de se döbre déla, ke jih drugz na tem svets opravlajo, nem perlaste.* Od tañih Božjih sluhabnškov in sluhabnšej pravš katolska nerkov, de zdé ve mirs spe, ne kakor de bənəh duwe nəq ne terpéle, sej ravno zane molis, de bz jih Bog réwil iž kraja terplena; ampak zató, ker je navada reçs, de ve mirs zaspí, kdor ve Božji prijažnosts umrje. Smrt pravičnih se imenuje ve svetem pismu spane, ker se bodo sodns dan zbudili, in vstali ve výeno srečno xivlene.

Ko jih je maunek premíslil, za ktere je sklenil sosebno darováte, začne molit: *Pros-*

mo te, Gospod! de te in vse, která və Kristusse
 počívajo, děnew və kraj hladú, luyę in mirú.
 Po ravnō tém Kristusse Gospodz našem. Amen.
 Deszravno tēdej mawnek par světę mawę le za
 nektere sosebno spomnuje; le vander tudę za
 vse duwe və viňah sploh spomns, in je nē to
 rej nělo nobene, která bę bila požablena, ka
 kor bę utegnil kak nevédneč mislitz. Pross pa
 mawnek za verne duwe və viňah, de bę jih
 Bog iž viň réwil, in və nehesa vžel, torej djal
 və kraj hladú, luyę in mirú. Pross, de bę
 jih Bog djal və kraj hladú, ker vé, kolškan
 de verne duwe reče, de so və viňah zaděržev
 vane, in jim nē we dano gledatz in včivatę
 Bogá, po kterém veliko bol kopserne, kakor
 o poldanskę vročíns xejns člouvk po mersls və
 dę; ker vé, de se svøjih malsh gréhov očiup
 jejo, alz pokoro, kę so jo bile xę na zemlę
 začele za svøje velike xę odpušcene gréhe dě
 latz, pa je něso pred smartjo dodělalę, dodz
 lávajo və ognę, kterz je po besédah s. Avguwti
 na huji kakor vse bolečíne, kę se dajo víditz,
 yutitz als le zmíslitz, və ognę, protz kteremu
 je naš ogen le sénja po nauka světsh očákov.
 Pross, de bę jih Bog djal və kraj luyę in
 mirú, ker vé, de so və veliko xalost vtoplene
 in polne nepokoja. Deszravno verne duwe və
 viňah və Bogá zaupajo; deszravno so takó po
 terpečlivé və svøjim třaplens in və volo Božjo
 vdane, de ne more noběn, tudę nar svetéji člou
 vek na tém světę takó poterpečliv in və volo
 Božjo vdan bitz: jih le vander ęs veliko xal
 ostjo in velikém nepokojem to napolnuje, de

so we od Bogá odložene, in že nežaropadljivam terpljenem obložene. Torej pross katolška ħerkev po mawnskah, de bz jím Bog skórej dal solnje nebewksga vesela žasijáts, in vépnz mir in pokoj vlivat. Téga pa Bogá pross po Ježusse *Kristuse Gospodze našem*, kę se je dal və naš réwne dar na križ umorit, in je zdé na altarji pričejou və podobe kruha in vina, de bz po negovsm neskónqenm žasljužen verne duwe vžete bile iž viň və nebesa, və ta kraj hladú, luq̄ in mírú.

Kedar vidate, luh̄ kristjans! mawnska spomin za mærtve délat; tudz vi žane və svoji molitvə spomnijte, kar ste jih xo pred səbój və dolgo vépnost poslal, žlasta za svøje starue, brate, sestre, prijatle, žnanje, dobrotnske in tioste, ktersm ste morebitz və kak gréh pərpomøgl. Prosíte Bogá, de naj jih daritve svete mawne vðslech, in jim žavolo neskónqnega žasljužena Ježusa Kristusa terplene parkrajwa in žmanwa. Prossmo te vsz, neskónqno usmilens Bog! za verne duwe və viňah, tvøje prijatlsne: Daj jim vépnz mir in pokoj, in vépna luq̄ naj jim svéts.

Tudz nam gréwnskam. Po dokončenm spominz za mærtve pross mawnsk tudiž za se in za vše vpríkne kristjane, de naj tudiž nám Bog da po tému živlens pritz və nebewko veselje, və druhbo Božjih svetníkov. Ker pa vé, de on in kristjans te milostz néso vrédnz, kę so gréwnsks, tamen de jo sméjo le od Božjiga usmilena upatz, ako se spokore; torej se zdé mawnsk poln ponížnoste in krsána nad svojim

gréha na pøesa udara, kakor nékdej evañgelska
øolnar vø Jeruzalemskem tempølnø, in zaupne
molits: *Tuds nam grétnøkam, (med téma beséda-
mø se udara,) svøjim sluxabnøkam, ke vø tvøje
veliko usmilenie zaupamo, daj kej døla in druxbo
se tvøjim svetem ø apostølnø in miçenø: ze
Joanam, Wtefanam, Matijem, Barnabam,
Ignatjem, Aleksandram, Marqelinam, Pe-
tram, se Feliqito, Perpetvo, Agato, Luqijo,
Næxo, Neqilijo, Anastázijo in ze vseme tvø-
jim svetnikø, vø kterih druxbo, te prosemø,
nas vzemø ne zavo.lo nauøga zasluxema, am-
pak zavo.lo svøje pøzjanawlivostø. Po Kristu-
sø Gospodø nauøem: po kicerem vse te dobrøle,
Gospod! vselej stvarøw, (zde storí tri krixe nad
sveto hostjo in kelham, rekoø:) † posvetiw, † oxi-
viw, † blagosloviw, in nam podeliw. Na to
odkrije kelsh, poklekne ze desnøm kolénam iž
qasti do Ježusa Kristusa vø podobø kruha in
vina vpriqñega, vžame sveto hostjo vø desni-
ño, in ze lèviø prime za kelsh, ter se sveto
hostjo tri krixe storí nad kelham, dva pa med
kelham in szbój, in pøporovduje krixe deláje,
de se Bogú Oøetu vsa qast in slava godí po
Ježussø Kristusø, ker pravø: *Po nem, (po Ježu-
ssø Kristusø,) x' nim in vø nem je tebe, Bogú
Oøetu vsgamogóqnetu, vø edinostø svetega
Ducha vsa qast in slava skoøe vse vèke vèkov.*
In sluxabnsk odgovorí: *Amen.* Med besédamø:
„vsa qast in slava“ mawnek kelsh se sveto
hostjo nekoliko povæzdvigne.*

Pred povæzdvigovánem se mawnek in krist-
jane tuds se svetníkø Boøjimø sklenejo, tode iž

družega kónja, kakor po povzdvigováns. Pred povzdvigovánem se zató ss svetníkse Bóxjimé sklenemo, de bz x' nims sklenens daritv svete mawe oprávila, ker upamo prej usliwans bít, ako smo x' nims vs svójih prounah združen; po povzdvigováns pa zató, de bz Bog tudiš nas po smerte vs nsh družbo vzel. Ker tdej katolska ňerkv vs téj molitv Bogá pros, de bz bili tudiš mi vs nebesa vžets, torej imenuje svetníke iž več stanov: imenuje s. Joana Kerstnika zmed prerokov, s. Utefana zmed diakonov, s. Matija zmed apostolov, s. Barnaba zmed učenjov Ježusovih, s. Ignacijja in Aleksandra zmed učkov, s. Marjelina zmed matnikov, s. Petra zmed levitov, ker je imel le male blagoslóve, s. Felíjito in Perpetvo iž zakonskoga stanú, s. Agato, Lučijo, Nexo, ňerljivo in Anastážijo zmed dæviñ. Imenuje pa zató svetníke in svetniče iž več stanov, de bz na robastm potz protz nebesam ne obupal, ampak se stanovitno vojskoválz ss svójim dušnem sovražnisk, de dosežemo vénsg xiv.lena, kakor svetníkse néso obupal, ampak so se junawko vojskoválz, kters so bili ravno tolškem slabostem vdani, kakor mi, vs ravno tolših, če ne vs večih skušnavah, kakor mi. Če so se svetníkse mogla zveličata, zakaj bz se pa mi ne? Sæjer je bila navada, de so bili vs téj molitv imenovan svetník tistega kraja, vs kterež se je sveta mawa brala; pozneje so pa iž povtovana do Rimske ňerkve začele tudiš druge ňerkve le tiste svetníke imenovata, kters so bili vs Rimska ňerkva imenovan. Torej so pa

tude vs 3gornę molitvę samō tistę myceniję imenovaną, kterę so vs Rimskę ħerkę tarpelę. Vsak kristjan tedej, naj bo stanú, kleręga hoće, se je vs stans 3veliqatę; Bog je ee vs vseli stanowanych 3véste sluzabnike imel, kterę so se pomocyjó milostę Bóżeje pobożno xivéls. Če so vs kierem stans večs nevarnostę, so pa tude milostę obilnawę, ke jih kristjanę tańsga stanú od Bogá dobivajo; sami od sebe, iż svøje lastne moçí, takó nay döbręga ne moremo storits. Torej pa tude mañsk molis: *Ve ktereh druxbo, te prosmo, nas vzemę ne zavolo našga 3d-sluxenia, ampak zavolo svøje peržanawlivostę.* Ko bę Bog le na naue 3asluxenie gledał, ko bę nas po svøji neskončnej milostę ne sodil; bę nakołs noben 3louesk par slobobę ne obstál, ker bę bile tude naue dobre déla prazne, ko bę vrédnostę od Bóżeje milostę ne prejemale. Torej je 3dihovàl s. Avguustin, rekoq: *Gorjè tude takemū xivlenit, ke ga ludje 3elo hvalzjò, ko bę ga pa ti, o Bog, brez usmilena sodil!*

3gorno molitvę sklene mañsk 3e navadzam̄ besédam: *Po Kristusze Gospodze našem: po kierem vse te dobrote, Gospod! vselej stwarz, posvetiż, oxiwisz, blagosłoviż, in nam podaliż; *) in med téme besédam storí nad sve-*

*) Sa téma besédam so tiega dni krùli in vino blagoslavla-
la, kteręga so pòtlej konaj naue med tiste raždailis,
ke neso we sméla ka svetamu obhajili parstopita. Rim-
ska papiež Evtihijan je va 3. véku po Kristusze tude za-
povedal, de naj se sadje, med, mesó, zélaza in druge
take razi na altar poloxe, in od mañska med sveto
naue pred ogenáwem blagosłove, od Bogá milost sprósite;

to hostjo in kelham tri krixe, kters nas opominajo, de je ta daritv svete mawe ena že daritvajo, kz jo je Ježus Kristus na krixe oprávil. Že zgornam besédamz maunsk Bogá hvalz, de je po Ježusse Kristusse te dari *stvaril*, stvaril krùh in vino, kz je zdé vs teló in kri Ježusovo spreobrneno; de te dari *pošvetí*, de je ravno krùh in vino žmed družeh rsví vs daritv svete mawe ižvolil; de te dari *oxiví*, de krùh in vino, kz je oboje brež xivlena, spremení vs xivo teló in xivo kri Ježusovo; de te dari *blagosloví*, de je ta svet zakrament vs téh podobah ižvir vsega blagoslova in vsah milost; de nam jih *podalí*, nam pustí ta presvet zakrament par svetom obhajílž začít, in se po téh takem te nekárvave daritve in Ježusovga žaslužena ydšlejits.

Zadne beséde pete molitve po povzdvigo-váns so: *Po nem, (Ježusse Kristusse,) x' nim in ve nem je tebə, Bogú Ojetu vszgamogóynemu,*

de bz vse te dari va svoje zveličane zavxila, in ga sa te dari zahvalita, ktera jih po Ježusa Kristusa stvara, in posveti, ker jih hudičeva oblasta odtegne; jih oxiví, ker jim moq daje naue telesno xivlene ohranovata; jih blagosloví, ker jih va naue prid obraqa; nam jih podalí, de jih vxivamo. Na te dari so bile tadej obarnene beséde: „Po kteram vse te dobro-te, Gospod! vselej stvaraš, posvetiš, oxiviš, blagoslovíš, in nam podalíš.“ To blagoslovlene je zdé med sveto mawo nebalo, in se na nektere qase preneslo, postavam na veliko noq; pa se vendar te beséde we zdé med sveto mawo molajo, ker se po vsa pravina obražajo na krùh in vino, ka se par mawa va teló in kri Ježusovo spreménata.

ve edinostz svetega Duhata vsa yast in slava
 skože vse včke včkov. Amen. Te besede nam
 pokazejo, de zamore samo Ježus Kristus Bo-
 gú tisto yast in slavo dat, kx so mu jo vse
 stvari ve nebesah in na zemlž dolene. To yast
 in slavo je Bogú tudi dal se svojim terplenem
 in svojo smrtjo; zakaj se svojo smrtjo je raz-
 valenemu Očetu nebevkemu za gréhe vsega svet-
 á zadostil, in po spreobrnjenju narodov kx Bo-
 gu mu povernil yast in slavo, ktera se mu ně
 tolko tavščant lét dajala, ko ga narodje neso
 spoznale. To yast in slavo včivajo zdé vse tri
 Božje osobe ali prvwone, Oče, Sin in svet Duh, in jo bodo včivale včkoma. Bog Oče
 jo včiva po Ježuss Kristuss, ker je Ježus Kri-
 stus gréwny človéwki rod x' nim správil, in ga
 kx spoznani pravega Bogá pripelal, de mu zdé
 yast in slavo daje; jo včiva zg Ježusam Kri-
 stusam, ker je Ježus Kristus zg Bogam Očetam
 enak Bog; jo včiva ve Ježuss Kristuss, ve ne-
 govih Božjih natorih, ve negovem Božnjim bistvih,
 kx je eno in ravno tisto ve Sina, ktero ve Oče-
 t. Svet Duh to yast in slavo tudi zg Bogam Očetam in Sinam včiva, ker se iz Bogá
 Očeta in Bogá Sina izhaja, in je x' nima enak
 Bog od včkoma, in enak Bog včkoma ostane.
 Ker je tdej Ježus Kristus se svojo smrtjo na
 križe Bogú načaj dal yast, kx so mu jo bile,
 takó rekóy, hudobije narodov odvzele, per sve-
 tih mawih se pa ravno ta Ježusova daritv na
 križe ponavla; torej storí mawsk se sveto bo-
 stjo tri križe nad kelham, kendar izgovarja: *Po
 nem, x' nim in ve nem.* Storí jih tdej ve

znamne, de je ta sveta hostja in ta sveta kri,
 ker oboje maunske zde v rokah drži, ravno
 tisti Ježus Kristus, kater je bil na križe umorjen,
 in se torej negova na križe opravlena
 daritve ponavla, sa ktero je Bogú vso uast in
 slavo skazal, in mu jo we zde po ponavljanju
 te daritve skazuje. Na to storí dva križa sa sve-
 to hostjo med kelham in sibój nad altarjem,
 ko ravno Boga Očeta in svetega Ducha imenuje,
 rekoč: „je tebe, Bogú Očetu usvagamogóčnu,“
vse edinost svetega Ducha vsa uast in slava,
 ker se jima je po Ježusovu smrti na križe vsa
 uast in slava zgodila. Ne storí ju pa nad kel-
 ham, ko té dvé Božje osebz imenuje, vse znam-
 ne, de něste té dvé Božje osebz sa telesam in
 karvjó Ježusovo vse eno oseho sklenene, ampak
 ji nad altarjem storí, ker se je Bogú Očetu
 in svetemu Duhu na križe z Ježusovo smrto
 vsa uast in slava zgodila, katerga podoba je al-
 tar. Veliko križev storí maunske par svete maws, pa
 vse nas sploh te rassniže opominajo, de je na-
 we čeujene, nawa hvala, molitev, nave déla in
 nawa služba Božja le po neskončnem zasluzen-
 ne križanega Ježusa, sa ktem se sklepamo,
 Bogú dopadliva. Ko maunske pravijo: „vsa uast
 in slava“, kelsh sa sveto hostjo vred nekoliko
 povzdvigne, *) vse znamne, de mislamo in že-

*) Maunske nekolako kelsh sa sveto hostjo povzdvigne
 tudi v spomin nekdanega povzdvigovana. Nega dni
 neso precej po spreobrnena svete hostje povzdvigovale,
 de ba jo ljudstvo molilo, kakor dan danawa, ampak we
 le par besedah: „vsa uast in slava,“ par kterih ma-
 unsak zde sveto hostjo sa kelham le nekoliko povzdví-

lzmò ta dar, ka smo ga od Bogá prejelz, spet Bogú, takó rekóq, nažaj datz, in de hoqemo le po Ježuss Kristuss, x' nim in vs nem Bogá

gne. Sadáne povazdvigováne prezej po spreobarnena se je we le va 12. véka pøqelo. In to je katolská qerkav zapovédala zavolo krvah naukov diakona Berengarja, ka jih je od presvetaga réwnega telesa in presvete réwne kærvi trosil. De ba katolská qerkav svoje otroke pred takam zapelivnam obvarovala, in ljudí va prava verz, kar sveto réwne telo in presveto réwno kritique, potzrdila; je prezej zapovédala, de naj se vselej par sveta mawa prezej po spreobarnena sveto réwne telo in sveta réwna kri ludem pokaze, de va seba xivo vero obude, de krùh, ka je bil doslej na altarji, né veq krùh, ampak je telo Ježusovo, in vino né veq viño, ampak je kri Ježusova, de so le we same sunane podobe poprejwnega kruha in vina ostale. Zapovédala je tudz katolská qerkav, de, kakor vernaka vidjo manaka pred xivm Kristusam vz podoba kruha in vina vpriqnam do tal ponixata se, in az desnam kolénam poklekováta va znamne, de Ježusa molz in po Božje cestí, naj tuda kristjana po qerkvz na koléna popadajo, in Ježusa za globoko ponixnostjo molzajo. Torej se pr povazdvigováns xvenklá, de ba vsa kristjana po vszkh kotah qerkve Ježusa molilz, ako ga ravno ne vidajo povazdvigováta; tuda se par nekterah mawah pozvana, de ba ljudje tuda po domovah in nivah védala, kdaž de je povazdvigováne, de ba torej, kjer so, pokleknilz, in Ježusa Kristusa vz podoba kruha in vina vpriqnegra molilz. Prezej od konja so le Božjo hostjo povazdvigoválz, nè pa tuda kelha, zato ko so ljudje pr povazdvigováns svetaga réwnega telesa vsz qisto na obraze popadalz, in sa néso upala dolgo qasa od svete gróze svých oqí povazdvignitza; zaston ba se bil tadej kelch povazdvigovál, nobedan ba ga ne bil vidil. Komej je 200 lét, kar se je po vszkh krajéh ta navada zaqela, de se tuda kelch povazdviguje.

vszgamogópnega. Očeta po svójí dolžnosti učenitje in slavite: ker spoznamo, de smo le po Ježuss Kristuss vs stanz Bogú vrédnno čast in slavo dajatz, zató ko je Ježus Kristus naš srédnšk, po kterošim imamo parstop do Boga; de smo mu vs stanz le že Ježusam Kristusam vrédnno čast in slavo dajatz, zató ko je le on Bogú popolnama prijetnja velenja mavnšk, kaž je Očetu vs vseh raujeh popolnama enak, in torej le on naše darove in molitve pred Božji sedex na visokem altar Božji poklada, in Bogú prijetne storí, se ktem bodemo tudi skleneň, de homo Bogú vneš; de smo vs stanz le vs Ježuss Kristuss Bogú vso čast in slavo dajatz, ker smo namršči vs negovačnega, in torej udje negovnega duhovnega telesa.

Zdě so tihe molitve, kaž so se bile po sanktus začele, končane. O Jube moji kristjans! nškar ne pozabíte, de je po poveždivgováns noter do zavživana Ježus Kristus vs podobě kruha in vina že duwo in telesam, se kervjó in mesam, po Božji in človékuš natora med namz pričajoč. Kakó se moramo torej par též déla svete mawe obnawatz, kakó vest? Kakor se svetniks vs nebessh obnawajo do pravaga živaga Bogá, kaž ga obliuje vs obliuje gledajo; takz bodemo tudi mi na žemlž do presvetaga réwnega telesa in presvete réwne kerví. Vs bodemo vs Ježusa zamaknenz, vs vs molitvz, vs vs veselje in hvalz Božji, vs vs svete Jubežnja do JUDÍ. Ves svét naj nas mine, ko imamo Ježusa Kristusa pred sahoj na altarji; le čast in slava Božja nas navdajaj. Se hva-

lexnostjo in sa terdnem sklepam novo živlene po Bogu začetę premišljujmo, de imamo Ježusa Kristusa svojega Božjega prijatla na altarji, kjer je že dostačrat razčalenega. Očeta nebeskega potolaxil, de nas ne sa svojo mogoučno roko udaril, kakor smo sa svojimi gréha zasluzili.

5.

Od ozenáwa do obhajilne molitve.

Øzenaw. Tihe molitve, ki so se po sanktus začele, se sa peto molitvijo po povzdvigováns končajo; pravno se zde molitve, sa kterimi katolska cerkev mavnka in vernake pravila sveto obhajilo po vrédno prejeti. Ker pa katolska cerkev med vsemi molitvami lepih in imenitnih ne pozná mémo ozenáwa, ka ga je sam Ježus Kristus od beséde do beséde učil; je zapovédala, de naj se mavnk in kristjan pred vsemi drugimi molitvami za molitvijo svetega ozenáwa za sveto obhajilo pravilajo. In to je po vse pravilu zapovédala, ker ozenaw po nauki svetih očakov in sedmerih proumih vse vs sebi zapopade, cesar kolz smé kristjan od Bogá želeti, in Bogá prositi za dušo in telo, in ker tudi ne moremo Bogá potrebnih duhovnih in telesnih dobrot lepih in spodobnih prositi, kakor ravno za molitvijo svetega ozenáwa, ka ga je Božji Sin učil; zakaj *le Bog, govorí Tertulijan, je bil vs stan Judi podučit, kakó de hoye Bog prouen biti.*

Torej so pa apostelins tolškowno spoušťováne do očenáwa in tolškowno zaupane vš moř te Gospodne molitve iměl, de po spríčeván̄e s. Gregorja Velikéga med rovzdvigovánem in zaúvanem néso nobene druge molitve molil, kakor očenaw. Perve uase keručanstva je bila pa tuds navada, de so vss, kolžkor jih je bilo pr svetš mawš pričyjočh, očenaw na glas molil; dan danaun̄ ga pa le mawnek na glas molil, in vss vpríčnu bž ga mogl natihama molit, in se po tému takem že mawnekam sklenit. Torej jih tuds mawnek, predan zaupne očenaw na glas molit, kž molitv̄ opomina, ker prav: *Molimo!* (*orémus!*) In de bz vernekz tolškan bol Gospodno molitv̄ spoušťovál, ktero imenuje Tertulijan kratēk zapopadēk ηέλεγα συ-τέγα евангелија, in se ne žbal, ko so gréwnekz, Bogá imenováte svøjiga Očeta, ter x' nim prav ko otroqz govorit, in ga že otroujim zaupanem prosit; jim mawnek we pové, de jim je sam Ježus Kristus zapovédal to molitv̄ molit, ko prav: *Že Žveličarjevo zapovědjo opominan̄ in že negovem Božím naukam podužen̄ se upamo reče.* In po téh besédah we le zaupne očenaw molit, rekou: *Øye naw, klerz se vš nebeseh.* *Posvěcenō bodz tvøje imē.* *Pridz kž nam tvøje kralestvo.* *Zgødž se tvøja vo.la, kakor vš nebeseh, takó na zemlē.* *Daj nam dans naw usakdan̄ krùh.* *In odpustz nam nave dolge, kakor tuds mi odpužamo svøjim dolžníkam.* *In nas ne vpe.lz vš skušnavo.* In služabn̄k mu vš imens vernekov odgovorí: *Temuž réwz nas od žlega.* In

mawněk na to pravš: *Amen*; in ss to besédo poterda xele vernškov, de naj bž Bog od nega in nsh vše húdo odvernil.

Réwə nas, prossmo. Ker mawněk xelí, de bž Bog od nega in vše húdo odvernil, razloxi zadno prøwno oøenáwa: „*Temuy réwə nas od zlega*“, ss téms besédamš, de po ižgovorjenšm *Amen* dalej takó le molš: *Réwə nas, prossmo, Gospod Bog! od vše zlegov, preteklez, sedánz in prihodnuz, in na prøwno svete, uestite vselej džvíne in Božje matere Marije, svøjih svetuz apostolov Petra in Pavla, Andreja in vše svetnikov daj usmiljeno mir və naws dnéh, de bomo ss rømoçjó tvøje milostz podpiranz vselej brež gréha, in obvárovanz vse zmote.* Kterž pa so tisz pretekls, sedáns in prihodnuz zlega? alž ktero je tisto preteklo. sedane in prihodne húdo, od kterga xelémò in prossmo réwena bitz? *Pretekls zlega so naws storjenz gréha in vse slabz nastopa, kž so jih gréha alž və nas alž pa və družez za səboj popustila: və nas, postavš, ss tém, de so nawo poxelivost huje raždraxilz, in neno mož poviwalz, zakaj vež ko se poxelivost dovolz, vež we poxeli; və družez pa ss tém, de smo jih zə gréha pohujivalz, ktero po hujwane morebitz na dns nsh serža ko malopridno séme və zemlz tiqí, in ob pøložnostez poxene, in grenks sad hudobije obrodi.* *Sedáne zlega imenujemo pa vse tisto húdo, ktero nas zdé alž na duwz alž na telesz stiska, postavš bolézen, xalost, britkost, alž skuænave, kž nam jih alž mesó, alž huds duh, alž pa*

svét napravla. *Prihodnæ zlegæ* so pa vse tiste ræpi, ktere bæ nas vz prihodnæ utegníle alz na duwæ alz pa na truplæ poukódovatæ; so tdej vse zapelive in pregréune perloxnostæ, vz ktere bæ utegnìls we prits, so casne in véune utrafsnge, ktere gréh za sboj voda. Vz téj molitvæ mawnek Bogá tudz pross, de naj nam mir da na zemls vz cas nauaga xivlena, namrsq zunans mir, kterga vøjska, punts in preganane razderó, in notranæ mir, kterga ima, kdor kolz z Bogam in blixnem vz lubeznæ in svet prijažnostæ xiví; de bæ nas torej gréha in vse zmote obvaroval, ker gréh notranæ mir prexene, zmote pa tudz zunans mir razderó. De bæ mawnek ta mir loxej od Bogá doscgal, sklene svøjo prøwno ss prøwno daviqe Marije, ker je ona rodila krala miru, rodila Ježusa Kristusa, kterz nam je notranæ in zunans mir ss svøjo smartjo na kriix zadobil; ss prøwno svetih apostelnov Petra in Pavla in Andreja, ker so zlastz ti trije ta notranæ in zunans mir z ožnanovánem Ježusových naukov po svéts raz-wirilz.

Med to molitvjo vzame mawnek Božjo sklédæjo vz desno roko, in ker nam je le Ježus Kristus ss svøjo smartjo na kriix pravz mir zadobil, sklédæja pa je Ježusova podoba in posoda, (zakaj nano se déne Ježusovo réune telo, ktero se vz znamne téga miru zavxiva;) se mawnek ss sklédæjo prekrixa vz spomín, de nam ta mir le iž kriixa alz iž Ježusove smartz na kriix ižvira, in jo tudz vz znamne téga miru

kuæne, ko prava: *daj usmileno mir və naueh dnéh*, ter nano Ježusovo réune teló déne.

Prelòm svete hostje. Ko je maunsk sveto réune teló na Božjo sklédæjo djal, od-krije kelsh, poklekne pred Ježusam və podobø kruha in vina vpriqñem ȝe desnem kolénam do tal, vstane, in vžame iž sklédæje sveto hostjo, ter jo nad kelham sə sveto grøzo ȝez srédo prelomø, in poloviqo, kə jo dobí və desno roko, na sklédæjo položí, ter skoncuje med lomlenem hostje poprejvno molitv, rekoq: *Po ravno tému Gospode nauemu Ježuse Kristusu*, *Sin tvøjim, kteře sə tzbój xiví in kraluje və edinost svetega Duha Bog*; in od une poloviqe we kosqek odlomø, polovíqo spet na sklédæjo položí, malz kosqek pa we və desna rokø med pøvzema pørstama nad kelham dærší, in na glas dalej mols, rekoq: „*Skože vse véke vékov.*“ Sluxabnsek mu odgovorí: *Amen.* Maunsk storí po tému sə kosqekam svete hostje tri krixe nad kelham, in reqe kristjanam: *Mir Gospodov bode védno ȝe vam.* Sluxabnsek mu və imens kristjanov odgovorí: *In sə tvøjim Duham.* Maunsk spustí ȝdé kosqek svete hostje və kelsh, de se sə presveto réuno keruvjó ȝméwa, in mols med tému: *Ta ȝmés in posvetyba telesa in kervi Gospoda nauega Ježusa Kristusa nam bode, kə jo prejmemo, və vécno xivlene.* *Amen.* In kelsh spet zakrije.

Maunsk tadej sveto hostjo pred obhajílam prelomø, pa le podobo kruha prelomø, ne pa Ježusovøga telesa. Ježusovo teló je po vstaje-nu od smartz neumærlivo, ȝestítlivø, nəq vəq

ne more terpēte, se nāj več ne da razdelita,
 zmirej ostane ħélo, ve kakorčnam je od smerti
 vstal, ve nebesa wal, in sedí na desniq, in ve
 vseh dělach hostje je vs pričejou. Prelom pa
 maunsk pred obhajilam podobo kruha: 1) de
 Ježusa Kristusa posname, kterz je tuds per zad-
 ne večerji krùh razlomil, preden je ve negov
 podobz apostelnam svøje telo dal za vse, re-
 koq: *Vžemite in jéjte, to je moje telo;* 2) ker
 so nega dni več kruhov ve obhajilo maunsk
 in vernekov spreobarnil, in jih pred obhajilam
 razlomil, de je vsak vernek kak kosqk
 prejel; 3) jo zató prelom, de nas bol ve zivo,
 kakor doshmal, opomnjoqena Ježusove
 duwe od telesa ob negov smerti, ktere spo-
 min per svetz mawz obhajamo. Per staroverqch
 je navada, de sveto hostjo ve utira dèle razde-
 le; prva kossq je za maunsk, druga za ob-
 hajilo kristjanov, tretji za bolnike, in četrtz
 se spustí ve kelach med sveto réwno kri. Ve
 Rimske katolske qerkv se pa vselej na tri dèle
 razdeli, kterh manzga ve kelach med sveto
 réwno kri spustí, večs dva pa sam za vse. Nega
 dni je maunsk tuds sveto hostjo, ktera
 je bila pa veliko večs od sedánsk, na tri kosq
 razlomil; en kossq je med sveto réwno kri ve
 kelach spustil, ensga je sam za vse, tretjiga je
 pa ve razlomil, in x' nim verneke obhajal.
 Znamne te navade se ve zdé ohraňuje per ve-
 lke paperevz mawz, ker papere tretji kossq
 svete hostje na dva kraja razdèle, in x' nim
 svøja levita, diakona in subdiakona, obhajajo.
 Dan danawz za vse mawsk sam dva večs

kosja svete hostje, ker imamo za druge kristjane in bolnike nalaui narejene manus hostje, ka se védno vs qerkvs hransjo vs posebns posode, ka se imenuje qibori ali hranivnsga.

Za manusem kosqekam svete hostje storí manusek tri krixe nad kelham, ko pravz: *Mir Gospodov bode védno že vamz*. Mir, ka ga manusek ss téms besédams kristjanam vouqz, né tiste mir, ka ga svét svojim služabnsekam daje, ampak je *Gospodov mir*, namreč mir že Bogam, mir sšboj, mir že bližnsm. Mir že Bogam ima ćlovenk, kedar po negovz svet volz ravná, in po negovz svetih naukzh xiví; gréh pa mir med Bogam in ćlovékam raždere. Mir sam sšboj ima ćlovenk, kedar je negova vést qista in torej mirna, ker mu néma nuj hudega ouilita. Mir že bližnsm ima ćlovenk, kedar z' nim vs svet prijažnostz xiví, se z' nim ne prepira, ampak negove slabostz že lubežnjo prenawa. Glejte, to je Gospodov mir, ka nam ga manusek vouqz. — Med besédams: *Mir Gospodov bode védno že vamz*, storí manusek tri krixe, ker nam je Jezus Kristus ss svojo smrtjo na krihx naue gréhe zbrisal, in torej po besédaх Božjiga pisma naš dolzen list na znamne svecoga kriha pribil. Ravno ss tém, de nas je že Bogam spravil, nam je zadobil mir že našo vestjó, ker vést vs Božji prijažnostz svoj rokoj najde, in opraviqenaga ćlovéka več ne pika, temuq ga že notranem veselom napolnuje, in ss poterpljenem vs krihzh navdaja, ker mu

kaže unkraj groba tolškotno veselé, ka ga ve
né nobeno človéwko sgrše na té m svéte okusi-
lo. Mir že bližnem nam je na krixe zadobil,
ker je med Jude in ajde, ka so se med sebój
sovražil, poderl tisto sténo, která je nih sgr-
na loqila, in je spreobernene Jude in ajde
zdruxil vs eno duhovno telo, in ker nam je
oznanil vero, která zlaste kerujsko bratovsko
lubčen zapovídaje, in učí molitza za tiste, kž
nas pregaňajo, in nam je zasluxil tudi milost
in pomoč, se ktero nam je mogoče bližnega
svetó lubite, ye nas tudi pregaňa.

Ta Gospodov mir tdej, moži prelube!
vam mawnek vrouže že xivem Kristusam ve ro-
ke, ker vam je ta mir tolškan potrében, zla-
sté ye mislite kž angelske mižs prstopit. Ta
mir je drags sad svete mawe; ta mir, ako ga
imate in ohranite, vas bo gotovo prpelal
ve kraj vépnega miru, ve kraj vépne lubčen,
ve svete raj.

Ko je mawnek se kosýkam svete hostje ve
roku kristjanam Gospodov mir odvožil, ga
spustí med molitvejo ve sveto réwno kri, de
se x' no zméwa. Kaj pa poméns zméwanie Je-
zusovsga telesa že negovo presveto réwno kar-
vjó? To zméwanie nas opomně, de so nega dni
navado imél se kosýk svete hostje med tisto ne-
spreoberneno vino dévata, ktero so verníkam
pit se dajal, dokler so jih ve ve oběh podobah
obhajal. Ob velenjih prázničnih namrsq, ko
so veče dél vsa verníka kž svetemu obhajílu
prstopil, něso lahko tolško vina ve kri Ježu-
zusovo spreobernil, de bě bili x' no vse ver-

nekke obhajal. Če je tdej Ježusove krví zmankalo, so nekoliko nespreobrnenega vina vs kelih vlil; in de bz bilo to vino vsaj posvečeno, če ravno ne spreobrneto vs Ježusovo kri, je mavnk nékej kapel Ježusove krví vs kelih kanil, ali pa nekoliko svete hostje van spustil, de je po tem takem vino vsaj posvetil, kters kosyk svete hostje je diakon po obhajilz kristjanov zavsil, ko je kelih zbrisoval. Ostanek te navade se vide we velkem petek, ker mavnk ta dan ne mazuje, ampak sveto hostjo iz Božjiga groba vzame, ks jo je poprej uns dan, velkem četrtek, vž Ježusovo telo spreobrnili, in nalaui za to mavo prapravil. To-rej videte velka petek, de se sveta hostja pred mavo iz Božjiga groba na altar vs procesji parnese. Par téj maws né Ježusove krví vs podobe vina, ker mavnk vina ne spreobrne, in to-rej tuda kelha ne povzdviguje, ampak samo sveto hostjo. Ker se tdej mavnk velkem petek ne more z obéma podobama obhajat, spustí kosyk svete hostje med vino, ks ga je vs kelih vlil, de ga se perméšanem svete hostje vsaj posvetí, in po tem Ježusovo réwne telo zavsiye, in vino iz kelha popije. Vino se se tem vs Ježusovo kri ne spreobrne, če se nekoliko kapel Ježusove krví ali pa kosyk svete hostje van spustí, ker je nerkav vselej verovala, de se krüh in vino le z Ježusovem besédam nad krüh: *To je moje telo*, in nad vino: *To je kelih moje krví*, spreobrne; po tem takem se le posvetí, pa we zmirej vino ostane.

Zméwanie Ježusovsga telesa že rétmo krvjó pa we nékej vse imenitnsušga poméns. Poméns 1) zdruxene Ježusovsga telesa že duwo in krvjó və grobə, in Ježusovo uestito od smrte vstajene, in Ježusovo popolno sklenitev že neběwškem Očetam po něgovam vnebohóde, s̄s ktero je svøjo na kriks opravleno daritv konqál. Doždē se je və daritv svete mawe premiūleválo žlasts třp.lene in smrt Ježusova; torej ste bile və ta spomín podobz kruha in vina ena od druge loqene, ker se je ob třp.lens in smrte Ježusova tudz kri od telesa loqila. Zdē pa se tudz we obhaja spomín Ježusovsga od smrte vstajena in vnebohóda, ker je sveta mawa spomín vszga Kristusovsga za nas storjensga odrswéna; torej se və spomín Ježusovsga od smrte vstajena in vnebohóda sveta hostja že rétmo krvjó zméwa, ker se je ob Ježusovam od smrte vstajens kri s̄s telesam sklenila. — To zméwanie poméns 2) zdruxene in sklenitev Ježusa Kristusa s̄s človékam par svetem obhajíls. Kakor se sveta hostja že rétmo krvjó sklene, takó se sklene tuda Ježus s̄s človékam, kterz ga po vrédno prejme; in kakor se sveta hostja Ježusove réwne krví navzame, ravno takó naj se tudz kristjan Ježusovsga duhá pr̄ svetem obhajíls navzame. O, de bz se ga paq tudz navžel! Pr̄ svetem obhajíls prejmemo Ježusa od smrte vstavwsga, ktere ne veq umarł; de bz paq tudz mi po svetem obhajíls veq ne umarłs, se veq və smrtné gréhe ne povarníls! Se kakó léprsm opravkə vndzr katolawka ḡerkv mawnska in vernzke

ka svetemu obhajilu prpravila! Hvala teba, neskončno usmiljen Bog, včina hvala teba, de se nas brez našega zaslujenja po svoji milosti vs katolikov poklijal! — To zméjane poméns 3) včino sklenitev Ježusovske duhovnega telesa že Bogam vs nebesih. Ježus Kristus, glava téga duhovnega telesa, in kristjan negovs sluhabniks, udje téga telesa, se bodo vs nebesih že Bogam Očetam popolnama sklenili, de bo Bog vse vs vsem, in vs téj sklenitve bodo včini mir in pokoj vživali. Ka té sklenitve že Bogam vs nebesih nas prpravila sveto obhajilo, ako ga vrédno prejmemo; torej molž mavnak, ko kosylek svete hostje med sveto révno kri spustí, in prave: *Ta zmés in posvečba telesa in kervi Gospoda našega Ježusa Kristusa nam bode, ka jo prejmemo, vs včino življenje. Amen.*

Jagne Božje. Ko je mavnak kosylek svete hostje vs kelih spustil, in kelih pokrili; poklekne že desnam kolénam, in ss tém Ježusu vs tém presvetlem zakramente Božjo uast skaxe, spet vstane, in parklonen proti Ježusu reče:

Jagne Božje, ka odjem.lew gréhe svetá, usmilž se nas! (in se na persa udarz.)

Jagne Božje, ka odjem.lew gréhe svetá, usmilž se nas! (se spet na persa udara.)

*Jagne Božje, ka odjem.lew gréhe svetá, daj nam mir! (se tretji na persa udara.) *)*

*) Papex Sergi je zapovedal, de naj mavnak po prelomljens svete hostje trikrat in vse trikrat reče: „Jagne Božje, ka odjem.lew gréhe svetá, usmilž se nas!“ We

Dozdé je matnək pər svetə mawə vse svøje molitve le na nebewkəga Očeta obraçal, in ga potrébnəh dobrot po Ježuss Kristuss prøsil, ker ss je dozdé Ježusa Kristusa mislil umorjeno Jagne Božje, klavnə dar. Zdē pa po zméwanə hostje 3z réwno kərvjó ss ga mislə uestito od smərtə vstavwsga in sədeqəga na desniqə Bogá Očeta; torej se oberne kə samismu Kristusu, in se x' nim və prijažen pogovor podá, de bz və sebz vəqəs zaupane do nega oxivil, in se loxej podstopil ga və svøje slabostem vdano truplo prejete. Sz uestito je və stanə vəqəs zaupane in vəqəs lubežen do Kristusa və sebz obudits, kakor ss premisləkam, de je Ježus tisto Jagne Božje, kə je bilo və odriužene nash gréhov na kriek zaklano? Ko bz əlovək téga ne premislil, in se ne spómnil, de Bog zavolo téga zaklansga Jagneta skrsánsga in potertsga serňa nəkolz ne zavərxe; kakó bz se predəržnil tistəga və svøje slabo teló sprejete, pred kteřem angelə svøje obrazə zakrivajo, in kteřemu vsa nebewka truma 3veliqanəh duhov qast in slavo védno prepéva! Ker pa matnək vé, de Bog ponixansga in spreobernensga gréwnska zavolo Ježusove smərtə ne zavərxe, se trikrat

le uest nékej časa je Rímska ḥerkəv po sprijeváns Inogenija III. zavolo veliqəh nadlog ukazala, de naj se və tretje naměst: „usmilə se nas!“ reje: „daj nam mir!“ — Pər uesti matnəh se ne reje: „usmilə se nas!“ ampak: „daj jím pokoj!“ in və tretje: „daj jím věcna pokoj;“ in matnək se ne udara na persə, və znamne, de Ježusa, nega Jagne Božje, veliko bol za mərtve kakor zase pross.

na pərsə udars və զնամե, de je gréwnək, de je չəlo grəwil, de ga gréha pekó, de Jēzusa usmilenə pross, ker je on Jagne Boxje, kə odjemle nauə gréhe, in trikrat svəjo prəwlo ponoví, ker silno xəli usliwan bitə.

Katoləwka ղərkəv je beséde: „*Jagne Boxje, kə odjemlew gréhe svətā!*“ vəzela iż ust svetəga Joana Kərstnika, kteře je Jēzusa, ko je bil kə nemu və puçavo pərwał, sz téms besédams ludstvu pokazal, de jim je rekəł: „*Glejte, to je Jagne Boxje, kə odjemle gréhe svətā!*“ Sz téms besédams katoləwka ղərkəv 3ə Joanam Kərstníkam vred na զնանе daje, de je Jēzus na svét pərwał nam odpuçene gréhov sz svəjo smərtjo զadobit. Jagne, kə so ga mogla Izraēləs və Egiptə զaklatə, in pred odhodam iż Egipta jésts, in 3ə negovo kərvjó hiwne podboje in náddurje զաշnamnats, de né smərt və uñh hiwə pərwała, in jih podavila, kakor pərvənə Egipçanov; to jagne je raç lépa potoba Jēzusá, nega Boxjiga Jagneta, kə je nauə duwe sz svəjo prelito kərvjó զաշnamnal, de jih vəçna smərt ne pogubí! — Beséda *jagne* nas pa tuds opomns tiste potərpəxəlivosts in krotkósts, sz ktero je Jēzus Kristus nar huji tərplene prenawal. Torej je xə prerok Jēzaija od nega prerokovàł, rekoç: „*Kakor jagne, kə se və mesniño pcəle, in kakor ovəqə, kə molqı' pred nım, kteře jo strixe, né odperl svəjih ust.* (53, 7.) O presveta potərpəxəlivost!

3dē զայne mawək tri molitve zaporedama molits, de se x' nims kə svetəmu obhajílu pərpravla. Te tri molitve sq od զայetka po-

božnə in sveta mawnske sami zase žložilə, in se x' nima kə svetemu obhajilu prprav.lalə; sūasama jih je pa katoluwka ḡerkəv pər sveta mawg vpelala, in jih ukazala pred žanživanem molitə, ktere se torej dan danawns od vseh mawnskov molijo. De bə jih paq takó pobozno molilə, kakor so jih molilə, kterso so jih žložilə! De jih bomo prav pobozno in iž ser-ja molilə, jih zdé zaporedama nekolisko pre-misləmo.

Pervá molitv. Mawnsk we žmirej svøjo prøvno na Ježusa obraça, ka se ga na altarji və podobə kruha in vina xivsga mislə, in ga pross, de naj da vsem udam katoluwke ḡerkve mir in edinost, ker je tréba, de so med səboj ensga ser-ja in ensga duhá, ko so vsz ensga in ravno tistega svetega kruha, in ensga in ravno tistega svetega kelha dlechns. Iž téga kónja molə mawnsk perklonen in že rokama na altar naslonenšma tole molitv: *Gospod Ježus Kristus! kters se rekəl svøjim apostz.lnam: „Mir vam zapustím, svoj mir vam dam“, ne glej mojih gréhov, ampak svøje ḡerkve vero, in daj ji po svøji volze mir in edinost: kters xiviw in kra.lujew Bog skožz vse včekov. Amen.* Gospodov mir mora və tisteh kraleváts, kters ke svetemu obhajilu prstopejjo, de so že Ježusam in se kristjanə ensga duha in ensga ser-ja. Ta Gospodov mir se pa və katoluwka ḡerkvs se prepiram in krégam razdere; torej pross mawnsk Ježusa, de naj da kristjanam və mirz in edinostx xivéts. De bə ta mir za se in že vse ude katoluwke ḡerkve od Ježu-

sa loxej sprəsil, ga takó rekóq opomnə, de je zadnəs večer pred svojim terplenem apostelnam rekəl: *Mir vam zapustim, svoj mir vam dam.* Že zaupanem pross məsnək téga mirú; pa se ne zanawa na svofje zasluxene, ker vé, de je gréwən ȳlovnək, ampak zanawa se le na xivo vero ȳéle katolské ȳerkve in na Jezusovo zasluxene, in se negovə svets volz in modrə previdnostz popolnama vda.

Ker imamo pa le takrat Gospodov mir vərsnijs, qe smo že Bogam in blixnem və svets prijažnostz; je bila nega dni və katolskə ȳerkvə lépa navada, de so se vernək və znamne bratovské lubežnə, mirú in svete prijažnostz pred svetm obhajílam kuweváls. Navado kuweváts se və znamne svete prijažnostz je katolská ȳerkv od Judov vžela. Pər Judžh je bila namrəq navada və pozdravlene objemats in kuweváts se. Torej je rekəl Jezus Simonu farižeju, pər ktem je obéoval, ko je bila ravno Magdalena, oqitna gréwnəja, və hiwo pərwlə: *Kuw.leja mə nəss dal; ta pa, kar je və hiwo pərwlə, mə nog nē jenala kuweváls.* (*Luk. 7, 45.*) To navado so preizej pərvə kristjanə sprejelə. Torej je pisal s. Peter vernəkam: *Pozdrav.lajte se med səboj sa svetem kuweváinem.* (*I. Pet. 5, 14.*) In so se tudz pər svets mawə və znamne bratovské lubežnə kuweváls. S. Avguwtin je rekəl: *Kakor se tvøje ustnə-ye pərblikajo ustnənam tvøjiga brata, takó se tudz tvøje sərŋe ne odmikaj od negovəga sərŋa.* Ta navada je bila prav po duhs Jezuso-vih naukov, ktrs prav: „*Ye svoj dar pərne-*

*séw pred altar, in se tam spomnsw, de ima
twoj brat kej zopér te; pustz onde svoj dar
pred altarjem, in pojde poprej správit se se
svojim bratam, in tdej pridz, in daruj svoj
dar.* (Mat. 5, 23. 24.) Ker je pa súasama to
kuueváne razuždanst sserqam bitz začenalo
perložnost k Nespodobnostam, se je mogla ta
lépa navada opustiť; spreobžrnila se je vše objemane, in je dan danaws le we per všechn
mawah že levit med duhovního per altarji vše
navads. *) Maunsk namrsq kuune po molitve
že mir altar, de takó rekóq od Ježusa mir
prejme, se obzrne po tému proti diakonu, in
ga nekolsko objame, rekóq: *Mir se tzbój!* In
diakon mu odgovorí: *In se tvójim duham.*
Diakon objame po tému subdiakona, rekóq:
Mir se tzbój! in dobí odgovor: *In se tvójim
duham!* In takó se ta Gospodov mir vše du-
hovníks v okole altarja da. Ye pa tuds né dan
danaws veľ vš navads, de ba se vernáka per
svetz mawh pred obhajílam kuuevála vše znam-
ne kružanske lubezne med səbój; je le vander
vsalaga kristjana dolžnost razžalnikam razža-
lene iž sserqva vsaj per svetz mawh odpustiť, in
naj se někde ne predaržne k svetemu obhají-
lu perstopit, ktere ima káko piko na bliženaga,
ampak spravz naj se prej se svojim bliženem,
in potlej naj we le perstopi k angelske miž.

Druga molitva. Zdě se we maunsk po
zapožde žerkve že druzema dvéma molitvama

*) Per verna mawah se vš znamne velike xalosta ořiža
to objemane, in tude molity za mir.

za sveto obhajilo p̄erpravila, ktere ste tolškan
 p̄erprayne vs ȝlovéke misls in xele obudit,
 kakorunsh je pred svetm obhajílam tréba,
 de se tudz drugz vernerz ne morejo že lépwa-
 me molitvamz kz svetmu obhajílu p̄erpravlatz.
 Perva molitv, kz jo zaçne matnšk zdé mo-
 litv, je tale: *Gospod Ježus Kristus, Sin xiv-
 ga Bogá!* kterz sa po Oycetovz volz sa svetm
Duham vred svét sa svøjo smertjo vs xivlene
 obudil, réwz me sa tém svøjim presvetem teles-
 sam in svøjo presveto kerwjó od vsz h møyih
 gréhov in od vsz h ȝlegov; daj, de se vselej dør-
 xím tvøjih zapoved, in ne dopustz, de bz se
 kdej loyil od tebe. Kterz že ravno tém Bo-
 gam Oycetam in svetm Duham xiviw in
 kra.lujew Bog vs véke vékov. Amen. Va téj
 molitv pross matnšk Ježusa, de naj ga sa
 svøjim presvetem telesam in sa svøjo presveto
 kerwjó od vsz h negovz h gréhov réwz; zakaj de-
 ssvravno nas je Ježus Kristus sa svøjo smertjo
 na krixe od gréhov in pogublena réwil, že
 Bogam spravil, in nam véqno xivlene ȝadobil,
 se vndar sosebno po vrédns prejemz Ježusovz
 ga telesa vdæleæjemo téga odrawéna, takó de
 bz odraujenz ne bili dæleænz ȝasluxena Ježusov-
 e smerts, ko bz ne hotlz negovzga telesa vs
 podoba kruha prejemata. Torej je Ježus re-
 kal, in nam we zdé pravz: *Ako ne bote jédlz
 mesá Sinú ȝlovékovrga, in pilz negove kerví,
 ne bote iméle xivlena vs sebz.* (Joan. 6, 54.)
 Kolškan bz mogal po tém takém sléhern kri-
 stjan skerbéts, de bz veçkrat kz svetmu obha-
 jílu po vrédno p̄erstopil! — In ker vé, de ȝlo-

vsek sam od sebe nôqe in ne more po Božjih zapovêdah xivéts, ampak de nam le gnada ali milost Kristusova volo in moq dodluje, de Božje zapovêdã vselej radã in na tanko spolnujemo; torej we Ježusa prosz, de naj mu da vêdno po Božjih zapovêdah xivéts, in jih nskol ne prelomits. In de bz to milost od Ježusa Kristusa bol gotovo dosegal: ga opomnë, de je to vola nebewkoga Očeta, kters nas je tolškan lubil, de nam je nega ve réwnë dar na svét poslal; ga opomnë, de je to vola svetega Duha, kters je negovo teló ve deviškam telos preqiste vselej deviñe Marije stvaril, de nas je mogel ss svôjo smrtjo na kríz od vêçne smerte, od vêçnega pogublena odréwits, in nam vêçno xivlena, vêçno zveličane zadobits. Raçlépa molitv!

Tretja molitv. Yas, de bo mawnek Ježusa Kristusa ve roke prejel, in ga zañxil, pred ktersm se nar xistéji duhovs iž ponixne xastí tresejo, ta svet in strawn yas se je zdé parblikal; pa mawnek spozná in yut svôjo nevrédnost Ježusa Kristusa pod strého svøjiga xivota sprejet. Če je ravno samaga sebe presodil, in vse kota svøjiga sserja preiskal; se le vander bojí, de bz ve negovem sserju we kej skritega ne tiqalo, kar Ježus Kristus sovrax. Ve veliks stisk je zdé. Od ene strani mu na uresa græmi Božje xugane tistem, kters po nevrédnost sveto obhajilo prejmejo; od druge strani pa sliws, de néma xivlena ve sebz, kdor mesá Sinu ylovéckovraga ne jé, in negove kerui ne pije. Kaj yè ve téj stisk storit, kam se

obernit? Nauj bolnega ne ve storit, kakor de se, samoga sebe presodivsa, vz naročje Ježuso-ve miloste zaščite, ter Ježusa pros, de naj ga nevrédnega obhajila obvaruje, ker se je po svoji moči izprawal, in dobro presodil, ter naj mu da po vrédno kse angelske misi pə-
stopit, negovo sveto telo in sveto kri po vrédno zavzeti, in po tem takem brambo zoper vse duenne sovražnike in zastavo vénsga xivlena zadobit. Torej zaupne molitv: *Gospod Ježus Kristus! vxitje tvójiga telesa, ktero se jaž nevrédnę ɻovsk predržnem prejete, m̄ ne bo-
da vz sôdbo in pogubo, ampak naj m̄ bo po
tvójii dobroti bramba in zdravje duwe in tele-
sa. Ktero xivis in kralujew z Bogom Oče-
lam vz edinosti svetega Duhia Bog skož vse
včke včkov.* Amen.

Krùh nebesk. Ko je zgorno molitev odmølil; poklekne se straham pred sveto hostjo, de Ježusu vso uast skaze, spet vstane, in od duhovne lakote po Ježusovem telesu gnan reče, sveto hostjo vz roke jemáje: *Krùh neb-
esk bom prejel, in klinjal vz Gospodovo imen.*
Xele Ježusa Kristusa prejete morajo enake bi-
te xelam, kse jih ima silno lazen ɻovsk po
telesnih jadilih. Ježusa mora lazen bit, kdor
ga prejme; zakaj ko je že za telesno zdravje
nevarno silit se se takem jadmí, do kterih
ɻovsk néma ralo nobene xele, ali nad ktere-
m se mu we ralo gnuss; o, kolškan nevar-
nje je we le za dušno zdravje, če kdo Ježu-
sovo telo, to nebesko jéd, väiva, deskravno
néma do nega nobene xele, in ralo nobene
po telesnem bolehu. Kako so začeli ap. zavije vočarje, da je jo
nati telo in potem še daša

lakote po nem ne vute! Ta lakota je pa samó vz tistih sestih, kę so prázne lastne in pregréwne lubežns do stvari, in prepričane, de je sam Bog nsh nar večs dobrota, kę jih more popolnama nasítit. De pa mawnek xeli Ježusa prejet, de ga po nem, neběwkem kruh, silno xene; da na znane že besédam: *Kruh neběwke bom prejel, in klinjal vz Gospodovo imo.* Vz Gospodovo ime kliqat se prav, po besédah s. Avguština, Gospoda kę sebz perva-bit, se že Gospodam sklenit, de bz bil Gospod nawa moj in nave xivlene.

Gospod! nésəm vréden. Zdě vzame mawnek sveto hostjo vz lévo roko, pod no med kažávsn in srédnę perst Božjo sklédejо podloxi, in se že desno roko na perss tarka, reko:

Gospod! nésəm vréden, de grec pod mójo strého, temuq reŋs le že besédo, in bo oždravlena moja duwa.

Gospod! nésəm vréden, de grec pod mójo strého, temuq reŋs le že besédo, in bo oždravlena moja duwa.

Gospod! nésəm vréden, de grec pod mójo strého, temuq reŋs le že besédo, in bo oždravlena moja duwa.

De vsz pričajoqz vzdó, kędaj mawnek te beséde ižgovarja, sluxabnk že zvoničkam trikrat požvenklá, de tudz vernsk te beséde že mawnekam ižgovarjajo, in se na perss tarkajo. Beséde: *Gospod!* nésəm vréden itd. so vzete iž svetga evangelja. Vz méste, Kafarnaum po imenu, je bil namrsg Rimsk stotnk na stan, kterz je imel do smrte holnsga hlapna. Ko

se je bil Ježus Kafarnavmu približal, je stotnšk nékej městnsh starawinov do Ježusa poslal, prosit ga, de naj bę mu hlapηa oždrávil. Městnsh starawins pridejo do Ježusa, in ga prosojo te dobrote. Ježus se par téj pričs vsgdvigne, in gre ss starawins protz stotnškovs hiw. Ko stotnšk to žvē, powle priatlov do Ježusa, ter mu sporoči: „Gospod, ne truds se! Jaž te nésam vréden ve svøjo hiwo. In prav žató nésam hotel sam do tebe. Reŋs le, in moj hlapη bo ždrav.“ Ježus pa se ne da ovréte. Kadar xe bliž do stotnškove hiwe pride, gre sam stotnšk, in pred Ježusa stopr, ter mu reče: „Gospod' jaž nésam vréden, de grew pod mojo strého, temuq reŋs le že besédo, in bo ždrav moj hlapη. Žakaj tudž jaž, desəravno sám le stotnšk, in ylovrsk, kę sám pod oblastjo, imam vojake pod səboj, in reyem tému: Ids, in gre; in unetu: Pride, in pride; in svøjimu hlapηu: Storž to, in storí. Ravno takó tudž ti lahko nélz boléžensks dərhala zapovědujew, in so tə pokorne boléžns.“ Ježus to sliwats se žavžame, in se obarne protz Iudém, kę so ga bili osipalz, ter jím reče: Resniqno, vam povém, tolžko vere ve Izraelz nésam nauzel. Ker so bile tə od stotnška ponízeno reçene beséde Kristusu tolžkan všeç, je katolawka nerkəv zapovédala, de jih vselej pred svetšm obhajílam reŋimo, in x' nimš pokazemo svøjo nevrédnost Kristusa prejetz ve svøje slabostem vdano sərje. Kadar tədej mawnsk pravz: Gospod! nésam vréden, de grew pod mojo strého, temuq reŋs le že besédo, in bo oždravlena moja duwa; hoqe to-

lako reuſ: „**Чи́там, о Господ Је́зус!** in spo-
znam, de te nésam vréden sprejetš pod strého
svójiga xivota; zakaj ue te nebesa in pa ne-
bes nebesa ne obsexejo, kakó te hoqe iž prahú
in párstí storjeno pohiutvo mojiga telesa vré-
dno pod strého vžetš! Jaž bz mogel ue le sa-
s. Petram reuſ: *Gospod! pojde od mene, jaž
sem gréwan yclovsk.* Torej se le na tvøje usmi-
lene zanesem, reuſ le besédo, in bow mojo du-
mo popolnama od gréhov očistil; sej sa tudi
le rekal, in nebó in zemla sta bila stvarjena.“

Teló Gospoda. Zdé storí maunek sa
sveto hostjo križ učez se; in po tému takem vž
sebz vero obudí, de bo zavxil ravno tisto Kristusovo teló, kx je bilo na križ umorjeno, in
je tretji dan vž novo xivlene vstalo, ter reuſ:
*Teló Gospoda naučga Ježusa Kristusa naj o-
hranę mojo duwo vž včyno xivlene; Amen.* Sa-
tému besédams maunek sprijuje, de nam je Ježusovo réune teló zastava včynsga xivlena.
In rés, ta nebewka jéd, po vrédnou zavxivana,
storí, de se nam zaupne studitš in gnuisitš nad
pregréwnsmu räumí; de zaupnemo zdihováts in
hrepnéts po tému, kar je vž nebesuh; de ko-
pernsmò po tistem uas, ko bomo zv Ježusam
vž nebesuh popolnama in vékoma sklemens. O
presrečuš tistu uas! o presrečna včynost vž
nebesuh!

Zavxivane Gospodovga telesa. Ma-
unek se na to nekolkó pérpognen sa svetuš ré-
wnsm telesam obhaja, in spet sklonš, ter sa
pérpogneno glavo in zv rokama pred səbój skle-
nenema obstojí in obmolví, de molče premi-

luje neskončno Kristusovo ljubezen do nega ^{stotinice} in svetojo nezmeno srečo, ko ima zdé pod strého svojiga života Ježusa Kristusa vš podobe kruha. Kdo more negovo srečo popisat, ko je tolkownga Gospoda vš hiwo svojiga srca dobil! Kolikowno hvalo, kolikowno ljubezen je torej zdé Ježusu dolžen! Vš sveto premiulevane zamaknen in se svetim obutleji napolnen zdé stojí, in kar besédaže né iz nega. Kerkev mu nobene molitve za ta čas ne odkaže, ker se že besédam ne da ižgovorit vesele, ka ga zdé sprehaja, in pobožnost, vš ktero je vš vtoplen, ko ima svojiga Bogá vš seba. Nékej časa ostane tadej mavnk natihama vš Ježusa zamaknen.

Kaj bom povarnil. Ker mora pa mavnk po Ježusovem povelz vš podobe kruha in vina daritev svete mawe opravljatz, in konč mawe Ježusa vš obéh podobah prejets; odkrije po téj tiha pobožnosti kelih, poklekne pred sveto réuno krvjó, vstane, in se skledajo skrbovno pobere drobtinsje svete hostje se telesnaka, ko bz jih kej na nem bilo, jih iz skledanje se prstam med sveto réuno kri vš kelih postarke, in med tem takó molz: *Kaj bom povarnil Gospodu za vse, kar me je dal?* Zveličana kelih bom vzpel, in klinjal vš Gospodovo ime. *Klinjal bom van, oznanjujóz negovo hvalo, in bom vš zavéti pred svojima sovražnzk.* Kakor de bz mólil: „Kakó čem Ježusa zahvalit za vse negove neskonečne dobróte? Negovo kri bom zavxil, in se po tem takém negove na križ opravljene hvalne da-

ritve vdšlexil, in x' no Bogá vréđno hvalil.
Po tém se moja duwa ne bo veç bala sovražnikov; že Ježusovo krvjó napojen bom brez skrbí tistz kraj dosegel, kjer ne more Božjim svetnikam nobèn sovražnik veç ukódovat.“

Kri Gospoda. Na to vzame mawnek kelih, storí x' nim križ čez se, vs znamne, de je vs nem Ježusova za nas prelita kri, in prav: *Kri Gospoda našega Ježusa Kristusa naj ohrane mojo duwo vs véuno xivlene, Amen;* in sveto kri iz kelha spije.

Obhajilo kristjanov. Zdé ko se je mawnek ss svetem réwnem telesam in ss sveto réwno krvjó Ježusovo obhajal, pride prenej obhajilo družeh vernikov na versto. Nega dni néso nakoš nobenega drugékrat obhajale, kakor med sveto mawo prenej po mawnskovi obhajil. In ravno to je pravz čas, de vernike kz obhajílu pérstopejo, prenej po mawnskovem obhajil. Zakaj sveta mawa je daritv nélle rerkve, ktero mawnek in vernika po negovah rokah Bogú opravljajo; torej se tudi spodob, de se mawnek in vernika skupej in vsk kmals ss svetem obhajílam te daritve vdšlexejo. Vse molitve svete mawe so takó narejene, de bz jih tudi drugi kristjani že mawnskam pér svete mawe molil, se že mawnskam za sveto obhajilo pérpravljali, že mawnskam Kristusa zavail, in že mawnskam se daritve svete mawe vdšlexil. Torej pa tudi mawne molitve po svetem obhajil ne zadévajo samo mawnska, ampak tudi druge kristjane; mawnek ne hvali Bogá x' nime samo vs svójim imens, ampak

ga hvala ve imena vseh, ktera so x' nim sveto obhajilo prejelo, kakor bomo kmalu slivalo. Nasproti je tadej duhu katolske cerkve, de se mauenek sam med sveto mavo obhaja, po tem pa vander ve imena vseh vpricnsh kristjanov ve molitvah, ke so po svetem obhajile, Bogá hvala za milost, ke so jih zdé po prejetem svetem réwnem telesse dalečne, desavno vernskam we le po dokončansh téh molitvah, we le konci mawe zakrament svetega réwnaga telesa deli. Kakó yè néke ljudstvo se pravo gorečnostjo hvalne molitve, ke se po svetem obhajile molijo, že mauenekam molite, in Bogá hvalita za milost, ke jih Ježus Kristus per svetem obhajile deli, ko neso we ke svetemu obhajilu perstopili? — Daritev svete mawe se moramo pa tudi večerjo njele druzine mislit, per ktere večerji tiste, ke sedi na prvem sedesce, drugem vpricnem tudi tiste krúh deli, ke ga sam viva, de skupej jedo. Kakó quidno bz se nam moglo zdete, ko bz, postavem, oče, ktere je se svojim otrokem za mizo, nar poprej sam od jedi jedel, ke so na mizo postavlene, in kedar bz bil nasiten, bz začel Bogá hvalita, de je nega in negove otrokem nasiti, in po tem bz we le otrokam od téh jedi jest dal, ter bz jih na zadne brez vse molitve od mize spustil! Zakaj se nam pa to quidno ne zdi, ke se per obhajile vernskov ravno takó godí?

Brez velike sile in potrebe bz se tadej prav za prav ne smélo vernskam drugokrat sveto obhajilo deliti, kakor med sveto mavo prenej po mauenkovem obhajile.

Ta navada, de ljudje žunaj svete mawe k obhajilu hodejo, se je le vs poznéjih časih za uela, ko je že bogabojevnost kristjanov pěwala. Pa za Božjo uast vnete učenike katolske cerkve neso te razvade poterdile, ker katolska cerkev we zmirej xelí, de bz se, kolikor je mogoče, stare svete navade dørvala. Torej je bil svet Karl Boromej, Milanske ukof, po vsa svoji ukofii zapovedal, de naj mavnika vernike med sveto mavo prenej po svojim obhajil obhajajo, in žunaj mawe nobenemu drugemu, kakor bolnikam, svetega obhajila ne podse. Ravno to zapoveduje tudi Rimsko pravilnik alz ritval, k sta ga papež Pavl V. in Urban VIII. na svetlobo dala, in ga we zdé imajo. Velik pustek se vernika povsod we vs spomin nekdanje svete navade med sveto mavo prenej po mavnikovem obhajil obhajajo. De bz se pač ta sveta navada za vselej in povsod vpelala! Na nas, pastirji Ježusove uede! je lexeče, de se tudi vpelá. In alz ne homo hotil spolnits svetih xel katolske cerkve, od ktere so nam Ježusove ovčije vs skerb zgrojene? Alz ne bodo po tem takam kristjans veliko lozej spožnali, de je zavzivane svetega réwnega telesa že daritvejo svete mawe na tanko skleneno in eno, ker se kristjan le po zavzivanju svetega réwnega telesa daritve svete mawe vdaleče, kar bz pa vernika eno od družega lojil, ko bz jih žunaj svete mawe obhajali?

Duhovno obhajilo. Ako se hočemo tedej daritve svete mawe vdalečiti, se moramo pre vsake svete mave obhajati. Kdor se ne obhaja, je ne dalečen, in torej iz daritve svete

mawe nobenega dobička ne prejme. Obhajilo pa, ker nam je tolškan potrebno, je dvojno: alz obhajilo vs djan, kadar kristjan vs podob kruha Ježusovo réwne teló prejme; alz pa obhajilo vs duh alz vs xelah, ker ga tud duhovno obhajilo imenujemo. Ker marskterz kristjan né vréden ka Božji miž pstopit, in Ježusa Kristusa vs podob kruha prejet, alz né vréden vsak dan ka svetemu obhajilu pstopit, deszravno je vsak dan pr maw; tak kristjan naj se vsaj vs duh svetega obhajila podalec, naj se po duhovno obhaja, de ho dobičk imel iz daritve svete mawe. Nakolz ne hodete, lubs moži! pr svet maw, de bz se vsaj po duhovno ne obhájal; zakaj pr vsak svet maw tud vi že matnškam Ježusa Kristusa po mawškovih rokah nebewkemu. Očetu darujete, in de se te daritve vdalecete, se vsaj po duhovno obhajajte. Ker duhovnemu obhajilu je pa teh tréh rzi tréba. Tréba je pr gryz ţivo vero premislit, de je Ježus Kristus vs podob kruha in vina pričejó ţe duho in telesam, sa kerjó in mesam, po Božji in človévke nator; de né več krüh, kar naše telesne oči krüh vidijo, ampak je Ježusovo réwne teló, in né več vino, kar naše telesne oči vino vidijo, ampak je Ježusova za nas prelita kri. Vs podob kruha in vina nam je Ježus Kristus, svoje teló in svojo kri naušm dušam vs hrano in pijáco zapustil. Je tréba drugač preudárit, kakó koristno in kakó potrebno de je ta presvet zakrament po vrédn prejet, ker se človek po vrédn prejem svet

tega réwnega telesa že Bogam sklene, in od nega prejema vso moq kę dobremu, kakor prejema mladika vse sok od terte, kterz je parrujenia. Kdor ga pa po vrédno ne včiva, vse dobrém slabí, obnemaga, vse Hudobijs zabrede, tær se pogubi. Torej pravš Ježus Kristus, de bo le tistz odraženih véyno življenje zádobil, kterz negovo meso po vrédno jé, in negovo kri po vrédno pije. Je tréba tretjiq prave in rasniqne xele do Kristusovga telesa iméte, je tréba po nem bol hrepenete, kakor hrepení sstradan človek po jéde, pa se vendar ne upate zavojo svoje nevrédnoste ke Božji miže prstopite; ga je tréba prosit, de bę nas vsaj že drobtinjam nasitil, ktere pobojnem kristjanam že Božje miže padajo; de bę vs nas se svojim duham, se svojo lubeznijo, se svojo milostjo pruwel, ker ga nésmo vrédna vs djanze vs podobę kruha prejet, in nam sərje prenaredil in prestvaril, de bę ga bili kmals vrédna tudi vs djanze prejet.

Kakó je tadej tistemu per sərje, kterz se po duhovno obhaja? Ponixnost, ke ga záderžuje prejet Ježusovo telo, in pa gorceje xele po Ježusovem telesu, ke ga ke angelske miže gonjio, ta ponixnost in te gorceje xele se vse negovem sərje vojskujejo. Kristjan vidz na altarji svetę krūh življenja, angelsko jéd, vir vseh milost, začetnika in delivna vseh dobro, zastavo véynega življenja; o kakó ga mika ke Božji miže stopit, kakó ga xene po nebewkem kruhu! Romej sterpi, de ne gre. In už bę ke Božji miže; pa ponixnost ga záderžuje,

kz mu we gréhe kaze, kterih né we zadostz obhalovál, hude nagnena, kz jih né we dovol zatrl, pregréwne navade, kz jih né we popol-nama zapustil. Kaj tdej storí? Kz Ježusovem nogam se vz duhs verze, spozna pred nim svójo nevrédnost, ter vse objokuje, kar ga od obhajila alz vsaj pogostnega obhajila zadražuje. Víditz mašnska, de se obhaja, víditz vernske, de kz angelska miže gredó; se mu vhalz, solže se mu uderó, de néma svatovskega oblačila. Obéta in sklépa, de noye bits dal brez svatov-skega oblačila. Pross tdej Ježusa, de naj se ga usmilz, in naj vz negovo srce pride ss svójo milostjo in ss svójim duham, de bz začel po-negovo mísliš, xeléte, govorits in délatz.

Duhovno obhajilo obstojí tdej vz mýpnih xelah Ježusa Kristusa vz podobu kruha in ne-govo milost prejetz, torej vz rassníkz, stano-vitnz volz se vszga znebitz, kar človéka od svetsga obhajila zadražuje, in ss vse pardobitez, cesar je tréba kz vrédns prejetv svetsga obhajila. Kdor tdej iž srca xeli Ježusa vz zakra-mente svetsga réwnega telesa prejetz, de ba se x' nim zdruxil, obilno milost prejel, negovs-za duha poln bil, in mu gorkéje sluxil; on je vz duhs obhajan. Brez duhovnega obhajila se ne more nähce zvelíqatz. Zakaj ako hoqe odraujenz vz nebesa priz, mora iméte Kristu-sovska duha, mora po Kristusovo mísliš, xeléte, govorits, délatz; Kristusov duh ga mora voditz. Torej pravz s. apostol Pavl: *Че па kdo Kristusovska duha néma, né negov;* na-sprots pa pravz: *Ktere kolz Duh Božji voda,*

ti so otrøjø Božji. (Rim. I. 8, 9. 13.) Téga Ježusovsga duhá pa po duhovnem obhajíls prejemamo. Duhovno obhajílo je koristno; zakaj kakor tisť Ježusovo teló prejmejo, kters kž svetemu obhajílu pøstopojo, ravno takó imajo tuds tisť dél nad duham in nad milostm Kristusovsm, kters se med sveto manu po duhovno obhajajo. In že duhovnem obhajílam se tuds kž røsniqu prejemš svetega révna telesa nar bole pøpravljamo. Sveta lakota do téga nebevksga kruha je potrébna, pravz s. Avguštin. Kdor ga tdej né iž lubežn lažn, né pøpravlen ga vš svetem zakramenš prejetš. Védete tdej, de je duhovno obhajílo koristno, in duwo že mnogsm dobrotam napolns; védete, de duhovno obhajílo po naukz več svetnikov zamore ravno tiste milostz dodelíz, kakor røsniqua prejetev svetega obhajila. Kdor se vš duh obhaja, we več milostz prejme, kakor kdor vš mlažn, brež prave pobožnostz ke Božji miž pøstopo.

Kar smo že ustme. Ko je mašnšk med vernške zakrament svetega révna telesa raždélil; pride kž altarju nažaj, podá kelsk, iž kteřga je bil pred obhajanem vernškov sveto révno kri popil, in služabnšk mu nekoliko vina van vlije, de x' nim mašnšk kelsk posplakne. Med tém pa že se in že vše vpriqne obhajane vernške takó le mols: *Kar smo že ustme prejli, Gospod! naj nam bo se vistem sserjanm zavxilo, in ta yasne dar nam boda včyno zdravilo.* Po téj molitvz popije vino, se kte-

rem je kelzh poplaknil, de kej Ježusove kervi
vz nem ne ostane.

Tvoje telo, Gospod! 3dē prime ma-
wnak kelzh 3z obéma rokama takó, de mu ti-
ste wtirje pérste, sə ktersm je sveto hostjo pri-
jemal, na vrh kelha pridejo, zató de mu
sluxabnək med ne vina in vode vz kelzh vlije,
de sə jih splakne, ko bz se morebitz pérstov
kaka drohtinšja svete hostje dæræala, in med
tém takó mole: *Tvoje telo, Gospod!* *kz sm*
ga zauxil, in kri tvøja, ktero sm pil, naj
se sklene 3z mojim sərnam, in daj, de ne bo
madexa pregréhe vz menz, kz so me qiste in
svete skrivnostz pokrepuyále. Kters xiviw in kra-
lujew vz véke vékov. *Amen.* Pøtlej ižpije iž
kelha vino in vodó, otrè kelzh 3z rutzeno, ter
ga pregerne, kakor ga je bil iž zakristije alz
zagrada parnesel.

3dē pa we té zadne dvé molitvz vz svøje pod-
uqene in bolwané premislamo. Pørva molitvz:
Kar smo 3z ustmr prejelz itd. nas opomn, de
je velzk ražloqzk med obhajílam, pér ktersm
Kristusovo mesó sə qistem sərnam zaúcijemo,
in med obhajílam, pér ktersm Kristusovo telo
le 3z ustmr prejmemo. Kedar Ježusa Kristusa
vz podoba kruha le 3z ustmr, brez qistsga sər-
na, brez potrébne pérprave, tdej po nevrédn-
no prejmemo; ne obrodí sveto obhajilo vz nas
dobrsga sadú. Táko obhajilo storí Ježusu Kri-
stusu grøzno veliko neqast, obhajanřa pa vz
veliko nesreča zakopá, ker najde pér obhajíls,
ktero je bogaboječm kristjanam žastava vépn-
ga xivlena, žastavo vépne pogube. Kdor sve-

to obhajilo po nevrédno prejme, se po besé dah s. Filiprijana ravno takó nad Gospodovem mesam pregrévi, kakor de bz Gospoda umoril, in negovo kri prelil. O strauna hudobija! o nežaropadliva nesreča, vz ktero se po nevrédno obhajane kristjan zakople! Varž me ne, prelubš Ježus! te nesreče in te straune pregréhe, in varž vseh kristjanov! — Né se tdej qudit, de je s. apostol Pavl kristjanam se tolško skrbjó pporočal: *Ulovec naj sam sebe presode, in potlej we le naj je od téga kruha, in piye iž téga kelha; kdor namreč Gospodovo telo po nevrédno je, in negovo kri po nevrédno piye, se včyno pogublene je in piye.* Oh, kdo bz se ne tressl na vseh udžh svojiga života, ce te beséde s. Pavla le nekoliko premišluje! O, de bz rač védalz, ali Ježusa vselej po vrédno prejmemo!

Le tista prejme Ježusa po vrédno, se že Ježusam popolnamä sklene, že Ježusam enega uma, enega duhá in enega serja postane, ktere ga se čistim serjam zavxiye, kters xč pred obhajílam začne svoje živlene po Kristusovih naukoh ravnat, kters xč pred obhajílam po potz svetostz hodz. Nega dni je diakon kristjane sa téma besédamä ke svetemu obhajílu povabil: *Svete rzyi so za svete Judi.* In s. Križostom pravz od teh beséd: *Ta glas, ke vz nauzh uveszh zadoni, zaverxe in odxene nektere, nektere pa kž Božiji miže pervaže.* Zakaj ce reye: „*Svete rzyi so za svete Judi*“, je tolško, kakor de bz rekzl: „*Kdor né svet, se nekar ne priblixaj.*“ Ne pravz le: „*Kdor*

*kolę je od gréhov očiųcen“, ampak: „Kdor je svet, se p̄erblixař.“ Pa odrižene gréhov ne stori’ ylovčka svetega, ampak vpríynost svetega Ducha in obilnost dobréh děl. Nésem dovolen, reče we dalej, de ste se bláta pregréh ve le znebilz; ampak hočem, de se od lepote čednosti svatité. Ravno to hoče od obhajanjov s. Ambroži, ko pravš: *Nobeden ne smě Ježusovga mesá jěste, ye ně poprej posvečen.* Samo tisťe tdej redí že Ježusovm měsam svøjo duwo vš véčno živlene, kterž je že pred obhajílam posvečen, kterž je poln Ježusovga duhá, kterž Ježusa Kristusa vš džans in neháns posnema. *Tisťe bo nasiten,* pravš s. Avguwtin, kterž ga posnema.*

Nasprotz pa tisťe, kterž Ježusa vš tém presvětem zakramenem prejēma, dessravno ne něha po spačenih wegah zapelivsga světā živéts, svojimu hudobnemu poxelenu stréžs, in naukov hudobnsga duhá posluwatz in spolnováts; tak Ježusa le že ustně prejme, in po nevrédno žanžije. *Tak, de vam že besédams s. Avguwtina povém, tak zakrament telesa Ježusa Kristusa se svøjim žobmi jé, pa se že negovem oxivlajočem duham ne redí in ne nasilz;* tak prejme zakrament svetega réwnsga telesa vš svøje pogublene.

Nepridno obhajílo. Nepridno obhajílo je takrat, kždar malo p̄erpravlen kristjan p̄er světem obhajíls malo als něq gnade als milosts Božje ne prejme. De je vš mārskterem kristjans obhajílo brež dušnsga sadū in prida, ale nepridno, so krivz ostankz že odriužénsh veli-

ηzh gréhov, ktersh ostankov s̄e ne p̄ežadéva odprávits; so krivs malz gréha, do ktersh ima nékako lubežen, in jih noče zapustits; je kri-va slaba p̄eprava kę svetemu obhajílu, ko kristjan brež pobožnost, brež svete lubežn in brež svete lakote do svetega réwnega telesa v̄z nékakz dušn mlačnost in le bol iž navade kę Božji mižs p̄erstopa; je krivo vse, kar v̄z kristjanz pobožnost in lubežen do Bogá pamantuje. Nepridno obhajilo se ne prejme tdej s̄e smertnem gréha, ampak le brež potrébne p̄eprave, v̄z dušn mlačnost. Nepridno obhajilo né s̄ažer pogublivo, kakor nevrédno obhajilo; pa v̄ndar ukodlivo, ker vernik ne prejme milost, kakorovo bę prejel, ko bę že gorčo p̄epravo kę angelskz mižs p̄erstopil, in pa ker nepridno obhajilo človéka neputno v̄z nevrédno obhajilo p̄epravila. Torej prav s. Križostom: *Ne hodite nəkola že mlačnem sərnam, ampak vselej v̄z lubežna gorču kę Božji mižs.*

Od prvih kristjanov se bere, de so bili p̄e svetem obhajilz s̄e tolško sveto s̄erčnostjo napolnenz, de so kakor leva s̄erčna med ajde ulz, in se radovolno v̄z smart za Ježusovo vero dalz. Dnevz, ob ktersh so ulz kę svetemu obhajílu, so bili žane nar lépuš, nar veseljuš in nar imenitnuš; kadar so bili s̄e presvetem réwnem telesam nasitenz, se jim je zdélo, kakor de bę bili xę v̄z svetem raji, in kę tolške svetosti so bili povzdvignenz, de so směla s̄e s. Pavlam reča: „*Xivim, pa ne jaž, ampak Kristus xivi v̄z menz.*“ Alz obrodi sveto obha-

jilo we dan danavne ravno tak sad par vsah tistih, kar jih ke Božji miži pride? — In zakaj ne? Ker jih dosta sveto obhajilo le že ustme prejema, pa ga se vistem srečam ne vxiava. Po vsa pravih teđej mavnak pros, de bə mi, ke par svetem obhajilz zakrament svetega rěwnega telesa že ustme prejmemo, ga tudi se vistem srečam prejel.

Pričadujmo se torej, de bomo sveto obhajilo vselej po vrédno prejeli. Torej vselej ke Božji miži se vistro vstjó in se povočnem srečam prstropimo. In kendar bomo sveto obhajilo po vrédno prejeli, potlej molimo: *Tvoje telo, Gospod! ke sem ga zavxil, in kri tvoja, ktero sem pil, naj se sklene že mojim srečam, in daj, de ne bo madexa pregréhe ve mena, ke so me viste in svete skrivenoste pokrepqále.* O, koga qe bol xeléti, kdor ke svetu obhajilu prstorp, kakor de bə Kristus ve nem ostal, de bə se Kristus po nem razvivel, in se nəkols od nega ne loqil!

6.

Od obhajilne molitve do konca.

Ko mavnak po svojim obhajilz kels h oti ra, in ga takó pregrina, kakor ga je bil iz zakristije prnesel; prenese sluxabnzk mavnke bukve na lévo stran altarja.

Obhajilna. Ko je mavnak kels zakril, gre na lévo stran altarja, in začne iz mavnih bukvez moliti. Te molitve, ke jih poshmal

do kónja mawe opravla, so le zahvala za dobrote, kę so jih małnök in kristjans per daritvę svete mawe in per svetem obhajíls prejels. Ko małnök kę małnem bukvam pride, bere iż nęh nektere svetopisemske beséde, kę se jim obhajílna molitv pravę, ktere nas opominajo godú in prązneka, kteręga ḡerkę tistę dan obhaja. Ta molitva je dan danałnem namést tistęga psalma, kę se je nega dni med obhajílam vernskov po ḡerkę pél.

Gospod żę vamę. Ko je małnök te beséde ʒmolil, grę spet na srédo altarja, ga kuwne, in se protę kristjanam obærne, de jih żę navadnem lépsm pozdravílam pozdravę, rekóy: *Gospod żę vamę!* Sluxabnök mu bęrę vs imenę kristjanov odgovorí: *In sę twójim duham.* Sę tém pozdravlenem sę małnök in vernskę edę drugemu vousjō, de naj bę Gospod Kristus, kę so ga per svetem obhajíls prejels, vs nęh sərħej ostal. Pa żę besédamę: „*Gospod żę vamę!*“ pride ʒdé małnök vernskę pozdrávit tuds iż téga kónja, de jih opomnę x' nim Bogá hvalitza prejete milostz in dobrote.

Poobhajílna. Po tém grę małnök preŋej na lévo stran altarja kę małnem bukvam, kristjane we enkrat opomnę kę molitvę, rekóy: *Molimo!* in zaqne iż małnem bukvy eno, alž pa qe ḡerkę tistę dan spomín veq svetnikov obhaja, tuds po veq molitvę vs imenę vszeh vpríqnej kristjanov molitza. Te molitve se poobhajilne molitve imenujejo. X' nim małnök vselej Bogá zahvalę, de nas je daritve svete mawe vdalexit, in ga pross milostz, de

he sad te daritve tudi včdno ve nas ostal. Te molitve so več dél grzno kratke, ne ravno zató, de bz bilo že zadost, če le ob kratkem Bogá zahvalimo, temuq katolska cerkev nas se tém spomina, de smo dolžni Bogá bol že bogabojecm mislsm, se pobožnem želam in se svetem xivlenem hvalit, kakor pa že besédam. Poobhajilne molitve mavnk tudi že besédam sklene: *Po Ježusse Kristusse Gospode našem, svojim Sinem, kterem se teboj xivi in kraluje v edinosti svetega Ducha Bog skoz vse včke včkov.* In sluzabnik mu odgovori *Amen.* — Vz pôst po poobhajilne molitve mavnk we posebno molitev opravila, ke se imenuje molitev cez ljudstvo. Reče tdej: *Molimo;* in diakon, alz kjer diakona né, reče dalej sam mavnk: *Perklonite svoje glave Bogu!* in potém molitev cez ljudstvo zmola. Kdej so par vsakz mavn molitev cez ljudstvo opravilali; zdé je pa cerkev to molitev le we per tisteh mawah ohranila, ke so ob pôstnch dnéh, de bz se ljudstvo že dušo in se telosam pred Bogam ponizevalo, in tisto mož od nega sprosilo, ktere potrebuje, de se more vz bran stávit zapelevánu hudobnega duhá, ke ga zlaste ob tančih dnéh zalažuje.

Gospod že vam. Kdar je mavnk poobhajilne molitve zmolil, več dél mavnke bukve zaprè, ker néma več iž nzh molitev, grespet na srédo altarja, ga kušne, se proté vernikam obarne, ter jih pozdraví, rekož: *Gospod že vam!* Sluzabnik mu odgovori: *In se tvojim duham.*

Pojdste, minula je mawa. Ko je služabnik mavnšku odgovoril: *In se tvójim duham;* napové mavnšk vernem kristjanam konan svete mawe, ker jím prav: *Pojdte, minula je mawa.* (Ite, missa est.) *) Služab-

*) Nega dni se je rés sa téma besédama sveta mawa končala, ker se né po tém nobena molitav več molila. Súčasna je pa katolska ūerkav we ene molitve parstávila, kajih we zdé po „Ite, missa est“ molimo. Razlagavnam svete mawe je latinska beseda missa tolško, kolakor missio (poslane ala odpravlene); torej: „Ite, missa est“ tolško, kakor: „Pojdate, zdé je odpravlene“. Nekterá razlagavna svete mawe iz devetaga véka in poznejih pa pravzjo, de besede: „ite, missa est“ tolško poménzijo, kolakor: Ite, missa est ad Deum hostia, Christus Dominus“. Torej pravz néka razlagavna svete mawe: Bog hotel, de ba slišavuš diakona reza: „Pojdate, poslan je klavna dar,“ svoje srce bárk ka uns domača daxela povzdygnila, kamor je nawa glava pred nama ušla; de ba bili tamkej za xelamz svojiga srca, kjer nas zahelens vsah narodov za znamnem svoje preimage perečakuje, in de ba se kdajej po svojih gorečih xelah x' nima sklenila, ikterá par svojim Očetu neprehama za nas prosa ip pravz: „Hočem, Oče! de, kjer sam jaš, so tudi tiste, ktere sa mi dal, de vidižo moje veličastvo.“

Par poštuh mawah, ko je modra barva, ne prava mavnšk: **Pojdte, minula je mawa!** ampak proti altarju obaren pravz: **Zahvalimo Gospoda!** (**Benedicamus Domino!**) vz spomin nékdané wege, ker nega dni néso hodila ljudje ob poštuh dnéh prenej po maws iz ūerkve, tsmuq so we vz ūerkva ostajala, in po maws posebne molitve opravljala, torej se jim né smélo reza iz ūerkve ita, ko je mawa minula, we le opominata jih je bilo tréba, de naj se we vnoven vzpravljajo Božjo hvalo prepévatz.

nek mu vs imens kristjanov reje: *Bogú hvala.* Sz téms besédamz zahvalsgo vernska Bogá za to srečo, de so se pr daritv s vete mawe znawls. In ta od vssh vpríqnsk kristjanov po sluhabnksk Bogú skazana hvala nam prav Izpó pred oqí postav, kar je s. apostol Joan vs skrivnsm razodens vs 5. postav popisal. Ko je s. apostol Joan vs nebesa zamaknen vidil pred sedexem Božjim Jagne na altarji zaklano in 24 starawinov okols nega; ko je tudz vidil to Jagne iz rok tistga, kx je bil na sedex, vjetz bukve, in odpréts sedem pečatov: so, prav s. Joan, starawins na tla popadals, in Jagnetu hvalo péls. Sliwal je tudz okols sedexa glasove milijonov angelov in vseh stvari, kx so na nebs in na zemlzs in na morji, de so hvalo péls, rekoq: *Bogú našemu, kx sedí na sedex, in Jagnetu hvala in slava, in modrost in zahvala, uast in krepóst in moy vs včke včkov!* (Skriv. razod. 7, 12.) In ker se na naših altarjih pr svet maws ravno to nevidama godí, kar je s. apostol Joan zamaknen vidil,

Pr vernsh mawah se tuda ne prava: „Pojdate, minúla je mawa“, ampak mawnak reje prota altaru obernen: Naj počivajo va mira“, in sz téms besédamz voudz dušam va viňah vécna mir in pokoj. Ne prava pr tažsh mawah: „Pojdate, minúla je mawa“, ker so ljudje nega dni po vernsh mawah we va cerkva ostajala, in nekoliko za verne mrtve molilz. In ker je bilo le po verna mawa pokopováne mrtlichev va navada, pr kteram so se kristjana znawls, in za mir in pokoj duwe mrtvaga vernska molilz; torej jim tuda né bilo reqeno: „Pojdate, minúla je mawa“, sej jim je bilo tréba we va cerkva ostata.

ker se tudi prš sveta mawa Ježus, nedolžno Jagne Božje, nevidama svojimu nebožkemu Očetu daruje vs klavna dar; se torej spodobš, de vernske Bogú in tému zaklanemu Jagnetu uast in hvalo dajejo. In ravno to poménete beséda: *Bogú hvala.*

Naj te dopade. Ko je mašnik izgovoril: „*Pojdete, minula je mawa*“; se ka altarju obarne, sklenene roke nan naslone, ter prpognen molz: „*Naj te dopade, sveta Trojica! opravilo moje sluzbe, in daj, de bo daritev, ka sem jo nevrédn zlóvek pred oymí tvójiga veličastva daroval, tebe prijetna, za me pa in za vse, ka sem jo zane oprávil, iž milost tvóje spravna.* Po Kristusa Gospoda nase. Amen. Se to molitvojo mašnik we enkrat vse molitve svete mawe povzame, in pross sveto Trojico, de bz bila daritev svete mawe, ka jo je zdé vs imen katolske cerkve oprávil, né prijetna in dopadliiva, nam pa in vsem vernskam vs odpušcene gréhov in vs spravo že Bogam; pross Bogá, de bz ne gledal negove nevrédnosti, ampak zasluzene svójiga prelubega Sinú, Ježusa Kristusa, de bz po tému Ježusovem zasluzen Bog nega in vse vernske, za ktere je to daritev oprávil, vdolexil vseh tistih milost, ktere iž te daritve izvirajo.

Mašnikov blagoslov. Po téj molitvæ zeli mašnik vpriqne kristjane blagoslovita; torej kuonne altar, de on sam, tako rekóq, ta blagoslov od Kristusa prejme, po tému povzdvigne roke in oqí prots nebu, in pravz: „*Blagoslav vas uszgamogóyn Bog*“, opomnите

kristjane, de gre le velikemu mavnku Ježusu Kristusu, kę sedí və nebesk na desniq svojiga Očeta, verno ljudstvo blagoslovit, kters nam je se svojo smartjo na kriq vēlqne blagoslov zadobil. Pa və Ježusovem imenq xeli mavnk verno ljudstvo blagoslovit; torej se prots kristjanam obarne, in nad nimz 3e desno roko kriq storí, rekóy: *Oče, Sin in svet Duh.* Slušabnuk odgovorí: „*Amen;* naj se 3godí, kakor nam voučew.“ *) Kar ta blagoslov zadéne, nskar ne mislate, de ima kako posebno moq və sebz, de vam i3 téga blagoslova kaké posebne milost i3virajo; milost nam i3virajo i3 skrivnost, kę se par svet maw obhajajo, in i3 vrédne prejetve svetega obhajila. Mavnk, ko vernske blagosloví, jím le pərvouč in xeli in pa Bogá pross, de bę bili vss vpriqne kristjans delechn milost, kę i3virajo i3 daritve svete mawe, in de bę jih 3vəstó və sebz ohranil.

Blagoslov konsq svete mawe je od tod və navado parwel, ker je bil Bog və staraz 3avéts po Možess zapovəd dal po opravlenz jutranz in večernz daritv ljudstvo blagoslovit. Blagoslovleno je bilo ljudstvo se téms besédamz: *Gospod te blagoslov in obvarę.* *Gospod te pokax svøje obliuje, in naj se te usmilę.* *Gospod svøje obliuje kę tebz obærns, in te daj pokoj.* (IV. Mož. 6, 24 — 26.)

*) Nega dni se ta blagoslov par svet mawa né dajal, in va ta spomin se we dan danawn par černzh mawah né daje, in le par černzh mawah se va spomin nékdane navade konsq mawe ljudstvo ne blagosloví, ker se par černzh mawah zlasta za ohlajene in rawéne veruh duw va viňah mols.

Tuđe Ježus Kristus je na olska gore nad svoboje učenje roke iztegnil, ter jih blagoslovil, preden se je od nih vse nebesa uszdvignil. In mavnak, ko verneke blagosloví, storí križ nad nim, vse spomín, de le od križa, to je, od neskonenjsga zaslujena Ježusovga na križu, blagoslove pridejo, in svobojo moč zadobre. Kadar vas mavnak blagosloví; vselej pokleknite, se parklonite in prekrižajte, in Bogá prosíte, de naj se vse negov blagoslov, vsa negova milost na vas razlije, in de naj vam vse dodali, cesar potrzbujete za dušo in telo.

Zadnje evangeli svetega Joana. Ko je mavnak verneke blagoslovil, gre na desno stran altarja evangeli s. Joana brat, in vse verneke vstanejo. Preden ga začne brat, we enkrat in zadnkrat verneke pozdrav, rekóp: *Gospod že vame!* Služabnik odgovorí: *In se tvojim duham.* Mavnak pové, de bo evangeli svetega Joana od konja začel brat, ter prav: *Začetek svetega evangela po svetem Joane.* Takó reče, in začnamna se svetem križem altar, in sebe na čel, ustih in persih. Služabnik mu odgovorí: *Slava tebi, Gospod!* in se tuđe on in verneke prekrižajo na čel, ustih in persih. Zdě začne mavnak svetevangelij brat:

Vse začetke je bila Beseda, in Beseda je bila per Bog, in Bog je bila Beseda. Ta je bila vse začetke per Bog. Vse je po nej storjeno, in brez ne neč storjeno, kar je storjenega. Vse nej je bilo življenje, in življenske je bilo ljudi. In luy vse teme svete, in

tema je nč zapopadla. Bil je človek poslan od Bogá, kč mu je bilo Joan imc. Ta je pervel vč prijeváne, de je prijeval od luy, de be vse veroval po nem. On nč bil luy, ampak de be prijeval od luye. Prava luy je bila, ktera razsvetli vsanega človéka, kč pride na ta svét. Na svéts je bila, in svét je po něj storjen, in svét je nč spoznal. Vč lastino je perula, in nene je nčo sprejelo. Kolkor pa jih jo je sprejelo, jim je dala oblast Božjim otrökam bit, nem, ktere verejojo vč neno imc, ktere nčo iz kervi, ne iz volé mesá, ne iz volé moxá, ampak iz Boga rojene. In Beséda (tukoj se za desném kolénam poklekne) se je vyloučila, in je med nam prebivala, (in smo vidilz neno veliqastvo, veliqastvo kakor Edinorojenega od Ojetia,) polna milosti in resniqe.

De homo beséde evangelijs apostolna Joana, kar se ga konen svete maže bere, lozej umele, nam je tréba pomislite, zakaj de je apostol Joan svets evangeli spisal. Apostol Joan je zato svets evangeli spisal, de je x' nim overgal vse krive nauke, kč so se jele xč ob qass apostolov trosit. Začele so namrsg nekterz hudebnexz od Ježusove Božje natore krivo uqiti; torej so vernske in ukofje, kč so bili xč postavlens, s. Joana prosilz, de naj jim da oróxje vč roke, sa kterem se bodo moglo se vracenskam prave vere vč bran postavljate. S. Joan jim je tudz takó oróxje vč roke dal, ko jim je svets evangeli spisal. Pa predan ga je jel pisat, je oznanil pøst in oujtne molitve,

de bə Bogá pomoč prosilə. Ker je bil apostol Joan po besédah s. Hieronima və duhə, takó rekóq, zamaknen, je začel svoj evangeli sə téms besédam: *Və začetka je bila Beséda, in Beséda je bila pr̄ Bogə, in Bog je bila Beséda.* Sinú Božjiga imenuje s. apostol Joan və začetka svøjiga evangelja *Besédo*; pa zakaj ga imenuje *Besédo*, ne pa *Jezusa*? Zató ko s. Joan tukej govori od Sinú Božjiga kar Bogá, govori le od Božje natore Sinú Božjiga, ktero ʒe Očetam od vékoma enako ima; ime Jezus mu je bilo pa dano we le ob negovam spomenjii və preqistem teles Marije džviже. Kakor namreč drugi trije evangelisti svoj evangeli sə tém začnejo, de govore od Kristusovga rojstva po človéwku nator; ravno takó govori s. Joan od Kristusovga rojstva po Božji nator. S. Joan se, kakor govori s. Avguwtin, takó rekóq, na perutniňah povzdvigne do svetlobe Božjiga veličastva, in se torek lahko orlu paramer, ktero se ʒe oqmí prots solnču obarne, in med vseňa ptiča nar viwe povzdvigne. Jezusovo ime *Beséda* je bilo Joanu oznaneno və skrivnem razodénie, (19, 11 — 13.) ktero je pred svøjim evangeljem spisal.

Че beséde evangelja svetega Joana, kar se ga konsil svete mawe molə, nekoliko premislimo, najdemo və nem več globoksh r̄sniň in skrivnost.

1) Nas svet ſaint Joan ʒe besédam svøjiga evangelja, kolikor ga konsil svete mawe molimo, uqí, de je Jezus Kristus və r̄sniň prav Bog. S. Joan prav: *Və začetka je bila Beséda*.

*da, in Beséda je bila prí Bog, in Bog je bila Beséda. Ta je bila vše začetka prí Bog. Vse je po nej storjeno, in brez ne nč neč storjeno, kar je storjenega. Ježus Kristus je po teh besedah svetega Joana praví Bog od vékoma, ktorí je zí Očetom in svetom Duham vred všes svét stvaril. Nektorí ajdovske modrijáns so učili, de je zmed nih bogov eden súper nar viac, ktorí bog nč od nobenega družstva stvarjen, ktorí je od začetka, to je, od vékoma. Zrazen téga bogá pa, so oni učili, že nie drug nijči bog, ktorí nč od začetka alež od vékoma, ampak je od prvého stvarjen; in téga manuva bogá so *besédo* imenovála. De be torej kristjáns ne bili od te ajdovske zmote zapelani, in sú Kristusa, nega prave Beséde, ne mislili takó, kakor so sú ajdje sväjo *besédo* mislili; praví svetý Joan, de je bila ta Beséda vše začetka alež od vékoma. In de be sú kristjáns ne mislili, de je Ježus, on Beséda, kej manu od Bogá Očeta, praví we s. apostol: *Bog je bila ta Beséda*; torej jí tudi kakor Bogú Očetu stvarjene svätá písanie, ko praví: *Vse je po nej storjeno, in brez ne nč neč storjeno, kar je storjenega.**

2) Se učim, de nam je Ježus Kristus spet nebeuké vrata odperl, kež nam jih je bil ižvirná gréh zaklenil; de nam je Ježus Kristus sú sväjim sa naukum um razsvétlil, kež je bil po ižvirenm gréhs očamnen. S. Joan praví: *Vše nej je bilo xivlene, in xivlene je bilo luy ludi. In luy vše tem svét, in tema je nč zapopadla.* Vše Beséda je bilo xivlene, in xi-

*v.lene je bilo luq ludi', to je, xiv.lene je bilo ve Kristus, ktero je i3 nega ve nas stopilo, kakor stopa tarten sok ve mladiko; zakaj Je-zus Kristus je tista vinska terta, ktera svojim mladikam moq in xiv.lene daje, mi pa smo mladike, ka i3 vinske terte, Jezusa Kristusa, moq ka dobrsmu in duhovno xiv.lene prejemamo. Jezusa imenuje s. Joan luq ludi', ker nam je ss svojims nauka um razsvetlil, de Bogá in negovo sveto volo spoznamo. Ker je pa takrat, ko je Jezus jel uqit, po sveta hudobija gospodovala, in poxelivost ludi' vklennene derxala; torej neso ludje hotla od greha preslepence in od poxelenega zapelana resnije spoznate, in Jezusovih naukov sprejeti, de be bili po luq hodil, temuq so raji ve teme ostale, in so bili sami tema. Zató prava s. Joan: *Luq ve tema svets, in tema je ne zapopadla.**

3) Se uqemò, de je Joan Kerstnik Mesijata le oznanovàl, pa ne bil sam Mesija. S. apostol prava: *Bil je clovek poslan od Bogá, ke mu je bilo Joan ime.* Ta je perwel ve priyevame, de je priyevàl od luq, de be vse veroval po nem. On ne bil luq, ampak de be priyevàl od luq. Nékej jih je namrslj mislio, de je Joan Kerstnik obkublens Mesija, ktero zmoto pa s. apostol overxe, ko prava, de Joan Kerstnik ne bil luq, ne bil Kristus, ampak de be le priyevàl od luq, in ludi' ss svojim priyevàm k vers ve Kristusa parpelal.

4) Se uqemò, de je Jezus na svét perwel vse ludi' ss svojims nauka razsvetlovat. S. apostol piwe: *Prava luq je bila, ktera raz-*

svetli vsaηga ȳlovčka, kę pride na ta svét. Na svéti je bila, in svét je po něj storjén, in svét je ně spožnal. Ve lastino je perwla, in uens je něso sprejelz. Te beséde nam spriqujejo, de ně nobén ȳlovsk od Bogá popolnama zariužen in zauegzen na tém svéti; Bog ludi kę po pamet, po glass vestí kę sebe kliqe, postavem, ajde in vse tiste, do ktereh luq svec-tga evangelja we ně persijála; druge kliqe pa po ožnanováns svøje žvelíçavne vere. Pa døste jih je, kterę počejo po Ježusovz verz xivéti, ko jím zapoveduje hudo nagnene krotit. Na svét, ve svøjo lastino, je Ježus perwsl, pa ga něso sprejelz negovz, to je, tist, med ktere je bil na svét perwsl, deszravno so jím Joan Kærstnik, apostelnz in učenjs Ježusovz spriuce-vála, de je oblublens Mesija.

5) Se učimò, de smo ve Kristusovz vere ve duhø prerojenz ve novo xivelene. S. apostol piwe: *Kolekor pa jih jo (luq) je sprejelo, jím je dala oblast Bøxjím otrøkam bítz, nem, kterę verzejego ve neno imc, kterę něso iž ker-vi, ne iž vo.le mesá, ne iž vo.le moxá, ampak iž Boga rojenz.* To prerojene, ktero ně po kerva, po volz mesá als moxá, to je, po mesz, ampak je po Boge, to je, po duhø, se godí ve zakramenzi svetoga kersta.

6) Se učimò, de je Sin Bøxji ȳlovéuko natoro nase vžel, na svéti xivel, in svøjo Bøxjo čast skažovál, ktero čast so apostelnz vídilz per vssh Ježusovsh délsh in čudežsh, besédaх in nauksh, per negovem spremiñz na Taborskz gørz, per negovem od smarz vstajenjz in vnebo-

hóds, kakoruno ყast ვამორე ლე Edinorojenz od Oqeta iméts. In ta Beséda, კა იმ ლუ-
მი prebivala, იმ polna milosts in rəsniqe. S.
apostol piwe: *In Beséda se je vylonéyila, in
je med nam prebivala, (in smo vidile neno
veliqastvo, veliqastvo kakor Edinorojenzga od
Oqeta,) polna milosts in rəsniqe.*

Закај па реце католუка ყеркვ კონგ ს्व-
ete მავე ვაკეთქ evangeli s. Joana bratz? ვა-
თო კი ხიცე, დე ბა სე ვერს კრისტიან ვდე კო-
ნკ ს्वე მავე სს ხვალე ხასიათ ვსგა ტე-
გა სპომნის, რა იე იეზუს კრისტუს ვა ნას სტო-
რილ; დე ბა უ მომისლის სკრინის, კა სმი იუ
პრ დარიტს ს्वე მავე იხაჯას, დე ბა სს კა
სართუ ვჰეს, დე ნამ იე თა იმ ვეკომა იმ Bogá
Oqeta rojena Beséda, იეზუს კრისტუს, სტუდენგ
ვეკუნგა ჯილდო იმ სივის მილოშ, კა ნამ
იუ იე ნა კრის ვასლუშილ, იმ პრავა ლუ სს სივ-
ისმ სვეტო ნაუკა, კა ნამ იუ იე იჯ ნებეს ნა
ველი პრნესლ, იმ ვს სვეტო ევანგელი ვაპუსტილ.
ვს სმერტ იმ ტო სმი ბილ იმ გრეგ პრდანს,
იმ ლე იმ იეზუსს სმი იჯ სმერტ იმ ტო ვს ჯილ-
დო იმ ლუ პრესტავლენს.

ყას, ვასტ იმ ნედელა, კადარ სპომინ კა-
ნეგა სვეტნიკა იხაჯამი, სე კონკ მავე ნე-
ბერ ევანგელი s. Joana, ამპაკ ნედელსკ ევან-
გელი, ვათო კი იმ პრესტ ევანგელი პრავნუკა ბილ;
იმ გლეჭე, რავნო ვათო ვიდე ყას მავნე ნა-
დესნო სტან ალტარია პრენესტ.

Bogú hvala. კი მავნე ვადნე ევა-
ნგელი ვარა, რეცე სლუხანე ვს იმენს კრისტიანოვ:
Bogú hvala! იმ მავა იე კონკანა. ვგ ხე-

sédana: „*Bogú hvala!*“ Zahvalsmo Boga za vse dobrote in milosti, ker smo jih pa dariti svete mawe od Bogá po Ježussu Kristusu prejeli. Molitev: „*Bogú hvala!*“ je srečer grózno kratka, pa Bogú vendar tolčan dopadljiva, de ne moremo nar svetéjiga déla lépwe konqáte, kakor se téma besédama. Torej prava s. Avguštin: *Kaj smo ve stane lépušča mislit, kaj bolušča povédat, kaj vrédnostega pisati, kakor beséde: „Bogú hvala“!* In res, nek krajusčga se ne da povédat, nek prijetnostega sliwati, nek imenitnostega zapopasti, nek koristnostega in zasluzivnega storiti, kakor ta kratka molitev: „*Bogú hvala!*“ Kaj je namreč reče: „*Bogú hvala?*“? Kaj družega, kakor obyutite, de vse dobrote od Bogá dobivamo, in ga zane se hvalenjem serčam poveličevati in slaviti, in že besédam in déle van verovati.

Torej, ljubci kristjanov! kaj hočemo družega storiti, kadar daritev svete mawe konqámo, in se je alz po resnici prejetva svetega réwnega telesa alz vsaj po duhovnem obhajilz vdelčenimo, kakor de polni hvalenost pravsmo: „*Bogú hvala!* Bodz ga Bog zahvalen, de smo to veliko srečo imeli pa svete maws biti! Začetek in delišči vseh milost svete mawe bodz védno hvalen in čepljen!“ Pa nekar ne pozabimo, de we né zadost le pred altarjem Bogá že jezikam zahvaliti, de nas je vrédnost storil pa svete maws bodz po Ježusovih naukrah obravnavo, de bo x' nim Bog hvalen in čepljen. Torej je rekel s. Joan Krizostom svojim poslu-

uavnam: *Kedar od te miže gremo, bodoemo
ko rjovem lev, de iz nas le ogenj Božje lu-
bežnje plameni; mislemo vse imenitnost svuje
Božje glave, Jezusa Kristusa, in vse gorečo
lubčenj, ke nam jo je skazal. Ujmo, lub
bratje! nad svojim djanem in nehanem; in
kedar nam kej hudega na misel pride, kedar
se jezca ale kakaj druga huda strast nas loti,
mislemo vse imenitnost dobrot, ke so nam da-
ne, in kakownega duha de smo prejeli.*

Jaž ne vém 3dé nęq lépwęga povédatę, ka-
kor de ss svetem Tomam Kempyanam 3dihinem
in rečem: *O, kakó velike in yestitlive so o-
pravila mawnekov, kicerem je dano Gospoda
veliqastva ss svetem besćdamę posvećevati, že
jezikam blagosloviti, po rokah nositi, ss svet-
jimę ustmię prejemati, in drugim deliti! O,
kakó svete morajo biti roke, kakó yiste usta,
kakó svet xivot, kakó brezmadexno serce ma-
wnekov, h' kicerem tolkokrat stvarnek yistosti
pride!*

*Iz mawnekovih ust, ke tolkokrat Kristu-
sovo rōvne telo prejmejo, ne smeti priti nęq
nesvetega, nęq nespodobnega, nęq nepotrēbneg-
ga. Negove oyi, ke gledajo Kristusovo telo,
morajo biti perproste (nedolžne) in sramo-
žive; roke svete in proti nebesam povzdvig-
nene, ke prijemajo stvarnega nebes in zemle.
Mawnekam je sosebno rečeno, kar zapoved
govori: „Bodete sveti, ker sem jaž svet, vam
Gospod Bog.“*

*Podpiraj nas, vszgamogóyun Bog! ss svet-
jo pomoujjo, de te bomo vrédno in bogaboječe,*

se pravo yistostjo in že døbro vestjó sluxilz, kę smo se vz mawneukę stan podalz. In ye tudz ne moremo takó nedolxno xivéte, kakor smo dolxni; daj nam vsaj storjene gréhe prav obxaloválz, in terdno sklenite te od zdé vz ponixnoste in vz prave volz 3væstéji bitz.

VII.

Odgóvorz na nektere vprawawa od svete mawe, de se xé nimz doslejwne ražlagane vz veyz svetlubo postavz.

Ražlozena vam je, luhz kristjanz! sveta mawa, kakor jo dan danawnz mawneukę beró. Veliko lépah naukov ste od te presvete daritve prejels, in mislém, sz jih tudz globoko vz svøje særja vtísnilz. Oblubem, de vas je veselilo bratz ražlagane molitzv, kę jih mawnek par svete mawz molz, in kę ste jih morde tudz vi xé veukrat x' nim iž molitnzh bukvæj molilz; veselilo vas je tudz 3védætz, kaj de opravke poménzjo, kterz se par svete mawz gode, in ktære vi že lastnemz oými vidste. Pa, mojí preluhz! novo vesele vam upam nareditz, ye vam vsaj po glavitne nauke od svete mawe, kę ste jih dozdé səmtertje ražtresene bralz, kmalz

tujej zbrane dam, in jih bol do tanega pojasnim, kakor me je bilo med razlaganem svete mawe mogouce. Ker jih tujej zbrane dobete, jih bote veliko lozej ze mislims presegla, in lozej vs misleh ohranila; in ker jih bol do tanega razlozene dobete, vam bodo tudi globokije vs sene segla. Pa semtretje vam bom tudi we kej novsaga povidal, cesar nesem imel prlozenost med razlaganem svete mawe povedit. Als vas ne bo tudi to spet veselilo, ako ste svetih naukov lazen? Pred vsakem poglavitem naukam bom vpravane postavil, in vs odgovor bo zacelel nauk dan, kar vam bo veliko prpomoglo dans nauk lozej razumeti, in vs spomine ohraniti.

I.

Kaj je sveta mawa?

Sveta mawa je nekervava daritv novsaga zaveta, veden spomin in vedno ponavljane krvave daritve, ktero je Jezus Kristus na krize opravil.

Svets maws se *daritv* prav, ker se prnej Bogu vszgamogoumu pravo telo in prava kri Jezusa Kristusa vs podobah kruha in vina vs dar opravila. Ks vsak daritv je teh utrigh razi tréba: de se 1) daruje kaka zunana, vidna réq, 2) de se ta zunana, vidna réq Bogu daruje, 3) de jo daruje poseben, nalaq vs to odlojen sluzabnik, in 4) de se vs dar dana réq als pokonqá als pa vsaj spremeni. Per

svet s maws se najdejo vse te utira k daritv potrebne rsgí. Daruje se telo in kri Ježusa Kristusa vs zunanjih in vidnih podobah kruha in vina; ta dar se Bogu vszgamogóznu o pravla, zakaj ce se ravno par svet s maws spomin svetnikov obhaja, se vendar daritv nem ne opravla, prava s. Avguštin; Ježusa Kristusa daruje par svet s maws vidama vs to odložen mawsk; par svet s maws darováno telo in kri Ježusova se spremení po zavjetji, ker Ježus Kristus podobo kruha in vina je našem mesam in našo krvjó zedin, in takó našo ulovéuko natoro se svjjo Božjo zdrue. Sveti mawa je tdej prava daritv, in sajer tista sveta in qista daritv, od ktore je Božji prerok Malahija že vs starzem zavéz prerokoval, ko je Judam rekel: *Nobenega dopadena nemam nad vam, prave Gospod vojskensh trum, in darov iz vash rok ne bom neq veq jemal; zakaj od solnzenega vzhoda do zahoda bo med narode veliko moje imen, povsod se bo daroval qist dar mojimu imenu, ker moje imen bo veliko med narode, takó govorí Gospod vojskensh trum.* (Malah. 1, 10 — 11.) Kdo ne vé, kakó na tanko de se te prerokove beséde spolujojo? Nekjer veq né svetá, de bz kristjanov ne bilo. Kamor kolz pa je luq svetega evangelja persijala, povsod se Bogu qista daritv svete mawe opravla.

Sveti mawa je védan spomin in védno ponavljane krvave daritve, ktero je Ježus Kristus na križ oprávil. Daritv svete mawe né druga od Ježusove krvave daritve na križ,

né nova, ampak je ravno tista rasnična daritev, ktera je za nas enkrat na kríxe opravljena, ker je per svete mawe ravno tista darovavš in ravno tista klavna dar, kakor na Kalvárii; zakaj tudi per svete mawe daruje nevidama sam Ježus Kristus ravno tisto svoje telo, ktero je bilo za nas na kríxe umorjeno, in ravno tisto svojo kri, ke jo je za nas ve verte Gejemanca ob svojim krvavem potu, ve Pilatova hiwa bičan in kronan, na Kalváriji na kríx prebit prelil, torej ravno tisto svoje telo in ravno tisto svojo kri, ktero je na kríxe daroval.

Per vsem tem pa, desəravno je daritev svete mawe ravno tista daritev, ktero je Ježus Kristus na kríxe oprávil, najdemo le vendar med Ježusovo daritvejo na kríxe in med daritvejo svete mawe nekolikowen razložek, ako pomislamo, kakó in iz kterega konja de se je Ježus Kristus na kríxe daroval, in pa kakó in iz kterega konja de se Ježus Kristus per svete mawe daruje. Kakó se je tdej Ježus Kristus na kríxe daroval, in kakó se daruje per svete mawe? Na kríxe je Ježus Kristus svoje telo in svojo kri ve podobu telesa in krví, ve človéku postavš takó daroval, de je neizrečene boleqine terpel; na altarji ponavlja Ježus ravno to svojo na kríxe enkrat opravljeno daritev, in daruje tdej svoje telo in svojo kri, pa ne ve podobu telesa in krví, ve človéku postavš, kakor na kríxe, ampak ve podobu kruha in vina, ne de bę boleqine terpel kakor na kríxe, ampak skrivnostno brez vsega terplena. Na kríxe se je Ježus Kristus takó daroval, de

je svøjo kri prelil in umærł; par svetø mawø pa karví ne preliva in ne umærje, ampak svøjo na kričø prelito kri in preterpleno smært daruje: na kričø je tædej darovál sebe na kričø umirajočøga, par svetø mawø pa darúje sebe na kričø umærwøga. Na kričø je Ježus sebe umirajočøga sam takó darovál, de se je negova duwa od telesa ločila; par svetø mawø pa po mawneškovih rokah sebe nékdej umærwøga takó darúje, de se negova duwa od telesa nýq več ne ločø.

Iz kterega kónja se je Ježus na kričø darovál, in iz kterega se daruje par svetø mawø? Na kričø se je Ježus darovál nam vs odrswéne, nas ss svøjo smartjo od výčnøga pogublena otete; par svetø mawø se pa darúje, de bø se mi že daritvøjo svete mawe vdalečevalø téga odrswéna, kø ga je Ježus na kričø oprávil. Na kričø se je darovál, de nam je ss svøjo smærtjo nýlo morje kø zvelíčanu potrébnah milost in dobro stvaril; par svetø mawø se pa daruje, de nam že daritvøjo svete mawe iz téga morja milost in dobro Božjih po naws vrédnostø in pobožnostø nar obilnswø zajemata daje. To resniço nam pové s. Trienwø zbor, kter pravø, de se že Ježusovo daritvøjo na kričø zasluxene in zadoblene milostø po daritvø svete mawe nam nar obilnswø dodžlujejo. (Trien. zbor sej. 22. post. 2.) Glejte, samo ta razložek je med daritvøjo Ježusovo na kričø in daritvøjo svete mawe.

Ker je Ježus Kristus na kričø svøjo kri prelil, se imenuje negova daritev na kričø ker-

vava daritev; daritev svete mawe pa je neker-
vava daritev, ker se per svetę mawę uprična
 Ježusova na krixe prelita kri nəq vəq ne pre-
 liva. Se imenuje tudi *daritev novoga zavéta*,
 zato ko so vsz daróvz staręga zavéta ovsrženi,
 daritev svete mawe pa postavlena in vernškam
 pušena, de jo vz novem zavéta po svojih ma-
 wnsksh opravlajo do konja svatá.

Ale pa né daritev svete mawe nasprote be-
 sédam s. apostolsna Pavla, kterz vs listz do He-
 brejev govorí: „*Posveuyenę smo po daritvę te-
 lesa Ježusa Kristusa enkrat. Ta je enkrat
 daritev oprávil za gréhe, in na vékoma sedi
 na desníqz Božji. Zs eno daritvę je torej
 na vékoma oprávil nave posveuyenę*“? (Heb.
 10, 10. 12. 14.) Ss téma besédama s. apostol
 Pavl pové, de je Ježus Kristus xc 3s edino da-
 ritvęjo, ks jo je na krixe oprávil, Bogú za nawe
 gréhe zadostil, cesar neso moglz vsz daróvz sta-
 ręga zavéta skupej oprávits, in de né torej zdé
 nobenęga družęga novęga darú tréba. Té rəsniqz
 pa né qəlo nəq nasprote, kar katolicka ḡerkęv
 od daritve svete mawe uqí, ker sveta mawa né
 nova daritev, ampak je le ponavlane Ježusove
 na krixe opravlene daritve. Che s. Pavl govorí,
 de je le ena kərvava daritev, le ena smart za
 gréh, le eno odrzvéné; ss téma le poterde, de
 né nobene druge daritve, ktera bz nam odpu-
 řene gréhov zadobila, pa noqe reqz, de je
 Ježus, ks se je enkrat na krixe po kərvavo
 daroval, po téma to svójo daritev konqál, in
 je nəq vəq ne ponavla, təmuq vz družęh mé-
 steh svójih listov we le uqí, de je Ježus Kri-

stus we zmirej srédnšk med namš in med Bo-gam, de torej to svójo na križe enkrat oprav-leno daritv we zmirej ve nebessh in na zem-je ponavla. Po keravó se je tdej Ježus Kri-stus le enkrat daroval, je le enkrat za gréhe vsaga svetá zadostil; že edino daritvijo na križe je Ježus vsz naš dölg nebewkemu Očetu poplačal: dél pa nad to neskónčno ħéno, ke jo je Je-žus za nas dal, se dobiva vsak čas, blast pa in nar obilnswa že daritvijo svete mawe; torej se Ježus Kristus pér svete mawe vsak dan da-ruje, in se bo daroval do konča svetá, de nas svójiga neskónčnega žasluxena vdalečje. To je vera katolske ħerkve; torej nenh sluzabnš-ke vsak dan mawujejo, in nenh otrøħs že ve-selem ke svete mawe hite, de bz iż Ježusove daritv na križe obilnsw milost prejemale.

2.

Od koga in kedaj je daritv svete mawe po-stavlena?

Od Ježusa Kristusa je daritv svete mawe pér zadnje večerji postavlena. Vzel je Ježus krūh, ga posvetil, razlomil, in dal vpríčnam apostolnam, rekóu: *Vzemite in jéjte; ker to je moje telo, ke bo za vas ve smert dano.* Potlej je vzel kelsh že vinam, ga posvetil, in apostolnam podál, rekóu: *Vzemite, in pite iż nega vsz; ker to je kelsh moje kervi, ker vi novšga žavéta, klera bo za vas in za nenh veliko prélita ve odriužene gréchov.* In po tem

je Ježus Kristus apostolsnam in nih nastopniam, ukofam in mavnkam, oblast in zapoved dal ravno takó, kakor je on, krúh in vino vs negovo teló in kri spreobrajatz, in nebewkemu Očetu darováts, ko jím je rekél: *To délajte vs moj spomin.* In glejte, takó je Ježus Kristus daritv svete mawe pŕvs oprávil in postávil. Torej pa prav s. ľerkvens Trienwke zbor: *Naw Bog in Gospod Ježus Kristus je pér zádnę večerji, tisto noč, ko je bil zdan, svøje teló in svøjo kri Bogú Očetu vs podobz kruha in vina daroval, in ga vs tch vidnzh znamnzh nzm, ktore je tayas mavnke novsga zavéta postávil, dal zavxit, in tude nzh nastopnzkam, mavnkam, ukazal to daritv ponavlatz, rekóy: „To délajte vs moi spomin.“* (Trien. zbor sej. 20. p. 1.)

Zakaj je Ježus Kristus daritv svete mawe postávil?

Ježus Kristus je daritv svete mawe postávil:

1) De je svøji svets ļerkvz práv in resničan dar zapustil, de ga Bogú daruje do končna svetá. Ježus Kristus je namršč vse daróve staršga zavéta odstávil in ovrgel, ker néso bili samí na seba Bogú vneč, ampak so mu bili le tolško prijetn, kolškor so Ježusovo krvavo daritv na kriče poménils in napovzdováls; potém pa, ko jo je Ježus že oprávil, je né bilo več tréba poménits in napovzdováts. Pa Ježus Kristus né vendar hotel svøje ļerkve brez vse daritve zapustits, ker je daritv že vero takó na tanko sklenena, de né bilo ve nobene vere

brež daritve. Vsaka vera je imela, in razunj judovske ima več zde darove, se katerim žudje svojiga pravega Bogá alz pa svoje izmišljene bogove, svoje malike, veste. Torej je pa tudi Ježus Kristus, kateri nas je svoje vere učil, novo daritev postavil, daritev svete mawe, de bę že no pravoverni kristjani svojiga Bogá spodobno molili in vestili, za prejete dobrote hvailili; in pa potrebnih dobrota in odpuščenja gréhov prosili. Ta daritev svete mawe bo kakor Ježusova vera na zemlji ostala do konča sveta.

2) De veden spomin Ježusove krvave na križ opravljene daritve ve negova cerkvə ostane. Kolikočna sreča, ljube moji, nam je po Ježusove daritve na križ dola! Se to svojo krvavo daritve je Ježus Kristus razkazal na pravilih Božjih za naše gréhe zadostil; nam iž hudičeve oblasti rewil, in od pogubljenih otel, nam spet Božjo prijažnost in ljubezen zadobil, in vse potrebne duwne in telesne dobrote zasluzil, ter nam spet odklenil vrata ve nebesko veselo, ker nam jih je bil izvirni gréh zaprsl. Alz ne teče ta Ježusova daritev na križ vrédna, de bę jo polnih hvalebnosti in ljubezni do Ježusa nou in dan pomnil? Torej je pa tudi Ježus Kristus poskrbel, de bę je ne pozabil; ter nam je zapustil daritev svete mawe, ve kateri negovo krvavo daritev ponavljamo, in po tem takem na znanje dajemo, kakó imenitna, kakó koristna in kakó potrebna de nam je bila negova daritev na križ.

3) De nas že daritvejo svete mawe sadū in zasluzena svoje na križ opravljene daritve

vdslečje. Vz daritvə svete mawe nam Ježus Kristus ne dobiva novəh milost, novəh dobro; zakaj se svøjo krvavo daritvəjo na križe, kteře zasluzene je neskončno, nam je že vse zadobil in zasluzil, česar kols potrebujemo za duwo in telo. Vz daritvə svete mawe nam Ježus Kristus po mera nave vrédnost le dali tiste milost in dobrote, kže nam jih je se svøjo smrtjo na križe od svøjiga nebewkaga Očeta zadobil in zasluzil; ker že daritvəjo svete mawe kar člouvk nebewkaga Očeta prosz, de bę nam bile te milost dodzlene, kar Bog pa jih tudi sam že Očetam in svetem Duham všej daritvə nam dodzluje. Sveta mawa je třeď tisť svet řelb, po kterem nam že Ježusovo smrtjo zasluzene milost nar obilnaw tekó.

4) De nam je posebno znamne in zastavo svøje neskončne lubeznę do nas zapustil. Možněji nas rač né možel Ježus Kristus lubit, kakor de nam daje vš daritvə svete mawe svøje réwne telo in svøjo réwno kri vživat. S. Bernard pravz, *de nam je Gospod Bog ta presvetz zakrament zapustil vš spomin svøje lubeznę, kže nam jo je vš svøjim terplem pokazal.* In s. Bernardin govori: *Prevelikz lubeznę našegaa Žveliqarja né bilo we žadostz, de je svøje xivlene že nas dal; ta negova lubezen ga je pred smrtjo tudi we persilila, de je samega sebe nam vš hrano zapustil.* To-rej je Ježus daritv svete mawe takrat postávil, ko je od svøjih apostelnov slovó jemál, vš očitno znamne, de xeli že namz ostatz, med namz vš podobz kruha in vina prebivat.

že duwo in telesam, sa kervjó in mesam, po Bøxji in človéwks natorz, naue duwe sa svofjim telesam nasitovatz, in sa svøjo kervjó napajatz vs vépno xiv.lene. Rés, Ježus je svøje, kterz so bili na svéts, do konja lubil. Kdo bz se ne qudił Ježusovs neskønqns lubežns do svøjih! Noge jím je umival, lubežnivo, prav po prijatelsko slovó od nzh jemál, jih uqíl in tolaxil, zane vs grenko smert wal, in jím we samsga sebe vs zastavo svøje lubežns do nzh vs zakraments svetsga altarja zapustil. Le Ježusova lubežen je zamøgla kej tañsga in toløkownsga znajte in storitz. Tuđ do nas ima Ježus ravno toløkowno lubežen; koløkowno pa mi do nega?

3.

Kdo opravla daritv svete mawe?

Daritv svete mawe opravla Ježus Kristus sam, jo opravla mawsk, in jo opravla sléden kristjan posebej, kterz se pø téj daritv spodobno in vs Bogę zbran znajde; ti troji jo opravljajo, tode vsak po svøje.

Pøvs in velzks darovávøj svete mawe je tdej Ježus Kristus. Ježus Kristus, on vépna mawsk po rødz Melkižedekovem, se sam vs podobz kruha in vina na altarji nevidama in skrivnostno svøjimu nebøwkuemu Oqetu ravno takó daruje, kakor se je na krixe vs podobz telesa in kerví vidama in kervavo daroval; torej Ježus Kristus sam nevidama dari-

tev svete mawe opravla. Ježus Kristus, vs podobz kruha in vina na altarji pričajoš, nesle dar, ker je Bogú darován; ampak je tudi nevidna mavnšk, ker ta dar Bogú daruje. Ježus Kristus je oboje, govorí s. Avguštin, *dar in mavnšk po duhu; on je, ker daruje, in on je, ker je darován.*

Vidama pa mavnšk, ker prar altarji mol, daritve svete mawe opravla. Zakaj ko je Ježus Kristus prar zadnje večerji to daritve oprávil, je svojim apostolnam djal: *To delajte vs moj spomin;* in je se téma besédam svojim apostolnam in nzh nastopnškam, ukošam in mavnškam, oblast in zapoved dal ravno to delaže, kar je on storil, namrsg krüh in vino vs negovo teló in kri spreménat, Bogú darováte in žavæivata, in tdej daritve svete mawe opravljate. To daritve tdej mavnšk vidama opravla, kakor jo je Ježus Kristus prar zadnje večerji vidama oprávil. Pa mavnšk ne opravla daritve svete mawe vs svojim imen, prar svet maw je le Ježusov naméstnik: le Ježus spreobraža po mavnškovih besédah krüh in vino vs svofje teló in svojo kri; le Ježus se sam po mavnškovih rokah daruje, kakor se je prar zadnje večerji po svofjih rokah daroval; le Ježus vs daritve svete mawe po mavnšk za nas pross, in vse storí. Torej govorí s. Filiprijan: *Mavnšk je gotovo Kristusov naméstnik, ker dar dela, kar je Kristus storil, ter pravo in popolno daritev Bogú Ojetu vs cerkvę opravla.* In s. Križostom prav: *Kedar videw mavnška darováte, ne misle nad nim ylové-*

ka, ampak nevidama izlegneno roko Božjo.
 Kristusa se tdej sosebno mislite, moji lubezni! kadar vidate mavnška daritev svete mawe opravljatz: se Kristusam se vz zelal sklenite, vz Kristusa vse upane stavte, kters je srédnšk med namz in med Bogam, naš besédnšk prš nebevkem Očet; kters se na naših altarjih, takó rekou, na novo rodí in na novo umira, de za nas pross, in za naše gréhe zadostuje.

Ko je pa pr svet maw Ježus Kristus darovávš in dar, ker samga sebe nebevkemu Očetu po mavnškovih rokah nevidama daruje; torej je daritev svete mawe neskónqne qéne in vrédnost, naj bo že mavnšk, kters jo na altarji vidama opravlja, ali nar več svetnik na zeml, ali pa nar več gréwnšk. Daritev svete mawe ne dobiva vrédnost in qéne od mavnškove svetosti, ampak je sama na sebi Bogú Očetu neskónqno dopadliv; pa tudi ne zgubí svoje qéne in vrédnost pred Bogam, ko bz jo mavnšk zagnusnem ssvrjam in se pregréwnem rokam opravil. Tode varj nas, o Ježus! te strawne nesreče, prossmo te, varj nas! Ko bz tudi mavnšk svoj stan ognuwal, kakor ražvpita Heljeva sinova, rés gorjè in gorjè mu! Ali pr vszm tem je le vndar mawa, ke jo oprav, Bogú neskónqno dopadliv, in verznakz zajemajo iz ne ravno take milost, kakor kadar jo svet mavnšk oprav. *Daritev je sveta*, pravz s. Križostom, bod že že mavnšk, kakorwen houc,

Mašnik pred altarjem pa né samo Ježu-
 sov naméstnik, ampak je tudi služabnik njele
 cerkve; zakaj od cerkve je dobil oblast in
 povele pred altar hodit, in vs menam imen
 daritv svete mawe opravljat. Vsa katolska
 cerkev tdej po mašnikovih rokah daruje Bo-
 gú Očetu teló in kri Ježusovo vs podobn kru-
 ha in vina na altarji. Pa, lube moji! tudi
 verniki, kters k se svete mawe pridejo, darujejo
 Ježusa Kristusa vs podobn kruha in vina ne-
 běwkuemu Očetu, (in vsak kristjan posebej ga
 daruje,) ne sanjer takó kakor mašnik, de b
 krùh in vino spreobražal vs teló in kri Ježu-
 sovo, in ga po svojih rokah neběwkuemu Oče-
 tu daroval, ampak darujejo ga po mašnikovih
 rokah, qe se vs misle in zelah že mašnikam
 sklenejo, kters va svojim in nih imen daru-
 je. Ko b ktera sosékska moxá do kraja poslala,
 de b kraja vs svojim in vs menam imen za-
 dodzene dobrote zahvalil, alz ga potrébnih
 dobrot prosil, alz mu spodobno uast skazal,
 alz ga prosil, de naj jim zanese, ker so se
 bili van spuntal; jelste, b sam mox ss kra-
 jem govoril, pa po nem b vendar vsa sosékska
 kraja hvalila, alz prosila, alz mu uast skazala.
 Ravno takó sam mašnik spreobrane krùh in
 vino vs teló in kri Ježusovo, sam mašnik Je-
 žusa po rokah noss; pa vendar vsa verniki,
 kar jih je pr svete mawe že mašnikam vs du-
 he sklenenih, z' nim Ježusa Kristusa neběwku-
 mu Očetu darujejo. S. Peter Damijan piše:
*Vsa verniki mojkega in xenskega spola to
 daritv opravljajo, desravno se nam zdi, de*

jo le sam mavnk opravla. Daritev svete mawe je tdej daritev vsačga kristjana posebej in daritev njele cerkve. Torej so pa tudi mavnne molitve takó napravlene, de se x' nim očitno na znané daje, de ne daruje samó mavnk, ampak de x' nim vred tudi vernske darujejo, kjer kaš maws pridejo. Mavnk ne pravz Bogú: „*Darujem te,*“ ampak: „*daruemo te;*“ ss čemur pokajše, de tudi vernske x' nim darujejo. Po posebnem spominu za xive reče: *Spomn se tudi vseh vpričnih, kjer te darujejo ta hvaln dar.* Po povzdvigováns modle: *Obhajamo, o Gospod! mi tvoji hlapn in tvój svet Jud, kar so vernske itd.* Pa sej mavnk po darováns kruha in vina vernske očitno in na ravnost popros molit, de bz bila negova in nsh molitev Bogú vneč, ko se proti nzm obserne, ter pravz: *Molite, bratje! de bo moja in vava daritev prijetna per Bogz, usogamogóunem Ojetz.* Če to pomislite, lube kristjans! de tudi vi že mavnkam vred per svet mawš Ježusa Kristusa darujete; ali vas ne bo veselilo kals kaš svet mawš hodite? ali ne bote vsz vs Bogá in svete ręčí zamaknens, kadar kolz bote per svet mawš?

Kakó opravla mavnk daritev svete mawe?

Mavnk opravla daritev svete mawe takó, de ravno tisto déla, kar je Ježus Kristus per zadnje večerji storil. Prime krüh in kelzh že vinam, posvetí oboje, in izreče nad nima ravno tiste beséde, ss ktemur je bil Ježus Kristus per zadnje večerji krüh in vino ve svoje telo in ve svøjo kri spreménil; zavxije oboje

sam, in delí od téga presvetéga darú və podobě kruha tudy verníkam, která k svému obhajílu přestopajo.

Kedaj se godí per svetę mawę spremenéne?

Spremenéne se ravno takrat zgodí, když ižreče mawsk te od Kristusa postavlene beséde pred povzdvigovánem, və krùh: *To je moje teló; in və kelih: To je kelih moje kerví, novsga in véynega zavéta, která bo za vas in za něh veliko prelita və odrižene gréhov.* Te beséde store po Kristusovs vysgamogóuns vol, de krùh né več krùh, ampak je živo teló Kristusovo, in vino né več vino, ampak je živa kri Kristusova. Le same podobé kruha in vina ostanete nespremenéne. Podoba kruha in vina je pa to, kar nad téma presvetéma ruzí sə svójim počutkə občutmo, barva, sláj, duh kruha in vina. Vse to ostanet nespremenéno, desezavno te ruzí néso ne krùh ne vino, ampak so pravo teló in prava kri naušga Gospoda Ježusa Kristusa. To je rés velšk ýudej, kž mu nauša plitva pamet ne more do konja prite. Ravno zató se ýudej imenuje. *Ker je pa Ježus Kristus, prav s. Iiril Jeruzalemskž, od kruha rekž, de je negovo teló, kdo bž se smel nad to resniqo dvomit? Ker je od vina rekž, in na ravnost zaterdil, de je negova kri; kdo bž se predznil reyz, de nč negova kri?* *Və Kanz je Ježus Kristus sə samo volo vodo və vino spreobernil, in mi bž mu ne hotle na besédo vrjet?* *Və podobé kruha nam da je svóje teló, in və podobé vina svójo kri, de bž bili téga telesa in te kerví dlečna x' nim*

eno teló in ena kri. Torej vas zaročím, bratje moji! ne imejte teh podob za kruh in vino, zakaj po negovs beseds stec teló in kri Ježusa Kristusa. Če se ta resniqe tudi počutke branjo, vas mora téga vera prepričati, in zagotoviti, de je temu takó.

Pa, luh kristjan! per téj perločnosti te moram že besédam s. Toma Kempčana reči: Varj se radovéno in prazno pretuhtoval tega preskrivnega zakramenta, de se ve globouino dvomov ne pogrežneš. Kdor ve solnje gleda, ga solnje oslepi. Bog zamore več storil, kakor ulovsk razumeti. Bogaboječe in ponixno resniqe iskati je prepričeno, če se védno želiš dat poduyti, in očakov pametnih naukov derhati. Marsikter je že ob bogajcynost pravil, ker je hotel Božje skrivenosti zapopast. Verovati in pa svetó xivéti te Bog veli, ne pa globoko prebrisani mu biti, in Božjih skrivenosti razumévat. Če ne uméš in ne zapopadeš, kar je pod tebój; kakó boš zapopadil, kar je nad tebój? Bogú se zaupaj, in podverž svoj um veri, in te bo dano vediti, kolikor te bo dobro in potrebno. Nekaterih veri ima ve svetem zakramentih velike skušnave, kar se mora pa bol sovražniku prepisati, kakor nzm. Ne maraj za hude misli, in ne prepipraj se x' nim: ne dajaj odgovora hudem, ko te hoče ve veri zmotiš; verjem raji Božji beseds, svetnikam Božjim in prerokam, in bo běhal od tebe hudočn vrug. Velikokrat je Božjemu sluxabnku močno dobro kej tanega terpeti; ker hudič ne skuva never-

*nekov, ktere xc brez skerbi imá, ampak le ver-
neke in bogaboječe mnogo draxs, in iuge za-
pelatz.*

Vz podobz kruha je Ježusovo xivo teló, tdej tudz negova kri, ker né xivsga telesa brez kerví; vz podobz vina je Ježusova xiva kri, tdej tudz negovo teló, ker né xive kerví brez tele-
sa: to je, vz podobz kruha je nélz Kristus, in vz podobz vina tudz nélz Kristus pričgjoç; Ježus Kristus je vz podobz kruha in vina, vz vsakz posebej, 3^z duwo in telesam, sz kervjó in mesam, kar Bog in yclovak pričgjoç. Per vszm tém pa je kz daritvz svete mawe oboje podobe tréba; ker per daritvz svete mawe se Ježus Kristus za nas na krixz umerwsga (umorjenzga) po svojim za nas vz smert danem te-
less in po svoji za nas prelitz kervz vz ravno tisz pravz in r̄sniqns dar nebewkemu Ojetu opravla, vz kterzga se je za nas na krixz dal umoritz, kar se mora torej po Ježusovz lastn̄ naredbz vz xiv in r̄sniqen spomín Ježusove na krixz storjene in na altarji nebewkemu Ojetu za nas vz dar nowene smerts po podobz kruha in vina naražno goditz.

4.

Zakaj opravla mawnek daritv svete mawe?

Mawnek opravla daritv svete mawe:

1) De obhaja spomín Jesusove smerts, kz jo je za nas na krixz preterpel. S. apostol Pavl piše Korinjanam: *Kolzkorkrat bole jé-*

de ta krùh, in kæleh pilz, bote smert Gospodovo ožnanoválz, dokler ne pride (nas sodit. Kor. 11, 26.) Mašnèk krùh in vino vsako posebej darúje, in tudi pøtlej vsako posebej spreména, de na znamen daje Ježusovo smert na krixx, pør kterz se je negova sveta kri loqila od negovskega svetega telesa. S. Filiprijan tødej lepo govori, kæ pravz: *Ker per vséh daritvah Kristusovo terplene pomnimo, Gospodovo terplene namrež je daritev, kæ jo opravljamo; torej nzy druzega ne storimo, kakor kar je on storil.* Pismo namrež pravz: „*Kolzkorkrat bote jédlz ta krùh, in kæleh pilz, bote smert Gospodovo ožnanovalz, dokler ne pride.*“ *Kolzkorkrat tødej kælh vø Gospodov in negovska terplena spomin darujemo, to storimo, kar je Gospod storil.* Torej pravzmo, de je sveta mawa védæn spomin Ježusove krvave daritve na krixx, ker se pør néj védæn spomin Ježusove smerts obhaja.

2) De Bogú Narviwsmu po Ježuss Kristusse in zø Ježusam Kristusam vso spodobno uast in hvalo skaxe. To se spožna iz mašnèh molitv, kæ smo jih æ premiileválz. Vse mašne molitve so prav za prav bogocestne, sosebno pa Bogá čestemò, këdar glorio molimo, in vø néj pravzmo: *Hvalimo te, (o Bog!) čestemò te, molimo te, povijujemo te;* këdar konzñ pred glasja pravzmo: *Svet, svet, svet Gospod vszgamogozn Bog!* Polne so nebesa in zemla tvøje slave! Hožana po viwavah; këdar mašnèk pred očenáwem se sveto hostjo nad kelham krixe déla in molz: *Po nem,* (po

Ježuss Kristuss, ož ním in ve nem je teba, Bogú Ojetu všegamogóupemtu, ve edinostě svého Duhá vše uast in slava skože vše věké věkov. Amén. Sveta matka je tedy bogače-
stná daritav.

3) De bě nám po Ježussu Kristusu od Boha je milostě odriučení gréhov žadobil, in nás že Bogam správil. De se pře daritvě svete matky po Ježussu Kristusu odriučení gréhov dělí; nám přiřajo negové beséde, když jich je govořil pře postavlanz te daritve, rekóu: *To je moje tělo, když bě za vás ve smrti dano.* (I. Kor. 11, 24.) *To je moja kři nověga žávěta, která bě za ně veliko prelita ve odriučení gréhov.* (Mat. 26; 28.) Téga nás uží tudy besédně zdrojilo katolské řírkve. Zmirej je řírkvě věrovala, de se daritvě svete matky opravila ve odriučení gréhov, kakor nám povídó světské řírkvené očáks. S. Křízostom pravě: *Ná altarji se daruje zvě- ličenina daritvě, brezmadexna dar za gréhů, dar naše říne, světě dar, s se kterém je zbrisanou naše dolxno pismo, kdy je bilo zopře- nas, edina daritvě za naše zvěličané.* Učenik Evžebi govoří: *Ná altarji se daruje bo- gospodavná daritvě za duše všech, za však madex in gréh nár týstěji dar.* Torej začnejo matněk in věrněk daritvě svete matky ze očitno spovídjo in se prošno za odriučení gréhov. Torej se po ižmolensem přeslopu devětkrat reče: *Gospod, usmilé se nás!* de se téma besédamz presveto Trojíčno milostě prosímo. Međ darovánem kruha govoří matněk, de ta dar daruje za svøje brezutevilne gréhie. Ko pred

povzdvigovánem roké nad kruham in vinam døráí, pross Bogá za se in vse vpriyne vernéke, de naj jih po Kristuss réws od vécynsga pogublena. Po povzdvigováne molé: *Tuđ nam gréwnékam, svójim sluxabnékam, ke vše tvøje veliko usmilene zaupamo, daj kej déla in druxbo se tvøjim svetniké, ve kteréh druxbo, te prosimo, nas vžemě ne zavo.lo naše ga žasluxena, ampak zavo.lo svøje pøezanavlivostę.* Ve ogenáwé in ve molitvë po ogenáwé prosimo Bogá, de naj nam odpustí nave dolge, kakor tuđ mi odriučamo svójim dolxníkam, de naj nas réws od všeh žlegov, pretoklých, sedánék in prihodných, de bě bili se pomoujjo negove milostę podpiranę vselej brež gréha. Konečn svete mawe pross mawnek, predán vernéke blagosloví, de naj bo ta daritev žan in ne, za které jo je oprávil, bogospravna. — Sveta mawa je torej bogospravna daritev.

4) De Bogá po Ježuss Kristus in že Ježusam Kristusam zahvalé za vse prejete dobrote in milostę. De se že daritvjo svete mawe Bog tuđ hvalé, videmo, de družeh mawsh molitev nýq ne spomnám, sosebno iž predglasja. Predán se ta molitev zaúne, reče mawnek vernékam: *Hvalimo Gospoda svójiga Bogá.* In vernékz mu po sluxabnékz odgovore: *Spodobno in dolxnost je.* Na to zaúne mawnek ve splowném predglasji takó le Bogá hvalit: *Rés je spodobno in dolxnost, prav in døbro, de tě vselej in povsod hvalo dajemo, svetę Gospod, vsøgamogóyňe Øqe, vécyn Bog! po Kri-*

stuss Gospoda nəwəm. — Sveta mava je tdej bogohvalna daritəv.

5) De bə nam po Ježuss Kristuss in že Ježusam Kristusam sprəsil vse milostə in dobrote, kə jih potrebujemo za duwo in telo. Téga nas prepriqajo vse molitve svete mave, ker že vsem Bogá prosimo, ćesar kola potrebujemo als za duwo als za telo. Mawnek pros Bogá per svete maws ćlaste duhovnəh, nadnatornəh dobrot, de bə nam namrəy dal na tém svete po negovəh sveteh žárovədəh xivētə, və negovə milostə in prijažnostə umrētə, in po smərtə kə nemu və nebəukə vesèle prits. Téh duhovnəh dobrot ćlaste Bogá že daritvəjo svete mave pros, ker se je tuda Ježus Kristus ćlaste žato svojim nebeukəmū Očetu na križ daroval; de bə bili vēqno žveliqans; torej tuda s. apostol Pavl Ježusa imenuje *vəleñga mawnekā prihodnəh dobrot.* Ker nam je pa vəndər Ježus Kristus sə svōjo daritvəjo na križ tuda telesne in ćasne dobrote žasluzil in žadobil, koləkor nam jih je tréba kə vēqnsmu žveliqanu; torej mawnek Bogá že daritvəjo svete mave tuda ćasnh, telesnh dobrot pros, tote sə tém perstavkám, qe so nam te ćasne dobrote və žveliqane. Takó pros, postavəm, Bogá mirú, de bə vernəkə və mirə in pokój xivētə, in torej Bogú loxej služilə; pros telesno ždravje vernəkám, de bə möglə dolxnostə svojiga stanú žvəstó dopolnovatə; pros rodovitnost zemle, de bə vernəks žavo lo preveliñga roman-kana və kake posebne pregréhe ne žabredləs, təmuq tolşkan vəqə skarb və žveliqane svojih

duv obarnils. — Sveta mawa je torej tudi bogoprosna daritev.

Ker je pa sveta mawa bogoprosna daritev, se smete, lube kristjans! maunskam prporoqvats, de bz per svets maws Bogá vam potrébnih dobrov prosil. Pa nar prej in sosebno se jím za duvne potrébe prporoqujte: qe vas, postavem, Bog po potz bogabojevnosti voda, de bz vas do kona na téj potz ohranil, zakaj le kdor do konja stanovitih ostane, bo zveliqan; qe vas pozivelost vs gréhah vklene ne darrhi, de bz se vas Bog usmilil, ter vas iz blata pregréh izlékel; qe vas križ tarejo, revnena stiska, de bz vam Bog poterpevlivost dodelil, in vas ss terplenem vs vénus mir in pokoj prpelal. Za te in tem enake duvne darove se sosebno in pred vsem drugem maunskam prporoqajte, de bz vam jih že daritvejo svete mawe od Bogá sprosil. Pa prporoqite se jím smete tudi za telesne dobrote, in jih od Bogá upat, ko bz vam le vs zveliqane zagle, ne pa vs pogublene služile. Ako ste bolni, se smete maunskam prporoqitz, de že daritvejo svete mawe Bogá vaučga zdravja prsjo; prsjo, de bz vas Bog we oždrávil, ako previds, de vas bo zdravje poboljšalo, in vam parlovnost dajalo za storjene gréhe pred smartjo pokoro dostat. Preden kàko délo žaupnete, se jím smete prporoqitz, de bz vauč sreče Bogá prosil, ko bz sreča vas ne pohujala, tsmuq le ka hvalevnosti in lubežn do dobrótlivega Bogá vnemala. Tudi za qasne in telesne do-

brote se sméte tdej mawnekam pérporoqit, kol'kor vam jih je kę zveličanu tréba.

Als je pa kristjan vselej usliwan, za kterešga mawnek mawuje? — Mawnekov spomin par svetę mawę ima žavolo Ježusa in po Ježuss veliko moč par neběwka Očeta; als vander neběwka Ŧuke mawneka usliwuje po svoji praviq, modrost in milost. Nékterz le telensh dobrot proszjo. Als vsak naj sosebno skarbí po daritv svete mawe sprositz pomoci prave pobožnosti, ter naj se že dobrzma déle Bogú pérporoquje; in bo lahko usliwan. Nékterz we le vž žadnq boléznq nékej svojiga premoxena odloqzjo, de bz se za nzh duwo mawévalo; prej pa so bili tazd, neusmilenz in morde vse milost nevrédna. Vsak boda praviqen in usmilen, in bo lahko par Bogę usmilené naušel.

Sveta mawa je po téém takem bogozestna, bogospravna, bogohvalna in bogoprosna daritev. Mawnek pa par svetę mawę neběwka Očeta po Ježuss Kristuss in že Ježusam Kristusam molz in uesti, odriuqena gréhov prosz, za dodzléne dobrote hvalz in novsh prosz, ker se ɻerkav vselej sz Kristusam, naušm srédnkam in velakam mawnekam par Bogę Očeta, sklene, kedar neběwka Očeta uesti, odriuqena gréhov in potrébnsh dobrot prosz, in že prejete hvalz, in pa ker ɻerkav le vž Ježusoovo neskónqno žaslužene žaura, in le po nem od Bogá Očeta vse doszče. Sveta mawa je tdej tista daritev, kę so jo mnogotere podobe in raznq darovz pred postavo in pod postavo

poménile, in která vše dobrote vše sebe zapopade, kar so jih ti darovz napovedovále, ker je všeh těch darov spolnitv in popolnost.
(Trien. zbor sej. 22. post. 1.)

5.

Komú se daritv svete mawe opravla?

Daritv svete mawe se le samemu Bogú opravla, in nžkomur drugemu ne; na križs se je namrsg Jezus Kristus le svøjimu nebeukemu Ožetu daroval, torej se tuda na našeh altarjih vše daritv svete mawe le nebeukemu Ožetu daruje, vše kterz svøjo na križs opravleno daritv le ponavla. De katolská říčka daritv svete mawe le samemu Bogú opravla, se spožná iž nenh mawne molitv zamolým, které nam kažejo, de říčka daritv svete mawe le Bogú opravla, vam le vše missel vžamem, de začne mawnek po sanktus molitv: *Ponixno te tedej prosmo, nezmerno usmilenz Øye! po Jezusse Kristusse tvøjim Sina, Gospodz našem, de sprejmę in posvcte te ponudbe, te darila, te preyiste svete darove, ktere tze darujemo, itd.* Koj po povazdvigováme pa molí: *Po tému povele tedej obhajamo, o Gospod! mi tvøji hlap-nye in tvøj svetec lud, spomin presvctga terp-lena, od smrtce vstajena in uestitga vnebohóda ravno téga Kristusa, Sina tvøjiga, Gospoda našega, in darujemo tvøjimu prequdnemu veliyastvu od tvøjich darov in daril ta cistz dar,*

*ta svete dar, ta březmádexná dar, svete krùh
véynega živlena in kelerh véynega zvelívana.*
 Kdo ne spožná že iž téh dvéh mawsh molitv, de katoléwka řekev le Bogú daritev svete mawe opravla? — Pa sej je tudz ne smé nekomur drugemu opravlatz, kakor samemu Bogú. De se téga prepričamo, pomislímo, kaj de že daritvajo na znane dajemo. Komur darujemo, mu nar věz qast skažujemo, ter oznanujemo, de je on vszga Gospod, in de ima oblast do vszih stvari; komur darujemo, pričamo, de je on naš stvarnek, mi negove stvari, de vse dobrote od nega prejemamo, de smo popolnama vz negovz oblastz. Nar věz qast se smé pa le samemu Bogú skažovatz; le Bog je vszga gospod, le Bog ima oblast do vszih stvari, le Bog je naš stvarnek, le negove stvari smo mi, le od nega vse dobrote prejemamo, le vz negovz oblastz smo. Torej se smé tudz le Bogú daritev svete mawe opravlatz. In komu drugemu, kakor alz pravemu alz izmi-
ulenemu bogú, tudz né we nzhycé daroval, kakor s. Avguštin govorí, rekóq: *Nikdar né we nzhycé komu drugemu daroval, kakor tisem, od kterega je včel alz mislil, de je Bog, in kterega je hotel Bogá iméte.*

Alz ne darujemo svete mawe tudz svetníkam, vsaj nektere mawe, vz kterz se spomin kažega svetnika storí?

Nikdar nobene mawe ne darujemo svetníkam, ampak svetníkz jo že namz vred Bogú darujejo. Vz daritv svete mawe darujemo Ježusa Kristusa, pravzga Bogá in pravzga ulové-

ka skupej, vs podobe kruha in vina, ktersga daru ně tdej nahi druga vrédn, kakor sam Bog. Svetniks so ravno takó, kakor mi, Božje stvari, so naus bratje, in qast, ke jo zdé vlivajo, so po Ježusse Kristusse od Božjiga usmilena prejel. Nezpopadivo vius kakor nebo od zemle je Ježus Kristus od svetnikov, kakó bz ga torej smels svetnikam darovat?

Svetnikam vs qast pac nektere mawe Bogu darujemo, ker se jih vs nekterih mawah sosebno spomnimo. Sz tem, de se pr nekterih mawah svetnikov sosebno spomnimo, jim veliko qast skazemo. Jelste, de je ulovéku velika qast, ce se ga kdo pred kraljem spomna, in od nega lzpó govorí. Ravno takó je tudi svetnikam velika qast, ko obhajamo nzh spomin pr svete maws, pred kraljem vsah kralev.

Sosebno pr nekterih mawah obhajamo spomin svetnikov, in dajemo na znanje, de so se svetniks po téj daritv svete mawe, ke jo mi opravljamo, posvetils in zveliqals, ker so se vs nej ss svojim velikem mawskam in darim, Ježusam Kristusam, sklepali, ter se po nem, x' nim in vs nem Bogu Oqetu vs prijeten dar darovals, in po tem takem iž daritve svete mawe pomoci gnade Božje dobivals, de so svoje mesene, svetove in hudiqeve skuwnave srečno premagovals. In ta pomislak nas spodbada Bogá hvalit za vse milosti, ke jih je svetnikam dodelil, de so le zan xivels, in včuno zveliqane dosegla, ter nam sarno ss sladkem upalem napolnuje, de se homo tudi mi po daritv svete mawe posvetils in zveliqals, ako

se pa r̄e n̄ej že Ježusam Kristusam vš en dar sklepamo, in po nem, x' nim in vš nem ne bewkemu Očetu darujemo; kar je bilo nam r̄e svetnikam mogoče, ravno to je tudi nam s̄e pomocijo Božjo mogoče. Vš qast in vš spomin svetnikov tadej darujemo, de Bogá zahvalimo za dobrote in miloste, ktere je svetnikam dal, sebe pa spodbadamо xivlene svetnikov posnematz.

Pa tudi zató darujemo svetnikam vš qast, de svetnike, s̄e kteremu smo we zmirej takó sklenens, kakor so udje telesa med səbój zvezans, prosmo, de naj že na wo molitvijo svøje prøwne sklenejo, in za nas Bogá prosijo, de b̄e nam gnado dal svetó xivéts, in po smrti vš nəh presrečno družbo, vš svets raj pritz. Molitve, kž se pa svet maws svetniku vš qast opravlajo, kterga god ravno obhajamo, vse vš to merojo, de b̄e po negovs prøwne od Bogá sosebno duhovne dobrote doseglə. Torej govorí svet Trieniks zbor: *Desravno qase qerkv vš qast in spomin svetnikov nektere mawe opravla, le vendar uq'i, de se daritev ne opravla nem, ampak samemu Bogú, kterə jih je ovénjal.* Torej ne pravz mawnek: „*Tebə darujem, Peter alz Pavl!*“ ampak Bogá za nəh premagje hvalz, in ne prosz, de naj že na nas vš nebeszh proszjo, ker nəh spomin na zemlz obhajamo. (Trien. zbor sej. 22. post. 3.)

6.

Kogá we katolwka ñerkv ss telesam in ker-vjó Ježusovo Bogú Oqetu daruje?

Katolwka ñerkv tudz sama sebe pr̄ svetę mawę po Kristuss, ss Kristusam in vz Kristuss nebewkemu Oqetu daruje; daruje t̄dej molitve in xele všeh pravovernh kristjanov, de bz bille Bogú dopadlivu, ko se mu ss telesam in ker-vjó negovsga prelubsga Sinu vz en dar združene darujejo. Sej sami véste, kakó nepopolne, kakó pomanklívē de so naue molitve, in ker smo gréwnsk, tudz něso same na sebz vré-dne usliwane bits. Ker pa katolwka ñerkv na-ue molitve z̄s Ježusam Kristusam vred nebe-wkemu Oqetu daruje, so mu zavolo negovsga Sina dopadlivu, in jih tudz raji usliw. Kar bz t̄dej sami ss svøjim prøwnam ne mogla doseču, dosečemo od Bogá po Kristuss in ss Kristusam. Pa tudz sam Ježus Kristus ñerkv pr̄ svetę mawę nebewkemu Oqetu səbój daruje; ker je ñerkv duhovno skrivnostno telo, ktersga glava je Kristus, se ne more ñerkv od Kristusa lovit, kakor telo od glave ne, ampak se ss Kristusam Bogú Oqetu daruje. Torej govorí s. Avguštin: *Vsa ss Kristusovo ker-vjó odkuplena keruļanska druxina se Bogú po Kristuss, velkem mawnsk, kter se je za nas vz svøjim terplens daroval, vz spla-wen dar daruje.*

Pa tudz vsak kristjan posebej je dolæsn keruļansko ñerkv, no Ježusovo druxino na

zemlje, Bogú sa Kristusam in po Kristuss darováte, ker je vsak za vse, in vse smo za vsajšega molita dolžni. Kristjan pa karujsansko njerkev Bogú daruje, ako ga pross, de bz Božji Duh vz nej prebival, de bz bila že Božjo pomoujjo po Ježuss Kristuss vz britkostih in stiskah podpirana, in de bz vse svoje otroke ka svetost in popolnost vodila, in vz kraj včasnega zveličana pspelala.

In ker se Ježus pr svet mawz ravno iz téga konja daruje, de bz nas vrédne storil x' nim same sebe nebewkemu Očetu darováte, in se po tem takam negove daritve vdelenite: je tudi vsak kristjan poschej samoga sebe pr sveta mawz po Kristuss in sa Kristusam dolžen nebewkemu Očetu darováte, in torej mu oblutite, de bo vse svoje misle, xele, beséde, déla in vse, kar je in ima, le vz spolnováne Božje svete volje, vz Božjo čast in svoje zveličane obrajal; zakaj le Bogú posvečen ylovačk, pravz s. Avguštin, kolkor svetu odmerje, in le za Bogá xivi, je pravz dar. In že daritvejo samoga sebe se bo Ježusove daritve vdelenil, in iz ne obilno sadú dobil.

7.

Za kogá daruje mawnek daritv svete mawe?

Daritv svete mawe daruje mawnek za xive in martve.

1) Daritv svete mawe se opravlja za vse xive, ker je Ježus Kristus svojo daritv na kri-

za, ktera se prav svet mawe po nekervavo ponavla, za vse ludi opravil. *Iesus Kristus*, prav s. apostel Joan, je sprava za nave gréhe, in ne le za nave, ampak tudi za gréhe vsega svetá. (I. Joan. 2, 1.) Torej je pa tudi s. apostel Pavl ve svojim pravem listu Timoteju, Efeskemu ukošu, pisal: *Nar prej vas prosem, de naj se proune in molitve gode za vse ludi, za krale in za vse, kterz so na kakrviu stopnje, de bomo ve miru in pokoji svetó in yisto xivéle.* To je koristno, in Zvelivarju nauemu Bogu prijetno, ker on hoče, de bę bili vse ljudje zveličane, in bę vse ke spoznani resnične pravile. (I. Tim. 2, 1 — 4.)

Opravila se tdej daritev svete mawe za vse xive, torej tudi za nevernike in ajde, de bę Bog tudi nam luč svetega evangelja poslal, ter jih iz temote neverstva, malikovavstva in nevednosti vs svetlobe Jezusoveh naukov postavil; za Jude, de bę jim Bog oči odpral, in jih ke spoznani Jezusoveh naukov pampelal; za krivoverje, kterso se se iz naročja materi katolske cerkve iztergal, in jels zmote terdits in učit, de bę resnično spoznal, in se spet vs naročje materi katolske cerkve povrnil. Za vse te nesrečne ludi opravila katolska cerkev posebne molitve velikz petek. Pa tudi vsak dan prav svet mawe za nih spreobrnene mol. Kadar namreč mavnik kelih daruje, takole mol: *Darujiemo te, Gospod!* kelih zveličana, ter prosem tvajo milost, de naj gre pred obličje tvojiga Božjiga veličastva vs prijeten dar za zveličane nave in vse-

ga svetá, Amén; in po té m takém tuds za spreobžnene in žvelíqane nevernškov, Judov in krivovercižov pross. Zane pross tuds vš pravé prówna Gospodne molitve, ko pravé Bogú: Posvetyeno bode tvøje imé.

Zlaste pa za xive pravoverne kristjane mawnek daruje, ter Boga pross, de bz bogaboječe pravoverneke gréha varoval, vš dobrém stanovitne ohranoval, in jím cedalej bol pobojnem bits dajal; de bz gréwnske iž gréwnska spana žbudil, iž mlake pregréh potegnil, in na pot ræsnijnska spreobžnena in prave pokore pøpelal; de bz spokornske vš pokora podpiral, ter jih varoval, de bz na pot pokore ne opéval, se pokore ne naveliqaše, in se spet vš stare pregréhe ne povernil. De mawnek zlaste za xive pravoverneke daruje, spožnamo iž mawnh molitev. De vam družn molitev vš misel ne vžamem, vas le spomnem, de po sanktus mawnek takóle mol: *Ponixno te tdej prosmo, nezmerno usmilenz Øye! po Ježiſs Kristiſs tvøjim Sins, Gospodz našem, de sprejme in posvetz te ponudbe, te darila, te preyiste svete darove, ktere te darujemo zlaste za tvøjo sveto katoléško ňerkv, . . pa tuds za tvøjiga sluxabneka našega papeža I. in našega ukofa I. in našega ňesarja I. in za vše, kterz se prave katoléške apostolske vere dørxe.*

Le ens xivs so, kterz se pø daritv svete mawe ne sméjo imenováts, namršq tisť ne, kž so vš ňerkvenem prekletji, to je, takz, ktere ňerkv iž svøje obýsne als družne odlož,

in jím svete zakramente in vse svoje druge duhovne dobrote zaprè. Takó pa ñerkv tiste ludi prekolne, kterz so vernškam vs veliko pohujwané, in ne marajo ne za neno lubežnivo opomineváne, ne za neno ostro svarjene, ter jih se prekletjem utrafúje, dokler se ne pobolwajo. Smé se pa vander za nzh spreobærme ne natihama par s. maw molits.

2) Pa ne le za xive, ampak tudz za mærtve se opravla daritv svete mawe. Tode le za tiste mærtve se opravla, kterz so vs kæruljanska ñerkv in vs gnadz Božji umærle. Ne opravla se tadej za mærtve nevernske, ne za mærtve Jude als krivoverne, ampak samo za mærtve pravoverniske; pa tudz ne za vse mærtve pravoverniske, ampak samo za tiste, kz so vs stanz gnade Božje in torej brez smærtsga gréha umærle, pa se zavolo majhnsh madexev, kz so jih we nad szbój na uns svét nesle, als ker néso za storjene pa xe odriuçene velike gréhe pred smærtjo we pokore dostaže, na unsm svetez vs strawnsh viňah očiščujejo, als dodelujejo pokoro. Za svetnike vs nebessh se ne opravla, ker naše romoçz ne potrebujejo; ampak le spomín svetnikov par maw obhajamo, se x' nimz združimo, in x' nimz vred daritv svete mawe darujemo. Za pogublène vs pakz se tudz ne opravla, ker se nzm nšq veç ne more pomagatz. Le za verne duwe vs viňah sveto mawo darujemo, in zg daritvjo svete mawe zadobremò, de Bog x' nimz bol pržanaulivo ravná, kakor zasluzsjo, ter jím tсрplene pomana wa als pa parkrajwa. Ker pa ne vemo,

kam je kdo po smrte obsojen, opravljamo daritev s. mawe za vsačega, katera vse obvestva katolske cerkve umrje.

Za verne duwe vse vinjah darovatec je xe od časa apostolov vse navade. S. Joan Krizostom govorí takó: *Apostolus neso brez vzroka ali urxaha naprávil, de se med nar svetéji skrivnostjo, to je, med sveto daritvijo, za mrtve spomin dela, ker vzdó, de to mrtvem veliko pomaga. Če je namreč vsa truma vernikov bliž altarja, če duhovne altar obdajajo, če vse svoje roke povzdvigujejo, če je nar svetéji dar prijetjoč; ali se ne bo dal Bog sprosite za tiste, kaš so se vse prave vere, vse negove gnade iz tega svetega lojila? De se je xe nekadej za verne mrtve darovalo, najdemo tudi ve bukvah s. Avguština, vse ktersh od smrte svoje matere Monike govorí, in prav, de je ta negova sveta mat, ko je vidila, de se nena smrtna ura priblijuje, silno zelela, de bi se po smrte zano prav altariji spomin delal. Djava je: „To moje truplo položite, kamor morete, to naj vas nač ne skrbí; le samó to vas prosim, de se prav Gospodovem altariji mene spomnste, kjer kolš bote.“ In to se je tudi zgodilo; s. Avguštin prav, de se je po smrte negove matere, svete Monike, daritev našega održena zano opravljala, prav ktera se je vsak dan, dokler je na temelju živela, se posebno pobojnostjo znaula. Torej pa tudi Trienika zbor govorí: *Ne le za gréhe, utrafenje, pokore in druge potrébe xivih vernikov, ampak tudi za tiste, ktersi so vse Kristus zaspali, in ve neso**

popolnata očiščenja, se prav po apostolskem zrcu je daruje. (Trien. zbor sej. 22. p. 2.)

Ob katerih dnih opravlja cerkev daritev svete mawe za mrtve?

Katolska cerkev po mavnkah, svojih služabnikih, sleden dan daritev svete mawe za mrtve opravlja; prva vsake svete mawe se mavnak vernih duš vse viňah spomnuje; kters dan kolik je mavnak prouen, daruje za kažega mrtvoga. Blast se pa spodobza za mrtvo rodovino in mrtve prijatle daritev svete mawe Bogu darovata vs dan nih smerte ali nih pokopa, in pa tretji, sedms ali tridesets dan po nih smerte in ob letu. Nega dni neso drugač mrljicev pokopaval, kakor de se je poprej vpravo mrljica za negovo dušo daritev svete mawe opravila. To navado najdemo ob uass s. Avguština, kters nam pové, kakó je bila negova matka, sveta Monika, pokopana. Truplo s. Monike je bilo vs cerkev preneseno, in vpravo nega se je za neno dušo daritev svete mawe opravila, in po tem so ve le neno truplo pokopali. Vpravo mrljica vs dan negovske pokopa za negovo dušo mawevata je tdej že stara, pa tudi hvale vrédna navada vs katolske cerkve. Torej tudi dan danavš po kmetih mrljice nar raji predpoldne pokopávajo. In kakó kerujsko je to pokopováne, in kolikan vrédnost, de bi se povsod posnemalo! Mrljica preneso pred cerkev, kterska rodovina, prijatle in sosedje od doma do cerkve in ve do groba že molitvijo sprémajo. Mavnak stopa vs zalostnem černem mavnem oblačil pred altar,

in mawuje vpríčo mərliča za negovo duwo, vpríčne věrnéksz tuds med sveto mawo žlaste za duwo ranηsga als ranke molęjo, in po té m takem sprémęjo duwo ranηsga, takó rekóq, pred sodns stol Kristusov, in prossjo Boga, de bę ji milostiv bil. Po mawę mərliča pokoplejo, sorodnēks in prijatls we nekolisko na grobę za duwo ranηsga kę Bogu ʒdihujejo, in se solžnem ozymi tuds svøjo smęrt premiwlujejo, ter sklépajo svetó xivéts. Als né takó pokopováne ləpó in posnemana vrédno? Kdor kola tədej misls kədej pərporočit se mawnsku, de bę se za duwo ranηsga daritzv svete mawę oprávila; naj skuwa naprávits, de se bo mərlıq dopoldne pokopal, in vpríčo nega daritzv svete mawę oprávila. To je kəržansko mərličev pokopováne.

Naws sprédnsks so tuds tretji, sedmę in tridesets dan po smęrtę kaŋsga pravovernska daritzv svete mawę za negovo duwo oprav.lalz. Tretji dan po negovę smęrtę so uls na negov grób, ter so kę Bogu za duwo ranηsga molilz; na to so uls vs ḡerkęv, in so bili pər svets mawę, kę se je za ranηsga darovála, in so vsz skupej po Jęzuss Kristuss prosilz Bogá, de bę ga iż viň réwil, in vs svøjo nebewko զast vžel, kák kor je tuds Jęzus Kristus tretji dan od smęrtę vstal, in verne duwe spred pəkla pelal szbój vs svøje nebewko veliqastvo. S. papež Gregori Velšks je we sedmę in tridesets dan pardjal, de se za duwe mərlvsh daruje. Sedmę dan po smęrtę tistsga, za ktersga se je maweválo, so Bogá prosilz, de bę negovo duwo po svøji neskönqns milostę vžel vs svøj věqns poqitšk, de bę

vékoma poqivala, kakor je tudi on sedmč dan po stvarjenju svéts poqival. Tridesetč dan se je spet za mrtvoga maweválo. Ker so namreč Izraeljci po trideset dni svoje mrtve obhalovále, so se tudi verna kristjanski tridesetč dan mrtvoga spómnile, in žan daritev svete mawe darovál. Tudi se je xo parve qase kružanstva ob léts za verne mrtve maweválo. Tertulijan nam pové, de je kružanska in zakonska ljubezen tirjala od vdovnja, de je dajal za svójo ranko xeno ob léts nene smerte, in od vdove, de je dajala za svójiga ranjega moxa ob léts negove smerte maweváts.

*Als pa mora mawnek vselej, kdar za ka-
negga mertvoga mawiye, yerno mawo iméte?*

Vpričo mərliča se spodobč, de se černa mawa bere, ako né tistč dan nedéla ali kak veleč praznčk; aliče se sedmč ali tridesetč dan ali ob léts po smerte za ranjega mawiye. Če pa né mərliča vpricu, se tudi za mrtve tista mawa in vs tistč barvč mawiye, ktero praznčk nanese, in se par spominc za mrtve žlaste za ranjega spominc. Nekar tdej ne mislate, de se le takrat za mrtve mawiye, kdar mawnek vs černem mawnem oblačíl pred altar pride.

Česa se mu je tréba varovatč, ktere pross, de bz se za mertvoga maweválo?

Varovatč se mu je tréba, de ne bo svójiga žaupana vs utvilo svetih maw stávil, ampak le vs moč in vrédnost te presvete daritve žaupal; de ne bo svetih maw se takó žunano bržhkoto in lopoto bratč ukažoval, se ktero bz se le nájemernost živih strégl, mertvem pa

nač ne pomagalo, se ktero bě xelet bož sebe skazováts, kakor měrtvam pomagats. Take černe mawe so čass po městsh, pr̄r kterh mužka dřl tarpí kakor mawa; pr̄r kterh svécharji več skuprjo, kakor rvečes dobe. Døbro je tudz, ako je mogoče, že daritvjo svete mawe pøst, milouženo in druge døbre děla sklépatz.

Ale se daritv svete mawe za enøga samøga oprav.la?

Sveta mawa je daritv njerkve, in se torej nakož za enøga samøga, ampak vselej za vso njerkvet opravla; poseben spomin in posebne proøne se paž store pr̄r svete maws za tiše, kterz in za ktere so se mawnsku pøporoqilz. Spomnuje tødej mawnsk pr̄r svete mawtudz za kake posebne ljudí, kterz so se mu posebno vs proøno pøporoqilz, alež za ktere je posebno molitv dolžen, spomnuje, postavem, za enøga alež več xivsh, za enøga alež več mærvsh; vendar pa nekar ne mislete, de so druge xivs alež mærtvjudje pozablenz, de daritv svete mawe drugsm xivsm alež mærtvam ljudém ne pomaga. Matz katolicka njerkvet opravla po mawnsksh, svøjih sluxabnaskh, to presveto daritv za vse xive in za vse mærtve, kterh duwe so vs viňah zadrževáne. Téga nas připíjajo mawne molitve. Med darovánem kruha molitva mawnsk: *Vžemz, svetø Øyø, vsøga-mogóynz výcynz Bog! ta preyistz dar, kterga jaž, tvøj nevrédne sluxabnøk, darujem tebz, svøjimu xivemu in pravemu Bogú, za svøjje brezutevilne gréhe, zamere in žanikernostz, in za vse vpríyne, pa tude za vse verne*

kristjane, xive in martve. Torej so tudi tiste duwe vs virjah sadú svete mawe dalejne, ktere némajo někogar na zemlje, de bę zane spomnil. To resničo nam s. Avguſtin prav lepo potrdę, rekóq: *Sveta matę katolicka ḡerkev je skerb nase vzela za vse, ke so vs katolické katolické občinę umierle, spómnitę in molitę, ye tudi něk imen posebej ne imenuje.* Takó matę katolicka ḡerkev tudi tištěm, ke némajo alz starvev, alz otrók, alz sorodněkov alz prijatlov, ktere bę zane molilę, ko pobožna matę na romoq pride.

Alz né usaj negova sveta mawa, kdor jo playa?

Mislitz in terdite, de se mawa playa, inde jo je kdo ve stans playatę, se pravę Bogá kleť; mawa je namrač Kristusova daritv, torej neskončno več vrédna, kakor zlató in srebró vsega svetá. Kdor tdej maunsku denárjev da sz proumo, de bę zan par svetę mawę sosebno spómnil, als za negovo xivo als martvo roduvino sosebno daroval; ne playa mawe, ampak le opravilo s. mawe, de se maunsku hvaleženja skaxe, in mu ke spodobnemu xivemu kej prepomore, ker so vernekk dolžni za xivem mauněkov skerbę po besédah s. Pavla, ke pravę: *Kterž službo vs svetičce opravljajo, tudi od svetičca xivem imajo.* (I. Kor. 9, 13.) Kar torej kristjan maunsku da sz proumo, de bę par svetę mawę zan als za negove poseben spomin storil, né něna svete mawe, ampak je le playilo za opravilo s. mawe; in po tému takem né negova mawa, kdor maunsku kej da iž téga kona,

de bz se žan poseben spomin par svetę mawę storil, ampak sveta mawa je in ostane daritev žeče včerkve, vsəh kristjanov. Ne le nemu, každa maweváts, ampak vsəm vernškam, živem in mərtvem, kaž so vsə gnadz Božji umərls, ižvirajo iž svete mawe neskónqne dobrote. Vsə namrsḡ so udje tistga duhovnega telesa, kterežga glava je Ježus Kristus; torej so tudi vsə udje dleženš duhovnsh dobro, kaž jih ta glava svøjim udam dali vsə daritva svete mawe. Sadú te presvete daritve so pa živé vernške dleženš po mers in velikosts svøje lubežn, po ktersh so že Ježusam Kristusam sklenens, takó namrsḡ, de tisti vernške, ktersh lubežen do Kristusa je več, tudi več in več dobrote in milosts iž daritve svete mawe prejemajo. Rač veliko veselje storí ta pomislšk vsəm tistam, kaž so po lubežn ss Kristusam sklenens in ždrženš, zele kaž svetę mawę pritz, pa ne morejo, ker tudi nem iž daritve svete mawe duhovne dobrote ižvirajo! Tudi vsəm dušam vs viňah ižvira iž svete mawe alz več alz manš polajwane alz pa parkrajwane nsh tarplena, vsəm ižvira alz več alz manš romoč, kolékoruno so ss svøjim svetam alz spokornem živlenem na žemlę in ss svøjo lubežnjo do Bogá ob smertnš urs žaslužilš, takó de dostekrat iž sveteh maw, kaž jih bogatins naroče žane po nsh smerte bratz, več romoč dobe revexx, za ktere mawške we ne ve, kakor bogatins, na ktersh missel se daritve opravljajo. Bog, on neskónqno praviqns, dali ženo svete mawe med uboge duše vs viňah po tému, kakor so ss s' svøjim sve-

tem als spokornem xivlenem na zemlje pomoluš
zasluxile. Sveta mawa je tadej daritev njele cer-
kve; vsi kristjani imajo do ne enako pravico,
in vsak iz daritve svete mawe po meri svoje
vere in pobožnosti dušen dobiček prejema.
Kdor ima vero, verus pobožnost, verus lu-
bezen do Bogá, tudi verus dušen prid iz svete
mawe dobiva.

*Po tem tadej ne pomaga za
svete mawe dajate?*

Kdor bi to mislil, bi se tudi motil. Kdor
iz ljubežnega do Bogá svojemu duhovnemu pasti-
rju k spodobnemu xivemu pomaga se proučno,
de bi pa svet maws žan in za negove, xive in
mrtve, spomnil; smě upat, de bo Bog iz da-
ritve svete mawe sosebno nemu in negovam
gasnu in včas dobiček dodelil, žlaste ker je
Jezus Kristus sam svojim učencjam, kar tudi
od teh nastopnikov velá, rekəl: *Kdor vas sprej-
me, vam pomaga, on mene sprejme, men pomaga;* *kdor sprejme mojiga služabnika,*
in mu pomaga, *bo služabnikovo playilo pre-
jel.* Dobro in prav je za svete mawe daja-
te, de bi se mawsk pa svet maws posobnih
judi spomnil, ker po tem mawsk Bogá sose-
bno pros, de bi daritev s. mawe žlaste tistem
judém ve prid obernil. Torej nam že sveto
pismo od Juda Makabéja pové, de je dvanaest
tavčent drahem (als po naše dvanaest tavčent
petin) ve Jeruzalem poslal, de bi se za mrtve
darovs opravljals. Kdor tadej iz prave ljubežnega
in po duh katolske cerkve za svete mawe da;
smě upat, de bo Bog iz svete mawe sosebno

nemu telesen ali dušen dobiček dodělil, desravno tudi druga vernake iž ravno tiste svete mawe po mera svøje pobožnosti in vere sad vživajo.

Kar tdej, luh Kristjan! za svete mawe daste, nekar ne mislate, da se tém sveto mao plaçate, in jo zase kupste; zakaj duhovne in svete räkí se že denárji ali drugomu časnomu räkmi ne kolz ne kupujejo, sveta mawa se tudi ne da plaçate, je neprejemene vrédnost. Mawo, za ktero ste dalz, res mawnek sosebno ve vash in vash luhsh časnu in výpu prid Bogú daruje, torej zlasts za vas in vaso živo in mertvo rodovino soseben spomin storí; pa vendar tudi za druge vernake, žive in mertve, daruje. Kedar za sveto mao daste, parnesete, takó rekóu, dar ka svets maws, kakor nekdané kristjan, ktere dar mawnek ohran, kakor so jih tudi nekdej mawnek ve svoj živex ohra-nováls.

Vsaka sveta mawa je tdej vsa ħerkva in vsakemu kristjanu posebej ve prid. Vsas udje katoluwke ħerkve prejemajo po svøje sad iž daritve svete mawe. Udje katoluwke ħerkve so par vernake na zemlu, nám ižvirajo iž svete mawe potrébne telesne in dušne dobrote. Udje katoluwke ħerkve so svetniki ve nebesah; nám je sveta mawa ve čast, ker jih mawnek že Ježusam ve en dar združ, in že Ježusam vred Bogú daruje, in že Ježusam združen se tudi Bogú ve nebesah ve hvalu dar védno darujejo; nar výu čast jim je, de so že Ježusam žedinens in Bogú darove. Udje katoluwke ħerkve so tudi verne

duwe və viŋah, one prejemajo iž daritve svete mawę polajwané alz perkrajwané svojiga terplena. Torej pa tudi piše s. Toma Kempyan: *Kedar mawnek pobožno mawiye; yestí Bogá, veseli angele, bolwa ḡerkev, pomaga xivem, sluxx pokoj mertvem, in sam sebe vsəh Božijih dobrod dlečenega déla.*

Kolikoumo veselé mora vendar və naue ser-
na stopits, qe pomislamo, de mawnek per vsaka
svets mawę za vse verne kristjane, xive in mærtve,
daruje! Za vas vse, kar vas sz pravo xivo
vero in sz pravo poboznostjo kə svets mawę
perhití, mawnek per altarji daruje, in vi po ne-
govih rokah darujete. Mawnek je per altarji
vaw naměstnek před Bogam; iž negovih rok
vzame Bog dar, kakor de bz mu ga vi vsak po-
sebej dajalz, ako ste le sklenens ʒe mawnekam
in Ježusam Kristusam, in vsaj və duhs vse to
mislate in xelatè, kar mawneke per altarji dé-
late vidate. Qe ste və duhs ʒe mawnekam skle-
nen; tuds vi po negovih službəs Bogá uestatè,
angele veselatè, ḡerkev bolwate, xivem poma-
gate, mærtvem pokoj sluxste, in sami sebe vsəh
Božijih dobrod vdalejxjete. Kolikouma sreča per
svets mawę pobozno bitz! kolikouen dobiqek ka
svets mawę ʒe xivo vero vsak dan pritz!

Kolikoumo veselé mora tuds vas spreha-
jatz, qe pomislate, de daruje mawnek za vse
verneke, xive in mærtve, vas, ka ne utegnete za-
voło svojih opravil in dolxnost svojiga stanu
alz družih okoljuen vsak dan ke svets mawę
hoditz, alz zavolo svøje bolézns we ob nedé-
lah in zapovédanih praznakih ne ka svets ma-

us prits, desəravno imate velike xele pər svets mawę bitę, in 3ę drugimę kristjans vred po mawnezkovęh rokah nar svetéji daritę opravla-
ta! Vi vsz, kę imate take xele, ste 3ę duham pər svets mawę, qe ste ravno sz telesam deley od tistęga kraja, na kterem se mawuje; vi vsz ste 3ę mawnezkam sklenens, in prejemate iż slę-
dne daritve obilno sadu in dobięka za swojo duwo, de bote volno terpela swoje krixe in nad-
logę, in ne opęwals na tärnevnem potz prots ne-
besam.

Vesele solęc morajo vam, kerujskis otrę-
qę! vs oqí pərigratę, kę so vam xę staręs po-
męrlę, in se ne morete mawnezkam pərporoqićę,
de bę zane mawevalę, qe pomislite, de se
vsaka daritvę tudę za vse verne duwe vs viňah
daruje, torej daruje tudę za vawe starwe, ako
so nsh duwe we vs viňah zadərževáne, ter se
jim 3ę daritvęjo svete mawę obilno pomaga.

Kolękowno tolaxilo je za vas vse, qe pomislite,
de katolicka ḡerkę za vse xive in mertve
daruje, za vas vse, kę ste revns, in od vszga
svetá zarişens, ga némate ne prijatla, ne
znanja na zemlę, de bę se vawe duwe spom-
nil, kędar ho vawe truplo začelo vs grobę troh-
néte! Tode, qe vas tudę vse pozabę, katolicka
ḡerkę vas ne bo pozabila, ker je ona skarb
nase vžela za vse molitv in darcvátę, kterę se
vs nənem obyestvę iż téga svetá loqęjo.

Zverhamo je pa nauę vesele, qe pomislę-
mo, de se daritvę svete mawę po vszm katolickim
svętę opravla, opravla vsak dan, vsako
uro, opravla po dnevu in po nočę; zakaj ko-

je p r n s no , je dan na un m kraji sv t , k ter  je pod nam . In glejte, kol korkrat kol  se daritev svete mawe oprav , vselej tudi mi prejmemo iz ne du en dobi ek, ako se milost Bo ejih se terdovratno hudo n m xivlenem nevr dn h ne d lamo. In kol ko tav ant in tav antkrat se v nd r daritev svete mawe vsak dan po vs m katol wku sv ts ponovi! — Sre n  te ej, presre n  smo mi, lube katol wan ! de smo po nesk on n m usmilens Bo ejim vs prav  katol wku keru ansk   erkv  rojen  in  rejens, od kt re tol ko duhovn h dobrov dobivamo. Bog daj, do ba tudi po Bo ejih naukah xiv ls, ka jih od sv je lube matere  erkve prejemamo!

8.

Als imajo vsz kristjan  prave zapopadke od svete mawe?

Kar sveto mawo zad ne, imajo nekter  slab  podu ens kristjan  krive zapopadke. Nekter  se, postav m, mislejo, de ima mawa ve s mo ,  e se p r t m alz un m altarji, vs t ej alz uns  erkv  oprav ; nekter  m n jo, de imajo  erne mawe ve s mo  dušam vs vi lah pom gatz, kakor druge; de ima mawa,  e se ob posebn m dnevu vs t dn  oprav , mo  ka ko du o gotovo iz vi j r ewit , alz de n kakon  utsvilo maw k ako du o iz vi j popolna ma r ew . *str. 319*

To so, lubs mɔji! zmote, nauku katolskej cerkve na ravnost nasprotz. Nekar ne mislate, de ima sveta matka včas mož, če se par tem ali unsem altarji, vs tej ali uns cerkva opravš. Sveta matka ima eno in ravno tisto neskončno mož, naj se že opravš, par katerim altarji in vs kateri cerkvi se bodo; za vas utegne pač bole biti, če kaž matka pridete, de se par tem ali unsem altarji, vs tej ali uns cerkva mahuje, ker ste morebiti par enem altarji bol po božnem ko par drugem, vs eni cerkvi že včas zaupanem ko vs drugi molite. Le en prav altar imamo, in ta altar je Kristus Ježus. Vse, kar imamo po cerkvah za altar, vse to ne prav za prav altar, ampak je le podoba pravega altarja Kristusa Ježusa. Torej je tudi vs začetki edin altar po cerkvah bil, vernikam vs spomin, de imamo edinoga srédnika, Ježusa Kristusa. Če pa katolska cerkev dan današnje po včas altarjev po cerkvah pripustí, se godí vs spomin, de, kakor se Ježus Kristus po vseh krajeh katolskih svetá daruje, tudi zamore povsod altar biti. Altarje spomljemo in snajemo, ker so vidna podoba duhovnega nevidnega altarja, Ježusa Kristusa.

Pa tudi nekaj ne mislate, de imajo ene mawe včas mož ko druge, de verne mawe vernem dušam vs viňah včas pomagajo kakor druge; vedate namreč, de jih ne včas, ampak de je ena sama daritv, ker je le en Zveličar, en Kristus, ktera edina daritv se pa včakrat ponovi, in se bo ponavljala do konča svetá. Tavščen in tavščentkrat se ponovi, pa je vč-

dér zmirej ena in ravno tista daritev, namrač Jezus Kristus, kters po mawnskovač rokah svøje teló in svøjo kri vs podoba kruha in vina nebewkemu Ojetu daruje. In mawa ima zmirej eno in ravno tisto moč, naj jo xe mawnsk poje, alz natihama bere; naj xe mawuje vs mawnsm oblaqíls, kz se od srebrá in slatá lsketá, alz naj daruje vs stém revnswam oblaqíls; naj xe vs bělsm alz černsm oblaqíls pred altar pride; naj bo en sam mawnsk pør altarji, alz pa veq druzh duhovnov vpriqo, de mawnsku stréxejo: daritev svete mawe ima vendar zmirej eno in ravno tisto moč in qéno; zakaj qeremónije in molitve, kz jih je pør svets maws kmals veq kmals msn, neso daritev svete mawe, ampak so le že daritvijo sklenene, de vpriqne vernske kz pobožnosti vnemajo, in Bogú sosebno qast skazujejo. Daritev je Jezus Kristus vs podoba kruha in vina po mawnskovač rokah Bogú darován in zavxit.

9.

Zakaj se vs Rimské katolské qerkvě daritev svete mawe le vs latinskem ježíkem oprav.la?

Daritev svete mawe se vs Rimské katolské qerkvě le vs latinskem za visøke skrivnosti nar pøpravnswam ježíkem oprav.la iž téga konja, de jo po vszhl krajéh in dæxelah enako oprav.lajo. Ne mægla bz se pa po vszhl krajéh in dæxelah enako oprav.lats, ko bz jo pør nas na Kranskem oprav.lalz po kransko, na Némøkem

po némuko, na Franjóskem po franjósko, itd. De bz pa vendar vernéks védelz, kaj de maunéks per svets mawé moléjo in dělajo, in de bz se po tému takem že maunéks moglé sklenite; je katoléwka qerkev ukazala vernékam molitve in opravke svete mawe ražlagatę. Trienuks zbor gororí: *Deszravno je s. mawa vernemu ljudstvu vz veliko poduqene, se vendar zbornem oyctam prav ne ždi, de bz se vz znanem jézike maweválo.* De pa ovqce Jézus sove nevédne ne ostanejo, svets zbor duhovnem pastirjem zapové, de naj pogosto, qassene, qass druge skrivnosty svete mawe, ob nedělah in práznekehi ražlagajo. (Sej. 22.)

10.

Čemú oprav.lajo maunéks vz posebnih oblažilh daritev svete mawe?

Vz starém žavéts je bil Bog po Možesu zapovédal velkemu duhovnu Aronu in vsém duhovnam posebne oblaqila naprávits, de vz nzh službo Božjo opravlajo. (II. Mož. 28.) De bz pa tuds vz novém žavéts moglé duhovns službo Božjo vz posebnem oblaqíls opravlatę, né Bog někjer zapovédal. Ježus Kristus, kterz je pred svýjim třpljenem tisto noq pérv na zemlę mawevál, je bil takrat ravno takó obléqen, kakor druge kratz; bil je vz ravno tisém oblaqíls, kz je vz nem po Judovskem od kraja do kraja hōdil, kz so se ga bolníkse s tolkownem zaupalém dotikoval, in ždravje

dobivalz. Pervs in nar viws mawnek novsga zavéta né imel tdej pér opravlans daritve svete mawe nobenzga posebnsga oblaqíla.

Kakó so bili pa apostelnz in nzh perva nastopnzs oblézenz, kedar so daritev svete mawe opravlals? Ker se je ob qass apostelnov xe pregamane kristjanov røqcelo, so apostelnz in nzh perva nastopnzs skrivnosts svete mawe obhajalz, kakor so mogls. Kakor so po hiwah kristjanov in po podzemelskch bøologch maweváls; ravno takó so tudz maweváls vš svójim navadnzm oblaqíls, vander sz tému razloçkam, de so ne vš svójim vsakdanzm, ampak qe je bilo le mogoçe, vš qednswzm in bolwzm oblaqíls sluxbo Bøxjo opravlals.

Dan danauns je mawno oblaqílo vse drugáqno od oblaqíl, ke jih ludje spløh noszjo. Pa od kod ta razloçk? Vš tretjim véks po Kristusze so takowne oblaqíla le že nekolako wzm razloçkam ludje spløh nosilz, vš kakor wzm so zdé mawnsz, kedar mawujejo. Ker se pa pér ludéh nowa od léta do léta spreména, se je od tisteh qasov dozdé popolnama spremenila; in od tod pride, de se dan danauns ludje vse drugáqz noszjo, kakor so se vš tretjim véks nosilz. Čerkz pa je we zmirej pér starz nows ostala, in zapovédala, de se podoba mawnsz oblaqíl ne smé védno spreménatz, in torej se je we doszhamal pér mawnsz oblaqíls ohranila podoba oblaqíl, kakorune so vš tretjim véks spløh nosilz, samo de so zdé te oblaqíla nekoloko prenarejene, in vš sluxbo Bøxjo blagoslovlene. Katolszka čerkz je pa

tuda vsakemu mawnamu oblaqílu kak duhovsn pomén dala, de vsaktero oblaqílo mawnska, kedar ga oblaqz, kake negove dolžnoste opomnuje; kristjane pa, ko vidjo mawnska vs mawnm oblaqíls pred altar pritz, pøergana žan molits, de bz imel vse tiste čednosti nad sibój, ke jih mawne oblaqila poménejo. Pomiclsmo tødej, kaj vse mawnsk obléqe, preden gré mawevat, in kaj de vsaktero oblaqílo poméns.

1) Nar parvo spustí mawnsk čez pleqa bél part, ter se x' nim vrat žavije. Od zaøetka so se mawnsks ne le vrat, ampak tudž glavo x' nim ovijalz. Imenujemo ga oglávnsgø (amikt). Danawa oglavnsgø né bila parve čase ne nqy druzsgà kakor reqa, se ktero so se ženske vrat in pleqa žavijale. Možáks pa in tudž mawnsks so kdej gøl vrat nosilz, kakor se we vs starsh podobah vidz. Okols osmaga véka so pa qerkvens poglavárji za pametno in potrébno spoznala med službo Božjo vrat zadalávatz: nékej xo zató, ker se nqy kej ne spodobz že gølzm vratam službe Božje opravljatz; nékej pa zató, de se jim né med službo Božjo gørlo prehladilo in skažilo, ker je nega dni služba Božja dolgo terpela, in so molitve in psalme večs dél pélz. In takó je sädána oglávnsgø vs navado pøwla, ktero zdé mawnsk soubno zató ima, de se negovo navadno oblaqílo okols vratú ne vidz. Kmals so zaqels mawnm oblaqílam tudž duhovne poméne dajatz. Ker so vojujaks qeládo als xelézno kapo na glave iméls, de so jo obvarovalz, poméns o-

glavnega uelado zvelicana in zaupane ve Bogá, se ktersm se premagajo hudičeve skušnave; poméns tudz mož duhovne opravila svetó opravljatz, in varnost ve govorjeni, ktero skože vrat pride, de zamore maunek ve resničes reči: *Derkal bom svøje pota, de ne græwim se svøjim jezikam.* (ps. 38, 2.) Ker pa oglavnena rame pokrije, poméns, de naj maunek že veseljem nosi sladki jarom Jezusa Kristusa; in ker se na prssih naskrivenem prevexe, opomni, de naj bodo maunek ve sestrji samo Božjih misil. Torej mols maunek ve dan danawni, ko se že oglavneno vrat zavije: *Dénz, o Gospod! na mojo glavo uelado zvelicana, de bom premagoval vse hudičeve skušnave.*

2) Na to obléče maunek dolgo belo srájijo, ke ji mauna srájija pravsmo. Prve uase keručanstva so ukofje in maunek take bélé srajiče sploh nosil, bile so nih vsakdane oblačilo. Tuds Grekz in Latinz, blasts kters so bili imenitnega stanú, so take bélé do tal dolge srajiče nosil. Pa drugz Judje so súasma to nowo popolnama opustil. In ko se je ve katolickz nerkvz mniško življenje začelo, in je bilo več mnihov ve ukofe izvolenih, kters so se černo nosili ve znamne, de so se svetu popolnama odpovédali; je na zadne katolicka nerkve duhovnam naménts bélzga oblačila černo zapovédala. Ke altarju morajo pa ve zde ve bélé srajiče hoditi, kakoruno so kdej tuds ženej nerkve nosili; zakaj ve petem vekz je taka srajiča med mauno obliko vžeta. Béla mauna srajiča poméns ne-

dolžnost. Torej so po sprijevána s. apostolska Joana bělo obléčenih utir in dvajseterh čestítlivih starček, ktorih už nebesih pred sedemom Jagmetovom leži, in brezutvlna truma izvoljenih, ktorih se pred sedemom Jagmetovom veseli. Vseti, govorí eden z veličanših duhov, so preuze iz velike nadloge, svøje oblačila so oprali, in už ker ve Jagmetovu ubělili. (Skriv. razod. 15, 7.) Ker je tdej bělo oblačilo že už svetom pismu pohvaleno; hoče nerkav, de tudi mavnike už bělom oblačili pred altarjem stoje, kakor stoje angeli in svetniki pred sedemom Bohojim už nebesih. Pa se tém bělom oblačilam želí tudi mavnike opomniti, de naj se le se čisto vstjó in nedolžnem srečjam k Bogu Bohjimu altarju prebližajo, de bodo Božje skrivnosti vrédnopravljali. Torej molí mavník, ko mavno srájiho oblači: *Oper me, o Gospod! in oyist me sreče, de už Jagmetovu keru opran výčno vesele vchivam.*

Súasama so pa začeli mavné srájiho skrajuváti, in zunej nerkvenih opravili pre altarji tudi skrajwane mavné srájiho nositi. Nosili so jih žlasti, kdar so už kors opráviti imeli, ktori so jih torej tudi korske srájiho imenováli.

3) Ktori mavnemu oblačiliu se utéje tudi pas. Ker je mavná srájiha dolga in wiroka, se mora mavník se pasam prepasati, de jo po svoji velikosti skrajwa in stisne. Kedaj so mavník nar prvo mavnó srájiho oblékl, se prepasal, in potlej se už le že oglavnijo vrat žakril. Pas poméni čistost, ktera je nar lepia učinost Ježusovih namestníkov. Ježus praví:

Vave ledje bodę opasano. (Luk. 12, 35.) *Nauve ledje je pa opasano,* pravz s. Gregori papex, *če premagujemo neyisto poxelene.* Ta duhovns pomén pasú nam da ḡerkv na ȝname, ko ȝarové mawnsku molitę, kedar se prepasuje: *Preparę me, o Gospod! sz pasam yistostę, in zaterę wę mojim ledji neyisto poxelene, de ochronę yędnostę ȝderzeństę in yistostę.* Po té m takem se mawnsk, kedar se prepasuje, spomnstorjene oblube védnsza dəviutva. Ker pa yutę, kakó slab de je; pross Bogá milostę in pomouč to svøjo oblubo dəržatę, in svøjiga imenitnsza stanú nskols ne ognusits, in ponoví, takó rekóy, oblubo védnsza dəviutva.

4) Ko se je prepasal, déne rokávnṣṇo (manipsal) na lévo roko wę spomín nékədane wege. Danawa rokavnṣṇa je bila kədej majhna ruta iż platna, ktero so mawnsks in drugę duhovns med opravlarem službe Božje na lviňs pərvəzano imélę, de so sz x' no pot ȝe obraža otiralę in oqí brisalę; zakaj ko je nega dni služba Božja dolgo tərpéla, so se duhovns od dolžsh molitev in dolžsga pétja in od prídgovana lahko spotilę. Vę enajstšm vékę je pa katolska ḡerkv rokávnṣṇo le ȝavolo lépwa ga we mawnskam ȝapovédala, in né bila nq̄ vəq platnena, ampak iż družsh rəqí, in dəstskrat sz srebram in ȝlatam bogato vdělana. In n̄ihvę, qe né bil vsaj subdiakon, né smel rokávnṣṇe iméts. In od téh mal so ȝaçels mawnsks bélé rute pod mawnsm plaujem nosits, in prídgarji tuds na leño alz prixensho jemáts, de se x' nims tuds med pridzgo otirajo. Kar je ro-

kávnja med mawne oblaqila vžeta, poménz terplene in solže. Že rokavnejho hoče tadej nerkv mawnska opómnits, de zamoremo le sá terplenem vs nebesa prits, kakor se je tude Ježus Kristus le po terplens nažaj vs nebesa vernil. Ta zemla je dolina solž, qas naušga xivlena na zemls je qas poténa in déla; véqno playilo bodo samo tists prejels, kters tukej že Ježusam terpe, in se za zvelíqane svuje duwe pote. Torej molz mawnek, ko rokavnejho na roko déva: *Stor me vrédnega, o Gospod! nosit rokavnejho xalosts in britkosts, de že veselem prejmem playilo terplena.*

5) Peto mawno oblaqilo je obramnja (utola,) kę jo mawnek qež obé ramz obésse, in na persch skriksam prevæxe. Obramnja je bila od začetka dolgo praznawko oblaqilo že rokavz, ob krajeh že zlatam bogato vdélanu, in ss wirokam posebnams robmí obwito, kę so ga mogouci ludje nosili. Parve qase kazujsťva so ukofje in druga duhovna par svojih duhovnih opravilsh take oblaqila nosili veče dél bélé barve. Ko se je bila pa mawna srájija kę sluxbe Božji jemáts zapovédala; so te oblaqila opustils, in le we robe obdarhal, se kterams so bile te oblaqila ob krajeh obwite. In ti ohranenz robovz se obramnja imenujejo. Obramnja poménz duhovsko oblast in qestitost. Kakor so kralz svojim žvéstrem sluxabnakam zlate verige als ketne dajals, de so se x' nimz olépwals; ravno takó daje nerkv svojim sluxabnakam obramnjo, de se x' no ozalatajo, kedar kako duhovno opravilo opravljajo,

ve znamne, de imajo od ne oblast ga opravljate. Kadar se tdej vpričo ukosa pridržuje, pridržgar iz rok ukosa, svojiga in svoje čede velenega pastirja, obramnjen prejme, predan na leho gre, ve znamne, de dobí od nega oblast Božjo besedo oznanovat. Ker tdej obramnjen duhovsko oblast in uestítost pomens, je nerkem kmalz subdiakonam pre povédala obramnjen nosite, in diakonam ukažala, de naj jo ve razložek od mavnika le čez levo ramo nosijo. Pervi čase so mogla ukofje in mavnike obramnjen védno nosite, in jo na persih naskrižem prevezano imete ve spomin Jezusovega križa. Zdě jo pa le Rimsko papež, on prve vidn poglavár nerkve, zmirej nosi. Ukofje in mavnike jo dan danaun le med duhovnem opravil na sebi imajo. Ukofje nosijo obramnjen, de jim čez obé ramz dolž visí, ker imajo že takó križ na persih; mavnike jo pa nosijo na persih naskrižem prevezano, razen če so ve korske srájivsle, kakor postavem par keružanskih ukesh, alz kendar pokorujejo, takrat tudi obramnjen nosijo, de jim čez obé ramz visí, ker je némajo se čem na persih križem prevezat.

Deskravno je pa obramnjen mavnuko znamne, je vendar tudi podoba nar več milosti, ker pomens dobroto, de smo že Bogom spet ve prijažnost pravil, ob ktero nas je bil izvirni gréh pravil, kakor je poménilo oblačilo, ve ktero so bili zgubljenega pa spet najdenega sinu oblékl, de ga ima oče spet za svojiga sinu. Torej molz mavnik, kendar ob-

ramnemjo nase déva: *Daj mə nažaj, o Gospod!*
obramnemjo neumetlivostę, kę sem jo zgubil
už pregrzewne perverga ułovęka, in deszczavno
nevredzen perstopem kę tuoji svetę skrivnostę,
naj bom vender vréden učynęga veseła.

6) Westo mawno oblaqilo je maunę plauč. Od začetka je bil plauč dolgo, wiroko oblaqilo od všeh strani səvito, in samo od zgorej oderto, de ga je maunek nase djal. Zagernil je maunek od glave do nog; če je tdej hotel maunek svøje roke povzdvigovatę, razprostiratę, in samertje po potrébe premikatę, so mu mogla služabnike plauč odvihatę, in odvihanęga nakviško dəržatę. In glejte, od tod pride, de se we dan danauńc mauneku plauč nakviško dəržá, këdar povzdviguje sveto réwne teló, alz altar kadi, deszczavno zdé né več to potrébno kakor nékdej; zakaj pred néktrem 300 léz so plauč na obéh stranéh prerézalę, de ima zdé maunek obé roke proste, in ga tudi skrajwala, ter mu sqasama to podobodalę, kakorwno ima dan danauńc.

Dokler je bil maunę plauč we od všeh strani səvito in wiroko oblaqilo; so maunek we le pred altarjem po oqitnę spovědę rokavnenę na ləvíčko dévalę, ker so jím mogla služabnike ravnō zdé plauč pervezdvignitę in nakviško dəržate, de so maunek proste roke dobilę, in odvezo dalę, in torej tudi lahko rokavnenę na ləvíčko obésile. Dan danauńc pa, ko imajo maunek zavolo prenarejenęga maunęga plauča proste roke, dévlejo ač už zakristii rokavnenę na ləvíčko. Le ukosje, in kte-

rz ukofje kape nosjo, jemlejo ve spomín někdane navade rokavnsko we le pred altarjem po oqitne spovida.

Take plauje, kakoruns so někdans mauns bili, so tuds posvatsn ludje imenitnega stanu za povrhne oblaqilo nosilz. Tode oni so sjasama nehalz take poverhne oblaqila nosits; katolska ňerkve pa je svojim sluzabniskam to nowo prhranila, in ve opravljane daritve svete mawe blagoslovila. Mauns plauje so bili kedej iz dražeh ruzi narejens, ze zlatam in srebram bogato vdélans, in ze bisers nataknens. Rokavnska, obramsnja in mauns plauj so bili iz enažeh ruzi narejens, in enako ozalwanz, kakor so we dan danawns. Nega dni so suxns in revexs maunsmu plauju podobno oblaqilo nosilz, in tuds duhovns so maunsm plauzem podobno oblaqilo nosilz vs znamne, de so ponizns sluzabnisks Bosjji. Ker so se pa suxns in revexs ss trudam xivils, pomens ravno zavolo téga mauns plauj terplene. Torej molz maunek, kedar ga oblaqz: *Gospod!* kz ss rekz: *Moj jarzm je sladák, in moje breme lahko; store, de ga bom ve stanz takó nosits, de doseczem tvøjo milost. Amen.*

Mémo téga maunska plauja je per nektereh duhovnih opravízh (zlaste po mesteh) we drug vevs plauj vs navade, kz duhovnu znam ram do tal sexe, in se mu na persih zapne. Imenuje se velzke mauns plauj (pluviale). Te plauje so od začetka prav iz potrébe nosilz, kedar so namrzi iz ukofiske ňerkve ve procesii vs druge ňerkve hodila sluzbo Bosjjo

opravlat, in se je bilo dæja batz. Imels so ti plauqz od zaçetka nékakoumo oglavnsgo als kapuñ, de so sz jo duhovns ob mražs als dæji çez glavo potegnís. Ko so pa sýasama zaçenale velke mawne plauqe iž druzsh rgyi narejate, so nzh oglavnsgo kmals preokorne pørhajale, de bz se bile dale çez glavo potegováts. Opustile so se tødej çez nékej casa, kž jih tuda né bilo tréba, ko so zaçela velke mawne plauqe bol zavolo léprwsga nosit, kakor pa iž potrébe. Vz spomin téh nékrdansh oglavnsgo so pa zaçels na plauqe zadej nékakowne záplate pøprenat, kakor se we dan danaus pør néktersh vidz. Zdé imajo velke mawne plauqe duhovns pør imenitnswah ñerkvah ob proqesijah, pør litanijah in we druzsh duhovnskopravíls.

7) Levita, ke mawnsku pø svets maw stréøeta, némata za povrhne mawno oblaqilo mawnska plauqa, ampak posebno oblaqilo, kž mu dalmataska pravsmo, ker so se take oblaqila vz Dalmáñii zaçele. Kødej so bile dalmataska z rokavz, (torej imajo we dan danaus nékakowne rokave,) in so se vz Rimz vz ñerkvs in tuda zunej ñerkve nosile. Bile so béle, in døstkrat z zlatam vdélane. We le vz 6. véke so se sméle tuda po druzsh krajéh nosit.

8) Kž mawnsku oblaqílu se wtéje tuda duhovska kapa, sz ktero se mawnsk pokrije, kedar gre mawevat als pridøgovat. Od zaçetka né bilo téh kap tréba, ker so sz mawnsku z oglavnsgo ne le vrat, ampak tuda

glavo pokrival. Ko so pa svasama že oglavljeno le vrat začela zavijata, razkrita glava pa je bila takrat vs jutrovih dželah znamne sušnosti; je nerkav duhovsko kape vpelala, de se že no duhovnega pokrivajo, vs spomin, de so prosti. Ker so duhovni vs 11. veku klobučke na utira ogle nosili, je katolska nerkav tudi kape na utira ogle vpelala; po nekaterih krajev pa so tudi na tri ogle vs navado parule.

To, videte, so matne oblačila, blagoslovlene vs opravljane službe Božje, in se ne smejo ka drugam opravilam jemati; so se križe zaznamnane, de vs spožnajo, de so le vs opravljane daritve svete matne odložene. Kolikoくな pust gre tadej, lube moji, Gospodovim matnikam! Nah matne oblačila vam oznanujejo svetost nah opravil in imenitnost nah stanu. Matniks so Božji apostoli, nerkvene služabnike, delinje svetih skrivnosti, ludske besednike per Bog, Kristusov namestnik, kterežm je oblast dana telo in kri Ježusovo za žive in mrtve Bogu darovati. O, kakó uestite, kakó svete so nah opravila! *Duhovski stan, prav s. Vinzenji Pavlan, je nar imenitnosti na zemlji, in ravno tiste stan, kjer ga se je bil sam Kristus Gospod izvolil. Kar mene zadene, be se bil raji izbral zemlo kopati, kakor se takó straven stan izvolil, ko be bil takrat, ko sem se zupal vs ta stan stopite, takó včel, kolikan svet de je, kakor sem ve le potlej skusil. To sem preprostem kmec tam že več ko stokrat povédal, in starji ko sem, bol sem vs teh misleb uterjen, ker vs*

*včes starosts zmirej bo.l spožnavam, kakó de-
leq ssm we od popolnoste, kq jo ta stan hoye.*

De bote svetóst mawneškega stanú we bol spožnalz, poslušajte, kakó po svetem Tomi Kempicanc Ježus Kristus mawnešku govorí. *Imej tudz angelsko qistost, govorí Ježus Kristus ma-
nešku po besédah s. Toma, imej tudz angel-
sko qistost, in svetega Joana Kerstnika sve-
tost; vender we vselej nész vréden téga zakra-
menta ne vxivate, ne po rokah nosite, ker
né qlovenko zasluzene to, de qlovenk posveju-
je, in opravla sveto réwne telo, in de je an-
gelske krùh. Veliike so skrivnosts, in mawne-
kov stan je velike vrédnosts, de jím je dano,
kar angelam né dano. Sami mawneški namreč,
vz svet katolické qerkve prav posvečen, ima-
jo oblast maweváte, in Kristusovo telo posve-
vaváte. Mawnek je sejter Božji sluxabnek,
izrekuje Božje beséde po Kristusovem povel-
in postav; ale Bog je vséga téga perva děla-
vři in nevidnopravitel, kteremu je vse pokor-
no, kakor hoye, in se mu zgodi vse, kar reye.*

Torej moraw raji vsegamogócnemu Bogu
verjete, kar ta preystitlivz zakrament zadó-
ne, kakor svojim počutkam, ale kakemu vid-
netmu znamnu. Přestopz tedej vselej se stra-
ham in se qastjó k takó svetemu dělu. Misle in
glej, kolikou na sluxba tze je bila zroyena,
ko je ukof svøje roke na tc pokladal. Glej,
mawnek se, zato posvečen, de mawujew; o-
prav.laj tedej ob svojim qass zvrstó in pobo-
xno Bogu dar svete mawe, in bodz vz vseh
reycích nesvaren. Nész se polajval svojih dol-

xnost, ampak we le bol se se zavečal ostro xi-véte, in po yeda.lej popolnju svetosti hrepenéte. Mawnek mora bitz že vsemę yednostmę olépuan, in drugem svetega xiv.lena zgled. Negovo xiv.lene ne smé bitz tako, kakor drž-hále alz sploh ludi, ampak kakor je angelsko vz nebeseh alz popolněh ludi na svéte. Mawnek je vz mawnet oblayilz Kristusov náměstnek, de za se in za vse ljudstvo pohlevno in ponixno Bogá pros. Ima namrsg pred seboj znamne svetega krixa, de bz védno pomnil, kaj je Kristus za nas terpel; pred seboj nosz krix na mawnet plauž, de bz Kristusa pridno posnemal, in neutrudama za nim hordil; za seboj ga nosz, de bz vse krixe in nadloge, ktore mu drugz délajo, za Bogá volno terpel.

Pred seboj nosz krix, de bz svoje gréhe obxalovál; za seboj pa, de bz se družeh usmiloval, in nzh pregréhe objokovál, in se spomnil, de je srédněk med Bogam in gréwněkam, in de bz ne nehal molit in darovátz, dokler milostz in usmilena ne spros. Kedar mawnek pobochno mawuje; yesti Bogá, veseli angele, bolva yerkv, pomaga xivem, sluxz pokoj mertvem, in sam sebe vszeh Bøxjih dobro dlečenega déla.

11.

Чему pa imajo mawne oblayila vej barv?

Mawne oblayila so peterzh barv, bèle, radeče, zelene, modre in yerne barve;

in maunsk, kakor praznuk nanese, ali vsé bélam, rdečem, zelenem, modrem ali pa černem maunem oblačila daritav svete mate opravla. Parve čase kraljanstva so maunski le vsé bélam oblačila daritav svete mate opravla. De je bila vsé 4. veka par mauneh oblačilih běla barva vsé navads, nam spričujejo s. Gregori Nanjanuk, s. Hieronim in s. Kristostom. We le okola 12. veka je Rimska cerkev vsah pet barv imela, ke jih we že ima. Téh pet barv je pa katolska cerkev iz svetega konča vpelala, ker nam že vsakoruno kej posebnega pred oči stav.

Běla barva pomens mir in duhovno veselje; torej se jemle ob Gospodovih praznuskih, ob ktersih katolska cerkev svoje otrroke ke veselu vs Gospods opomina. Běla barva je tudi znamne nedolžnosti in pistosti, torej se tudi jemle ob praznuskih prečiste dviži Marije in družih svetih dviži in pričeváňov vere.

Rdeča barva je ognena, in pomens torej ljubezen, ker se ljubezen ognu premerja. Jemle se o binkawtih, vs spomin, de je bil binkawts praznuk svet Duh apostelnam vs podobu gorečih jezikov poslan. Rdeča barva je tudi človéwka karva podobna; torej se tudi o praznuskih apostelnov in svetih mučenjov ali martirskov jemle, ker so ti svobojo kri za Ježusovo vero prelile.

Zelena barva pomens upane, in se torej jemle od osmoga dne po svetih kraljih do parve predpeplnične nedele, in od osmoga dne po binkawtih do adventa ob tistih nedel-

Jah, ob ktersh nobenega posebnega spomina ne obhajamo. Zelena barva kristjanam tisto upane pred oči postavla, ker smo ga po Ježusovem rojstvu, trpljenju in smrti zadobil, de bomo namreč sodni dan od smerte vstali, in že Ježusam vekoma živeli vs nebeseh, ako nenege svete nauke vselej rada in na tanko spolnujemo.

Moda ali viuneva barva pomembna žalost in pokorjene, ker je se svojo bladrobo podobna barva, ker jo človek ima, ako se zelo posti. Se jemla vs advent, tri predpepelnične in posne nedele, tudi vs progesijah sv. Marka in krixevega tedenja, de ta barva vernike opomina svoje grehe obhalovate, in se spokorita.

Černa barva pomembna sosebno žalost se svojo temoto; torej je odložena vs spomin smerte, in se jemla ob času pokopovana odraženih mrljiev, velika petek zavolo spomina Ježusove smerte, vernih duš dan in ob nekterih dnih tudi ker svets mavis za mrtve. — Ker černa barva sosebno žalost pomembna, prepovede cerkev nektere vesele dni vs černem plaju mawevate, ker se tudi za mrtve mawiye.

Rumena barva ne poglavitna barva mavnih oblačil; jemla se le namestje bele ali rdeče.

Iz téga svetega konča je katolska cerkev teh pet barv za duhovne opravila odložila. Prenej trdej ko mavnaka zagledate vs mavnem oblačilu pred altar it, se lahko uganete, kakoušen spomin de katolska cerkev tiste dan ob-

haja. Že že barvo mavnega oblačila vas alz
ke duhovnemu veselu vs Bogu opomina, alz ke
pokor in zatajevanu kliče, alz ke molitva za
mrtve obuduje, alz vam svetnike pred oči
stav, ke so za Jezusovo vero svetojo kri prelili,
alz vas tistega sladkega upana opomina, ke nam
ga je Jezus Kristus s svetojo smrtno na krizu
zadobil, ke nam je x' no spet vrata vs svet
raj odpril.

12.

*Čemú so sluxabnka, ke mavnku pér altarji
stréxejo, vsaj ob včyeh praznekah vs poseb-
nem oblačile?*

Od začetka so mavnkam tudi pér vsak-
danših mawah diakonov vs korskoh srájiqujanah
pér altarji strégl. Od s. diakona Lavrenčja
vemo, de je s. papexu Kristu pér vsake svete
maws strégl. Torej je diakon s. Lavrenči, ko
so neusmilens nevernsks papexa Krista vs smert
pelal, po sprijeváns s. Ambrožja za papexem
wsl, za nim milo jokal in govoril: *Kam greš,
Oče! brez svojiga otroka? Kam greš, o svet-
te mavnk! brez svojiga sluxabnka? Večem
sem te razhalil, ke me zapustiš? Sej nes
vendar nekolik svec daritve opravil brez sv
jiga sluxabnka.*

Posneje je mogel vsaj duhovsn že malem
blagoslov alz xegnu vs korskoh srájiqujan
mavnku pér svete maws strégl, ktere je berilo bral,
pér maws odgovarjal, in že mavnkam psalme

pěl. Viděte, vše kolikouň světě užastí ima přer-
kav daritv svete mawe! Duhovně věstěga bla-
goslova, in nekoliko pozněje tudy duhovně se
užetřemž malémž blagoslově so moglē maun-
skam pér altarji stréčę!

Als kmal je bilo tréba tudy drugem mladěnjem, kže néso nobeněga blagoslova als xe-
gna imélę, pérpujatę, de so maunskam pér
mawę stréglę, že so le bratę žnalę. Imélę so
tudy poschne oblačila iž velike užasti do svete
mawe, pér kterę so maunskam stréglę. RAVNO
takó je tudy dan danauně vsakemu mladěnču
pérpujeno maunskam pér světě mawę stréčę,
de le potrébne molitve iž glave žna, in po-
trébne opravila vě. Zdě néma sluzabněk, kže
maunsku pér altarji stréče, nýž druzęga oprá-
vitę, kakor de maunsku vš imenę věrněkov od-
govarja, mu stréče, in věrněkam že xvenklá-
nem nektere děle svete mawe na žnane daje.
Tudy zdě we imajo, kterę maunsku stréčejo,
vsaj ob nedělah in včeho prázdněkoh pér vě-
třeho mawah poschne oblačila. Vš bělę srájic-
ę so, nas opómnitę, de imajo tisto opravilo
pér altarji, ktero angelę vš nebeseh. Maunsk
je pér altarji naměsta Bogá; mladěnčkę pa, kže
mu stréčejo, naměsta angelov, kterę vš nebeseh
Božje povelala spolnujejo. Kter so se pa angelę
vš bělém oblačilę parkazoválę, kakor postavam
pér Ježusovem grobę ob Ježusovem vstajens;
torej imajo tudy mladěnčkę pér altarji běle
srájicę, kže opravljajo opravilo angelov. Ka-
kó imenitno je tadej maunskam pér altarji

stréq! Kakó svetó bę se mogłe dəxata, ktera
kola to opravilo oprav.lajo!

13.

Ktere so mawne posóde?

Med mawno posódo se wtéje:

1) Kelsh. Ker je Kristus Gospod pər
žadnę večerji vs kelsh vino vs svøjo kri spre-
obernil; so vs ta spomin tuds apostelnę vs kelsh
vino ve Ježusovo réwne kri spreobražal, in
sqasama je tuds katolska ḥerkv zapovédala
le vs kelsh vino vs Ježusovo kri spreménat. Kedej so bili kelsh lšenę alz pa steklens (gla-
zev). Néké pisavə̄ pərpovadúje od revnə̄
apostalskə̄ nastopnškov, de so vs lšensh kel-
sh daritzv svete mawe oprav.lal. Steklensh
kelhov pa spomneta uqens Tertulijan in s.
Hieronim. Tode steklens kelsh so bili kmal
od ḥerkve preporédans. Vs 4. vék so bili xč
sreberns in zlatz kelsh. Dan danawns pa mo-
ra po ḥerkvens postavę vsaj zgornz dél kelha
iž samo qistsga zlatá alz vsaj iž srebrá in dō-
bro rožlaqèn, od ukosa ss svetm olem posve-
qèn bit.

2) Božja sklédə̄ja (paténa), na ktero
se pər svetę mawę Ježusovo réwne teló ve po-
dobę kruha, tdej pravę xivs Bog poklada, in
se ravno zavolo téga Božja sklédə̄ja imenuje.
Kedej je bila Božja sklédə̄ja iž ravno tiste rę-
qí, iž ktere kelsh. Papež Pieširin je stekle-
ne sklédə̄je ukažal. Dan danawns pa morajo

bitz, kakor kelh, vsaj iz srebrá in dobro poslačene, in od ukosa posvečene. Per velike maws že levítz dørki subdiakon od darována do očenáwa Božjo sklédzeno ve zagrinala zavito, po izmolenem očenáw se maunsku podá. Kedej je tudi diakon verníkam Božjo sklédzeno pokazal, de jih je ss tém svetega obhajila opómnili.

3) Telesnek (kerporal). Je pa telesnek tiste bélz pšt, na kterem po spreméně Ježusovo teló leží, in kelh že Ježusovo krvjó stojí; ter poméns po naukz Izidorja Peluzjana tisto tenujílo, ve ktero sta bila Jósef Arimatejan in Nikodem Ježusovo mrtvo teló zavila. Nega dni je bil telesnek takó dolg in vrök, de je vsr altar od kraja do kraja zagnil, in se je nan moglo tolzko kruha djat, kolkor ga je bilo tréba spreménit za obhajilo všechn vpričných verníkov, in pa de se je x' nim tudi kelh mogel zagnit. Súasama pa je to podobo dobil, ke jo ima dan danavns, de je na nem Ježusovo teló ležalo, in kelh že Ježusovo krvjó stal. Nega dni je diakon telesnek predarovánem na altar nosil, in ga na altarji razgrinal; torej ve dan danavns diakon per maws že levítz med vero telesnek na altar nosi, ter ga na nem razgrina.

4) Pokriválo (pala). *) Pokriválo je pokrovne na utire ogle, ss kterem maunsk med sveto mawo kelh pokriva; zgorej je ss

*) Palla a palliando (pokrivate), sicut corporale a corpore Domini.

križem 3a3namnano, spôdej pa je majh n par-
ten telesn k p rwt, k ter  se lahko po potreb 
odprav  in opere.

5) Bursa. Bursa je n ekak t k, v z kte-
r ga se telesn k vtika, in je n  tr ba po misleh
papeja Benedikta XIV. v z slu bo Bo jo posve-
tov . Papej Piu  V. je Wpanjolam we p rvom
lil telesn k brez burse nosit .

6) Otir lo (purifik ri). Otir lo je ti-
sta b la platnena rute a, s  ktero ma n k p r-
svet  maw  kel h in Bo jo skle den o otira, in
pa  vetere p rste, ko s  jih je po zav ite svet 
r ewns k rve v z kel h poplaknil. Po sprijev -
ni kardinala Bona so im la m ni  na l ev  stra-
ns altarja n ekakoumo tra o p rve ano, de so
z  no kel h otiral , in tuda posebno pos do,
de so vano tisto vod  3lival , v z k ter  so s 
p rste umival . Nam st  te tra e je pozn je
otir lo v z navado p rwlo, de se  edn s e ohra-
n , ktero mora blagoslovленo, in de se od dru-
 sh rute  razlo q, 3  b l m kri zem 3a3nam-
nano bit . — Ravno tak  je tra e a, s  kte-
ro s  ma n k po darov n  kruha in kelha, in
p r velks  maw , ko je altar pokadil, umite
roke otr .

7) Kup e e, ktere so bile, dokler so we-
vernsk  vino v z dar nosil , veliko v c s od d -
na n h. We le, ko so ti darov  i  navade p r-
wl , so dobole dan n  podobo. Bile so k dej
srebrne, in de se je v d lo, v z k ter  je vino
(vinum), v z k ter  pa v oda (aqua), ste bile ena
s  uerko V, druga 3  A 3a3namnane. Papej
Benedikt XIV. je ukazal, de naj bodo steklene

(glazeve), de se lahko pretej vide, va ktere de je vino, vs ktere pa voda.

8) Kadilnsq, vs ktere se ogen, in ladijnsq, vs ktere se kadilo ke sluzb Boshji prnese. Te posodstje ste bilo pretej od zaquetka vs navads, ker so xe od zaquetka med sluzebo Boshjo kadilo zaxigal. De se iz ladijne kadilo na ogen vs kadilnsqo deva, je nalaui vs to prpravlena xliqsa.

14.

Qem je kajene per sluzb Boshji?

1) Kajene pomens tisto nar vece qast, ktera samemu Bogu gre. Torej se per sluzb Boshji sveto rewnne telo ss trikrat ponvezdvigne- no kadilnsqo pokad, vs znamne, de mu Boshjo qast skaazujiemo. Per vsih kruqanskih ludstvih in ob vsih qassih je bilo per duhovnih opravilsh kajene vs navads. We ajdje ss neso upals svojim malikam darovats, de bz jim ne bili tudz kadila zaxigal. Torej so bili kristjani ob qass pregnanana od ajdov silenz nzh izmiulenam bogovam kadilo zaxigatz vs znamne, de se svoji kruqanska verz odpovedo, in zapnejo ajdovske bogove za svuje bogove molits in qestite.

Pa xe vs starzem zavets je bilo per sluzb Boshji kajene vs navads in vidno znamne, de Bogu qeste in molijo. Ob jutranih in večernih daritvah se je kadilo zaxigalo na altarji, ke je bil nalaui za to napravljen. Pa sej

je bil xč Mojžes na Božje povele vč snidnč-
nč, vč srédz svetičja, altar postávil, na kterém
je kadílo včen in včen gorélo, in negov dím se
védno nakviško valil. Torej so tudz apostelns
par sluzbę Božji novaga zavéta kajene vpela-
ls, in ga tudz svojim nastopnškam, ukofam in
mašnškam, zrovil. Přvz nastopnškz apostelnov,
kterz so mogla že vernškz zavojo pre-
ganana kristjanov tudz po podzemelskch jamah
in kevdrz sluzbo Božjo opravlat, so kadílo
tudz zató par sluzbę Božji zaxigal, de so x'
nim těžko sapo po téh jamah pregnal, in jih
že lépuš diwávo napolnovál. Tode tajit se
le vndar ne more, de so tudz takrat kadílo
zaxigal, de bz Bogá x' nim uestile in molil.
Po nektereh krajéh se je pa ob qass preganana
kristjanov kajene opustilo, de so se vernškz
ražloval od ajdov, kterz so oujtno svojim
malíkam kadílo zaxigal, in qe je po tisteh
krajéh kterz vernšk kadílo zaxgal, je pokazal,
de se Ježusova včr odpové, in malike za svø-
je bogove uestí.

Ko je pa vč 4. vékz po Kristuss preganane
kristjanov nehalo, je katolicka qerkev zapové-
dala, de naj se po vsah krajéh, kjer kolz
so kristjans, kajene začne, in sveto réwne
teló ss sveto qastjó kadí. Pa je včr téga tu-
dz we p̄svolila, de se sméjo par velkz ma-
wz že levitc tudz altar in duhovnz pokaditz vč
opomnilo, de naj svøjo molitev ravno takó k
Bogu powilajo, kakor se k nemu dím zaxga-
nega kadila valí.

2) Kajene je tdej tudi opomnilo, de naj molitev iz naših od ljubeznih Božje vragansh sreñ ravno takó proti Bogu puhti, kakor se proti nemu dim na ognu začganega kadila valí, ker je po besedah svetega apostolska Joana kadilo podoba molitve svetnikov. In ravno te milosti, de bæ se naša molitev iz naših nedolžnih alz vsaj spokornih sreñ k Bogu ravno takó povzdvigovala, kakor se k nemu kadilo že ognia že lepo diwává valí, prosz mašnuk Bogá, ko per maws že levit po darovanih altar kadí.

De bæ se pač tudi res pobožna molitev iz naših nedolžnih alz vsaj spokornih sreñ vselej k Bogu povzdvigovala; kendar kolz videmo kadilo nakvirko povzdvigovat se; ter dovratnih gréwnukov Bog ne usliši.

15.

Čemú je svetjáva per službę Božji?

Per službę Božji svépe gore: 1) de se sstém na znanie daje veličastvo mógočnega Bogá, kæ je po besedah svetega apostolska Joana luč, in né nobene tème ve nem. Že v starém žavéte je bil ve snidnici, ve svetišti žraven altarja, na kterém se je kadilo žahigalo, tudi žlat svépnuk se sedmema roglz postavljen, na kterih je sedem svetil alz lamp gorélo; zato ko je ve presvetili Bog svoj sedex imel: In kral Salomon je ve Jeruzalemském templi

na deset zlatih svécnikov p̄er Božjim sedexa
naprávil.

Per služba Božji svéče gore 2) zató, de
se té m Bogú svóje veselé nad nim in negovo
hišo in svójo poníkno čast do nega kakemo.
Zakaj kakor je černa temota znamne žaloste,
ravno takó je svetloba znamne vesela. Až se
ne razsvetlujejo mésta za lučmę na okna po-
stavljenia, kádár kral až cesar vane pride,
vz znamne, de so iméjanc veselz králevsga
až cesárjevsga prihoda, veselz králeve až ce-
sárjeve vpričnosti, in de imajo veliko čast
do krala až cesárja? Kakó bž tdej tudi čer-
kev med daritvijo svete maše ne razsvetlovála,
ko pride kral vših králev, Kristus Gospod, iž
nebes med verniske na altar, vz znamne, de
smo negovsga prihoda in negove vpričnosti
veselz, in de imamo sveto poníkno čast do
nega? Kakor je tdej vz snidnijeh védna luč
goréla, ravno takó so tudi apostoliz, kjer so
daritev svete maše opravljali, več luč prxga-
li; in súčasama je bilo od cerkve zapovéдано,
de naj pred svetim réčnem telesam véčna luč
gorí, vz znamne naše žive vere in goréče
lubežniz, ka jo do téga presvetega zakramenta
védno iméjmo.

Pervi kristjaniz so pa tudi ob čass prega-
nana svetáve p̄er služba Božji potržbovalz, ker
so jo iž strahú pred ajde ponosu in dôstekrat
po podzemelských hroboch opravljali, ka jih je
bilo torej tréba se svetávo razsvetlit. Pa ta
svetáva se je tudi po zadobleniam mirz p̄er
služba Božji ohranila, in se ve zdé ohraňuje,

kristjane opómnits tisteh žalostněh časov, ob ktereh so mogla vernika po tisteh samotněh krajeh in pred dnevam službo Božjo opravlat, ter jím danamu srcečo pred očí postávite, ko směmo zde brez vše skarbi in par během dneva par službe Božji bit.

Světáva je pa tude par službe Božji ve spomin, de so Ježusovs nauk edinoprava luy, ktera nas, kakor světáva řírkav, ražsvětluje, ter nam prava pot ve nebesa kaže; ve spomin, de je vsak kristjan dolzen iž témote pregréh stopit ve světlobo lépeh od Ježusa zapovědansh čednost; ve spomin, de je vsak kristjan dolzen že luyjo dobrzh dél svójimu bližnemu světit po poti bogaboječnosti, in po téma takem spolnováts Ježusovo zapověd: *Naj světe vawa luy pred Jidmi, de vidjo vawe dobré děla, in yeste vawga Oycet, ke je ve nebesch.* (Mat. 5, 16.)

Světáva par službe Božji se pa ravná po premožene řírkve in po imenitnosti pražněka, kters se obhaja, takó de, bogatéji ko je řírkav, in imenitněs ko je pražněk, věcž je světáva par službe Božji. Par vsakdans tihz mawz se le po dvé svěcž paržgete, samemu ukoři se jih smě več paržgatz. Kedar kolž pa je med mawo sveto réwne teló ižpostavleno, mora west svéč pred nim goréta.

16.

Čemú sta polutra na altarji?

Polutra sta na altarji za podlógo matnem bukvam. Čerkev pa matnem bukvam podlógo daje iz velike častí do svetega evangelja, v ktoré ga čerkev ne od začetka ima.

17.

Čemú so rušenje na altarji?

Nekdanis kristjans so po sprijeváns s. Avguština o praznakeh našergane čvrstlince in roze iz pobožnosti na altar trosil, ale pa, kakov preporučuje Fortunat, iz čvrstlin in roz spletene vénje na altar obéval, in lepo med svépanske pravprávile, in po tem takom altar ozaljujeval. Ko je pa pobožnost kristjanov opěvala, in navada nehala rušenje iz vrtov na altar dévats, je začela katolská čerkev že narejenem čvrstlinam in rušenjem altarje lepotít.

18.

Čemú je blagoslovlena voda pre čerkvené vratzli v z kropivnike?

Blagoslovleno ale zegnano vodó imenujemo tisto vodó, nad ktero je matnák v z imené čerkev nékej molitv oprávil, několisko zmien svetega kríza z desniho storil, ter jo 3°

blagoslovleno soljó ȝméwał, in po témi takem blagoslovil. Vodó blagoslovitę je ȝsto stara navada və katolicka ȝerkvę, pa se vəndar ne vé ne zaçetek.

ȝerkvę blagosloví vodó iż téga kónja, de ȝmolityamę nad vodó ȝmolennamę Boga prosz, de bę huds duhovę ne imélę nobene oblasta do tisich, kę se ȝe blagoslovleno vodó kropę, ampak de bę we le svetę Duh və nsh prebival sę svøjo gnado. Blagoslovlena soł se ȝató ȝe vodó ȝméwa, ker ȝerkvę xeli in Bogá prosz, de bę jih, kterę se ȝe blagoslovleno vodó kropę, svetę Duh oqistil od duhenshı madexev, tar vane vlii modrost in qistost. Ker je pa soł podoba modrosta, in voda podoba qistoste; je oboje ȝmewanø, de se kristjan ss to ȝmésjo pokropi, in po témi takem və svøjim sər̄am xele po modrosta in qistoste obudí, in za té qednostę kę svetemu Duhu ȝdihne.

Zdē pa xe véste, ȝemú de je blagoslovlena voda pər ȝerkvenshı vratsh və kropivnake. ȝató namrąp, de se vernałs və ȝerkvę stopiuła ȝe blagoslovleno vodó pokropę, in ss témi svøje xele na ȝnanie dajo, de bę jih na prøšno ȝerkve huds duh pər svetę matę in pər posluwans Bøxje beséde ne motil, ampak de bę jim svetę Duh pərstopil, jih od gréhov oqistil, in nsh molityam veçs goreçnost, veçs qistost in veçs moç dodélik. Kedar kolę tadej və ȝerkvę stoposte; spomniste se vselej, de je tréba ȝe nedolienam alz vsaj spokornam sər̄am kę služba Bøxji pritz, de bo naşa služba Bøxja Bogú dopadliwa, nam pa ȝasluzhliwa. Tərdovratnsh

gréwnškov molitev je gausoba pred Bogam. Torej ko se vsi cerkev stopivs za blagoslovleno vodó pokropatè, zdihnte za živo vero in pravo žalostjo nad gréhs ka Bogu: *Ojistę me, o Bog! od vseh mojih pregréh, ka jih iž labežna do tebe sovraxem, in za vselej zapustim. Vz imen Bogata Oyceta in Sina in svetega Ducha. Amen.*

Kropite se za blagoslovleno vodó vsi duha vere in žalost. Vs duha vere se kropite, ker blagoslovlena voda sama iz sebe nema nobene moči brez vere tistega kristjana, ka se že no kropi. Vs duha žalost se kropite, de bi vas, ko se pokropatè, svets Duh od gréhov ojistil, ker jim Bog nskols gréhov ne odpusti, kters jih resniqno ne obxalujejo, in neso spokorn. Pa ne le, kadar vsi cerkev pridete, ampak tudi druge kratz se kropite za blagoslovleno vodó. Zlaste je dobro za blagoslovleno vodó pokropiti se, kadar vstanete, ali spati greste, ali kako skuunavo terpete. Tuda je dobro bolnike pokropiti sa tems želams, de bi jih Bog po molitv sicer skuunav obvaroval. Kdo bi tdej ne hotel posnemati tistih dobrih kristjanov, kters imajo zmirej po svojih hiwah vs posodenah blagoslovleno vodó, de se že no krope?

19.

Чему se per sluhbe Božji poje in orgla in mužka dela?

Sveto pétje in sveto mužko nam Božje pismo je per sluhbe Božji obilno prproroča. Sveto pétje in sveto mužko nam je kral David vs svojih psalmih želo prproroča. Takó postavam: *Hvalite Gospoda, vsé Gospodovz hlapře! kž stojíte vs Gospodovz híve, vs dvorech híve nařga Boga.* (ps. 133, 1 — 2.) *Ukaj Bogú, vše zemla! že veselém sluxite Gospodu; že veselém pétjem pridete preden. Pridete sa hvalo skoz negove vrata, se pěsmeni ve negove dvore;* *Hvalite ga, čestite negovo imo.* (ps. 99, 2. 4.) *Hvalite Gospoda se qitram, pojte mu hvalo na psalterji deset strun; pojte mu novo pěsem, pojte mu uměvno že veselém in pověždigneném glasam.* (ps. 32, 2 — 3.) *Hvalite Gospoda ve negovem svetiže, hvalite ga ve negovem čestitlivem nebezpečí. Hvalite ga zavolo negove mogoucnosti; hvalite ga zavolo negovga nezmernagá veličastva. Hvalite ga že glasam trobente, hvalite ga se psalterjem in že harpam. Hvalite ga že bobna in se korz, hvalite ga se strunam in pišálm. Hvalite ga že glasnenme žvonyciule, hvalite ga že žvonyciume qimbalz.* *Vse, kar diha, naj hvala Gospoda. Aleluja.* (ps. 150.) In we vs več družeh psalmeh nam sveto pétje in sveto mužko prproroča. Sveto pétje nam tudi s. apostol Pavl prproroča, rekóu: *Ujite in opomí-*

najte se med sseboj ss psalmz, ss hvalnem in duhovnem pôsmem, in pojte Bogu veselz vs svojih seržih. (Kol. 3, 16.)

Pa Božje pismo nam ne praporoca le že besédamo sveto pétje in sveto mužako, ampak nas tudi že zglede napeluje Boga ss svetom pétjem in sveto mužako hvalit in poveličeváte, ker nam pravoradije ludi, ktere so ss svetom pétjem in sveto mužako Bogá hvalili in slavili. Že Mojzes in negova sestra, nam pové Božje pismo, sta Bogu hvalno pésam péla, ko jih je bil iz velike nevarnosti rešil. Tudi preroka so Bogu svete pésme prepévali, in svoje pétje ss sveto mužako sprémali. Kral David je več svetih pésam zložil, kę jih psalme imenujemo, de so se pri Judovskih služb Božji péle. David in Izraelci so pred Bogom na mnogo orodje, postavši, na harpe, nitre, hobne, žvončkule ali čimbale, mužako délali. Po spričevanju Božjega preroka Ježaija in apostolska Joana prepévajo anglezi pred sedežem Božjim: *Svet, svet, svet je Bog vojskennih trum!* Tudi vam je znana hvalna pésam deviňe Marije, kę jo je vs obiskala svoje tete Eližabete zložila, in takó péla: *Moja duva poveličuje Gospoda, in moj duh poskakuje v Bogu Zveličarji mojim, ker se je ozrl na nižkost svoje služabnice.* Zakaj glej, odselmal me bodo vs narodje srečno imenovale, ker je Bog velike rgy nad menoj storil. itd. Ježus Kristus je tudi ss svojimi apostolski po zadnu večerji hvalno pésam pél. Tudi svetni-

ka vs nebessh pojó novo pésam Ježusu vs čast,
kterz se je dal zane umoritz.

Torej je pa tudi katolska ħerkv sveto
pétje in sveto mužsko prs služba Božji vpelala.
Starz Tertulijan nam prigrusduje, de so
kristjanz we pred dnevam Kristusu hvalne pés-
ma prepévalz. In s. Bazili piwe, de se je vs
vs jutrovz dželz sploh vs ħerkv péllo, in péllo
je vse ljudstvo, možaka, ženske in otroni.
Do sedmaga véka so verniske med službo Božjo
psalme pélz, in pélz vs dvéh verstah, kakor
we dan danauz duhovnz psalme vs ħerkv po-
jó. Ko so takó pélz, se néso vs pétji tolškan
utrúdilz, ker je ena versta počivala, in nati-
hama premiulevála, kedar in kar je druga ver-
sta pélá. Po nektereh krajéh so bili pénq iž-
volenz, de so vs kora prepévalz, in verniske ž-
bogaboježma mislma in lérgma obqutleji na-
vdajalz; po družeh so pa vs verniske pélz, in
vs pétji svofje sserja ka Bogu povzdvigoválz.
Vs sedmam véka je pa s. papež Vitalijan orgle
vpelal, de se je name prs služba Božji mužsk-
ka dělala, in ss to mužsko sveto pétje sprém-
jalo. Takó se je sveto pétje ss sveto mužsko
vs ħerkv začelo, ka se we dan danauz ohra-
nuje.

Pa kakó bz se tudi ne ohranoválo, ker
nam tolškan ka dobrsmu pomaga? Ss svetom
pétjem in sveto mužsko kažemo, de imamo
Božje zapovadz za sladak jarzm, in jih le iž
lubežn do Bogá, ne pa iž strahú pred wibo
dopolnujemo. Torej govori kral David: *Tu-
je postave so moje pétje vs kraji mojiga po-*

pótovana. (ps. 118, 55.) Svetlo pétje in sveta mužska prexenete iz našega srečja vso zalost in grenkost, ter ga navdajate se svetem veseljem in notrano sladkostjo; nas obvarujete tudi priljubljeni službi Božji dolžega časa, ter nas napolnjujete z zaupanjem in ljubezenjo do Bogá. Zakaj sveto pétje nam srečje nakvinko povzdviguje, naš duh kerpi proti nebesam, in marskomu se priljubljene pétji pobožne solže polijeh uderó. S. Avguštin prispoveduje, da mu je sveto pétje po cerkvah pobožne solže iz oziroma pravabili. Svetlo pétje in sveta mužska obvarujete ljudovéka hudičevska žalazována, in ukrotite negove strastz; mu polajhujete texave, ker negovo potarto duho proti nebu povzdvigujete; ga tolazite vs britkostih, ker mu daróve svetega Duhá dobivate. Kralja Savla, prispoveduje Božje pismo, je bil Božji duh zapustil, ter se ga nepokojnega duh lotil. Vs posabit in klavern je bil od tistih mal Savl. Prispelo jo mu Davida, kater je znan na harpo brenkatz. David je ostal priljubljene Savl, in kendar so Savla kalne misle prijele, se je David po harpo, je brenkal, in dobrovoljne in veselje pesmi prepéval. To je kralja prevedrilo in vdobrovólilo, duh Božji je nad kralja pravil. Vidite, kolikšan koristno je sveto pétje, in kolikšown dar Božji sveta mužska!

De nam bo pa sveto pétje ta duyna dobíjek prineslo, je treba, de se lepo in uměvno, polagama in ne preglasno svete pesmi priljubljeni službi Božji pojó; je treba, de imajo svete pesmi takó vixo, ktera ljudovéka z lepšimi bo-

gaboječem obyutleji navdaja, in ker pobožnost obuduje; je treba, da vsa uméjo, kar se poje. Ako se preglasno in neumévno poje, da se le krik sliši, pa ne more uganiti, kaj da se poje; takrat pétje vernškov ka pobožnosti ne vnema, tamuq jih we le može vs molitve. Ker tdej neumévno in preglasno pétje vernške le može vs molitve, je bole popolna ma moljati, kakor neumévno pétje, de morejo vsaj vernške svøje molitve natihama opravljati. Skodliva je tudi pr pétji taka vixa in pa tista mužska, ktera človeku bol pete ka plesu prsvetdviguje, kakor særne ka pobožnosti obuduje. Le takrat je tdej sveto pétje pr sluhha Božjih lzpó in koristno, kadar več dél vs, mladz in starz, po cerkvu pojo, in vs pétji svøje særna prots nebeskemu Očeetu prsvetdvigujejo, alz vsaj lahko vs uméjo, in vs svøjim særnem obyutajo, kar le nekters pojo, alz pa tudi lahko med pétjem moljjo, qe jih bol molite ko pétje veseli. Pojte tdej 3° veselam særnam pr sluhha Božjih, in pojte vs, starz in mladz, možaki in ženske, vs hvalite Gospod Bogá se svetem pétjem.

Pa ker je sveto pétje človeku tolkan koristno, in ga dostekrat hudih misel in veliqih skušnáv, pregréwna govorjena in opravljana obvaruje, in se svetem mislem, bogabojecem zelam in pobožnem obyutleji navdaja, tamu Bogá pred oči stav; ne pojte samó vs cerkv, ampak pojte tudi domá med družino, pojte na pol med znanju, pojte pr svøjim dèle, kjer kols ste. Opominajte se med sibój

kę dobręmu sz hvalnemu in svetemu pęsmem. Tude někdanę kristjanę, nauę bratje in nauę sestre vs Kristusse, so se poysod sz svetem pętjem kę pobožnosti vnemala. S. Hieronim, kte-
 ra je poluetarz vék po Kristusse xivel, prerpověduje, de so ob negovém časze psalme in du-
 hovne pęsmę tude po pols prepéval. Bogu
 je hvalno pęsem prepéval vinogradničku vs svø-
 jím vinogradu, kmet za plugam na pols, čni-
 űa sz serpam vs rokz na nivz, kosači na trav-
 nekz. Kakó lzpó jih je bilo vander víditz, ka-
 kó prijetno sliwatz, ko so se sz svetem pętjem
 eden družaga kę dobręmu vnemala, sz délo
 polajweváls, in ga posvečeváls! O preblagá-
 čas! vznis se we nažaj, de bodo tude danaunę
 kristjanę svøje déla sz svetem pętjem posveče-
 válz, ter se 3z lépsem obýut lejí navdajalo! —
 Pojte tdej, luby kristjanę! tude vi svete pęsmę
 pr svøjim dél, de vam bo sveto pętje délo
 polajweválo, hude misle odganialo, vs kriekh
 in nadlogah vas sz poterprælivostjo navdajalo,
 ker vas bo sz sladkem upanem véqnsga plati-
 la napolnoválo. Sz svetem pętjem vse kraje,
 kamor kolz pridete, posvečujte.

Přezaděvajte sz tdej, qestítlivz pastirji Je-
 žusových ovesn! obilno sveteh pęsem med svøje
 ovčíqe vs navado prapravita, in jih med nim
 ohranováts. Svetz in vnetz oznanovávñs Ježu-
 sova evangelijs so vselej skarbels med vern-
 ke svete pęsmę vpelata, ker so védels, kolikan
 dobręga sadú za dolgo véqnost iž téga pętja
 ižvira, in so bili velikokrat takó srečn, de so
 xe 3z lastnemu oymí vídilz léps sad, kę ga je

sveto pétje poganalо. Vi pa, keručanske starue! skrbite, de se bodo vauš otroujš svetih pésmi navádilz, in dōstekrat sa svetem pétjem svøje særja protz nebesam ponuzdvigoválz. Sveti pésme naj vrata zapirajo vs vause hiwe vsam pohujw.livem klasarskem pésmem, nad kterem se hudiqz vesele, angelz pa žalujejo. O, prepovzdujte, prepovzdujte, in ostro prepovzdujte svøjim otrókam vse pohujw.live pésme, ter jím ukazuje svete pésme pétz! O, de bz pa tudi keručanske otroujš se sami varovalz klasarskem péssem, in le svete prepévalz!

20.

Četn med službo Božjo klečamò?

Med službo Božjo klečamò vs znamne, de se pred Bogam, kraljem nebes in zemle, ponizvijemo, ter mu vso mogočo čast skažujemo. Vs starom žavéts so Judje na svøje obrazje popadali, kendar so Bogá molili, vs znamne, de se pred Bogam ponizujejo, kolikor je mogoče. Ta navada se né do nas ohranila. Pa tudi so imela navado klečati, kar se je tudi par kristjanah vpeljalo, zlasti med molitvo, med prejemanjem svetih zakramentov in med drugimi svetimi opravili. Tudi za pokoro se je dōstekrat gréšniku naložilo klečati. Šejer pa je bila tjerkev vernikam sploh žarové dala ob nedélah skozi čelo léto in pa od velike noui do binkati ne kleče, ampak stoje svøje molitve opravljati, vs spomin Ježusovga

od smrte vstajena. Torej je prve vase karupanstva, ko so se ob kvaternih sibótah po polnoči proti nedélje svetega blagoslova delili, in so verniki vs spomin Jezusovega od smrte vstajena stoje molili, diakon vernike na glas opominal poklekniti, ko je ukof misil zbirno molitev moliti. Rekel je vernikam: *Poklenimo!* (flektámus genua!) In ko je bil ukof zbirno molitev zmolil, je subdiakon vernikam spet vstati ukazal, rekóu: *Vstaníte!* (leváte!) Ravno takó se je godilo veliko sibótoto, ko se je tudi služba Božja ponovila proti velikim nedélj opravljala. In od tod pride danavne *flektámus genua in leváte.*

Ss poklekovánem tdej na znane dajemo, de smo dolžni in tudi želamo z Bogom govoriti ss ponikanem in ss pokornem srečam. In kakó bę tudi hóti drugáci pred Bogá stopiti, kakor le ss ponikno častjó do nega? Ko bę pred kajega posvetnega kraja stopili, ali bę mu ne skazali vse mogoče ponikne časti? Kolikan se moramo tdej we le pr molitvi poniknevati, ko pred Božje obliuje stopimo, kadar molimo, de z Bogam govorimo; zakaj kdor mol, z Bogam govorí! Če že pred posvetnega kraja ss poniknostjo in častjó stopimo: ss kolikovo poniknostjo in ss kolikan sveto častjó moramo we le stopiti pred Bogá, kraja vših kraljev, Gospoda vših gospodov; pred Bogá, ktera se po besédah svetega pisma po oblakih vozi, in hod na perutah vetrov; pred kterega jeko se zemla trese, in gore dna giblejo in kade, kadar se jih dotakne;

kterz ima kluqe smerte in pškla vs svojih rokah; pred kterem so vs narodje svatá kakor kapla vs védre, kakor žarnske prahú na tehtnse; pred kterem so njele daxele in kralestva kakor droben prah! Kdo bz ne bil do téga Samogospoda vs poln ponizne častí? To svójo ponizno čast do Bogá pa dajemo sž tém na znané, de kleqsmò, kždar molzmo, in x' nim vs molitve govorsmò.

Kleqáne je pa le znané, de se tudi vs mislž in xelah pred Bogam ponizujemo, ker spožnamo svójo révajšno in slabost, pa Bøžjo visokost in veliqastvo, in bz bilo torek prazno znamne, ko bz bili Bogú nepokorna. Zakaj kdor je Bogú nepokoren, se ne ponizuje pred nim; temuq svójo glavo prevžetno povzdviguje, se vs svójim sserhs zopar Bogá spunta, ter mu oshawno reče, če ne že besédo, vsaj že djanem: „Ne bom ne tvójih zapoved do polnovál; ukoda, de mž kej zapovedujuješ alž pa prepovedujuješ!“

Kleqáne je znamne, de molzmo, in že Bogam govorsmò, de smo mi, prah in pepel, vs zamaknenz vs svójiga stvarnska, pred ktem oblastz trepečejo. Torej bz bilo prazno znamne, ko bz kleqáls, pa svójih misel in xel in obqutlejev ne imélz par Bogz; zakaj duh je Bog, in kdor ga hoqe molitz, ga mož vs duh in rasniqz.

Kleqe tdej, ako le utegnete, opravljajte vsak dan svóje navadne molitve; kleqe molite svójiga Bogá par oqitns sluhb Bøžji, ako je le mogouqe. In lubz starwe! navadete tudi svó-

je otroke, de bodo kleče svojiga nebewkaga
Očeta žjutrej in žnevčer molil. Pa boste tudi
se vs sreči polne ponizne časti do Bogá, kar
se klečanem na žnane dajete, de vam ne bo
Bog očital: *To ludstvo me yesti že ustme,*
se poklekovánem; negovo sreče pa je deley
od mene.

21.

*Usmý per molitvę roke na pərsəh sklépamo,
in nakviško obərnene dəržemò?*

Kdo žmed nas ne vé, de lahko molimo, deszavno nalo nobene beséde ne ižrečemo; de lahko molimo, kjer kolz smo, in kar kolz délamo; de lahko molimo, če tudi ne klečimo, in svojih rok protz Bogu ne sklépamo, ker je molitev povzdvigováne svojiga sreča in povilane svojih misel in xel k Bogu? Kdor kolz tdej svoje sreče k Bogu povzdviguje, svoje misle in xele k Bogu povila; xe mol, če tudi nšk ne govorí, in ve ustnaj ne premika, če tudi stojí, alz sedí alz leží, če tudi že rokamž déla. Per vsam tém pa je lépa navada med molitvijo roke na pərsəh sklépat, in nakviško obərnene dəržate. Pa zakaj se je ta navada vpelala? De xe že dəržánem rok na žnane dajemo, kákou na de je naua molitev, alz vsaj kakou na de bode, de bo Bogú dopadliva, nam pa koristna.

Vsaka molitev, vi véste, de bo Bogú dopadliva, nam pa koristna, nam mora prav iž

sərja pritz. Va sərja moramo obqutitə in xeléts, kar ʒə besédo govorzmò. Ʒə jezikam sve-te beséde iʒgovarjatz, pa vse kej družega mí-slitz, xeléts in obqutitə, se ne pravə molitə, ampak blebetáts. In glejte, ravno ʒató sklépamo svøje roke na persh, vs ktersh je sərja, de oqitno kazemo, de nam gre molitvə prav iʒ sərja. Vidəw, kristjan! téga se spomnə, kedar kolə roke na persh kə molitvə sklépaw; pa skarba tuds, de tə pojde molitvə rés iʒ sərja.

Molitvə, de bo Bogú dopadlivā, nam pa koristna, se mora protz nebesam, na ravnost kə Bogu povzdvígñitə. Zakaj ʒə Bogam govorzmò, kedar molëmo; ss komər pa govorzmò, kə nemu tuds svøje mislə in xele in beséde povilamo. In ravno ʒató roke nakviwko obarnene dərxəmò, de na ʒnane dajemo, de gre nawa molitvə nakviwko, na ravnost kə Bogu, de nakviwko kə Bogu svøje mislə in xele povilamo, kə Bogu svøje sərja povzdvigujemo. Alə ss xə pomislil, lubə kristjan! Zakaj de med molítvejo roke nakviwko obarnene dərxəmò? Pomislə vsaj vs prihodne vejkrat, in glej, de bow svøje mislə tuds rés kə Bogu povzdvigovål.

Kedar kolə tədej kə molitvə roke na persh sklépamo, tar jih nakviwko obraçamo; kazemo, de bomo prav iʒ sərja molitə, in ss svøjimə misləmə in xelamə se pred sedex Božji povzdvignilə.

Navada med molitvəjo roke na persh sklépatz, in nakviwko obarnene dərxatz, se je pa po vsz praviŋe vpelala. Zakaj ta navada xə molitvə veliko pərpomore kə pobožnə in sərja

molitvə. Kdo ne vé, de molzmo tolško pobožnus, kolškor bol pobožno se pr̄ molitvə dəržem? Gotovo molz pobožnus, kdor, postavšm, med molitvjo klečí, svøje roke na pr̄səh sklenene in nakviško obžrnene dərxí, in svøje oqí poln zaupana protz Bogu povzdviguje, alz pa iž ponixnost na tla obrača; kakor pa, kdor med molitvjo stojí alz sedí, svøje roke viséts pustí, alz skrižem dərxí, in se svøjim oqmí səmtartje uviga.

Pa ne le seba, ampak tudi drugəm kə pobožnost pomaga, kdor med molitvjo spodobno klečí, svøje roke na pr̄səh sklenene in nakviško obžrnene dərxí, ker jih sə tém bogabojecem djanem kə pobožn molitvə vnema. Kolškan nas kə pobožnost vleqe xə podoba, na kterə vidamo svetnika klečáts, roke na pr̄səh sklenene in nakviško obžrnene dərxatə, ter oqí protz nebesam povzdvignene iméts! Alz nésmo pr̄silenz ʒdihnitə, kədar smo tákko podobo pregledalə: O, ko bə raç tudi jaž ták bil, de bə raç mogəl takó pobožno in səryno molits! Alz nas ne bo torej tudi xiv kristjan kə pobožn molitvə vnemal, qe ga vidamo klečáts, roke na pr̄səh sklenene in protz Bogu obžrnene iméts, in sə takəm ʒunansem djanem kə Bogu molits? Komú ne prigrájo od vesela solže və oqí, ako vidə verneke və ḡerkvə okols svøjiga duhovnega pastirja ʒbrane sə takəm ʒunansem bogabojecem dərxánem molits?

Molite tdej, prelubə kristjanə! pr̄ sluxbə Bøxji kleče, ako jə mogoqe, in ʒe rokams na pr̄səh sklenensm in protz nebesam obžrnensm,

k  dar n  m  te molitn  h buk  v v   rokah, de ho-
te s   to pobo  n   podobo sebe razmiulena in
razt  sema loxej obvarovals, in tudi druge k  
pobo  ns molitv vncemals.

U  ite, keru  ansks starus! sv  je otrociu  e
kleu   molits, in sv  je nedolzne rociu  e prots
Bogu ponavljivigovats. Tudi   e we ne znajo
govorits, bo Bog z   dopadenem nane pogledo-
val, in za molitev vzel, ako pokleknejo, in
se ponavljivignenams rokam s Bogom hvaljo. U-
c  ite jih kleu   in z   rokam s na persh sklenen-
ams in nakviuko obernenams molits. Pa ne
u  ite jih le z   besedo, ampak zlasts se sv  jim
l  pam zgledam. Im  jte navado sv  je jutranje
in večerne molitve se sv  jo družino kleu   in
z   rokam s na persh sklenenams in nakviuko
obernenams opravljatz.   e ne utegnete ob d  -
lavniksh d  sts molits, molite pa m  n; Bog ne
gleda na utrivilo bes  d, k   jih kdo par molitv
izreue, ampak na xe  , k   jih vlovn  k v   sv  jim
seru  s hranc. Sej ve   nau nebewks O  e,
chesa potrebujemo; torej mu ne tr  ba we le z  
bes  dame pravitz.

22.

  em   se, zlasts ob ned  lah in zapov  dan  h
praznikeh, k   sluxbs Bo  ji u  dnus napra-
vimo?

R  s je, sv  tovs otrouje se l  pite napravlj-
jo iz napuha in nuzemnosts, de bz se sv  jim
obla  ilam dru  sh o  i nase vl  kls, ter jim

kažale, kakó kej posebnega in imenitnega de so, ale pa tudi iž kažega družega we hujšega kónča. Tode ne iž neújemernost, ampak zato se nam gre žlaste ob nedélah in zapovédansh práznekih k sluhbě Božji čednsws napravlatz, de Bogú tud se svojim čednswsm oblaqílam uast in spoutováne skažujemo. Sej véste, de se čedno napravemo, kedar stopamo pred gospoda, kterega ve velike uast imamo. — Pak sluhbě Božji, žlaste ob nedélah in zapovédansh práznekih, se napravamo tud iž téga kónča čednsws, ko moremo, de se svojim čednswsm oblaqílam druga družega opominamo, se kolékoumo uistostjo in pobožnostjo srečna de per sluhbě Božji bodamo, ker mora takrat xe naše telesno oblaqilo lépru bits.

23.

Čemú je katolská cerkev tolžko molitev, opravkov in ceremonij per svete mawe zapovédala?

Katolská cerkev je per svete mawe tolžko molitev, opravkov in ceremonij zapovédala:

1) De x' nim svjeto veliko uast do Bogá, kteremu se sveta mawa opravla, očitno na znane daje. Bog je vsih stvari Gospod, je kral nebes in zemle; Bogú smo vso mogočo uast dolžni. To uast mu skažujemo se sveto mawo, ka mu ve néj Ježusa Kristusa ve podobu kruha in vina darujemo. Pa katolská cerkev hoče tud se očitno pokazati, de xeli 3rd daritvejo svete mawe Bogú vso mogočo uast

skažata. Torej je zapovédala, de se smé daritv svete mawe le v zerkvah opravljata, ktere so od ukosa v službo Božjo posvečene, ali vsaj blagoslovlene; de se mora pred spremněním in po spremnění kruha in vina več molitv opráviti, in več měst iž svetega pisma brati, in več beséd ižgovoriti, se kteram angel v nebesih Bogá čestě in molijo; de se med mawo ob nedělah in zapovědanh prázničnih poje, orgla, ali druga sveta mužska déla, tři našo molitv in naše češtene Božje pred sedem Božji v nebesa sprémila.

2) De x' nima svěho hvalenost in čast do Ježusa Kristusa na znané daje, kteru se př světě mawu nebeukemu Očetu daruje. In kaj je pravíknuš ko to, de Ježusu Kristusu hvalenost in vso mogučo čast př světě mawu skažujemo? Daritv svete mawe je ravno tista daritv, kž jo je Ježus Kristus na krixe oprávil. Kolikoučno sramoto je močl pač naš Održeník př téj krvavé daritv na krixe prestat! Bil je jagne z gréha vsaga světā obloženo, in takó rekóq, od Bogá in Judí začerveno. Ali né torej prav, de je na naših altarijih kar Jagne, kž stojí vse čestito pred sedem nebeukem Očeta, kar srédník med Bogam in človékam, in ga nebó in zemla, angelu in Judje hvalijo, čestě, molijo, poveličujejo? Ko se je na krixe daroval, je bil od děvijih Judov žasmňován in preklinan; ko se pa př světě mawu po mawskových rokah daruje, od bogabojecích kristjanov le čast, hvalo in molitv prejema. Na krixe je bil hudočel-

nškama parutét; par svetš mawš je pa čez vse stvari povzdvignen, vse se mu parklana, vse pred nim ponikuje, qesarji, kralz, mawnske, kristjanš, bogatinš in rewež ga kleuče svojiga Bogá in Održenika moljo in ueste.

Katolicka qerkav xeli par daritvš svete mawe Ježusu Kristusu vso qast povarnits, ka so mu jo bili Judje par keravavš daritvš na križ odvzeli. Torej je ukazala, de se daritvš svete mawe ne smé na lšenam, ampak kamnenam altarji opravljatš, vs veden spomin, de je Ježus tistog ogalnog kamnega, ka so ga bili zidavljiv zavergl; je ukazala, de se par daritvš svete mawe nektere vrste iz svetoga evangelja berejo, vs spomin, de je Ježus Kristus zgol Božje nauke ožnanovál; je ukazala, de se par svetš mawš večkrat ime nawska Održenika imenuje, in vse molitve po Ježusu Kristusu sklepajo, vs pričeváne, de vse svoje zaupane vs Ježusa stavamo, in le po nem par Bogu Očetu uslišans bitš upamo; je ukazala, de se presveta réwna kri vs zlatih ali pa srebernih in dobro pozlačenih kelihih nebewkemu Očetu daruje, vs spomin, de smo že drago qeno od včasnega pogublena odkupljens; je ukazala med sveto mawo krixe délatš, vs pričeváne in zahvalo, de nas je Ježus Kristus se svojo smrtjo na križ od včasnega pogublena odréwil, in že razkalenam Očetam nebewkem správil.

3) De x' nimš vernske ka pobožnosti budí, ker se žane Ježus Kristus po nekervavo daruje. Veliko kristjanov je neučenih, kteřim se morajo Božje resnihe vs podobah in znam-

nih pred oči postavljat, in vsak kristjan se wele po tému, kar pozná in videt, povzdvigne k tému, cesar ne pozná in ne videt, pa semu vs podobah in znamenih kaže. Teda je tserkev tseremonije ukazala, de ber se kristjans po nih loxej vs duh pred Božji sedem vzdvignil, in Bogá vs duh in resnič molitve. Tserkev hoče, de mauenek vs posebnem oblačil se mawuje, de se namršč spomni svojega imenitnega dela, in de ga kristjans Božjiga namestnika in tserkvenega služabnika spoznaajo. Mauenek se med mavo večkrat od altarja proti vernikam obrne, de jih k molitvi opomina, in k pobožnosti pregana. Mauenek svojo glavo prklana, roke razprostira, sklepá, povzdviguje, poklekuje, kristjane opominje, de najtudi oni kmal svöje serca k Bogu povzdvigujejo, kmal svöjo duho pred Bogom do tal ponikujejo. Ob kratkem, vse tseremonije so zato postavljene, de se x' nim Bogu uast skazuje, Jezus Kristus hval in uestí, in kristjans k pobožnosti napelujejo. Kdo ne we prepričan, de so vsi opravki, k jih je katolska tserkev par opravljan daritve svete mawe zapovedala, sveti, in de nas vsi k svetosti napelujejo? O, de ber nas pač tudi napeljali!

Veliko naukov ste x, lube moji! dosahmal od svete mawe prejels; pa vém, de nématte popolnega zapopadka od ne. Pa sej téga od vas tudi nihče ne tirja, de ber popolnama sveto mavo razumé. Sveta mawa je skriynost Božje neskönque lubezna do ludi, in zlasti do svöje tserkve, kter je to nezmerno boga-

stvo zapustil. Bog je neskončen, in ve svojih délših nezapopadliv. Nezapopadliv je ve skrivnosti svojiga vyloučena, terplena in smrte, in ravno takó nezapopadliv tudi ve skrivnosti svetega réwnega telesa in daritve svete mawe. Kakó bę tedej hotl daritv svete mawe do tanjega razuméts? Verjmo ponixeno, kar nas katolauka nerkav od svete mawe učí, in že veseljem prizakujmo tistega srečnega časa, ko bomo ve nebessh vse to gledala, kar tukej le verjemo.

VIII.

Podukə, kak' per sveta mawę bitz.

1.

Od doljenosti ob nedélah in zapovédanéh praznikeh ve domáye fara sveto mawo sliwats.

Ale smo dolxni' sveto mawo sliwats?

Ob nedélah in zapovédanéh praznikeh smo jo pod smrtnym gréham dolxni sliwats, ako je le mogouče, kakor nam katolauka nerkav zapové, rekóy: *Bode ob nedélah in zapovédanéh praznikeh spodobno ve Bogę zbran per svete mawę.* Že tretja Božja zapoved nam veli Božji praznik ale nedélo praznovatis

in posvečeváta, ker prava: *Posvečuj praznek.* De bz pa kristjans védelz, kakó de so dolxní Božji praznek posvečeváte; jím katolicka čerkev se svojo drugo zapovedjo pové, ker prava, de naj bodo ob nedélah in tudi zapovédanih prazneskih, kz jih je sama postávila, *spodobno in vs Bogę zbranę par svetę mawę.* Kterz kristjan kolz bz tdej ob nedélah in zapovédanih prazneskih ne bil par svetę mawę als iž lsnobě, als iž zapovévana drugo čerkvene zapoveda, als iž zapovévana te presvete daritve, bz smrten gréh imel.

Ktero sveto mawo je pa tréba ob nedélah in zapovédanih prazneskih sliwati?

Ob nedélah in zapovédanih prazneskih se mora, ako né nemogouče, tista sveta mawa sliwati, která je se pridago sklenena, de se tudi Božja beséda posluwa. Mésta me napelejo to povédat, ker je po méstih dan danauns tudi ob nedélah in zapovédanih prazneskih velikotakó imenovánih tihih maw brez vse pridage; na kmetih se ob nedélah in zapovédanih prazneskih ne dobí lahko mawa brez oznovaná Božje beséde. Rés je sejher, druga čerkvena zapověd govorí: *Bude ob nedélah in zapovédanih prazneskih spodobno vs Bogę zbranę par svetę mawę;* in torej od dolxnosti med mawo tudi Božjo besédo vs pridagah posluwati než posebej ne spomne. Tode pomislits nam je tréba, de je bilo parve čase karijanstva oznovaná Božje beséde vs parve poglavitna dél svete mawe utéto; nkolz nobene mawe né bilo brez pridage, tamuž po odbranem světsm

evangelji se je vselej Božja beseda ožnanovála. Kdor je torčj prve uase krgučanske ňerkve per svete mawe bil, je mogel tudi per pridržet biti.

De se te r̄sniqe prepričamo, poglejmo nekoliko načaj v p̄rve zlate uase krgučanske vere. Že djane apostolsko govorí, de je bil že daritvijo svete mawe tudi poduk v krgučanskih r̄sniqah sklenen; per vsakz svete mawe so bili tdej verniki v krgučanske vere podučevani. Vz drugz postavz apostolskega diana govorí s. Luka od p̄vzih kristjanov Jeruzalemske ňerkve takó le: *Bili so stanovitnë vz naukz apostolov, in združenæ vz lomlenn kruha, to je, per svete mawe, in vz molitvah.* (Dj. ap. 2, 42.) In vz 20. post. apostolskega diana se bere: *Kedar smo se pa p̄rvz dan posobotz (vz nedélo) ssevle krùh lomit, to je, daritv svete mawe opravlat, jih je Pavl učil.* (Dj. ap. 20, 7.) — Poduk vz Jezusova vers je bil tudi po smrti apostolov že daritvijo svete mawe na tanko sklenen. S. Justin mučenij, ktorz je vz drugem véks po Kristuss živel, od taqasne službe Božje kristjanov takó piše: *Vz, kar jih vz méstz in po kmctih prebiva, se vz nedélo snidejo. Ob odloženæ urz se berejo listz apostolov in pisma prerokov, kakor uas in okoljupne nanesó.* Kedar to brane neha, začne duhovnz pastir zbranem vernikam pridrževat, ter jih opomina natike spolnovat, ke so jih ravno kar bratž sliwal. Na to vsz vslanejo, in začnó skupej na glas molitv. Po opravlenni molitvz se daruje krùh in vino že vodó naméwano. Po tem ukof alz kak druz

ge duhovn kruh in vino spremni. Ludstvo svojo vero vs spremenéne na znané da, rekoq: „Amen,“ to je, kruh in vino sta gotovo vs telo in kri Ježusovo spremena. Po tém se med vpriyne vernéke sveta večerja razděli.

Kdo ne spozna iž téga, de se je prve uase kerujanstva ožnanováne Božje beséde vs prvn poglavitn děl svete mawe utélo? Dokler je bilo we malo kristjanov, je sam ukof mawevál, drugz duhovns pa ne, ampak so le stréglz ukofu pr svete maws, in vernéks so ka ukofovs maws prwls, pr kterz so tuds vselej Božjo besédo sliwalz. Ko se je pa utvilo vernékov narastlo, so ukofje tuds zunej mest po kmelsh ensga als druzsga mawnska postávils, mu iž nékej sosésk vernéke vs skrb zrovilz, in mu tuds oblast dals ob nedélah in zapovédanesh práznekeh z drugemz duhovns, diakons in subdiakons daritev svete mawe opravljaz, in med no tuds Božjo besédo ožnanováte. Als je mogał po tém takem prve uase kerujanstva kdo pr svete maws bitz, de bz ne bil tuds Božje beséde vs pridsga sliwal? Nahye ne, ker je bila pridsga z daritvjo svete mawe na tanko sklenena. In gljite, takrat, ko je katoléwka ḥerkav zapovídala: *Bodz ob nedélah in zapovédanesh práznekeh spodobno vs Bogz zbran pr svete maws,* takrat je bila sploh we Božja beséda med daritvjo svete mawe ožnanována, ožnanováne Božje beséde se je takrat sploh we vs prvn poglavitn děl svete mawe utélo: torej né bilo tréba posebej zapovídováte, de naj kristjanz tuds Božjo be-

sédo vš pridsgah posluwajo; zadost je bilo
 zapovédat, de naj kž svetš mawš gredó, ker
 so gotovo Božjo besédo sliwals, de so le kž
 svetš mawš parwls. We le poznéje, ko je ve-
 liko duhovnov žlasts po klowtrsh bilo, so se
 tihe mawe brež pridsg začele, ktere je
 katolicka říčka tudz poterdila. Duhovnø pa
 so ne le ob dělavnsksh, ampak tudz ob nedé-
 lah in zapovédansh pražnsksh tihe maw
 imélz, pa imélz iž svøje lastne pobožnosti,
 ne pa de bz vernake od tisteh maw odvrajalz,
 med kteramz se je tudz Božja beséda ožnanovála. In ker so par všem tému, deszravno več
 duhovnov iž lastne pobožnosti ob nedélah in
 zapovédansh pražnsksh tihe mawe opravla, we
 zmirej take mawé zapovédane, med kteramz se
 Božja beséda ožnanuje; alz néso torej tudz
 kristjanø dolžní Božje beséde posluwatz? Alz
 more kdo dolžen bits pridsgovat, ye nō näh-
 ye dolžen posluwatz? —

Kdo bz tsej mogał we mislitz, de je ob
 nedélah in zapovédansh pražnsksh le mawo
 spodobno in vš Bogz žbran sliwatz dolžen, ne
 pa tudz Božje beséde vš pridsg? Ko bz pa
 par všem tému kak posvæten modriján tærdil, de
 je ob nedélah in zapovédansh pražnsksh le sa-
 mo mawo spodobno in vš Bogz žbran sliwatz
 dolžen; bz ga rač smélz vprawatz, alz jo pa
 tudz spodobno in vš Bogz žbran sliwz, ako
 pridsg noče posluwatz? Pa naméts nega nam
 bo naua lastna skuwna povédala, de se takz
 posvætne modrijáns, kž za Božjo besédo ne ma-
 rajo, večs děl le sz telesam par svetš mawš

znajdejo, se svojim duham pa drugod hodajo; de se svojim telesnem døržanem bližnega le žaljo, in se svojim mislom in želam med sveto mavo Bogú le nečast délajo. Ali se pravš to par svetih mavis spodobno in vs Bogu zbranemu bit? — Pa kakó so vs stans par svetih mavis spodobno in vs Bogu zbrans bit, ko ne vzdó, kaj de je sveta mava; ne spoznajo, kakó stranne skrivnosti našega održéna se par njej ponavlajo, in jím je tudi nežnano, kaj je treba par svetih mavis mislit, želéti in obyutiti, kake sklepe délati, kakó se vesti? In od kod hočejo to védeti, ko ne posluwajo beséde Božje, která to razлага? In ko bě člověk tudi vše to védet, le vander sýasama vs dobrém oměří, ako ga Božja beséda ke dobrému ne ogréva. Kdor je pa par svetih mavis vs mřžel, je ne sliši vs Bogu zbran. Tudi iž téga tadej lahko sklenemo, de smo dolžni Božjo besédo posluwati, ker nam jo je treba že zato posluwati, de homo mohl par svetih mavis spodobno in vs Bogu zbrans bit.

Kdo pa smé ke svetih mavis?

Dan danaunis sméjo vs kruženih vernika ke svetih mavis, že le neso vs ħerkvenem prekletji; torej sméjo tudi gréwniksi ke svetih mavis, in so po drugu ħerkvenu zapovidaše we pod smertnem gréham dolžni ob nedélah in zapovedanu praznisku par svetih mavis biti, že jim je le mogouče. Perve uase kružanstva so bili vs ojtinu pohujwlii gréwniksi od svete mave ižklenen, in pa we iž druhbe kristjanov polnama odložen in zveržen; le že so pro-

sils, so bili vs pokoro vžetš, ktero so mogla po več lét očitno po čvetrah stópnah délatš, in wele po storjens pokora so bili spet vernškam pravitéš, in ka svetš mawš sruženš. Zdě pa ňerkav že veliko sto lét pøpustí ne le vsém spokornškam, ampak tudž vsém tødovratnem gréwnškam ka svetš mawš, že le neso vs ňerkvenem prekletji, in jím we dolžnost naloží ob nedélah in zapovédanž práznských sveto mawo sliwats, de bz pø něj premiøleváls Ježusa, za nzh pregréhe na križs umřwsga, kterž tudž pø svetš mawš samsga sebe vs podobš kruha in vina nebewkemu Očetu za nzh gréhe daruje, in de bz po též premiøleváns samí vs se uls, in pot pokore nastopilš. Katolska ňerkav pa dan danawns gréwnškam iž usmilena in milostš ka svetš mawš pøpustí, in iž te milostš do nzh jím je tudž dolžnost naložila ob nedélah in zapovédanž práznských pø svetš mawš bitz.

Gréwnšk, tødovratnem gréwnšk! kakó tž je vendar pø særjs, že každej pomislíš, de němaw nobene pravíže do svete mawe? Als te ne prehaja žalost, že preudáraš, de bz mogel zavolo svøjih gréhov med Božjo službo pred ňerkvijo ostatš, tžr vs rasovnak obléjen in se pepelam potresen žalovatš, jokatš, in vernške, kterž bz mémo tebe vs ňerkav uls, že milam glasam prositš, de naj zate molejo, ko bz ňerkav dan danawns takó ostro ravnála, kakor je ravnála někdej že gréwnška? Ker tž pa zdě vs ňerkav ka svetš mawš pustí, in we zapovéglej, de obsernew to presveto daritay vs svøje

spreobernene in zveličane, ne pa vs Božje razjalene in svøje večs pogublene!

Als je pa kterekrat kristjan ižgovorjen od dolxnosti ob nedělah in zapovědanéh prázdnékh sveto mawo sliwate?

Ižgovorjen je:

1) Če mu lubežen do bližnega vs řerkov ne pøpustí. Řerkvena zapověd: „*Bode ob nedělah in zapovědanéh prázdnékh spodobno vs Bogę zbran per svetę mawę*“, ne veče tistéh kristjanov, které morajo bolníkam vs nevarné hude bolézni stréčs, in ne nákogar dobitz, de bě jím naměsté něh tolžko qasa strégl, dokler bě oní per svetę mawę bili. Také něso dolxní kž svetę mawę itz, ker nam gré Božjo zapověd pred řerkveno spolnováts; Božja zapověd nam pa zapové svójimu bolnemu bližnemu prijažno stréčs, kolékor je mogoče. Per tažeh prilékah se je tréba Ježusovéh beséd spómnits: *Usmilene hojem, ne darov.* (Mat. 9, 13.) Motil bž se po téém takém, kdor bž bolníka vs hude bolézni saméga brež vše postréčebe popustil, in kž svetę mawę užl. Od tažega hoče Ježus usmilene do bolníka, ne pa darú svete mawę.

2) Če nákakor do řerkve ne more, als ko bž le že veliko nevarnostjo svójiga živlena vs stanc bil do řerkve pritz. Po téém takém něso dolxní kž svetę mawę itz, které je kaka boléžen als pa starost takó potvrla, de se težko po kónjch dřeče, de že komej hodžo, de ne morejo do řerkve pritz. Tuds zdravsh ne veče řerkvena zapověd kž mawę itz, ako ne morejo zavolo veližaga snágá als velike vode do

ηεκve; alz pa, ko bz hotls prits, bz svuje zdravje alz we ηzlo xivlene vs veliko nevarnost postavil. Dolg pot alz gerd vreme pa nskogar od te dolznost ne i3govorí.

3) Ηerkvena zapoved ob nedelah in zapovedanah prazniskih sveto mawo sliwata tudi tisteh ne vese, ktere kaka vius zapoved od sluxbe Božje zaderni. Ko bz vius gosposka komu takó délo ukazala, kę se ne da odloxit, pa bz ga to délo od sluxbe Božje odvarnilo; bz kristjan ne grasil, ko bz pr̄ svet maw ne bil. Vs tažeh okolnjsnah so dōstekrat vojupáks, kters morajo po zapovede svojih viusen večkrat ravno ta čas, ko se daritev svete mawe opravla, alz na potz alz na straxz alz vs vójske bitz. Vandz̄ se pa kristjan vs enakih okolnjsnah ne smé naglo mirne vrstí délat, in bz̄ mísli, de ga druga ηerkvena zapoved že ne vese, že mu gospodar ob čass svete mawe káko délo naloxi. Ne smew se tdej, posel! sz tem i3govarjatz: „Sam vs takz̄ sluxbz, de ne morem vsako nedelo in vsak zapovedan praznick kę svet maw.“ Tak i3govor ne bo pred Bogam nuz velal. Le povéj mz̄, kdo te je silil vs takó sluxbo? Če sz̄ pa ponevédama na tažga malovrédnsga gospodarja naletel, kdo te silz̄ pr̄ nem vs sluxbz ostatz? Alz morebit obilen žaslujsk? Pa kaj pomaga, te reče Ježus, ako žlouesk tudi vs svét p̄zdobi, na svoji duus pa ukodo terpi?

4) Če mora domá ostatz, de sebe alz bližnsga velike nesreče obvaruje. Takó mora, postavsm, žlast po samotah kak yarh domá

ostat^s, k^zdar drug^s k^z maw^s gredó, q^et tuž p^otlej ne more veq k^z maw^s pritz. Alz ko b^z v^a nedélo 3jutrej v^a vass ogem vstal; so dolžni ludje tiste vasí ogem gasit^s, in ne gr^{ew}e, q^et k^z maw^s ne gredó, ker imajo ravno takrat 3e ognem oprávite. Alz ko b^z v^a s^obóto travn^ske ob potok^s pokosil^s, pa b^z po noč^s velika povoda vstala, takó de b^z v^a nedélo vso pokoneno merv^o odnesla, ako je prenej 3jutrej ne pograbajo; v^a take okolnjens b^z tista ne bili dolžni k^z svet^s maw^s it^s, ampak merv^o spravljat^s, de b^z se velike nesreče obvarovals.

Ye vas, lube kristjans! imenováns v^zrók^s od svete mawe zaderže, ne gr^{ew}stè, desəravno k^z svet^s maw^s ne greste; pa vander vam světjem spovědniku ražodéts, de néste, in zakaj de néste k^{ako} nedélo alz kak zapovédan praznak per svet^s maw^s bili, ker bo spovědnik bol prav ražsodil, alz ste bili popolnama od dolžnosti sveto mawo sliwats ižgovorjen^s, alz b^z bili morebit^s le vander m^ogle k^z svet^s maw^s pritz.

Kaj mu je pa ob vass svete mawe storite, kdor ne more iz resničnih in pravičnih v^zrokov k^z svet^s maw^s?

Kdor né v^a stans ňerkvene žarovsda: „Bođe ob nedélah in žarovédan^s praznek^sh spodobno v^a Bog^s zbran per svet^s maw^s“, po ňerk^s dopolnit^s, jo dopolnui po duhe; to je, kdor ne more druge ňerkvene žarovsda takó dopolnit^s, de b^z tuž se telesam na tistem svetém kraji bil, na kteram se darit^s svete mate opravila, kakor beséde druge ňerkvene žarovsda

ukažujejo, naj sajter se telesam domá ostane, pa naj mola, kakor de bø vsη ħerkva per svete mawę bil, naj se svojim misləm in xelam vs ħerkv pride, ter naj vse storí, kar druge pobožnse kristjans vs ħerkva med daritvjo svete mawę délajo, in kar tudi on déla, kendar je vs ħerkva per svete mawę, de se po tém takem že drugim kristjans tudi on sadú svete mawę vdilexa. Torej pa tudi med sveto mawo rožvana, de ludje deleq na svøje domóve sliwšjo, kaj de se per svete mawę godí. Za pridrgo naj kake duhovne bukve bere, alz qe bratę ne žna, naj sliwane pridrge premiuluje, in svøje xivlene po nih preudarja, de bo spožnal, alz se že Ježusovem nauka žjema alz ne. Qe je pa kdo od boléžnse domá zadəržan; naj svøje boléžen volno in vrs vs volo Bøxjo vdan prenawa, Ježusovo təplene in smərt premiuluje, in sklépa po Ježusovem zgledz boleqine potərpexlivu prenawatz, ter naj vso svøjo boléžen Bogú vs dar daruje. Potərpexlivost hoqe Bog od bolnika, ne darú svete mawę. Takem od svete mawę zadəržanem kristjanam døbro délo storí, kdor jím sliwano pridrgo pové, kolikor mu je mogoqe.

Alz je kristjan tudi ob délavnekeh dolžen kə svete mawę hodite?

Téga né ravno dolžen, ħerkv mu to le ob nedélah in zapovédanu praznskeh ukažuje; døbro je pa vendar vsak dan kə svete mawę itz, kdor ima perložnost in qas, in dolžnost svøjiga stanu ne zamudi. Velik je namrq duwan dobiqek, kə ga kristjan iž daritve svete mawę

prejema, ako je spodobno in v Bogz zbran par nej. In verne kristjan, ktere nerkov svøjo mater prav po otrojje lube, ne storí le, kar mu nerkov na ravnost zapové, ampak tudi to zvestó dopoln, ako je le mogoce, kar mu nerkov samo svetje; iž zanikernost nek døbraga ne opustí. Pervem kristjanam je bilo po nesarskch postavah ostro prepovédano daritv svete mawe opravljatz, pa so jo vendar opravljatz. In kólikožno perložnost imajo nekterz mestniz ludje vsak dan ka svete mawz itz! In jih tuda res vsak dan veliko ka svete mawz perhití. Pa tuda po kmetsch utegnejo nekterz vsak dan ka svete mawz itz, in jih pride tuda veliko iž bližnsh vasi, ye se le daritv svete mawe ob gotovz urz opravla.

Kjé gre po volz nerkve, vz domačz ale vz ptuji farz, par svete mawz bitz?

Po volz nerkve gre vz domačz, ne pa vz ptuji farz par sluchbz Božji bitz. Vz domačz farz par sluchbz Božji bitz je bila nekdej tærda zapoved. Od s. ukofa in muženja Ignacijja vémo, de je s. ukofu in muženu Polikarpu pisal, ter mu vz listz sosebno pøporočil skrbetz, de bi se kristjanz ka sluchbz Božji obilno zbiralz, in ga opomina, de naj vsaqga po imenzi pokliqe, de bo zvédal, kteraga manka. Vz léta 305. je bilo na Wpanskem vz Elvirskem nerkvensm zborz skleneno, de se mora iž druzbe vernakov vréqz, kdor vz meste prebiva, in tri nedéle zaporedama vz zbiralzque ka sluchbz Božji ne pride. Vsotniz nerkvens zbor, ka so ga vz léta 1312. na Franjosekem iméls, je meni-

ham preporočal Judí, boda se že kakor hoče, od farne službe Bohje odvraževati, in ve svetujo cerkev vabiti. Ker so pa manih par vsem tem Judí od farne službe Bohje odvraževali, in ve svetujo cerkev vabilo, je 170 let po tem cerkvenem zboru papež Sist IV. maniham ostro preporočal, de naj se ne kar ne predoznejo ve pridragah govoriti, de ljudje niso dolžni ob nedeljah in zapovedanih praznikih ve domačih fars par službe Bohji biti, ker so dolžni, ako nemajo pravilnih vzrokov od farne službe Bohje ostati. Tudi ve Trientskem cerkvenem zboru, kateri je nar bližji naših časov, je zapovedano, de morajo učenje opominati ljudstvo, de naj se pogosto ve svetji fars znajde, zlasti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, in de naj tamkaj sveto mimo in Bohjo besedo slije. (Trien. zbor sej. 24. p. 4.)

Karl Boromej, kateri je ravno ve Milan učen parpel, ko je bil Trientsko cerkveno zbor sklenen, je prej dopolnil zapoved Trientkega cerkvenega zabora, ktera učenam ukazuje ljudstvo opominati, de naj ve svetji fars ob nedeljah in zapovedanih praznikih službo Bohjo opravlja; torej je po svetji učenii to le postavo oznanil: *Staro cerkvene očake so kaže del toljkan potrebno spoznale, de se vernike pogosto ve svetji farni cerki znajdejo, de so za svojo dolznost imela ve těj reči posebne postave in zapovede dat, in to cerkveno napravo se toljkan včas skrbijo ohranovati, kolikor koristne se jim je za vse kerujanstvo zdeli. Ukažali so tadej pravci, de naj vsak*

duhovn pastir, preden ob nedélah in zapovedanéh praznekéh sluxbo Božjo zaupne, svøje farmane poprava, če nè koga iž ptuje fare med nimz, kterz bz bil iž zapučevána svøjiga domaçga pastirja in svøje domaçe farne cerkve kž sluxbø Božji pørväl, de ga iž cerkve srxene, in vr negovo domaço faro kž sluxbø Božji zaverne. Drugaž so jim hudo zaterdilz, de naj nžkolz nžkogar iž ptuje fare vr svøje cerkve kž sluxbø Božji ne pusté, razum če so popotnèkz, ale pa če imajo od svøjiga pastirja pøvolene drugam kž sluxbø Božji itz. Verh téga je pred več ko dvé sto létz papex Urban VI. svetó vnet staro cerkveno napravo spet vpeلاتz zapovédal, de naj se vernekz po starz cerkvence napravz ravnájo. In pred kratkem je Trienekz zbor uko-fam ne le zapovédal vernekz svøje ukoſije opominatz, de naj bodo vsaj ob nedélah in večih zapovédanéh praznekéh vr svøjih farnekz cerkvah per sluxbø Božji, temuž je ue poscblno zaterdil, de nè nžhe ižgoverjèn od dolxnostz vr svøji farz Božjo besédo posluwatz, če nè nobenega pametnega zaderxka, kterz bz ga od dolxnostz ižgoveril.

Kdo, lubz moji! ne spozná iž vsaga téga, de je kristjan ob nedélah in zapovédanéh praznekéh vr domaçs farz per sluxbø Božji bitz dolxen, če néma pametnega in praviqnega ižgóvora vr ptujo faro kž sluxbø Božji itz? Tak pameten in praviqen ižgóvor vr ptujo faro kž sluxbø Božji itz pa je velika starost ale boléhnost. Ko bz bilo tdej vr kako drugo faro

blijej k^o služba Božji kakor v^a domačo, ali
ko b^a bil pot v^a drugo faro boljš in lépuš;
b^a sméla starš in boléhna kristjana tudi v^a ptu-
jo faro k^o služba Božji. Ravno takó sméjo tu-
dž v^a tisteh farah, v^a kterih je le eden duho-
vni pastir, varh, kter^s ne morejo par svöji
perfarns službs Božji bit^s, v^a drugo faro k^o
služba Božji it^s.

*Zakaj je pa cerkev vernikam zapovéda-
la ob nedélah in zapovédanah praznikeh ve-
svöji domače farz par služba Božji bit^s?*

Cerkev je to zapovéda:

1) Ker se xe spodob^s, de farman^s s^e
svöjim^s duhovn^s daritev svete mati opravljajo.
Jezus Kristus je namreč farmane z^e nih du-
hovn^s takó na tanko sklenil in zvezal, kakor
so sklenens in zvezans otrögs s^e svöjim^s očet^s.
Farman^s s^e svöjim^s duhovn^s so Božja druzí-
na; farman^s so otrögs, nih duhovn^s pa očetje,
torej jih po vsz pravihs svöje duhovne oče-
te imenujejo. Zd^e pa pomislamo, kakó ne-
rodno in gardo b^a bilo, ko b^a otrögs ne holt^s
par mižs svöjiga očeta ostati, in x' nim ješte,
ampak b^a po ptujih hiwah hodil^s, in po ptu-
jih mižah jedi iskal^s. Pa ravno takó ali ve-
liko nerodn^s in gáruje je, če farman ob
nedélah in zapovédanah praznikeh svöjo faro
cerkev in svöje duhovne očete popustí, in se
v^a ptujo cerkev, pod ptujiga duhovna zgubi.
Kakó lsró pa je, jelste, če otrögs s^e svöjim^s
očet^s par ens mižs sede, in x' nima poln^s
lubeczn^s do nih jsdó, in nih nauke posluwajo!
Ali ve veliko lépue je, kdar farman^s s^e svö-

jim duhovnem očeta ve Jubezne sklenen d
ritev svete mawe opravljajo, sa svojim duhov
nem očeta Bogá molajo, hvalijo, prosijo, in
iz teh ust Ježusove nauke prejemajo, kakor so
jih učenje par zadne včerji iz Ježusovih ust
prejemala.

2) Cerkev je zapovedala vernikam ve doma
ve fars par Božji službe biti, ker so farmani po
Ježusovih naredbah sa svojim duhovni tud takó
sklenen in zvezane, kakor ovde sa svojim
pastirji. Farmani so ovde, teh duhovni so pa
pastirji. Sam Ježus Kristus pomeri katolsko
cerkev hlevu, ve ktem so negove ovde, ka
jih je sam skozi tri léta sa svojim nebeskem
nauka passi. Ko je pa ve nebesa wal, je sv
jim ovnam apostalne in po teh tud drugi
maunske pastirje dal, de jih ve negovem čme
ni pasejo. Vsakemu jih je nekdo skarb
zročil, ter zapovedal za zročene ovčije skar
bete, de jih peklenski volk ne pomori, temuq
de jih vive in dobro zrejene prepelejo pred
Ježusa, ktemu bodo mogli zane odgovor da
ti. Torej morajo duhovni vsako ovčijo po
znati, in po imen kliqat; pa tud vsaka ov
čija mora glas svojiga duhovnega pastirja po
znati, posluwati, in za pastirjem iti. Ako za
pastirjem hodit, jo bo xe volká varoval. Alz
kak bo pastir tisto ovčijo varoval, ktera se
od negove qede loq, in ptujim qedam per
druxuje? In kdo je kriv, ce ovčijo ravno
takrat volk zadava, ko qedo svojiga pastirja
zapusti, in sama po pot gre ptuje qede iskat? —
Pa ne le peklenskega volká varovati ampale

tuda redita so duhovna pastirji dolzeni svuje ovqina, de jih lepo zrejene Jezusu nazej paralejo; torej morajo svajo qeda na dobro pati in ka dobremu studenju voditi. Kak hocejo pa duhovna pastirji to svajo dolzenost dopolniti, ce se nih qeda ravno takrat razkropi, ko jo je treba nasitovati ze Bosko besedo, to je, ce farman po drugah krajeh in farah službe Bosko iučejo? Tisti pastirji tdej, ktem ste od Jezusa zgojeni, so dolzeni za vas skrbete, in bodo za vas pred sodnim stolom Kristusovem odgovor dajali. Torej piše s. apostol Pavl: *Bodete pokorni svojim virom, in slušajte jih; zakaj oni učijo kakor tako, ktere bodo za vane duwe odgovor dajali, de ze veseljem to store, ne pa zdihováje, kar bezne bilo dobro za vas.* (Hebr. 13, 17.) O, de be se rač, uestitliv duhovna pastirji, nobena nam zgojena ovqina Jezusova iz nave nemarnosti in zanikrnosti ne zgubila! Vi pa, kristjani! se prezadujte zmed tistih ovqin biti, od kterih Jezus prava, de gredó za svojim pastirjem, in poznajo negov glas.

3) Nerkav je vernskam zapovedala ve domači faru par službe Boski biti, ker je nih služba Boska ve domači faru Bogu dopadlivs, nem pa koristnega. Farman, ve domači far ka službe Boski zbrani, se med seboj ve kerušanski lubezni uterdujejo, se svojima duhovnemu pastirji ve lubezni sklepajo, in drugi družga ka bogabojenosti in pobožnosti vnemaj, in kažejo, de so se svojim duhovnemu qetu ena sveta držina Boska, med ktero je

mir, edinost, ena misel in eno srečje. Kakó dopadljiva mora tdej nih služba Božja Bogú bita! — In ako se farmanz ss svojim duhovnem pastirji, kę so jih od Kristusa prejeli, vs lubežns sklenejo, in z' nim zdruxen Bogá česte, za prejete dobrote hvalijo, ga potrebnih milost in odrižena gréhov prosijo; je nih molitv gotovo možneji, kakor ko bi ga po ptujih farah raztresen ss ptujim duhovnih molil, hvalil in prosil. Le pomislite, ko bi oče svojim otrökam oskarbnika dal, in jim zapovédal oskarbnika vs vseh răzéh služat, kakor so nega samega služat dolžni: kaj pravite, kdaj bi oče svuje otröke prej usliwal; ali takrat, ko bi ga po danem oskarbnika prosil, ali tačas, ko bi otröng oskarbnika popustil, se kę drugemu človéku zatekl, in po nem očeta prosil? Vém, de vam je prava odgovor na misle. Ravno takó bo tudi vas Bog raji usliwal, ako ga bote ss tistem duhovnem, kę vam jih je on poslal, zdruxen molil, hvalil in prosil. — Vernika dobe tudi od Božje beséde vs domač fara več sadú, kakor po ptujih. Duhovnem so očetje vseh nzm od Ježusa vs skarb zgroženih vernikov, in jim torej vsako nedélo in vsak zapovédan praznok lomijo krüh Božje beséde. Domacem duhovnem očetje pa nar bol vzdó, kákownega in koliko kruha de je tréba vernikam domače fare podelite; torej je tudi za vernike koristnem iz ust svojih domačih duhovnov Božjo besédo poslužat. — Pa tudi Ježus Kristus vernike raji ss svojo gnado vs sreče gane, in spodbada po

sliwans Božjí beséda živéta, kádor tiste pridagarje posluwajo, které je on nám poslal, kákor ko bě svóje od Ježusa poslane pridagarje vš nemar popustil, in se vš ptuje řírkve za-tepl. — Ako se tdej farmanz okolz svójih duhovnsh pastirjev vš lubežns žberó, in x' nimz, ke so jih od Bogá prejel, Bogá molžo, hvalžo, prossjo, iž ust svójih pastirjev Božjo besédo žvěstó posluwajo; o, kakó prijetna je taká služba Božja nebeskemu Očetu! Kakó lepo je le víditz farmane vš domažs farz se svójimz duhovnsmz pastirji vš Kristusz žbrane vš splouvnsh potrébah Bogá pobožno prosít, de naj, postavem, ražsuweno žemlo sa pohlevnem dřejem pomóžs, alž de naj dřevje ustav, in žemlo zr gorkam solníjam ražveselí, alž de naj nevarno boléžen odvarne, alž jih kake druge nesreče obvaruje! In kolžko upana sméjo iméts, de bodo nah proune od Bogá usliwane! Ježus prav: *Vam povém, de, ako se dva žmed vas žedineta na žemle; se jíma bo, kar kolz prosřta, žgodilo od mojiga Očeta, kterž je ve nebesl.. Zakaj kjer sta dva, alž kjer so trije žbranž vš mojim imenž, tam sem jaž vš sréds med nimz.* (Mat. 18, 19. 20.) Kaj tdej we le, že se řéla fara se svójimz duhovnsmz pastirji žedinena vš lubežns žbere, in x' nimz Bogá pross! Torej so se pa tude psvrs vernške, všs ensga sserja, vsak dan vš temprl shajals, in všs skupej Bogá hvalilz.

4) Tuds žató je vernškam od řírkve žapovédanou vš domažs farz pér služba Božji bi-

te, de slišajo okliqe in druge nam potrebne ožnanila.

Zdě pa lahko spoznate, kakó de duhu katoluwke ħerkve na ravnost nasprotz ravnájo tisť, kters sz rads po družih farah službe Božje išlejo, ker nzh nevsečnostz povsod drugod služba Božja bol dopade, kakor pa vš nzh domaçs fara; in tisť, kters, če je le nekoliko bliżej alz pot lépwa, se prenej vš drugo faro ke službs Božji žahenejo; in tisť, kters nélz téden kak opravak na nedélo alz praznsk odlažajo, in žavolo nega vš nedélo alz praznsk vš drugo faro ke službs Božji gredó, de jo spota ma opravjo; in tisť, kters ob nektereh včasih praznskesh rads po Božjih potsh hodžjo, alz če se kjé ħerkveno posvečeváne obhaja, jo kar tje potegnejo, in službo Božjo vš domaçs fara vš nemar spuste. Alz se vam mar prav zdi, če se opustí, kar je zapovédano, de se žamore storit, kar né zapovédano? Alz je pravíqno, de je romarska ħerkvay preveç natlaçena, farna pa skorèj prazna domaçh otrok? Alz pridejo dan današniz sosebno mladencs in dákliqz kej bolus, kej svetéji iž Božjih pot? Alz se ne spolnujejo včas dél beséde s. Toma Kemptana: *Bolézen malokoga pobolwa, kakor se tudz malokadej posvetc, kters rads po Božjih potsh Hodžjo?* Kogar pa, coh, de moram tudz kej tañsga povédatz sosebno žavolo vas, keruqansk starus, de ne bote svojih otrok po ptujih farah spuujalz, naj bo že ssmen alz posvečeváne, alz kar hoče, že ħalo samsh ne!) kogar pa neqista duh vš drugo faro vléče, pride zr

več gréhs obložen domú, kakor je že doma was. Malopridnš mladenčs (starčs, vžemite se ke sarrnu!) vabjo vawe otrøke vs ptuje fare, de bę jih deleč od vas ložej in varnswa na duas umorilc, kakor je Kajn svøjiga brata Abslja deleč od staršev na pole správil, de ga je onda ubil. Kterz se rada po ptujih farah in ḡerkvah klatajo in potéplejo, in se nerada službe Božje vs domačs fara dørxe; so več děl že krastove ovče, ktere svøjiga pastirja ne poznajo; so ovče, (de ne rečem kožle,) ktere zele volku vs goben prits, in de mu bol brez skrbí pridejo, se svøjimu pastirju odtegnejo. *Dobre ovče, govorí Ježus, poznajo svøjiga pastirja, in negov glas posluwajo.*

Dørxite se torej, lube kristjans! svøjih duhovnih pastirjev: a' nime opravljajte ob nedělah in zapovedanih praznikih daritz svete mase, iz nih ust posluwajte Ježusove nauke, ne iméjte za svøje nar več dobrotnike, za svøje duhovne očete. Od svøjih duhovnih pastirjev ste kerujen, in iz hudičevih otrók vs Božje otrøke prerojen; vaws duhovni pastirji so vas vs vash otrojnih létkih ve Ježusovih naukrah po vaws umévnostech podučili, in pred ukofa postávili, de ste bili že zakramentam svete birmę vs verę potvrđeni; vaws duhovni pastirji so vas pravskrat spovédali, in ke Božji miře praprávili; ke svøjim duhovnim pastirjem ste po voli ḡerkve dolžni vsaj enkrat vs léts, o velikonopuščem času, ke spovědi ite, in iz nih rok sveto révne telo prejete; vaws duhovni pastirji

vas poročę, kadar və zakonske stan stopate; vaws duhovne pastirji vas previdajo na smrtnę pôste. Iz zakramenta umirajočih; vaws duhovne pastirji vas bodo tudi pokopal, kadar umrjete: ali se torej ne spodobę, de tudi se svojim duhovnem pastirji və domač farz službo Božjo opravljate? Darjite se svojih duhovnih pastirjev, vam we enkrat rečem, in z nim opravljajte službo Božjo; ko bę vam bilo tudi del və svojo farno cerkev, kakor və ptujo faro, le vendar raji və svojo domačo faro pojdate. To hoče Jezus, kters vam je pastirje poslal, in gotovo vam bo tudi ravno zavolo téga po posebnę milost Božji iz službe Božje več prida dowlo, če jo doma, kakor ko bę jo və ptuji farz opravljals. Pa sej tudi sami véste, de skorej vselej nedéle in praznike slabji posvečujete, ako se və ptujo faro kə službe Božji zgubatè.

Spouštujte svojo farno cerkev, və kters ste xe tolško dobro prejeli, in jih we zmirej prejemate; lubite svoje duhovne pastirje, kę ste jih od Bogá prejeli. Vém, de ęlovéka velikokrat gérdo vreme in velikokrat dolga pot od farne cerkve odvrajuje, in və ptujo faro kə službe Božji napeluje, ako je krajša ali lépja pot do ne: tode par vsam tem upam, de bote raji və svojo faro kə Božji službe hodil, ako za svoje zveličane skrbstè; zakaj spomnam se beséd s. ukosa Boromeja, kę pravz: *Rés je, težko je uass və farno cerkev kə Božji službe priti zavoljo velike da.le, zavoljo mraža, vročine, dřežja in gerdęga vremena;*

tote od usmiljenega in dobrótливага Јејуса
 upamo, de vse te texave ne bodo farmanov
 od dopolnována svójih dolxnost odvernile, ta-
 miy de jih bodo we le зг novo srygnostjo na-
 vdale, ako res za svóje зveliqane skerbe, in
 imenitnost sluxbe Božje spoznajo. Le pomi-
 slate, luh kristjans! kolékan se ӯlovék za maj-
 hen ӯassn dobiqek truds in potí, kakó dolgo
 in we nevarno pot nastopš, ako le kej dobiqka
 upa; ale se ne homo hotlë kals za výkno зve-
 liqane truditz in postitš? Del ko imate do
 farne ӯerkve, gérji ko je pot; več imate za-
 sluxena, ako per vsém tému vz domaço faro ka
 sluxbs Božji hodate. To naj vam bo, kterz
 imate deleq do farne ӯerkve, vawa nar luhu
 Božja pot, na kterz se bete posvetilz in зvelí-
 qais. Vz nebesa povzdvigujte med potjo svó-
 je oqí, vz kterzh vas tolékoyna steca ӯaka in
 tolékoyno vesele, de tolékoynaga né we nobeno
 okó vídilo, nobeno uhó sliwalo, pa tudi we
 nobenaga ӯlovéka sserjø na tému svéts ne obvu-
 tilo. Tam gørš, vz svetšem raji, né več mraža,
 né več vroqine, né več gerdøga pota, nq več
 tarplena; od vséh svójih texav se bote vz Bo-
 žjim naroujji oddéhnili, in Boga hvalili, de
 vam je dal na svéts veliko tarpéts in potarpéts,
 in ss potarplenem nestrohlive vénen výknaga
 xivlena zasluxitš.

2.

Od dolxnostē ob nedélah in praznekēh vso sveto mawo ss spodobno pobožnostjo sliwatz.

Kakó je tréba ob nedélah in zapovédañh praznekēh sveto mawo sliwatz?

Sveto mawo nam je tréba ob nedélah in zapovédañh praznekēh vso in spodobno in ve Bogę zbranym sliwatz, ker druga ḥerkve na zapoved prays: *Bode ob nedélah in zapovédañh praznekēh spodobno ve Bogę zbran per svetę mawę.*

Kdor hoče sveto mawo sliwatz, mora na tistem kraji se telesam priqjoq bitz, na kterem se daritez svete mawe opravla; pa vendar né ravno potrébno, de bz mogł mawnska pred altar viditz, alz ravno ve ḥerkve bitz, qe se zavolo mnossqe ljudí ne more alz iż kaqsga družsga praviqnsqa vžroka ne smé ve ḥerkve itz. So qass, ob ktereh so ḥerkve ze ljudmí natlaqene, de ne morejo vsz vane; so pa tuda osobe, kterem žlastz ob gotovsh qassh ve ḥerkve hudo pride: smé se torej ob taqsh qassh tuda žunej ḥerkve par svets mawę bitz. Ravno takó se spodobs, de bz bile tiste materę žunej ḥerkve par svets mawę, ktere bz majhne otróke ve naroujji iméle, de bz x' nimz ve ḥerkve nepokoja ne délale, in družsh ljudí ve pobožnosti ne motile. Kedar se pa lahko ve ḥerkve pride, in né nobenaga praviqnsqa iżgóvora, de bz se vano ne smélo: je tréba ve ḥerkve par svets mawę bitz, ve ktere se daritez oprav-

la; ḡerkv je namrṣq hiwa molitve, in ve ḡerkv se ȣlovenk nar loxej ražmiwlena obvaranje, in svøje misle in xele k Bogu povzdviguje.

1) Tréba je pa sliwats vso sveto mawo, kš jo en maunsk bere. Vso mawo sliwats, kdor nobenaga poglavitsaga déla svete mawe ne zamudi. Poglavitns déla svete mawe so pa ti utrje: evangeli, darováne, spremnéné in začivane. Evangeli je ḡerkv zapovedala med sveto mawo bratrs, druga trije poglavitsa déla so pa od Ježusa postavlens. Evangelji je, kšdar služabnik prvakrat mawne bukve že léve na desno stran altarja prenese. Darováne se zaupne, kšdar maunsk kelzh odgørne, vina ve kelzh vlije, in meden nékej vode kane, ter hostjo in vino že vodó naméšano Bogú daruje; de vsz kristjans po ḡerkv vzdó, kšdaj se darováne zaupne, qe tudi pred altar ne videjo, na kterem maunsk mawuje, da služabnik že zvonykam znamne, in takrat pravsq požvenklá. Spremnéné je, kšdar služabnik ve tretje požvenklá; prej po spremnénis je povzdvigováne. Začivane je po tému, ko se je maunsk trikrat na perss udaril, in trikrat reklo: *Gospod! nesem vréden, de grec pod mojo streho, temuq reŋs le že besédo, in bo ozdravlena moja duwa.* Kdor bz ensga ali druzsga téh wtirsh poglavitsih délov svete mawe zamudil, bz xe ne bil per vsz svets maw, in bz mogel torej we drugo sveto mawo sliwats. Kdor bz pa sajer xe prepozno, pa vander we pred svetim evangeljem kš svets maw perwel, bz bil xe per svets maw.

Téga vam pa ne rečem

zató, de ba že lahko vrstjó prepozno kę svetę mawę hodilę, ker to véste, de, kdor iž nemarnostę in radovołno le nekoliko svete mawę zamudí, ima gréh; ampak zató, de sz ne bote hude vrsti dělalę, ko ba kterekrat po nesrećę nekoliko prepozno, tote vander we pred evangeljem kę mawę pswilę, pa ba poftej ne utegnilę pər drugę mawę bitę. Kdor ima veselę nad svojim nebewkem Ojetam, ne bo lahko svete mawę mudil. Kędar bo žvon začel farmane vs Božjo veko kę služba Božji vabisz; se bo že veselém vəzdvignil, in hitel vs ħerkę svojiga Boga molit in uestit, za prejete dušne in telesne dobrote hvalit, potrébnih pa prosit. In deszravno bo we pred uro službe Božje do ħerkve pswał, vander ne bo ko žijálasta kristjans pred ħerkvijo stoje službe Božje çakal, ampak na ravnost vs ħerkvę se bo podál, ter se vs ħerkvę, svøje misle in æele kę Bogu povzdvigováje, kę služba Božji, temu takó svetemu délu, pswprav.lal. Blagor takemu kristjanu, ker ga Duh Božji vode!

2) Pa né we dōstę, deszravno praw praw potrébno, né we dōstę, de je kdo sz telesam pər ħels svetę mawę priygoç, ampak tréba je tudi, de je spodobno pər ħels svetę mawę. Spodobno je pa pər svetę mawę, kdor se med sveto mawo bogaboječe dərxí, se torej radowidno okolę sebe ne ozira, ne posmehuje, ne çenqá, tsmiç se vsiħ nespodobnost varuje, in sz svojim županem dərxánem kaxę, de je vs molitev in vs Bogá zamaknen. Med sveto mawo se spodobę kleyata, če je le mogoçe. Kdor

bz pa zavolo slabostz svojiga telesa ne mogel per nels svetza maws kleqatz; naj kleqi vsaj od Sanktusa noter do tistega qasa, de se manesk nad kelham svuje qvetere prste vs voda umije, ka mu je sluxabnzk med prste po zavivans vlike. Kdor bz pa tudi tolzko qasa zavolo svuje boléhnostz als veliqaga loma po nerkvz ne mogel kleqatz; naj vsaj med povzdvigováinem in zavivianem poklekne, in tudi maneskov blagoslov naj kleqe prejme, de bo se svojim spodobnem djanem kazal, de ve, na kakó svetem kraji in per kakó svetem déls de se znajde. Ve rokah se spodobs als molitne bukvzje als pa molzk (paternowter) imets, de se iz nsh als de se nan molz; nskola pa se praznemz rokamz per svetza maws bitz, ker se po tem takem prav lahko zgodí, de se nholo nq ne molz. Otruke, qe je le mogoqe, imejte vi, starus! per seba, de se ne bodo deleq od vas med sveto mawo nespodobno vedle, als we nholo ze drugemz qenqalz.

Né malo kristjanov, kters se per svetza maw takó nespodobno vedejo, de bz jih po vse praviqz ze besedams s. Križostoma smel nagonvorite, in reqz vsakemu posebej: *Tam stoji manesk, in molitve vseh vpriqnih Bogu daruje; in ti se smejaw, se ne bojiw, se ne tresew!* O kristjan! kters kolz se ve nerkvz med sveto mawo nespodobno in pohujulivo vede, pomislz vendar, kjé in pred kom de ss. Ve kraleve hiws pred pozemalskem kraljem bz se, jelz, prav lepo in spodobno vedel, zlaste ko bz te bilo prepovedano ve kraleve hiws pred

kralem nespodobno vesta se; in glej, kakó bø
se møgsl vø øerkvø par sveta mawø nespodobno
obnawatø, ko bø prav vø xivo pomislil, de sa
vø Božji hiwø pred xivem Bogam, kterga an-
geli molijo!

Koga ne obletí sveta ježa, kendar sliwø alz
here, de so Judovskø duhovnø in pismoukø
Ježusa ravno takrat zasmehoválø, in se mu pa-
qilø, ko je na krixe vø neznanøh boleqinah
visel, in se za ljudí qélsga svetá nebeskemu
Oqcetu daroval? Ludí nar večega dobrotnøka ne
le moritø, ampak poverhø we vø smørtñh texa-
vah zasramovátø, in umirajoqsmu vø linje smé-
jata se, večega gerdøba se raq ne da mislite! Kdor
se pa med sveto mawo, ko Ježus svojo na
krixe opravleno daritev ponavlja, nespodobno
vede, in se sméja, pogovarja; alz ne posnema
tak, kolèkor more, Judovskøh duhovnov in pi-
smoukov vø hudobii?

Ti pa, lubs kristjan! kæ xeliw spodobno
par sveta mawø bitø, pomislø xø na potø protø
øerkvø, de grew, takó rekoq, na goro Kalvá-
rjo, na kterg houqe Ježus svojo nékadej po kar-
vavo opravleno daritev zdé po nekarvavo po-
novitø, de bø nas vdølexil milost, kæ nam jih je
ss svojo smartjo na krixe zasluxil, in spožnaj svo-
jo nevrédnost par takó svetem opravilø priqjøq
bitø. Ne høds vø øerkvø med tiste, kæ jih po-
znatu, de se med presveto daritvø rada po-
govárjajo in posmehújejo, ti so zværžek kar-
vanstva, de te vø enake nespodobnoste ne za-
pelejo: temuq høds med bogaboječe, in ko
bø te kdo za kako nepotrèbno réq vø øerkvø

le vendar vpraval, molq, in naq ne odgovorq, kakor de bz ne sliwal vpravana; nerkav ne hiwa zgovárjana, ampak je hiwa molitve.

3) Kristjan mora bitz tuds v Bogz zbran in pobožno pr svetq mawq. V Bogz zbran in pobožno je pa tisz pr svetq mawq, ktera se radovolnega razmišlena varje, svøje misl pr Bogz in v skrivnostih svete mawe ima, ter Bogá sz poniknem in poterem sserjam molz, in se mu daruje, ga za prejete dobrote hvalz, in novih prosz, se svojih gréhov sseruno krasá, in ræsniquo pobolwane sklépa. Kristjan ne smé tdej med sveto mawo razmišlen in raztresen bitz, vse časne skerbí je tréba v nemar pustite, nélz svét, takó rekou, pozabitz; vse mora bitz v Bogu zamaknen, vse v molityz. Pa kar zg jezikam izrekuje, mora tuds v sserjz obqutit; kar zg besédo govorí, mu mora tuds ræsnija bitz. To ræsnijo sz globoko v sserje vtisnemo, de bz ne bila nobena molitv, ampak Bogú zoporno blebetáne, ko bz qlo-vzk pr molityz ne mislil v to, kar govorí, in v Bogá, sz kterem govorí, als ko bz téga, kar zg jezikam izrekuje, tuds v sserjz ne obqutil, ko bz mu ne bila ræsnija, kar v molityz govorí.

Bogaboječe misl, svete æele, pobožn obqutleji naj nas navdajajo, kedar kolz smo pr daritv svete mawq. Glejte, zg ravno takem mislom, æelam, obqútleji bodamo pr svetq mawq, sz kakorwnem bz bili na gørz Kalvárii, ko bz bili pod Ježusovem križem stalz, kedar je Ježus na nem za nas umiral. Kaj pravate, kaj bz bili paq mislile, kaj æeléz, in kaj ob-

yutilz, ko bz bili takó poduqens, kakor zdé, takrat na Kalvárii, ko so Ježusa na krixe raz-penalz, pribijalz in morilz? ko bz bili vidilz iž Ježusovsh ran kri nřetx po krixe, in na tla kapatz? ko bz bili gledalz Ježusa, kolškowne boleqine třpí, in ga posluwalz, kakó med grozovitnemz boleqinamz kž svøjimu nebeukemu Očetu zdihuje? Kaj bz bili míslilz, xelélz in obqutilz, ko bz bili tuds we pomíslilz, de je Ježus Kristus zavolo naušh gréhov takó udarjen, in zavolo naušh hudobij takó ranen? ko bz bili pomíslilz, de Ježus med tému nežnamz boleqinamz umira vž bogospravn dar za nauje in vszga svatá gréhe? Gotovo bz se nam bilo godilo, kakor de bz nam na obé straní oster meq særje rézal. Vž veliko, veliko xalost bz nas storjens gréhs vtopilz, ker so nauš gréhs te tolškan britke smartz Ježusove krivz; peklz bz nas, de nobena rέq tolškan ne. Pa ker bz pomíslilz, de Ježus vž odružene naušh gréhov umira: bz xelélz vž negovs karvz od všeh pregréh opranz bits; upalz bz tuds odružene svøjih gréhov doseqz; Ježusa bz začelz lubitz, in oblubilz bz mu vž prihodne vse stortz, kar kolz nam bo zapovédal, in vse opustitz, kar kolz bo prepovédal; Zahvalilz bz ga za održwéne, in prosilz, de bz nam pomagal le nemu sluxitz, le nemu xivétz in nemu umrétz. Kar bz bili pa na Kalvárii pod Ježusovam krixeem míslilz, xelélz in obqutilz, ravno to mislamo, xelimo in obqutimo vž nerkvz pred altarjem Božjim p̄r svetx mawz; sej Ježus Kristus p̄r svetx mawz po nekarvavo ravno

tisto daritev opravla, kažjo je na Kalváriji po krvavo oprávil. Že živo vero, sveto častjó, globoko ponicanostjo, se sveto lákoto in žejo po pobožnosti, že ljubeznejo do Ježusa Kristusa bodemo vselej par svete mawe.

Kakowne molitve je pa nar bole par svete mawe molitv?

Nar bol se spodobę par svete mawe ravno tiste molitve molitv, kaž jih mawnek molę, de se po tém takem kristjan že mawnekam popolnama sklene, in po negovsh rokah Ježusa Kristusa vs podobę kruha in vina nebewkemu Očetu daruje. In kdor bratž zna, jih tudi lahko molę, ker se take molitne bukvence dobe, de je sveta mawa vs nzh, kakor jo mawnek bere. Pa umět je tréba te molitve, de jih ne govorí samo jezik, ampak de tudi sreñe nzh moç obiqut, in se po nzh ka dobremu ogréje; in ravno zavolilo téga so vam molitve razložene, kakor jih mawnek par svete mawe molę. Kdor ba ne razumel molitv, ktere ba molil; ba bili žan nerodovitne in prazne beséde, ye so tudi same na seba par lépwa molitve.

Za téms molitvamę, kaž jih mawnek molę, so pa nar bol parporoqit̄ druge tém podobne molitve, kaž so že nalaži zató zložene, de se par svete mawe molijo, kakowne se vsažeh molitnzh bukvencah najdejo. Za vsak poglavitižn dél svete mawe je posebna molitv narejena, ktero je tréba ravno takrat molitv, kadar je mawnek par tistem délsv svete mawe. *)

*) Kdor hoče molitne bukvence ali tudi kaké druge duhovne bukve kupit, nar bole storí, de se Gospod Očetu

Nekar se tdej vs molitvah od mavnška ne loqite, nekar pr svet mawš druzšh molitv ne opravljajte, ktere néso za sveto mawo zlozene, tudi druzšh lépah rupí med sveto mawo ne berite; ampak kolékor je mogoue, mavnška, kž tudi vs vaušm imena molš, od molitve do molitve sprémlajte, in se x' nim popolnama sklépajte, ter skrbíte, de pr svøjih molitvah iž bukvæ ne bote mavnšku preveq naprej uhajalz, pa tudi ne preveq zadej ostajalz.

Ko bz se pa pømerilo, (kar se po mesteh velikokrat pømers,) de bz ne bila pørva mawa we konqána, ko se je xe druga pørcela; se zmirej tistaga mavnška dørzíte, ss kterem ste zaqels daritv svete mawe opravlatz, druzšga pa vs nemar spustíte, ker ob enzm ne morete pr veq kakor pr ens svet mawš bits. Kakor namrsq mavnšku, ko je daritv svete mawe zaqel, né veq mar, kar drugz mavnška pr druzsh altarjih dølajo, ampak ima vse svøje mislz vs daritva, kž jo sam opravla; ravno takó tudi vi iméjte neprenchama vse svøje mislz vs daritva, ktero ste z mavnškam zaqels.

Kaj je pa tistem tréba med sveto mawo molitv, kterz bratæ ne znajo?

oglasz, kterz bukve nar bole poznajo, in tudi nar bol vadó, ktere so zan nar pøpravnswa in umévnswa, ter jih poprosa, de bz mu jih kupilz. Koristno ba bilo tudi, ko bz duhovna pastir za svøje farmane molitne bukve izvolil, od ktereh mislz, de so nah znanu nar bol pømerjene, in bz jim vs nektereh naukah vse molitve razloxił, ktere so vs neh, de bz jih mogla bol pobozno in pøsazquo molita.

Která brata ne znajo, veča děl med sveto mawo roxna kranq molžjo. Se vé, de bol prav délajo, která med sveto mawo alz ravno tiste molitve ko mawnek, alz vsaj tistem podobne in torej našau za sveto mawo zložene molitve molžjo. Alz kdor bratz ne zna, jih ne more molit, razum ko bæ se jih iž glave nauqil. Blagor mu tdej, kdor bratz zna! Vam tdej, lube kristjan! kž bratz ne znate, in ste že prestarz, de bæ se we le bratz uqilz, vam ne prepovém med sveto mawo roxnska kranq molit, ampak pokazat vam hočem, kakó de med sveto mawo roxns kranq molíte, de se bote sádú svete mawe vdolexilz.

Per svets maws le molíte svets roxns kranq, kž druzh za sveto mawo perpravnsh molitv ne znate; tote per poglavitnsh délsh svete mawe, namrsg per evangelji, darováns, povzdvigováns in začiváns, prenehujte, in svøje misls vs déle svete mawe obraťajte. Po té m takem med sveto mawo svets roxns kranq takó le molíte.

Kadar mawnek pred spodno stópno altarja molitve svete mawe s̄ křížem začne, ter se vpriqo Boga, angelov, svetnikov in vpriqnsk věrnškov poníkuje, in na perss třka; tudž vi začnите sveto mawo s̄ křížem, in po storjeném kříž prav iž sára kss alz grévengo nad svøjims gréhs obudíte; po ubujeném kss pa roxns kranq molit začnите, in ga molíte do svetsga evangelja. Ker je sveta mawa spomin Ježusove smrtz, znate med sveto mawo le zálostns děl roxnska kranq molit.

Kadar mavnšk žaupne svetš evangeli bratš; prenchajte va molitva svetšga rožnega kranja, spodobno vstanite, se ss svetšem križem žažnam-najte, in tolško uasa stojte, dokler se svetš evan-geli bere. Med branem svetšga evangelja pre-miwlujte, de ste ka branu svetšga evangelja vstalš, in se prekrižalš va sprijeváne, de je va-va dolžnost nauke svetšga evangelja, kterž se va pridžgah in keružanských naukých razlagajo, žnats in verovatš, in po nzh xivéts, in de ste torej tuda vi pærpravlenš evangeliske nauke va pridžgah in keružanských naukých žvrstó poslu-watš, jih vselej na tanko in že veselem dopol-novatš, se jih nžkols ne sramovatš, temuž jih pred všem svetšam terditš, in se žane ponawatš, jih nžkols ne zatajits, temuž raji vse, tuda xivlene žgubits, kakor va kakš réčs od svetšga evangelja odstopitš. Vz to, lube kristjanš! mi-slite, kdar ka branu svetšga evangelja vstane-te in se prekrixate, in vselej med branem svetšga evangelja ponovíte svøjo pær svetšem ker-šte po božrž storjeno oblubo, de hočete va prihodne na tanko po Ježusových naukých xivéts. Torej takóle, postavšem, med branem svetšga evangelja ždihujte: *O Gospod Ježus, Sin xiv-ega Bogá! iz nebes se pærwel na zemlo, de ss nam se svøjim Bøxjim nauka pravš pot vz nebesa pokazal.* Glej, vstal sem ka branu svetšga evangelja, in se prekrižal vz žname, de sem pærpravlen se tvøjo pomoyjó nauke tvø-jiga svetšga evangelja vz pridžgah in keružan-ských naukých žvrstó posluwatš, terdno verovatš, in po nzh na tanko xivéts, ter raji vse, tuda

*xiv.lene datę, kakor vę kakę ręcy od twójiga
świetoga evangela odstopiły. Ponowim tedy
med bramem danawnego świętego evangela, kar
sem tę per świętem kerstę po bōtręh sz przego
obłubil, in se zdę tude sam odpołowem iż ḥę-
lega serią ludicu, negowemu napuhi in vszemu
negowemu djanu. Odpowem se vszem pregrę-
ham, prevzecnostę, ląkomnostę, nequistostę, ne-
vouglivostę, pożręxnostę, jęzę in vszem drugiem,
ter sklenem in tę obłubę po twójih świętych
naukach xivętę. Poterde me, o Jęzus! sz swęjo
mogoçno gnado vę mojim sklepę, in daj, de
tude vę djanie spolnem, kar tę zdę obętam.
Amen. Kędar mawsk evangeli żbere, pokle-
knite, in roznę kranę dalej molite do daro-
vana.*

Kędar pa mawsk Bogú krüh in vino da-
ruje: ne molite roznęga kranę, ampak swęje
mislę in xele żę mawskowemu mislamu in xel-
lamu sklenite, in torej tude vi Bogú Oczętu Je-
zusa Kristusa darujte, ker je le on edin Bogú dopadliwy dar, de sz tém daram nebeukę-
mu Oczętu spodobno ęast skaxete, ga za pre-
jete dobrote vrédno zahvalste, ga proszte odpu-
żenia gréhov in vszih duur in telesu potrébnę
dobrot; darujte Jęzusa po mawskoweh rökah
za vso katolicko ḥerkę, za swęje starwe, so-
rodnęke, prijatle in sovraxnęke, za praviqnęke
in gréwnęke, za vse xive in märtve verne kri-
stjane. Pa żę Jęzusam Kristusam vred tude sa-
mi sebe nebeukęmu Oczętu darujte. Sebe bote
pa żę Jęzusam nebeukęmu Oczętu darovals, ako
bote iż lubęzns do Bogá ravnō takó praprav-

lenz vse za Božjo uast storitę, in vse preterpeče, kar je Bogú dopadlivęga, kakor je Jezus vse storil in preterpel; ako bote Bogú oblubile vse svøje misle, xele, beséde in déla, vso svøjo duwo in svøje teló le vse spolnováne negovsh zapovsd obraçatę, in nikədar nəy storitę, kar Bog prepové. Le po tém takšem bote že Ježusam sklenenę nebeškemu Očetu dopadliv dar; zakaj Bogú prijeten dar je le, če ułovsk sam sebe že vsimę duwnimę in telesnimę moymí, že vsimę mislami in xelami svøjiga sərja se Kristusam vred Bogú daruje, in se iž lubežnę do Bogá vsmu, kar je Bogú zopernęga, za vselej popolnama odpové. Kdor se vsga Bogú ne daruje, on Bogú ne more prijeten bitę, in negovo darováne tudę nę.

Torej govorí po besédah s. Toma Kempuana Ježus vernsku takó le: *Kakor səm se jaž že razpotemra rokama in že razkrilim truplam sam rad Bogú Očetu na kriixę za tvøje gréhe darovål, takó de nęc nəy na menę, kar bz ne bilo vse bogospravnę dar darovánęga; ravno takó se moraw tudę ti radovo lno vse uist in svet dar per svetę matę že vsimę svøjimę moymí in xelamę iž vsga sərja menę darovátę. Kaj hojem družęga od tebe imětę, kakor de se mə vsga zrøyc? Kar mə kolę daw, mə nęc nəy uwęc, če mə ne daw samęga sebe, ker ne iujem tvøjih darów, ampak tebe. Kakor bz tebę ne bilo zadostę, ko bz ravno vse imel, mene pa ne; takó tudę menę nęc Jubo, kar mə kolę daw, če mə sebe nęc darujew. Daruj mə sebe, in daj se vsga Bogú, in bo pri-*

*jetna tvøja daritv. Glej, jaž sem se vsøga
Oycu zate darovàl; tudi nèlo svøje telo in
svøjo kri sem te ve xivex dal, de be bil jaž
ves tvøj in ti ves moj. Ce pa terdovraten osta-
new, in se me rad po moji volze ne darujew;
tvøja daritv nè popolna, in med nama ne bo
prave edinost. Pred vsèm dèle se tèdej morau
radovo.lno ve Božje roke darováte, ce hoceš
milost in pravo prostost doseče. Torej jih je
takó malo, které be bili razsvetleni in prost-
ga sruha, ker ne znajo sami sebe popolnama
zatajeváte. Gotovo je, kar sem djal: Kdor se
vsèm stvarém ne odpové, ne more bitz moj u-
čenèj. Ti po tému takem se me daruj že vsè-
me svøjim xelam, ce xeliš moj učenèj bitz.*

Med darovánem tèdej takó le, postavem,
molíte: *Vžemę, nebewkę Øye! ta cyste dar, kte-
rëga te tvøj mawnek daruje ve tvøjo Božjo
yast, ker se ti sam naš Bog in nar viw Gospod;
daruje žadobite odriužene svøjih in na-
vsh gréhov in gréhov vsøga svetá, de be jih
Ježusova presveta kri vse žbrisala; daruje ve
žahvalo za vse milost in dobrote, které nepre-
nehamo od tebe prejemamo; ve žadob.lene no-
vsh milost in dobro, kteréh vsak dan potre-
bujemo. Ve téj sveté maw te darujem pa tu-
di jaž po mawnekvsh rokah Ježusa Kristu-
sa, tvøjiga lubega Sina, nad kterem imav
vse dopadene, za sc, za vso katolewko nerkv,
za svøje starwe, sorodovino, prijatle in
sovražnike, pravičnike in gréwnike, za vse
xive in mertve kristjane. Daj, de bo ta pre-
svet dar menz in nem ve žveliqane in učyno*

xiv.lene. In iž téga kónja darujem že Ježusam Kristusam tudi sam sebe, vse svóje misle, xelc, beséde, děla in terp.lene, in sem perpravlen vse svóje duyne in telesne moyi le ve tvøjo ýast in vs svóje in svøjiga blixne- ga zveličane obrayat, in nekolik neý storit, kar ti preporovéš. Daj mi pomou spolnit ta svoj sklep. Amen. Kédar to molitv zmolste, spet roxna kranj molíte do povzdvigována.

Kédar sluxabněk že ve tretje že zvoničkam znamené da, tře kristjane opomně, de bo mauněk zdé krùh in vino ve telo in kri Ježusovo spreobarnil, oboje povzdvigovále: prenchajte ve molitvě roxna kranj; že že ne klečstě, poklekníte; in kédar začne mauněk sveto hostjo in kelsk povzdvigováte, molíte Ježusa Kristusa ve podobě kruha in vina vpríkna, kakor so ga negové učenjci molíti na někter gore na Galilejském, ko se je bil po svojím od smrti vstajení na enkrat nad 500 učenjcam pérkažal. Ko so ga vidili přití na goro, na kterém so ga uakali, so kar na obrazě popadali, tře ga molíti. Rávno takó tudi vi Ježusa že očmi vere videte iž nebes na altar přití ve podobě kruha in vina, ko mauněk od nega postavlene beséde ve krùh in vino ižrejte. Sí pérklo-neném xivotam molíte Ježusa ve podobě kruha in vina vpríkna, kakor ga tudi angelů molíjo. Zakaj světs učenik nam povídó, de med sveto mimo tavžent in tavžent angelov iž nebes ve ħerkev pride, de Ježusa ve podobě kruha in vina vpríkna obdajajo, in ponízeno in že veliko ýastjó molíjo. S. ukof Joan Križostom

pərpovəduje, de je, ko je mawevàl, sam veçkrat med povəždvigovánem něle trume angelov vidil iž nebes na altar pritz, kters so Ježusa na altarji molil, in se tuds po někryz ražwla, de so və nəh, kę so mīslil kə světsmu obhajílu pərstopit, pravo pobojnost vnela.

Pa tuds polnš žalost in ksa nad svøjim gréh se na perss terkajte, in spožnajte, de so vəv gréh kriv Ježusove smrť; torej terdno skleníte žarés pobolwatz se, in Bogá nəy veç ne ražxalitz. Mislite ss namrəq med povəždvigovánem, kakor de bə Ježusa zdé zavolo vəvsh gréhov na krix pərbitzga nakviško povəždvigováls. Ko bə pa na Kalvárii pod Ježusovem križem stal, in ga vidilz terpēt, in kri prelivatz in umiratz; oh, və kolčko žalost bə se vəndar naše sərňe vtopilo! In ko bə nam Ježus we ss krixa rekəl: „Glejte, kolškan terpím za vas, med kolškou nəm boleyinamz umiram zavolo vəvsh pregréh!“ alz bə naše sərň te mile beséde Ježusove ne ražtergale? alz bə nas pregréhe ne pekle? alz bə ne sklenilz terdno gréhov zapustit, in və prihodne Kristusu zvəstó sluzit?

Med povəždvigovánem svete hostje tdej takó le ʒdihujte: *O presveta hostja, və kters je sam Ježus Kristus priq̄jou ʒə duwo in telcsam, se kerwjó in mesam, po Bøxji in ylovéwke natorz! Bodz sto tavxentkrat yeuqeno, o presveto rēwne teló! — Hitič, angeli! iž nebes na naue altar, in pomagajte nam yestit in molit Ježusa və podobz kruha skrilega. — O presveto teló Ježusovo, kę te je pre-*

yista deviňja Marija rodila, ke se bilo za nas na krixe umorjeno, bode hvaleno in češeno vekoma! Gospod Ježus, (se na prsu udara,) tebe xivim! Gospod Ježus, (se na prsu udara,) tebe umerjem! Gospod Ježus, (se na prsu udara,) twoj sem ve xivlene in ve smerte! Amen.

Med povzdvigovánem kelha pa molíte: *O presveta kri Ježusova, ktera se bila za nas na krixe prelita, bode sto tavnentkrat češena! — O draga Ježusova révna kri, operę me, in oyistę mojo omadexano duwo od vseh ludobij! — O predraga Ježusova kri, oyistę moje serę, storę ga Bogu dopadlivęga, de ne bow žaston za me prelita, temuq de me perpelew ve vécuno xivlene! Ježus, (se na prsu udara,) bode mi milostiv! O Ježus, (se na prsu udara,) bode mi dobrótлив! O Ježus, (se na prsu udara,) usmilę se me, in odpustę mi moje gréhe! Amen.*

Po téj molitvę pa prav iž serja vero, upane in lubežan obudíte, ker imate Ježusa Kristusa na altarji, ve kterega je tréba verovati, upati, in ga čež vse lubiti. Po tému pa spet zaupnite ročni kranj dalej molitę, in ga molíte do maunskovęga obhajila.

Kadar se pa maunsk pred svojim obhajilam na prsu terka, in trikrat eno za drugam pravę: *Gospod! néssem vréden, de grec pod mojo strého, temuq reŋę le že besédo, in bo oždravlena moja duwa, in sluxabnęk trikrat požvenklá ve žnamne, de naj se tudę kristjans požerkvę na prsu terkajo, in naj ravno te beséde ižgovárjajo, ke jih maunsk govorí; takrat spet*

prenchajte rožnę kranq molitę, se trikrat na p̄srsę udaręte, in 3ę maunskam ravno tiste beséde, kę on, iżrekujte. Kędar se pa maunsk obhaja, in tuds vi mislęte kę svetemu obhajilu p̄erstopits: premiwlujte vš xivo, kolękowan Gospod de bo pod strého vawsga xivota p̄srwsl; premiwlujte Jęzusovo tarp.lene in smęrt, de se bo vš vas vnela lubęzən do Jęzusa, kterę je iż lubęzns do nas tolękan pretärpel, in takó grenko umərl, in we samsga sebe vš zakramenč svetsga ręwnsga telesa naušm dušam vš xivex zapustil. In pa to le molitveno molite, de se x' no kę svetemu obhajilu p̄erpravate: *O Gospod Jęzus Kristus! ręwə mē sz tém svøjim presvetem telcsam, kę ga bom prejel, od všeh møyih gréhov. Daj, de se vselej tvøjih zapoved dørxić, in ne dopustę, de bz se kędej od tebe loyil.* *O Gospod Jęzus Kristus! daj, de mz vxitje tvøjiga telesa ne bo vš sədbo in pogubo, ampak vš brambo in ɔdravje møyje duwe in møyiga telesa.* Amen.

Че па нёсте за sveto obhajilo p̄erpravlenz; se vsaj p̄s svets maus vš duhs svetsga obhajila podzlexste, se po duhovno obhajajte, to je, vš sərñs goreče xele iméjte, de bz Jęzusa vš duhs in sərñs prejels, de bz se po verz, upanž in lubęzns 3ę Jęzusam sklenils. Prosíte Jęzusa, kteręga vawa duwa qež vse xeli, in kteręji je tuds qež vse potréban, de bz ss svøjo gnađo kę vam p̄srwsl, vš vas xivel, vam um in pamet ražsvétlil, vate sərñe 3ę Bøxjo lubęznsjo napolnil, vas vodil, səbój sklenil, de bz le vš nem, x' nim in 3an tukej in vš véqnoste

nivélz. Takó le, postavam, molíte, de se obha-
jila ve duhə podzlexate: *O moj lubə Jezus!*
terdno veržem, de se ve podobə kruha priy-
joy. Pa tudi dəbro vém, kakó potrében se
mɔji duwə. Kakor ne more mɔje teló brež jè-
di xivétz, ravno takó tudi moja duwa nē ve
stanə brež tebe sveta in zveliqana bitz. Xe-
lim te, o presvete Gospod Jezus! ve podobə
kruha prejetz ve xivex svɔji duwə. Alz ohi,
preoh! nészm te vrédən prejetz ve podobə kru-
ha, ker nészm ve zadostz svɔjiga hudega nag-
nena žalzrl, gréwnzh navad opustil, se nészm
ve zadostz lèpəh keruqanskəh qèdnost pərdobil.
Pa xelim in sklenem in terdno ob.lubem svɔje
xivlene pobo.lwatz, de bom tudi jaž smel že
drugemz kə svetemu obhajilu pərstopitz. Dans
pa pride, lubə Jezus! se svɔjim duham, se svɔ-
jo lubčnəjo, se svɔjo gnado ve mɔje sər̄e, de
ga že lèpəmz qèdnostmz obilno obogatəw.
Sklenem se se təbój ve duhə, kakor de bz te ve
resniqz prejel; ne daj, de bz se kədej od tebe
loyil. Ne terp.lene, ne vese.le, ne sreča, ne
nesreča, ne xiv.lene, ne smert naj me ne lo-
ye od tvɔje lubčnə. Tebe xelim xivétz in te-
be umrétz, twoj xiv in mertəv bitz. Amen.
Po taŋsh xelah bote po duhovno obhajans.
Kedar ste duhovno obhajilo oprávile, spet ro-
znə kranq molíte do kónja svete mati.

Takó, lubə kristjans! bote spodobno in ve
Bogə zbranə par svets mawə, qe tudi bratz ne
zname. Rés je, vsəga roznega kranja ne bote
moglə zmolit, ker vam bo tréba veukrat pre-
nehatz: pa to nəq ne dé; sej Bog ne gleda

na utrilo beséd, ampak na misle in xeče vlo-vékove. Pa tudz to je rés, de se vam je tréba vsaj uest molitev iž glave nauqits, de jih bo-te med utirsmę poglavitnemę déle svete mawe molíls, in se že mawnekovemę mislamę in xe-jamę vz duha sklépalę.

Videte, lube moji kristjans! kakó ste lah-ko spodobno in vz Bogę zbranę par svete mawę vi, kę bratę 3nate, in na molitne bukvę mo-lęte, in vi, kę bratę ne 3nate, in torej navado imate med sveto mawo ročnę kranj molite. Pa moji prelube! takó molimo par svete mawę, de vz molitvę svøje sserięe ogréjemo, in kę dobręmu prenagnemo, alz ga vz dobrzim uterdzemo, de sklenemo vse svøje duwne in telesne moći le vz Božjo ɿast in vz svøje 3veliqane obraçatz. Ti, o Bog in 3veliqar naš, Jezus Kristus! daj nam kę tému svøjo pomoc.

3.

Od milosti in dobrot, kę jih iž daritve svete mawe prejema, kdor je spodobno in vz Bogę zbran par nęj.

Obilen je sad, in velike so milosti, kę jih kristjan iž daritve svete mawe prejema, ako jo že mawnekam spodobno in vz Bogę zbran oprav-la. Po naukę s. Toma učenika imamo utirz sosebne dolžnosti do Boga. Dolžní smo mu vso ɿast in hvalo skażovata, ga odriuqena gréhov prositz, ga za prejete duwne in telesne dobrote hvalits, in ga potrébnęh prositz. Ako daritvę

svete mawe spodobno in vs Bogu zbrana opravimo, dopolnimo do tanega vse te utira dolznosti do Bogu, ker mu ze daritvejo svete mawe vso spodobno qast in hvalo skazemo, ga dopadljivo odprisjena grehov prossmo, ga za vse prejete dobrote hvalemo, in ga prossmo vseh milost, ke jih potrebujemo za duvo in telo: zakaj sveta mawa je bogozestna, bogospravna, bogohvalna in bogoprasnna daritv.

1) Sveta mawa je bogozestna daritv. Ako hoqemo tdej Bogu tolkowno qast skazat, kolikoruna gre negovsmu Bozejimu veliqastvu; ako ga hoqemo vrédno in spodobno molit, kakor smo ga molit dolzni: dopolnimo to svovo svestno dolznost do tanega le ze daritvejo svete mawe. Glejte, ko bz tuds Bogu vs qast vse xivaleqela svata poklals in ssxgal, bz mu vendar se tem spodobne qasti ne skazal, ko bz se mituds Bogu vs qast vs prah zdrobil, bz ga vendar se tem ponizanem vrédno ne poqestil in ne molil. Tuds vs Seraf, ke pred Bozejim sedežem stoje, in ze zakritem oblijem neprenehama pojó: *Svet, svet, svet je Gospod vszgamoqen Bog!* vsz Kerub, ke Bozejimu Jagnetu ve globok poniznosti in gorenjs pobožnosti vredno slavo prepévajo; vseh devet vrst angelov, ke se svetem veseljem Bozejiga oblijuja gledajo, in Bozejiga povela qakajo; vsz svetniks in izvolens, ke ve en glas Bogu in Jagnetu qast in slavo dajejo: vsz ti nebeuqans neso ve stans Bogu tolkowne qasti skazat, kolikorune je vrédan. Le ze nekazravo daritvejo novega zaveta, ze daritvejo svete mawe, skazemo Bogu tolkowno qast,

kolškoruna mu gre, ker mu vs téj daritvá Ježusa Kristusa na križi zaklanega, nemu popolnama enačega, vs dar pernesemo; zakaj le Bog zamore Bogá vrédno počestit, le Bog je vs stanč Božjemu veličastvu premerjeno čast in slavo daje. Torej pa tudi Bog ne more od nas nobene popolnove službe tirjati, kakor je daritev svete mawe. Vs daritva svete mawe stopamo pred sedex Božji, in damo Bogu Očetu vs dar za nas na križi umorjeno telo in prelito kri Ježusa Kristusa, de se za nas pred Očetom ponikuje, in ga namesta nas česti. Nihče te ne more, mogočni, veleči Bog! vihe počestiti, kakor Kristus Ježus. Vsa čast, ki jo Bogu okaže, preroki, apostoli, mučenji, dviže in vsi izvoleni angeli in veleči angeli vs nebesih skazujejo, je neskončno manj od časti, ktero mi Bogu že edino sveto mavo skazemo. O presveta daritev! o daritev neskončne ħene!

Ako hočew tedej, lube kristjan! Bogu, svojimu stvarnemu, svojimu Gospodu, kralju nebes in zemle, spodobno in dolčno čast skazati; pojdi in daruj mu sveto mavo, in vs svete maws tudi samaga sebe že Ježusam Kristusam daruj svojimu nebewkemu Očetu, in boš skazal Bogu čast, ktero od tebe hoče.

2) Daritev svete mawe je bogospravna daritev, in torej Božjo jezo tolaxi, in zadaruje, de se nad gréwnsko ne razlije, kakor zasluzijo; tudi gréwnskam spreobrnene in odprištene gréhov dobiva, spokornskam pa pomaga za storjene gréhe Božji praviči zadostovati.

Daritv svete mawe tedej Božjo jezo tolaz, in zaderhuje, de se nad gréwnake ne razlije, kakor zaslujajo. Že gréham se Bog razmalz, negova jeza se vname. De se pa Božja jeza, kse se je vnela, spet utolaz; se mora razkalenam Bogú za storjene krivihe zadostit. Ježus Kristus je namest nas Bogú s svobojo smrtjo na križu za storjene gréhe zadostil, in torej razkaleno jezo Božjo utolazil; in vendaritv svete mawe noss Ježus Kristus svobojo na križu preterpleno smrt Bogú vs dar, mu kaže svoboje na križu prejete petere krvave rane, in po tem takem we ždē Božjo jezo zaderhuje, de se nad gréwnak po zaslujenih ne mapuje, ktera bę se kmals nad gréwnake razlila, ko bę se Ježus med Bogá in gréwnaka ne ustávil.

Vz starzem žavéte, vi véste, je Bog večkrat oqitno svobojo praviqno jezo nad gréwnake spustil, in jih po zaslujenih prenej po storjenih gréhe krotil. To resniqo nam sveto pismo starega žavéta vz več zgledih pred oqí stav. Ko so bili Judje po svéts vsi meseni in sprazeni, ter néso več za Bogá maralz; je Bog vs svét se straunem potopam razdal. Ko so Sodomljani in Gomorjani po mlake ostudnih pregréh se valali, je Božja praviha mesta Sodomo, Gomoro, Sebojim, Adamo in Segor že na nih nešramnem prebiváñu vred že xveplenam ognem spod neba konqala. Ko je bil Egiptovsk kral Faraon Bogú nepokoren, in né pustil Izraeljov iz Egipta; je bil že vso svobojo veliko vojsko v valovih radeqega morja pokopan. Ko so Izraeljci vz priplava zgora Bogá in negovaga slu-

zabnška Mojžesa godarnálz; so med ne na Božje povele ognene kaže parwle, ter jih veliko pomorile. Ko se je bilo Izraelsko Judstvo z Moabskem hčeram z pregréwilo; je Bog Mojžesu zapovédal vse tiste, kę so se pregréwili, prots solnču obésit, in jih je bilo na enkrat 24000 pomorjenih. Ko je eno səboto, kę so jo mogla Judje praznováta ko mi nedélo, Júd država po ričavu pobiral; ga je Bog do smrte pobit ukažal. In koliko družih tažih zgledov Božje ostre pravine bę se vam lahko iz svetešga pisma spisalo!

Dan danawn se pa malokadej takó oýitne in strawne wibe ježe Božje pərkazejo. Alz morde žató ne, ker se zdé mən gréha storí, kakor və starəm žavéts? Alz se morebitz zdé Bog z gréham več tolškan ne razxalz, kakor nékadej? Alz smo morebitz zdé, ko volo Božjo bol spožnamo, kakor so jo və starəm žavéts, smo morebitz zdé žavolo téga vrédnawę Božje milostz in Božjiga pəznanawana kakor nékadej? Oh, lube moji kristjans, Bog vē nar bol, in sodnz dan bomo tudz mi žvédzalz, Bog vē, alz se dan danawn we več gréha ne storí, kakor kadej! Vsaj zdé bol věmo, kaj je prav, kaj pa ne; zdé bol spožnamo volo Božjo, kakor so jo kadej spožnalz; in torej smo nehvalexnawę, kakor ludje starəga žavéta, ko bę ravno tiste gréhe dopernawalz, kakor oni. Bog se zdé we ravno tolškan z gréham razxalz, kakor nékadej; včerej in dans je on ravno tiste, in torej gréh zmirej enako sovraxz. De nas pa zdé takó oýitno na žemlz ne tepe,

to Bøxjo pøzjanawlivost daritvø svete matøe par-
 pisujmo. Nerkøv, nawa Juba matø, daruje po-
 matniskøh, svojih sluzabniskøh, vsak dan nebe-
 ukmu Ojetu Jagne Bøxje na altarji zaklano,
 in pross Bogá, de naj nam gréwnskam zavo-
 lo terplena in zasluxena téga nedolžnega Jag-
 neta zanawa. In zavolo téga presvetega darú
 nam Bog Øqe tudi rés zanawa in zanawa. Od
 nékøga pobožnega kraliqa iz Indije se bere,
 de je bil enøga dne ss svøjo vøjsko na morji,
 kar se je tolškowen vihár vzdvignil, de so bili
 xe vss vs oqitnø nevarnostø potonite. Kraliç
 vzame vs téj strawnø nevarnostø nedolžno déte
 vs svøje narøyje, ga povzdvigne protø nebe-
 sam, tør ss solznamø oqmí molø: „Ye smo tu-
 de mi gréwnske, o Bog! je vñder to déte brež
 gréha. Zavolo nedolžnostø téga déteta se nas
 usmilø, o Gospod Bog! ye smo ravno gréwns-
 ke.“ In glejte, Bog je usliwal negovo prøšno;
 pø téj priø je vihár utíhnil, valóvø se uleže-
 jo, in nevarnost je minúla. Ye je pa, lubø moji!
 nedolžnost téga déteta pø Bogø tolško zamøg-
 la, de je zavolo nega tolško ludém zanesel;
 kaj pravste, kolško bo we le nedolžno Jagne
 Bøxje, kz gréhe svetá odjemle, na altarji pø
 nebewkam Ojetu za nas zamøglo? Ježus Kri-
 stus, pø svete matøe Bogú darován, pross za
 nas pø Ojetu, in ss vse pøzadéne, de bz nas
 we ne udaril, kakor zasluxemo. In nebewk Øqe
 ko vidø vs svøji ježø Ježusa nawska srédnška
 in besédnška; se utolaxs negova ježa, déne wi-
 bo we iz rok, in da gréwnsku we pøložnost
 in qas poholwatz in spreobørnitz se, in po re-

snipnem spreobarmenem negovs jezs odita. Pa
uce to prizanane Božje nas ne razumem in ne
poboluva, bo Ježus počtej pravil, de naj se
nam zgodi, kakor žaslujem. In oh, tolko
huje bomo tepeni, kolikor del nam Bog ža-
nawa!

Pa daritv svete mawe nam tudi spreobar-
nene in gréhov odriučene dobiva, ako jo spo-
dobno in pobožno slišemo. S. Avguštin prava,
de *odriučene malih gréhov dobi, kdor sliši*
vz Bogz žbran sveto mawo. Kar pa smertne
gréhe zadéne, nam jih srečer sveta mawa ne
odriuča, uce jo tudi spodobno in vz Bogz
žbrans slišemo, ker se smertna gréha le vz za-
kramenta svete pokore spreobarmenam gréwn-
kam odriučajo; tote uce sveto mawo spodobno
in vz Bogz žbrans slišemo, in Ježusa Kristusa
nebewkemu Očetu vz odriučene svojih gréhov
pobožno darujemo, nam dodali Bog, po téj da-
ritv potolaxen, gnado pravega kesa nad gréha
in resničnega spreobarmena, de nam zamorejo
počtej gréha vz zakramenta svete pokore odpu-
štena bit. Torej govorí s. Trientka cerkev-
ns žbor: *Ker je vz téj daritv, kdor se per*
svete mawe opravlja, ravno tiste Kristus pri-
ujoč, in po nekjavovo darovan, kterež je en-
krat na altarji križa sam sebe po kjavovo
daroval; uyi svete žbor, de je ta daritv vz
resničnega bogospravna, in se po nej zgodi,
de dosežemo milost in usmilene, ako se se prav-
em serjam in pravo vero, se straham in ya-
stjo, potrte in skrsan k Bogu perblixamo.
Po téj daritv potolaxen dodali Bog milost

in dar spreobermena, in odpusti' tudi silne hudobine in pregréhe. (Trien. 3b. sej. 22. post. 2.) O, de bę pač vsak gréunek spodobno in vę Bogę 3bran in ss takó potartem in ponixanem ser̄jam sveto mawo sliwal, ss kakorwnem je bil oqitnę gréunek vę tempel pərwał, ker se je na pərsz terkal, in je iż dna svojiga ser̄ja 3dihovål, rekoq: *Gospod, boc mę ubogemu gréuneku milostiv!* Ko bę bil gréunek ss takem ser̄jam pər svetę mawę, bę zadobil po téj daritvę milost spreobermena, in po spreobernens vę zakraments svete pokore odriužene gréhov.

Zs daritvęjo svete mawe se tudi za storjene in odriužene gréhe zadostuje. Ježus Kristus je ss svojo smętjo na krixe Bogu za vse gréhe zadostil, kar jih je bilo do tisteh mal storjenih, in kar jih bo we storjenih do konča svätá. Kdor pa sveto mawo spodobno in vę Bogę 3bran sliws, se vdalek Ježusovega neskončnega 3asluxena in 3adostenia, ter ss tém 3asluxenem za svoje gréhe Božji pravių 3adostuje. Nekar tadej, lube spokorneks! oburňem mislęm vę svojim ser̄jem prostora ne dajajte, kakor de bę ne mogę za svoje 3ariužene gréhe nikędar pokore storit. Rés, sami iż sebe ne morete nikędar Bogu 3ane 3adostit; pa če pokoro délate po swoji mocy, in sveto mawo spodobno in vę Bogę 3bran sliwte, se vdalek Ježusovega neskončnega 3adostenia, in ss tém 3amorete za svoje gréhe Bogu 3adostit, če jih je bilo we tolko in we tolškonih. Vę Kristusovo 3asluxene in 3adostenie tadej swoje 3aupane stavte, kterga se pər sve-

te mawe vdalexajete, in za Kristusa kakor dobro drzvo vreden sad pokore obrodite.

3) Daritv svete mawe je bogohvalna daritv; x' no Bogá za vse dodane dobrote popolnama zahvalzmo. De smo Bogú hvalo dolxní, in pa veliko, veliko hvalo; vsak změd nas lahko spozna, že le nekoliko dobrat pomislamo, k' smo jih x'c od Bogá prejeli, in jih we zdé prejemamo. Prejeli smo od Bogá, de vam vsaj nektere dobrote vs missel vzamem, prejeli smo od Bogá telo se peteram počutk', ze zdravstv ude; prejeli smo dušo, ze umam, svobodno volo in ze drugam lépam zmonostm obdarováno; prejeli smo premoxene in stanováne; odréwens smo po Ježusse Kristusse od výčnega pogublena, pokličans k' prava edino zveličavna keručanská katolská ver, prerojens vs zakraments svetega krsta iž hudičevsh otrok vs Božje otróke; potrjens smo vs vere po zakraments svete birme, de b'c nas ne premagals sovražnáka nash duš; napajans smo ze Ježusovo réšnu kerujó, hranens ze Ježusovem réšnu telesam; krùh výčnega xivlena se nam lom p'z ožnanována Božje beséde; Bog nas k' dobratu napeluje ze notranstv opominevánem po véste in ze vnanstv opominevánem po priděgarjih in spovedníkach in dobrsh prijatlsh; nam tuds x'c na téma světa, na kterem se le za bolz xivlene p'zpravlamo, veliko nedolžnega vesela daje vxivata. In ko b'c nam bilo dano pogledat tje g'or za světa raj, kjer je Bog svojim čestivjam p'zprávil dobrote in vesela, kakorunsh né we nobenzga ulo-

večka sər̄je obqutilo, kakorwnih tudi noben
qlonéwki jezik ne more dopovédat, in nobe-
no peró popisat; o, potlej bz we le prav vš
xivo spoznalz Božjo neizmerno dobrótlivost in
ojetovo skarb za nas!

Za vse te dobrote pa smo se, kaj pa de,
zahvalitz dolžni, in kolikor je včas prejeta
dobrota, tolško včas mora bitz hvala. Pa ka-
kó smo vš stanz mi revexz Bogú za tolškowne
dobrote spodobno in dobrotam pamerjeno hva-
lo dat? Samí iž sebe se mu ne moremo vré-
dno zahvalitz. Als nøy ne marajmo; Ježus Kri-
stus nam je daritv svete mawe zapustil, de
on vš néj samsga sebe po mawškovah rokah
nebewkemu Ojetu daruje, in ga namésta nas
za vse dodžlene dobrote hvala. Po tem takem
Bogá že daritvjo svete mawe za vse prejete
dobrote vrédno in popolnama zahvalamo, ako
jo spodobno in vš Bogę zbranę Bogú opravla-
mo. Glej, lubz kristjan! že daritvjo svete ma-
we ss vš stanz Bogá vrédno zahvalitz, ako te
iž kake oqitne nevarnost réws. Če se oždra-
vsw, če te Bog dōbro létno da, če te vš kaka
velika skušnava gréha obvarzje, če te iž inla-
ke pregréh ižvléče, in na pot pokore pampre-
le, als če kako drugo posebno dobroto od Bo-
gá dosežew; vém, de te hvalexnost sər̄je na-
kvikko povzdviguje. že daritvjo svete mawe
Bogá za te dobrote vrédno zahvalsw.

4) Daritv svete mawe je zadnij tudi
hogoprøsna daritv; x' no Bogá vszga do-
padlivu proszmo, česar potrebujemo za duwo in
teló. Pomislite, kaj vszga potrebujemo za sv-

jo duwo in kaj za svøje teló; kolško časnh
 dobroz za svøje teló, de ga per xiv.lens in zdrav-
 ji ohrazenmo, kolško duhovnsh za svøje duwo,
 de jo zveliqamo. Pa per kom hočemo vseh
 teh dobroz iskatz? Per kom drugem, kakor
 per Bogz, ker je le on däliveril časnh in du-
 hovnsh dobroz. Als oh! ce pomislamo, kolško
 dobroz nam je dal, ka smo jih polns nehva-
 lexnostz do nega le vz húdo, vz negovo ražja-
 lene obrazalz; ce preudarzmo, kolškokrat de
 smo xč svøje zdrave ude, telesne počutke,
 svøje premožene, svøje duwne zmožnostz, um,
 svobodno volo, spomin, le vz premiuleváne
 in poxelene pregréwnsh razi obarnilz: ce vse
 to premislamo, als se bomo predzrnili Bogá
 we novih dobroz prosit? In ce se tuda pre-
 daznemo, als smemo upatz, de bo nawa prø-
 wna usliwana? Pa per vs svøji nehvalexnostz
 vendar nžkar ne ohupajmo. Ce ravno nésmo no-
 benh dobroz več vrédnz, jih smemo vendar
 we upatz. Ježus Kristus nam jih je sz svøjo
 smertjo na križs zasluxil, in se per svetë ma-
 w nebewkemu Očetu daruje, de jih sam kar
 zlouček zg namz vred Očeta pross, ker je nawa
 besédnik per Očetz, ce smo le perpravленz jih
 vz Božjo čast in vz zveliqane svøje duwe oba-
 nit, ce so nam le vz zveliqane. Ce pa Ježus
 zg namz pross, als mar ne bomo usliwanz?
 Ko bz védalz, de Marija, matz Božja, zg namz
 nebewkoga Očeta pross potrébnsh dobroz; als
 bz ne iméls třednsga upana, de bomo dose-
 glz, kar Bogá prossmo? Kolškowno zaupanc
 pa moramo we le per svetë maw iméts, de

bomo uslišane, če Bogá každih dobroč prosimo, ker so nam vse zveličane, ker vemo, da sam Sin Božji kar člóvsek za nas pros, ker Bogú svojo na krízse umorjeno telo in svojo prelito krije podobec kruha in vina vse darjujemo! *Kakó bę nam Bog, kterę nę swójmu lastnemu Sinu zanesł, tątym gę je za nas dal, a' nim vsiąga ne dal?* piše s. apostol Pavl. (Riml. 8, 32.)

Kolikou na je tedaž něna, kolikou na vrednost daritve svete mawe! Ze daritve jo svete mawe, ako jo spodobno in vse Bogę zbran slišimo, dopolnimo svoje utire poglavite dolžnosti do Boga: ga vescemò a' no po vrednosti; tolakzmo negovo jezo, dobivamo pomoc spreobrazena, zadostujemo za storjene pa ače odriužene gréhe; ga hvalzmo za prejete milosti in dobrote; ga prosimo potrebnah.

Sveta mawa je studenja milost Božjih za nas. Kdor kolz sveto mawo spodobno in vse Bogę zbran sliše, ter jo Bogú daruje; zajema po velikosti svoje pobožnosti iz téga studenja milost, in mora po vsake svete maws nekoliko bolz bit. Bogaboječe duše, ktere so par svete maws vse Bogę zbrane, dobivajo od Bogá odriužene malih gréhov, ker jih par vsi svoji čuječnosti nad svojim pokolenjem le vendar iz naglosti, nepremislka, iz slabosti, iz nevrednosti store, in dosežejo stanovitnost vse dobrém. Kdor sveto mawo vse Bogę zbran sliše, pravz s. Avguštin, ne bo vse smržen gréh padel, in bo odriužene malih dosegzl. In poglejmo na parve kristjane, svoje brate in sestre,

kolékowno stanovitnost vs vera in kolékowno srečnost de so prejemalz od Ježusa Kristusa, kę so ga pr̄ svetę mawę nebeukemu Očetu darováls, in vs xivex svojih duw prejemalz. Velikokrat so bili pr̄ svetę mawę od sovražnškov zajete; pa srečnę ko levę so wle od svete mawe pred sodne stole in vs smertno terplene, vso pot so molilz, pélz, Bogá hvalilz. In kędar jih je oblastník vpratál, zakaj de so zopar nesarjevo prepovd pr̄ svetę mawę bili, so le odgovarjalz: *Zato smo bili, ker smo kristjani,* in ne smemo brez sluxbe Božje bitz. Glejte, bogaboje-
če duwe! kolékowno srečnost in stanovitnost vs dobrém so nékdans kristjani, vawę bratje in vawę sestre vs Kristuss, kę vas zdé se silnzm
xelama za səbój ve nebesa pərçakujejo, iž da-
ritve svete mawe prejemalz! In to stanovitnost
se zamorete tudi ve nar ložej že daritvejo sve-
te mawe od nebeuksga Očeta sprosits, ker ga
bo sam Ježus Kristus že vam prošil. O, kol-
ekan nam je rač stanovitnost vs dobrém po-
trébna! Kaj bz nam pomagalo tudi 70 lét sve-
tó in po volz Božji xivéts, pøtiej pa vs gré-
he zagažit, in vs gréhsh umréts? Le kdor
bo do konja vs dobrém stanoviten, on bo zve-
lijan, govorí naš nebeukš Učenik. Kdor dō-
bro začne, mu je plačilo obľubleno; ale da-
no le tisťmu, kterz tudi dōbro končá. Mar-
sakdo prav začne, pa slabu končá, kar vide-
mo nad Judam Iukarjotam.

Tudi vi, lubz spokornakę! kę ste hudó
grawilz, pa se se pomožjó milostz Božje spre-
obarnilz, gréham slovó dalz, odvezjo od Božji-

ga naméstnaka prejela, in se spet 38 Bogam správila, tuda vi zamorete velk sad iž daritve svete mawe prejemate, ako jo spodobno in və Bogę ʒbranę sliwate. Ako ste se və rəsniję spreoběrnili iž napuhnensh in prevzetensh və poníxne in pohlevne, iž blagalakomnsh in skopsh və dobrót.live in radodarne, iž nesramnsh in nejisteh və sramoxlive in ყiste, iž poxréwnsh in pijánsh və ʒmerne in trézne, iž togotnsh in godernálastsh və krótké in tihe; ako ste se takó spreoběrnili, sméte upatę, de so vam gréhę odriuženę, ko ste od spovádnika sveto odvęzo prejela. Tode pomislite, de je tréba storjene pa xe odriužene gréhe tuda ss pokorilę ʒbrisovátę, in ʒane Bożji ražxalenz pravię ʒadostovátę. Pa glejte, ako daritv svete mawe spodobno in və Bogę ʒbranę opravlate, in Bogú Jęzusa Kristusa və podobę kruha in vina po mawnekovesh rokah darujete; vas Jęzus Kristus vděčęs svójiga ʒasluxena in ʒadostenena, in ss téṁ Jęzusowem ʒasluxenem in ʒadostenem bote möglę Bożji pravię za svøje gréhe ʒadostovátę. In vərh téga ss bote tuda we gnado sprosilę, de və pokorę stanovitns ostanete do kónja, in se nažaj və staro mlako pregréh ne povárnete. Alz ss ne bote tdej pøzadévalę svete mawe vselej spodobno in pobohnio sliwati.

Pa ne le pravięs kristjans in spokorneskę, ampak tuda gréwneskę prav velk sad iž daritve svete mawe vxiwajo, ako jo sliwęsjo ss potertem in skrásnem sserjäm, in ʒe rəsnípnem szelamę pobolwatac se. So pa gréwneskę trojns;

ensa so, ktera brez skarbí in veselz va gréhzh xive, in némajo ηžlo nobenzh xel pobolwatz se, als če jim tuda kterežkrat na misel pride, de se jim je tréba pobolwatz, pobolwane spet preŋej vz nemar spuste; drugz so, kterež so se xe spreobernilz, in gréwne navade opustilz, deszravno néso we svete odveže prejelz, in že Bogam spravlenz, ker morajo däl qasa svojo stanovitnost vz dobrém tuda vz djanž kazatž; tretji so, kterež néso we spreobernenz, néso we gréhov opustilz, pa xe kz Bogu za romoq spreobernena zdihujejo, se rēs xele pobolwatz, se xe spreobračajo, gréhe xe oriuqajo, se xe iž mlake pregréh vzdvigujejo, deszravno we večkrat nažaj padejo, ker se slaba navada le že dōbro navado premaga in odpravz.

Kar prve gréwnske zadéne, kterež vz svoh jih gréhzh brez skarbí in veselz xive, in némajo r̄sniqne vole pobolwatz se, tamuq če jim potréba r̄sniqnska pobolwana na misel pride, pobolwane preŋej vz nemar spuste; takz ne vxiqajo ηžlo nobenzga sadú iž daritve svete mawe, ampak sz we le novo pregrého na glavo navléqejo, ker ne dopolnqjo ηerkvene zapovsds, ktera nam ukazuje ob nedélah in zapovédanzh pražnškzh spodobno in vz Bogz zbranem per svets maws bits, ker sz svojim t̄rdovratnem sər̄jam svets maws neqast délajo, in po besédah s. apostolsna Pavla Sinú Božjíga že nogame teptájo, kterež se je le zató na križs daroval, de bz bili nauz gréhzh zbrisanz, in to svøjo ksvravo na križs enkrat opravleno daritez per svets maws po neksvravo zató po-

navla, de bə svøje gréhe obxalováls, nad səbój pokorilə, in nəh odriučene dosegls; tərdovratnə gréwnəkə pa nad svøjimə gréhə nobene xalostə némajo. Takə gréwnəkə, kə sz svøjimə pregréhamə kə mawə hodəjo, pā se jih ne kəsájo, in se ne sklenejo pobolwats, deszravno Jēzus pər svetə mawə tisto daritzv ponavla, kə jo je na krixe vs ʒveliqane vsəga svätá oprávil, takə so podobnə lévamu ʒs Jēzusam kriwanemu ražbojnisku in tərdovratnem Judam, kters so Jēzusa na krixe viseçsga ravno takrat žançeváls, ko je žane svøjo kri prelival, de bə ne bili pogublens, ampak včyno ʒveliqans, in so sz po tém takəm strašno sədbo na glavo navlékls. Alz bə ne bilo torej morde bole, de bə tərdovratnə gréwnəkə kə mawə ne hodilə? To ne, ḡerkvena žarovəd jih pod smärtnem gréham včxe ob nedélah in žarovédanəh prazniskəh kə svetə mawə hoditə, in bə se torej tuda pregréwilə, ko bə to ḡerkveno žarovəd radovo.lno prelomilə. Tode hoditə bə mogls kə svetə mawə sz takó sksánem in poterstsem sərijam, sz kakoruñem je po besédah svetega evangelija oqitnə gréwnək vs tempəl pərwəl, kteře sz od velike sramotę in xalostə nad gréhə né upal protz nebū pogledatə, ampak se je poln késána nad gréhə na pərsz tərkal, rekóy: *Gospod, bode mə ubogemu gréwnisku milostiv!*

Tistə gréwnəkə pa, kters so xə spreobernenəs, so xə gréhe opustilə, pa vəndər we néso svete odveže dosegls, néso we ʒs Bogam spravленəs, tistə se ʒnajdejo pər svetə mawə sz ponixnem in sksánem sərijam, sz kakoruñem se

je desns 3e Ježusam križans razbojnšk Dizma pər Ježusova smrta znawsel; zaupajo vs moč Ježusove nekərvave daritve, kakor je tudi desns razbojnšk na križ vs Ježusa zaupal; in torej ne store svete maws se svojim obhalovánsms gréhs nečastí, temuč zadobē we le po nauks svetega Trienwka ga zborā milost in pomoh gnade Božje. Vi tdej, spokornš gréwnšk! ye ravno něste we svete odvezē doseglš, bote vendar velšk sad in dušen dobičk iž daritve svete mawe prejemale; Bog vam bo milostiv, vas bo vs pokorš stanovitne ohranil, odvezō bote zadobilš, in spet pər Boga vs prijažnost parulš.

Pa tudi tisti nespreobarnens gréwnšk, ktere je Bog xč začel spreobračatš, ker jím je resnične xelc vs sserje dal preobarnitš se k nemu, so vs stans sveto mawo 3e dušnem pridam in dobičkam sliwati, ako se pravo xalostjo svoj gréwnš stan spoznajo, nad sebój zdihujejo, se pəržadévajo iž blata pregréh vstati; torej Bogá se ponikno molitvejo prosijo, de naj se jih usmilš, in naj jih se svøjo vsagamogóčno romožjó ižvléče iž mlake hudobij na pot pokore, ker vzdó, de se iž lastne moči ne morejo nskakor pobolwati. Ye takš we ne spreobarnens, pa pokore xelns gréwnšk iž téga kónja daritv svete mawe 3e mawškam opravljajo, de bz se po žasluhenš te daritve romoč resničnega spreobarnena sprosilš; imajo od vsake svete mawe velšk dušen dobičk, ker se x'no nar lohej romoč pobolwana sprosijo. Takš gréwnšk tdej, ktere imajo resnične xelc spre-

obarnita se, in æ Bogá te počoqš proséjo; nē store ss svójimš gréhš daritvæ svete mawe ně-
yastí, in torej tudi ne gréwæ, akó so ss svójimš gréhš per svetš mawš, temuq šméjo wé
le upatš, de bo Bog nsh prówne po žašlužen-
nš daritve svete mawe usliwal, in cesar zdé wé
le iz dna svójiga særja xeče, jím dal to tudi vš
djanš storitš, se žarés spreobarnitš, in po re-
sníqnm spreobarnens vš zakramenš svete po-
kore odriužene gréhov doseqš, in se žveliqataš.

Kaj nas hoqe tedej bol razveselovátš, do-
kler smo na zemlž, vš téj preklijanš daxels,
vš téj dolinš solž, kakor ravno daritvæ svete
mawe, vš kters Ježusa Kristusa in že Ježusam
Kristusam tudi samí sebe nebojkamū Očetu
darujemo, in svójiga stvárnska spodobno mo-
lemo in všemò, dopadlivu odriužena gréhov
in vših potrébnih dobrov prošmo, za prejete
pa hvalemo? Kralu Davidu je od vesela særje
poskakovalo, ko je smel na altarji Bogú daro-
ve opravlate. In kolškan je xalovál, ter po
Sionš in hiws Božji ždihoval, ko se je mogel
od svójiga puntarskega sina Absalona pregnan
deleq od Jeruzalema po ptujih krajéh potika-
ta! Kolškan je xelet spet vš Jeruzalem prite,
in vš hiws Božji Boga všestitš! Kakó lubežni-
ve so tvóje prebiváleuža, o Gospod vojskeni-
trum! je xalostno k Bogu ždihoval. Moja
dava hrepeni in omédluje po Gospodovz hiws.
Moje særje in moje mesó koperní po xivem
Bog. Vrabč se najde stanováleuže in gérle-
na gnézdo, de izvali vš nem svójje mladiye:
O, de ba tudi jaž počival per tvójih altarjih,

Gospod vojskensh trum, moj kral in moj Bog! Blagor jim, kters vz tvoji hiwz, o Gospod! prebivajo; hvalile te bodo vekoma. (ps. 83, 1 - 5.)

Ako je pa kral David po Gospodovz hiwz tolškan zdihoval, in tolškan xelet vz néj Bogá že darovz uestit, kters néso bili samí iž sebe Bogú dopadlivz: sz kolškownzm veselém bz moglz mi kristjanz we le kz svetz mawz hodit, kz je sama iž sebe Bogú neskónqno dopadliv; kz prejemamo iž ne stanovitnost vz dobrzm, poterpečlivost vz stiskah, tolaxbo vz texavah; kz imamo vz néj samzga Ježusa Kristusa že duwo in telesam, sz karvjó in mesam, po Božji in qlovéwks natorz vz podobz kruha in vina na altarji; kz se vz néj sklenemo že angelz in svetnikz, de x' nims sklenenz molzmo in uestamò Bogá, edinaga vz natorz in trojnaga vz prwonah; kz se med no, takó rekóq, vse nebesa na zemlo spuste!

Boda tdej sto tavzantkrat zahvalen, Kristus Ježus!, za to tolškowno milost, de sz nam takó sveto daritez postávil in zapustil!

IX.

Podíkε, kakové Bøæejo besédo vø pridøgah posluwate.

1.

Od svetih opravkov pred pridøgo in po pridøge.

1. **P**ridøgar na léøo (priønøjø) stopivøs poždravø vernøke, rekou: *Hvalen bodø Jøzus Kristus!* Vernøke mu odgovore: *Vékomá, Amen.*

Nega dni so prídøgarji pred pridøgo vernøke ss téø poždrav.lalø, de so djalø: *Mir vam bodø!* Ss téø besédamø je Jøzus po svøjim od smørtø vstajens svøje uøenøe poždrávil; ss téø besédamø so apostølnø vernøke, in tude vernøke so se med søbój poždrav.lalø. Vø léøe 1587. je bilo pa od papexa Sista V. vpelano poždrav.lene: *Hvalen bodø Jøzus Kristus!* In kters so bili takó poždrav.lens, so odgovorili: *Vékomá, Amen.* In de bz se bilo to poždrav.lene po katolickém svéte bol in hitréje ražwírilo, je papex Sist V. odpustek 100 dni vsøm tistem vernøkam dodélil, kters se ss téø poždravílam poždravøjo. In glejte, od tod tude pride, de prídøgarji vernøke pred pridøgo ss téø besédamø poždrav.lajo.

O, kakó lsró in kerujsko je vendar to pozdravlene! Česa hoče pač prava kristjan, kjer se po Kristuss kristjan imenuje, in vsi Kristuss in Kristus vsi nem živí, česa hoče tak kristjan bolj zeléts, kakor téga, de bá bil Ježus Kristus, negov Gospod, negov Božji prijatelj, povsod in védno in od vseh ludí spožnan, hvalen, čeujén in poveličeván? — In te zele, de bá bil Kristus védno čeujén, kažejo kristjans sse pozdravlenem: *Hvalen bode Ježus Kristus vékoma!* Amen. Zakaj kdor prava: *Hvalen bode Ježus Kristus!* koga zeli in vouč druzega, kakor de bá bil Ježus Kristus, kterga je negovo srce polno, kterga je za nas tolčan pretarpel, in takó grenko umrlo, čeujén in hvalen? In kdor na to pozdravlene odgovori: „*Vékoma, Amen,*“ kogá zeli druzega, kakor de bá Ježus ne bil le tukej na zemlje nekoliko časa, ampak de bá bil hvalen vše vékne čase? To-rej so se pa tudi sse tém pozdravilam pozdravljali, in se we že pozdravljajo bogaboječi kristjans nižkoga stanú, kendar vsi kako hiwo pridejo, alz iž hiwe gredó, kendar koga dojdejo, alz srečajo alz zapuste. In lépwe se tudi ne morejo pozdravljati. Takó se trdej tudi mi pozdravljamo, in že vso častjó in umévno izrekujmo: *Hvalen bode Ježus Kristus vékoma!* Amen. Pa tudi skrbimo, (globoko sse vsi srce vtisnate!) tudi skrbimo, de ga ne bo mo le že jezikam, ampak tudi že bogaboječim živlenem hvalili.

2. Ko je pridigar sse tém prelepam pozdravilam ve Kristuss zbrane vernske pozdrá-

vil, se on in tudi vernika se za nim prekrixa jo.

Pred Jezusovo smrtjo na krixe je bil krixe nepowtén, in kar vislaneje alz gavge prs nas; bil je zanskliv lés, na ktersga so hudodélniske in razbojnike za velike hudobije obéwale; bil je znamne prekletstva. Alz kar je Jezus Kristus, on neskónyno nedolžen in svet, iz zgolj lubežnega do nas na krixe umarł; nam je krixe podoba nar včas lubežnega, ke se jo mislita moremo; je sveto znamne našega održewena in včynsga zveličana, ako po Jezusovih naukach svuje živlene obravnávamo. Jezus Kristus, kters se je do smrte na krixe ponikal, je zdé vs nebeukem veliqastv, in je vsam ludém, ke van verzejo, in po negovih Božijih naukach svetó žive, vs včyno zveličane. Krixe nam je zdé vs veliko uast; torej ga kralz in ɻesárji zlataga nosijo, in na vsakz kraljevz kronz se utrina. Alz se je tdej uudit, de se vernika tolzokrat, zlast med službo Božjo, se krixem zažnamnajo?

Ozrimo se nekoliko vs prve zlate uase kerujanstva, in pomislimo, kakó, keda j in zakaj so prve vernika znamne svetega krixe délalz, in se prekrixevalz, de bomo zvédslz, kakó, keda j in zakaj se tudi mi prekrixiujmo.

Kakó so tdej prve kristjans svete krixe délalz?

Prve vernika so svete krixe mnogotero délalz; pa trojnska naj vam spomnem, ke je wedan danaunis vs navadz. Prvuz so ga takó délalz, de so se se konjam svojih prstov na de-

sna rókə dotéknile čela, po tému pers na srédo, pøtlej na lévo, in poslednèq na desno stran. To je bil danaunq latinska krix, kæ ga mañska pred zaçetkam svete mawe délajo.

Drugèq so krix tudi takó délals, de so ss pavñjam desne roke na čelz na ravnost od zgorej dølz, pøtlej pa od léve na desno čež srédo potegnile; po tému se ravno takó na usteh, in zadnèq tudi na persch 3a3namnals. Po tému takém so prav 3a prav tri krixe naprávils, enega na čelz, na usteh družega, in tretjiga na persch; pa so vendar te tri krixe spløh krix imenováls. In tak krix délajo pridøgarji po tému, ko so vernske poždrávila 3e besédame: *Hvalen boda Jezus Kristus!* Tak krix délate tudi vi pred molitvo in po molitvæ.

Tretjiq so persk kristjans tudi takó krix délals, de so 3e ižtegneno desníqo od zgorej dølz in pøtlej od léve na desno potegnile. Take krixe mawnska délajo nad räumí, kæ jih blagoslove alz xegnajo, in konseq svete mawe, ko vas blagoslove, tudi nad vam.

Persk kristjans so le 3e desníqo krix délals, kakor tudi mi, ker imamo desníqo za imenitnsws roko, in so torej 3e desníqo krix délals vs 3namne, de imajo veliko qast do Jezusovsga krixa.

Krix deláje so pa tudi vselej kake svete beséde ss poníxno qastjó ižgovarjalz. Alz so reklz: *Vz imenę presvete in nerazdélne Trojice;* alz: *Vz imenę nawska Gospoda Jezusa Kristusa;* alz: *Vz imenę Jezusa Nařarečana;* alz: *Blagoslöv me Bog Øye, Sin in svete Duh;*

als: *Odpovém se tebz, sátan! in se sklenem
se tzbój, o Ježus!* als: *Pomoč nawa je od
Gospoda, kže je stvaril nebó in zemlo;* als:
Hvalen boda Bog! als pa: *Vz imenę Bogá
Oyceta in Sina in svetega Duha, Amen.*

Glejte, moji lube! med takšma besédam so prva kristjanska križ dělal, in svoje pobožne misla, xele in občutile je na znane dajal. Beséde: *Vz imenę Boga Oyceta in Sina in svetega Duha, Amen*, so se do nas ohranile, in jih torej vsi kristjanski izgovarjajo, kendar se prekrijujejo. De bz jih le tudi takó iž sara izgovarjal kakor prva vernika!

Kedaj so se prva kristjana prekrijevale?

Prekrijevala so se:

3jutrej, ko so vstali, in zvezcer, ko so lek ule. Svojo prvo in zadno misel so imela prva Ježusova kristjanem, začenali in sklepali so dneve vsi imena Boga Oyceta in Sina in svetega Duha.

Ko so se oblačili in slačili.

Ko so kako délo začeli in končali.

Ko so že doma ule, ali domu pravili.

Ko so se kje jedli usedli, ali od jedi vstali.

Preden so krúh načeli, ali iž kožárna pišli, so križ čezen storili, kakor we že marsalko čez hleb že nočem križ storí, preden ga načne.

Pred molitvijo in po molitvi. Se križem so se kje molitv parpravili, in se križem so molitv sklepali.

Kendar so bili pred ajdovske sodnike postavljeni, in žavolo Ježusove vere izpravevani.

Per taqsh prilškah so sz s. kričem na znamne dajalz, de so učenja Ježusa kričanega. S. Evpli mučenja je zr roko, ke jo je ve prosto imel, na qels krič naredil, preden je začel ajdovskemu sodniku odgovarjatz.

Kedar so bili na moriče pšpelans, in so pred srbój vidilz orodje, sz kterem jih bodo do smerts mučilz. Vs znamne s. kriča so imeli svetojo tolazbo in pomoc.

Kedar so na vojsko ulz, in se xe vojskováts začelz. Znamne s. kriča je bilo nzh ujet in nzh oklep in vse nzh vojauko orovaje.

Kedar so se moglz zr nevernske očitno zavolo vere prepiratz.

Kedar so vs ġerkew pərwle, alz iż ġerkve ulz, in se zr blagoslovleno vodó pokropilz.

Kedar so pridsgo alz s. evangeli brata sliwalz.

Kedar so kàko bogokletstvo alz drugo po-hujulivo govorjene sliwalz, vs znamne, de vtako govorjene ne pərvoljo.

Kedar so se hudó prestrawilz. Vs strah je bilo znamne s. kriča nzh pərbekálzhe.

Ob qass hudsga vremena, kedar se je zabliskalo alz tréujilo.

Kedar so jih neqiste alz druge hude misla nadlegovale.

Kedar so prijatlz vsak sebz ulz, so eden družega zr znamnem s. kriča zažnamnalz.

Kedar so staruz svøje otrøke po svéts poslalz.

Kedar so ulz ke s. obhajílu, so roke skrižem na pərszh dəržalz.

Kedar so umirala, so jím bile roke skřísm zložene. Takó ve dan danaunse měrlije vše trugo dévajo.

Kedar so bolníke oždravila, in hudiče preganala.

De so se první verník ob taňch píšložnostech prekříxevala, nam povídó svetí římský učeník, který so kmal po Kristu žil. Tertulian maunský, který je bil kaňch 40 let po smrti sv. apostolna Joana rojen, piše: *Kar kolž délamo ale žačnemo, bode se xe, de ždóma gremo, ale domu pridemo, de se oblažmo ale slážmo, umívamo, ale kž jádž usedemo, se uléžemo ale usedemo; kar kolž žačnemo, se na yelž se sv. křížem žaznamnamo.* In vš drugém kraji piše: *Per vsaké stopíne, kž jo storžmo, to je, že iž hiwe gremo, ale vš hiwo pridemo, že se oblažmo ale obuvamo, že vš toplice stopžmo, ale kž jádž sedemo, že ogen narejamo, že luž píšigamo, že počivamo, ob kratkem, per všechn světih délži in kratkočaséh se tém žačnamo, de se se křížem žaznamnamo.* S. Atanází pa praví: *Kedar se za mžo usedete, in žačněte svoj krùh lomíte, in ste yezem kříž storíte, žahvalíte Boža.*

Iž vsíka téga se učte, lube kristjana! když de se tuda vás prekříxejte. Posnemajte první kristjane, který so se tolkokrat že žnamnem sv. kříža žaznamnal.

Zakaj so se pa první kristjanu tolkokrat prekříxevala?

Prvz kristjanz so se tolškokrat prekrixevalz vs znamne, de so kristjanz; zakaj zg znamnem s. krixa so se Judém kristjane razodévalz. Ludje, kters kralem alz nesarjem služjo, nosijo znamna na seba, po ktersh se od vseh drugih ljudi razločjo; ravno takó imajo tudi verniki, kters so Jezusove nauke sprejeli, in jels Jezusu služit, s. križ vs znamne, de se po nem od vseh drugih naródov razločjo, kters némajo we Jezusovih naukov, in torej neso we jels Jezusu služit. Zg znamnem s. krixa so pa prvz verniki na znané dajalz, de so kristjanz, ker so z nim dvé poglavitnswa rasníqz keruqanske vere pričeválz: namrąq, de so tri Božje osebe alz prwone, ker so križ deláje vse tri Božje osebe imenoválz, in torej tudi tri križke narejalz; in pa, de nas je Jezus Kristus ss svójo smrtjo na križu od véqnska pogublena odréwil. Iz ravno téga kónja tudi mi we s. križ délamo.

Prvz verniki so se tolškokrat prekrixevalz vs spričeváne, de stavajo vse svóje zaupane vs neskónqno zaslujene Jezusove smrte na križu; de vse, cesar potrebujejo za dušo in telo, le po Jezuss Kristuss od nebewskega Oqeta prejemajo; de se le vs Jezuss zveličane najde, kters je bil za vas svét križan. Glejte, iz téga kónja se tudi mi prekrižujemo.

Prvz verniki so se tolškokrat ss s. križem zažnamnalz, ker jim je bil križ kratšk zaporedek keruqanskoga xivlena in pravílo vseh nsh dél. De bote to razumélz, pomislite, de smo bili zg ižvirnem gréham véqno poklensko ter-

plene zasluzila; pa de nésmo mi udarjen, je Ježus Kristus tisto ultraſengo na se vzel, ter jo na kriče preterpel, kaže jo mi mogla vsa rekla vekoma terpet. De nam bo pa Ježusovo terplene vsa prid in zveličane, je tréba, de se ga vdlečemo, in torej vsak svoj krič za Ježusom volno in poterpečljivo nosimo. In ta krič, kaže nam ga Ježus zapové za nim volno nositi, so bolézni, uboštvo, časne nesreče, preganane, hudo terplene, zatirane svojiga poželena in vsaka žopernost, kaže nas na poti pobojnosti in vsa našta stanja zadéva. Le če take kriče za Ježusom volno nosimo, se negovaga terplena vdlečujemo, kričanju Ježusu podobni prehajamo, ter smemo upati, de bomo po smrti že Ježusom kraleváli, ako že Ježusom na tem svetu terjamò. Dél izvolenih je na tem svetu krič, vsa prihodnem xivlenu pa nebewko veličastvo. *Kterž so Kristusovi, govorí s. apostol Pavl, so svoj xivot se pregréhami in Hudobnimi slastmi kričali.* (Gal. 5, 25.) Torej so tudi sveti apostoli Ježusovo umiranje vedno na svojim telci nosili. (II. Kor. 4, 10.) Kaj pa je pravljewa kristjana opomin, de naj se na tem svetu zatajuje, in svoje pregrévne cele kriča, kakor ravno znamen s. kriča? Spomnimo se torej téga, kdar kolik krič délam.

Pervi verniki so se tolkokrat prekričevali, de so že znamen s. kriča vse svoje déla posveteváli, ter spolnováli svet in zapoved s. apostola Pavla, ktere prava: Vse, kar kolik délate že besedo ali djanem, vse storite vsa

imena Gospoda našega Jezusa Kristusa. (Kol. 3, 17.) Križ jim je bil, takó rekóq, dobra ménitv alz misel, kę so jo pred vsakém délam storilę; sz križem so na znane dalę, de hoqejo délo začetę zavolo Bogá, kterę jím je délatę ukazal, za Bogá, de bę ga ze délam učestilę, in ze Bogam, de bę sz ze délam věčno plaćilo zasluzilę. Alz ne homu tudi mi pred délam križa délalę iž téga konča, ker vémo, de dobra ménitv délo Bogú veliko prijetnost, nam pa zasluzilivs storí?

Pervé vernaké so se tolškokrat prekriževála, de so se ze znamenem s. križa oboroxile žopar nastave vidněh sovraxněkow, de bę bili po zasluzenę križanęga Jezusa obvarovane tele-sne in duwne nesreće; znamené s. križa namrąq, skleneno ze besédamę: „*Ve imenu Boga Očeta, in Sina in svetega Duha, Amen*“, je tudi kratka molitvę, sz ktero Bogá potrébne pomohę sproszeno, ako ga ze zivo vero in ponikno uastjó nad szbój storem. S. križ pohoršno störjén ražkropí hude duhove, prexene sku-šnáve, ter nam Božji blagoslov doseže. *Sveti križ*, pravé s. ukof Ignaci, je znamené zma-ge, ktero kristjan na svojim uelę nose: x' nim kristjan hudiqa opomne, de je na križe pre-magan; torej tudi strepetá in zbrxi, ye to znamené vide, alz od nega sliws govoritę. S. Atanaži pravé: *Vsaka zvijáya in sléherna golęfija peklenškéga sovraxněka je kę sramotę, vše negove skušnave so vę nęq, kakor hitro mu znamené križa nasprotę postavzmo.* Ker pred znamenem s. križa hudiq trepečejo

in žbixie, torej tudi katolska cerkev krije déla nad rasmí, ke jih blagosloví.

S. krije je teda sveta in koristna posrednica. Torej vam rečem že besédam s. papeža Marijijala: *Križ našega Gospoda bodo vedno vse vauči sreči, na vauči ustnici in na vaučem učel. In se s. Ilijilam Jeruzalemskim: Ne sramujte se Ježusa Kristusa pričati, temuči začnamajte se vedno se s. križem, pred delom, kadar jeste, pijete, že doma greste, domu pridete, kadar ste na poti, kadar počivate in ujete; to je pomoci, ke jo revexi zaston prejemajo, in bolnike brez playila dobivajo, ker jo je Bog dal, de je znak kristjana in strah hudiya. In se s. Atanazjem: Pomislite, de hudiya nekakor loxej ne prexene, kakor ye se uelo, usta in sreče se križem začnamate.*

Sliwal ste, moji prelubci! vsi kterež oklepah so se pravz vesnike prekrijevali, in zdé tudi véste, iz kterežga svetega konča de so tolškokrat s. križ délali; posnemajte tudi vi svoje bogabojče brate in sestre vsi Kristus, ke se zdé že prav nem veseli, kterežga so se križem pričevali. Ne prekrijujte se le takrat, kadar vsi cerkev pridete, ale iz cerkve greste, ne le med mavo in pred pridago, ampak tudi druge krat. Prekrijujte se, kadar vstanete, in kadar leži greste, preden délo začnete, in kadar délo končate; prekrijujte se vsi velički nevarnostih, žlasti pa vsi skušnávah.

Pa ne délajte križa le iz navade, brez pomisla in notranje pobožnosti, ker bi vam nac

ne pomagalo krič dělat, ko bě přr tém něž světsga ne mísilis in ne obyutilis. Kaj nam pomaga ižgovarjatz svete beséde: „*Vz imenje Bo-ga Očeta*“, če nas te beséde ne spomnjo, kolškan nas neběukš *Θυε Lubš*, in kolško lu-bežen smo mu tudi mi se svetam živlenem skažováte dolžní? Kaj nam pomaga ižgovarjatz beséde: „*Vz imenje Sina*“, če se ne spomnimo Ježusove pohlevnosti, krotkosti in tihe potřežlivosti in pokornosti do Bogá, in se ne pøzadévamo Ježusovéh čednost posnemate? Kaj nam pomaga ižgovarjatz beséde: „*Vz imenje světsga Duha*“, če ne pomislímo, de smo tempel světsga Duha, in že vsakem gréham ta tempel oskrunímo? Kaj nam pomaga prekrižat se na ůele, če se med posvetnáks kar-ψanskéga obnášana sramujemo? Kaj pomaga prekrižat se na usteh, ako pohujwlive, hudebné beséde govorímo? kaj na sər̄ηs, ako Ježusa Kristusa və rəsnīs ne lubímo? *Bog gleđa*, pravz s. Avguštín, *kdo se po tém znamenje ravná, ne pa kdo ga děla*; če *ga třeď na ůele nosíte, nosíte gč tudi və sər̄ηs*. Kedar se třeď prekrižujete, pomislíte, kaj dělate; spomněte se Boga Očeta, Sina in s. Duha, in třdno skleníte vselej in və vsam volo Bóžjo spolnováte. Kedar krič dělate, svøje sər̄ηe kə trojnsmu Bogu povzdvigníte; svøjo lžviño pa na sər̄ηe partisněte, və znamíne, de vam prav iž sər̄ηa gré, kar ižgovarjate. Če se bote takó prekriževáte, bote od dne do dne pobožněte: če se bote pa le iž naváde, brež premislška prekriževáte, vam ne bodo

vse vauš kriče neč pomagale; ravno tolako bodo velále, kakor de bę jih délale na kamən, kterež bę tudi neč ne mislil in ne občutil, kendar bę ga kričal.

Po storjenem kriče pové pridęgar nekej beséd iž s. evangela, ke ga bo ravno bral, alz pa tudi iž družega mesta s. pisma, alz iž sveteh očakov alz iž cerkvenih molitev, ktem besédam pravzmo predrek. Predrek, takó rekóu, pridęgo ob kratkem očerta, in verneškam pred oči postavš. Predrek zapopade malo beséd ve sebe; pa dobro jih ve spomin obdružujte, de bote ločej pridęgarja uměls, ke vam jih bo drobil in razlagal, in pa ker vam že samo te beséde zamorejo sreče ke dobremu ogréts, ako se jih ve srečje vtisnete, in ve živo premislite. Svetopisemské ižreke imajo veliko, veliko moč do človeškega srečja. Ktere popisováne živlena svetnikov berete, véste, de je marskomu edin ižrek iž s. pisma tolškan sreče presunil, de se je Bogú popolnama vdal. Ko je bil s. Antoni ručavnik ve cerkev pravsel, ter iž s. evangela sliual beséde: *Ako hočew popoln bitę, pojde, prodaj, kar imaw, in daj ubogem, in bow imel zaklad ve nebesih, in počtej pride, ter hode za menoj;* (Mat. 19, 21.) se je te beséde takó ke sreču vzcel, kakor de bę jih bil Jezus prav nalač nemu rekal. Ko je tedej iž cerkev pravsel, je premoxene med uboge razdélil, in ga le nekoliko za svoj in svøje sestre živec prahranił. Videte moč svetopisemskih beséd, ako se prav ve živo premislijo.

4. Predan pridigar kej več Božje beséde vernikam oznans, poklekne, ter že vernika ſe na in / چеџена se Marija molz. Pa zakaj, lube moji! pridigar že vernika pred pridigro molz? Zato, de pridigar in vernika svetega Duha proſſjo, de bz pridigarja in posluwanje se svetojo nebevko lučjo razsvetlil. Proſſjo tedej svetega Duha, de bz pridigarja razsvetlovat, in mu take beséde na jezik pokladal, ktere ve, de pojdejo posluwanjam narbol ve srečo, in kterih posluwanje tudz narbol potrebujejo po svojih slabostih, de bz se hotla hudega varovat, dobro pa delat; proſſjo svetega Duha pridigarju prijeten in persačen glas dat, de bz posluwanjam sreča omečil, dobre kristjane ve dobrim uterdil, spokornike ve spokornoste ohranil, tordovratne gréwnike pa na pot pokore preobzernil.

Proſſjo pa tuda svetega Duha, de bz vernam posluwanjam uresa in sreča odparl, de bz hotla Božjo besédo iz pridigarjevih ust kakor iz ust Ježusovih zvestó posluwats, in ve svetoje sreča sprejemats; de bz mogla rasniho oznovanáh naukov spoznats, in de bz tuda sklenila po zasliwanah naukah svotoje živlene raynats. Deskravno je Božja beséda močna, in po besédah s. apostolsna Pavla ostréji ko na obé strani rexejóč meč, in seže noter do mužga; je le vendar več děl na sreča lexeče, ktero jo sprejme, de je ve nem rodovitna, ale de ostane nerodna. Ne le pridigar, ampak sam Bog mora posluwanje razsvetlovat in spodbudat, de sklenejo po zasliwanu pridigru živéts.

Ko ba sam Bog po pridigarjih kristjanov od
hudaga ne vlekal, in ka dobrosmu ne perganal,
ba pridigarji ze vsam svojim pridigam neq
ne opravil; nih pridige ba bile le prazen glas,
kteri ba posluwanjam skoz uvesa bobneli, nih
serji pa ne zadeli in ne preobarnil. Kakor ker-
dar se sa puwo ustrali, ve ktere ne kugle, za-
grami serjer, pa nihye ne zadeti; ravno tako,
ze pridigar tudi nar huje gram, grewnskovo
serje le vendar ne zadeto, ne omezeno, ze
po pridigarjem gramens kugla iz nebes ve
negovo serje ne perleti. Pridigarjev glas ne
gre del ko do uves, in se spet nazej varne;
Boxji glas na dno serija perleti, in serje pre-
naredi. Prav govoriti tedej s. Avguustin, rekoy:
„Vs uzeniks in pridigarji le od zunej govor;
zraven teh je pa we drug pridigar, ktere od
znotrej uq, in ka serju govor, ta ima pa ve
nebesah svojo lecho. Ze ta nebewks pridigar
molq, in posluwanjom ne razsvetluje, in ka
dobremu ne pergana; je vse nauve pridigovane
prazno govorjene. Vselej sta tedej dva, ka
pridigeta in govorita: pridigar, ko ga na
leq vidite, govoriti ka uvesam; pridigar pa,
ka ima ve nebesah svojo lecho, govoriti ka ser-
ju, in posluwanje ka dobremu napeluje. Ze
pridigar, ka ima ve nebesah svojo lecho, mol-
q, ne bo pridigar, ka ga na leq vidite, per
posluwanjeh qlo neq opravil, ko ba tudi we
tako imenitne nauke oznanoval; negove besé-
de le do uves perlete, in ko je nehal pridigov-
ata, je vse nehalo, in posluwanje so po pri-
digeta take, kakoruns pred pridigo, ze ne slabji.“

In s. Gregori pravə: *Чe svetə Duh ss svøjo gnado posluwanjov ne razsvetluje, in ke dobremu ne nagiba; vse učene in pridəgovane nøy ne 3da.*

Ako nam pa svetə Duh uwesa in sərja za Božjo besédo prapravə, ter med posluwanem Božje beséde um razsvetluje, bomo umélə, kar se ožnanuje; ako Božji beséds naše sərja odpira, bomo séme Božje beséde vs svøje sərja 3z gorkoto sprejemalə.

Ko je bil s. apostel Pavl vs Filipah, velkam Makedonskem mestə, je wəl pərvo səboto med mestne vrata kə réks, ker je sliwal, de so onda molitve. Začne se pogovárjatə 3z xename, kə so se shajale. Ena 3med nəh, imenitna in premožna gospá, *Lidija po imenə, ga posluwa; in Bog ji je sərje odperl,* pravə s. Luka, *de ji je mar bilo, kar s. Pavl uqí, in se je dala 3z vso svøjo hiwo vred karstite.* (Dj. ap. 16, 13 — 14.) Videte, ker je Lidii Bog sərje odperl; ji je már bilo, kar je Pavl uqil, je Božjo besédo iž negovrh ust vs svøje sərje sprejela, in po néj svøje xivljenie obravnála.

Komur pa Bog med posluwanem Božje beséde uwes in sərja ne odprè, sliwə səjær, pa ne umé; posluwa, pa se ga nøy ne prime; tak je 3med tistəh, od kterih Ježus govorí, rekóq: *3z oqñí bodo gledalə, pa ne bodo vidike; 3z uwes bodo posluwalə, pa ne umóle: ne bodo se spreobernilə, in pregréhe jím ne bodo odriužene.* (Mark. 4, 12.) Ko je bil s. apostel Pavl vs Pežareji zapət, pride nékrat

Feliks Že Družilo svójo xeno vs sodno hiwo, reče Pavlu pred se, in ga posluwa od vere v Kristusa. Ker je pa Pavl od praviqe, čistote in prihodne sôdbe govoril, je Feliks zavelo svójih gréhov prestrawen, in reče Pavlu: „Zdé le pojde; kôdar bom več časa imel, te bom xe spet poklijal.“ (Dj. ap. 24, 24-25.) In né hôtél več Pavla posluwata. Feliksu né svetl Duh uves in særja za Božjo besédo odpal; torej né hôtél Božje beséde več posluwate, ampak je Pavla od sebe poslal.

Pa sej tudz xe iz svóje lastne skuwné véste, de se Božja beséda človéka nãq ne prime, ako ga s. Duh ne razsvatluje, in Božji beséds særja ne odpira. Ena in ravno tista pridaga ensga omeví, in do solž gane; drugemu je pa prazsn glas, in nene močí nalo nãq ne yuta, we sméja se. Od kod ta razloçek? Parvega je med pridago s. Duh razsvatloval, in kô dobremu nagibal, družga pa ne. Torej pa možemo pred pridago očenaw in češena s Marija, de prossmo s. Duha razsvatlena, de bę razuméle, kar slišamo, in ve særje sprejeli, kar se nam pové. O, prosíte s. Duha te nebukke luçs prav iz dna svójiga særja, kôdar kolz pridete Božje beséde posluwat!

5. Po molitvę, sz ktero so s. Duha razsvatlena prosilz, se bêre nedélske ale pa praznawke s. evangeli. Torej tudz zdé, kakor med sveto mawo, ravno iz tistega svetega konja k branu s. evangclja vsz vernskzs vstanejo, in se že mawnskam prekrixajo, ter stoje, in prekrižans s. evangeli posluwajo. Pridegar pové, iz

ktevšega evangelista in koliko Ježusovih naukov de bo iz nega bral, in bere po tem za tisto nedélo ali tisti praznik odločen s. evangeli. Prav zvestó vam je tréba s. evangeli posluwati, kaže ga pridigar že leže bere, in ga, kolikor je mogoče, tudi vz spominz ohranujte, de bote védalz po nem tudi živéte. *Nekar nobene evangeliske beséde ne presliwmo*, govorí Origen; ker kakor varjelete, de med prejemanim s. révnega telesa nobena tudi nar maniws drobitnega svete hostje na tla ne pade, zakaj be ne mislili, de be bilo ravno tolkowno pregrzewéne eno samo Ježusovo besédo presliwate, ker negovo réwne teló vz nemar spustite.

Po zbranym s. evangelji pridigar evangeliske bukve kuwne iz častí do naukov, ktere so vz bukvah; zakaj že beséde pozemalských králej vz častí imamo, kakó be we le vz častí ne iméla evangeliských beséd, kaže jih je sam Ježus Kristus govoril? Bukve s. evangelja so bile per nékdansh kristjansh vz velika čast. Nékdansh kristjanš so pred nim poklekováli, jih kuwevali, in roke umivali, preden so jih prijeli; možaki so se odkrili, ženske pa žagrinali, preden so jih brali, ker je vz nih Božja beséda zapisana.

Sz tjeremónijamz, kaže se per branz s. evangelja gode, nas hoče katolska tjerkev spodbosti že zvestemu spolnovánu s. evangelja ale naukov, kaže nam jih je Ježus vz s. evangelji zapustil. Ali pa vsz kristjanš nauke s. evangelja spoštujajo, radz posluwajo, dostačrat premiwlujejo, in védno že veselom in na tanko spol-

nujejo? Va ktem stans, va ktem starost, per
 ktem spolz homo veliko, veliko tažeh kristja-
 nov nauš? Vsako nedélo, vsak zapovédan
 praznck sliwte s. evangeli, ye le hočete, in
 se krihem zažnamnate svøje čelo, vi razužda-
 ne žapelivs nesramneč! ve nagrusne mesene
 najemnje! S. evangeli vam pod zgubo výpn-
 ga zveličana zapoveduje sramozlivost in vistost,
 in se tudi na čelz prekrixe, na ktem bæ
 se vam mogla svétits sramozlivost in vistost,
 ta predraga roščja; zakaj ste tdej takó ne-
 sramn, pohujwivs in žapelivs, de strup ne-
 vistost okols sebe razlivate, se svojim slabim
 zgledam druge vz hudo vléčete, nedolžnost za-
 pelujete, in žapelan duwe takó pohujwujete
 in kažstè, de jih ne bo mogoče več na pravz
 pot pspelatz? — Vsako nedélo, vsak zapové-
 dan praznck sliwte nekoliko s. evangelja, ako
 le hočete, vi ləsnivj, opravlivj, prekline-
 vavlj! in se na usteh prekrixe. S. evangeli
 vam zapoveduje rasničo govorit, bližnega po-
 kerujsko lubit, in negovsh slabost brez pot-
 rébe nekomur ne razodéta, krivíče in ražza-
 lene volno in molče tarpéta; zakaj tdej la-
 xete, opravlate, preklinate? — Vsako nedélo,
 vsak zapovédan praznck sliwte nekoliko s. evan-
 gelja, ye le hočete, vi krivíček, golufje,
 tatje! in se prekrixe na persah. S. evangeli
 vam zapoveduje vsakemu pustit in dat, kar
 je negovga, premoxene bližnega ravno takó
 ukode varovat, kakor svøje; zakaj tdej védno
 tuhtate, kakó bæ bližnega ogolzfálz, preslépilz,
 kánilz? — Kedar se vam s. evangeli bere, vs

stojetè, in tuda vi, mlaqna, suha kristjans! stojetè, va znamne, de ste perpravljens preñej in ze veselem vse storitè, kar vam Ježus va s. evangeliji zapovduje. Alz vam je tuda to resnija, kar se svøjo stajo kaxete? — Mañek ku-une evangelske bukve iz qastí do Ježusovih naukov, kę so vs s. evangeli; kákowno qast pa vi, malopridn kristjans! Ježusovim nau-kam skažujete? Alz vam qém na ravnost po-védatè? S. evangeli ze nogam s tptáte, ker se za negove nauke ne zménste, in prav po aj-dovsko xivatè. Oh, pomislite, pomislite, kam de vas bo vate hudobno xivlene perpelalo!

6. Ko je pridgar s. evangeli odbral, in iz rok djal, zaqne vernske uqit Boga in ne-govo volo prav spoznatè, in keruqansko, bo-gaboječe xivlene perporoçata; torej jim razla-ga resnije keruqanske vere, in popisuje lsroto ker-ujanskih qednost, ter perporovduje, kakó dopad-liv je nebukemu Ojetu verne kristjan, kę je x' nim ožalwan, in kolikowen notran mir tu-də med velikam težavam in stiskam včiva, kakó srečen bo pa we le na unam svéte, vs svetem raji, kjer mu Ježus Kristus mesto per-pravla. Sa takem razlaganem in popisovanem skuwa pridgar vernske vs vera uterditè, in jim keruqanske krepóste alz qednost parkupitè. Po-pisuje pa tuda ostudnost pregréh, in skažuje, kakó ostuden in zopern je nebukemu Ojetu, kdor je kak pregréh vdan, in perporovduje, vs kakowno nesrečo ga xe na tem svéte veliko-krat spravz, vs prihodnem xivlens pa vézno nesrečnega storí. Sa takem popisovanem sku-

ta pridigar pregréhe vernškam parstudit. Inglejte, tako razlagane in popisováne imenujemo pridago. Ve slédnaz pridags se pridigar paržadéva vernškam ale káko učenost perekupit, ale káko pregrého parstudit; zakaj vs sad pridage vs téma obstoju, de se vernške od gréha odtargajo, in ke bogabojecnoste zavrnejo, kakor David govorí: *Hudóbne hojem tvójiga pota, o Gospod! učite, in gréwnesk se bodo ke tebe preobernile.* (ps. 50, 15.) Pa tuda pridage takó nareja, de vs enzh létah poglavitnswa in potrébnswa verske in djanske rassnihe naše svete vere vernškam razloxi, in pokaze, kakó jih razuméte, vs ktersh okolujasnah spolnováts, kakowno tolažbo iz naš prejemata, ter opomina po naš svóje živlene ravnáts, ker jím vézno veselje vs nebesnh obéta, ako se po naš ravnájo, in vézno pogublene napoveduje, ako jih ne spolujejo.

Med poslušánem Božje beséde sméjo vernške stata ale pa srdéts.

7. Po pridags pridigar spet molz že vernške źupenaw in ſezená se Marija. Molijo pa pridigar in vernške po konzánz pridags, de vs skupej Bogá zahvalijo za nauke, ke so jih zdé od Božjiga naméstnka prejeli, in pa, de ga ponízeno prossjo pomocu tuda vs djans dopolnit, kar so sliwal; zakaj ne tisz, kters Božjo besédo le posluwa, ampak kters tuda po nej déla, tisz bo zveličan. Prossjo tedej Bogá pomocu, de bz moglo od nega pokrepánz pobolwats, kar so vs pridags nad srbój pregréwnsga dobil, in se pardobits, kar so

va pridrža nad sebój pomanklivaga spožnals, de bæ se po tému takšem zmirej bol in bol oči-
ujevals, in Bogú védno prijetnega perhajals.

Takó tdej molijo pridržar in vernik pred pridržgo, de s. Duhá razsvetlena prossjo, ker posluwavaen le takrat Božjo besédo razuméva, in vs sreñe sprejema, in sklépa po néj svøje živlene obravnáts, ko ga s. Duh med poslu-
wanem Božje beséde razsvetluje, in mu vs sre-
ñe govorí. Molijo tudi po pridrža, de Bogá pomoç prossjo takó storit, kakor so sliwal, de je tréba délat; zakaj le komur Bog poma-
ga, tist zamore po zasliwans Božji beséde xi-
vets. Torej govorí vernik po s. Tomž Kemp-
uans k Bogu takó le: *Govorę le, o Bog! twoj
Iłapę posluwa. Twoj Iłapę sem jaž; raz-
svétls moj um, de bom tvøje zapovědē spožnal.
Nagnę k svøjim besédam moje sreñe; naj
grę vs mē kakor dëx twoj nauk. Nega dni
so Izraeljz Mojžesu djale: „Ti nam govorę,
in bomo posluwal; nekar naj nam Bog ne
govori, de (od strahu) ne pomerjemo.“ Jaž
pa ne prossm takó ne, o Gospod! ampak
raji se prerokam Samuelam ponixno in go-
reče xelim: *Govorę, o Bog! twoj Iłapę po-
sluwa. Naj mē ne govorí Mojžes ale kler
drugz prerok; raji ti govorę, Gospod Bog,
navdihovalen in razsvetlovánen vseh prerokov!
ker me zamorew ti sam brez neh popolnama
poduujit, oni pa brez tebe ne. Zamorejo se
sreñer glasit, duha pa ne dadó. Lepo, lepo
povědō, sreñia pa ne vnamejo, ye ti molyi.
Pisma uyc, pomén pa le ti razodévaw. Skriv-**

*nosta perpovrdujejo, nəh skritə um pa le ti od-
krivaw. Zapovrdg ožnanujejo, po nəh xivētə
pa le ti pomagaw. Pot kažejo, po nem hodi-
te pa le ti moj dajew. Nəh děla so le žuna-
ne, ti pa sər̄qa učiš in razsvetlujew. Oni le
od žunej ukropc, ti pa ražo děliw. Oni le
na uwesa kriyc, ti pa nas umne dělaw. — Ne
Možes tedej, ampak ti, moj Gospod Bog,
včyna resniča! mə govore, de ne umrjem,
in brez sadú ne ostanem, ako sem le od žu-
nej opominan, və sər̄qə pa ne vnet, in de mə
ne bo və sədbo sliwano povele, pa ne storjeno,
spoznáno, pa ne prijetno, vərjetno, pa və ne-
mar riščeno. Govore tedej, o Bog! twoj hla-
rəq posluwa; ti imaw beséde včynega xivlena.
Govore mə, de bo moji duwə kàko vesele, in
bolwə vse moje xivlene, tebə pa včyna hvala
in yast.*

8. Po ižmolenam očenawə in češenə Marii se vernskam potrébne rəqí ožnanje. Na to pridəgar vernske, kakor kónsq̄ mawe, blagosloví, ker nad nim⁹ že desníčo krix storí, tər molə: *Blagosləvə vas vsəgamogóunę Bog Øye in Sin in svētə Duh, Amen.* Po té m se per vernskih posloví, rekóq: *Hvaljen bodę Jezus Kristus!* In vernske mu odgovore: *Vékomá, Amen.* Kaj pravste, alz bə mogsl pridəgar kəruqanske posluwaṇje lérwe popustitə kakor takó? —

Od dolxnostz Božjo besédo və pridəgah posluwatz.

Dolxni smo Božjo besédo və pridəgah posluwatz:

1) Ker nam jo sam Bog zapové posluwatz. Ko je bil Bog Izraeljam po Mojzes spisano postavo dal, jím je ukazal spisano postavo vseskož premiwlévátz. Rekal jím je: *Vtisnste se te moje beséde və srne, in jih premiwlujte; děnste se jih və znamne na roke, in postavete se jih pred oyi. Už svøje otroke, de jih premiwlujejo, kedar sedi w və svøji hiw, alž po potz grew, alž kedar se ulcew alž vstanew.* Zapíw se jih na prage in vrata svøje hiwe, de se pomnožjo tvøji in tvøjih otrok dnecv. (V. Mojž. 11, 18 — 21.) In ve novém zavétz je Ježus Kristus apostelnam, kž jih je po svéz ražposlal, sosceno zapovédal narodam negove svete nauke ožnanovátz. *Pojdete, jím je rekál, in užite vse narode.* (Mat. 18, 19.) Pa tuds narodam je zapovédal apostelné posluwatz, ker je apostelnam rekál: *Kdor vas posluwa, mene posluwa; kdor pa vas zapazuje, mene zapazuje.* (Luk. 10, 16.) In kolako mašnekov, lube kristjan! vam je Ježus Kristus, kž zdé və nebeszh sedí na desníž ře svøjiga Očeta, že poslal, de vam və negovém imenž negove svete nauke ožnanujejo! Kaj ne, de so vam dolxni pridəgovat? Pa glejte, ravno takó ste tuds vi dolxni nzh pri-

dže posluwatz. Vawz duhovnz pastirji bę Jezusovsmu povelu nasprote ravnals, ko bę ne hotlz pridəgovatz; pa ravno takó bę tudz vi Jezusovsmu povelu nasprote dělals, ko bę ne hotlz pridəg posluwatz.

2) Pa ko bę nam tudz Bog ne zapovedoval negove Božje beséde posluwatz, bę jo vseňder moglz posluwatz zavolo svøjiga lastnsga dobička, ker nas Božja beséda poduquje, kaj nam je storitz, cesar pa varovatz se, de homo xe na tém svéts srečnzs, ve prihodnzm xiv.lenz pa vécno žveličans; ker nas Božja beséda razsvetluje, in nam kaže ožks in róbastz pot, po kterem samem se pride ve nebesko kraljestvo. *Božja beséda*, pravz s. Pavl, je *dobra ve učene in pripravane*. (II. Tim. 3, 16.) In kraljev prerok David govorí Bogú: *Tvoja beséda je svetilo mojim nogam in luč mojim stzam*. (ps. 118, 105.)

Sz kolškowno skerbjó in pridnostjo, luh moji! se rač učovsk déla učí, sz kterem sz u-pa vse pərsluxits, kar kolz gre kę srečnsmu xiv.lenu na tém svéts! Pa sreča téga svätá le nekolško časa terpi: we sto lét ne preteče, in nəq več učovéku ne pomaga rokodélstvo, kte-raga se je sz tolško pridnostjo učil; nəq več ne pomaga časno premoxene, kę sz ga je že rokodélstvam pərdobival. Sreča pa, kę čaka pravičnega kristjana unod grøba ve svetem rají, je vécna, nskolz ne bo minúla. Sz kolškan ve-čs pridnostjo bę se moglz třdej we le tistzga déla kristjanz učit, sz kterem se vécna sreča ve nebeseh pərsluxs! Téga déla nas učí Bo-

xja beséda, ker nam pərpovsduje, kaj je prav, kaj je gréh, kakó dóbrou délatz, kakó se hudega varovatz. Kdo bə tədej ne hōtel Bəxje beséde posluwatz, ako le xelí və nebesa pritz?

Kolškan hrepení, pomiskemo we to, kolškan hrepení po luçs in svätlobz popotnək, ke ga tərda noç na rəzpotjí dobí, in sz ne upa stopine storitz iž strahú, de bə pravəga pota ne zgréwil, in ne zawsł! In vəndər ye zajde, ga le kratka nesreča zadéne, ke se da kmals po-právitz. Tuds mi smo popotnək prots svɔjī domovins, prots nebesam; pa və təmnəs noçs popotvamo, ako némamo Bəxje beséde, de bə nam stzje rəzsvetlovála. Ker se pa və təmnəs noçs pravə pot və nebesa lahko zgrswí, in nastopz pot və véqno pogublene; kolškan moramo tədej we le mi, kərujanskə popotnək prots nebesam, po luçs Bəxje beséde hrepenétz, de nam pravə pot rəzsvetluje in kaxe, ker brez te luçs takó grəzno lahko və véqno pogublene zajdemon! Kdo bə torej ne hōtel Bəxje beséde posluwatz, ako rés xelí və nebesa pritz?

Oh, moji prelubz! kakouzs bə raç bili, ko bə ne imélz Bəxje beséde, de nas uçí, kaj je délatz, kaj pa oriužatz, de nam kaxe pravə pot, po kterem je hoditz? Və straune hudo-bije bə se pogréznilz, ko nevernəkə, kterem né we luç Ježusovəh naukov persvétila, in torej pregréhe dopernawajo, nad kteremz kərujanskə sərjəc trepeče. Nevernəkə svɔje malike sz hudobijamz ueste. O sləpota! Nevernəkə délajo ʒə blixiñst nižkəga, revnəga stanú, kakor mi ʒə neumno xivino; revnəga blixiñsga kupujejo,

mu težke déla nakladajo, ga spet prodajo alz umore. O pregréha! Nevernzkz malíkam vš qast tuda svøje otrøke more. O hudobijá!

Pa sej samí véste, kakownz so we qælo vš Ježusovzh naukzh rojenz in zrejenz kristjanz, ktere pa, ko odrastejo, za Ježusove nauke nq vey ne marajo, ampak jih znad sebe stresejo, in vš nevédnostz zarajave. Alz néso takz nevédnsz zaróblenjs neqistnzkz, pred kteremz né nedolžnost nzkols brež skarbi? alz néso tatje, pred kteremz né blagó nzkols døstz zaperto? alz néso tolováji in ubijavjs, pred kteremz sz né qlovnk na nobenz samotnzm potz ne premoxena né xivlena svést? alz néso ropavjs, pred kteremz né nobena qerkav døstz zakleneena? alz néso takz zdøvjánz zaroblenjs samí hudiqz vš qlovnéwkem mess? Pa kaj pravzm hudiqz? alz néso od hudiqev veliko hudobnzws? Hudiq nam wkodaje, ako samí hoçemo; takz nas pa zoper nawo voло vš strauno nescyo pøpravzjo. Če pa æe takz vš Ježusovz vers rojenz in zrejenz kristjanz zamorejo tolzownz hudoðlnzkz bitz, kz vñdar pø vss svøji nevédnostz we veliko Ježusovzh naukov vñdó; kaj pravste, kakownz morajo we le ludje bitz, kz od Ježusovzh naukov qælo nq ne vñdó?

Kdo tdej we ne spožná, de je nawa ostra dolžnost Bøxjo besédo posluwatz, de nas poduquje, in nam kaxe pravz pot vš nebesa? Bøxja beséda, de vam ob kratkem povém, nam je kz zveličanu ravno takó potrébna, kakor Ježusova smert na krixe. Vsak zmed nas v , kakó potrébno je bilo za nawe zveličane,

de je Ježus tarpel in umarl. Réwil nas je sa svéjo smrtjo od vépnska pogublena, ve ktero smo se bili po ižvirném gréhu zakopale; zádobil nam je spet nebeško kralestvo. Pa glejte, kakor je ka našemu zveličanu potrébna Ježusova prelita kri, ravno takó nam je tude potrébna ka zveličanu Božja beséda. Zaston bili od pogublena réwens, ko bě zde po wirokem potz hodil, kters dření ve pogublene; in po té m potz bě že iž nevédnostz hodil, ko bili brež Božje beséde.

3) Kaj pa, ko bili kristjan ve Ježusových naukách popolnama podučen? Tukej vam ne bom ve le skažovál, de tažsga kristjana né lahko dobit, kters bili ve Ježusových naukách takó do dobrsga podučen, de bili nobenaga poduka več ne potreboval; zakaj že se tude kdo ve svéji mladostz Ježusových naukov takó naučí, kolikor je človéku negove starostz mogo-že, ale jih ne bo sýasama požabil, ako jih veukrat ne sliwe? In pa kters člověk se zamore ve svéji mladostz Ježusových naukov takó do dobrsga zaučit, de bili ve svéji odražené starostz nových naukov ne potreboval, ka mu jih ve mladsh létsh ve né bilo tréba, in ka bili jih takrat tude ne bil razumel, ko bili se mu bili tude právile?

Pa ko bili tude kters kristjan takó zaučen ve Ježusových naukách, de bili nělo nobenaga novsga nauka več ne potreboval, in tude něk več novsga sliwatz ne mohel: bili le vander dolzen Božjo besédo posluwatz, ker Božja beséda ne podučuje samo, kaj je prav, kaj

pa gréh, kaj storitš, česa pa se varovatš; ampak tudi zvéstemu poslušavaju čednost párkuje, gréhe pa parstuduje, sər̄e kę dobręmu ogréva, in kę bogabojęcnost vncema, pergana zvéstega poslušavja dobro délatš, hudega se varovatš. Božja beséda je namrąq ogne na in mōyna. Ko se je bil Ježus kę dvémá və Emavs gredóqsmá uženjamat pərdružil, in jima je sveto pismo razlagal; je sər̄e və nū gorélo. Torej sta sə rekla, Ježusa spred oqí zgub.livw: *Ale nē bilo najno sər̄e gorceye və naju, ko je po potə govoril, in nama pisma razlagal?* (Luk. 24, 32.) In pa šej iž lastne skušne vémo; kolškan se človéku pér poslušanju Božje beséde čass sər̄e vname, in vse za bogabojęcnost gorí. Kdor pa začne Božjo besédo və nemar spružatš, tudi vémo, de mu sər̄e do dobręga čedalej bol zmęzvuje; zakaj kar bz bila zemla brež solnja, to je člověk brež Božje beséde, vəs mazžal po témě tavā. Iž lastne skušne vémo, kolškan nas Božja beséda kę dobręmu pergana, od hudega pa odvraža. Rés, Božja beséda je séme, ktero človéku və sər̄e uszjáno prej ala rožněje sad obrodí za dolgo vépnost. — Ker pa né ūe žadost Ježusovsh naukov le védatš, ampak je tréba tudi, (in ravno zato se Ježusovs nauk⁹ označujejo,) de po téh naukēch zivemò, dóbřo délamо, hudo pa oprižamo; Božja beséda nas pa ne podužuje samó, ampak tudi pergana dóbřo délatš, hudega pa se ogibatš: kdo ne spožna, de je tudi dóbřo podužen kristjan dolžen Božjo besédo poslušatš, de bz ga

k^z dobremu ogrévala, in k^z bogabojevnost^z
vnemala?

Iz vsaga téga sklenemo, de morajo praviqns kristjans in gréwnske Božjo besédo posluwatz, ako hočejo zveliqans bitz. Praviqns kristjans jo morajo posluwatz, de praviqns ostanejo, in v^z praviqnost^z rastejo; gréwnske pa, de se spreobrnejo in spokore.

Praviqns kristjans morajo Božjo besédo posluwatz, de praviqns ostanejo, in v^z praviqnost^z rastejo. Božja beséda praviqne kristjane ve praviqnost^z potrdz, in h' krujansk^z popolnost^z povzdviguje, ker jím na znáne daže, kakó se je tréba nevarnost ogibatz, gréwnske perlomnost varovatz, nad svojim oumí, uvese, jezikam in sserjam vut, kakó se hudičevemu zalazovánu v^z bran stávitz, kakó se v^z skušnavah obnawatz, de se ne grswí; ker jím razodéva pregréwke in pomanklivost^z, k^z jih je tudi praviqns poln, ter kaxe, kakó jih odpravljatz in poravnávatz, kakó od dne do dne pobožnsws in popolnws p^rhajatz; ker jih z^z možnodúwnostjo navdaja, de se ne dájo od slépársksga xivlena posvætnákov zmotit, ampak de z^z veselém vse napotleje in zadrgake na pot^z bogabojevnost^z premagujejo; ker jím v^z križih in stiskah někakoumo nebuko sladkost ve srežje vlija, in sz tém tolaxs, de jím unod grøba výlno vesele obéta v^z svetém raji. O, kakó b^e rač mogl^z bogabojev^z kristjans obstatz brež Božje beséde, ko jih marskterz križe zadévajo, in posvætnáke we zapujiyejo in preganajo! Alz Božja beséda jih tolaxs, de

njihue takó ne. Torej vpele s. Toma Kemptan vernska takó le molzjočega: *O Bog! čežena bods tvøja beséda, slajw ko med in sat ve møyih usteh. Kaj bz vø tolzownih britkostih in stiskah začel, ko bz me ti ss svøjim besédam ne pokrepyal? De le kedej vø vécuno xivlene pridem, ne maram, naj terpim zdé, kar in kolekor kolz ss bods. Daj me dobro na svéte sklenite, daj mz srceyno iz sveta ite. Spomni se me, o Bog! in pele me na ravnost vø svøje vécuno kralcstvo. Amen.*

Bøxja beséda je pravičnem kristjanam očiujevna vøda, kz jih od vsakdanih pregréukov očiujuje; je tisto ole, kz se vø svetilo pobožnosti perliva, de ne ugasne; je hrana nzh duw; je orøøje, ss kterim se skušnavam ubranijo; je angel Bøxji, kz jih h' keruqansk po polnosti povzdviguje. Béla obléka, kdo ne vé téga? béla obléka, qe je od začetka tudi stém lépue, se sjasama omadeha in ogerdí, ako se večkrat ne opere; svetilo, qe tudi stém lépue gori, sjasama ugasne, ako se van ola ne perliva; truplo, qe je we takó zdravo in tærdno, sjasama opéwa in umrje, ako se mu xivex kratz; človek, qe je tudi mofzen, je od sovražnска premagan, ako néma orøøja, de bz se x' nim vø bran stávil.

Pravijns kristjan! oblézeni ste zg běsim oblaqílam, dokler ste brež smrtnega gréha, in torej vø stanz posvečujóqe gnade Bøxje. Desravno se gréha kakor strupene kaže varžete; se le vendar večkrat spodtaknete, in vø male pregréuke padete alz iz človéku slabost, alz

ke dobremu ogrévala, in ke bogabojecnoste
vnemala?

Iz vsega téga sklenemo, de morajo praviqns kristjans in gréwnak Bóžjo besédo posluwats, ako hočejo zveliqans bit. Praviqns kristjans jo morajo posluwats, de praviqns ostanejo, in v praviqnost rastejo; gréwnak pa, de se spreobernejo in spokore.

Praviqns kristjans morajo Bóžjo besédo posluwats, de praviqns ostanejo, in v praviqnost rastejo. Bóžja beséda praviqne kristjane ve praviqnost potrdę, in h' keruqanské popolnost povzdviguje, ker jím na znané da je, kakó se je tréba nevarnost ogibat, gréwnih pérložnost varovats, nad svojim očmi, ušes, jezikam in sserqam qut, kakó se hudičevemu zalazovánu v bran stávit, kakó se v skušnavah obnawats, de se ne grzví; ker jím razodéva pregréwke in pomanklivost, ke jih je tudi praviqns poln, ter kax, kakó jih odpravlat in poravnávat, kakó od dne do dne pobožnos in popolnos pérhajat; ker jih ze možnodúwnostjo navdaja, de se ne dájo od slěpárskega xivlena posvětnákov zmotit, am pak de ze veselém vse napotleje in zadérake na pot bogabojecnost premagujejo; ker jím v križih in stiskah někakoumo nebeuko sladkost ve sserje vliga, in sz tém tolax, de jím unod groba véjno veselé obéta v svetém raji. O, kakó bę rač mogl bogabojec kristjans obstati brež Bóžje beséde, ko jih marskter križe zadévajo, in posvětnáks ve žanpsiyejo in preganajo! Alz Bóžja beséda jih tolax, de

našue takó ne. Torej vpele s. Toma Kemprjan vernška takó le molžjočga: *O Bog! češena bode tvøja beséda, slajwə ko med in sat ve mojih usteh. Kaj bz və tolkownih britkosteh in stiskah záyel, ko bz me ti se svøjimə besédamə ne pokrepýal? De le kedej və vécyno xivlene pridem, ne maram, naj terpim zdé, kar in kolkor kolə se bode. Daj mə døbro na svéte sklenite, daj mə sréyno iž svetá its. Spomn se me, o Bog! in pele me na ravnost və svøje vécyno kralestvo. Amen.*

Bøxja beséda je pravičnem kristjanam očíuevavna vøda, ke jih od vsakdanših pregréukov očíuje; je tisto ole, ke se və svetilo pobožnosti perliva, de ne ugasne; je hrana nzh duw; je orøje, ss kterim se skušnávam ubranjo; je angel Bøxji, ke jih h' keružanské polnosti povzdviguje. Béla obléka, kdo ně vé téga? béla obléka, že je od začetka tudi stém lépue, se svasama omadeha in ogardí, ako se večkrat ne opere; svetilo, že tudi stém lépue gori, svasama ugasne, ako se van ola ne perliva; truplo, že je we takó zdavo in tærno, svasama opéwa in umrje, ako se mu xivech kratz; človék, že je tudi možen, je od sovražnška premagan, ako nema orøeja, de bz se x' nim və bran stávil.

Pravičnem kristjanem! obléčeni ste že bělami oblaçilam, dokler ste brež smrtnega gréha, in torej və stans posvečujóce gnade Bøxje. Desavno se gréha kakor strupene kaže varjete; se le vendar večkrat spodtaknete, in və male pregréuke padete alz iž človéwke slabost, alz

iž naglost in nepremislška ali iž nevědnost. Rés, tudi pravijo večkrat vs male pregréwke pade, pa spet vstane. Če vam ravno ti pregréwke bélsga oblaqila ne ogardę, ga le vendar nekoliko omadexajo. Beseda Božja je tista voda, se ktero se zamorete svoje že malom pregréwke omadexano oblaqilo spet oprati.

Pred altarjem vauših sestrj gorí věpnemu Bogú světilo pobožnosti. Pa de to vawe světilo ne ugasne, je tréba vse skožs ola perlivate. To ole pa dobrě vsi říkají pro posluwání Božje beséde, po které dobivate zmirej veče lubežen do lépeh křesťanskéh krepost ali jednost, zmirej veče sovrautvo do gréhov.

Zdravá ste na svých dušah. Pa kakor zdrovo teló slabí, in we umrje, ako se mu živex ne daje; takó bz vam tudi duša žedalej bol slabéla vs dobrém, ko bz ji potrébne hrane ne dajal. Potrébna hrana vauših duš je pa Božja beseda. Kar je jéd telcsu, prav s. Kristustom, to je duše Božja beseda.

Vi ste prebíválci in templa s. Duha. Na ta templo pa večkrat naliv perecere, povoden perhrumí, se vse skožs silně vihárji van vpirajo, ter ga žugajo podréts; to je, vsi vas vse skožs hude skušnave partiskajo, in se perezadévajo vauši bogabojecnost končat. Kolikoune pomoci vam je paž tréba vs také nevárnosti, in kakó mohouga orovja, de se ž' nim svějim dušnem sovražněkam vs bran postavte! Vs říkají se vam že ožnanovánem Božje beséde to orovje vs roke daje, se kterem zamorete svoje sovražněke premagat, kakor je rav-

no sa tém oróxjem mladensk Józef Putifarjeve
xene nesramno zalažováne premagal.

Vi ste pravíkns, pa ste dolžni védno pravíkns in popolnws pšrhajatz. Božja beséda
vas bo ka té zapovédan⁹ popolnost⁹ povzdvigovála. Pomislte, h' kolikown⁹ popolnost⁹ je
Božja beséda pšrve kristjane povzdvigovála. Božja beséda je rodila tolško svetsh mycen-
jov, kters so se za Ježusovo vero dals strašno
myčit⁹, in posledn⁹ we umorit⁹; tolško svetsh
spovzdonovávñov alš priquevávñov, kš so se raji
dals pretépatz, po jécah metatz, ob premože-
ne pšrprávit⁹, kakor de bz bili Ježusove nauke
zapustil⁹; tolško svetsh džviq, kš so raji xivle-
ne kakor preblaga vénæj qistost⁹ zgubile; to-
lško svetsh ružavnskov, kters so svét zapustil⁹,
se na samotne, puste kraje podal⁹, in od ludi
odložens strahoma in trepetáje za svøje zveli-
čane skerbels,

Né se tudz, lube moji! qudit⁹, de so bo-
gabojec duwe vselej po Ježusovsh nauksh to-
lèkan hrepenele. David je rekzel: *Veselím se
tvøjiga govorjenia, o Bog!* kakor yclovsk, kš
velzk rop najde. (ps. 118, 162.) Božji prerok
Jeremija je Bogú rekzel: *Tvøja beséda m⁹ je
vz vesele in vz razsvetlene.* (Jer. 15, 16.) Raž-
svetlena Marija džviha je skerbno posluwala in
premišlevála, ne le kar je Ježus govoril, am-
pak tudz, kar so pšrprost⁹ pastirji in drug⁹ od
Ježusa dôbrsga govoril⁹. (Luk. 2, 19.) Marija,
Martena sestra, je pšr Ježusovsh nogah srdela,
in negove nauke prav skerbno posluwala, de
bz zvédsla, kakó duwo zveliqate.

Gréwnskz pa morajo Božjo besédo poslušata, de se spreobrnejo in spokore. Gréwnske sveto pismo spijočem parmers. S. apostol Pavl piše vs listu do Rimjanov: *Ura je zxc tukej, de od spana vstanemo.* (Rim. 13, 11.) Zdó se pa mislamo človeka, ke tardó spi, in ga je na enkrat h' kakemu delu treba, na katerem je veliko lexeče. De se spijoči človek iz tardega spana zbudí, ga je treba, jelite, klinjata; in če ne sliže, bliže negove posteles stopit, in ve glasneje ga poklinjata, de se predram. Kadar se predram, odpre morebit napol svóje oči; tote na drugo stran se obarne, in spet zaspí. Zdó ga je treba nekoliko strest, de se zvé, in iz posteles vstane. Tu imate podobo vs gréhe zakopanega gréwnska, kater je svójo dušo in ne zveličane pozabil, in torej skoraj neči drugašga ne premišluje, kakor kakó bz svójimu hudemu nagnenu, svójimu močnemu počelenu strégal. Tak gréwnsk spi, takó rekóč, vs svójih gréhah, ker xivi brez skrbí, desravno je vs nevarnost se véčno pogubite. Bogaboječi kristjans ga bude iz gréwnska spana, ker ga se svójim lépm zgledam ke bogabojevnosti kličejo; tote nek léps zgleđe je preslab gréwnska iz spana zbuditi, ga ke poboljšam prepelati. Treba je torej bliže negove posteles stopit, in ga glasneje zaklinjata, de se predram. To storí negova vést, ktera ga glasneje iz spana budí, kakor bogaboječih kristjanov léps zgleđe, tar nad nim vrije: „Doklej bow we spal, se we pomlak pregréh valal? Vstan, poboljšaj se;

ura se je že približala iz spana vstane, in boljše xivljene začetje!“ Gréwnšk se na véstni glas nekoliko predramže, spožna nevarno stan, ve ktem se znajde, svóje oči napol odpre; pa ne vstane, ampak obserne se na drugo stran, ter spet žaspí, we ve gréhah ostane. — De se gréwnšk popolnama žvé, in iz spana vstane, ga je tréba trest. Strese in pretrese ga pa Bøxja beséda, ke jo iz ust svójiga duhovnega pastirja sliwe, ker mu Bøxja beséda od ene strani pred oči stavže nesrečno smrť, ktera ga čaka, ako se ne poboľva; ostro sôdbo Bøxjo, ke ga bo zadéla, ako se ne spreobserne; paklenske ſigle, ve ktem bo vézno gôrel že duwo in se telešam, ako gréham slovesa ne da, in se ne spokorí. Od druge strani mu pa kaže neskónčno usmiljene Bøxje, po ktem je Bog vsako uro prpravlen gréwnška ve svójo prijažnost vzel, ako se že vsam srčjam ke nemu obserne; veliko veselje, ke ga bodo angelji ve nebesih imeli nad nim; in po smrťi vézno plačilo ve svetlem raji, ako za svóje gréhe Bøxji praviže žadostí. Torej prave s. Avguwtin: *Ko bę bil lude mrzyl ko snég, zmrznen ko led, terd kakor kristal, ne obupaj. Bøxja beséda bo ogréla, kar je ozčblo; stajala, kar je zmrznilo; omejila, kar je terdo. Duh Gospodov bo pihal, in spokorne solže se bodo gréwnšku iz oči udarle.* Pa povez: „Je grézno spriden ýlovnk, in terd kakor skala.“ Ney ne dé, prave s. Avguwtin, *Bøxja milost je dovol møyna omejil ga. Sej nam sam Gospod po svójim*

preroka Jeremii pové, de je negova beséda enaka kladvu, kę tudę kamę razbije.

Vidzte, kolęko moę ima Bóxja beséda do gréwnskovsga sserja! Obudí ga kę spreoberne-
nu in kę pokorę. Kolękan je torej tréba gré-
wnsku Bóxjo besédo posluwatsz, ko bę bil tu-
dę we tolęko vs Ježusovę naukę poduqén,
iz téga kónią posluwatsz, de bę ga Bóxja be-
séda kę dobręmu ogréla, in kę pokorę p̄spe-
lala! Gréwnsk, vs gréhe zakopan, vé srjer,
de je Bóxji sovražnsek, pa vəndər někako vs
məržel ostane; Bóxja beséda mu pa negovo ne-
srečo takó pred oqí postavz, de ga tudę kę
dobręmu ogréje in potegne. Kral David je
védəl, de ně pray, kar je nad Betzabejo in
Urijem storil; pa vəndər ně wəl sam vs se ta-
kó dolgo, de je Bog preroka Natana kę ne-
mu poslal, kters mu je vs prilékə hudobijo
storjensga gréha pred oqí postávil, ter ga x'
no kę pokorę spodbodel. In ravno to je x̄e mar-
ssekdo zmed nas skusil, kters se je bil vs gré-
he zgubil. Je vs gréhsh xivel, in védəl, de prav
ne déla; pa je vəndər vs někakownym pokójii
xivel. Ko je pa to in uno pridęgo sliwal, pra-
vz sam, od tistęga qasa ně imel nobenęga mi-
rú in pokoja vs svęjim sserjës, dokler ně gré-
hov zapustil, in se jih qisto iżpovédal. Bóxja
beséda ga je tdej kę pokorę p̄sgnala. Torej
govorí s. Bazili: *Kolękokrat vs ḡerkvę w kofje
in mawnekę pridęgęjejo, tolękokrat se večerja
napravz. Per téj večerji se pa take pijáce in
take zdravila bolníkam na mizo postavzjo, kte-
re slépm pogled in mertvoudam zdrave ude*

dajejo, gobove očiščujejo, merlije oxiw.lajo, in vse duyne bolčne ozdrav.lajo.

Zdē pa, prelube moji! ne vém, alz bz se veselil, in vas blagrovál, alz bz we le xalovál, in vas miloval. Veselitš se moram, in vas blagrováte, če pomislám neskónčno dobrót.livost Božjo do nas, ktera nam tolškokrat krùh xiv.le-na lomš, kš jih ga we tolško in tolško strada, in nam ss svøjo nebøwko lužjo stře vz nebesa razsvětluje, ko jih we tolško in tolško po témz neverstva tava. Pa moj Bog! morebitz bz mogel ravno zavolo te tvøje neskónčne dobrote do nas we le trepetáte, in kristjane milovatš, ker jih je vse preveq med namz, de to tvøjo neizmerno dobroto nehvalezeno in hudo-bno zamétajo, se Božji beséds odtegújejo, in ss torej we včas pogublene na glavo nakopávajo. Vse preveq jih je med namz, de jím krùh xiv.lena že preseda, de raji po témz pregréh tavajo, kakor de bz vz světlobz hodilz. Oh, Gospod, usmilš se jih, kterem je že tvøja beséda vz zanžueváne postala! —

3.

Kaj nam je tréba storitš, de nam bo vz pridégal ožnanována beséda Božja vz zveličane?

1) De nam bo vz pridégal ožnanována beséda Božja vz zveličane, moramo svøje ser-ža za Božjo besédo pøprávitš, ker Bog po navadno le tistam kš seržu govorí, kterž imajo za Božji glas pøpravleno serže. Drugz pa,

kz némajo za glas Božji parpravlenja sreča, slišajo sejter Božjo besedo iz pridigarjevih ust; pa jím ne pride del, kakor do uves, in se spet načaj verne, nih sreča ne omevi.

Kakó pa je tréba svøje sreče za Božjo besedo parpravljati? Ravno takó, kakor sejávšη zemlo za séme parpravila, kz ga misle vano ussjeti; zakaj Božja beseda je po Ježusovih besédah séme, naue sreča pa so zemla. Pomišljamo torej, kakó sévač zemlo za séme parpravila, de bomo spožnali, kakó moramo tudi mi svøje sreča za Božjo besedo parprávit.

Sévač, preden začne séme sejati, pobere vz zemle kamne in teme, ktero bž sémeno branilo vz zemlo pasti, in sad roditi. Ravno takó poberimo tudi mi, že preden pridemo Božje besede posluwati, iz svøjih sreč vse mnogo kamne in teme, ktero je Božji beséda na poti, de ne more vz naue sreča priti, in sadú roditi. Hočem reči, de že po poti proti ħerkvi gredci svøje hude nagnena uxugajmo, de bodo moljale, ko bo Bog med ožnanovánem Božje besede nam govoril; de se ne bodo vihárji hudega poželenia vz nas vzdvigovali, tar nas kakor ueln na morji samštrje žaganale, kadar se nam bo Božja beseda ožnanovala, temuž de bo tihota po naših srečih, ktere je tolškan tréba, de se notranj glas Božji sliši. Ko bž hude nagnena med posluwanjem Božje besede vz nas razgrajale, in nas hude duh gospodáril; bž séme Božje besede ne moglo vz naue sreče, nékej že zato ne, ker se Božji duh se posvetni, pregréwni duham ne pajdave, nékej pa

zaló ne, ker bə raji svøje hude nagnena kakor pa Božjo besédo posluwalə. Ko bə hude nagnena med pridəgo po naših sərňah rjule, bə nam mnoge prazne ižgóvore žoper Božjo besédo na missl nosile: nečistnšku bə negovo razuždano mesno pozeleno na missl nosilo, de se ne more nečistostə ždərkate; pijániu, de piiánost né ravno tolškowan gréh, in drugəmu gréwnšku kej družga. In ko bə raji svøje hude nagnena posluwalə, kakor glas Božji; bə ne hotla Bogú svøjiga sərňa odpréts, ko bə tuda nan ktežkrat med pridəgo poterkal.

2) Moramo vselej pred posluwanem Božje beséde s. Duha razsvetlena prositə, de bə vse umělə, kar se nam bo ožnanoválo, in po žasliwane Božji beséda ke Bogu za pomøy ždihovalə, de bə məglə tuda storitə, kakor smo podučenə.

3) Moramo Božjo besédo sə pravo vero in sveto častjó posluwate, in torej iž pridəgarjevəh ust svete nauke, kakor iž samih Ježusovəh ust prejemate; zakaj pridəgarji uče vpriyo Bogá in naměst samaga Ježusa Kristusa. Sə koliko vero in koliko častjó bə rač Ježusa Kristusa posluwalə, ko bə ve človéwku postavə med nas perwəl, ter nas učite začel, kakor je nékadej na Judovském učil! Pa glejte, maňske vam powila naměst sebe, de vas ve negovem imens uče; alz jih ne bote torej že živo vero in sveto častjó posluwalə? Kdor vas posluwa, je rekəl Ježus svøjim apostelnam, mene posluwa; kdor pa vas zapučuje, mene zapučuje. (Luk. 10, 16.) Posluwajte, ka-

kó s. apostel Pavl Korinçane opomina, de naj Božjo besédo že živo vero in sveto častjó posluwajo; piše jim: *Nésmo takz, kakoruneh je nelo veliko, de bz kazilz besédo Božjo, ampak odkritoseryno in kakor iž Bogá pred Bogam ve Kristusse govorimò.* (II. Kor. 2, 17.) Od Tesaloničanov nam tudi pové s. apostel Pavl, de so Božjo besédo iž negovéh ust kakor iž samih Božjih ust prejemala; pisal jim je: *Neprenchama Bogá hvalzmo, ker ste vi, kedar ste prejeli od nas besédo oznanila Božjiga, jo sprejeli ne kakor ylovéuko besédo, ampak (kar je rés,) kakor besédo samega Bogá, kterz déla ve vas, kz ste verni postalz.* (I. Tesal. 2, 13.) Posnemajte tudi vi ve téj réči pohvalene Tesaloničane, in nžkar ne boste zmed tistih hudobnih kristjanov, kterz se med Božjo besédo okoli sebe radovidno ozirajo, pogovarjajo ali posmrhujejo; torej se ogibajte ve nerkvih tistih kraja, kamor se shaja držhál razuždanih posvetnákov in sódžerga spri-densh žensk, kteržm bz bilo bole iti ve hlévk neumni živins, kakor priti ve nerkv pred živsga Bogá.

4) Moramo Božjo besédo zvesti in že vso skrbjó posluwati. Ko bz nam cesar svojiga naméstnika poslal, de bz nam povédal, kakó ravnajmo, de bomo čez nekoliko tédnov na téma svéts popolnama sreču, in vse zadobilz, cesar naše sreče roxelí; česa pa se moramo varovati, de ne bomo čez nékej tédnov za vas čas svojiga živlena ve jecu vržen: jelste, vsako negovo besédo bz prestréglz, de bz vé-

dels kej storit, in česa se varovat, de ne bo
 mo čez nékej tédnov vze jéčo vrazhen, ampak
 vse dosegls, česar naše særje poxeli. In kdor
 bz téh beséd ne hotel posluwati, alz bz ga ne
 iméls za neumnega? Glejte, kral nebés in
 zemle, Ježus Kristus, vam povila maunke
 svoje naméstnike, de vam pøpovídajejo, kaj
 storite, de bote čez nékej lét neizgreveno sre-
 ču, in česa se varjte, de ne bote čez nékej
 lét vze paklensko jéčo za vselej vrazhen; alz ne
 bote torek všake beséde iž nzh ust skerbno pre-
 strégl? Alz ne bote pridægarjev zvéstó in skerb-
 no posluwali, kar vas skorej pø všaké pri-
 dægs prossjo, predan se oddahnějo, če pomis-
 late, de so nar potrébnau nauka že včas tamo
 obdan, ker na tanko popisujejo natorne slá-
 bosti in skrivne živijáče človékéga særja? Tu-
 dž se ne smé od všega razložno govoriti; tenuq veliko je vze skrivnost rečeno, de se nedolžne ne pohujtajo, in samo tisti razuméjo,
 kteri so pøzadéti. Kdor je tdej pø oznano-
 vánje Božje beséde, kakor de bz bil ušesa domá pozabil; kdor med pridægo drémle, alz vše
 skož kej družega premišluje: kakó bo tak
 razumel, kar se le vze skrivnost pové; kakó
 bo védel, kaj se je pridægovalo? Alz se je
 qudit, de tak posluwanj po pridægs ravno
 tolžko vé, kolikor pred pridægo? Kaj mu po-
 maga, če je tudi semtartje káko besédo iž pri-
 dægarjevh ust prestregal, če pa vander ne vé,
 kaj de je pridægar povédal? Alz bo mègel xi-
 vete po naukah, kž jih je pridægar vze Ježuso-
 vym imen ožnanil, on pa presliwal? Alz ne

za tačega ravno tolako, kakor de bə bil med pridržgo domá spal? — We posluwamo vlovéka žvestó, kaž nam pəporušuje nepotrébne posvætne novíčje, ktere nas nəq ne pobolwajo, če jih tudi vémo; alž ne bomo torej we le pridržgarja žvestó posluwali, ktere nam ožnanuje beséde véčnega xivlena, kaž nas pəporelejo və véčno žveličame, ako jih spolnujemo?

Vselej tdej, xe preden ve ḡerkav stopste, odpravate vse posvætne skerbí in mislə, in samó to med ožnanovánem Božje beséde premiwlujte, kar se vam pəporušuje; in ko bə kake rəsníčje prav ne ražumélz, in bə torej ražlagana potržboválz, iužite ga par svøjim bogaboječm in modrəm spovædnikə. Žvestó in že vso skerbjó posluwajte tudi takrat Božjo besédo, ko se vam xe ʒdavnej žnane rəsníčje ražlagajo: ižprawujte se med ožnanovánem, alž se vawe xivlene že ožnanovánem rəsníčjamž ʒjema alž ne; hvalite Bogá, de nam je tolškowno dobroto skazal, od ktere ravno pridržgar govorí, in sklépajte po žasliwanz Božji besédz svøje xivlene obravnáts.

Kdo, Juža moži! bə Božje beséde žvestó in že vso skerbjó ne posluwal, če we to pomislamo, de nam je Bog morebitz ravno par žvéstam posluwanz te alž une pridržge sosebno ražsvætlitz, in ka dobrəmu prenagnitz sklenil; ako pa te alž une pridržge žvestó ne posluwamo, ostanemo, kakorwns smo? Marsakdo je med ožnanovánem Božje beséde vsz ražtresen, in vs druge mislə in skerbí žgublén, in torej néma nobenaga prida od Božje beséde, ktere ga

bę pa imel, ko bę bil Božjo besédo žvěstó posluwal, ker ga je bil morebitz Bog sklenil ravnō par tisťe priděgę poschno ražsvatlitz, in kę dobremu prenagnit, če bo žvěst in skarben poslušavši.

Pa veliko je kristjanov — oh, de moram tuds kej taňga povédat! — veliko je kristjanov, kterz Božjo besédo və nemar spručaj, ter svøjo vést se téṁ tolaxsjo, de pravzjo: „Ta priděgar nṣq kej vneč ne priděgje, ne moremo ga posluwatz.“ To je gotova ræsniča, de se nekterz priděgar loxej posluwa, kakor druzg; de se beséde nekterzga priděgarja bol yclovéka primejo, in mu globokéje və særje sečejo, kakor kaňga družga. — Pa tuds to je gola ræsniča, de vsak priděgar in par vsakz priděg tolčko pové, de bę bili vss poslušavňs žveličans, ko bę po téṁ xivéls; in komur je za poduýene in žveličane mar, vsaňga priděgarja poníkno posluwa. Pa tuds to je rés, de so takó qudn̄s kristjanz, de jím né skorej nobén priděgar vneč. Ta priděgar jím prehitro govorí, uns prepočass, tretji pretiho, četrtz preglasno; ta je preostər, uns premehak, tretji zmirej eno pravz. In mislám, ko bę aposteln̄s zdé učit̄ začelz, bę tuds vssm danaunsm qudn̄m kristjanam ne dopadla. Marsz kters bę djalz: „S. Pavl je preostər, s. Joan premehak, drugz drugáčns, ko jih sədáns čass potřebujejo.“ O spačens takz čass, kę se jím nžkolz ne ustréxe!

Lubz moji kristjanz! kterz kolz pravzte, de téga als unszga priděgarja ne morete poslu-

wat, posluwajte ga, kdor kolə vam Božjo besédo oznanuje; zakaj Božji beséde gre čast zavolo Bogá, ne zavolo človéka. Ježus je kdaje sam učil, že pa učí po svých služabnících, in vám jich zapovídá posluvat. Glejte, ravno vás zadánejo Ježusove besédy, kdy so apostolnam in vsém priděgarjem řečene: *Kdor vas žádává, mene žádává.* (Luk. 10, 16.) Najdej priděgar govorí mehko als ostro, přijetno als nepřijetno; ga morate posluvat, in po negova beséde dělat zavolo Bogá. Morebit rade posluvate téga als unsga priděgarja, druge žádávajete, nobenemu pa něste pokorn. Posluvajte, kakó s. Franjišk Saleži govorí: *Skusil sem, prav, že sem komu na slabém papirji in gerdó pisal, se že je ravno tako slyšno zahvalil, jakor kdy bě mu bil na narlépěm papirji in narlépce pisal. Pa zakaj? Gotovo iž nobenega druzega vžroka, jakor kdy ne gledá ne na lepoto papirja, ne na lepoto yerk, ampak na mě, kdy mu piwem. Ravno tako bě može tudy že Božjo besédo ravnáte. Ne směle bě gledat, kdo nam jo oznamuje in razлага; tímto dovol bě nam moglobit, de se Bog téga als unsga priděgarja posluze nas podloužit. In kdy viděmo, de ga Bog tolkau řestí, de nam po negovem jezikem govorí; jakó bě ga mi ne hotle řestit in spoutovat?*

4) Moramo, kar slišemo, na se, ne pa na druge obražat. Med posluwanem Božje beséde zmirej sami sebe ižprávujmo, als smo takó xivéls, jakor nas Božja beséda učí, als

ne. Če nam vést očita, de ne, prenej sklenímo vs prihodne po žasliwanz Božji beséde xivéte; če nam pa vést pové, de xe takó xivemò, Bogá vs sserjø natihama hvalímo, de nam daje po negovaž Božji beséde xivéte, ter ga pro-simo, de naj nas tudi vs prihodne varuje vs gréhe, kterež ostudnost in hudočba se ravno popisuje, in ohranž vs tisteh čednosteh, kterež lzpoto in imenitnost pridęgar dopoveduje.

Ne bilo bz pa prav, ko bz med posluwanem Božje beséde le družeh ljudí xivlene pre-iskoválz, ter presojeválz, alz je po Božjim na-už obravnáno alz ne, in vse, kar slišamo, le na druge žvračalz. Pa kakor člouvěk ločej vs očess svojiga bližnega prždir ugleda, kakor vs svojim lastnem brun utež; ravno takó tudi med posluwanem Božje beséde, kar sliše, raji na druge kakor na se obrača. Ne de bz kri-stjan sam pər sebz natihama rekəl: „Vs tém səm jaž pržadét,“ prav le raji: „Gospod so dans téga in unsga prav dobro popisalz; ukoda, de dans né bilo mojiga soséda pər pridęgs, kə žmirej klepetá žopər me; moji xens, mojimu moju bz se bila prav pərmerila danawna pridęga.“ O malopridnex! kaj gle-dauš nad bližnem male slabostz, kə nad səbój nočew víditž veližh pregréh? Na druge Božjo besédo obračaš, sam pa vs nevédnostz in nespokornostz ostajaš? Če tebe žadéne, kar slišeš; vžemš ss kə sserjø, ter poboljšaj svøje xivlene po žasliwanz Božji beséde, de odideš Božji jezg. Če pa néss pəržadét, ne žvračaj Božje beséde na bližnega; ampak hvalosan bo-

de Bogú, de te je we obvaroval gréha, od kterega pridržoval sliwew, in glej, de vse prihodne van ne zahredew. *Kdor stoji, naj gleda, de ne pade.*

5) Moramo Božjo besédo za dobrəm sər̄nam in iž téga kónja posluwatz, de bə po néj védəls tudə dělatz in xivéts; zakaj xivlene po Božji beséde je dobrə sad posluwana Božje beséde. Ne posluwajmo tdej Božje beséde le iž navade, le permorans, le mərzlo, als zató, de bə pridržgarja presojeváls, in zopər nega ložej kej govorilz, ampak rade, za laqnam in ponixnam sər̄nam in iž téga kónja, de bə svøje xivlene po Božji beséde ravnáls. Nekar ne xelimo Božje beséde iméts po svøjim hudəm poxelenz, kar je nemogoče, in nekar je po svøjim hudəm poxelenz ne razlagajmo; ampak svøje hudo nagnene po Božji beséde krotimo in zatirajmo. Ne xelí se pobolwatz, ampak spríditz se hoqe, kdor hoqe le sliwatz, kar negovamu hudóbnemu sər̄nu dopáde. Le qe bomo za veselém in iž téga kónja besédo Božjo posluwatz, de bə po néj tudə svøje xivlene obravnaváls; pøtlej smémo upatz, de bo vse naušh sər̄ngh sad obrodila za neskónqno výqnost.

Lubə moji! pogosto se beséda Božja označuje, pa vendar né malo nevédnsh in tərdovratnsh kristjanov med namz. Kaj pravete, od kod je to? Božja beséda je nerødna, ker jo malokdo iž dobrəga sər̄na posluwa pobolwatz se. Kaj pomaga držmotno, razmišleno, mlaqno, le iž navade posluwatz brez røsníqnh xel po zasliwanz beséde Božji tudə xivéts?

Nekterə so we hudobnəsəs od téh, ker hō-
qejo pridəgarja in Božjo besédo po svójim
poxelenis, in torej tuds Božjo besédo po svójim
hudəm poxelenis razlagajo. Svete Ježusovə
naukə so hudobnəxem zoperns, ker jím uka-
žujejo húdo nagnene žatiratz, in mēsno po-
xelene krotitz. Ker pa hudobnəxəs noqejo svójiga
hudəga nagnena žatiratz, in mēsna poxelena
krotitz, ampak mu vše pərvoləjo, česar po-
xelí; žaçnejo svete nauke in ožnanovávə svetih
naukov žanqeváts, in imajo zmirej kej pre-
kováts in ježlāts. Né malo gréšnškov, kterə
Božjo besédo po svójim hudəm poxelenis razla-
gajo, in se ne puste prepričatz, de je nəh
xivlene hudobno; noqejo verjetz, de je vasováne,
ples, noróst, neqistost, mehkužno xivle-
ne in druge take rəqí gréh, pa bodo vše ne-
varns boléžns rads verjels. Zdē odgana húdo
poxelene vso moç Božje beséde; pətlej jih
bo pa ravno ta beséda Božja, ke so jo prej
žanqeváls, pobijala. Veliko je pogubleniš,
ker so nalaq̄ rožabilz als žanqeváls svete na-
uke; zdē jih ravno zato vést neizrečeno řeče
in žjéda vše peklenskem věčnem plāmenis, tar
jih bo pekla in peklila věkomá, ker sə zdē
nəq̄ več ne morejo pomagatz. Glej, žanqevávə
vásy Ježusovih naukov! kam bōw tuds ti pə-
wəl, ako se ne spreobærnew? Tebz je to we
mogoqe; kterə so pa žavolos téga xe vše pekla,
jím nəq̄ več nē mogoqe.

Se pa tuds takó hudobniši kristjánov ne
manka, de we druge pərproste kristjane od-
vračujejo po žasliwanis beséds Božji xivéts, tar

se varovati gréha, kterága ostudnost je ravno pridigar popisal, ker pravzjo: „Sa neumen, neumna, če verjamew, de je to gréh. Né treba vszga verjete, ker duhovna straszjo. Kdo bo za te maral, če xivíw ko nona?“ O poln vsah zvijáq in vse hudobe, sinovz hudičevs in sovražensks vse praviqe! alz ne jenate prave potz Gospodove prevražat? Alz to zasluzsjo bogabojec in vnetz ožnanovávns svetsga evangelja, kendar svøjo dolenost dopolnujejo, in za vawe neumarlive duwe lubežnivo skarbe, ka bodo mogle zane Ježusu odgóvor dajate? Alz to zasluzsjo pridigarji, de pravsw, de jim né vszga verjete, de le straszjo, alz to zasluzsjo, če vam nožejo, kakor bz rads, ss praznem ob.lubame in že nauks po vawz hudobns volz uves wrgstáts, in vz svøje in vawe pogublene žmot ožnanováts? Bz morde rads od pridigarjev sliwals: „Pot je prostoren in polikan protz nebeskemu kralestvu; xivite po svøjim poželenis vz napuh, vz blagalakomnosti, vz neqistosti, vz sovrawtvs, vz požréwnosti in pi-jánosti, vz preklineváns, vz lsnobz do Božjih ręqí, vendar bote vz nebesa pøwls“? Je Iz Ježus takó uqil? uqil xivéts po správens volz, vz razuždansh veselsh in noróstsh? Nzkakor ne, tmuq uqil je svøje hudo poželene premagováts, svøje hudobne xele križat in mærtvít, vz pokorjenis xivéts. Kaj so pa apostelnis uqile? Rayno to, kar Ježus Kristus, in kar zdé duhovna že leže uqe. Kakó so svetníks xivéls? Beníte popisováne nzh xivlena, in se bote priyalz, de so xivéls po nauksh Ježusovsh in

apostelnov, in raji umrla, ko od nash odstorpila. In glejte, ravno takó mora vsak xiveti, ktera hoče vs nebesa prits; zakaj ne ga druga pota vs nebesa od téga, kterega nam je Ježus Kristus se svojim nauka in lépam se zglede zažnamnal, in po kteram so svetniks vs nebesa pravil.

O nehvalezen kristjanz, de morete zamorite duhovnem pastirjem, ako vam tudi ostrosniho na ravnost povrdó, ako se zoper pregréhe in hudobije svojih vernikov uszdvigujejo! Kaj bz reklz ed pastirja, kterz bz vidil volká ovne morits, in bz molqal? Kakó morete tedej zamorite pridigarju, ako vpije, kdar vide, de hoče peklenske volk že Ježusovo ksrvjó odkuplene duwe poxréts? Pa vs svoje veliko vesele smémo, preuestita ožnanoványa Ježusovsga evangelja! pomislitz, de je we veliko tanjih duw, ktere Božjo besédo se ponikanem in lajnem sasnjam iz naušh ust prejemajo, in po njej svoje xivlene ravnájo. Pa ko bz bilo tudi nauje pridgovane per vsih žastom, bz vendar ne smelz molqats; zakaj tudi nam je rečeno, kar je nékdej Bog svojimu preroku Ježaiju govoril, rekoq: *Vpij, in ne jenaj!* Kakor trobenta pouzdviguj svoj glas, in ožnanij mojimu ljudstvu negove hudobije, in Jakobovz hiwz nene pregréhe. (Jež. 58, 1.) Tudi nam je rečeno, kar je nékdej Bog svojimu preroku Ezechielu govoril, rekoq: *Sin ylovékov! yuvája sem te postávil hiwz Izraelovz; sliwal bow besédo iz mojih ust, in jím jo ožnanoval ve mojim imens.* Kdar hudo-

bni mu rečem: Gotovo bōs umərl; ti pa mu téga ne ožnanəs, ga ne opominaw, de naj se vərne od svøjiga hudobnęga pota: bo sežer hudobnę umərl vs svøji hudobü, pa negovo kri bom iž tvøjih rok třjal. (Eneh. 3, 18.) Kér smo tudz mi kristjanam od Bogá čuváji postavlenz, kakó bē se moglə sodnə dan ižgo-varjatz, ko bē jím rəsníčo, bodes sə xe iž strahú alz iž kažsga družsga vžroka, zámolqalz! Torej je tudz s. Joān Křižostom svøjim poslu-wanjam rekəl: *Naj mə nəhyc ne zámerz, naj se nəhyc ne togoti', de ostro rəsníčo na ravnost povém; zakaj nobedən me ne bo sprémil pred sodnə stól Ježusa Kristusa, ampak sam bom mogel odgóvor dajatz za oνης, kə so mə zgrozene.* Tuđ nam je rečeno: *Ožnanuj besédo, ne jenaj, bodes sə perložno alz neperložno, svarz, prepričuj, proše že všem poterplenem in ukam.* Zakaj perwəl bo uas, ko zdravsga uka ne bodo terpélez, ampak sə božio po svøjih xelah uyenike ižbiralz, kakor jih bodo uwesa serbèle; in bodo od rəsníče uwesa odvralz, kə basnam pa se obrajalz. *Ti pa uij, vše preterpe, opravz délo evangelista, spolnə svøjo sluxbo.* (II. Tim. 4, 2 — 5.)

Kdor nože Božje beséde posluwatz, nosz nad səbój znamne věčnsga pogublena; zakaj Božjo besédo zanequeváje kaže, de né nəq prida kristjan. Ko bē kdo otrøku, kterz je vs ptuji daxels, hotəl od negovsga očeta poslano pismo prebrat, in razloxit, kaj de so oče pisalz, pa bē otrøk ne hotəl posluwatz; kaj ménste, alz bē bil to kej prida otrøk? Alz je torej kej

prida kristjan, kterz noče posluwatz Božje beséde, ko mašněk Božje pismo do nas poslano razлага, in prepoveduje, kaj de nam je Bog iz nebes pisal. S. Antonin pravz: *Kdor ne more nobene jédi vxitz, kakz, de je bolán; kdor pa ne more duhovne jédi, kz je Božja beséda, vxivatz, razodéva, de se negova duwa ve prav hudem stanu znajde.* Kdor Božjo besédo zanupyje, nosz nad sibój znamne véčnega pogublena; zakaj komur né mar posluwatz Božje beséde, zanupyje Ježusa, kterz po svojih naméstnikih govorí, né xéjin svetostz, né lazen dobréh děl, in bo pogublén. Posluwajte, kaj Bog po svojim prerokz Jeremii pravz: *Preklet je člověk, pravz Bog, kterz ne posluwa naukov.* (Jer. 11, 3.) Posluwajte, kakó govorí Ježus od tažeh, kterz se Božji beséds umikajo. *Kdor je iz Bogá, pravz Ježus, besédo Božjo posluwa; za téga volo je vi ne posluwate, ker něste iz Bogá; vi ste iz oyceta hudiya.* (Joan. 8, 47. 44.) Kaj bz bilo torej tistem kristjanam rež, kterz med ožnanovánem Božje beséde iz lsnobhe domá ostajajo, domá leže, alz igrájo, alz ve owtarii pijejo, alz se po hudičevsh potéh vlažjo? Kaj družga, kakor: *Vi ste iz oyceta hudiya!* Kaj bz bilo tistem kristjanam rež, kterz po zbranem svetem evangelji iz cerkve gredó, alz se pa vsaj spred cerkvenih vrat okrog cerkve alz po družeh krajéh med ožnanovánem Božje beséde razidejo? Ravno to, kar je s. Hilari ukof takem gerdobam rekəl. Eno nedélo namrž se je po branu svetega evangelja nékej mlažnesh kristjanov spravlalo iz

ηerkve, de bę pridęge ne posluwals. S. Hilarijim je glasno rekəl: *Le pojdešte iž ηerkve; pa povém vam, de iž pekla ne bote mogls.* In kędar se po končanę pridęgę pred ηerkvene vrata ale pa vę ηerkvę pərvléčejo, tar se kę molitvę napravljajo, bę jim bilo rečę: *Kdor Božji postavz uho umika, de bę je ne sliwal, je gnušoba negova molitev.* (Preg. 28, 9.) Gnušoba je tdej tvøja molitvę, ktrs kols Božji beséda uhajav.

Xelno posluwanie Božje beséde je pa znamne včynsga zveličana. Kdor posluwa Božjo besédo ne permoran, ne iž navade, ne məzlo, ampak rad, lačno in ponixno, de bę svøje xiv.lene po néj pobolwal; on ima nad səbój znamne zveličana. Salomon pravz: *Modrost zayetek so xele resnične po naukəh.* (Mod. 6, 18.) Če te tdej veselí, lubę kristjan! Božjo besédo posluwatz iž téga kónja, de bę po néj svøje xiv.lene ravnål; dōbro znamne je to, to je znamne, de sz dober. Zakaj dokler je kristjan neroračen, dokler ga svét in negove zapelivostz ne zmotzjo, dokler ga negovo poželjene ne omams; posluwa že veselém Božjo besédo. Če sz bil pa zapelán, in začnem Božjo besédo že veselém posluwatz in iž pravsga kónja; je znamne, de se bow pobolwal. S. Avguštin, prej vs və svét žalublen, se je resníčno spreobzrnil, ker je rad posluwal s. Ambrožja.

6) Ne smemo Božje beséde požabitę, ampak jo moramo vę sərňę nosiće in premiuleváts, in sz jo žlastę ob čass skušnave pred

očí postávita, de nam bo bramba pred gréham. Božje beséde ne smémo pozabít, ker jo zato posluwamo, de bě po něj živéls; kakó pa bomo po něj živéls, če jo koj pozabavimo? Až veste, kakó in koliko nam pomagajo pozablene nauka? Ravno toleko, kolkor zgublenz dánárji? Ze zgublenz dánárji se ne more nyc kupits, jelate? Po pozablenzh naukach se tudz ne more živéts. Vém, vsih naukov ne more něhce ohranit; vendar jih vsaj nekoliko ohraňmo, zlasts kar nas sosebno zadéne.

Premiwlujmo tudz svete nauke ob nedélah in zapovédanž pražněkach, in kždar kolž utegnemo, zlasts pa vš skušnavah. Ako jih ne premiwlujemo, nam bodo mazžlž brez močí, serža nam ne bodo kž dobremu ogréls, in naše voje ne kž bogabojevnost prenagnilž; zakaj Božja beséda je ko néktero žerno, ktero néma duha in močí, dokler je řélo, ampak ima le ždrobleno veliko duhá in močí. Če skarbnø ne premiwlujemo sliwanzh naukov, bomo žmirej nevédns, slabz, in dobrzh dél pražnž. Nar potrébnws nauka so skrivnž in témnž. Od ponížnost, od lastne lubežnž, od hudega roxelena in od družeh notranž ruzí so nauka visokz, in brez premiwlévana ostanejo skritz. Če jih tzejd ravno posluwamo, pa ne premiwlujemo; smo enaka unsm, od kterh s. Pavl govorí, rekóq: *Zmirej se myc, vendar ke spožnani resniže ne pridejo.* (II. Tim. 3, 7.) Če blagalakomnzk vse skož premiwluje, kakó bě svøje premožene pomnožil; zakaj bě kristjan svetzh naukov vežkrat ne premiwléval, ktera

mu kažejo, kaj délat, in kaj opravljati po Božjih zapovedeh!

Sosebno pa vs skušnava in hude perločnosti ne pozabimo Božje besede, ker smo takrat nene pomoci naj potrebnas. Ta nauk je Jezus svojim apostolnam in vernikam dal, ko je rekel: *To sem vam povédal, de se spomnите, kadar bo ura (skušnav) pravila.* (Joan. 16, 14.) O, de bz téga potrebnega nauka nikdar ne pozabil! Kdor sa vs skušnava Božjo besedo vs živo pred oči postav, večs del premaga; kdor jo pa pozabi, vs skušnava pade. Premisl, kristjan! nedolžnega Egiptovskega mladenca Jozefa, qisto xeno Suzano in druge svete duše, ktere so se gréha srečno ubranile, ker so vs skušnav Bogá in negovo besedo pred očmi iméle. Ozra se pa tudi na Petra. Malo prej je za terdno oblubil, de bo Jezusu žvést ostal; pa vs skušnava se né spomnil ne beséd Jezusovih, ne svoje oblube, in je grasil; le po gréhah se je spomnil, in svojo nezvastobo milo obhaloval. Tudi ti slišav besedo Božjo, per menem posluwans se tvóje sreče vncema, oblubew žvést bit; pa vs nevarna perločnost pozabew svoje oblube — in grasil. Le po gréhah se zhalostno spomnju besede Božje; pa vs skušnavah jo spet pozabi, in ponavljau gréhe. O, de bz te vsaj tvóje nesreče žúmile in žmodrile, de bz vs dobrim in vs pokors stavit, ostal! Marsikter neumna vs hude perločnosti pozabi Bogá in negove zapovede; le potlej vzrjame, kadar je xe vs fara vs pohujanje in sramoto.

7) Moramo Božjo besédo tuda spolnovátε, in svóje xivlene po néj ravnáte. Ježus Kristus je zató svóje neběške nauke ludém ožnanovál, de bž svóje xivlene po něh obrav-nával; in mawnske, Ježusovs naměstnks, tudε we zdé iž ravno téga kónja Ježusove nauke ožnanujejo. Né torej we dōstě Ježusovs naukův le žvěstó posluwate, in vs sər̄js ohra-novate, ampak spolnováte jih je tudε tréba. Kaj bž vam pomagalo, ko bž vam sadno dravó lèpó slyvtlo, sadú pa ne obrodílo? Ravno takó, kaj bž vam pomagalo kž žveličanu, ko bž Ježusove nauke le žvěstó posluwale, po něh pa ne xivélz? Popolna pokorujena do Božje beséde žveliča posluwavna. S. apostol Pavl go-vorí: *Ne kteřs postavo slišjo, ampak le kte-rę jo dopolňjo, so přr Bogę praviųne.* (Rim. l. 2, 13.) Bodε tadej, lube kristjan! ne le posluwansh, ampak tudε spolnovánsi Božje be-séde. Če po Božji beséde spožnaš svóje gréhe, jih opustitš xeliš, in se naglo vnameš, pa ne storíš vsęga, in od dobręga sklepa odstopaš; kaj tž pěmaga? Če pokore xeliš, in se neko-léko poboluwaw, se pa žanžuevána hudobnsh bojíš, se hudek pěrložnost ne varajew, in vsęga ne storíš, kar te opraviųs, in vs praviųno-stě ohraňuje; sz neběškaga kralestva nevréden.

Bodε pa Božji beséda vs vše h ręčéh po-koren. Herod kral je s. Joana Křstnika če-stil, kž ga je na svójim dvore imel, tudε veliko ręčí dělal po negovsh Božjih nauksh. Ko je bil pa od Joana svarjén žavolo hudobne ženske, ktero je gréwno Jubil, ga je Herod

va jéco vergsl. Morebita tuda ti, kristjan! ravnno takó délaw: slušaw rad, in sa pokoren Božji beséds va lahkah rsgéh; pa ji nésse pokoren, kádar xalz tvóje húdo poželene. Pa kaj ta pomaga Božjo besédo vs nektereh rsgéh spolnováts, če je ne spolnujew vs vséh? Kdor kolé vso postavo spolne, piwe s. apostel Jakob, gravi pa ve enem, je vséga kriv; zakaj ktere je rekél: „Ne prewewltvaj“, je tude rekél: „Ne ubijaj.“ (Jak. 2, 10.) Če tdej se svetlobo Božje beséde spožnaw nevarnost hudeh prložnosti, bérz jih opusts; če spožnaw storjeno krivijo, popravę jo; če spožnaw hudobijo sovrautva, poderę ga, in sprijažns se zr gázhalnikam; če spožnaw ostudnost nequistosts, daj ji prenej slovó. Takó délaj vs vséh rsgéh, de bow zveličan.

Bodę pa stanovitən vs prejetem podukə, in ne daj se zmotits od hudobnih posvetnákov, kterę te bodo morebiti na pot pogublena vabilə, rekoč: „To né gréh, to je pegruiženo; sej né gréh dobré vole biti!“ Zapelivs posvetnáks hvalę jo navade, od svetega evangēla obsojene, ker ne vzdó kerujske pravilnosti; zanežujojo poniknost, sramozlivost, in kar čistost obvaruje, ker so polni hudeh xel; opraviloujojo vse noróst in vse posvetne wege, ker némajo Jezusovga duha. O, někar jih ne posluwaj, ampak dárzə se Božje beséde, kę jo vs ħerkvə slisuw; če ne, bow zapeljan, in hudo utrafan! Možes, ko je bil zr Izraeljə na meji Kanánske daxele, vs ktero jih je pelal, je poslal čez mejo odbranh mox

dæxele ogledovát, predan vano gredó. Ogledalš so odbrans moxje dæxelo; nažaj pridejo, in nekterš zmed nah so lœxniivo govorilš, in ludstvo prestrawilš. Jožve in Kaleb pa sta rœsníqno govorila; tote neumno ludstvo je raji verjelo lœxniivnam ko rœsníqnm moxém, ker je premalo vš Gospodovo besédo verovalo. Zavolo te nevere je bilo ludstvo hudo pokorjeno. Ravno takó bo tebe in vse maloverne wiba Božja zadéla, kters raji verjamejo zapelivam lœxniivnam kakor Božji beséds, kę jo sliwajo iz pridigarjevsh ust.

Videte, vse to nam je storits, de nam bo ožnanována beséda Božja vš prid in vš zveliqane. Alz smo pa dosethmal vse to storilš? Morebits se vam xę deset, dvajset, trideset, wtirdeset lét Božja beséda ožnanuje, morebits ste xę veliko pridigarjev iméls in sliwals; pa ste zmi-rej za zveliqane neskærbs kristjans in terdovratnš gréwnsk. Torej se Bog po besédah s. Toma Kempçana tudz zopar nas pertozs, in pravš: *Jaz sem od začetka preroke učil, in doslej nesem prenhal vsem govorilš; tote veliko jih je gluheh in terdovratnih do mojiga nauka. Več jih je svetá posluwaujnov kakor Boga; več se jih raji po svojim telesnem po-xeleni ravna, kakor po Božji voli. Svét obéta uasno in prazno, in vse dere za nim. Jaz obétam nar imenitnem in vécuno, pa so nemarne umarlivih sərja.*

Kdo sluxz in sluwa mene ss tolzko skerbjó kakor svét in posvetne gospode? — Sramuj se, Sidon! in ye uprawaš zakaj, posluwaj:

За мајхне перходке (за неколекоен добијек) не е никамор пределек; за веќуно хивлена ји па велико комеј ного премакне. Празно благо се се скрбјо иже, за веначук се уасе гердо пулјо, за пејсемерно речејо, за мајхен обетек се не е предекско поц in dan trudit; аз Богу се усмиле! за неспремен ливо благо, за неизреено плајило, за нар веџе јастан, за веќуно зелијане се јим тоа се ле неколеко перјадет.

Срамуј се тдеј, ленућ in тоа.ливеј! de со унс бол придна за погублена какор ти за хивлена, унс бол весел празници речи какор ти ресниче. Марсекадеј со туде ве својим упана го лефанс; моје облубе па некогар не го лефajo, in ве ме запрајоја га не зананајо. Кар облубем, му бом дал; кар рејем, му бом сторил, кдор колг ве моји лубезни до копна за ест остане. Јај сеј плајеванеј веши добри in моји скушавеј веши свечех.

Зарије се ве сеје моје беседе, in ји придно премиј.луј; ве скушавање таји бо мондо треба. Чесат не имаје бере, бов имел обискан. Двојно најадо имам своје пријатле обисковате, се скушавање памтеј in се толањбо. In два наука јим веак дај берем, енѓа јим очитаје мије preгрéхе, енѓа па ји опоминеваје ке поболвану. Кдор моје беседе послува, in ји запскује, га бодо содна дај содиле.

По Јејусови науки тдеј, лубе кристјан! кер бов по мије сојен. In верјеме аз не верјеме Богји беседе, запскуј аз сполнуј Јејусове науке, боде богат аз убог, господ аз кмет, бодо нај туде слабе најаде на

svéts, xiví naj se sploh tuda hudobno: bote le
 vndar ti in vsa kristjans po Božji beséds so-
 jens; dobrs, ke so po Božji beséds xivéls, bo-
 do zveličans, hudóbn̄ pa obsojens v s výpo
 pogublene. O tordovratn̄, nespokorn̄ gré-
 wnsk! kaj bow vndar odgovóril učeniku in
 sodniku Ježusu, kedar te bo sodil po beséds
 Božji, ktero je on sam uqil, in we zdé
 po svých naměstnškch oznámuje, ako noqew
 po néj xivéts? Nevernak se bo ižgovarjal:
 „Nésam sliwal tvých sveteh naukov“; krivove-
 rsn̄ poreče: „Nésam mōgsl po tvých naukach
 xivéts, ker sám bil v s krivoverstva rojen in
 zrején“: kaj bow pa ti, hudobn̄ kristjan! od-
 govóril? Morebitz: „Nésam védal tvých naukow,
 ker sám med pridago drémal, alz druge
 røyí premiulevál, alz po Judéh nesramozliv
 gledal, alz se zr drugem pogovárjal“? Težko,
 de bz se hotel s s téma ižgovarjat! — Morebitz
 poreqe: „Nésam védal tvých naukov, ker sám
 med oznávaném beséde Božje zúnej čerkve
 stal, alz v s owtarii bil, alz domá igrál alz le-
 xal.“ Pa na to ts poreče Ježus: „Ss tdej iž
 oqeta hudiqa, torek pojds ke nemu v s výpn̄
 ſgeln!“ — Alz morebitz poreqe: „Sám védal Božje
 nauke, pa nésam hotel po nich xivéts; sám
 xivel, kakor so drugz xivéls.“ Alz on ts pore-
 che: „Bodz tdej zr drugem pogublén, ker ss
 zr drugem mójim naukam nasprots xivel.“
 Dobro tdej premislz, lubz kristjan! kakó ss
 posti.law, de bow spožnal, kakó bow tuds v s
 nezmern̄ výpnost lexal.

Pa morebita kdo žmed vas poreče: „Sej
 tuda pridigarji takó ne žive, kakor uče.“ O
 məji preluba! nekar se s' takem ižgóvoram
 svøje hude vstí ne tolaxíte, nekar se se takem
 ižgóvoram ne slépíte, ne zapelujte, ne gol-
 fájte va svøje vékno pogublene! Bog hotel, de
 bz bili vss ožnanováni s svetega evangelja takz,
 kakorwz bz po Ježusovem naukz bitz moglz,
 namrəv zbled pobožnostz in svetostz, de bz
 vernerke se svøjim lérem zbledam kz pobožno-
 stz vléklz, h' kterz jih ze besédamz le kliqejo!
 Ker so pa tuda pridigarji ludje, od gréwnega
 Adama rojenz; se vse lahko zgodí, de je kterz
 med nimz, kz ne živí po volz Božji, kakor
 je bil tuda med Ježusovem apostolz hudobniz
 Juda Jukarjot. Pa məji preluba! ko bz vam
 Bog (oh, prosíte ga, de bz se nikdar se tém
 nad vams ne maževál!) ko bz vam Bog vs svøjí
 praviqns ježega taŋga pridigarja poslal, kterz bz
 ne živel, kakor je Ježus uqil, in tuda on vas
 uqí; alz ménzte, de bz se vs svøjih gréhah pred
 praviqnm sodníkam Ježusam se tém kej ižgo-
 varjatz moglz, de tuda vaw pridigar né živel,
 kakor je uqil? Vaws pridigarji in vi bote so-
 jenz po sveteh naukz, kz vam jih je Ježus
 Kristus vs svetem evangelji zapustil. Ko bz te-
 dej taŋga pridigarja dobilz, kterz lepo uqí,
 pa gərdo živí; bz se ne smélz po negovem slá-
 bem zbledz ravnátz, ampak bz moglz negove Bo-
 žeje nauke spolnovátz, ker bz bilo tuda vam re-
 qeno, kar je Ježus Judam rekzel: *Na stolz Možesovem sedc pismouke in farižejii. Vse tezej, kar kolz vam rekó, deržite in storite; po nzh dě-*

lež pa nekar ne dělajte. (Mat. 23, 2 — 3.)
 Božjo besédo ste dolžni vse eno spolnováts, naj jo že vam nar nevrédnsws alz nar svetéji pridégar ožnanuje; Božja beséda ne žgubi nsiq od svøje vrédnosts, če tudi iž omadehanš ust pride. Glejte, lúbz kristjanš! ako bote po Božji beséds xivéls, kž vam jo nevréden pridégar ožnanuje, ne pa po negovšem slabém žgleds se ravnáls; bote gotovo vž nebesa prswls, če bo ravno vaw nevrédnš pridégar pogublén. Če pa Božje beséde, kž jo iž negovsh ust prejemate, ne dopolnste, ampak se raji po slabém žgleds svøjiga nevrédnšga pridégarja ravnáte; bote æ' nim vred pogublén. Kaj se bote raji ižvolils? —

Sklep.

Takó vam je razložena dopoldana služba Božja, která sveto mawo in pa pridégo vž sebe zapopade. Po té m takem ima dopoldana služba Božja tiste dvé rsgí, kž ju človék na té svéts nar bol potrebuje, de se žveliča, namrsq hrano za naše duše, kar je presveto réwne telo, kž ga med sveto mawo prejemamo, in pa luq žá naše noge, kar je Božja beséda, kž se nam vž pridégar ožnanuje. Popotnška smo proté výpnosti: tréba nam je torej luq s, která pravš pot vž nebesa razsvětljuje in kaže; in pa hrane za naše duše, de na

tém potz ne opéwamo. Torej pa tudiš vernšk s. Toma Kempçana govorí Ježusu: *Dvéh ręci mę je vš tém xiv.lenu nar boł potréba, brez ktereh bę mę bilo letó ręvno xiv.lene nepreterpno.* *Vę telecne jęcz zaprětu, spožnam, de mę je dvéh ręci sosebno potréba, jědī namęcy in pa lučę.* Torej sz mę slabemu zapustil svøje sveto, moja duwo in moj xiv.öt posix.lajáye teló, in mojim nogam svéte tvøja beséda. Brez téh dvéh ręci ne morem prav xiv.véte; ker je, o moj Bog! tvøja beséda moji duwe luč, in tvøj zakrament krùh xiv.lena. Smé se tudiš reycz, de ste té dvé ręci dvé miža na obéh strančch vš svete ḡerkvenc zakladnęq postavlène. Ena miža je svete altar, na ktere je svete krùh, to je, tvøje preystitlivó teló; ena pa je miža Božjih zapovéd, na ktere je svete nauk, ke uci pravo vero, in grę ḡelo na uno stran zagriniála, kjer je svetišče.

Zahvalem te, Gospod Ježus, luč vécupe luč! za mižo svetega nauka, ktero sz nam po svøjih hlapných, po apostol. Ineh in druzeh učenikch dal. Zahvalem te, stvarnek in odrewenenik ludi! de sz vso. Inemu svetu svøjo lubozn pokazal, nam pa veliko večerjo naprávil, kjer nam ne dajew, (kakor vš starom zavéte) pomstlivoga jagneta jéste, ampak svøje lastno presveto teló in svøjo ręvno kri, ter razveselujew vse verneke sz svetmę gostmi, in jih napajaw že zveličavnym kólham, vš ktem so vsz rajevz slade, in se tudiš angele per nas goste, tote že boł neběwkem veselem.

Hodíte tdej ob nedělah in zapovédané
pravoslavécké 3e veselém k dopoldané službě Boží.
Ve Bohu zbraně molíte Ježusa, přer svatá
máte v podobě kruhu in vina vprísněga; ni
zvěstó in 3e laudem sseržam ga poslušajte, ve
priděgah po vaušeh duhovněch pastirjih vam go-
vorečsga. Po té m takem bote Bogú zmirej pri-
jetnsws, dobréh děl vědno bogatéji, in bote se
qedalej večem veselém pogledovále proté ne-
besam, ve ktereh vam Ježus mésta přepravla.
Revno morebitz xivstě na té m světs, nadloge
vas morebitz sliskajo; pa sej ne bo to xivlene
véčno terpélo. Ure našega xivlena na té m
světs se bodo ižtekle. Ježus Kristus, kteržga
se dřevstě, vam bo oči zatisnil, in vas k sebe
vzel tje gør ve svøje králestvo, kjer bote bole
iměle, kakor tukej na zemlje. Zdě vas pa za-
pustím; torek Bog vas obáre, lube kristjana!
in milost našega Gospoda in Zvěličarja Ježusa
Kristusa boda přer vas. Amén.

K A Z A L O.

	Stran.
P redgovor	III
I. Od splôsnih darôv	I
II. Od daritve starâga zavéta alz testamenta	12
III. Od Ježusove daritve na krixe	29
IV. Od Ježusove daritve v z nebesah	41
V. Od Ježusove daritve na zemlji v zakramenta pre- svetoga réwnaga telesa	
1. Daritzv svete mawe postavlena	45
2. Daritzv svete mawe apostalnam in näh na- stopnakam zrojenia	52
3. Daritzv svete mawe prvah 300 lét po Kri- stusa opravljana	
1. Od apostalnov	57
2. Od apostalskâh nastopnakov	64
4. Daritzv svete mawe po zadoblenam zunanam mirâ opravljana	
1. Popisovâne nékdanh qerkav	75
2. Popisovâne nékdane sluxbe Božje	92
VI. Razlagane svete mawe, kakor se dan današna bere	118
1. Od začetka do parstopa	119
2. Od parstopa do darovâna	132
3. Od darovâna do predglasja	159
4. Od predglasja do ojenâwa	180
5. Od ojenâwa do obhajilne molitve	233
6. Od obhajilne molitve do konqa s. mawe	267
VII. Odgovora na nektere vprawana od svete mawe, de se x' nima doslejwne razlagane v z už svatlobô postavz	283
1. Kaj je sveta mawa?	284
2. Od kogá, kôdaj in zakaj je daritzv svete ma- we postavlena	289. 290
3. Kdo opravlja daritzv s. mawe? in kakó? 293. 297	
4. Zakaj opravlja mawnak daritzv svete mawe? 300	
5. Komú se daritzv svete mawe opravlja? ala ne tuda svetnikam?	307. 308

6. Kogá te katolská ħerkav sa telesam in kar-	
vjó Jēsusovo Bogú Ojetu daruje?	311
7. Za kogá daruje mawnek daritav svete mawé?	312
Ob kterah dnéh opravla ħerkav daritav s-	
mawé za martve?	317
Alz se daritav svete mawé za ensga sa-	
maga opravla?	320
Alz né vsaj negova s. mawa, kdor jo plaça?	321
Alz pomaga za svete mawé dajata?	323
8. Alz imajo vsé kristjana prave zapopadke od	
svete mawé?	327
9. Zakaj se va Rimske katolské ħerkva sveta	
mawa le va latinskem jéziku opravla?	329
10. Īzmú opravljajo mawneka več oblaqí-	
lah sveto mawo?	330
11. Īzmú imajo mawne oblaqila več barv?	343
12. Īzmú so stréxeji par sveta maws ob večnih	
praznakeh ve posebnem oblaqila?	346
13. Ktere so mawne posode?	348
14. Īzmú je kajéne par sluxba Božji?	351
15. Īzmú je svetjáva par sluxba Božji?	353
16. 17. Īzmú sta polutra, īzmú so puwslis na	
altarji?	356
18. Īzmú je blagoslovlena voda par ħerkvenih вра-	
tah ve kropivnike?	356
19. Īzmú se par sluxba Božji pøje in orgla in	
muzska déla?	359
20. Īzmú med sluxbo Božjo klejšamò?	365
21. Īzmú par molitva řoké na pøsah sklépamo,	
in nakviuko obsernene dørksamò?	368
22. Īzmú se ka sluxba Božji qednawa napravemo?	371
23. Īzmú je kat. ħerkav tolzko molitav, opravkov	
in ħeremónij par svete maws zapovédala?	372
VIII. Poduka , kakó par svete maws bita	
1. Od dolxnosti ob nedélah in zapovédanah pra-	
znakah ve domaçsa fara sveto mawo sliwata	
Alz smo dolžni sveto mawo sliwata?	376
Ktero sveto mawo je tréba ob nedélah in za-	
povédanah praznakeh sliwata?	377

Kdo pa smé ka sveta mawa?	381
Ala je kterekrat kristjan izgovorjen od dolxnosti ob nedélah in zapovedanah praznkah sveto mawo sliwata?	383
Kaj mu je pa ob uass svete mawe storitz, kdor ne more iz pravilnih vzrokov ka s. mawa?	385
Ala je kristjan tuda ob délavnikah dolxen ka sveta mawa hodita?	386
Kjé gre po vola cerkve, va domaç ala va ptuji fara, par sveta mawa bita? . .	387
Bakaj je pa cerkev vernikam zapovedala ob nedélah in zapovedanah praznkah va sveti domaç fara par sluxba Božji bita? . .	390
2. Od dolxnosti ob nedélah in praznkah vso sveto mawo sa spodobno poboxnostjo sliwata	
Kakó je tréba ob nedélah in praznkah sveto mawo sliwata?	399
Kakowne molitve je nar bole par sveta mawa molita?	406
Kaj je pa tistam tréba med sveto mawo molitz, ktera brata ne znajo? kakó naj rokna kranj molajo?	407
3. Od milost in dobrot, ka jih iz daritve svete mawe prejema, kdor je spodobno in va Boga abran par néj?	418
IX. Podukz, kakó Božjo besédo va pridagah posluwata	
1. Od svetah opravkov pred pridago in po pridagu	437
Kakó in kdaž so parva kristjana svets krix délals?	439. 441
Zakaj so se parva kristjana tolakokrat prekrijevali?	445
2. Od dolxnosti Božjo besédo va pridagah posluwata	460
3. Kaj nam je tréba storitz, de nam bo va pridagah oznanovana beséda Božja va zveliqane	473
Sklèp :	497

Leopold Kremxar ima tudi na prodaj:

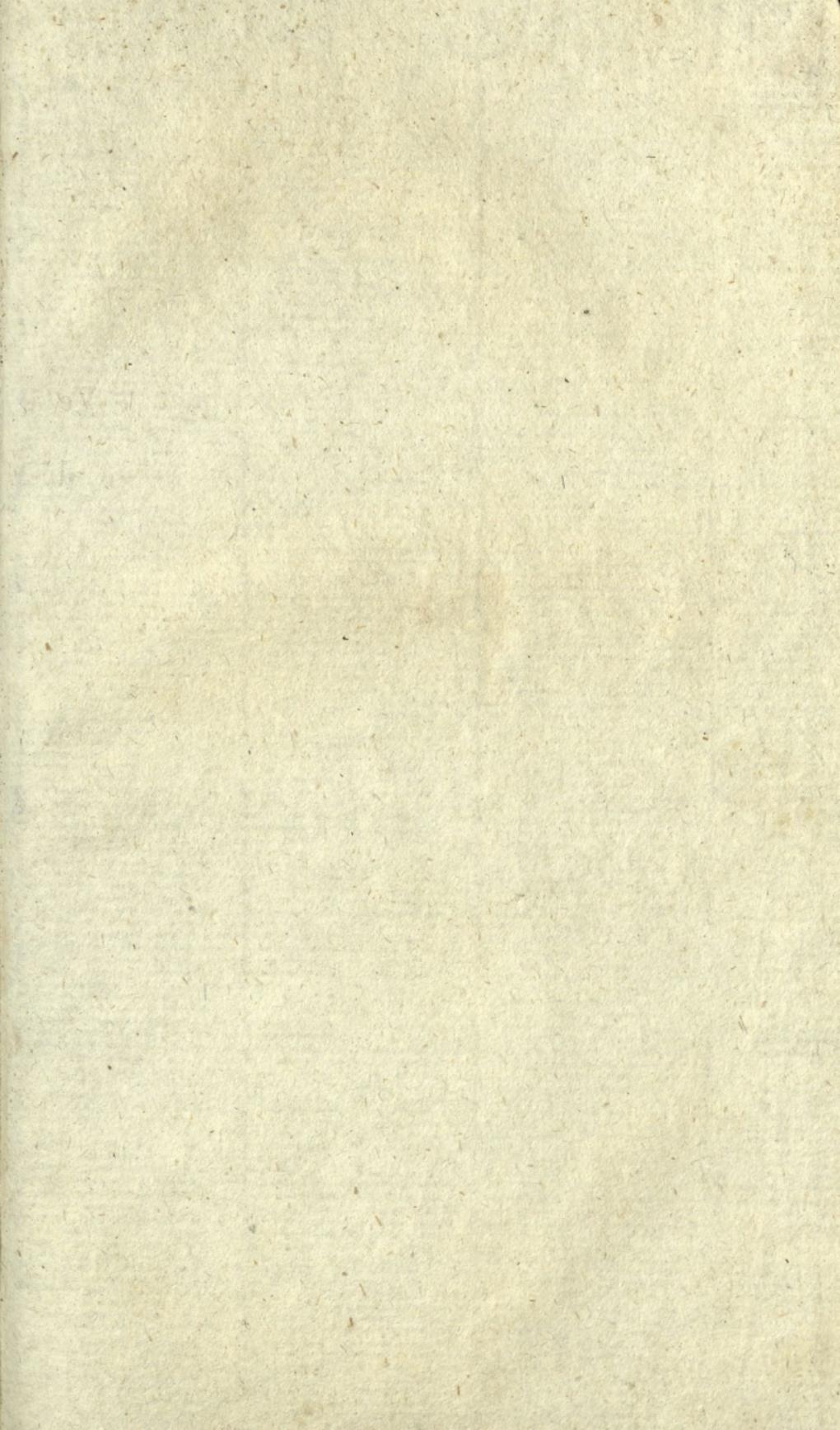
Nedolžnost preganana in poveljana. Velá
20 kr. sr.

Pomoč vs Sils, alz lesens križ in sreča dóbrega uka. Velá 8 kr. sr.

Evstahi. Velá 20 kr. sr.

Svete Terézije Premišlevána in perserqns po-
govor z Bogam. Velá 17 kr. sr.

Exponere orationem Domini Ihesu Christi

et prece preparata in periclitante. Vnde
et hoc est.

Exponere et prece preparata in periclitante
et hoc est. Vnde et hoc est.

Exponere et prece preparata in periclitante
et hoc est. Vnde et hoc est.

